

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra pedagogiky

DISERTAČNÍ PRÁCE

Společenská dimenze víry v římskokatolické církvi v České republice v teorii a praxi

Vedoucí práce: doc. PhDr. Ludmila Muchová, Ph.D.

Autorka práce: Mgr. et Mgr. Jana Šídllová

Studijní obor: Teologie

Ročník: 6.

2021

Prohlašuji, že svoji disertační práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své disertační práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

30. června 2021

Jana Šídlová

Poděkování

V první řadě děkuji své školitelce doc. PhDr. Ludmile Muchové, Ph.D., za citlivé doprovázení v průběhu procesu tvorby této práce. Její odborné rady, podpora, hluboce žitá víra pro mě byly a jsou velkou inspirací.

Dále děkuji Mgr. Michaele Votavové a Mgr. et Mgr. Vladimíře Šídlové za dlouhé diskuze nad mými myšlenkami a tématy. Děkuji jim za jejich nadhled, sociologické a psychologické vhledy do tématu a také za to, že mou práci četly a nemilosrdně komentovaly. Přála bych každému teologovi mít za přátele psychology a sociology.

Děkuji rovněž svým přátelům spolustudentům z kurzu rétoriky a tvůrčího psaní za systematickou relativizaci mé vědecké činnosti. Prospělo mi to.

Děkuji farnosti a společenství žen, kde jsem realizovala výzkumy, za vstřícnost, otevřenost a přátelství.

Na závěr, a především děkuji své drahé rodině. Děkuji Járovi za jeho lásku, něhu a partnerství. Děkuji svým dětem za radost a zpětnou vazbu. Děkuji babičkám, dědečkům a tetičkám za hlídání a veškerou podporu.

29.6.2021, na Slavnost sv. Petra a Pavla, apoštolů

Obsah:

Úvod	8
1. Praktická teologie jako východisko této práce	11
1.1 Praktická nebo pastorální teologie?	11
1.2 Praktická teologie jako teologická disciplína	12
1.2.1. Normativně-deduktivní proud praktické teologie	15
1.2.2. Empiricko-analytický proud v praktické teologii	17
1.2.3. Hermeneuticko-zprostředkující proud	19
1.2.4. Politicko-kritický proud v praktické teologii	21
1.2.5. Pastorálně-teologický proud v praktické teologii	22
1.3 Jaké pojetí praktické teologie?	23
1.3.1 Multidisciplinarita	23
1.3.2 Interdisciplinarita	26
1.3.3 Intradisciplinarita	27
1.4. Intradisciplinární pojetí jako metodologické východisko	28
1.4.1 Kvantitativní přístup	28
1.4.2 Kvalitativní přístup	30
1.5. Který přístup je vhodnější?.....	32
1.5.1 Odstup nebo účast?.....	34
1.5.2 Etnografie jako reflexivní teologie	35
1.6. Shrnutí	37
2. Metodologie	39
2.1 Kvalitativní metody obecně	39
2.1.1 Případová studie	42

2.1.2 Etnografické zkoumání	43
2.2 Použité techniky	44
2.2.1 Hlubkové rozhovory	44
2.2.2 Ohnisková skupina	45
2.2.3 Pozorování	46
2.3 Etika výzkumu	47
3. Společenství jako teologický fenomén	47
3.1 Vybrané etymologické aspekty termínu společenství	47
3.2 Partikularita vs. Univerzalita církve	50
3.3 Církev jako společenství v teologii	52
3.3.1 Téma společenství v dokumentech II. vatikánského koncilu	52
3.3.2. J. Ratzinger - Církev jako společenství	57
3.3.3 A. Dulles - církev jako společenství učedníků	59
3.3.4 M. Kehl - Církev jako komunikativní communio	62
3.4 Zhodnocení teologie společenství	64
3.5 Menší společenství uvnitř církve	65
3.5.1 Farnost	65
3.5.1.1 Farnost z teologické perspektivy	67
3.5.1.2. Farnost perspektivy české praktické teologie	69
3.5.2 Malá křesťanská společenství	71
3.5.2.1 Bazální společenství církve	75
3.5.2.2. Farní buňky	76
3.6. Zhodnocení malých společenství církve	79
4. Jak lidé prožívají víru ve společenství: případová studie z farností	81
4.1 Výběr techniky sběru dat	81
4.2 Popis farnosti	82

4.3 Pozorování	87
4.4 Interpretace kategorií výzkumu	89
4.5 Diskuze	99
5. Jak lidé prožívají víru ve společenství: případová studie z m. společenství	101
5.1. Výběr techniky sběru dat	101
5.2 Malé společenství – interpretace autorky	102
5.3. Interpretovaná zkušenost účastnic výzkumu	105
5.3.1 Magdalena: Víra jako záchrana před nelogičností světa	105
5.3.2 Terezie: Víra jako osobní vztah s Kristem bez pochybností a niterná touha po přijetí	107
5.3.3 Emma: Víra jako vědomí milovanosti	108
5.3.4. Barbora: Víra převzatá tradicí – jako záruka životního smyslu	109
5.3.5 Anna: Víra jako pocit (smyslu) a vztah	110
5.3.6. Ludmila: Víra jako vztah s Bohem, kt. promlouvá skrze ostatní	112
5.3.7 Kamila: Víra jako přidaná hodnota	113
5.3.8 Eliška: Víra, která předchází vše	114
5.4. Společné kategorie výzkumu	116
6. Komparace případových studií a prakticko-teologická reflexe	122
6.1. Schematické znázornění kategorií a podkategorií obou výzkumů	122
6.1.1. Téma lidé	122
6.1.2 Téma víra	123
6.1.3 Téma malé společenství	125
6.2 Prakticko-teologická interpretace výsledků případových studií	129
6.2.1 Prakticko-teologická interpretace tématu LIDÉ	130
6.2.2 Prakticko-teologická interpretace tématu VÍRA	133
6.2.3.2 Prakticko-teologická interpretace tématu MALÉ SPOLEČENSTVÍ	138

6.3 Eklezialita zkoumaných společenství	144
6. 4 Shrnutí	147
7. Vzdělávací plán pro laiky, kteří slouží v církevním společenství	149
7.1. Náboženská edukace v církvi	149
7.1.1. Normativní aspekty náboženské edukace dospělých	150
7.1.2 Empirické aspekty katecheze	153
7.2. Jaký by měl být laik?	155
7.3. Jak se učí dospělí?	157
7.4. Vzdělávací plán pro službu laiků v církvi	160
7.4.1. Cíle programu	161
7.4.2. Vzdělávací obsah	163
7.4.2.1 Východiska pro specializační část studia: Modelové tabulky	171
7.5 Shrnutí	179
Závěr	181
Seznam použitých zdrojů	184
Příloha č. 1 Rozhovory a terénní deník k případové studii z farnosti	196
Příloha č. 2 Rozhovory k případové studii z malého společenství	260
Příloha č. 3 Obrázek	309
Abstrakt	310
Abstract	311

ÚVOD

„V talmudickém traktátu čteme příběh o jednom jinověrci, který přišel v Jeruzalémě k Šamajovi a řekl mu, že přijme židovskou víru, když ho naučí celé Tóře za tak krátkou dobu, pokud bude moci stát na jedné noze. Přísný a strohý Šamaj ho vyhodil, protože ho považoval za neseriózního. Cožpak se celá Tóra, kterou studujeme celý život, dá naučit za několik minut?! Onen jinověrec se tedy obrátil k Hilelovi, který vyslechl jeho podivnou prosbu a poté mu řekl toto: „Nečiň jiným to, co nechceš, aby ti jiní činili.“ (Jinými slovy „budeš milovat svého bližního jako sebe samého“). Jinověrec se podivil a zeptal: „To je vše?“ Hilel mu odvětil: „Ano, v tom je jádro celé Tóry, a vše ostatní je komentář. **Nyní jdi (domů) a uč se (tento komentář).**“¹

Veling, australský praktický teolog, na tomto talmudickém příběhu osvětluje vztah teorie a praxe. Je to právě tento vztah, jenž zakládá praktickou teologii v různých pojetích a proudech. Tato pojetí a proudy pak různým způsobem tento vztah řeší. Praktická teologie ve Velingově pojetí v žádném případě nechce vztah teorie a praxe ještě více polarizovat a komplikovat. Naopak. Praktická teologie zde vidí teorii a praxi jako neoddělitelné partnery, kteří jsou jeden pro druhého stvořeni a navzájem se potřebují. Jednání (praxe) potřebuje reflexi (teorii). Reflexe zase potřebuje jednání. Nelze jen jedno a jen druhé. Nelze jen jednat a nepřemýšlet, nebo jak praví výše uvedený příběh, neučit se. I jednání potřebuje reflexi a studium. Žít podle (celé) Tóry nebo analogicky podle největšího přikázání (Mt 22, 34–40) nelze bez dalšího promýšlení toho, co skutečně děláme, a Božího slova.²

„*Běž a uč se. Běž a uč se rozumět Božím cestám a tomu, co tě Bůh učí. Hlavně nezůstávej na místě. Běž. Uč se. Dělej přesně to, co se učíš (...), to je přirozený rytmus celé teologie, rytmus Božího lidu, vzorec Kristova učednictví: naslouchání a odpovídání, slyšení a jednání, čtení (Slyšeli jste slovo Boží) a odpovídání (responsa), uctívání a poslání (missa).*“³

---

¹ Izrael a Blízký východ: Eretz.cz, (cit. 2019-12-11), dostupné na <http://eretz.cz/2016/05/parasa-kedosim-lv-191-2027-2/>, podle originálu Šabat 31a, srov. VELING, T. A. *Practical Theology. On Earth as It Is In Heaven*, Orbis Books: New York 2005. ISBN 978-1-57075-614-6, s. 143.

² Srov. VELING, T. A. *Practical Theology. On Earth as It Is In Heaven*, s. 143–144.

³ Tamtéž, s. 145.

Praktická teologie ve Velingově pojetí není jen o tom, jak učinit teologii praktičtější, ale o tom, jak žít teologicky neboli učinit své veškeré konání a aktivity teologickými.⁴ Co to přesně znamená? Znamená to přesně to, co je skryto v talmudském vyprávění. Žít teologicky znamená zahojit onu domnělou propast mezi přemýšlením a jednáním. Jít a učit se. Žít a přemýšlet. Konat a reflektovat. Být nejen pozorný k bližnímu, ale milovat ho jako sám sebe a naslouchat jeho příběhům. Stále znovu číst Boží slovo a snažit se mu porozumět v rychle se měnící se době. Číst znamená času a nasazovat se pro Boží království.

Chtěla jsem, aby toto pojetí zaznělo hned na počátku této práce, protože Velingův apel na teologický život ve mně výrazně rezonuje. Žít teologicky pro mě znamená kromě vlastní křesťanské praxe v církevním společenství i mimo ně, právě i reflexi této praxe. Tu mohu činit jak v soukromí a v modlitbě, tak i formou vědeckou, o což se pokouším v této práci.

Téma společenství mě doprovází již mnoho let. Věnuji se mu jako aktivní laik ve své farnosti, teoreticky jsem ho reflektovala ve své diplomové práci a odtud byl jen krůček k pokračování tohoto zkoumání během postgraduálního studia. Impulsem pro využití empirických metod pro mě byly tři momenty. Prvním je moje předchozí studium sociálních věd, druhým pak setkání se zahraničními kolegy z organizace IASYM a platformy Ecclesiology&Ethnography a jejich přístupem k praktické teologii a nakonec (a možná především) moje letité přátelství s přesvědčenou socioložkou, která pro mé badání vždy představovala velkou zpětnou vazbu a výzvu.

Cílem této práce je dle projektu:

1. prozkoumat možnosti využití sociologických empirických metod v teologii,
2. prakticko-teologická analýza pojmu společenská dimenze víry – tj. jak lidé prožívají víru ve společenství,
3. popsat a prakticky využít pedagogické implikace vzešlé z prakticko-teologické analýzy.

---

⁴ Srov. VELING, T. A. Catholic Practical Theology. Reflections on an Emerging field, s. 37, (cit. 2021-05-21) dostupné na <https://acu-au.academia.edu/TerryVeling>.

Tato práce je rozdělena do sedmi kapitol. První reflektuje současnou praktickou teologii a její jednotlivé proudy v pojetí G. Heitinka. Dále v ní obhajují svou vlastní paradigmatickou pozici a zamýšlím se nad využíváním empirických metod v praktické teologii, ať už ve formě kvantitativních, či kvalitativních výzkumů. V této kapitole se tedy budu snažit naplnit první cíl. Druhá kapitola se zabývá metodologií realizovaných případových studií a zároveň i etikou výzkumu. Ve třetí kapitole se věnuji teoretickému pojednání o termínu společenství z pohledu II. vatikánského koncilu a vybraných ekleziologií. Je zde také reflexe menších církevních částí, jako je farnost, bazální společenství církve či malé společenství dle definice J. Vandenkakera. Čtvrtá a pátá kapitola tvoří jádro překládané práce. Ve čtvrté kapitole je první případová studie realizovaná ve vybrané farnosti, ve páté pak druhá případová studie z nefarního společenství žen. Oba tyto výzkumy se snaží odpovědět na shodnou výzkumnou otázku: Jak prožívají lidé svou víru ve společenství? Tyto studie jsou pak porovnány a podrobeny teologické reflexi v kapitole šesté, čímž se snažím splnit druhý cíl práce. Tuto kapitolu pak uzavírají konkrétní výzvy pro církevní společenství, které vycházejí z realizovaných výzkumů. V poslední kapitole je pak představen rámcový vzdělávací plán pro laiky, kteří slouží v církevním společenství. Tento plán je rozdělen na základní a specializační část, kterou doplňují tematické tabulky s typy otázek podle druhů tazatelů. Plán obsahuje tři vzdělávací oblasti: spirituální, teologickou a praktickou. V kapitole jsou rovněž popsány teoretická a praktická východiska církevní katecheze dospělých a reflektován pojem laictví. Poslední kapitola tedy odpovídá třetímu cíli práce.

V dizertační práci jsem navazovala na své předchozí práce, jedná se tedy o hlubší promýšlení téhož tématu, které mě doprovází po celé mé studium teologie. Proto zde odkazuji na svou bakalářskou i diplomovou práci, které tímto výrazně prohlubuji a rozvíjím, a pak také na své odborné články, které jsem publikovala v průběhu svého postgraduálního studia. Co se odborné literatury týče, reflektovala jsem církevní dokumenty, které se zabývají zkoumaným tématem, a pak také důležité monografie z prostředí anglicky psané praktické teologie. Rovněž jsem se snažila zahrnout i většinu publikací z českého prostředí. Celá práce je však zaměřena především prakticky, proto je největší prostor věnován reflexi empirických zjištění.

1. Praktická teologie jako východisko této práce

Východiskem pro téma této práce, prožívání víry v malých společenstvích církve, je praktická teologie, které bude věnována první kapitola. Představím jednotlivé současné proudy praktické teologie a ukážu, kde se nachází moje vlastní pozice, kterou zastávám v této práci. Následně se budu zabývat možností využití empirických metod v praktické teologii a zhodnotím výhody a nevýhody kvantitativního a kvalitativního přístupu. Moje vlastní pozice se nachází mezi empirickým a hermeneuticko-zprostředkujícím proudem. Tato pozice přímo implikuje využití kvalitativního přístupu, který obsahuje etnografické zkoumání. Tomu je pak věnována pozornost v poslední části kapitoly.

1.1 Praktická nebo pastorální teologie?

V českém teologickém prostoru nepanuje jednoznačné rozlišení mezi *pastorální* a *praktickou teologií*. Kříšťan hovoří o tom, že je lze považovat za synonyma⁵, obdobně uvažuje i Ambros. Ten navíc pochybuje i o jasných hranicích obou oborů.⁶ V odborné literatuře v českém katolickém prostředí převládá pojem *pastorální teologie*⁷, teoretická reflexe oboru však není dostatečná, což dokazuje i malý počet odborných publikací v češtině. Jako příklad lze uvést stále rozpracovaný manuál pastorální teologie Ambrose, který má ovšem povahu spíše vysokoškolských skript. Větší reflexe se pak dostává konkrétním oblastem pastorační péče.⁸ Jedná se tedy skutečně spíše o teologii pastorální (v užším pojetí) než praktickou. Více o této rozdílnosti pojednám níže. V mezinárodním prostoru není situace jednodušší. Ve Spojeném království se oba termíny používají víceméně zástupně.⁹ Ve Spojených státech je pastorální teologie (jako obor zaměřený výhradně na pastorační péči a poradenství) považována za subdisciplínu teologie

---

⁵ Srov. KŘIŠŤAN, A. Vztah pastorální teologie ke společenským vědám, in: AMBROS, P. *Fórum pastorálních teologů*: sborník. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000. ISBN 80-86045-61-7, s. 72.

⁶ Srov. AMBROS, P. *Základní služby církve v české sekulární společnosti: κήρυγμα/ μαρτυρία - λειτουργία - διακονία : pastorální teologie 2*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2013. ISBN 978-80-7412-141-8, s. 44–53.

⁷ Jak vysvětluje např. Michal Kaplánek, srov. KAPLÁNEK, M. *Znamení naděje: česká církev ve světle závěrečného dokumentu plenárního sněmu – kritická analýza*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2016. ISBN 978-80-7325-416-2, s. 15.

⁸ Viz publikace Aleše Opatrného, Pavla Ambrose či sborníky ze setkání českých pastorálních teologů.

⁹ Srov. BALLARD, P. H.; PRITCHARD, J. *Practical Theology in Action*, London: SPCK Publishing, 1996. ISBN 978-0281057191, s. 26–27.

praktické, která je chápána podstatně širěji.¹⁰ V kontinentální Evropě převládá rozdílná terminologie mezi katolickými a protestantskými teology. Katolíci používají spíše termín *pastorální teologie*, který je považován za tradičně katolický a vycházející z ustanovení samostatného oboru na konci 18. století.¹¹ Protestantští teologové preferují pojem *praktická teologie*, opět vycházející z původního termínu, který zavedl německý teolog Schleiermacher.¹² Obecně se však v odborném diskurzu i v kontinentální Evropě začíná používat častěji termín *praktická teologie* i v katolickém prostředí¹³, přičemž o nahrazení pojmu pastorální za praktická rovněž usiloval i Rahner v době po II. vatikánském koncilu.¹⁴

V této práci jsem se rozhodla používat termín *praktická teologie* z několika důvodů. Práce je postavena z velké části na odborné literatuře z anglofonního prostoru, kde zcela převažuje použití termínu *praktická teologie*. Stejný termín používají v drtivé většině i akademici z mnoha zemí, se kterými jsem se potkala na mezinárodních konferencích, kde jsem čerpala hlavní odbornou inspiraci pro tuto práci. Dalším důvodem je i fakt, že můj výzkum není jen zkoumáním pastorační reality a hledání řešení určitých pastoračních problémů, ale spíše zkoumáním žité praxe náboženství¹⁵ i mimo tradiční církevní struktury. V neposlední řadě bych chtěla termín rehabilitovat v českém odborném prostředí, kde se mi zdá být jeho potenciál nedostatečně využit.

1.2 Praktická teologie jako teologická disciplína

---

¹⁰ Srov. MILLER-MCLEMORE, B. J. (ed.) *The Wiley-Blackwell Companion to Practical Theology*, Chichester: John Wiley & Sons, 2011. ISBN 978-1-444-33082-3, s. 1–19.

¹¹ Srov. HEITINK, G. *Practical theology: history, theory, action domains : manual for practical theology*. Grand Rapids, Michigan: William B. Eerdmans publishing company, 1999. ISBN 0-8028-4294-1, s. 98 a VEN, J. van der. *Practical theology: an empirical approach*. Leuven, Belgium: Peeters, 1998, ISBN 90429-0567-0, s. 89–90.

¹² Srov. NIELSEN, B. F. Practical Theology. In RUNEHOF, A. L. C.; OVIENDO, L. (eds.) *Encyclopedia of science and religions*, Dordrecht Heidelberg New York London: Springer, 2013. ISBN 978-1-4020-8265-8 (eBook), s. 1825.

¹³ Srov. METTE, N. Pastoral Theology, Roman Catholic Europe. In RUNEHOF, A. L. C.; OVIENDO, L. (eds.) *Encyclopedia of science and religions*, s. 1603.

¹⁴ Jednalo se však o nesrovnatelně širší pojetí pastorální teologie. Praktická teologie je podle něj dimenzí všech ostatních teologických disciplín a záležitostí celé církve. Srov. BRIDGGES, L. Roman Catholicism. In MILLER – MCLEMORE, B. J. *The Wiley Blackwell Companion to Practical Theology*, s. 571.

¹⁵ Koncept *lived religion* je konceptem nejen sociologickým, ale i prakticko-teologickým srov. např. GANZEVOORT, R. R.; ROELAND, J. Lived religion: the praxis of Practical Theology. In *International Journal of Practical Theology*, 2014/18(1).

V této části bych chtěla ukázat, jaké pojetí praktické teologie pro mě představuje výchozí bod pro moje bádání. Hledání tohoto bodu pro mě byla relativně dlouhá a složitá cesta, která začala značným despektem k empirickým metodám a pokračovala posléze zcela nadšenou fází jejich objevení a používání a pak následného vystřízlivění. Vzhledem k tomu, že v domácím (českém) prostředí neexistuje monografie zabývající se praktickou teologií¹⁶, hledala jsem toto pojetí v aktuální anglicky psané odborné literatuře.¹⁷ Čestnou výjimku v českém prostředí představuje studie Opatrného, který se zamýšlí nad vztahem praktické teologie na příkladech z německého prostředí a současné sociologie náboženství, kde hledá vzájemné rozdíly a průsečíky.¹⁸ Chci zde nastínit i současné koncepty praktické teologie, aby byla moje výchozí pozice zasazena do širších souvislostí. Výrazněji se budu věnovat těm konceptům, které považuji za důležité pro tuto práci.

Současná praktická teologie je v akademickém prostředí západní Evropy a Spojených států víceméně nadkonfesní obor. Praktičtí teologové různých křesťanských denominací se sdružují v mezinárodních odborných fórech, platformách či jiných uskupeních a ve svém zkoumání reflektují většinou katolickou i protestantskou větev praktické teologie. V posledních desetiletích se praktická teologie rozvinula ve svébytnou akademickou disciplínu a jedná se tedy o relativně mladý teologický obor. Jejím hlavním objektem zkoumání je křesťanské praxe. Není však zcela zřejmé, co vše se za onou praxí může skrývat. Pro ilustraci je možno ukázat dvě diametrálně odlišná pojetí.

Na jedné straně můžeme vidět pojetí katolické praktické teologie, která touto praxí rozumí výhradně církevní praxi. Praktická teologie v tomto pojetí sice není již

---

¹⁶ Samozřejmě, že neignorují práce Ambrose, Opatrného a dalších. Oni však své publikace umísťují do oboru pastorální teologie, jakožto podoboru teologie praktické. Obecné pojednání o praktické teologii v našem jazykovém prostoru skutečně chybí.

¹⁷ Jedná se o publikace: WOLFTEICH, C. E. *Invitation to Practical Theology. Catholic Voices and Visions*, New York: Paulist Press, 2014. ISBN 978-0809148905. HEITINK, G. *Practical theology: history, theory, action domains : manual for practical theology*. Grand Rapids, Michigan: William B. Eerdmans publishing company, 1999. ISBN 0-8028-4294-1. BROWNING, D. S. *A fundamental practical theology: descriptive and strategic proposals*. Minneapolis: Fortress Press, 1991. ISBN 978-0800629731. VEN, J. A. van der. *Practical theology: an empirical approach*. Leuven, Belgium: Peeters, 1998. ISBN 90429-0567-0. PATTON, J.; WOODWARD, J.; PATTISON, S. (eds.) *The Blackwell Reader in Pastoral and Practical theology*. Wiley-Blackwell, 2000. ISBN 978-0631207450. MILLER-MCLEMORE, B. J. (ed.) *The Wiley-Blackwell Companion to Practical Theology*, Chichester: John Wiley & Sons, 2011. ISBN 978-1-444-33082-3.

¹⁸ Srov. OPATRNÝ, M. Teologická reflexe praxe. Ke vztahu praktické teologie a sociologie náboženství. In *Studia theologica* 14, č. 2 [48] (2012): 74–98.

dávno aplikační vědou teologie systematické, ale je zde stále primární snaha církevní praxi porozumět a případně ji vylepšit. K tomu pak slouží různé nástroje. Jedním z nich je například metoda vidět – posoudit – jednat¹⁹, vycházející z myšlenkového zázemí Katolické akce a na něj navazující pastorační model kruhu, ovlivněný teologií osvobození, který byl dále rozvinut Hollandem a Henriotem.²⁰ Pastorační kruh je tedy inovovaným konceptem výše zmíněné Cardinovy metody, která byla v římskokatolické tradici akceptována její aplikací v encyklice *Mater et Magistra*.²¹ V pastoračním kruhu jsou jednotlivé kroky následující: zkušenost (vidět), sociální analýza a teologická reflexe včetně modlitby (posoudit) a pastorační jednání (jednat).²² V britském prostředí pak ve své praktické teologii pastorační kruh používají Ballard a Pritchard.²³ Obdobně byla výše zmíněná metoda upravena Zulehnerem na pastorační koncept kriteriologie, kaiologie a praxeologie.²⁴

Mnohem širší pojetí praxe pak propagují Ganzevoort a Roeland.²⁵ Ti se domnívají, že tato praxe se týká náboženské aktivity jako takové, respektive způsobu, jakým je náboženství žito. Odkazují na Aristotelův koncept praxe, který vychází z jeho tří forem vědění: teoretického (zkoumající jsoucno), praktického (týkající se chování a jednání člověka ve společnosti) a poetického (zaměřené na tvořivou činnost člověka). Praktická moudrost (fronésis) je uvažovací schopnost přímo vztažená k lidskému jednání, skrze které může člověk měnit sám sebe a svět k lepšímu. Aristotelova koncepce stojí v filosofickém základu většiny současných praktických teologií.²⁶ Ganzevoort a Roeland však namítají, že samotná praxe v aristotelovském smyslu, kterou pak rozvíjí Arendtová²⁷ a MacIntyre²⁸ ale nestačí, je na to příliš instrumentální. Je ji třeba rozšířit o žité

---

¹⁹ K metodě srov. např. AMBROS, P. *Pastorační teologie*. 2., přeprac. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002, ISBN 80-244-0419-2. s. 103.

²⁰ Srov. HOLLAND, J.; HENRIOT, P. L. *Social analysis: linking faith and justice*. Maryknoll, N.Y.: Orbis Books. ISBN 978-0883444627, s. 83.

²¹ Srov. *Mater et Magistra*, čl. 236.

²² Srov. HOLLAND, J.; HENRIOT, P. *Social analysis: linking faith and justice*, s. 83.

²³ Srov. publikace BALLARD, P.; PRITCHARD, J. *Practical Theology in Action: Christian Thinking in the Service of the Church and Society*.

²⁴ Srov. AMBROS, P. *Fundamentální praktická teologie*, s. 103.

²⁵ Srov. GANZEVOORT, R. R.; ROELAND, J. *Lived religion: the praxis of Practical Theology*, s. 93.

²⁶ Srov. FORRESTER, D. *Can theology be Practical?* In SCHWEITZER, F.; VEN, J. van der. *Practical Theology-International Perspectives*, Frankfurt: P. Lang, 1999. ISBN 9780820443294, s. 16–18.

²⁷ Srov. ARENDT, H. *The human condition*. Chicago: University of Chicago Press 1958. ISBN 978-0226025988.

²⁸ Srov. MACINTYRE, A. *After Virtue. A study in Moral Theology*. Notre Dame: University of Notre Dame press 1981. ISBN 978-0268035044.

náboženství, které zahrnuje každodenní sociální a kulturní aktivity běžných lidí. Nestačí zkoumat náboženské instituce a tradiční náboženské praktiky, ale mnohem širší mnohovrstevnatou oblast žitého náboženství. Tento posun respektuje i nejnovější příručka praktické teologie *The Wiley-Blackwell Companion to Practical Theology*. Jedna část této publikace je věnována právě prakticko-teologickému uchopení žité víry mezi lidmi v soukromí a ve společnosti. Kapitoly se pak jmenují podle jednotlivých (náboženských) činností, jako je utrpení, uzdravení, hra, jídlo, milování či požehnání. Jsou to oblasti, které lidé nějakým způsobem vztahují k posvátnu či transcendenci. Je zřejmé, že takto široce pojatá náboženská praxe je velice subjektivní a záleží tedy na každém jedinci, co sám považuje nebo pojmenovává²⁹ za náboženské. Autoři argumentují, že tento stav je důsledkem současného pluralismu, sekularizace a deinstitucionalizace. Při hledání vhodného přístupu v praktické teologii tito autoři pak argumentují, že je třeba hledět na to, pro jaké publikum je praktická teologie určena. Jejich dělení je následující. Za prvé se jedná o pastorální praktickou teologii, která je určena pro církev, jejímž hlavním cílem je podpořit a posílit náboženskou praxi v komunitách věřících. Za druhé je to empirická praktická teologie, která je určena pro akademické publikum. Jejím hlavním cílem je popis a analýza žitého náboženství za použití vědeckých metod. Poslední možností je veřejná nebo kontextuální teologie, která má kritický podtón vůči současné společnosti a snaží se ji nějakým způsobem proměnit.³⁰

Je tedy zřejmé, že se současná praktická teologie pohybuje v opravdu širokém horizontu. Pro snadnější orientaci v oboru je možno jej rozdělit na několik proudů. Použiji zde dělení podle Heitinka³¹, který využívá odlišný způsob rozčlenění oboru než Ganzevoort a Roeland. Heitink dělí praktickou teologii do pěti proudů: normativně-deduktivního, empiricko-analytického, hermeneuticko-mediačního, politicko-kritického a pastorálně-teologického. Jednotlivé proudy se často překrývají, nejedná se tedy o striktně oddělené modely, jak bude následně vysvětleno.

1.2.1. Normativně-deduktivní proud praktické teologie

---

²⁹ Lze zde vidět vliv sociologického konstruktivismu. Ke vztahu konstruktivismu a praktické teologie viz HERMANS, C.; IMMINK, G. F.; JONG, A. F.; van der LANS, B. (eds.) *Social Constructionism and Theology*. Leiden, Boston, Köln: Brill, 2001. ISBN 978-90-04-12318-2.

³⁰ Srov. GANZEVOORT, R. R.; ROELAND, J. *Lived religion: the praxis of Practical Theology*, s. 99.

³¹ Srov. HEITINK, G. *Practical Theology*, s. 171–177.

Normativně-deduktivní přístup, který staví na objektivní pravdě a z ní vycházející normativní teologické teorii, lze částečně identifikovat ve starší katolické pastorální teologii³² a protestantské amsterdamské škole v 70. letech. Heitink tento přístup kritizuje, protože nedokáže správně porozumět vztahu teorie a praxe. Považuje ho rovněž za překonaný. Zcela analogicky uvažuje i van der Ven ve svém modelu monodisciplinarity.³³ Tento model považuje praktickou teologii za aplikovanou vědu systematické teologie a van der Ven ho datuje do období ještě před vznikem samostatné praktické teologie. V církevní praxi vždy existovaly pomůcky, návody a doporučení, jak poznatky teologie aplikovat do praxe, a praktická teologie jako samostatná disciplína přejímá tento přístup. Vzniká na našem území v období vlády Marie Terezie jako univerzitní disciplína zásluhou Rautenstraucha, ředitele teologické fakulty v Praze.³⁴ Rautenstrauch, obdobně jako Schleiermacher v protestantském prostředí, osobně neuvažuje o praktické teologii jako o nějaké podřadné disciplíně. Oba naopak považují za velice důležité, aby byla pastorační praxe reflektována a neustále přibližována teorii teologie systematické (Rautenstrauch) nebo historické (Schleiermacher). Van der Ven vidí jako hlavní problém deduktivní přístup, který monodisciplinarity implikuje. Ten spočívá v aplikaci věčných pravd na konkrétní a aktuální církevní a společenskou situaci, která by neměla být příliš složitá a heterogenní.³⁵ Je však situace v církvi a ve společnosti v postmoderní společnosti jednoduchá a homogenní? Vždyť je to právě naopak – jednou z charakteristik současné společnosti je její různost a nejednoznačnost.³⁶ Složitost církevní a společenské situace se projevuje zejména v procesu církevní diverzifikace a sekularizace. Tyto dva fenomény představují další důvody, proč je třeba model monodisciplinarity jako takový odmítnout. „*Je nevyhnutelným závěrem, že za současnou situací nemůže existovat jeden standardní model, jak teologické pravdy aplikovat do praxe. Protože současná sociální, církevní a pastorační situace není uniformní. Proto je*

---

³² Domnívám se, že současná česká pastorální teologie by víceméně šla zařadit do této kategorie.

³³ Srov. VEN, J. A. van der. *Practical theology: an empirical approach*, s. 89–112.

³⁴ Praktická teologie na našem území vzniká pod názvem pastorální teologie, viz kapitola Praktická nebo pastorální teologie? Srov. KŘIŠTAN, A. *Počátky pastorální teologie v českých zemích*, s. 26.

³⁵ Deduktivní přístup se zdá být překonaným i v oblasti náboženské pedagogiky, kde také dlouhodobě dominoval. Srov. MUCHOVÁ, L. *Budete mými svědky: dialogické rozvíjení křesťanské identity ve světonázorově pluralitní společnosti – pedagogická výzva*. Brno: Didot, 2011. ISBN 978-80-86953-82-3. s. 115-119.

³⁶ Viz analýza A. Opatrného v jeho knihách o pastoraci v současné společnosti. Srov. OPATRNÝ, A. *Pastorace v postmoderní společnosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. ISBN 80-7192-557-8 a OPATRNÝ, A. *Cesty pastorace v pluralitní společnosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. ISBN 80-7192-930-1.

*třeba zavrhnout deduktivní přístup, který v sobě obsahuje koncept aplikované teologie. Ta potřebuje induktivní přístup do současné mnohoznačné, mnohotvárné až chaotické situace na poli společnosti i církvi.*³⁷

1.2.2. Empiricko-analytický proud v praktické teologii

V současné praktické teologii panuje široká shoda na tom, že je třeba nějakým způsobem využívat empirické metody v praktické teologii. V katolickém proudu to byl zejména II. vatikánský koncil, který otevřel tomuto přístupu dveře a katolická teologie pak mohla dohnat metodologicky rozvinutější protestanskou větev praktické teologie³⁸. Vznik a vývoj praktické teologie do II. vatikánského koncilu zde vynechám, je dostatečně zpracován v jiných publikacích.³⁹ Koncil dává impuls k proměně církve a celé teologie s ní. Všeobecné povolání ke svatosti všech pokřtěných a obnovený zájem o vztah církve a světa (GS) značně rozšiřuje výraz *pastorální* mimo prostor výhradně kněžské pastorace. Pastorace není jen záležitost kněží, ale celé církve, zároveň se zásadně rozšiřuje její oblast. Koncept *znamení času* (GS 4) pak otevírá možnosti ke spolupráci s ostatními vědními obory, jako je například sociologie a psychologie. Chceme-li rozumět historickému a kulturnímu kontextu současného světa, musíme vzít vážně empirická zkoumání těchto oborů. Celá teologie je tak vyzvána k těsnější spolupráci s dalšími vědami, což otevírá zcela nové směry v oblasti metodologie.⁴⁰

Jedním z předních představitelů empiricko-analytického proudu uvnitř praktické teologie je holandský teolog van der Ven. Ten považuje praktickou teologii za hermeneuticko-komunikativní praxi, která se snaží neustálou komunikací překlenout propast mezi tradicí a současností. Je zde výrazný vliv Habermasovy etiky, která je korigována konceptem Božího království.⁴¹ Tradici lze zkoumat literárně-kritickou či

---

³⁷ VEN, J. A. van der. *Practical theology: an empirical approach*, s. 92-93.

³⁸ Srov. CAHALAN, K. A.; FROEHLE, B. A. Developing discipline: The Catholic Voice in Practical Theology. In WOLFTEICH, C. E. *Invitation to Practical Theology. Catholic Voices and Visions*, s. 30.

³⁹ Viz česká historie v rámci Rakouska-Uherska srov. např. KRÍŠŤAN, A. *Počátky pastorální teologie v českých zemích*, historický souhrn srov. CAHALAN K. A.; FROEHLE, B. A. Developing discipline: The Catholic Voice in Practical Theology. In WOLFTEICH, C. E. *Invitation to Practical Theology. Catholic Voices and Visions*.

⁴⁰ Srov. CAHALAN K. A.; FROEHLE, B. A developing discipline: The Catholic Voice in Practical Theology. In WOLFTEICH, C., E. *Invitation to Practical Theology. Catholic Voices and Visions*, s. 36.

⁴¹ Srov. VEN, J. A. van der. *Practical theology: an empirical approach*, s. 59–73 a OSMER, R. R. Johannes van der Ven contribution to the new consensus in Practical Theology, in: HERMANS, C.; MOORE, M. (eds.) *Hermeneutics and Empirical Research in Practical Theology*. Leiden: Brill, 2001. ISBN 978-90-04-12318-2, s. 155.

historickou metodou. Pro zkoumání současnosti se pak jeví jako ideální ty empirické metody, které byly vytvořeny jako nástroj sociálních věd pro zkoumání člověka a jeho zkušenosti ve světě. Právě na důkladné analýze empirických metod a možnostech jejich využití staví van der Ven svou praktickou teologii.

Empirické metody představují výzvu i pro další oblasti teologie. Jako příklad mohou posloužit teologické pojmy *sensus fidelium* a *consensus fidelium*⁴², které se přímo nabízejí k empirickému zkoumání. Cit věřícího pro věci víry je vskutku krásný teologický koncept, ale čemu skutečně věřící věří? Věřící tradovanému učení církve nebo ve své vlastní křesťanské praxi objevují nové teologické myšlenky? Možná pak teologické koncepty a teorie vzešlé z empirie budou pro věřící srozumitelnější a mohou přiblížit akademickou teologii psanou od stolu širšímu okruhu věřících. Jsou však skutečně teologické koncepty a teorie měřitelné? Van der Ven tvrdí, že ano. Teologie tradičně používá analogie a modely pro výklad svých pojmů, ty pak mohou být pomocí pečlivé operacionalizace použity ve výzkumu. Van der Ven preferuje smíšenou podobu výzkumu a navrhuje metodu empiricko-teologického kruhu, která v sobě zahrnuje stanovení problému a cíle, indukci, dedukci, samotné testování a evaluaci výsledků, jak se to děje i v jiných vědních oborech. Výsledky těchto výzkumů nepředstavují teologické teorie, ale jsou příspěvkem do hermeneuticko-komunikativní praxe církve, jsou snahou o její (sebe)pochopení a zkvalitnění.⁴³

Van der Venova na svou dobu odvážná koncepce čelila značné kritice, přesto se mu podařilo využití empirických metod obhájit natolik, že se v posledních dvaceti letech o jejich používání víceméně nepochybuje, a to minimálně v západoevropském prostoru. Ve své podstatě však van der Venova metoda obsahuje jen velmi málo teologie, proto někteří jeho kritici jeho přístup za teologický nepovažují.⁴⁴ Jeho smíšený výzkum je však velmi dobrým nástrojem pro analýzu pastorační reality, protože kombinuje kvalitativní a kvantitativní složku, čímž částečně vyvažuje problémy obou přístupů.⁴⁵

---

⁴² LG 12.

⁴³ Srov. VEN, J. A. van der. *Practical theology: an empirical approach*, s. 115.

⁴⁴ Srov. HEALY, N. M. *Church, World and the Christian Life: Practical-Prophetic Ecclesiology*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. ISBN 9780511605857, s. 49.

⁴⁵ Srov. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9, s. 58

Kromě van der Vena prosazují empirický přístup i Heitink, podle něhož je praktická teologie „*empiricky orientovaná teologická teorie, která ukazuje, jak se křesťanská víra zprostředkovává v moderní společnosti*“.⁴⁶ Ve Spojených státech je hlavním zastáncem empirických metod Browning, jehož praktická fundamentální teologie tvoří jeden ze základních teoretických konceptů disciplíny.⁴⁷ Na rozdíl od van der Vena⁴⁸ však Heitink i Browning považují za nutné empirické metody ještě doplnit hermeneutickým rámcem. Oba tyto autory lze tedy umístit (s výhradami) i do následujícího proudu.

1.2.3. Hermeneuticko-zprostředkující proud

Hermeneutiku a je možno jednoduše popsat jako způsob interpretace. Jedná se o interpretaci textu nebo situaci, která nám nějakým způsobem zprostředkuje zamýšlený smysl tohoto textu či situace, tak abychom mu sami porozuměli.⁴⁹ Hermeneutika vychází z interpretativní či hermeneutické filosofie⁵⁰, která se pak zabývá podmínkami takového porozumění, případně pro toto porozumění vytváří nástroje a pravidla. Bez hermeneutiky se v současné době neobejde téměř žádná praktická teologie. Fowler hovoří dokonce o vítězství hermeneutiky v praktické teologii a humanitních vědách.⁵¹

Hermeneuticko-zprostředkující proud lze rovněž dobře ukázat na dvou příkladech. Jedním z nich je již zmíněný americký teolog Browning a druhým sám Heitink. Browning svůj přístup obhajuje v knize *A Fundamental Practical Theology*. Tento autor považuje veškerou teologii za praktickou, ve své knize, jak název napovídá, mluví o fundamentální praktické teologii.⁵² Browning zpochybňuje klasické paradigma praktické teologie jako teologie aplikované a přináší svůj nový přístup. Žádný teolog

---

⁴⁶ HEITINK, G. *Practical theology: history, theory, action domains : manual for practical theology*, s. 6.

⁴⁷ Srov. BROWNING, D. S. *A fundamental practical theology: descriptive and strategic proposals*.

⁴⁸ Nelze říct, že van der Ven hermeneutiku nepoužívá, naopak ji zmiňuje ve svém pojetí praktické teologie, empiricko-analytický přístup však staví na první místo.

⁴⁹ Srov. ZIMMERMANN, J. *Hermeneutics. Very Short Introduction*, Oxford: University Press 2015. ISBN 978-0199685356, s. 1–4.

⁵⁰ Nejznámější představitelé hermeneutické filosofie jsou: Schleiermacher, Husserl, Heidegger, Diltheye, Merleau-Ponty, Gadamer, Ricoeura a do jisté míry i jejich následovníci z oblasti strukturalismu a poststrukturalismu či kritické teorie, silně svázaných s empiricko-teoretickou tradicí. Srov. HEELAN, P. A. O postmoderně. Možnosti hermeneutiky v přírodních vědách. In *Teorie vědy XXXIII*, 2011/4, s. 535.

⁵¹ Srov. FOWLER, J. W. Practical Theology and the Social Science. In SCHWEITZER, F.; VEN, J. A. van der. *Practical Theology-International Perspectives*, Frankfurt: Peter Lang Publishing, 1999. ISBN 9780820443294, s. 295–297.

⁵² Srov. BROWNING, D. S. *A fundamental practical theology: descriptive and strategic proposals*, s. 1–12.

nepřístupuje ke zkoumání Boha nebo Písma (a dodávám i tradice) jako nepopsaný list. Teolog je ovlivněn svými zkušenostmi ze sekulární společnosti i svého vlastního křesťanského společenství a rodiny. Jeho víra není prosta těchto praktických zkušeností, které pak využívá i pro teoretickou reflexi. Souhrnný pojem fundamentální praktická teologie podle něj zahrnuje podobory jako deskriptivní teologie, historická teologie, systematická teologie a strategicky-praktická teologie, přičemž poslední jmenovaný podobor víceméně odpovídá evropskému pojetí praktické teologie. Jeho praktická teologie je v návaznosti na Tracyho definována jako „*navzájem kritická korelace mezi interpretovanou teorií a praxí křesťanské víry a interpretovanou teorií a praxí současné společenské situace.*“⁵³ Browning ve svém spise detailně analyzuje hermeneutickou filosofii a metodu. Je to právě hermeneutika, která nám pomůže kriticky reflektovat svou vlastní křesťanskou tradici (tedy i své vlastní pojetí Boha, Písma a tradice) a zároveň i svůj vlastní společenský kontext. To obojí ve vzájemném vztahu a napětí. Jeho praktická teologie je navzájem propojený hermeneutický projekt, kde jednotlivé podobory pomáhají interpretovat a porozumět současné praxi. Deskriptivní teologie je v jeho pojetí blízká sociologické hermeneutice, která pomáhá výzkumníkovi reflektovat jeho vztah ke zkoumané realitě (tedy vlastní zkušenost a případné předsudky, které si výzkumník nese). Historická teologie pak (opět hermeneuticky) zkoumá, které normativní biblické texty⁵⁴ mají skutečný vliv nebo jinak řečeno jsou hmatatelné ve zkoumané křesťanské praxi. Obdobně pak systematická teologie, která má „*systematicky zkoumat celou šíři křesťanských praktik a všechna témata a vize, která jsou v nich skryta.*“⁵⁵ Všechny tyto obory jsou spojeny v jednom hermeneutickém projektu, protože o porozumění a interpretaci tu jde především, protože veškerá křesťanská praxe je významně ovlivněna (zatížena) předchozí zkušeností a teorií.⁵⁶ Tento přístup tedy cílí na kritickou reflexi náboženských komunit a jednotlivců. Důležité je, že rovněž teologické uvažování se jeví z hlediska tohoto přístupu vysoce praktické, protože by mělo mít v praxi svůj počátek.⁵⁷

---

⁵³ Tamtéž, s. 47.

⁵⁴ Vzhledem k tomu, že je autor z protestantské větve teologie, zmiňuje ve své úvaze výhradně biblické texty jako jediný zdroj zjevení. Pro doplnění katolické perspektivy je možno uvažovat i o celé tradici a dalších zdrojích zjevení.

⁵⁵ BROWNING, D. S. *A fundamental practical theology: descriptive and strategic proposals*, s. 51.

⁵⁶ Browning používá anglický výraz *theory-laden*.

⁵⁷ Srov. STANGELAND KAUFMAN, T. *A New Old Spirituality? A Qualitative Study of Clergy Spirituality in the Nordic Context*, London: Pickwick Publications, 2017. ISBN 978-1532608438, s. 18.

Heitinkovo pojetí praktické teologie vychází z teorie komunikativního jednání, kterou kombinuje s empirickým a hermeneutickým přístupem. Je však, na rozdíl od Browningovy koncepce, orientované především na proměnu praxe. Heitink výrazně čerpá z Habermasovy teorie komunikativního jednání jako kritické teorie společnosti a Ricoeurova pojetí představitelů filosofické hermeneutiky. Jeho rozsáhlá studie praktické teologie však zároveň analyzuje i dosavadní vývoj praktické teologie v Evropě a Spojených státech a různé filosofické a teologické vlivy od doby osvícenství. Heitink představuje trojúhelníkový model, kde jsou spojeny tři nejdůležitější koncepty praktické teologie: porozumění, vysvětlení a změna. Každý z vrcholů trojúhelníku pak obsahuje kruh, který zobrazuje jednotlivé cíle praktické teologie:

Obrázek viz příloha č. 3

Hermeneutický kruh, který obsahuje před-posouzení – pozorování/zkušenost – interpretace/diskurz – nalezení významu – jednání umožňující porozumění. Empirický kruh má jednotlivé složky pozorování – indukce/předpoklad – dedukce/predikce – testování – evaluace, které dohromady umožní vysvětlení. Poslední, regulativní kruh obsahuje tyto složky: definici problému-diagnózu – plán – intervenci – evaluaci. Regulativní kruh pak umožňuje kýženu změnu.⁵⁸ „Tyto tři kruhy odpovídají jednotlivým cílům praktické teologie: interpretaci lidského jednání ve světle křesťanské tradice (hermeneutická perspektiva), analýze lidského jednání s ohledem na jeho skutečnost a možnost (empirická perspektiva) a rozvoji modelů a strategií pro jednání pro různá pole působnosti (strategická perspektiva)“⁵⁹ Strategická perspektiva nachází své využití zejména v náboženském vzdělávání a pastorální praxi. Hermeneutická perspektiva je důležitá pro všechny oblasti teologie, nejen pro teologii praktickou. Empirická perspektiva se pak realizuje pomocí prakticko-teologického výzkumu.

1.2.4. Politicko-kritický proud v praktické teologii

Hermeneuticko-zprostředkující a empiricko-analytický proud jsou spíše akademické přístupy, které se rozvíjejí v prostředích akademických fakult. Politicko-kritický proud navazuje na nové teologické směry, které se začaly rozvíjet od 60. let.

---

⁵⁸ Srov. HEITINK, G. *Practical theology: history, theory, action domains : manual for practical theology*, s. 235.

⁵⁹ Tamtéž, s. 165.

Jednalo se o teologii osvobození, feministickou teologii či černou teologii. Všechny tyto teologie mají svůj původ v kritické teorii společnosti a jsou reakcí na různé typy přetrvávající společenské nespravedlnosti a nesvobody, zejména v některých částech světa, jako je Afrika či Jižní Amerika. Teologové vycházející z tohoto přístupu chtějí být hlasem společenských skupin, které jsou na okraji společnosti a trpí pod útlakem. Cílem toho přístupu je na jedné straně upozornit na ekonomickou a sociální nerovnost, nespravedlnost, (rasovou či genderovou) diskriminaci či útlak. Na druhé straně je zde i snaha pokusit se tuto situaci změnit. K tomu může pomoci důkladná sociálně-teologická analýza za použití empirických metod a hermeneutického přístupu, které jsou popsány výše.⁶⁰

Heitink vidí hlavní výhodu tohoto přístupu ve skutečné osobní angažovanosti mezi těmi, kteří to nejvíce potřebují. Teologové osvobození a dalších politicko-kritických směrů velice často aktivně působili ve společnosti a skutečně dělali (praktickou) teologii v praxi. Jejich pojetí je jedním ze zajímavých pokusů, jak překonat individualismus a jistou teologickou nadřazenost většinové teologie, přesto však může, podle Heitinka, vést k určité zaujatosti a jednostrannosti.⁶¹

1.2.5. Pastoralně-teologický proud v praktické teologii

Pastoralně-teologický proud navazuje na tradiční historickou praktickou teologii. Jejím hlavním místem působnosti je křesťanská praxe uvnitř křesťanských společenství, a to zejména z pozice kněze či pastora jakožto profesionálního správce tohoto společenství. Není v něm však již dominantní složkou normativně-deduktivní přístup, ale přejímá různé psychologické či ekonomické přístupy, které mají zkvalitnit a zprofesionalizovat pastorační péči. Heitink uvádí, že tento přístup je výrazně zastoupen v severoamerické tradici pastorační péče a poradenství, která byla výrazně ovlivněna myšlením amerického psychologa a psychoterapeuta Rogerse a Tillichovou teologií ve vzájemné korelaci. Oba přístupy společně vytvářejí základ pro praktickou teologii

---

⁶⁰ Srov. LEE, Chyng, Kyoo. Practical Theology as a Theological Discipline: Origins, Developments and the Future. In *Korean Journal of Christian Studies* Vol. 75, 2011, s. 304–305.

⁶¹ Srov. HEITINK, G. *Practical theology: history, theory, action domains : manual for practical theology*, s. 170.

založenou na zkušenosti, která využívá metody z jiných oborů, jako např. supervize, strategické plánování či obsahové analýzy produktů v pastorační praxi.⁶²

1.3 Jaké pojetí praktické teologie?

Jedním z cílů této práce je prozkoumat možnosti využití empirických věd v praktické teologii, v tomto kontextu je moje pozice zakotvena v empiricko-analytickém proudu praktické teologie. Jsem si však vědoma jeho limitů (zejména ve van der Venově pojetí), proto chci ve stejné míře využívat i metody hermeneuticko-zprostředkujícího přístupu (podle Browninga). Zjednodušeně řečeno, k promýšlení teologie společnosti využiji jak data vzešlá z empirického výzkumu, tak teologii společnosti, obsaženou v samostatné teoretické kapitole. Zatím však není osvětleno, jakým způsobem budu empirické metody využívat. Přidržím se van der Venova dělení a pokusím se ukázat, jaké jsou možnosti využívání empirických metod. Před prováděním empirického výzkumu je třeba si ujasnit svou pozici a východiska ve vztahu k výzkumu. Van der Ven vytváří čtyři modely, na kterých ukazuje, s jakými epistemologickými východisky lze pracovat v praktické teologii při použití empirických metod. Jedná se o model monodisciplinarity, multidisciplinarity, interdisciplinarity a intradisciplinarity.⁶³ Model monodisciplinarity byl již popsán v kapitole o normativně-deduktivním proudu praktické teologie, zaměřím se tedy jen na zbývající tři modely.

1.3.1. Multidisciplinarita⁶⁴

Po nutnosti metodologicky přesného popisu konkrétní pastorální situace v církvi a společnosti volají od šedesátých let mnozí teologové osvobození,⁶⁵ ale třeba také Schillebeeckx⁶⁶. Praktická teologie by podle nich měla převzít výsledky empirických výzkumů prováděných v sociálních vědách a dodat jim teologický vhled a interpretaci. Tento přístup v sobě tedy zahrnuje dvoufázový proces. V prvním teolog sbírá výsledky empirických výzkumů vztahujících se k jeho praktickému tématu a ve druhé tato data

---

⁶² Srov. tamtéž, s. 176.

⁶³ Srov. VEN, J. A. van der. *Practical theology: an empirical approach*, s. 89–112.

⁶⁴ Následující modely podle ŠÍDLOVÁ, Jana. Možnosti využití empirických věd v (praktické) teologii. In *Caritas et Veritas* roč. 7, 2/2017.

⁶⁵ Srov. GIBELLINI, R. *Teologické směry 20. století*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-7195-177-3, s. 365–394.

⁶⁶ Srov. SCHILLEBEECKX, E. *Lidé jako Boží příběh*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. ISBN 978-80-7325-146-8, s. 31–62.

reflektuje, snaží se je vztáhnout k vhodným teologickým kritériím a shrnout z normativně-teologické perspektivy. V českém prostředí může být příkladem tohoto přístupu práce Martinka *Ztracená generace*. Autor se v ní pokouší o teologickou interpretaci sociologických a částečně i psychologických výzkumů realizovaných na české mládeži. Pro interpretaci používá prakticko-teologická kritéria a navrhuje konkrétní pastorační řešení popisovaných situací a jevů.⁶⁷

Použití tohoto přístupu obhajuje i Rahner v německém *Handbuch der Pastoraltheologie* (1964)⁶⁸. Rahner zavádí termín „pomocné vědy“, čímž má na mysli vědy sociální. Ty jsou podle něj beze zbytku podřízeny teologii. Je relevantní a důležité si brát sociální vědy na pomoc, protože teologie nemá pro empirickou analýzu praxe metody vlastní a není ani kompetentní takové metody vytvářet. Pro potřeby teologie je tedy na místě využití metod sociálních věd. I přesto však van der Ven konstatuje, že vztah teologie a empirických věd je v Rahnerově manuálu pastorální teologie nedostatečně teoreticky definován. To se projevuje například tím, že neuvažuje o případných nevýhodách svého pojetí. Van der Venovy námitky proti Rahnerově pojetí vztahu empirických věd a teologie můžeme shrnout následujícím způsobem:

1. Podle Rahnera je teologie absolutně nadřazena empirickým vědám, přesto na jejich výzkumech zcela závisí. Výzkumných materiálů od empirických věd pro použití v praktické teologii také není dostatek. Výzkum církevního prostředí totiž výzkumníky v oblasti sociálních věd příliš neláká.⁶⁹ Navíc se tito výzkumníci se v teologických

---

⁶⁷ Srov. MARTINEK, M. *Ztracená generace?: o duchovním dialogu mezi českou mládeží a katolickou církví*. Svitavy: Trinitas, 2006. ISBN 80-86885-14-3.

⁶⁸ Viz RAHNER, K. *Lexikon der Pastoraltheologie = Handbuch der Pastoraltheologie : praktische Theologie der Kirche in ihrer Gegenwart*. Freiburg im Breisgau: Herder, 1972. ISBN 978-3-451-16517-7.

⁶⁹ Van der Ven hovoří o situaci v Nizozemí, u nás je však snad ještě horší. Sociologie náboženství v České republice není v uspokojivém stavu. Nešpor hovoří dokonce o tom, že není zcela etablovaná. Srov. NEŠPOR, Zdeněk R. *Ne/náboženské naděje intelektuálů: vývoj české sociologie náboženství v mezinárodním a interdisciplinárním kontextu*. Dolní Břežany: Scriptorium, 2008, s. 368–376. Kromě pravidelného sčítání obyvatel, které přináší statistické výsledky o klesajícím počtu věřících největších českých církví, jsou u nás pravidelně realizovány výzkumy EVS a ISSP. Analýzu kvantitativních výzkumů náboženství v České republice provedla např. Hamplová ve své publikaci HAMPLOVÁ, Dana. *Náboženství v české společnosti na prahu 3. tisíciletí*. Praha: Karolinum, 2013. V oblasti kvalitativních metod představují výjimku tři velmi kvalitní a detailní práce sociologů Váněho a Spalové. Srov. SPALOVÁ, B. *Bůh ví, proč: studie pamětí a režimů moci v křesťanských církvích v severních Čechách*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012. ISBN 978-80-7325-300-4, SPALOVÁ, B. *Laici a klerici v české katolické církvi: na cestě ke spiritualitě spolupráce?* Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2017. ISBN 978-80-7325-448-3 a VÁNĚ, J. *Komunita jako nová naděje?: náboženské (ne)institucionalizované komunity z pohledu sociologie náboženství*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2012. ISBN 978-80-261-0085-0.

termínech velice těžko orientují, a proto může být teologická interpretace výsledků práce ne-teologů velice problematická.

2. Není jasné, z jaké teologické perspektivy by měla být vedena interpretace výzkumů. *Handbuch der Pastoraltheologie* preferuje dějiny spásy, van der Ven však namítá, že toto kritérium je příliš abstraktní a není vůbec vysvětleno, jak by mělo být propojeno s konkrétními problémy a potřebami lidí v církvi. Nedají se najít v církevní praxi a lidské zkušenosti víry nějaká zcela jiná kritéria?

3. Problematický je samotný, Rahnerem navrhovaný, dvoufázový proces, který lze těžko vyvážit, když pracuje se zcela odlišnými kategoriemi.

S jakými kategoriemi pracují empirické vědy? Jako příklad bych zde chtěla ukázat kategorie, se kterými pracuje sociologie. Ta předpokládá určitou filosofii (nebo sociologickou teorii), která pak významně ovlivňuje sociologovo vnímání a hodnocení reality. Z důvodů výrazné odlišnosti jednotlivých sociologických perspektiv byl jako příklad vybrán pohled strukturálního funkcionalismu.⁷⁰ Podle něj je církev založena na ustálených společenských normách a ne/formálních sankcích a má svou funkci v rámci celé společnosti. Úspěšné naplnění této funkce směřuje společnost k hlubší integraci. Jakožto prvek struktury společnosti je církev ovlivněna a ovlivňována vazbami, které má. Podle Parsonse a jeho AGIL modelu má církev čtyři subsystémy či funkce: adaptace, dosahování cílů, integrace, udržení latentních vzorců.⁷¹ Adaptace v sobě zahrnuje přizpůsobení se možnostem a opatrování zdrojů z prostředí. Dosahování cílů značí i usměrnění zdrojů k dosažení cílů a určování priorit. Aby byla církev soudržná a směřovala k cíli, reguluje vztahy uvnitř systému pomocí norem. Dále pak potřebuje motivovat aktéry k výkonu rolí nezbytných pro systém a řídicí mechanismus pro udržení napětí v systému. Na vyšší úrovni, tedy na úrovni společenského systému jako celku, plní náboženství a církve funkci udržení vzorců. Změnou jednoho prvku struktury se mění

---

⁷⁰ Srov. DURKHEIM, É. *Elementární formy náboženského života: systém totemismu v Austrálii*. Praha: OIKOYMENH, 2002, ISBN 80-7298-056-4. PARSONS, T. *Společnosti: vývojové a srovnávací hodnocení*. Praha: Svoboda, 1971. (ISBN neuvedeno) a PALS, D. L. *Osm teorií náboženství*. Praha: ExOriente, 2015. ISBN 978-80-905211-2-4.

⁷¹ Srov. NEŠPOR, Z. R.; VÁCLAVÍK, D. *Příručka sociologie náboženství*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2008, ISBN 978-80-86429-92-2, s. 65.

celá struktura, včetně církve a jejích vazeb. Na příkladu strukturálního-funkcionalismu se dá zřetelně ukázat propastný rozdíl mezi sociologickou a teologickou teorií církve. Van der Ven si tuto propast uvědomuje a volá po změně přístupu, kterou nabídnou následující modely.

1.3.2. Interdisciplinarita

Tento přístup, na rozdíl od přístupu předchozího, předpokládá interakci, vztah a spolupráci mezi oběma obory – nejen pouhé existování vedle sebe. Příklon k interdisciplinaritě mezi praktickou teologií a sociálními vědami naznačuje i pátý díl německé pastorální teologie *Lexikon der Pastoraltheologie* (1972), kde se volá po rozvoji tohoto přístupu. Interdisciplinarita může být dvojího druhu:

1. Teolog je zároveň sociologem,
2. Teologové se sociology spolu navzájem spolupracují.

Zásadní výhodou tohoto modelu je, že pokud se opravdu podaří konstruktivní dialog mezi teologickými a empirickými obory, jsou výsledky společně realizovaných studií přijatelné a relevantní pro obě strany. V současné době je interdisciplinarita dominantním přístupem v německém prostředí.⁷² V našem kontextu může být příkladem interdisciplinárního přístupu například habilitační práce Kaplánek, i když jeho práce se jeví spíše na pomezí s následujícím přístupem. Kaplánek prováděl kvalitativní výzkum formou tematických rozhovorů s konvertity. Na jejich základě pak zhodnocuje motivaci mladých lidí pro vstup do katolické církve a navrhuje pastorační priority v dané oblasti.⁷³

Van der Ven však interdisciplinaritu nefavorizuje a vidí v ní zásadní problém. Teologie a sociologie jsou založeny na odlišných paradigmatech a používají jiné metody. Kterým tedy dá vědec teolog a zároveň sociolog přednost? Neupadne do vědecké rozpolcenosti? Pokud se jedná o spolupráci mezi více odborníky, je možné nastavit skutečnou rovnováhu a vést produktivní dialog v rámci výzkumné skupiny? Jsou

---

⁷² Interdisciplinární přístup používají např. Zulehner, Ziebertz či Faix. Zulehner je spoluautorem výzkumů EVS. Viz např. ZIEBERTZ, H. G. *Imagining God: empirical explorations from an international perspective*. Münster: LIT, 2001. ISBN 3-8258-5425-6.

⁷³ Zkrácená verze habilitační práce v němčině formou odborného článku viz KAPLÁNEK, M. Rozhodnutí mladého člověka nechat se pokřtít v katolické církvi. In HANUŠ, J.; NOBLE, I. (eds.) *Konverze a konvertité: sborník z mezioborového semináře o problematice náboženského obrácení*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-7325-196-3, s. 81-110.

teologové schopni respektovat sociologické paradigma a sociologové paradigma teologické? Jsou teologové schopni unést zdrcující kritiku ze strany sociologů a budou sociologové naslouchat teologům, když to byla právě teologie (a filosofie), od které se sociální vědy emancipovaly? Zdá se, že mnozí sociologové již jasně naznačili, že se bez teologie obejdou.⁷⁴ „*Pokusy ustanovit dialog s teologií a současnými sociálními vědami končí nerovným rozložením sil, bez ohledu na to, co si o tom kdo myslí. Důvodem je, že sociální vědy nepotřebují teologii ke své činnosti, zatímco praktická teologie, minimálně v interdisciplinárním modelu, se bez nich neobejde.*“⁷⁵

1.3.3. Intradisciplinarita

Model intradisciplinarity považuje van der Ven za nejlepší řešení pro vztah praktické teologie a sociálních věd. Intradisciplinarita implikuje využití metod a technik jednoho oboru v jiném, což se ve vědách při jejich vývoji běžně děje. Není právě teologie vědou, která vždy reagovala na dobové metodologické trendy nebo je dokonce svého času diktovala? Není tedy ideální čas pro adopci empirických metod? Zůstane při tom však teologie stále teologií? Van der Ven tvrdí, že ano, a udává pro to několik důvodů. Využití empirických metod je adekvátní, protože hlavním objektem teologie není Bůh, ale lidská zkušenost s ním.⁷⁶ Pokud by byl přímým objektem teologie Bůh, bylo by využití empirických metod nemožné. Bůh, který se zjevuje, je podle van der Vena částečně poznatelný pouze skrze víru, skrze lidskou zkušenost s ním. Tato zkušenost je jak individuální, tak společenská jako zkušenost společenství církve, která se určitým způsobem odráží v její tradici. Je přijatelné tuto zkušenost zkoumat empiricky, protože je veskrze lidská, zároveň je možno využít i dalších metod z jiných odvětví teologie.

Teologie není v otázce metod jednotná. Metody se sdružují do jednotlivých metodologických rodin, které sdílejí shodné premisy a argumentační postupy. Samotná klasifikace teologických metod se pak stává složitým problémem pro jejich velké

---

⁷⁴ Srov. BERGER, P. L. *Vzdálená sláva: hledání víry ve věku lehkověrnosti*. Brno: Barrister & Principal, 1997. ISBN 80-85947-18-8.

⁷⁵ VEN, J. A. van der. *Practical theology: an empirical approach*, s. 100.

⁷⁶ Srov. např. NOBLE, I. *Po božích stopách: teologie jako interpretace náboženské zkušenosti*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. ISBN 80-7325-053-5 a BOFF, C. L.; BURNS, P. *Introducing liberation theology*. London: Burns & Oates, 2000. ISBN 0-86012-156-9 či TILLICH, P. *Lidské tázání po nepodmíněném*. Brno: 3K, 1997. ISBN 80-902280-0-3.

množství, Haight hovoří dokonce o typologii typologií teologických metod⁷⁷. Je tedy na subjektivním posouzení teologa, jaké se rozhodne pro svou práci použít metody. Van der Ven preferuje intradisciplinaritu, protože podle něj řeší problémy modelů předchozích. Ganzevoort však namítá, že tento model může vést k izolaci praktické teologie podobně jako model monodisciplinarity, protože nenastoluje dialog se sociálními vědami.⁷⁸ Z vlastní zkušenosti s prováděním výzkumů jako teoložka ovšem musím zkonstatovat, že hranice mezi interdisciplinarity a intradisciplinarity se mi jeví jako velice tenká, protože se nelze zcela dokonale oprostít od sociologických paradigmat ukrytých v pozadí jednotlivých metod.

1.4. Intradisciplinární pojetí jako metodologické východisko

V této práci přejímám van der Venovo stanovisko, že intradisciplinarita, tedy situace, kdy teolog sám provádí empirické výzkumy, je výhodným metodologickým východiskem praktické teologie. Sama o sobě však neříká přesně, jaké empirické metody a z nich vyplývající techniky lze pak při samotném zkoumání použít. Tyto metody se tradičně dělí na kvantitativní, kvalitativní a smíšené přístupy. Které se zdají být vhodnějším nástrojem pro praktickou teologii? V následující části ukáži hlavní výhody a nevýhody prvních dvou zmíněných přístupů, protože se jedná o základní empirická východiska. Domnívám, že vhodnějším nástrojem v oblasti praktické teologie je spíše kvalitativní přístup než přístup kvantitativní, ač oba přístupy mají své výhody a nevýhody. Kvalitativnímu přístupu, zde bude věnována větší pozornost.

1.4.1 Kvantitativní přístup⁷⁹

„Kvantitativní přístupy k výzkumu v sociálních vědách v mnohém napodobují metodologii přírodních věd. Předpokládá se, že lidské chování můžeme do jisté míry měřit a předpovídat. Kvantitativní výzkum využívá náhodné výběry, experimenty a silně

---

⁷⁷ Srov. HAIGHT, R. Critical Witness: The Question of Method. In O'DONOVAN, L. J.; SANKS, H. T. (ed.) *Faithful Witness. Foundations of Theology for Today's Church*. New York: Crossroad Pub Co, 1989. ISBN 978-0824508968.

⁷⁸ Srov. GANZEVOORT, R. R. Van der Ven's Empirical/Practical Theology. In HERMANS, Ch.; MOORE, M. (eds.) *Hermeneutics and Empirical Research in Practical Theology*, s. 63.

⁷⁹ Následující pasáž je část mého článku ŠÍDLOVÁ, J. Empirický výzkum jako možnost zkoumání obsahu teologických fenoménů. In NOVÁ, M.; OPATRŇÁ, M. *Obsah - Forma: sborník příspěvků z mezinárodní konference studentů doktorských programů = Content - Form : the proceedings of the international conference for doctoral students*. Praha: Katolická teologická fakulta, Univerzita Karlova, 2017. ISBN 978-80-87922-10-1.

strukturovaný sběr pomoci testů, dotazníků nebo pozorování.“⁸⁰ Kvantitativní výzkum lze zjednodušeně charakterizovat jako ověřování hypotéz, které výzkumník deduktivně vyvodí z určité teorie.⁸¹ Používá se zde operacionalizace pro převedení hypotéz do měřitelné formy. Měření probíhá na poli společenských věd nejčastěji formou zjišťování indikátorů sociálních jevů, v závěru se hypotézy testují a výsledek se vztahuje zpět k teorii.⁸² Důležitá je reprezentativnost vybraného vzorku, reliabilita⁸³ a validita⁸⁴. Výsledky těchto výzkumů lze zobecnit dle kvality vzorku, jsou relativně nezávislé na výzkumníkovi a poskytují vcelku přesná data.

Co se zkoumání teologických fenoménů týče, americký sociolog Starks tvrdí, že metodami sociologie můžeme zkoumat různé aspekty lidského vztahu k transcendenci či osobnímu Bohu kromě autentičnosti tohoto vztahu.⁸⁵ Zkoumané aspekty musí být velice zúžené, aby mohly být měřitelné. Navíc musejí vycházet z již zavedené teorie. Zdá se, že zde forma výzkumu komplikuje porozumění obsahu (např. redukcí pouze na testované indikátory). Příkladem může být rozsáhlá kvantitativní studie religiozity slovenské mládeže realizovaná v roce 2012 a 2013 interdisciplinárním přístupem. Výzkum se zabýval parametry religiozity⁸⁶ a dalšími faktory.⁸⁷ Jako ilustrace vztahu formy zkoumání a obsahu zkoumaného v kvantitativním pojetí poslouží jedna z otázek tohoto výzkumu zaměřená na náboženskou zkušenost. Náboženská zkušenost je zde kategorizována do

---

⁸⁰ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*, s. 44.

⁸¹ Srov. DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8, s. 75.

⁸² Srov. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*, s. 44.

⁸³ „Jeden ze základních požadavků či vlastností měření (komplementární k validitě), vyjadřující jeho přesnost ve smyslu stálosti, absenci chyb vznikajících při opakovaném měření téhož jevu za stejných podmínek.“ Srov. *Sociologická encyklopedie*, (cit. 2021-06-23), dostupné na <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Reliabilita>.

⁸⁴ „V nejširším smyslu je validita požadavek relevance mezi předem stanoveným výzkumným cílem a skutečně dosaženými výzkumnými výsledky.“ Srov. *Sociologická encyklopedie*, (cit. 2021-06-23), dostupné na <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Validita>.

⁸⁵ Srov. STARK, R.; FINKE, R. *Acts of Faith: Explaining the human Side of Religion*. University of California Press, 2000. ISBN 978-0520222021. Citováno podle MATULNÍK, J. *Analýza religiozity katolíků na Slovensku: poznatky zo sociologického výskumu*. Bratislava: Dobrá kniha, 2008. ISBN 978-80-7141-628-9, s. 8.

⁸⁶ Těmito parametry bylo: přihlášení se k některé z církví, důležitost náboženství v životě, náboženská praxe, náboženská ideologie, náboženská zkušenost, znalost věrouky a náboženské společnosti či farnost. Viz. MATULNÍK, J. *Analýza religiozity katolíků na Slovensku: poznatky zo sociologického výskumu*, s. 17–55.

⁸⁷ Těmito faktory byl: vztah ke kněžskému povolání, víra v paranormální jevy, rodinné prostředí, postoje k mimomanželským soužitím, vztah ke studiu, volnočasové aktivity, návykové látky a média.

několika tvrzení. Respondent má označit míru souhlasu s uvedenými tvrzeními na škále 1–4. Tvrzení jsou následující:

- Víra v Boha mi dává určitý pocit jistoty v každodenním životě, který bych jinak neměl/a.
- Stalo se mi už, že jsem v nebezpečných situacích měl/a pocit anděla strážného.
- Prostřednictvím víry jsem už často pocítil blízkost Boha.
- Už se mi stalo, že mi Bůh pomáhal v určité situaci.
- Bez víry v Boha by můj život neměl smysl.
- Víra v Boha mi pomáhá nezoufat v těžkých situacích.

Výsledkem jsou pak procenta zaškrtnutých odpovědí, která se dají porovnávat s jiným vzorkem (např. dospělé populace) či hledat vztahy s dalšími proměnnými. Je zde však měřitelná charakteristika náboženské zkušenosti pro praktickou teologii dostačující? Navíc se jedná o přístup, který postrádá logiku intradisciplinárního přístupu. Chci-li jako teolog být součástí výzkumu, nebudu přece volit kvantitativní formu, která v ideálním případě vyžaduje výzkumníka držícího si odstup od zkoumaného tématu. Navíc celý výzkum probíhá téměř bez osobního kontaktu se zkoumaným vzorkem. Lze namítnout, že předložený výzkum je jedním případem a není možné na jeho základě paušálně odmítnout kvantitativní přístup. Existuje samozřejmě velká řada kvalitních kvantitativních výzkumů, kde spolupracují empiričtí vědci i teologové.⁸⁸ V této práci chci však především popsat kvalitativní metody a teoreticky i prakticky reflektovat jejich použití.

1.4.2. Kvalitativní přístup

Kvalitativní výzkum byl zpočátku vnímán jako jakýsi doplněk předchozího přístupu, v současné době je jeho rovnocenným partnerem. Pracuje s induktivní metodou a neexistuje jediný způsob, jak kvalitativní výzkum provádět. Na začátku výzkumu stojí téma a výzkumná otázka, podle ní pak výzkumník vyhledává a analyzuje veškeré informace, které se k otázce vztahují. Výzkumník často pracuje v terénu, je přímou součástí výzkumu. Výzkum má dlouhodobější charakter, jde se více do hloubky. Analýza

---

⁸⁸ Např. EVS, ISSP či Pew Research Center.

dat a jejich sběr probíhá současně. Výsledky těchto výzkumů nelze zobecňovat, jsou spíše sondou do vybraného problému, pomáhají jeho teoretickému porozumění.⁸⁹

Praktický teolog Swinton a s ním celá platforma praktických teologů sdružujících se v platformě Ecclesiology & Ethnography⁹⁰ jsou zastáncem kvalitativního přístupu. Swinton tvrdí, obdobně jako van der Ven, že teolog by měl využívat empirické metody intradisciplinárně, tedy zůstat teologem. V kvalitativním přístupu je jeho role zásadní a potřebuje si osvojit umění reflexivity, aby si byl vědom své pozice v různých fázích výzkumu.⁹¹ Konečnou interpretaci výzkumu pak nemůžeme vnímat jako pokus o maximální objektivitu, ale naopak, tak jak to činí Gadamer, který ve své hermeneutice předpokládá před-porozumění. Subjektivní a objektivní jsou spojeny dohromady v jednom kulturním a sociálním kontextu.⁹² Swinton dále argumentuje, že pokud chce praktická teologie využívat kvalitativní techniky, potřebuje tyto techniky ochotně přijmout, vést s nimi obohacující dialog a zároveň být kriticky věrný vlastní tradici.⁹³

Jako příklad vztahu formy výzkumu a obsahu použiji část svého realizovaného kvalitativního výzkumu s výzkumnou otázkou: Jak mladí prožívají a interpretují společenství v diecézním centru života mládeže na Ktiši? Výsledkem je fenomenologická interpretace náboženské zkušenosti ve společenství účastníků tohoto společenství a syntéza společných témat a esencí zkušenosti. Jako ilustrace vztahu formy zkoumání a obsahu zkoumaného v kvalitativním pojetí poslouží právě syntéza společných kategorií respondentů.

„Všechny mladé respondenty spojuje předchozí zkušenost SPOLEČENSTVÍ mladých ve svých farnostech či jinde, na Ktiš přijíždějí již ovlivnění touto zkušeností.

---

⁸⁹ Výsledky kvalitativního výzkumu lze pak operacionalizovat a použít jako východiska pro kvantitativní výzkum, který zajistí zobecnění. Toto kombinování se nazývá smíšený přístup. Tento postup preferuje v praktické teologii i van der Ven.

⁹⁰ Platforma *Ecclesiology and Ethnography* sdružuje od roku 2007 akademiky zabývající se teologickým a empirickým (kvalitativně orientovaným) studiem křesťanských církví v ekumenickém duchu. Viz <http://www.ecclesiologyandethnography.com/>.

⁹¹ Srov. SWINTON, J. Where is your Church? In WARD, P. *Perspectives on ecclesiology and ethnography*. Grand Rapids, Michigan: William B. Eerdmans Publishing Company, 2012. ISBN 978-0-8028-6726-1, s. 71–92.

⁹² Srov. GADAMER, H. G. *Truth and method*. New York: Continuum, 2006. ISBN 0-8264-7697-X, s. 273, citováno podle SWINTON, J. Where is your Church? In WARD, P. *Perspectives on ecclesiology and ethnography*, s. 82.

⁹³ Srov. SWINTON, J.; MOWAT, H. *Practical theology and qualitative research*. London: SCM Press, 2016, ISBN 978-0-334-04988-3, s. 83–89.

Katechezi formou výuky náboženství ve škole, kterou prošly jako děti, nepovažují za důležitou pro svou víru, vzpomínají na ni ale pozitivně. Nacházejí zde přijetí, nenásilný přístup, komunikaci, otevřenost od týmu a navazují zde další VZTAHY, které přerůstají v PŘÁTELSTVÍ. Tato přátelství jsou pro ně trvalá a hlubší než kamarádské vztahy s nevěřícími. Líbí se jim jak množství lidí, které dává SPOLEČNÝM ZÁŽITKŮM (hry, kreativní činnosti, divadlo, práce) a MODLITBĚ ATMOSFÉRU, tak aktivity v malých skupinkách, kde se jde více do hloubky a snáze se navazuje PŘÁTELSTVÍ. Jejich zkušenost prožívání víry ve společenství je tvořena zejména VZTAHY, MODLITBOU a SPOLEČNÝMI ZÁŽITKY. Všichni se shodují, že se na Ktiši naučili zejména modlit, naučili se různým technikám a pravidelnosti v modlitbě a poznali skvělé lidi. Dobré VZTAHY mezi mladými a také v TÝMU pak také považují za základ fungování samotného centra, bez nich by sebelepší duchovní program neměl smysl. SPOLEČNÉ ZÁŽITKY, VZTAHY A MODLITBA pak prohlubují jejich vztah k Bohu, prožívají OBOHACENÍ a cítí, že jejich víra roste a prohlubuje se. Pro respondentky je též důležité samotné PROSTŘEDÍ Ktiše. Příroda a odtrženost od okolního světa jsou nezbytné pro načerpání nových sil. Všichni přestávají na Ktiš jezdit, když cítí, že jsou starší než ostatní, prožívání víry s o pár let mladšími vrstevníky už jim nepřináší OBOHACENÍ, na rozdíl třeba od práce s dětmi. Ke Ktiši je vážou krásné VZPOMÍNKY. Zkušenost SPOLEČENSTVÍ s mladými je pak ovlivnila při vnímání vlastní farnosti. Cítí, že zde chybí přijetí, a právě VZTAHY a společné aktivity, které by VZTAHY mohly prohloubit. Respondenti shodně cítí, že nikam nepatří, bohoslužeb ve farnosti se sice účastní, ale SPOLEČENSTVÍ (zejména pro společnou MODLITBU) hledají jinde.“⁹⁴

1.5. Který přístup je vhodnější?⁹⁵

Jak už bylo řečeno, v praktické teologii jako takové se používají výzkumy kvantitativní, kvalitativní a smíšené. Z počátku, obdobně jako v sociologii, převládaly výzkumy kvantitativní⁹⁶, později se rozšířil i druhý přístup. Kvalitativní přístupy jsou

---

⁹⁴ Jedná se o intradisciplinární kvalitativní výzkum prováděný fenomenologickou metodou z roku 2016, který byl v anglickém překladu publikován ŠÍDLOVÁ, J. Mystagogy: deepening the social dimension of youth's faith. In *Communio Viatorum*, roč. LXI, 2/2018.

⁹⁵ Následující pasáž je část mého článku ŠÍDLOVÁ, J. Empirický výzkum jako možnost zkoumání obsahu teologických fenoménů. Viz pozn. 78.

⁹⁶ Viz např. jedna z prvních kolektivních publikací v oblasti empirické teologie od Ziebertze, která je pokusem představit realizované kvantitativní výzkumy v mezinárodní perspektivě. Pojem empirická teologie je zde chápán podstatně širěji, než ho chápe van der Ven, i jako sociologické zkoumání

nejčastěji etnografické či mají formu případové studie.⁹⁷ Smíšenou metodu (s převahou kvantitativní složky) pak preferuje van der Ven a dává jí formu již zmiňovaného empiricko-teologického kruhu. Kvantitativní metoda obsahuje přesná data, její výsledky lze zobecňovat a nálezy mohou představovat skutečnou výzvu pro teologii, právě pro jejich reprezentativnost. Ukazují-li výsledky sčítání obyvatel klesající počty členů církve nebo výzkumy EVS neznalost křesťanských hodnot (i u „papírových“ členů církve), je to pro církve problém, který je třeba řešit nebo se nad ním minimálně zamyslet. Kvantitativní výzkum se však nemůže dostat do hloubky. Nesdělí, proč lidé od církve odcházejí, kam odcházejí a co si o církvi skutečně myslí. Hlubiny víry nemohou být kvantifikovány. Zároveň zde není dostatečný prostor pro působení teologie/teologa ve výzkumu jako takovém. Výzkumník se snaží o maximální odstup a objektivitu, jeho působení ovlivňuje maximálně výběr tématu, výzkum probíhá většinou bez bezprostřední interakce se zkoumaným vzorkem. Lze se domnívat, že výzkumník potřebuje být teologem jen pro teologicky správnou operacionalizaci hypotéz a analýzu výsledků. Kvantitativní přístup proto může velice dobře fungovat v modelu multidisciplinarity a interdisciplinarity. Pokud potřebujeme reprezentativní a spolehlivá data, tedy data, které skutečně ukážou počty věřících či četnost jejich náboženských praktik a jsou vázaná na přesnou výzkumnou techniku, tak je kvantitativní přístup ideální volbou. Všechny „velké“ výzkumy religiozity (EVS, ISSP či Pew Research Center) ostatně pracují tímto způsobem. Domnívám se ale, že pro potřeby praktické teologie v situaci, kdy se snažíme promýšlet některé teologické fenomény více do hloubky, je nutná alespoň kombinace s kvalitativním přístupem, nebo kvalitativní přístup samotný. Ten je svou povahou otevřen pro přímou účast výzkumníka s filosofií nebo vírou, kterou on osobně vyznává. Je zde často navíc přímá interakce mezi výzkumníkem a zkoumaným. Jeho závěry však lze zobecňovat jen s velkou opatrností a může být realizován většinou jen na mikroúrovni. Zdá se tedy, že i v empirické teologii se jeden přístup od druhého neobjede a mohou se dobře vyvažovat. Co k tomu říkají sami praktičtí teologové? Nejdříve je třeba poukázat na vztah kvantitativního a kvalitativního přístupu. K tomu poslouží analýza přístupu Dreyera. Posléze bude představena etnografie jako specifický empiricko-teologický

---

teologických otázek. Srov. ZIEBERTZ, H. G. *Imagining God: empirical explorations from an international perspective*.

⁹⁷ Co se interpretace týče, pak často přijímají formu zakotvené teorie Srov. NÁKAČKA, P. Grounded theory a možnosti jej využitia v oblasti praktickej teologie. In *Teologický časopis: Fórum pre kresťanský dialóg* 1/2016, s. 83.

přístup v pojetí Warda a jeho kolegů z platformy *Ecclesiology and Ethnography*. Právě etnografické zkoumání společenství tvoří totiž jednu z důležitých částí této práce.

1.5.1 Odstup nebo účast?

Zajímavou perspektivu do vztahu mezi kvantitativním a kvalitativním přístupem vnáší Dreyer⁹⁸. Ten poukazuje na převládající dichotomii mezi oběma přístupy a bere si na pomoc hermeneutiku Ricoeura, aby tento rozpor překonal. Ricoeur ve svém eseji o vztahu vědy a ideologie⁹⁹ upozorňuje, že pokud chceme porozumět fungování společnosti (jejím vztahům, kulturní tradici a historii), nastává dialektické napětí mezi naší relativní autonomií (odstupem) vůči těmto jevům a zároveň naší účastí, kterou nelze jen tak odštíhnout. Chceme-li posléze při našem hledání tohoto porozumění minimalizovat ideologické vlivy, je třeba využít tohoto napětí v rámci hermeneutického pátrání po pravdě. Dreyer tento předpoklad přijímá a vztahuje k hlavním empirickým přístupům – kvantitativní výzkum charakterizuje právě odstupem a kvalitativní výzkum účastí. „*Sám vědec se tedy musí ponořit do světa těch, které zkoumá (účast), aby jejich hlasy nebyly přehlušeny vědcovou interpretací. Toto předpokládá kvalitativní přístup. Na druhou stranu je cílem i opačný postup, a to eliminovat ideologické interpretace zkoumaných, což lze jedině odstupem, který implikuje kvantitativní přístup.*“¹⁰⁰ V empirickém výzkumu pojem účast referuje k naší situovanosti ve světě, k našemu setkání s ostatními a s jejich vlastní minulostí a brání nám násilně vtláčovat zkušenost ostatních do předem připravených konceptů a schémat. Odstup je základem vědeckého přístupu a zahrnuje v sobě snahu o objektivitu, kritické myšlení, konceptualizaci, srovnávání a další. Každý výzkumník musí být schopen kriticky hodnotit vlastní kulturní, ekonomické, sociální a politické pozice, čehož může dosáhnout právě odstupem. Dreyer argumentuje, že určitá míra odstupu a účasti je přítomna v obou přístupech, proto se nejedná o diametrálně odlišné cesty k porozumění skutečnosti. Napětí mezi odstupem a účastí chrání z pohledu Ricoeurovy hermeneutiky vědu před tím, aby se nestala ideologií. V kvantitativním

---

⁹⁸ Srov. DREYER, J. Establishing truth from participation and distanciation in empirical theology. In FRANCIS, L. J.; ROBBINS, M.; ASTLEY, J. *Empirical theology in texts and tables: qualitative, quantitative and comparative perspectives*. Leiden: Brill, 2009. ISBN 978-90-04-16888-6, s. 3–25.

⁹⁹ Srov. RICŔEUR, P. *From text to action: essays in hermeneutics*. Evanston: Northwestern University Press, 2007. ISBN 978-0-8101-2399-1, s. 258-269, citováno podle DREYER, J. Establishing truth from participation and distanciation in empirical theology. In FRANCIS, L. J.; ROBBINS, M.; ASTLEY, J. *Empirical theology in texts and tables: qualitative, quantitative and comparative perspectives* s. 7-8.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 9.

přístupu je třeba obzvlášť dávat pozor na to, aby odstup nepřevládá nad účastí, v kvalitativním přístupu je tomu naopak. Plodné napětí mezi oběma přispívá k pravdivému porozumění. Toto napětí pak zajistí umění reflexivity, tak jak jí charakterizuje Bourdieu¹⁰¹. Reflektovat je třeba vlastní předsudky i vlastní vědeckou komunitu a její metody. To je pro empirického teologa práce na celý život. Výraz reflexivita je i základem praktické teologie Warda. Teolog – výzkumník reflektuje své osobní, společenské i kulturní kontexty při výzkumu, který provádí. Tyto kontexty ovlivňují nejen to, co je zkoumáno, ale i způsob provádění výzkumu samotného.¹⁰² Reflexivitu vyžaduje ve velké míře etnografický přístup, který bude představen následně.

1.5.2 Etnografie jako reflexivní teologie

Etnografie se řadí ke kvalitativním výzkumným technikám a předpokládá přímou účast pozorovatele na zkoumaných jevech. Tradičně se využívala s cílem získat celkový obraz určité společenské skupiny, původně např. kmene někde na odlehlém místě. Využívá převážně různé druhy pozorování a rozhovory se zkoumanými jedinci či skupinami. Jsou zkoumány perspektivy členů skupiny, obsahy a formy jejich myšlení, interakce a sociální praktiky. Jde o popis určité skupiny jako celku včetně jejích částí a vztahů mezi nimi.¹⁰³ V současné době se pod pojem etnografie zahrnuje celá řada přístupů z různých disciplín, pro které jsou důležité tyto prvky: participace, vnoření se, reflexe, reflexivita, reprezentace, detailní popis, porozumění etickým principům skupiny, zplnomocnění (empowerment) a porozumění jako takové.¹⁰⁴ Etnografie se na první pohled zdá být vhodným nástrojem pro teologii, obzvlášť pro zkoumání církevní praxe. Ward se domnívá, že pokud chceme skutečně porozumět církvi, musíme uznat, že je zároveň teologickou a zároveň sociálně-kulturní realitou. Je tedy třeba využít jak teologické, tak sociologické prostředky pro zkoumání této reality. „*Vyžaduje to neustálou interakci mezi teoriemi a principy odvozenými z teologické tradice a obezřetné účastné*

---

¹⁰¹ Srov. BOURDIEU, P. *Science of Science and Reflexivity*, Chicago: University of Chicago Press, 2004. ISBN 978-0-745-63060-1. Citováno podle DREYER, Establishing truth from participation and distanciation in empirical theology. In FRANCIS, L. J.; ROBBINS, M.; ASTLEY, J. *Empirical theology in texts and tables: qualitative, quantitative and comparative perspectives*, s. 20-23.

¹⁰² Srov. WARD, P. *Perspectives on ecclesiology and ethnography*, s. 3.

¹⁰³ Srov. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*, s. 115-116.

¹⁰⁴ Srov. SCOTT-JONES, J.; WATT, S. *Ethnography: Principles into Practice*, London: Routledge, 2010. ISBN 978-0415543491, s. 1, citováno podle WARD, P. *Perspectives on ecclesiology and ethnography*, s. 6.

pozorování jednotlivých aspektů církevní situace. Teologická zobecnění budou ovlivněna tímto pozorováním, užívající metody sociálního a kulturního výzkumu, ale toto pozorování je v zásadě teologické.“¹⁰⁵

Využívání empirických metod lze zdůvodnit čistě teologicky. Fiddes argumentuje trinitárně.¹⁰⁶ Teologie podle něj předpokládá, že žijeme ve světě, kde se trojjediný Bůh (sebe)zjevuje. Tento Bůh nemůže být objektivně pozorován jako ostatní věci ve světě, je poznáván odlišným způsobem, tedy přesněji účastí na jeho lásce, kterou jsou propojeny jednotlivé Božské osoby v Trojici. Když se ve světě angažujeme ve společenství vzájemnosti a láskyplných vztahů, které jsou hlubší a bohatší, než bychom si sami dokázali představit, než bychom sami dokázali vytvořit, poznáváme hlouběji trojjediného Boha. Mimo Boha není nic, plně se manifestuje ve světě a pouze z něj ho můžeme poznávat. V oblasti ekleziologie (či praktické teologie) toto platí dvojnásob, zde se Boží působení přímo předpokládá! Musíme však odmítnout dědictví racionalismu, který svět rozlišuje na subjekt a objekt. Musíme poznávat svou účastí, která je podstatou etnografického přístupu.

Pro etnografii argumentuje i Swinton.¹⁰⁷ Ten, obdobně jako van der Ven, odmítá využívat sociologické metody při zkoumání teologických fenoménů stejným způsobem, jako by to dělali sociologové. Argumentuje, že tyto metody mají v pozadí skrytou neteologickou perspektivou. Pro etnografii je touto perspektivou zejména fenomenologie či naturalismus.¹⁰⁸ Hlavním výzkumným nástrojem je však v tomto přístupu výzkumník samotný, ten je ale také teologem a pravděpodobně i členem církve, kterou hodlá zkoumat. Proč by se na ní měl zrovna on dívat jako kulturní antropolog? Kromě procesu pozorování je pro etnografii nejdůležitější proces interpretace. Ten můžeme vnímat jako pokus o maximální objektivitu, což se zdá být nemožné, nebo právě naopak, jako to činí Gadamer, který ve své hermeneutice předpokládá před-porozumění. Subjektivní a objektivní jsou spojeny dohromady v jednom kulturním a sociálním kontextu.¹⁰⁹ Teolog

---

¹⁰⁵ WARD, P. *Perspectives on ecclesiology and ethnography*, s. 2.

¹⁰⁶ Srov. FIDDES, P. *Ecclesiology and Ethnography: Two disciplines, two worlds?* In WARD, P. *Perspectives on ecclesiology and ethnography*, s. 13-36.

¹⁰⁷ Srov. SWINTON, J. *Where is your Church?* In WARD, P. *Perspectives on ecclesiology and ethnography*, s. 71-92.

¹⁰⁸ Podrobně SWINTON, J.; MOWATT, H. *Practical Theology and Qualitative Research*, s. 40-50.

¹⁰⁹ Srov. GADAMER, H. G. *Truth and method*, s. 273, citováno podle SWINTON, J. *Where is your Church?* In WARD, P. *Perspectives on ecclesiology and ethnography*, s. 82.

může zahrnout svou teologii do etnografie, jak při pozorování, tak při interpretaci¹¹⁰, což vyžaduje již několikrát zmiňovanou reflexivitu. O té tvrdí, že je „*způsobem poznávání, který snaží kreativně a efektivně zahrnout vědcovu osobu do procesu interpretace, protože uznává, že je pro něj nemožné stát mimo*“.¹¹¹ Každé zkoumání je tak do určité míry autobiografické. Swinton dále argumentuje, že sociologové mohou samozřejmě zkoumat církve ze své perspektivy, vzájemná korelace perspektiv je žádoucí, většinou však po ní touží ale pouze teologové. To samé ostatně tvrdí i van der Ven ve své kritice interdisciplinarity.¹¹² Teolog však nemůže zkoumat církve, ve které žije, jako sociolog, nebyl by efektivní ani důvěryhodný. Může jí zkoumat jedině jako teolog, a to ve své interpretaci uznat. Výsledkem takového zkoumání budou jistě různé interpretace církevního prostředí, odvislé od teologické pozice výzkumníka, což opět nebude v teologické tradici nic nového. Je s nimi však třeba jít ven i mezi neteologické publikum, které je sice může odmítnout, ale mohou se pro něj stát i výzvou k vlastní reflexivitě.

1.6. Shrnutí

Je nutno poznamenat, že takto pojatá etnografie, jakožto výzkumná kvalitativní technika, pro mě představuje nesmírné obohacení pro moji vlastní teologickou práci a moje paradigmatická pozice se nachází právě zde. Chci – jako teolog – vstupovat do kritického dialogu nejen s vlastní zkušeností víry, která je pořád příliš malá, ale také se zkušeností víry ostatních věřících, které mohu nalézt v církevním společenství. Proto jsem se ostatně rozhodla pro empirické zkoumání tohoto společenství, ať už v rovině farnosti nebo menšího křesťanského společenství. Sama považuji takové společenství za velice důležitou součást cesty víry, jako extrovert mám velkou potřebu společné modlitby a sdílení. Moje vlastní pozitivní zkušenost se společenstvím pro mě byla inspirací pro hledání tématu této práce. Empirické zkoumání budu tedy provádět intradisciplinárně – jako teolog využívající metody, které vychází ze sociologie. Můj výzkum bude

---

¹¹⁰ Sharen a Campbell-Reed hovoří o etnografii, na základě vlastních etnografických zkoumání, jako o přístupu, který je bytostně teologický, protože se nejedná o slepé využívání sociologických metod, ale o naplnění těchto metod teologickým obsahem. Jejich etnografické praktiky na „posvátném území“ zahrnovali velice citlivě a empaticky vedené rozhovory, společnou modlitbu i posvátné ticho. Srov. SHAREN, C.; CAMPBELL-REED, E. *Ethnography on Holy Ground How Qualitative Interviewing is Practical Theological Work*. In *International Journal of Practical Theology* vol. 17, 2/2013.

¹¹¹ Srov. SWINTON, J. *Where is your Church?* In WARD, P. *Perspectives on ecclesiology and ethnography*, s. 84.

¹¹² Srov. VEN, J. A. van der. *Practical theology: an empirical approach*, s. 100.

kvalitativní a jeho metodologie se bude pohybovat na pomezí etnografického zkoumání a případové studie.¹¹³ Co se přímo oblasti praktické teologie týče, umístí tuto práci, jak již bylo popsáno výše, mezi oblast empiricko-analytického a hermeneuticko-komunikativního proudu. Bude v ní totiž využito jak empirické zkoumání, tak některé současné eklesiologie podrobené hermeneutické analýze.

V této kapitole jsem se pokusila definovat svou vlastní paradigmatickou pozici, ukázat na současné proudy v praktické teologii a osvětlit možnosti využití empirických metod v praktické teologii. Nejdříve byl popsán terminologický rozdíl mezi pastorální a praktickou teologií. Bylo také vysvětleno, že zde bude výhradně používán výraz praktická teologie a z jakého důvodu. Ukázalo se, že pro praktickou teologii je to právě termín praxe, jehož různé interpretace dělí praktickou teologii do různých proudů, které se často navzájem prolínají. Heitink tyto proudy nazývá takto: normativně-deduktivní, empiricko-analytický, hermeneuticko-zprostředkující, politicko-kritický a pastorálně-teologický. Tato práce je umístěna na pomezí empiricko-analytického a hermeneuticko-zprostředkujícího proudu. Je v ní totiž využito empirické zkoumání praxe a teologie společnosti, vzájemně konfrontovaná a interpretovaná. Co se empirických metod týče, pokusila jsem se ukázat, že většina soudobých praktických teologů preferuje kvalitativní výzkumné metody. Tyto metody poskytují mnohem hlubší vhled do zkoumané problematiky a zároveň umožňují teologovi samotnému aktivně participovat na výzkumu. Kvalitativní výzkum lze skutečně dělat teologicky a zažít při něm spirituálně obohacující zkušenost, což mohu potvrdit i z vlastního zkoumání.

---

¹¹³ O ne zcela jasné hranici mezi těmito metodami, což platí zejména pro oblast praktické teologie viz následující kapitola.

2. Metodologie

„Otázka metod je ve skutečnosti druhotná. První je vždy paradigma, které lze definovat jako výzkumníkův světónázor či víra jako taková, která ho během výzkumu naviguje, a to nejen v otázce metod, ale i zcela v zásadních epistemologických a ontologických oblastech.“¹¹⁴

Svoji paradigmatickou pozici jsem již obhajovala v závěru předchozí kapitoly. V této části se zaměřím na popis kvalitativních metod ve vztahu ke zde využitým výzkumným technikám, jako jsou rozhovory a pozorování. Tyto techniky jsou součástí jak kvalitativních metod obecně, tak jejich jednotlivých přístupů, které jsou metodologickým východiskem pro následující dva předkládané výzkumy. Jmenovitě se jedná o dvě případové studie, které mají i povahu etnografického zkoumání. Vztahy mezi těmito dvěma přístupy budou charakterizovány v této kapitole. Rovněž budou popsány jim vlastní výzkumné techniky.

2.1 Kvalitativní metody obecně

Kvalitativní metody ve společenských vědách mají v pozadí skryté teoretické sociologické kořeny. Badatelé se shodují na tom, že se zpočátku jedná o hermeneutiku a fenomenologii, později byl rozvoj kvalitativních metod odvozován zejména od dalších směrů, jako je například konstruktivismus¹¹⁵ či nejnověji feminismus a další kritické směry¹¹⁶. Chtěla bych zde stručně nastínit pouze koncept konstruktivismu, protože ho považuji za důležitý předpoklad při provádění výzkumu. V tomto tvrzení se opírám zejména o americké sociology Guba a Lincolnovou.¹¹⁷ Konstruktivismus je podle nich vědecká perspektiva, která považuje realitu za specificky a lokálně konstruovanou, tudíž závislou na individuální osobě či skupině lidí. Tyto konstrukce nejsou tedy nijak

---

¹¹⁴ GUBA, E. G.; LINCOLN, Y. S. Competing paradigms in qualitative research. In DENZIN, N. K.; LINCOLN, Y. S. (eds.) *The SAGE handbook of qualitative research*, Thousand Oaks, CA: Sage 1995. ISBN 9781483349800, s. 105.

¹¹⁵ Stručně o jednotlivých teoriích viz HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní teorie, metody, aplikace*, s. 63–100.

¹¹⁶ Vyčerpávající přehled současné situace v teorii kvalitativního výzkumu viz např. DENZIN, N. K.; LINCOLN, Y. S. (eds.) *The SAGE handbook of qualitative research*, 5th edition, 2018. ISBN 9781483349800, s. 195–547.

¹¹⁷ Viz jejich klasická studie GUBA, E. G.; LINCOLN, Y. S. *Naturalistic Inquiry*, CA: SAGE, 1985. ISBN 9780803924314. nebo případně novější GUBA, E. G.; LINCOLN, Y. S. *The constructivist credo*. London: Routledge, 2013. ISBN 9781598746907.

objektivně pravdivé. Důležité je, jak tyto reality lidé sami konstruují a jak jim rozumějí. Účelem výzkumu je pak porozumět a rekonstruovat konstrukce lidí (včetně výzkumníků samotných). Výzkumník je podle této teorie totiž sám součástí výzkumu a je do „jisté míry uvězněn v roli pozorovatele a účastníka tohoto procesu.“¹¹⁸ Výzkumník tedy nepoznává nějakou absolutní pravdu, ač jako teolog nepopírá její existenci, ale uznává, že její poznání a popsání pomocí empirického výzkumu je nad jeho schopnosti. Přesto se této pravdě může ve svém zkoumání nějakým způsobem přiblížit.¹¹⁹

Jak vyplývá z výše uvedeného, kvalitativní metody lze jen velmi těžko přesně definovat jedinou široce respektovanou definicí, protože se jedná o velký počet různých výzkumných metod a přístupů, které jsou z různých důvodů řazeny pod kvalitativní metody a často se mezi sebou i prolínají. Přesto se někteří, kteří jsou si této komplikace vědomi, snaží o definice. Pro potřebu této práce lze použít definice následující:

„Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.“¹²⁰

„Kvalitativní výzkum využívá ve svém zaměření mnoho metod¹²¹, což zahrnuje interpretativní a naturalistický přístup ke zkoumanému subjektu. To znamená, že výzkumníci v tomto paradigmatu studují zkoumané objekty v jejich přirozeném prostředí a pokouší se porozumět či interpretovat tyto fenomény právě v tom smyslu, který jim lidé přisuzují.“¹²²

Mezi základní charakteristiky kvalitativního výzkumu Hendl řadí několik vlastností. Za prvé se výzkum provádí po delší dobu v terénu v přirozené situaci jedince či skupiny jedinců. Za druhé se výzkumník snaží získat komplexní pohled na předmět studie a jeho vnitřní pravidla. Dále se používají relativně málo standardizované metody získávání dat, protože hlavním instrumentem je výzkumník sám. Za čtvrté platí pravidlo,

---

¹¹⁸ Srov. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní teorie, metody, aplikace*, s. 63.

¹¹⁹ Ke vztahu konstruktivismu a teologie viz HERMANS, C.; IMMINK, G. F.; de JONG, A. F.; van der LANS, B. *Social Constructionism and Theology*.

¹²⁰ HENDL, J., *Kvalitativní výzkum. Základní teorie, metody, aplikace*, s. 48.

¹²¹ Multi-method.

¹²² DENZIN, N. K.; LINCOLN, Y. S. (eds.) *The SAGE handbook of qualitative research*, 5th edition, s. 3.

že jednotlivá témata se ponechávají co nejdéle v kontextu ostatních dat. Dále je zásadní snažit se objasnit, jak lidé sami rozumí a interpretují jejich (zkoumanou) situaci. Data se analyzují induktivně a interpretují tak, aby se postupně vynořoval v průběhu tohoto procesu mnohvrstevnatý obraz zkoumaného fenoménu.¹²³

Swinton a Mowat uvádějí, že kvalitativní výzkum generuje idiografické vědění, tedy opak k vědění nomotetickému, které primárně hledá vysvětlení jevů a jeho nejvýznamnějšími atributy jsou falzifikace, opakovatelnost a zobecnění. Vědění idiografické, tedy to, co je charakteristické pro kvalitativní výzkum, je věděním zcela jiného typu. Charakterizuje jej popis, interpretace a porozumění.¹²⁴ Dále je od kvalitativního výzkumu třeba očekávat ještě další charakteristiky. Jako je kvantitativní výzkum tradičně spojován s nutností validity, reliability a zobecnění¹²⁵, tak kvalitativní výzkum požaduje věrohodnost, srozumitelnost ve smyslu porozumění každého dalšího výzkumníka všem fázím výzkumu (ač nemusí souhlasit s jejich interpretací) a přesnou interpretaci zkoumaného fenoménu, která skutečně odpovídá interpretaci účastníků výzkumu. Toho lze částečně dosáhnout validací nezávislým výzkumníkem a rovněž validací účastníky výzkumu. Tyto charakteristiky zajistí hutný a bohatý popis zkoumaných fenoménů.¹²⁶

Kvalitativní přístup je metodologickým východiskem empirického výzkumu v této práci. Byl vybrán právě proto, že tématem práce je dosud empiricky výrazněji nezkoumaný fenomén společenského rozměru víry. Kvalitativní přístup mi umožní komplexně porozumět zkoumanému problému, který bude představen tak, aby zde byla vidět skutečná zkušenost účastníků výzkumu, jak ji sami prožívají a interpretují. Pokusím se podat hutný a mnohvrstevnatý¹²⁷ popis této zkušenosti.

Co se týče metodologie výzkumu, bude mít přístup k empirii formu dvou případových studií. Využity zde budou ve velké míře metody a techniky rovněž etnografického zkoumání. Lze tedy říci, že obě studie se budou pohybovat na pomezí obou přístupů. Není to ostatně nic problematického. Americký sociolog Stake

---

¹²³ Srov. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní teorie, metody, aplikace*, s. 49–50.

¹²⁴ Srov. SWINTON, J.; MOWAT, H. *Practical theology and qualitative research*, s. 39–42.

¹²⁵ Generality.

¹²⁶ Srov. tamtéž, s. 115–119.

¹²⁷ „Thick and rich description“ Srov. GUBA, E. G.; LINCOLN, Y. S. *Naturalistic Inquiry*, s. 213.

argumentuje, že případová studie se netýká volby metod, ale volby tématu. Výzkumník volí právě jeden (nebo více) případů, aby ho/je prozkoumal. K tomuto zkoumání pak volí další metody, zde to budou metody vycházející z etnografického přístupu.¹²⁸

2.1.1 Případová studie

Případová studie má podobné problémy s definicí jako kvalitativní přístup jako takový. Spory se vedou o samotnou definici výrazu „případ“.¹²⁹ Případ může být na jedné straně definován jako objekt studie a komplexní fungující systém nebo jako fenomén bez jasně určených hranic, který implikuje spíše kvantitativní zkoumání.¹³⁰

V této práci bude případová studie vycházet ze Stakeova pojetí, protože se zdá být pro tento výzkum nejvhodnějším. Případová studie je v jeho pojetí primárně záležitostí volby. Výzkumník vybírá právě tento, a ne jiný případ, ke svému zkoumání. Nejedná se o přípravnou fázi výzkumu, přestože jde o relativně malý případ. Jde o jeden konkrétní případ, pro který se výzkumník rozhodl.¹³¹ Těžiště kvalitativní případové studie v tomto pojetí neleží v generalizaci, která je možná jen s výhradami, ale ve specifičnosti¹³², což je srozumitelná interpretace partikulárního případu z mnoha stran.¹³³

Stake dělí případové studie na intrinsitní, instrumentální a kolektivní. Intrinsitní případová studie se věnuje případu samému bez vztahu k obecné problematice, instrumentální už ponechává prostor pro zobecnění, protože zkoumá určitý případ ve vztahu k obecnému jevu, a třetí typ – kolektivní – zkoumá více případů ve snaze dosáhnout širšího vhledu do dané problematiky a případy se mezi sebou porovnávají. Stake dále vysvětluje pět aspektů, které neoddělitelně patří k případové studii. Jedná se o záležitost volby, triangulaci, vědění založené na zkušenosti, kontext a jednání.¹³⁴ Při volbě konkrétního případu je třeba mít na vědomí důvody, proč byl onen případ vybrán, důležitou roli hraje i dostupnost a otevřenost tohoto případu pro výzkumníka. Triangulace

---

¹²⁸ Srov. STAKE, R. S. Qualitative Case Studies. In: DENZIN, N. K.; LINCOLN, Y. S. (eds.) *The SAGE handbook of qualitative research*, s. 443 a STAKE, R. S. *The Art of Case Study Research*, SAGE, 1995. ISBN 978-0803957671.

¹²⁹ Srov. DENZIN, N. K.; LINCOLN, Y. S. (eds.) *The SAGE handbook of qualitative research*, s. 601–603.

¹³⁰ Srov. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základy metody a aplikace*, s. 111.

¹³¹ Srov. STAKE, R. S. *The Art of Case Study Research*, SAGE, s. 4.

¹³² V angličtině se používá termín particularization, který se v češtině nepřekládá jednotně.

¹³³ Srov. STAKE, R. S. *The Art of Case Study Research*, SAGE, s. 4.

¹³⁴ Srov. STAKE, R. S. Qualitative Case Studies. In: DENZIN, N. K.; LINCOLN, Y. S. (eds.) *The SAGE handbook of qualitative research*, s. 444.

pak zajistí prozkoumání případu z více stran a zvýší validitu výzkumu. Případová studie prováděná kvalitativními metodami generuje vědění založené na zkušenosti účastníků výzkumu, je ho třeba proto srozumitelně interpretovat, tak aby mu porozuměli ti, kterým je výzkum určen. Aspekty kontextu a jednání jsou neoddělitelně spojeny. Každá činnost (jednání) je ovlivněna určitým kontextem. V rámci případové studie je tedy třeba pečlivě zkoumat a popsat kontext každého pozorovaného jednání.¹³⁵

Tato práce obsahuje dvě kvalitativní případové studie. Z hlediska Stakeova dělení případových studií se jedná o druhý až třetí typ, tedy o pomezí mezi instrumentální a kolektivní případovou studií. Pro toto zařazení lze uvést následující důvody. Nejedná se o zcela izolovanou případovou studii, která by řešila jeden jediný případ, což by implikovalo první typ. Jedná se o dva výzkumy, které budou vzájemně komparovány. Zároveň ale nelze fenomén prožívání víry ve společenství omezit jen na tato dvě společenství. Neprozkoumáváme tím celý případ – víru ve společenství lze považovat za obecný jev, ke kterému se tyto případy vztahují. Nejde tedy o čistý druhý nebo třetí typ podle Stakeova dělení, ale k oběma mají velmi blízko. Tyto dvě případové studie mají za cíl prohloubit teoretickou znalost zkoumaného problému – tedy společenského rozměru víry.

2.1.2 Etnografie

Etnografický výzkum se tradičně používal s cílem získat komplexní obraz určité skupiny, instituce nebo společnosti. Původní etnografie zkoumala primitivní kmeny na odlehlém místě, současný, z ní vycházející přístup již zkoumá skupiny uvnitř vlastní společnosti. Výzkum probíhá v terénu, ve vlastní zkoumané skupině a nejpoužívanějšími technikami jsou zúčastněné pozorování a rozhovory s členy skupiny.¹³⁶

„Etnografie vyžaduje vnoření se do života a rituálů zkoumané skupiny, aby výzkum a z něj plynoucí porozumění skutečně probíhal zevnitř ven a ne naopak. Zúčastněné pozorování – hlavní výzkumná etnografická technika vyžaduje, aby výzkumník opravdu strávil čas v terénu a zúčastnil se různých aktivit s věřícími, což je pro něj i jistá forma zkušenostního učení. Etnografové pozorují v maximální možné míře, využívají všechny

---

¹³⁵ Srov. tamtéž, s. 444–448.

¹³⁶ Srov. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základy metody a aplikace*, s. 115-116.

*smysly a různé prostředky. Pro etnografii se často používá paralela s archeologickými pracemi.*¹³⁷

V posledních letech se etnografický přístup stal velmi efektivním nástrojem ve službách praktické teologie (viz kapitola 1.5.2). Z tohoto důvodu jsem se pro něj rozhodla i já v této práci, když jsem hledala vhodné metody a techniky pro výzkum farního a nefarního společenství, což vysvětlují i v již zmíněné kapitole.

*„Etnografie je důležitým nástrojem pro praktické teology, kteří touží porozumět komplexnosti a rozličným nuancím v lidských společenstvích, které nějakým způsobem praktikují víru. Společně s dalšími podobnými empirickými (kvalitativními) metodami mohou etnografické metody vést proces pozorování, popisu, dialogu a porozumění. Praktická teologie používá tyto metody, aby mohla nabídnout srozumitelnou a informovanou teologickou interpretaci, která u lidí probouzí smysl a rezonuje jím. Toto úsilí pak může pomoci rozvíjet křesťanské jednání, duchovní růst a společenskou proměnu.*¹³⁸

2.1.3 Výzkumné techniky

S jednotlivými zvolenými metodami, tedy zde případovou studií a etnografickým zkoumáním, se pojí výzkumné techniky, které jsou pro dané metody typické a jsou v následujících dvou studiích použity. Jmenovitě se jedná o rozhovor, skupinový rozhovor a zúčastněné pozorování. Každá z těchto technik slouží k samotnému získávání dat pro následnou interpretaci s ohledem na cíl výzkumu. O každé z těchto technik bude pojednáno v následující části.

2.1.3.1 Rozhovory

Pro kvalitativní výzkum se používá více typů rozhovorů. Jedná se o velice důležitý nástroj. Je to právě text vzešlý z výpovědi účastníků výzkumu, který je pak analyzován a poskytuje základ pro výzkumníkovu interpretaci. V obou studiích byly použity jen velmi málo strukturované rozhovory s velmi otevřenými otázkami, které v některých částech přecházely až do narativního rozhovoru, protože účastníci obsáhle vyprávěli o svém

---

¹³⁷ MOSCHELLA, M. C. Ethnography. In MILLER-MCLEMORE, B. J. (ed.) *The Wiley-Blackwell Companion to Practical Theology*, s. 230.

¹³⁸ Tamtéž.

životě. Tento typ rozhovoru vychází ze skepse z přesně cíleného dotazování strukturovaných rozhovorů ve standartním formátu otázka – odpověď. Narativní rozhovor totiž vychází z předpokladu, že při cíleném dotazování se neprojeví tolik subjektivní významové struktury účastníků o určitých událostech a zkušenostech. Ty se naopak mohou lépe vyjvit při volném vyprávění.¹³⁹ Vzhledem k tomu, že hlavní výzkumná otázka je zaměřena na osobní zkušenost se společenstvím, která byla ukrytá v kontextu životního příběhu účastníků výzkumu, bylo vhodné použít právě tento typ rozhovoru.

Pro doplnění individuálních rozhovorů byl také ve výzkumu farního společenství použit rozhovor skupinový. V rámci tohoto případu vyplynula potřeba reflektovat meziskupinovou dynamiku a vztahy, jak je provázanost lidí mezi jednotlivými společenstvími a skupinami ve farnosti popsána v příslušné kapitole. Nejednalo se o klasickou ohniskovou skupinu¹⁴⁰, protože byl rozhovor veden s již fungujícími skupinami, kde se členové navzájem znali, ale spíše o skupinový rozhovor, kde se v sociální interakci otevřela ještě další témata nad rámec individuálních rozhovorů. Při skupinových rozhovorech je také výraznější role moderátora (výzkumníka), který rozhovor vede. Je nutno rovněž poznamenat, že skupinové rozhovory byly rovněž málo strukturované a v určitých částech měly charakter skupinového vyprávění.¹⁴¹

2.1.3.2 Pozorování

Pozorování tvoří nejčastější techniku, která se používá společně s rozhovory při kvalitativním výzkumu. Ve formě zúčastněného pozorování se jedná také o nejčastější techniku u etnografického výzkumu. Právě spojení těchto dvou technik pomáhá výzkumníkovi obsáhnout zkoumaný fenomén z jeho jednotlivých stran, zajistí tedy triangulaci. Účastníci výzkumu mohou často říkat něco úplně jiného, než pak ve své zkoumané skupině dělají! Obě techniky současně tak mohou přispět k větší validitě výzkumu. Při pozorování může mít výzkumník různou roli na škále úplný pozorovatel a úplný účastník. Jako úplný pozorovatel se výzkumník aktivně nezúčastňuje pozorovaného dění. V opačném případě je výzkumník úplným účastníkem výzkumu.

---

¹³⁹ Srov. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základy metody a aplikace*, s. 177.

¹⁴⁰ Je však třeba poznamenat, že nevede zcela jasná hranice mezi skupinovým rozhovorem a ohniskovou skupinou. Srov. MORGAN, D. L. *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu*, Albert: Boskovic 2001. ISBN 80-85834-77-4, s. 17–18.

¹⁴¹ Srov. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základy metody a aplikace*, s. 184.

Jeho role se v průběhu výzkumu může nebo nemusí měnit, záleží na aktuální potřebě. V předkládaném výzkumu jsem byla ve farním společenství v různých rolích podle dění ve skupině. Moje role se tedy pružně měnila dle potřeby. V nefarním společenství jsem vždy byla úplným účastníkem.¹⁴²

2.1.4 Etika a spiritualita výzkumu

S každým výzkumem jsou spjaté určité etické aspekty. S výzkumem v rámci praktické teologie pak i aspekty spirituální. Výzkumy jsou plně anonymní, přestože většina účastníků neměla problém s tím, aby zde byla uvedena jejich jména. Vnímali totiž rozhovor spíše jako svědectví, které obvykle bývá otevřené a neanonymní. Přesto jsou oba výzkumy anonymizovány dle zvyklostí platných v sociologických výzkumech. Uvádím pouze věk jednotlivých účastníků rozhovorů a rámcovou charakteristiku zkoumaných společenství. Rozhovory a jejich interpretace byly rovněž validovány samotnými účastníky výzkumů.¹⁴³

Oba výzkumy mají rovněž spirituální dimenzi. Je to dáno jednak tématem, jednak metodikou výzkumu. Téma se týká duchovní zkušenosti jednotlivých účastníků a metodika výzkumu „vtáhla“ do jejich zkušenosti i výzkumníka. Během rozhovorů a zejména během pozorování, nejzřetelněji ve fázi plné účasti, byl tento duchovní rozměr nejvíce patrný. Mnohokrát během výzkumů a pak také při jeho zpracování a interpretaci jsem přemýšlela, zda pro mě byly tyto výzkumy hodnotné více v odborné nebo ve spirituální rovině. Jsem si rovněž jistá, že výzkumník, který by nebyl věřící, by dané situace interpretoval pravděpodobně rozdílně. Moje vlastní pozice ve výzkumu bude ještě reflektována v následujících částech věnovaných samotným výzkumům, proto zatím postačí konstatovat, že odborná a spirituální rovina v obou výzkumech zůstaly v rovnováze.

---

¹⁴² Typy pozorování srov. např. NØRSKOV, S. V.; RASK, M. Observation of Online Communities: A Discussion of Online and Offline Observer Roles in Studying Development, Cooperation and Coordination in an Open Source Software Environment. In FQS. Volume 12, No. 3, Art. 5, 2011. Dostupné na <https://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1567/3225>.

¹⁴³ Srov. SWINTON, J.; MOWAT, H. *Practical theology and qualitative research*, s. 118.

3. Společenství jako teologický fenomén¹⁴⁴

Následující kapitola se bude zabývat teologickým uchopením fenoménu společenství a malého společenství uvnitř církve. Cílem této části, ani práce jako celku není zcela vyčerpání (teoretický) teologický popis společenství, právě naopak. Těžiště leží v kvalitativním výzkumu – případových studiích, které budou následovat v dalších kapitolách. Kvalitativní výzkum je v principu induktivně budované poznání, které se k teorii vztahuje až v poslední etapě výzkumu. Přesto je třeba určitou část této práce věnovat teoretickému pojednání o termínu společenství. Tomuto úkolu jsem se věnovala již ve své diplomové práci¹⁴⁵, tato kapitola z její části vychází a navazuje na ni. Nejdříve je popsán termín společenství ze sémantického hlediska. Následně je nastíněn vztah mezi místní církví, tedy místem, kde se reálně nachází malé společenství církve, a církví jako takovou. Dále následuje pojetí II. vatikánského koncilu, které je zcela zásadní pro současné porozumění termínu společenství. Na něj pak navazují tři rozdílné ekleziologie, které vycházejí ze zkoumaného termínu. Jedná se o pojetí Ratzingera, Dullese a Kehla. Poslední část této kapitoly pak pojednává o malých společenstvích v církvi, o farnostech a menších společenstvích v rámci farností i mimo ně. Budu zde pracovat s termínem „malá církevní společenství“ podle definice Vandenačkera, který o malých církevních společenstvích publikoval rozsáhlou monografii.¹⁴⁶ Nejznámějšími typy těchto společenství jsou bazální společenství církve (CEB) a farní buňky, kterým zde bude věnován rovněž prostor.

3.1 Vybrané aspekty termínu společenství

Při studiu společenství se ukázala jedna terminologická obtíž. V anglické literatuře se vyskytují dva termíny: *community* a *communion*. Oba lze přeložit do češtiny jako společenství. Významově se však liší. *Community* je podle

---

¹⁴⁴ Tato kapitola je sestavena, upravena a dopsána z části mé diplomové práce *Malá společenství církve jako prostor pro náboženskou edukaci* a článku *Parish as a communion of...?* In: *Studia Aloisiana*, 2018.

¹⁴⁵ ŠÍDLOVÁ, J. *Malá společenství církve jako prostor pro náboženskou edukaci*. Diplomová práce. České Budějovice, 2015

¹⁴⁶ VANDENAKKER, J. P. *Small Christian Communities and the Parish*, Kansas City: Sheed & Ward, 1994. ISBN 9781556127090.

Oxfordského výkladového slovníku společenství ve smyslu společenské skupiny¹⁴⁷. *Communion* je společenství ve smyslu společného, důvěrného sdílení myšlenek a pocitů, zejména na duchovní úrovni¹⁴⁸. Dalším významem slova *communion* je svaté přijímání, což vyjadřuje právě ono intimní spojení věřícího společenství s Kristem v eucharistii. Tento obsah však do českého výrazu společenství nepronikl, vzniká tak potíž při užívání toho termínu právě v teologickém diskursu, kde tento obsah předpokládáme!¹⁴⁹

„Termín *communio*¹⁵⁰ je vhodná kategorie, která má hluboké kořeny v lidském vědomí. *Communio* (nebo jeho ekvivalenty obecenství nebo účastenství nebo sdílení) nebyl původně specificky náboženský výraz, ale blížil se niternému sdílení, které zakoušíme s dalšími lidmi prostřednictvím rodiny, manželství, národa, kulturního dědictví, lásky. Společenství se může také rozšířit mimo člověka a lze ho sdílet s žijícími zvířaty nebo kosmem. V náboženském jazyce existuje víra, že je možné dosáhnout sdílení neboli náboženského společenství s transcendentním Bohem.“¹⁵¹

Další významy je pak možné objevit v Písmu. Biblický výkladový slovník též uvádí problém s českým výrazem společenství. Ten si podle něj nezachoval spojení, které existuje v jiných jazycích mezi členstvím v církevním společenství a jeho základem a zdrojem, totiž účastí na Kristově těle a krvi.¹⁵² Kromě angličtiny je termín *communion* používán i v němčině a francouzštině. Jde vlastně o překlad latinského slova *communio*, které odpovídá řeckému *koinónia* a jeho literárním významem je sdílení.

---

¹⁴⁷ Oxford English Dictionary, online verze, (cit. 2021-06-28). *A group of people living in the same place or having a particular characteristic in common*, dostupné na <http://www.oxforddictionaries.com>.

¹⁴⁸ Oxford English Dictionary, online verze, (cit. 2021-06-28). *The sharing or exchanging of intimate thoughts and feelings, especially on a mental or spiritual level*, dostupné na <http://www.oxforddictionaries.com>.

¹⁴⁹ Nutno poznamenat, že už se v české teologii občas používá výraz komuniónální, který ze slova *communion* vychází.

¹⁵⁰ V češtině se používá i verze s k na počátku slova. Obě verze jsou zaměnitelné. V textu jsou použity obě verze, většinou v souladu s tím, jak je používají citovaní autoři.

¹⁵¹ Srov. FAHEY, M. A. Církev. Současný kontext ekleziologie. In FIORENZA, F. S.; GALVIN, J. P. *Systematická teologie II: římskokatolická perspektiva*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1998. ISBN 80-85859-26-2, s. 121.

¹⁵² Srov. *Slovník biblické teologie*. Řím: Křesťanská akademie Řím, 1991. ISBN neuvedeno, s. 467.

Ve Starém zákoně je jako společenství označen vztah mezi Bohem a jeho lidem. Jde o vztah nerovný, Bůh je nad svým lidem a vyžaduje zejména poslušnost, přesto je možno tento vztah nazývat blízkým a intimním. Žalm 119 mluví o tom, že poslušnost vůči Bohu a jeho příkázáním v celém životě znamená nalézt Boha a být s ním spojen. Vztah k Bohu se realizuje jak na individuální rovině, tak v rovině společenské – vztah mezi Bohem a jeho vyvoleným národem.¹⁵³

„Izraelská bohoslužba je vlastně celá odrazem touhy po společenství s Bohem. Nejlépe se to projevuje v obětech pokoje neboli štěstí – část oběti zde připadá obětujícímu a jejím požíváním přijímá dotyčný stejnou potravu jako Bůh a stává se jeho spolustolovníkem. Proto ji také mnoho textů nazývá obětí společenství.“¹⁵⁴

V Novém zákoně je společenství mezi Bohem a člověkem rozvinuto v plnosti prostřednictvím Ježíše Krista. Jeho život, smrt a zmrtvýchvstání je znamením nové smlouvy (Mk 14,22; 1 Kor 11, 23–26). Věřící, který přijal Krista skrze křest, má účast na jeho tajemství. Spolu s ním zemřel hříchu a s ním má také účast na novém životě (Řím 6, 3n). Je spojen s Kristem v jeho smrti a vzkříšení (1 Te 4, 14; Řím 8, 17). Tato jednota nemá jen individuální rozměr, ale rozměr společensko-církevní a svátostný, protože konstituuje církev jako tělo Kristovo.¹⁵⁵

„Účast na eucharistickém těle Kristově (1 Kor 10, 16) vytváří jak společenství se Synem (1, 9), tak společenství údů těla navzájem (10, 17). Dar Ducha svatého pečeti společenství mezi křesťany (2 Kor 13, 13).“¹⁵⁶

V Janových spisech je pak společenství (Ježíšových svědků – apoštolů) skrze Krista spojeno s Bohem Otcem (J 14, 20–23; 3, 24; 4, 13). Společenství se také uskutečňuje při slavení eucharistie (L 24, 30; J 21, 13; Sk 2, 42–46), které předjímá plnost společenství po Kristově druhém příchodu (1 Kor 11, 26).¹⁵⁷

---

¹⁵³ Srov. BUTTRICK, G.A. *The Interpreter's Dictionary of the Bible*. Nashville: Abingdon Press, 1991, s. 158.

¹⁵⁴ *Slovník biblické teologie*, s. 467.

¹⁵⁵ Srov. BUTTRICK, G., A. *The Interpreter's Dictionary of the Bible*, s. 159.

¹⁵⁶ *Slovník biblické teologie*, s. 468.

¹⁵⁷ Srov. BUTTRICK, G., A. *The Interpreter's Dictionary of the Bible*, s. 159.

Pokud se vrátíme ke zkoumaným termínům *community/communion*, lze na základě této krátké analýzy biblických textů říct, že je to právě osoba Ježíše Krista, která vytváří z běžného společenství jako sociální skupiny společenství, kde je přítomen Ježíš Kristus.¹⁵⁸ Tedy společenství, které dostává další rozměr – tajemství víry. Ježíš Kristus sám přislíbil, že „*kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem i já uprostřed nich.*“ (Mt 18, 20). Zajímavou poznámku pak uvádí Marksches ve své knize věnující se ranému křesťanství. Řecké slovo *koinónia* se podle něj v antice téměř vůbec nepoužívalo ve smyslu označení „společenství“ věřících mezi sebou, ale bylo vztahováno v návaznosti na Pavlovu terminologii pro eucharistii (tj. společenství těla Kristova) a chápáno jen v této souvislosti.¹⁵⁹ Eucharistickým pokrmem se tedy podle Pavla lidé začleňují do „Kristova těla“ a tím se jim dostává společenství s Bohem.¹⁶⁰

3.2 Partikularita vs. univerzalita církve

Teologické zkoumání společenství se neobjede bez analýzy toho, jaký je vztah mezi církví jako celkem (univerzální církví) a jejími částmi. Církevní dokumenty po II. vatikánském koncilu shodně tvrdí, že farnost, jako nejmenší církevní institucionální jednotka, je sice plným vyjádřením univerzální církve, ale pouze pokud žije v souladu s ní. Proto také trvají na tom, aby nejmenší společenství byla v kontaktu a souladu s farnostmi, farnosti se svou diecézí a ta zase v těsném sepejetí s univerzální církví. Pro pochopení vzájemných vztahů je třeba vyjasnit si vazbu mezi partikulární a univerzální církví. Teolog Pospíšil tvrdí, že zásadní je vyjádřeno v textu LG 23. „*Římský biskup jako Petrův nástupce je trvalý a viditelný zdroj a základ jednoty biskupů i celého množství věřících. Jednotliví biskupové jsou pak viditelný zdroj a základ jednoty ve svých místních církvích, které se utvářejí podle vzoru všeobecné církve; v nich existuje a z nich se skládá jedna a jediná katolická církev.*“¹⁶¹ Právě v termínech „v nich a z nich“ je skryt klíč pro porozumění vzájemným vztahům. Univerzální církví je v konstituci *Lumen Gentium*

---

¹⁵⁸ Vytváří tedy z *community communion*.

¹⁵⁹ Srov. 1K 10, 16.

¹⁶⁰ Srov. MARKSCHIES, C. *Mezi dvěma světy. Dějiny antického křesťanství*. Praha: Vyšehrad, 2005. ISBN 80-7021-775-8, s. 159–160.

¹⁶¹ LG 23.

myšleno společenství církve pokřtěných s Bohem Otcem v Kristu a v Duchu svatém, o kterém se dále mluví jako o tajemství a Kristově Těle. *In quibus* ukazuje na osobitost každé partikulární církve, Pospíšil hovoří o mnoha zrcadlech, která odrážejí originál, nakolik jsou ozařována pravým světlem. Tím se dostáváme k formulaci *ex quibus*, která předpokládá, že partikulární církev proto, aby byla skutečně partikulární, musí být chápána jako součást celosvětové církve. Tento vztah je možno chápat i trinitárně, jako vzájemné pronikání a přebývání jednoho v druhém. V současné římsko-katolické perspektivě převažuje určité napětí nebo lépe snaha o vyváženost mezi „in quibus a ex quibus“.¹⁶² V minulosti zde jednoznačně dominovalo centralistické pojetí církve, druhý extrém je zase specifikem katolických církví východních ritů či protestantských církví.¹⁶³ Pospíšil dále v jiném textu tvrdí, že: „*Mělo by též být zřejmé, že univerzální církev nikde neexistuje ve své krystalické podobě, neboť ke svému zviditelnění nutně potřebuje církev partikulární – místní. Z tohoto hlediska platí, že církev sice vzešla z Kristova probodeného boku na kříži, nicméně teprve o Letnicích vznikla první partikulární církev, tedy jeruzalémská církev, a proto jsou Letnice také prvním dnem veřejného vystoupení Kristovy církve, a to prostřednictvím partikulární – místní církve v Jeruzalémě.*“¹⁶⁴

V tomto kontextu je užitečné zmínit spor mezi Kasperem a tehdejším kardinálem Ratzingerem.¹⁶⁵ Roku 1992 publikovala Kongregace pro nauku víry, vedená kardinálem Ratzingerem, dokument o „některých aspektech církve jako *communio*“.¹⁶⁶ Kasper daný dokument kritizoval, že chybně nadřazuje a uděluje ontologické i vývojové prvenství univerzální církvi, a tím zavádí odklon od

---

¹⁶² Srov. POSPÍŠIL, C. V. Některé otázky spojené s ekleziologií společenství (4). In *Teologické texty*, 4/1998.

¹⁶³ V římsko-katolické prostředí in quibus jednoznačně preferuje švýcarský teolog Hans Küng. Jeho ekleziologie je charakterizována v knize *Die Kirche*, která vyšla krátce po skončení II. vatikánského koncilu. Každá z místních církví je podle něj církví ve své plnosti. Jejich součet pak tvoří univerzální církev. V češtině neúplná verze srov. KÜNG, Hans, HANUŠ, Jiří. *Co je církev?* Brno: Cesta, 2000. ISBN 80-85319-98-5, s. 58.

¹⁶⁴ POSPÍŠIL, C.V. Význam nového pojetí „místní církve“ pro náš postoj k problematice Jana Husa a husitství. In *Studia theologica*, 17(3), s. 132–154.

¹⁶⁵ Spor je popsán viz. WOLF, H. *Krypta: kapitoly z dějin křesťanství od středověku po současnost*. Praha: Vyšehrad, 2018. ISBN 978-80-7429-991-9, s. 111–113. Odtud také pochází následující citace.

¹⁶⁶ Zmíněný dokument v anglickém jazyce lze najít v online verzi na oficiálních stránkách Vatikánu. Viz https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_28051992_communionis-notio_en.html

nedílného sepětí místních společenství a univerzální církve, jak je vyjádřeno v konstituci *Lumen gentium*. Argumenty, které Ratzinger uvádí, jsou podle něj historicky neplatné a mají sloužit k ospravedlnění stupňujícího se římského centralismu. Ratzinger jasně zareagoval – Kasperovy argumenty odsoudil s tím, že kdo nechápe ontologické prvenství univerzální církve jako Kristova těla, ten nechápe velkou Boží ideu. Spor pak dále pokračoval a dosud není rozhodnut. „Rozprava o vztahu mezi církví univerzální a církví dílčí – rozprava, ve které šlo skrytě i o to, dá-li se v církvi uplatnit princip subsidiarity – zůstala nerozhodnutá; stanoviska jejích účastníků se smířit nezdařilo. Po stránce církevněpolitické a praktické se však prosadila pozice Ratzingerova. V katolické církvi se dodnes o všem rozhoduje v Římě a místní společenství jsou stále více odsouvána na okraj.“¹⁶⁷

3.3 Církev jako společenství v teologii

V následující části bude nastíněno chápání církve jako společenství, respektive církev jako společenství v teologii. Nejprve v dokumentech II. vatikánského koncilu, a to v konstitucích *Lumen gentium* a *Gaudium et spes*, které představují zásadní změnu v pojetí církve, a posléze u tří vybraných teologů, pro jejichž ekleziologie je pojem společenství ústřední (Ratzinger, Dulles a Kehl). Ratzinger je zastáncem tradičního pojetí, jeho interpretace společenství zcela obhajuje hierarchickou strukturu církve. Dulles ve své ekleziologii přináší model církve jako společenství učedníků, což by měl být koncept, který je schopen spojit různá pojetí církve. Jeho přístup není konzervativní, ani nijak radikálně liberální. Kehl je pak příkladem teologa spíše liberálního ražení. Jeho ekleziologické spisy se týkají zejména vztahu církve k modernímu světu. Kehlův přístup vychází z analýzy současného stavu společnosti a doplňuje pojetí církve o další podněty, zejména o empirický a komunikační aspekt.

3.3.1 Téma společenství v dokumentech II. vatikánského koncilu

---

¹⁶⁷ WOLF, H. *Krypta: kapitoly z dějin křesťanství od středověku po současnost*, s. 113.

II. vatikánský koncil byl v první řadě koncilem *církve o církvi*¹⁶⁸, o církvi zaměřené na svou podstatu (ad intra) a o církvi zaměřené navenek (ad extra). Tyto dvě charakteristiky se odráží zejména v koncilních dokumentech *Lumen gentium* a *Gaudium et spes*. První je věroučnou konstitucí o církvi (ad intra), druhý pastorální konstitucí o církvi (ad extra) v dnešním světě. Nás zde zajímá zejména první konstituce o církvi jako takové, v ní budeme hledat teologické uchopení podstaty církve, které se vztahuje k našemu tématu společenství.

Lumen gentium představuje zásadní změnu v pojetí církve. Konstituce prošla třemi stádii přepracování. Nejprve byla zcela odmítnuta předloha, kterou představila přípravná komise. Předloha totiž nepředstavovala žádný nový pohled na církev. Navazovala na učení nedokončeného I. vatikánského koncilu, církev prezentovala zejména jako uzavřenou, hierarchicky řízenou dokonalou společnost, která jde vítězně dějinami. Byl zde samozřejmě i pokus zapracovat nová, aktuální témata a problémy (např. ekumenismus), ale to vše v dosavadní linii I. vatikánského koncilu a následných papežů. Předloha musela být zcela přepracována, její následné druhé přepracování už nebylo tak zásadní jako první.¹⁶⁹ Ve schválené konstituci se objevuje jiné pojetí církve než jen to zaměřené na její viditelnou strukturu. O církvi se zde mluví prostřednictvím mnoha obrazů (LG 6), které se vyskytují v celých dějinách církve v Písmu i tradici. Pro naše potřeby se zde zaměřím na obrazy dva: tělo Kristovo a Boží lid. Přejímáme zde názor Dullese, že tyto dva obrazy jsou pojmu společenství nejbližší.¹⁷⁰ Oba obrazy spolu také souvisí, neboť právě spojení s Kristem je podle Písma hlavním znakem nového Božího lidu.¹⁷¹

„Boží Syn v lidské přirozenosti s ním spojené přemohl svou smrtí a svým vzkříšením smrt, vykoupil člověka a přetvořil jej v nové stvoření (srov. Gal 6,15; 2

---

¹⁶⁸ Podle slov K. Rahnera z všeobecného úvodu českého překladu knihy *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Srov. MÁDR, Oto. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995. ISBN 80-7113-089-3.

¹⁶⁹ Srov. PESCH, O. H. *Druhý vatikánský koncil 1962-1965: příprava, průběh, odkaz*. Praha: Vyšehrad, 1996. ISBN 978-80-7429-398-6, s. 139–141. Představuji zde velmi stručný nástin vzniku konstituce *Lumen Gentium*. Více např. PESCH, O., H. *Druhý vatikánský koncil 1962-1965: příprava, průběh, odkaz*, s. 133–202 nebo také BOUBLÍK, Vladimír. *Boží lid*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997. ISBN 8071923079.

¹⁷⁰ Srov. DULLES, A. *Models of the church*, s. 42.

¹⁷¹ Srov. BOUBLÍK, V. *Boží lid*, s. 83–84.

*Kor 5,17). Když totiž udělil svého Ducha bratřím povoláním ze všech národů, vytvořil z nich tajemným způsobem své tělo.*¹⁷²

Nauka o mystickém těle Kristově vychází z učení sv. Pavla. Zahrnuje v sobě tajemnou skutečnost – spojení Krista a církve je součástí tajemství víry, tedy Krista v dějinách spásy. Kristus je hlavou své církve, má prvenství v celém tvorstvu, jak je vyjádřeno zejména v listě Efezským a Koloským.¹⁷³ Jeho nadřazenost je však milostí, láskou a službou.¹⁷⁴ Křesťané jsou pak různými údy tohoto mystického těla a podílejí se tím také na jeho životě (životě církve). S obrazem těla Kristova ve své teologii pracoval např. sv. Augustin nebo sv. Tomáš Akvinský. Do středu zájmu církve se ovšem dostává až mnohem později. Papež Pius XII. mu věnuje svou encykliku *Mystici Corporis Christi*. V té ovšem ztotožňuje tělo Kristovo odkazující na tajemnou a neviditelnou složku církve s viditelnou církví jako společenskou institucí.¹⁷⁵ Konstituce *Lumen gentium* však toto pojetí nepotvrzuje, přesto však obraz církve jako těla Kristova přijímá a reflektuje.

*„Nauka o církvi jako Božím lidu je důležitá hlavně ze dvou důvodů: 1) Umožňuje nám přístup k nejstaršímu pojetí církve, neboť v Písmu slovo Boží lid je nejpůvodnější název církve a všechna ostatní jména nebo obrazné názvy buď přímo závisejí na nauce o Božím lidu, nebo jsou alespoň mnohem pozdější. – 2) Pojem Božího lidu objasňuje především vztah mezi církví a Otcem a klade důraz na to, že důstojnost a život Božího lidu závisí na Otcem a záleží v hledání Boha a ve společenství s ním.*¹⁷⁶

Božím lidem jsou nejdříve Izraelité. Jejich vztah s Bohem charakterizuje smlouva – Bůh se svým lidem smlouvu uzavírá. On jim také dává různá zaslíbení, která vrcholí očekáváním nové smlouvy¹⁷⁷. Křesťané se pak podle slov Písma považují za nový Boží lid, jehož nová důstojnost závisí především na Kristu a jeho

---

¹⁷² LG, čl. 7.

¹⁷³ Srov. Ef 1, 22; 4, 15; 5, 23; Kol 1, 18 a 2, 19, srov. BOUBLÍK, V. *Boží lid*, s. 88.

¹⁷⁴ Srov. tamtéž, s. 89.

¹⁷⁵ Srov. DULLES, A. *Models of the church*, s. 45.

¹⁷⁶ BOUBLÍK, V. *Boží lid*, s. 70.

¹⁷⁷ Jer 31, 31–34; Ez 36, 24–28.

poslání.¹⁷⁸ Toto pojetí se jeví jako mnohem pokornější než koncept církve svaté a bojující.

Oba obrazy církve je nutno vnímat společně, protože tak lépe obstojí vůči kritice. Metafora mystického těla Kristova totiž může svádět k přehnanému zbožšťování církve. Jednotlivé údy logicky nemohou konat nic, co by si hlava nepřála, proto by kritika církevních struktur musela být směřována na samotného Krista. Obraz Boží lid pak zase nedostatečně vyjadřuje onu zásadní změnu, kterou svému lidu přinesla Kristova smrt a zmrtvýchvstání. Oba obrazy jsou však pokusem vyjádřit to, že církev není jen viditelná společnost, ale také tajemná skutečnost, společenství mezi Bohem a lidmi.

Zabývají se koncilní texty přímo společenstvím (*communio*) nebo se spokojují jen s metaforami a obrazy církve z Písma a tradice? Lze se domnívat, že se zabývají obojím, koncilní pohled na společenství není ovšem jednoznačný. Kasper, Fahey i Pesch shodně považují společenství za jedno z nejdůležitějších témat koncilu.¹⁷⁹ Žádnou přesnou definici však v *Lumen gentium* ani v jiných textech nenajdeme, pojem společenství se užívá vedle dalších souznačných slov jako *communitas*, *societas*, *participatio* a dalších.¹⁸⁰ Navíc zde v první řadě není jako společenství chápána církev jako taková, ale především vztah mezi člověkem a Bohem skrze Ježíše Krista v Duchu svatém, předobrazem pro společenství je tedy společenství Trojice.¹⁸¹

„Nikoli církev je odpovědí na lidskou touhu po společenství. Lidská tužba po společenství směřuje spíše k něčemu, co všechno lidské převyšuje a nalézá své zvršení jen v sebedílení Boha, společenství a přátelství s Bohem. Touha lidského

---

¹⁷⁸ Srov. BOUBLÍK, V. *Boží lid*, s. 70–83.

Srov. KASPER, W. *Theologie – součást naší doby*. Praha: Česká křesťanská akademie, 1994. ISBN 80-85795-09-4, s. 62 a FAHLEY, M. *Církev. Současný kontext ekleziologie*, In FIORENZA, F. S.; GALVIN, J. P. *Systematická teologie II: římskokatolická perspektiva*, s. 117–130 a PESCH, O. H. *Druhý vatikánský koncil 1962-1965: příprava, průběh, odkaz*, s. 181–187.

¹⁸⁰ Navíc i výraz *communio* samotný v sobě zahrnuje mnoho významů, podrobněji o tom např. ŠTĚCH, F. *Tu se jim otevřely oči: zjevení, víra a církev v teologii kardinála Avery Dullese SJ*, s. 264–265.

¹⁸¹ Srov. KASPER, W. *Theologie – součást naší doby*, s. 65–66.

srdce je tak velká a tak hluboká, že jedině Bůh je tak veliký, aby ji naplnil. Sám Bůh je poslední odpovědí na otázku, kterou je sám člověk.“¹⁸²

Druhá řada výpovědí ohledně pojmu *communio* se týká způsobu, kterým je člověk veden do společenství s Bohem, tedy k účasti na Božím slově a slavení svátostí.

*„Pojem „společenství“ je tu přímo srostlý s tím, na čem máme podíl, s čím máme společenství. Tento jazykový úzus odkazuje nejen na starocírkevní tradici, ale také, a to především, na převládající význam slova *communio* čili řecky *koinonia* v Novém zákoně: jde o účast na darech spásy darovaných Bohem: ...na Duchu svatém, na novém životě, na lásce, na evangeliu, především na eucharistii.*“¹⁸³

Církev je tedy společenství přesně v tomto smyslu, protože v ní se věří v trojjediného Boha a v ní jsou sdíleny svátosti. Má vnitřní strukturu jako *communio*, což souvisí s participací věřících na malém církevním společenství i v církvi jako takové. Tato účast také implikuje spoluodpovědnost všech členů společenství za jeho fungování. Zde narážíme na vztah partikulárního církevního společenství s církví univerzální. Pesch konstatuje, že tento vztah koncil v zásadě neřeší a nereformuje. Vedle *communio* koncil používá také termín *communio hierarchica*, čímž je míněno, že každý jednotlivý biskup je do kolegia všech biskupů univerzální církve včleněn podřízením se papeži.¹⁸⁴ Problémem je zde tvrzení, které bylo schváleno jako kompromisní formulace: Na jedné straně máme úřady, které by z logiky biskupského svěcení měly automaticky biskupovi připadnout, na druhé straně však ještě zplnomocnění jako právní akt, který je nezbytný pro vykonávání biskupského úřadu, jako by byl sám úřad nějaký vyšší stupeň křesťanské existence. Pesch vidí v tomto zásadní rozpor.¹⁸⁵ Církev jako společenství je tímto tvrzením zpochybněna nebo jinak řečeno, nelze její potenciál (zatím) realizovat ve své plnosti.

---

¹⁸² Tamtéž, s. 66.

¹⁸³ PESCH, O. H. *Druhý vatikánský koncil 1962-1965: příprava, průběh, odkaz*, s. 183.

¹⁸⁴ „Biskupské svěcení uděluje spolu s kněžským úřadem také úřad učitelský a pastýřský. Tyto úřady však podle své povahy mohou být vykonávány pouze v hierarchickém společenství s hlavou a členy sboru.“ LG, čl. 21.

¹⁸⁵ Srov. PESCH, O. H. *Druhý vatikánský koncil 1962-1965: příprava, průběh, odkaz*, s. 185.

Další teologové, Aymans a King, také pracují s výrazy *communio* a *communion* jako zásadními termíny při výkladu koncilního textu o církvi. První výraz používá Aymans, který jako církevní právník vidí v tomto výrazu koncept, jenž nejlépe zahrne oba nejdůležitější obrazy církve: Boží lid a tělo Kristovo. Vyjadřuje v sobě totiž jak společenský charakter obrazu Božího lidu, tak svátostný (neviditelný) charakter obrazu těla Kristova. Církev v sobě obsahuje hierarchickou strukturu, kterou je možno právnicky uchopit právě proto, že slaví eucharistii (*communio*).¹⁸⁶ King pak preferuje termín *communion* opět jako zastřešující termín pro oba výše zmíněné obrazy církve. Oba obrazy vycházející z teologie sv. Pavla je třeba sjednotit, protože existuje jen jedna skutečnost – církev, viditelná a duchovní zároveň.¹⁸⁷

Přesto je termín *communion* uznán jako klíčový koncept v ekleziologii II. vatikánského koncilu a v teologii na něj navazující. Shoduje se na tom např. americká biskupská konference ve své zprávě z mimořádné synody v roce 1985.¹⁸⁸ Neznamená to, že by se tento termín nevyskytoval už před koncilem, ale po něm jasně převládl a ostatní obrazy a metafory církve jako „svátost“ či „Boží Lid“, přestože jsou stejně významné, nebyly tak široce přijaty v následné teologii i mezi věřícími.¹⁸⁹

3.3.2. Ratzinger – Církev jako společenství

Emeritní papež se ve svém spisu o církvi nejprve vyrovnává se třemi způsoby exegeze biblických textů ve vztahu k vzniku církve. Kritizuje přístup liberální, podle kterého Ježíš jako velký individualista žádnou církev založit neplánoval. Dále zmiňuje přístup „kultovní“, který vedl k učení o církvi pojímající ji jako svátost. Nakonec kritizuje přístup teologie osvobození (ač ji tak přímo nenazývá) jako marxisticky orientovaný výklad bible, který zakládá „lidové církve“. Všechny tyto

---

¹⁸⁶ Srov. RIKHOF, H. *The concept of church : a methodological inquiry into the use of metaphors in ecclesiology*, London. Sheed and Ward ; Shepherdstown, W. Va. : Patmos Press, 1981. ISBN 0-7220-2618-8, s. 57.

¹⁸⁷ Tamtéž.

¹⁸⁸ Srov. The Final Report of the 1985 Extraordinary Synod, s. 17, (cit. 2021-04-28), viz. Global Catholic Network American: <https://www.ewtn.com/catholicism/library/final-report-of-the-1985-extraordinary-synod-2561>.

¹⁸⁹ Srov. VANDENAKKER, J. P. *Small Christian Communities and the Parish*, s. 40.

přístupy jsou podle Ratzingera ideologické, pročež je třeba oddělit soudobou ideologickou složku a snažit se dostat co nejlíže ke správnému pochopení církve podle Písma.¹⁹⁰

Podle ideologicky nezaujaté exegeze je základním termínem užívaným v Písmu jako synonymum pro církev pojem Eucharistie, resp. Eucharistické společenství. Skrze slavení poslední večeře činí Kristus své učedníky účastnými svého vlastního vztahu s Bohem. S pozváním do Božího společenství však souvisí i konkrétní úkol (poslání), totiž předložit radostnou zvěst evangelia celému lidstvu.¹⁹¹

„Tito učedníci se stávají lidem skrze společenství těla a krve s Ježíšem, jež je součástí společenství s Bohem. Starozákonní myšlenka smlouvy, kterou Ježíš přejímá do svého zvěstování, dostává nový střed: společenství života s Ježíšem.“¹⁹²

V tomto smyslu je třeba vnímat i další novozákonní výrazy pro církev. Jedním z nich je *ecclesia* - shromáždění neboli shromažďování lidí z celého světa pro Boha. Je to právě Kristus, který svůj lid shromažďuje ke své oběti. Dalším je výraz *tělo Kristovo* v teologii sv. Pavla. Kristus nám v Eucharistii dává své tělo. Stejně jako každý přijímá Kristovo tělo jednotlivě a stává se i jeho součástí, tak se stává celé společenství příjemcem součástí Kristova těla (i jeho celku). Ve Skutcích apoštolů je pak vyjeveno, co sám Ježíš zamýšlel s církví.¹⁹³ Podle Ratzingera z textu Skutků vyplývá, že církev je od svého zrodu společenstvím, výtvozem Ducha svatého. Je také katolická, což znamená, že je jednotou v mnohosti místních církví.¹⁹⁴

Církev je tedy podle Ratzingera společenstvím ve smyslu eucharistickém. Její slavení ukazuje na veřejný charakter církve: *„Církev je přijímáním společenství*

---

¹⁹⁰ Srov. RATZINGER, J. *Církev jako společenství*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1994. ISBN 80-7113-102-4, s. 10.

¹⁹¹ Srov. tamtéž, s. 12–17.

¹⁹² Tamtéž, s. 18.

¹⁹³ J. Ratzinger mluví o třech obrazech ve Skutcích apoštolů, které předjímají všechny podstatné otázky doby po odchodu apoštolů: mnohost – jednotu, univerzalitu – partikularitu. Tyto tři obrazy jsou: pobyt učedníků ve večeřadle – společenství učedníků s různým posláním jako zrcadlo nového Božího lidu (Sk 1, 13–26); obraz prvotní církve jako setrvání na společenství, lámání chleba a na modlitbách (Sk 2, 44–47) a bouře a oheň Ducha svatého zakládající církev (Sk 2, 1–4). Srov. tamtéž, s. 26–29.

¹⁹⁴ Srov. tamtéž.

i s celým tělem Kristovým.“¹⁹⁵ Katolická dimenze je součástí tajemství církve. Biskupský úřad je pak konkrétním vyjádřením této katolicity: biskup zprostředkovává jednotu své místní církve s celou církví na základě jednoty svátosti a slova. Zároveň v sobě toto chápání církve zahrnuje i neustálé obnovování (*ecclesia semper reformanda*) a smíření.¹⁹⁶

Církev musí být neustále obnovována a utvářena zdola na základě kompromisu a diskuse, nelze zde však aplikovat demokratické principy. Podoba a poslání církve nemůže být diktována většinou a měnit se podle její vůle. Není v ní však také místo pro izolovaná individua. Na prvním místě je společenství, ve kterém má každý svou úlohu a místo v zájmu celku. Neustálá obnova církve by měla spočívat v odpuštění, pokání a neustálém následování Krista.¹⁹⁷

„Pavel vyjadřuje tento proces zcela rozhodně: Co je staré, pominulo, hle, je tu nové (2 Kor 5, 17) – nežiji už já, ale žije ve mně Kristus (Gal 2, 20). Jedná se o proces zesnutí a narození. Jsem vytržen ze své osamělosti, přijat do nového společenství lidí; mé Já je vštípeno do Kristovy osoby a tím spjato s osobami všech mých bratří. Pouze na základě této hluboké obnovy jednotlivce se rodí církve, stává se společenstvím, jež spojuje a podpírá v životě a smrti. Teprve když to vše uvážíme, vidíme církve ve správném řádu její velikosti.“¹⁹⁸

3.3.3 Dulles – církve jako společenství učedníků

Dullesův koncept je srozumitelný zejména ve světle jeho předchozí práce v oblasti ekleziologie. Nejdříve totiž zpracoval velké množství dosavadních poznatků teologie o církvi a až poté vytvořil pět modelů církve, které představil ve své knize *Models of the Church*¹⁹⁹. Dullesovy modely církve jsou následující:

- církve jako instituce
- církve jako mystické společenství

---

¹⁹⁵ Tamtéž.

¹⁹⁶ Srov. tamtéž, s. 50–69.

¹⁹⁷ Srov. tamtéž, s. 89–111.

¹⁹⁸ Tamtéž, s. 103.

¹⁹⁹ DULLES, A. *Models of the church*. Expanded ed. New York: Doubleday, 2002. ISBN 0-385-13368-5.

- církev jako svátost
- církev jako zvěstovatelka
- církev jako služebnice

Dulles považoval tento způsob jako vhodný pro svou dobu vyznačující se pluralitou, protože umožňuje diskusi. Každý z modelů klade důraz na jinou stránku církve a lze ho podrobit kritické analýze. Církev jako instituce klade důraz na její viditelnou strukturu, bez které nelze ve společnosti fungovat. Církev jako společenství naopak vyzdvihuje složku neviditelnou. Církev je podle něj v první řadě společenstvím lásky. Třetí model se snaží sjednotit neviditelnou a viditelnou složku církve právě v pojmu svátost. Církev jako zvěstovatelka v sobě obsahuje hlásání evangelia jako hlavní úkol církve, který ji také zakládá. Poslední model – církev jako služebnice – pak klade důraz na službu, zásadní otevření se církve celému světu.²⁰⁰ Později však postoupil ještě o krok dále a navrhl vlastní model – církev jako společenství učedníků. Tento model by měl podle jeho názoru představovat jakousi platformu, kde by se přívrženci jednotlivých modelů mohli stýkat, pokouší se totiž zahrnout to pozitivní ze všech pěti modelů.²⁰¹

Dulles svůj výklad pojmu učednictví staví na novozákonním svědectví Ježíšových učedníků. Ukazuje, jak se společenství učedníků během času postupně proměňovalo: nejprve jsou jakousi alternativou uprostřed židovské společnosti, později s Ježíšem zakoušejí utrpení a po jeho smrti se stávají společenstvím učedníků, které se shromažďuje v jeho jménu skrze Ducha svatého.²⁰² Raná církev se také mění. Nejprve je v opozici vůči většinové společnosti, vyznává alternativní hodnoty a snaží se radikálně žít podle Ježíšova učení: žít v lásce a jednotě, pečovat o chudé, vdovy, sirotky a nemocné. Nejzřetelněji se to pak projeví v ochotě trpět a zemřít pro svou víru.²⁰³ Později, když se křesťanství stává státním náboženstvím, se radikalita učednictví zmírňuje a přesunuje se do srdce každého učedníka – ten by měl trpělivě nést vše, co mu život přináší a čerpat sílu z Ježíšovy oběti.

²⁰⁰ Srov. ŠÍDLOVÁ, J. *Ekleziologické inspirace pro náboženskou edukaci*, s. 22.

²⁰¹ Srov. ŠTĚCH, F. *Tu se jim otevřely oči: zjevení, víra a církev v teologii kardinála Avery Dullese SJ*, s. 314–315.

²⁰² Srov. DULLES, Avery. *Models of the church*, s. 199–202.

²⁰³ Srov. tamtéž, s. 203.

Autentickými učedníky se postupně stávají pouze kněží a osoby zasvěceného života. II. vatikánský koncil však potvrzuje, že učedníky jsou všichni věřící, „kteří se stali účastníky jeho království na základě povolání od Boha.“²⁰⁴

Co pozitivního tedy tento model obsahuje a jak harmonizuje již zmiňovaných pět modelů církve? Církev jako společenství učedníků v první řadě pomáhá přemostit propast mezi institucí na jedné straně a společenstvím lásky a víry na straně druhé. Živé společenství víry je naprostý základ, jen v něm lze podle Dullese předávat víru. Instituce je nutnost, která se vytvořila během času, bez ní nelze ve společnosti fungovat. Navíc zprostředkovává společenství učedníků Boží slovo a svátosti. Aby se instituce přiblížila společenství, je třeba odpovědnost za různé úkoly rozdělit mezi kněze a laiky. Společenství je dále upevňováno společnou liturgií a slavením svátostí. Každá svátost se uskutečňuje mezi živým Bohem a společenstvím, má společenský a církevní rozměr.²⁰⁵ Hlásání evangelia a služba světu je pak opět záležitost celého společenství, prohlubuje ho a činí ho autentickým.²⁰⁶

„Poslání církve navenek nelze nikdy oddělit od jejího vnitřního života. V raných dobách církve počet křesťanů rostl tolik ne díky její misijní činnosti jako jejímu svědectví „odlišné“ společnosti. Pohané vstupovali do církve, protože poznali lásku a podporu křesťanských společenství a jejich vysoké morální zásady. Jestliže dnes toto neplatí, je to do velké míry proto, že se církev nepodobá společenství učedníků proměněné svou účastí v Kristu v nové stvoření.“²⁰⁷

Koncept společenství učedníků je podle Dullese řešením krize křesťanství ve světě konce 20. století. Je nutné budovat společenství, ve kterých budou křesťané skutečně žít jako Kristovi učedníci, jako alternativní kultura k tomuto světu. Tento koncept není pro vlašnou většinu, ale pro menšinu křesťanů, která chce skutečně žít podle evangelia. Tito laici by měli projít jakousi alternativou noviciátu řeholních

---

²⁰⁴ Srov. PO, čl. 9.

²⁰⁵ Srov. DULLES, Avery. *Models of the church*, s. 210–213.

²⁰⁶ Srov. EG, čl. 88.

²⁰⁷ DULLES, Avery. *Models of the church*, s. 213.

společenství. Dulles používá termín *noviciát pro život*, po jehož absolvování by mohli vést tato společenství jako zralí křesťané – Ježíšovi učedníci.²⁰⁸

3.3.4 Kehl - Církev jako komunikativní *communio*

Jezuita Kehl také mluví o církvi jako o společenství. Vrcholná podoba společenství je *communio* – ideál, kterého církev zde na zemi nemůže dosáhnout. Kehlovo pojetí církve se nachází mezi ideálem – společenstvím pojímaným jako *communio* – a církví jako empiricko-sociologickou skutečností. Církev jako lidská instituce nikdy není schopna plně realizovat teologický obsah *communio*, ale nikdy nesmí rezignovat na tuto snahu. Kehl řeší rozpor mezi ideálem a skutečností pomocí termínu komunikace.²⁰⁹ Jak tento koncept vypadá?

Kehl nejprve řeší vztah mezi teologií a empirií, tedy *jaký má vztah teologické tajemství církve jakožto těla Kristova, Božího lidu či společenství věřících k její viditelné, také empiricko-sociologicky uchopitelné dimenzi*.²¹⁰ Tento vztah je v zásadě trojí. V době po Tridentském koncilu převládá ztotožnění obou dimenzí. Tajemství církve je její instituce a naopak. Důsledkem je absolutní poslušnost, pouze taková církev zaručuje jednotu a pravdu ve víře.²¹¹ Druhou možností je oddělení obou dimenzí, jak k tomu dochází v současném vnímání církve veřejností. Pro ni představuje církev zastaralou instituci, přičemž teologický obsah církevního hlásání často neznají ani sami věřící.

„Naše církevně-historická epocha je tragická v tom, že se kulturně podmíněné, značně neteologické a neduchovní chápání církve šíří ve stejné době, ve

---

²⁰⁸ Srov. tamtéž, s. 210–211.

²⁰⁹ Srov. JUHÁS, V. *Církev v medzičase: [ekleziologická štúdia jazykom piatich teológov: Leonardo Boff, Hans Küng, Medard Kehl, Jürgen Werbick, Jürgen Moltmann]*. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2011. ISBN 9788071658559, s. 103.

²¹⁰ KEHL, M. *Kam kráčí církev?: diagnóza doby*. Brno: CDK Centrum pro studium demokracie a kultury, 2000, ISBN 8085959658, s. 45.

²¹¹ „Ukázkovým příkladem je formulace sv. Ignáce v jeho prvním pravidle k „*sentire cum ecclesia*“: „Když jsme se vzdali veškerého (soukromého) úsudku, musíme být připraveni a ochotni poslouchat ve všem pravou snoubenku Krista, našeho Pána, kterou je naše svatá, hierarchická Matka církve.“ Ignác z. Loyoly. *Duchovní cvičení*. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2002. ISBN 80-86045-85-4, citováno podle KEHL, M. *Kam kráčí církev?: diagnóza doby*, s. 46.

kteřé se svůj prostor v cířkvi pokouší vytvořit také obnovené chápání cířkve druhého vatikánského koncilu (cířkev jako communio lidu Božího).“²¹²

Třetím modelem vztahu viditelné a neviditelné dimenze cířkve je svátostná jednota. Toto pojetí také zastává II. vatikánský koncil. Cířkev je složená skutečnost. Empirická a teologická skutečnost jsou odděleny, jako je lidská a božská přirozenost v Kristu. Svátostná jednota také znamená, že viditelná podoba cířkve je znamením (symbolem) jejího vnitřního tajemství.²¹³ Koncil chápe cířkev jako společenství – communio, jehož předobrazem je svatá Trojice. Vnitrotrinitární vztahy jsou tak předobrazem vztahů uvnitř cířkve. Klíčový termín je zde komunikace. Tu je však třeba chápat teologicky jako komunikaci uvnitř svaté Trojice, která je *communio* lásky. Všechny osoby v sobě nesou možnost sebezpřekročení, pojem osoba je dalece vzdálen od současného lingvistického používání, kde je osoba izolovaným a samostatným individuem. „Osoba v Bohu znamená personální událost různých vztahových způsobů, kde já a ty vstupují do společného my.“²¹⁴ Komunikaci v cířkvi pak tedy není prostá výměna informací, ale vyjití ze sebe a sdílení!²¹⁵ Chce-li být cířkev *communio*, musí v ní k takovému způsobu komunikace docházet. Cířkev je podle trinitárního obrazu Duchem svatým sjednocené, Synu Ježíši Kristu připodobněné a s celým stvořením ke království Boha Otce povoláné společenství věřících.²¹⁶

„Vztah k Duchu svatému daruje cířkvi její specifickou jednotu, ano, právě jednotu v mnohotvárnosti; Duch svatý z ní vytváří „ecclesia“, shromáždění Božího lidu. Vztah k Ježíši Kristu daruje cířkvi její specifický obsah, to, že je právě cířkvi následování Ježíše; tím se stává „tělem“ a „nevěstou Kristovou.“ Vztah k Otci pojmenovává původ a cíl cířkve, jimiž jsou stvoření a království Boží; jako „Boží

---

²¹² KEHL, M. *Kam kráčí cířkev?: diagnóza doby*, s. 48.

²¹³ Srov. tamtéž, s. 50.

²¹⁴ JUHÁS, V. *Cířkev v mezičase: [ekleziologická štúdia jazykom piatich teológov: Leonardo Boff, Hans Küng, Medard Kehl, Jürgen Werbick, Jürgen Moltmann]*, s. 116.

²¹⁵ Srov. tamtéž, s. 113–118.

²¹⁶ Srov. KEHL, M. *Kam kráčí cířkev?: diagnóza doby*, s. 52.

lid“ církve obojí spojuje ve smyslu putujícího společenství se všemi tvory k dokonalému Božímu království. “²¹⁷

Viditelná církev by měla být tedy především komunikativní ve výše uvedeném smyslu, a to uvnitř i navenek. Konsensus, základ jednoty uvnitř církve, by neměl být ani direktivně nařízen shora, ani protlačen zdola. Mělo by jít o konsensus prosazený dialogem. Kehl se však domnívá, že však bohužel nefunguje tak, jak by měl – proto hovoří o nekomunikativní církvi. Pak je ovšem církev jako *communio* nevěrohodná a odporuje svému teologickému obsahu. Je třeba obnovit církev podle patristické tradice, a to především volbou biskupů a rovnovážného spolupůsobení všech úrovní církve, což předpokládá rovnováhu mezi univerzální církví a jednotlivými církvemi.²¹⁸

3.4 Zhodnocení teologie společenství

Domníváme se, že společenství je v církvi naprosto zásadní fenomén. V současném učení církve je to zcela patrné. II. vatikánský koncil ustoupil z tradičních pozic, kdy většina teologie o církvi znamenala především obhájení její viditelné struktury. Současné učení institucionální složku církve neztrácuje, ale podřizuje ji jejímu neviditelnému obsahu. Církev je v první řadě společenství putujícího Božího lidu a tělo Kristovo. Její viditelná podoba by měla být znamením a poodhalovat její tajemný obsah. To však klade na společenství značný nárok. Být věrohodným znamením znamená snažit se naplňovat to, co hlásal Ježíš Kristus. Jeho odkaz je jasný, je třeba hlásat evangelium, shromažďovat se ve společenství a slavit eucharistii, sloužit potřebným. Každá z těchto činností je důležitá a nemůže být oddělena od ostatních. Přesto je možné jednu klást na první místo před ostatní a považovat ji za základ pro teologické uchopení církve. Na tomto místě považujeme za základ církve společenství v teologickém slova smyslu. Tedy jako *communio*, které čerpá svou sílu ze slavení eucharistie a je prostorem pro bratrské a sesterské sdílení víry, naděje a lásky. Jedině takové společenství je schopno věrohodně hlásat evangelium a být obnoveným evangelizujícím společenstvím²¹⁹. Stejně tak může pak

---

²¹⁷ Tamtéž.

²¹⁸ Srov. tamtéž, s. 52–56.

²¹⁹ Srov. EG, čl. 98.

být alternativou vůči většinové společnosti, jako společenství učedníků v pojetí A. Dullese. Takové společenství i přes všechnu lidskou slabost dokáže otevřeně komunikovat a může mít za svůj předobraz trinitární společenství.²²⁰ Je třeba mít neustále na paměti, že církev jako společenství dosáhne svého ideálu až na konci časů s příchodem Božího království, proto je důležité realitu současného života církve do určité míry *relativizovat pohledem na Boží království*.²²¹ Důležitá jsou především jednotlivá společenství, která právě s ohledem na Boží království fungují, hlásají evangelium, slaví, pečují o chudé ve všech jejich podobách a jsou pak znamením spásy.²²²

3.5 Menší společenství uvnitř církve

V této práci se primárně zabývám menšími společenstvími uvnitř církve – jejich empirické zkoumání a následná teologická interpretace je i těžiště této práce. Jaká jsou tedy základní menší společenství uvnitř církve? Je to na prvním místě farnost a na druhém místě malé křesťanské společenství, které může existovat v rámci farnosti i mimo ni. Tato část se bude zabývat právě těmito dvěma formami menších křesťanských společenství, jejich definicemi a zakotvením v církevním učení a teologii.

3.5.1 Farnost

Podle kanonického práva je farnost „(...) *určité, natrvalo zřízené společenství křesťanů v místní církvi, svěřené pod vedení diecézního biskupa do pastorační péče faráři, jako jejímu vlastnímu pastýři*.“²²³ Farnost vytváří základní organizační jednotku církve a je podřízena diecéznímu biskupovi jako představiteli partikulární církve. Ten farnosti zřizuje nebo ruší a jmenuje své zástupce – kněze. Farnost má ve většině případů územní povahu, mohou však být vytvořeny i farnosti jiné povahy (otázka jazyka, národnosti či specifického zaměření – např. studentská farnost). Katechismus katolické církve dále učí, že farnost „*je místo, kam mohou být svoláni*

---

²²⁰ Srov. KEHL, M. *Kam kráčí církev?: diagnóza doby*, s. 52.

²²¹ Tamtéž, s. 85.

²²² Srov. tamtéž.

²²³ CIC 515 §1.

všichni věřící, aby slavili nedělní eucharistickou oběť. Farnost uvádí křesťanský lid do správných projevů liturgického života; shromažďuje jej při liturgickém slavení, učí Kristově spásné nauce, uvádí v život lásku Pána v dobrých a bratrských skutcích“²²⁴

II. vatikánský koncil ve své konstituci o církvi *Lumen gentium* problematiku farnosti neřeší, pouze v LG 26²²⁵ a 28²²⁶ jsou malé zmínky o farnostech (místních shromáždění křesťanů) jako místech, kde je církev přítomna, zejména během eucharistie. LG se zabývá totiž zejména vztahem mezi univerzální a partikulární církví, který zůstal nedořešen na I. vatikánském koncilu. Partikulární církvi je zde míněna diecéze s vlastním biskupem v čele. Biskup však nemůže stát osobně v čele v každíčkém koutu své diecéze, proto ji musí rozdělit do jednotlivých obcí pod vedením duchovního správce, zastupujícího biskupa. Tyto obce „*představují do jisté míry celou viditelnou církev, žijící po celém světě.*“²²⁷

Farnost je zmiňována také v souvislosti s úlohou laiků v dekretu *Apostolicam actuositatem* jako církevní obec, kde je bez součinnosti laiků téměř nemožný život a činnost církve. „*Farnost je viditelným příkladem celkového apoštolátu obce tím, že lidské odlišnosti v ní se vyskytující soustřeďuje a začleňuje do církevní univerzality.*“²²⁸. Podobně pak hovoří papež Jan Pavel II. ve svém posynodním apoštolském listě *Christifideles laici*. Farnost je pro něj církev, která je vnímána z pohledu místního. Je v ní přítomné tajemství církve, protože je v první řadě společenstvím, je Boží rodinou bratří a sester v Kristu, jejichž společenství je založeno na společném slavení eucharistie. Mnoho současných farností se však potýká s problémy personálními či ekonomickými a přestává plnit svou funkci. To však neznamená, že by farnost měla být překonaným uspořádáním. Papež tedy nabádá k obnově. Žádá, aby farní struktury byly velice pružně přizpůsobeny situaci za spolupráce laiků, a zároveň apeluje na podporu malých společenství²²⁹, „*v nichž*

---

²²⁴ KKC 2179.

²²⁵ *Tato Kristova církev je opravdu přítomna ve všech zákonitých místních shromážděních křesťanů, která ve spojení s jejich pastýři Nový zákon nazývá také církvemi.*

²²⁶ *V jednotlivých místních shromážděních věřícího lidu jaksi zpřítomňují biskupa, s nímž jsou důvěrně a velkodušně spojeni.*

²²⁷ SC 42.

²²⁸ AA 10.

²²⁹ V duchu tzv. bazálních církevních společenství. Viz 3.5.2.1.

*si věřící mohou vzájemně zvěstovat Boží slovo a uskutečňovat je ve službě lásky. Tyto obce společně se svými pastýři jsou pravou konkretizací církevního společenství a centrem evangelizace.*²³⁰

Papež František navazuje na výroky svých předchůdců. Jeho vysoké hodnocení farností, je třeba chápat přesně v tomto kontextu. Volání po obnově farností ještě nepřineslo dostatečné plody, není ale na místě toto úsilí vzdávat. Františkův apel na obnovu církve v apoštolské exhortaci *Evangelii gaudium* začíná od farnosti. Ta je, díky své pružnosti, schopna vytvářet rozmanité formy a být skutečně v kontaktu s rodinami a potřebnými v širokém okolí. „*Farnost představuje přítomnost církve na daném území, je prostředím, kde se naslouchá slovu a kde roste křesťanský život, dialog, hlásání, velkodušná láska, adorace a bohoslužba.*“²³¹ Papež nezavrhne ani menší uskupení²³² než farnosti, naopak oceňuje je jako bohatství církve nutné pro evangelizaci a obnovu církve. Nabádá je však, aby byla v úzkém kontaktu s farnostmi, aby se nestala sektářskými nebo „*nomády bez hlubšího zakořenění*“²³³

V apoštolské exhortaci *Gaudete et exsultate*²³⁴ papež František vnímá společenství jako nutnou obranu proti převládajícímu individualismu, který vede ke ztrátě smyslu pro realitu. Společenství je teologický prostor, kde je možno uskutečňovat posvěcování, které je „*komunitní cesta a chodí se po ní ve dvou.*“ Farnost jako společenství střeží drobné detaily lásky, které vytváří otevřený a evangelizační prostor.

3.5.1.1 Farnost z teologické perspektivy

Farnost je primárním křesťanským společenstvím, ale v římsko-katolickém prostředí se farnost teologicky reflektuje minimálně. Český dogmatický teolog J. Dolista dokonce tvrdí, že v evropském kontextu neexistuje obsáhlá teologie

---

²³⁰ CL 26.

²³¹ EG 28.

²³² Opět má na mysli menší společenství v rámci farnosti či CEB.

²³³ EG 29.

²³⁴ GE 140–146.

farnosti.²³⁵ Podle svědectví Bible v knize Skutků se společenství uskutečňuje skrze nauku apoštolů, bratrství, lámání chleba a modlitbu. Farnost má také misijní poslání a starost o potřebné. První kapitoly Skutků ukazují, jak církevní obce rostly prostřednictvím diakonické služby a hlásáním Božího království. Je to Bůh, který sám svůj lid shromažďuje a buduje. Věřící shromáždění ve farnosti následují Kristův příklad a hlásají Boží království.²³⁶

Jako podstatné prvky farnosti, bez kterých se neobejde, vidí Dolista následující výčet: mystika, diakonie, diaspora, farnost jako místo naděje a zástupná funkce farnosti před Bohem. Mystikou ve vztahu k farnosti rozumí přijetí faktu, že farnost není v první řadě sociologická skutečnost, ale mystické společenství zakořeněné v Bohu. *„Je nutno překonávat tento nedostatek mystiky, který je dán sociologickými faktory, strachem a obavami. Naopak je zapotřebí ostatní přijímat, chválit, dělit se. Setkání s Bohem nebo jeho inspirací může nastat prostřednictvím ostatních lidí, zvláště chudých; v naslouchání Božímu slovu ve skupině i individuálně, ve slavení eucharistie. (...) Každý věřící má pocítit, že je přijat ostatními, a to všude v celé univerzální církvi. Společenství nemůže být složeno z lidí uzavřených a náboženských individualistů.“*²³⁷ Jako plody mystiky vnímá Dolista diakonii (péči o potřebné) a koinonii (bratrské a sesterské společenství v Kristu). I v malých a izolovaných farnostech může být Kristův Duch, potřebují však podporu od ostatních. Farnost je místem eschatologické naděje, a to je i jejím cílem – dosáhnout společně Božího království. *„Neboť kde jsou dva nebo tři shromáždění ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich.“*²³⁸ I malá skupina má spásnou funkci vůči celku. Zastupují před Bohem i ty, kteří se k němu neznají.²³⁹ *„Budoucnost církve*

---

²³⁵ Srov. DOLISTA, J. Pokus o teologii farnosti – vybraná témata. In HOJDA, J. *Farnost na přelomu století: teologická reflexe*. Svitavy: Trinitas, 2000. ISBN 80-86036-47-2, s. 10.

²³⁶ Lk 7, 22.

²³⁷ DOLISTA, J. Pokus o teologii farnosti – vybraná témata, In HOJDA, J. *Farnost na přelomu století: teologická reflexe*, s. 14.

²³⁸ Mt 18, 20.

²³⁹ Srov. DOLISTA, J. Pokus o teologii farnosti – vybraná témata. In HOJDA, Jan. *Farnost na přelomu století: teologická reflexe*, s. 16.

není zajištěna kvantitou jejich členů, ale kvalitou víry, naděje a lásky křesťanů, kteří budou vytvářet spíše malá společenství.“²⁴⁰

3.5.1.2. Farnost z perspektivy české praktické teologie

Česká praktická teologie stále dohání 40 let výrazně omezené existence v období komunistické nadvlády a současní praktičtí teologové ve většině nevychází ze zahraniční literatury (s výjimkou italské). Malá část z nich se orientuje na německy mluvící země, s anglicky mluvícími zeměmi neudrhuje kontakt téměř nikdo. Proto zde není příliš rozšířeno empirické zkoumání pastorační reality. Co se paradigmatu týče, vyjdeme zde z modelů praktické teologie nizozemského teologa J. van der Vena²⁴¹, již zmíněných v předchozí části této práce.²⁴² Zdá se, že česká praktická teologie se stále pohybuje mezi modelem monodisciplinarity a multidisciplinarity. Empirické výzkumy v církevním prostředí jsou zde velkou výjimkou²⁴³. Teologové své pastorační rady většinou píšou od stolu, praxi hodnotí často z pozice své kněžské zkušenosti. Rozhodně však nechci tuto jejich jedinečnou zkušenost zlehčovat. Z této perspektivy ale musíme hodnotit dva následující pohledy na farnost, vzniklé v kontextu českého prostředí. Autorem první je J. Graubner a autorem druhé A. Opatrný.

Z Graubnerovy pastorační praxe vychází jeho představa ideální farnosti – navrhuje ji jako společenství, které má vyváženou činnost složenou do sedmi hlavních aspektů, které by měla na starosti pastorační farní rada: společenství majetku, apoštolát, duchovní život, zdraví, harmonie, moudrost a komunikace. „*Za hlavní úkol pastorační rady farnosti považuji: usilovat o to, aby v životě farního společenství nechyběl žádný aspekt. Rada nemá všechno dělat či organizovat sama, ale má především vytvořit prostor pro různé iniciativy malých společenství, nebo inspirovat pro činnosti v těch oblastech, které zatím nejsou rozvinuté, a koordinovat*

---

²⁴⁰ NOVOTNÝ, V. *Odvaha být církví: Josef Zvěřina v letech 1913-1967*. Praha: Carolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2432-7, s. 40.

²⁴¹ Srov. VEN, J. van der. *Practical theology: an empirical approach*, s. 89–112.

²⁴² Srov. 1.3.

²⁴³ V základní knize (a jedině) o české fundamentální pastorální teologii jsou empiricko-kritické metodě věnovány dvě strany. Srov. AMBROS, P. *Fundamentální pastorální teologie*, s. 103–105. Výjimky představují v oblasti náboženské pedagogiky L. Muchová, v oblasti pastorální teologie M. Kaplánek a některé závěrečné práce jejich studentů.

*spolupráci všech.*²⁴⁴ Ale jak sám píše, jedná se o ideální stav.²⁴⁵ Ve velkém množství farností v České republice pastorační radu (ani ekonomickou) vůbec nenajdeme, protože chybí prováděcí předpisy v některých diecézích, přestože to odporuje kanonickému právu.²⁴⁶

- A. Opatrný je českým pastorálním teologem a jeho práce zahrnuje téměř všechny oblasti pastorační. Sám provedl typologii českých farností²⁴⁷, které dělí na:
- a) venkovská farnost: farnost, která se v podstatě kryje s obcí a kde se většina obyvatel k církvi hlásí;
  - b) venkovská farnost diasporní: farní společenství zde tvoří menšinu (několik desítek lidí), případně ještě méně (do 10);
  - c) farnost velkoměstská: jedna z řady farností ve městě;
  - d) maloměstská farnost: v nábožensky smíšeném až diasporním prostředí, kde se většina farníků zná, ale počtem zdaleka přesahují rozsah malé skupiny;
  - e) výjimky.

Opatrný vidí jako velký úkol pro duchovní správu v jednotlivých diecézích, aby stanovila kritéria, která rozhodnou, které z farností jsou skutečně živé, fungující a soběstačné a které ne.²⁴⁸ *„Zatím jsme v situaci, že kritériem je jediné to, že farnost byla kdysi zřízena a dnes je vedena v katalogu příslušné diecéze bez ohledu na to,*

---

²⁴⁴ GRAUBNER, J. *Jak si představují farnost dnes*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2005. ISBN 80-7266-219-8, s. 34.

²⁴⁵ Srov. tamtéž, s. 33–64.

²⁴⁶ Podle CIC 536 a 537 je vhodné zřídit pastorační radu v každé farnosti a je povinné zřídit radu ekonomickou.

²⁴⁷ Srov. OPATRNÝ, A. *Pastorace v postmoderní společnosti*, s. 52–56.

²⁴⁸ Současný systém farní správy v České republice pochází z doby církevních reforem císaře Josefa II. v 80. letech 18. století. Reformy narušily činnost řádů, spolků a církevního školství, ale z farností naopak učinily základ veřejné správy a poskytly farním kněžím hmotné zabezpečení. Vznikly nové farnosti a byla reorganizována biskupství, dělení farností a vikariátů vycházelo ze správního dělení země. Od roku 2004 probíhá v některých diecézích slučování farností, ne však zcela systematicky. Srov. AMBROS, P. *Typologizace farní duchovní správy 1948–1999 v ČR*. In AMBROS, P. *Fórum pastorálních teologů*. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2000. ISBN 80-86045-61-7.

*zda tam nějaké společenství křesťanů žije svou vírou nebo že se počet obyvatel v dané farnosti blíží k nule, případně nuly již dosáhl.*²⁴⁹

Jako hlavní úkoly farnosti vidí Opatrný v klasické koncepci realizačních funkcí církve: leiturgia, martyria, diakonia a kommunionio, která se prosadila zejména vlivem německé praktické teologie.²⁵⁰ Z těchto úkolů pak vychází konkrétní cíle. Farnost má být místem pohostinnosti, ohniskem šíření víry, prostorem života neseným vírou a místem, kde se konflikty rodí, hasí a jsou překonávány.²⁵¹ V českém prostředí chybí relevantní empirické výzkumy, které by se problematikou farností zabývaly.²⁵² Existuje zde nepřehledné množství faktorů a vztahů, které mohou být empiricky zkoumány, což se ukazuje jako velká výzva do budoucna. Kapitola 4 a 5 této práce je pak nesmělým pokusem o teologicky motivovaný empirický výzkum odpovídajícím na tuto výzvu.

3.5.2 Malá křesťanská společenství

*„Je třeba si uvědomit, že se nacházíme na konci "křesťanského státního zřízení". Je na nás, abychom zkoumali struktury vycházející z tohoto pojetí společnosti a chránící je. Mluvím zvláště o farnosti a podobných strukturách, protože mnohé z nich ztratily opodstatnění a vliv na život společnosti. Jde totiž o typické plody křesťanské společnosti s teritoriálním rozdělením na vesnice nebo městské čtvrti, jež se v současnosti staly nefunkčními, příliš rozsáhlými, neosobními a byrokratickými nástroji.*²⁵³

Termínem malé společenství jsou zde míněna veškerá společenství v církvi, která nejsou farností, ale jsou nějakým způsobem s farností provázána. Mohou to být malá společenství uvnitř větších farností nebo ta, která přesahují hranice

---

²⁴⁹ Srov. OPATRNÝ, A. *Pastorace v postmoderní společnosti*, s. 56.

²⁵⁰ Srov. LEHNER, M. Prokrustovo lože. Systematizační pokusy v pastorální teologii. In *Teologické texty* 5/1996.

²⁵¹ Srov. OPATRNÝ, A. *Pastorace v postmoderní společnosti*, s. 58–63.

²⁵² Jmenujme jednu čestnou výjimku. Kvalitativní studie o komunikaci ve farnosti Petra Krohe. Viz KROHE, P. Analýza komunikačního prostoru ve farnosti, In *Fórum pastorálních teologů: sborník. V, "Komunikace ve farnosti"*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. ISBN 80-244-1291-8 a etnografické studii Petry Spalové, viz pozn. 68.

²⁵³ SECONDIN, B. *Nová hnutí v církvi*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999. ISBN 80-7192391-5, s. 20.

jednotlivých farností, případně společenství vyskytující se tam, kde farnosti nejsou nebo nefungují. Jde o společenství jak neinstitucionalizovaná (různé modlitební skupiny a malá společenství), tak institucionalizovaná (různé komunity a hnutí v církvi), u nichž je však provázanost s farností často problematická, proto např. J. P. Vandenaeker ve své rozsáhlé monografii o malých církevních společenství církevní hnutí a komunity do malých církevních společenství nepočítá. „*Hnutí často operují mimo farnosti, nejsou skutečně utvářeny na farním základě a ani se samy nepočítají do malých církevních společenství. Mají skutečně jinou církevní identitu a cíl.*“²⁵⁴ Zdá se, že výchozím typem těchto společenství je tzv. bazální společenství v církvi, kterým zde bude věnována větší pozornost. Laici mají v každém případě podle církevního práva možnost zakládat různá společenství a hnutí, rozšíření těchto způsobů je tedy v souladu s kanonickým právem.²⁵⁵ Papež Jan Pavel II. chápal důležitost laických společenství v církvi zejména tam, kde farnosti nezvládají plnit své přirozené funkce, a stanovil kritéria církevnosti při posuzování laických organizací. Jsou to:

- primát povolání každého křesťana ke svatosti,
- odpovědnost za vyznávání katolické víry,
- svědectví hluboce přesvědčeného společenství,
- souhlas a účast na apoštolském cíli církve,
- závazek k angažované přítomnosti v lidské společnosti.²⁵⁶

---

²⁵⁴ VANDENAKKER, J. P. *Small Christian Communities and the Parish*, s. 123.

²⁵⁵ „*Věřící mají nedotknutelné právo zakládat a řídit sdružení s charitativními a zbožnými zaměřeními nebo k pěstování křesťanského povolání ve světě a také právo shromažďovat se za účelem dosažení těchto cílů.*“ CIC 215.

²⁵⁶ Srov. CL, čl. 30. „*Uvedená základní kritéria mohou být ověřována na konkrétních plodech, které provázejí život a působení různých sdružení, jako např. obnovená radost z modlitby, kontemplace, touha po liturgickém a svátostném životě; úsilí o povolání ke křesťanskému manželství, ke kněžství a k řeholnímu životu; ochota k spolupráci na církevních programech a iniciativách na místní, národní a mezinárodní úrovni; angažovanost v katechezi a pedagogická schopnost vychovávat křesťany; motivace ke křesťanské přítomnosti v různých místech společenského života, budování a vedení charitativních podniků; duch chudoby ve smyslu evangelia z velkodušné lásky ke všem; konverze a návrat ke křesťanskému životu u těch pokřtěných, kteří se od společenství daleko "vzdálili".*“

J. P. Vandenakker na základě analýz dalších církevních dokumentů přidává některé další body. Kritéria církevnosti podle Magisteria jsou v jeho podání následující (sám však dodává, že tento seznam nemusí být zcela vyčerpávající):²⁵⁷

- Zůstat navázaný na místní/univerzální církev

Tímto bodem Vandenakker rozumí aktivní sounáležitost s církví, která neobsahuje ani radikální oponování církví, ani protestování proti církevní hierarchii či projevy nepřátelství. Dále by zde nemělo být institucionální vyvázání se z církevní správy, ignorace, sektářství a podlehnutí různým lákavým politickým ideologiím.²⁵⁸

- Být ve společenství s pastýři

To znamená jednotu jak s papežem, tak s diecézním biskupem a pak samozřejmě s místním knězem. Přímá návaznost na farnost je zde žádoucí, protože je to právě farnost, jako nejmenší církevní útvar, která zaručuje plné společenství s církví. Laici mají právo zakládat spolky, vést tyto spolky a být aktivní. Mají rovněž účast na Kristových úřadech skrze svátost křtu, jejich „kněžství“ je však rozdílné od svátostného či služebného kněžství, proto je nutné jasné propojení s těmi, kteří mají v církvi služebnou funkci.²⁵⁹

- Vyznávat a učit katolickou víru

V encyklice *Christifideles laici* Jan Pavel II. píše, že laici v malých společenstvích mají „odpovědnost za vyznávání katolické víry, s kterou věřící přijímají a hlásají pravdu o Kristu, církvi a člověku v poslušnosti k učitelskému úřadu, který ji autenticky interpretuje. Každé laické sdružení proto musí být místem hlásání a předkládání víry, jakož i věroučné výchovy, která zahrnuje celý obsah víry.“ Malé křesťanské společenství není soukromou záležitostí, ale součástí církve, autentická podoba víra by měla být nejen součástí hlásání, ale i diskuzí uvnitř skupiny.

- Plnit apoštolské poslání

---

²⁵⁷ Srov. VANDENAKKER, J. P. *Small Christian Communities and the Parish*, s. 200–204.

²⁵⁸ Srov. EN 58.

²⁵⁹ Tento postoj hájí zejména Jan Pavel II., srov. CL 23.

Plnění apoštolského poslání je jedním z cílů Katolické akce a koncil ho v dekretu *Apostolicam actuositatem* popisuje slovy: „Bezprostřední cíl těchto organizací je apoštolský cíl církve, totiž evangelizace a posvěcování lidí a křesťanské utváření jejich svědomí tak, aby tito lidé byli schopni pronikat duchem evangelia různá společenství a prostředí.“²⁶⁰ Apoštolské poslání je dáno i každému jednotlivci a Jan Pavel II.²⁶¹ i Pavel VI.²⁶² toto poslání potvrzují pak zejména ve vztahu k církevním společenstvím.

- Vyhýbat se elitářství

Před elitářstvím varuje Pavel VI. Kritizuje situaci, kdy se malá společenství uzavrou sama do sebe a považují se za nadřazené ostatním, nebo dokonce za jediné příjemce a vykonavatele či strážce čistoty evangelia.²⁶³ Bohatost a pluralita je jedním ze základních aspektů katolicity katolické církve, proto nedostatek nebo neexistence respektu k odlišnostem jiných společenství popírá církevnost daného společenství.

- Ukazovat povolání ke svatosti

II. vatikánský koncil hlásá povolání ke svatosti každého křesťana: „Každému je proto jasné, že všichni křesťané jakéhokoli stavu a zařazení jsou povoláni k plnému křesťanskému životu a dokonalé lásce.“²⁶⁴ Toto povolání pak Jan Pavel II. vztahuje na křesťanská laická společenství a pobízí je, aby „v tomto smyslu byla stále více nástrojem svatosti v církvi, nástrojem, který bude podporovat a pěstovat "co nejužší jednotu mezi praktickým životem svých členů a jejich vírou".“²⁶⁵

- Prokazovat solidaritu a péči o lidskou společnost

„Laická sdružení musí vyvolávat živou angažovanost v účastenství a solidaritě, aby se ve společnosti vytvořily spravedlivější a bratrštější životní podmínky.“²⁶⁶ Jan

---

²⁶⁰ AA 20.

²⁶¹ CL 30.

²⁶² EN 58.

²⁶³ Tamtéž.

²⁶⁴ LG 40.

²⁶⁵ CL 30.

²⁶⁶ CL 30.

Pavel II. si byl vědom, jakou práci zastávají malá křesťanská společenství v sociální oblasti, a v encyklice *Redemptoris missio* toto úsilí hodnotí následovně: „(malá společenství) stávají se kvasem křesťanského života, pečují o lidi opuštěné a usilují o změnu společnosti. V nich zakouší jednotlivý křesťan, co je společenství, cítí se sám jako aktivní prvek a je orientován ke spolupráci na společném díle všech. Tak se stávají základní společenství pomocí pro první a prohloubené hlásání evangelia a pramenem nové služby. Vedena láskou ke Kristu nabízejí pomoc, jak lze překonat rozdělení, kmenové egoismy a rasismus.“²⁶⁷

3.5.2.1 Bazální společenství církve (CEB)²⁶⁸

V problematice malých společenství v církvi nelze opomenout bazální společenství církve (*comunidade eclesial de base – CEB*). Tento fenomén byl vytvořen jako církevní prostředek během pastorační krize v Brazílii v 50. letech 20. století. Brzy se však ukázalo, že je to prostředek natolik účinný, že předčil všechna očekávání. CEB začala vznikat ve velkém, rozvíjet se a rozšířila se do určité míry po celém světě. Vandenaeker je považuje za předobraz všech malých křesťanských společenství, která jsou provázána s farností.²⁶⁹

Před rokem 1962 byla CEB zakládána v Brazílii shora jako katechetický experiment. V reakci na zvyšující se vliv protestantských církví a zároveň nedostatek katolických duchovních bylo třeba udržet vliv církve ve svých tradičních oblastech. Šlo vlastně o jakási pravidelná katechetická setkání uvnitř nefungujících farností, kde vyškolený animátor četl připravené texty, četlo se také Písmo, zpívaly písně a skupina se společně modlila. Vše bylo připraveno nadřízenou duchovní autoritou z diecéze, pro vlastní iniciativu členů společenství zde nebylo místo. Po roce 1962 se CEB mění. V Brazílii se na popud papeže Jana XXIII. a ve smyslu čerstvých koncilních vyjádření zdůrazňujících význam společenství v církvi, začíná decentralizovat stávající zastaralá diecézní a farní struktura s důrazem na CEB jako základní jednotku církve. To vše se děje za stoupající míry ekonomických a

---

²⁶⁷ RM 51.

²⁶⁸ V češtině se používá termín bazální či základní společenství církve nebo také bazální či základní komunita církve, záleží na překladu. Bude zde používán termín bazální společenství a také zkratka CEB, která vychází z originální španělské verze „Comunidades Eclesiais de Base“ a používá se celosvětově.

²⁶⁹ VANDENAKKER, J. P. *Small Christian Communities and the Parish*, s. 97–99.

sociálních problémů, které vyústí v roce 1964 v ozbrojený státní převrat. Po roce 1968 pak nastoupí tvrdá cenzura a zásadní omezení lidských svobod. Církev je v té době jedinou nestátní organizací, která může být relativně činná v humanitární oblasti a CEB se ukazují být ideálním nástrojem. V této době se tedy zásadně zvyšuje počet vyškolených animátorů, kteří si uvědomují, že pastorační činnost nelze dělat jen formou katecheze, ale také jako službu potřebným. Ti pak nejsou jen uvnitř společenství, ale také v jeho okolí. CEB nově neslouží jen ke katechezi, ale zajišťují sociální služby v celých oblastech. Tím také roste jejich nezávislost a sebevědomí. Pastorační metodou CEB je metoda vidět – posoudit – jednat.²⁷⁰ CEB se cítí být sebevědomou součástí církve, ne-li církví samotnou. Rodící se teologie osvobození pak vidí v CEB ideální podobu církve bojující proti sociální nespravedlnosti ve světě (L. Boff), a tudíž autenticky sloužící Božímu království na rozdíl od mocné institucionální církve. Tento postoj však naráží na odpor Vatikánu. V 80. letech pak dochází v Brazílii k jistému uvolnění, které vyvrcholí svobodnými prezidentskými volbami v roce 1986. CEB se depolitizují, finanční podpora ze strany církve díky tlaku shora klesá, opět se začíná klást důraz především na duchovní náplň fungování CEB. Přesto se CEB vyskytují po celé Latinské Americe do současnosti a jsou velmi různorodé.²⁷¹

Problematikou bazálních společenství církve se zabývala apoštolská exhortace papeže Pavla VI. *Evangelii nuntiandi* z roku 1976. Mluví o nich jako o mnohotvárném fenoménu, který se pohybuje od živého společenství uvnitř farnosti

---

²⁷⁰ Typické setkání CEB a využití metody vidět – posoudit – jednat vypadá asi takto. K setkání CEB dochází zpravidla uprostřed týdne. Společenství koordinuje laická osoba či manželé s podporou místního ordináře nebo řádové sestry. Setkání zahájí společná modlitba, píseň nebo žalm. Následují různá oznámení a zhodnocení událostí minulého týdne, každý člen může přispět. Probírá se i sociální činnost společenství, plánuje se, kde bude třeba pomoci a jak. Každý může sdílet své těžkosti a problémy, např. zhoršující se zdravotní stav některého ze členů, nedostatek potravin a hygienických potřeb, ztráta práce či nebezpečné pracovní podmínky. Toto sdílení představuje fázi vidět. Následuje společná četba Písma, obvykle se čte v kruhu nahlas. Každý může text komentovat a sdílet vlastní postřehy. Pak následuje diskuze, ve které se skupina snaží reflektovat text Písma na pozadí událostí uplynulého týdne. Každý hledá v textu porozumění pro svou situaci a společenství. To pak představuje fázi posoudit. Kromě toho, že je CEB otevřená tématům chudých a potřebných, představuje pro své členy církevní prostor, kde jsou přijati a dostává se jim povzbuzení a pomoci s řešením jejich těžkostí, i pouhým ujištěním, že Bůh je vždy na straně utlačovaných a chudých. To je pak motivuje k zapojení se do sociálních aktivit CEB v okolí. Tato činnost pak představuje fázi jednat. Srov. DAWSON, A. *The origins and character of the base ecclesial community: a Brazilian perspective*. In ROWLAND, C. *The Cambridge companion to liberation theology: Liberation theology (Variant)*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. ISBN 0-521-46707-1, s. 117–118.

²⁷¹ Srov. tamtéž, s. 119.

po kritickou proticírkevní skupinu, který chce narušit jednotu s církví. Stanovuje pak teologická kritéria, na základě kterých je možno tyto skupiny rozlišit na skutečná bazální společenství církve a na ostatní společenské skupiny.²⁷²

Zkušenost s CEB po celém světě má J. O'Halloran. Jeho práce jsou převážně pastoračním návodem, tedy jak prakticky přistupovat k problematice malých křesťanských společenství, která vyrostla po vzoru těch brazilských. Teologicky autor uchopuje církev jako *communio*, jehož předobrazem je svatá Trojice. V ní se uskutečňuje intimní láska a sdílení, plné účastenství tří Osob v Trojici, naprostá rovnost Osob a vydání se jednoho druhému. Ideálu Božské Trojice se dosahuje lépe v malých skupinách a jejich základními prvky jsou podle něj: vzájemnost (sdílení), spiritualita, závazek (angažovanost), realita a komunikace. První tři prvky jsou uchopitelné zejména teologicky, druhé dva jsou spíše návodem, jak CEB založit a využívat v praxi. Nás zde zajímá především teologický obsah CEB.²⁷³

- **SDÍLENÍ** - „...byli jedné mysli a jednoho srdce.“ (Sk 4, 32–37). Sdílení je klíčovým slovem pro společenství. Zahrnuje totiž účastenství ve všech aspektech společného života: spirituální, intelektuální, intuitivní, emocionální a praktické. Každý má v sobě potřebu sounáležitosti,²⁷⁴ není to jen pastorační potřeba.
- **SPIRITUALITA** - „*To je mé přikázání, abyste se milovali navzájem, jako jsem já miloval vás.*“ (J 15, 20). Spiritualita je živá zkušenost víry, v kontextu společenství je třeba, aby tato zkušenost jednotlivce a společenství byla v plodném napětí. Spiritualita zahrnuje také modlitební rozměr: čtení Božího slova, modlitbu, eucharistii, reflexi a smíření. V neposlední řadě spiritualita zahrnuje svědectví o Božím království a jeho spravedlnosti.
- **ZÁVAZEK** - „*Někdo však řekne: „Jeden má víru a druhý má skutky.“ Tomu odpovím: Ukaž mi tu svou víru bez skutků a já ti ukážu svou víru na skutcích*“ (Jan 2, 18). Bezpodmínečné rozhodnutí k následování Krista je trvalým

---

²⁷² EN 58.

²⁷³ Následující pasáž srov. O'HALLORAN, J. *Církev jinak: od základního společenství ke křesťanské obci*. Praha: Sít, 2006. ISBN 80-86040-15-1, s. 17–69.

²⁷⁴ Srov. Maslowova pyramida lidských potřeb. Viz např. KERN, H. *Přehled psychologie*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-121-2, s. 125.

obrácením se směrem k Bohu. Tento závazek v sobě zahrnuje i možnost, že kvůli své slabosti budeme muset stále začínat znovu. Závazek v sobě nese zejména angažovanost, nasazení se pro budování Božího království zde na zemi, prosazování spravedlnosti a péči o chudé.

CEB jsou tedy charakterizována sdílením, spiritualitou a závazkem. Snaží se o to být a v mnohých případech skutečně jsou společenstvím jako *kommunio*. Jsou také společenstvím učedníků, onou alternativou vůči většinové společnosti v Dullesově pojetí.

3.5.2.2. Farní buňky

Farní buňky jsou relativně novější variantou malých církevních společenství navázaných na farnost. Za jejich vznikem stojí Perini, který je prezidentem Mezinárodního organizace farních buněk. Sám tuto metodu založil ve své farnosti St. Eustorgio v Miláně a odtud se rozšířila postupně do celého světa. Perini předkládá svůj návrh primárně k praktickému použití jako pastorační program pro obnovu církevních společenství v duchu II. vatikánského koncilu. Tento program je založen na čtyřech pilířích.²⁷⁵

- Duch svatý jako hlavní činitel evangelizace

Duch svatý nemá jen funkční roli v procesu evangelizace, ale je skutečným centrem života společenství. Je jeho duší. Je třeba si uvědomit jeho přítomnost, pomoc a moc, protože on je původcem všech charismat, která budují společenství.

- Eucharistická adorace

Koncilní otcové deklarují, že „*Eucharistie je zdrojem a vrcholem každé evangelizace.*“²⁷⁶ Proto je nezbytně nutné, aby byla eucharistická adorace pro členy buněk důležitá. Pro ty, co se angažují v evangelizaci je totiž třeba, aby

---

²⁷⁵ Srov. PERINI, P. *Systém farních evangelizačních buněk. Základní manuál*. Dolany: Komunita Blahoslavenství, 2014. ISBN 978-80-260-6344-5, s. 18–20.

²⁷⁶ PO 5.

budovali a rozvíjeli osobní vztah s Kristem a setkání s ním v eucharistii, a následná adorace je zcela jedinečný způsob.

- Společenství bratrských církví

Zapojení se do sítě farních buněk předpokládá sdílení a setkávání jednotlivých buněk mezi sebou, aby docházelo vytvoření sítě formálních i neformálních vztahů jednotlivých společenství. Ty se pak tímto způsobem mohou vzájemně motivovat a povzbuzovat, aby fungovali (a evangelizovali) ještě lépe. „*Oboustranné svědectví o zkušenostech a formaci, skrze různá setkání, obnovy, semináře, ale také skrze neformální vztahy, mohou přispívat k růstu spirituality společenství nevyhnutelné pro autentickou evangelizaci.*“²⁷⁷

- *Evangelii nuntiandi*

Čtvrtý pilíř ukazuje, že systém farních buněk je zcela v souladu s důležitým církevním dokumentem o evangelizaci, posynodální apoštolskou exhortací *Evangelii nuntiandi* papeže Pavla VI. Dynamika evangelizace podle EN, která má různé etapy a je cyklická, je výrazně podobná metodice, kterou používá systém farních evangelizačních buněk, respektive má podobný pohyb postupu a růstu.

Farní evangelizační buňky částečně navazují na Hnutí pro růst církve (Church Growth Movement), které vzniklo v 70. letech v USA. Toto hnutí založilo i výzkumný ústav pro posuzování metod evangelizace a podporovalo tvorbu nových přístupů. Jako nejefektivnější metoda byla považována evangelizace na té nejnižší a nejjednodušší úrovni – na úrovni vztahů. Metoda buněk také představuje zcela nový koncept učednictví, který zahrnuje formaci a dlouhodobé doprovázení Kristova učedníka, sám autor tento koncept považuje zatím za nedostatečně probádaný a čerstvý, ale velmi efektivní a nadějný.²⁷⁸

3.6. Zhodnocení malých společenství církve

---

²⁷⁷ PERINI, P.: *Systém farních evangelizačních buněk. Základní manuál*, s. 19.

²⁷⁸ Tamtéž, s. 23.

Malými společenstvími církve jsou zde tedy míněna menší uskupení, která jsou nějakým způsobem vázaná na farnost. Tím se odlišují od jiných církevních společenství, která s farností spjatá nejsou. Malá společenství jsou jedním z plodů teologie II. vatikánského koncilu, která, jak bylo ukázáno, značně operuje s tímto termínem. O jejich rozmachu a významu svědčí i to, že se je nějakým způsobem církevní učení snažilo regulovat, aby byla pravověrnou součástí církve.²⁷⁹ V této práci byla malá církevní společenství rozdělena na dvě skupiny: bazální společenství církve a farní buňky. Jakým způsobem můžeme tato malá společenství hodnotit? V části věnované farnosti byla farnost konfrontována s realizačními funkcemi církve, které jsou: leiturgia, martyria, diakonia a kommunionio, a které by ve farnosti jako lokální církvi měly rovněž plnit. V této logice můžeme totéž požadovat od malých církevních společenství. Co se leiturgia týče, je zřejmé, že zde liturgie bude mít jinou formu, zejména ve společenstvích, která fungují bez pravidelné účasti kněze. Spirituální náplň malých společenství je však důležitou součástí a tvoří většinu jejich setkání. O funkci kommunionio rovněž nelze mít pochyby. Společenství je zde utvořeno vzájemnými vztahy, modlitbou a sdílením, ne primárně jako eucharistické společenství. Co se posledních dvou funkcí (diakonia a martyria) týče, z tohoto krátkého popisu daných společenství lze usuzovat, že každé z nich zdůrazňuje více jednu z těchto funkcí. Bazální společenství církve jsou více zaměřena na společenskou angažovanost svých členů, vznikly ostatně v prostředí, kde nebylo primárním cílem evangelizovat, ale suplovat nefungující sociální stát a služby. Ostatně možná právě proto se tento typ společenství nerozšířil v Evropě, ale více v rozvojových zemích.²⁸⁰ Druhý typ společenství, farní buňky, jsou hlavně evangelizačním a evangelizujícím nástrojem. Proto je zde kladen hlavní důraz právě na funkci kerygmatickou. Každopádně církevní učení v oblasti malých společenství upozorňuje na obě funkce a Vandenaeker je zohledňuje ve svých kritériích ekleziality.

---

²⁷⁹ Viz výše: kritéria církevnosti v kap. 3.5.1.2.

²⁸⁰ Srov. VANDENAKKER, J., P. *Small Christian Communities and the Parish*, s. 150.

4. Jak lidé prožívají víru ve společenství: případová studie z farnosti

Následující kapitola je popisem realizovaného kvalitativního výzkumu ve vybrané farnosti. Metodologické hledisko tohoto výzkumu bylo již popsáno v předchozí kapitole 2, zde stručně pojednávám jen o technice sběru dat a jejich analýze. Kapitola je rozdělena do čtyř částí. První je věnována technice sběru dat, druhá popisu farnosti, třetí interpretaci kategorií vzešlých z výzkumu a poslední resumé realizovaného výzkumu.

4.1 Výběr techniky sběru dat

Sběr dat probíhal v letech 2015–2020 ve vybrané farnosti českobudějovické diecéze. O farnosti jsem měla z doslechu informace, že je otevřená a komunikativní, stejně jako její duchovní správce. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla pro výzkum právě zde. Netušila jsem dopředu, že právě v této farnosti je na české církevní poměry až nečekané množství menších společenství. Tuto informaci jsem skutečně zjistila až během výzkumu. Co se týče metod sběru dat, nejdůležitější bylo pozorování, kterého jsem se zúčastnila jako participant – pozorovatel²⁸¹ (bohoslužby, farní akce, Obnova v Duchu svatém, modlitební společenství). Dále jsem s vybranými aktivními farníky vedla individuální rozhovory s otevřenými otázkami. Zrealizovala jsem také jedno skupinové interview s účastníky Obnovy v Duchu svatém. Všechny rozhovory jsem nahrávala na mobilní telefon a přepisovala pomocí softwaru Gboard do textové podoby (bez komentované transkripce), některé méně srozumitelné pasáže byly stylisticky upraveny (například úprava některých hovorových výrazů, vynechání hezitačních zvuků či parazitních slov apod.), protože je výzkum soustředěn výhradně na obsahově-tematickou rovinu.²⁸² Textová podoba rozhovorů se nachází v příloze I, text neprošel většími úpravami. Přepsaný rozhovor byl dále kódován. Kódováním se rozumí analýza dat, která směřuje k jejich interpretaci, konceptualizaci a nové integraci.²⁸³ Data byla analyzována pomocí otevřeného kódování.²⁸⁴ Otevřené kódování se vztahuje k celému výzkumu a snaží se odhalit v datech všechny možné významy a postupně odkrýt témata, která se opakují a postupně krystalizují v obecné kategorie. Kódování výzkumu probíhalo

---

²⁸¹ Dělení pozorování srov. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*, s. 162.

²⁸² Srov. tamtéž, s. 208–210.

²⁸³ Srov. tamtéž, s. 246.

²⁸⁴ Srov. CORBIN, J.; STRAUSS, A. *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC, Boston: SAGE, 2015. ISBN 9781412997461, s. 44.

v horizontální a vertikální rovině, hledala se tedy témata a posléze kategorie u jednotlivých účastníků výzkumu a napříč celým datovým souborem s ohledem na výzkumnou otázku, která zní: **Jak prožívají lidé víru ve společenství?**

4.2 Popis farnosti²⁸⁵

Farnost se nachází ve městě s přibližně 22 tis. obyvateli, jsou zde 4 kostely, ale pouze dva jsou více využívány. Na nedělní bohoslužby zde chodí více než 150 lidí, věřící deklarují, že tento počet má v posledních letech lehce stoupající tendenci a je záležitostí zejména posledních deseti let, kdy farnost spravovali dva aktivní kněží po sobě. Někteří z oslovených zmiňují i roli třetího kněze v době po revoluci. Ve farnosti existuje několik menších společenství, která se rozhodně neomezují na mládež, právě naopak. Stěžejní roli zde hrají věřící středního věku, kteří také tvoří aktivní jádro farnosti. Jednou měsíčně se setkávají rodiny v mateřském centru s možností hlídání dětí (zde se schází přibližně 9 rodin) a jednou týdně se schází dvě skupiny mládeže (starší mládež přes 20 let a středoškoláci). Jednou týdně se zde schází dvě modlitební společenství střední generace, kam pravidelně chodí okolo 15 lidí do každého z nich, a také setkání maminek na rodičovské dovolené s malými dětmi. Pravidelně zde probíhají též modlitby matek (jedna na faře a dvě v domácnostech) a tři mariánská společenství (převážně starších žen), která se scházejí k modlitbě růžence či litaní. Jedno z nich se schází pravidelně k modlitbě podle Fatimského Apoštolátu. Je zde také možnost praktikovat kontemplativní modlitbu souhlasu pod vedením jedné ze sester z nedalekého kláštera. Jednou týdně jsou na faře také hovory o víře a setkání v nemocniční kapli s modlitbou za nemocné. Příležitostně (v adventu a půstu) se ve farnosti utvářejí modlitební buňky, kde se ke společné modlitbě scházejí lidé po rodinách (zejména v rodinách aktivních farníků, členů některých menších společenství). Modlitební buňky zde představují alternativu k pravidelným společenstvím, která se scházejí jednou týdně, pro ty, kteří o častější společenství nemají z různých důvodů zájem.²⁸⁶ Oslovení účastníci výzkumu se rovněž shodují na tom, že se zdá, že už je poptávka po intenzivnějších společenstvích vyčerpána, ale lidé se spíše zapojují do méně častých aktivit. Pro zkoumanou farnost je také charakteristické, že její

---

²⁸⁵ Následující pasáž je upravenou verzí mého článku: ŠÍDLOVÁ, J. Parish as a communion of...? In *Studia Aloisiana*, roč. 9, č. 1/2018.

²⁸⁶ „Že i teď se vytvořily ty adventní a postní skupinky a scházíme se doma, ale těm lidem stačí jen ty skupinky a už nepřijdou do toho týdenního společenství.“

aktivita je dána především činností osob středního věku. Na nich stojí drtivá většina farních aktivit, od moderování společenství po kostelničení či pořádání večerů chval a hudební činnosti (sbor, farní kapela). Lidé středního věku jsou pak také nejčastěji členy menších společenství. Termín společenství („spolčo“), který byl v pastoraci často určen výhradně pro mládež, zde dostává úplně jiný rozměr. Paradoxně mládež (a společenství mládeže) je zde nejproblematictější článkem, kde kněz cítí, že se mu dlouhodobě nedaří naplňovat svou vizi.²⁸⁷

Podle výpovědi kněze se jeví, že farnost plní relativně dobře své základní funkce, které zde můžeme, i vzhledem k teoretické části práce, zahrnout pod realizační funkce církve: leiturgia, koinonia, diakonia a martyria.²⁸⁸ Kněz sám si je těchto funkcí vědom a často v rozhovoru jejich plnění reflektuje.

Co se liturgie týče, je zde dostatek ministrantů (cca 15), ministrují však pouze chlapci či muži a kněz to nemíní měnit.²⁸⁹ Je zde i dostatek akolytů a lektorů, kteří pomáhají zajistit, aby liturgie bezchybně fungovala. Farnost sama vytvořila i několik kurzů pro akolyty. O hudbu se kromě varhanice stará i farní kapela a farní sbor.

Co se funkce koinonia týče, kněz tvrdí, že farnost opravdu vytváří společenství. Lidé se mezi sebou znají, všimnou si, když někdo chybí.²⁹⁰ Přesto zde kněz pocituje i rezervy, které pomohla odhalit krize v souvislosti s pandemií COVID-19.²⁹¹ Ve farnosti

---

²⁸⁷ „Jo to už jsem nakouzl, to je ta mládež, a tam vidím i svoje selhání, protože zaprvé teda nevím, na koho bych to hodil. To by se mi líbilo úplně nejmít někoho, komu by to aspoň trochu šlo. A když to dělám já, tak vidím rezervy, že by to mohlo být kvalitněji zpracované, a vidím i limity u těch mládežníků, prostě mám pocit, že nejsou schopni překročit sami sebe. Prostě vidím, že nám tady ta mládež moc nefrčí, a já je vlastně do všeho musím hrozně nutit, dotlačit, dotáhnout.“

²⁸⁸ Srov. DCE 25. Jejich vzájemný vztah je součástí diskuze v praktické teologii. Srov. LEHNER, M. Prokrustovo lože. Systematizační pokusy v pastorální teologii. In *Teologické texty* 5/1996.

²⁸⁹ Nutno poznamenat, že výzkumnice v této otázce postrádá odstup, protože sama cítí lehkou křivdu z dětství, kdy jako dívka nesměla ministrovat. A vysvětlení kněze se jí zdá hrubě nedostačující. „Ne, nebylo to zavedené a já to nemíním zavádět, chtěl bych udělat pro holky nějakou scholičku, ale nemíním to zavádět, protože se bojím a stává se to, že ve chvíli, kdy sem vezmeme holky, tak nám utečou kluci. Protože kluci jsou lumpové a přijde věk, kdy se jim nechce nic dělat, a přijde věk, kdy je drží jen to, že je s nima počítáno a jsou potřeba. Holka má mentalitu, že chce něco dělat, přijde do té sakristie a chce vlastně všechno dělat a to je pro toho kluka signál, že tady už nemusím být jo a můžu někam vypadnout.“

²⁹⁰ „Víme o sobě a to bych řekl i ve srovnání s jinými místama, teď jsem do toho nějak rejpnul, jestli víme, že nějaká babička zrovna nebyla dvě neděle v kostele, tak se mi dostalo odpovědi, že víme. Což mi přijde pozitivní.“

²⁹¹ „To nám třeba teď ukázala tahleta situace, jsou lidi, o kterých víme a kterým zaneseme materiály na neděli, ale že jsou i lidi, a já vím třeba, kde sedí v neděli, ale nevím, kde bydlí, a nevím, koho k nim poslat. Takže bych docela rád, dáli pánbůh a vrátíme se do kostela v plnosti, si udělal takový nějaký seznam jako mají protestanti. Nebo lepší databázi a vědět, kde kdo bydlí a kdo se o něj postará, až bude starý a nedojde do kostela.“

existuje relativně velké množství různých společenství pro všechny věkové kategorie. Je zde patrná snaha, aby společenství přitáhla další lidi a nestala se moc uzavřenými. Právě uzavřenost či vyčleňování z farnosti považuje kněz za velké ohrožení farnosti a velmi dbá, aby k němu nedocházelo. Je zde zjevná inspirace pastoračním konceptem farních buněk (cell groups), které naopak plně fungují v rámci farnosti, aniž by se z ní vyčleňovaly či nějak povyšovaly. Kněz také reflektuje, že není možné (a ani žádoucí), aby byl kněz v každém společenství přítomen osobně. Sám se setkává pravidelně s vedoucími skupinek jednou měsíčně, kdy mohou sdílet své zkušenosti ze společenství a společně se modlit. Kněz se snaží i o nějaký způsob formace těchto vedoucích. Společenství to mezi sebou lépe propojuje, což se pak projevuje na společných akcích pro celou farnost. Právě propojenost farnosti je jeden z cílů, které si kněz na počátku svého působení stanovil a snaží se ho naplňovat.

V oblasti diakonie, dobrovolníci z farnosti pravidelně navštěvují nemocné v domácnostech i v nemocnici (ve spolupráci s druhým knězem ve farnosti), funguje zde projekt adopce na dálku. Farnost teď nově disponuje i nemocničním kaplanem, kterým se stal jeden z farníků. Ten spolupořádá společná setkání modlitby v nemocniční kapli. Jinak samozřejmě navštěvuje nemocné a plní své kaplanské poslání. Chybí však větší propojení s oblastní Charitou a větší zapojení dospělých dobrovolníků, to se však během doby výzkumu také zlepšilo. Svou poslední funkci, svědectví a hlásání, plní farnost pomocí různých přednáškových činností pro veřejnost a duchovních obnov směrem dovnitř farnosti.

Oblastí mezi hlásáním zevnitř a dovnitř je katechumenát, poslední dva roky místní kněz při roční přípravě dovedl ke křtu několik dospělých. Jako akce určené pro širší veřejnost jsou i pravidelné večery chval, kam podle jeho slov chodí i lidé mimo farnost či hledající, protože se tam cítí komfortněji než během bohoslužeb. Jinak je v plánu další běh semináře Obnova v Duchu svatém pro farníky (od 90. let zde proběhlo osm obnov) a farnost před rokem zahájila kurzy Alfa pro nefarní veřejnost. Nyní probíhá jejich druhé kolo.

Považuji zde za nutné zmínit i pátou funkci farnosti (církve) – didaché.²⁹² Farní katecheze pro děti neprobíhá, pouze jednou měsíčně příprava na první svaté přijímání,

---

²⁹² Tato funkce se tematizuje zejména v evangelikálních církvích. Srov. <https://www.mtnskyumc.org/fivefunctionsofthechurch>.

většina dětí navštěvuje výuku náboženství ve škole, kterou vedou farní katechetky a snaží se zde vyvažovat katechezi a výuku náboženství ve škole.²⁹³ Katecheze mladší mládeže téměř chybí, kněz vidí jako velký problém neschopnost oslovit děti mezi 12.–15. rokem. Na náboženství ve škole přestávají chodit, do společenství mládeže však ještě kvůli nízkému věku nepatří. Katecheze mládeže je formou realizována setkávání ve společenství, kde se probírají i témata z oblasti katecheze. Systematičtější katecheze pro mládež zde chybí.²⁹⁴ Pro dospělé je ve zkoumané farnosti jednou týdně biblická hodina a pak různé obnovy a přednášky. V otázce vzdělávání je ještě třeba poznamenat, že tuto funkci zde také částečně plní formační obsah při setkávání vedoucích skupinek a rovněž také (překvapivě) Alfa kurz, který se u farníků setkal s velmi kladnou odezvou, ač je primárně určen pro nevěřící a hledající. Zdá se, že v určité míře zde supljuje nedostatek vzdělávacích příležitostí.²⁹⁵

Ve farnosti není ekonomická rada, což ale není v drtivé většině českých a moravských farností, protože neexistuje platná právní úprava, na které by se shodla Česká biskupská konference. Ve farnosti však působí pastorační rada, která částečně konzultuje i finanční věci, ale věnuje se zejména organizačním pastoračním záležitostem ve farnosti.

Na počátku svého působení si kněz kladl za cíl zaktivizovat farnost zevnitř, zejména pomocí Obnov v Duchu svatém, které už ve farnosti propagoval předchozí

---

²⁹³ V českém prostředí se nedostatečně rozlišuje mezi jasně oddělenou katechezí ve farnosti a výukou náboženství ve škole. Církevní katecheze probíhá v drtivé většině případů na školách, pouze pokud nedojde k dohodě s řediteli škol, je přesunuta do farnosti. Katecheze by však měla být činností odehrávající se přímo v církevním společenství, a ne ve škole. V této práci je náboženskou edukací míněna výhradně katecheze jako činnost církve v církvi podle Všeobecného direktoria pro Katechizaci. „V katolické škole bude ráz výuky náboženství blíže ke katechezi, ve škole konfesně neutrální, leč v jinak křesťanském prostředí, bude ráz výchovy křesťansky ekumenický, v jiném případě bude mít ráz obecně kulturní.“ Srov. *Všeobecné direktorium pro katechizaci*, čl. 73–74.

²⁹⁴ „Takhle to měl dost biskup Jiří, měl pocit, že ty spolča jsou takový plkání, ale to není pravda. Tam čteme pravidelně evangelium a o tom si povídáme, tak mi přijde, že to je určitá forma katecheze, i když to nesplňuje všechny kolonky systematicky katecheze. Ale když to budeme brát, že evangelisté dali systém svým evangeliiem, tak je to vlastně systematická katecheze. Nemluvě o tom, že vychází ty materiály pro práci ve společenství, tak to bych rád vzal a pracoval i s tím. Protože společenství je forma katecheze.“

²⁹⁵ „Je zajímavý, že na té první Alfě, lidé, co absolvovali třeba třikrát život vzduchu, tak najednou říkali: ty jo, to jsou otázky, na ty ani nevím odpověď...to se občas přeme s knězem, který by spíš všechny poslal na Sieverse, a já jim říkám, že ta Alfa je mnohem lepší, protože spousta lidí se do toho týmu přihlásí i podruhé, protože ty přednášky chce slyšet ještě jednou. Protože je to pro ně srozumitelné, protože je to pro ně pochopitelné. Protože i když tu přednášku měl třeba ten samý člověk, tak každý rok ji měl trošku jinak a zase se dozvíš něco nového. Protože oni se k tomu jinak nedostanou, oni nemají jinou možnost, jak se vzdělávat, knížky čte málokdo, než se často neví, jakou si vybrat. Takže ten Alfa kurz je v tomhle hrozně obohatí. Třeba je tu paní, která chce každý rok jet s námi na Lomec, aby tam byla a poslechla si ty přednášky, co jsou zrovna na tomhle dílu.“

duchovní. Měl v plánu, aby se jich účastnilo co nejvíce farníků, kteří pak vytvoří samostatná společenství, která budou vzájemně propojená skrze jejich vedoucí a společné farní akce. Ukázalo se však, že přestože proběhlo ve farnosti již osm několikaměsíčních obnov, tak nejvíce lidí se pro pravidelné setkávání ve společenství vygenerovalo z prvních třech běhů, pak už se jednalo jen o jednotlivce.²⁹⁶ Zdá se, že ani Alfa kurz nevytváří zástup žadatelů o křest, vytváří spíše skupinu sympatizantů s farností.²⁹⁷ Osobně vnímám za dobu výzkumu i posun v osobě kněze, který má rád věci pevně v rukou a rád by každému nabídl „to nejlepší“ z života farnosti, k většímu respektu vůči originální duchovní cestě každého člověka z farnosti či její blízkosti.

Co se týče pozorování ve farnosti, je zcela zřejmé, že místní kněz je velmi pozitivně ovlivněn Hnutím charismatické obnovy a z něj vycházející desetitýdenní Obnovou v Duchu svatém²⁹⁸ a také, na římsko-katolické prostředí nezvyklou, systematickou prací s biblickými texty. Tento styl modliteb, sdílení, svědectví a čtení biblického textu je přítomen ve všech zkoumaných menších společenstvích. Kněz říká, že tuto strukturu společenství zná již od mládí.²⁹⁹ Ve společenství pro střední věk je kladen větší důraz na modlitbu, která má přesně danou strukturu vzývání Ducha svatého, chval, díky a proseb, prokládané zpěvem písní s kytarou. Tato modlitba pak často trvá i déle než hodinu. Členové těchto společenství, kteří všichni absolvovali seminář již zmíněné Obnovy v Duchu svatém, shodně tvrdí, že intenzivní společnou modlitbu

---

²⁹⁶ „To měl právě kněz takovou představu, že z toho Sieverse budou lidi furt přibývat, a ono moc ne. Do našeho přišli dva a do toho pondělního dva nebo tři. A to už jsme těch Sieversů měli spoustu. Já si myslím, že takových sedm, osm už tady bylo.“

²⁹⁷ „Ale nejde čekat, že všichni z Alfý přejdou do katechumenátu. A potom, že půjdu na Sieverse. Někdo jo, někdo ne. Třeba z loňské Alfý chodí jedna paní na katechumenát. Ale pokřtěná zatím být nechce. No tak jo. Někde se třeba dělají ty kurzy Beta, co navazují na Alfú. Takže se to vlastně vytváří taková skupina sympatizantů. Kteří třeba s námi jdou rádi na pouť, ale do kostela moc nechodí, nebo třeba ty kluci vojáci do kostela chodí jenom dva a někteří tam občas zajdou, ale na tu brigádu jdou rádi. Třeba řeknou: to nám řekněte, až budete zase něco dělat, my rádi přijdeme.“

²⁹⁸ Seminář Obnova v Duchu svatém podle německého misionáře F. Sieverse, který působil přes Hnutí charismatické obnovy v Africe, je desetitýdenní program duchovní obnovy s přesně danou strukturou. Každý účastník má svého kmotra, který se za něj modlí, a celá skupina se schází 1x týdně na 2 hodiny ke společné modlitbě a sdílení svých týdenní prožitků s Pánem. Každý týden má své téma, ke kterému na společném setkání zazní krátká katecheze, a každý účastník také dostane na každý den krátký biblický text k minimálně 20minutovému rozjímání a modlitbě.

²⁹⁹ „To už znám ze svého nějakýho prastarýho animátorskýho kurzu, to jsem měl asi před 20 lety na nějakým kurzu nějakýho misionáře a ten povídal, jak zakládají ty společenství a ty to dělají takhle: aby tam bylo lidský přijetí, společná modlitba, téma nebo katecheze a tak, takhle to dělám.“

potřebují k životu. Společenství je pro ně něco, co je nese a podrží, když už nemohou, a kam s radostí každý týden chodí.³⁰⁰

4.3 Pozorování

Pozorování tvoří častou techniku, která se používá společně s rozhovory při kvalitativním výzkumu, aby se vybalancovaly případné nesrovnalosti. Může se totiž přihodit, že lidé něco jiného říkají, než skutečně dělají. Z tohoto důvodu výzkumník pak volí různé formy pozorování.³⁰¹

Jako pozorovatel jsem se zúčastnila různých farních akcí a aktivit. Byly to bohoslužby, farní akce jako přednášky či večerní modlitba chval. Zúčastnila jsem se rovněž jako aktivní participant celého tříměsíčního běhu Obnovy v Duchu svatém a navštívila jsem většinu modlitebních společenství. Jak už bylo řečeno výše, míra mé účasti na pozorování byla různá a pohybovala se na celé škále úplný pozorovatel až úplný účastník.³⁰² Z dat získaných při pozorování, která jsem si poznamenávala do terénního deníku, lze stejně jako z rozhovorů vyvodit jednotlivé kategorie. Některá data z pozorování jsem uvedla již v předchozí části věnované popisu farnosti.

Z pozorování vyplývá, že farnost je skutečně otevřená pro nově příchozí, panují zde velmi dobré až srdečné **vztahy**. Člověk je nejvíce pociťuje u pravidelných akcí, jako jsou Obnovy v Duchu svatém (kde **osobní přístup a přijetí** je jedním z klíčových aspektů této obnovy) či Alfa kurzy, kde funguje podobný systém. Ve farnosti se klade velký důraz na osobní přivítání (podání ruky), kdykoli je to možné, pravidelně po nedělní mši svaté. Většina lidí ve farnosti se zná osobně a tykají si. Kněz pravidelně oslovuje věřící s nabídkou různých společenství či pomoci ve farnosti.

Důležitou kategorií vzešlou z pozorování je **modlitba**. Je zde na ni kladen skutečně zásadní důraz. Všechna společenství jsou totiž primárně modlitební společenství. Z celkového času setkání je zde modlitbě věnována většina.³⁰³ Každá farní dlouhodobá

---

³⁰⁰ „Musím říct, že mě to hrozně nabíjí, i to, že jsem vlastně objevila, protože se tam střídáme ve vedení toho spolča, že se už ani nezdráhám ho vést. Že i ten prožitek modlitby, když to spolčo vedu, je pro mě hrozně obohacující. Asi se dokážu nechat Duchem svatým vést, když to já mám na starost, což bych nečekala.“

³⁰¹ Viz kapitola 2.2.3 a částečně i 3.1.

³⁰² Viz 2.2.3

³⁰³ U setkání mládeže a rodin je tento čas kratší.

akce (Obnova v Duchu svatém a Alfa kurzy) má modlitební podpůrný tým lidí, kteří se za danou akci modlí (i několik měsíců před jejím začátkem a pak během jejího průběhu). Modlitba má také velmi často stejnou **formu**. Jde o opakující se strukturu vzývání Ducha svatého, chval, díky a proseb, prokládané zpěvem písní s kytarou (viz výše). Většina lidí a zejména aktivní jádro farnosti je zvyklá na modlitbu vlastními slovy a netrpí ostychem před ostatními.

Zdá se, že farnost generuje nebo podporuje jeden **typ spirituality** (charismatický) který je významně založen na emocích³⁰⁴. Tento typ je podporován i v menších společenstvích. Podle pozorování se zdá, že většině farníků, respektive těm, kteří pravidelně navštěvují menší společenství, tento typ vyhovuje. Nových členů však v poslední době přibývá do společenství jen málo. Domnívám se, že právě uniformita této spirituality může některé lidi odradit.³⁰⁵

Sama teď mohu zpětně hodnotit svou duchovní zkušenost s Obnovou v Duchu svatém. Byla nesmírně hluboká a intenzivní, člověk měl až pocit, že ho ta přemíra emocí ze sdílení a přímluvné modlitby pohltí. Měla jsem v průběhu pocit, že mě tato zkušenost nějak významně promění. Moje spiritualita byla vždy spíše racionální a spíše než společnou modlitbu jsem preferovala ticho a individuální modlitbu, proto i absolvování této obnovy pro mě bylo výrazným vystoupením z mé komfortní zóny. Při pohledu zpět a s odstupem mohu říci, že mi tato zkušenost v určité době velmi pomohla v těžké životní situaci. Moje spiritualita byla obohacena o nové impulsy, ale nijak se výrazněji neproměnila.

Osoba **kněze** je ve farnosti velmi dominantní. Jedná se totiž o velmi přátelského, otevřeného člověka, který má velkou schopnost oslovit a zaujmout a je rovněž velice čínorodý. Proto zvládne být u mnoha aktivit přítomen a zdá se, že farnost skutečně vede. Některé věci se mu daří delegovat, ale přesto je má pevně v ruce. Je zde

---

³⁰⁴ Je zde zřejmá návaznost na Hnutí charismatické obnovy.

³⁰⁵ Sama teď mohu zpětně hodnotit svou duchovní zkušenost s Obnovou v Duchu svatém. Byla nesmírně hluboká a intenzivní, člověk měl až pocit, že ho ta přemíra emocí ze sdílení a přímluvné modlitby pohltí. Měla jsem v průběhu pocit, že mě tato zkušenost nějak významně promění. Moje spiritualita byla vždy spíše racionální a spíše než společnou modlitbu jsem preferovala ticho a individuální modlitbu, proto i absolvování této obnovy pro mě bylo výrazným vystoupením z mé komfortní zóny. Při pohledu zpět a s odstupem mohu říci, že mi tato zkušenost v určité době velmi pomohla v těžké životní situaci. Moje spiritualita byla obohacena o nové impulsy, ale nijak se výrazněji neproměnila.

nezpochybnitelnou autoritou a drtivá většina akcí a aktivit je jeho vlastní nápad. Jeho farníci (zejména aktivní jádro) jsou navíc nesmírně loajální, pracovití a obětaví.

4.4 Interpretace kategorií výzkumu

Jednou z nejdůležitějších rovin výzkumu je jeho interpretace. Výzkumník se musí pokusit interpretovat zkušenost účastníků výzkumu, tak, aby byla srozumitelná i pro čtenáře, který v daném místě výzkumu nikdy nebyl, a zároveň skutečně odpovídala zkušenosti účastníků. Jde tedy o přeložení surových dat do podoby, v jaké budeme moci zkoumanou podstatu vztáhnout k cíli výzkumu. Díky procesu interpretace zvládneme data utřídit tak, abychom našli odpověď na výzkumnou otázku. Snažila jsem se v textu použít termíny, které používali sami účastníci, v poznámkách pod čarou jsou pak pro dokreslení delší pasáže výpovědí. Pro větší přehlednost a srozumitelnost jsem se rozhodla poskládat kategorie vzešlé z výzkumu okolo základních témat výzkumné otázky. Výzkumná otázka zní: Jak prožívají **lidé víru** ve **společenství**? Tato základní témata jsou tedy: lidé, víra a společenství.

Nejvýraznější kategorií v tématu lidé jsou **vztahy**. Skrze vztahy člověk prožívá svou víru. Vztahy mezi manželi ovlivňují pozitivně či negativně prožívání víry, většina účastníků hovoří o tom, že je ve víře ovlivnil či k ní dokonce dovedl manžel/manželka nebo šli touto cestou společně. Další osobou, jejíž vztah ovlivňuje prožívání víry, je osoba kněze. Jak už bylo řečeno, ve farnosti se od devadesátých let vystřídal několik kněží, kteří různě působili na jednotlivé farníky. Každý z oslovených farníků pak zmiňoval jiného kněze, jehož vztah s ním ho výrazně ovlivnil. Vztahy v rámci farního společenství utvářejí farnost. Je často zmiňováno, že je důležité, s kým si z farnosti tykám, koho zdravím, kdo sedí v kostele okolo mě a koho znám jménem. Kněz se o tomto propojování a sbližování farnosti několikrát v rozhovorech zmiňoval a oslovení farníci o těchto otázkách hovořili téměř totožně. Je zde tedy kladen veliký důraz právě na vytváření vztahů a prolamování anonymity, ke které může běžná farnost vést.³⁰⁶ Zároveň ve farnosti existují i vztahy, které nejsou úplně ideální, ale neměly by být překážkou k růstu, právě naopak.³⁰⁷ Nejen vztahy mezi manželi ovlivňují prožívání víry, ale i vztahy rodinné jako

³⁰⁶ K typologii farností viz OPATRŇY, A. *Pastorace v postmoderní společnosti*, s. 52–56.

³⁰⁷ „Aby asi lidi to vnímali tak, jak jsem to popisoval, aby byli otevření ke všem, ne jenom k těm, kteří jsou nám příjemní a s kterými se scházíme rádi. Ale i těm, kteří nám příjemní nejsou a mračí se. Abychom zjistili, proč se mračí a naslouchali jim.“

takové. Rodina může opět k víře přivádět, nebo zde člověk čelí nepochopení a těžkostem v přijetí. Někteří oslovení zmiňují, že svědčit o víře je mnohem těžší ve vlastní rodině než u cizích lidí. Někteří zase v některých svých příbuzných viděli vzor osobní víry, která je ovlivnila při vlastním hledání. Jiní z oslovených vnímají farnost jako rodinu, zejména ti, kteří navštěvují nějaké z menších společenství.³⁰⁸

Hlavní kategorií v tématu víra je **víra jako cesta**. Víra je pro účastníky rozhovoru celoživotní, dlouhá cesta, kde si dlouho dobu Bůh člověka připravuje (aniž by to člověk předem tušil, což si uvědomí až při pohledu zpět). Je to cesta, kde se objevují různé záchytné body (často pomocí vztahů a setkání). Je to cesta hledání, co si počít se životem, kde si člověk často uvědomuje, že mu něco chybí. Je to hledání Boha na různých místech.³⁰⁹ Hledání odpovědi na otázky, hledání v krizi a postupné prokousávání se k cíli. Někteří účastníci výzkumu hovoří o **zvratu**, který na své cestě zažili. Kdy se jakoby vnitřně proměnili, otevřely se jim oči, zjistili, že nejsou sami, a začali i jinak přemýšlet o sobě i druhých. Pro většinu oslovených tento zvrát přinesla absolvovaná Obnova v Duchu svatém.³¹⁰

S vírou se pojí též kategorie **duchovní atributy víry**. Účastníci výzkumu zde hovoří o niternosti, což interpretují jako opravdový vnitřní prožitek, ke kterému se člověk rád vrací a je spojen s modlitbou. Mnozí také mluví o hloubce a pocitu blízkosti či vlně ticha a souznění v modlitbě (i společně!). Dva z farníků též hovoří o obecně duchovních prožitcích v jiných náboženstvích, skrze která směřovali ke křesťanství.³¹¹ Silné duchovní

---

³⁰⁸ „Já teda nevím, jak to pospat, to společenství tady. To je jak rodina. Tady s tím společenstvím mám pomalu lepší vztahy než s vlastní rodinou. Bohužel to tak je. Neudělám s tím nic, prostě s tím nehnu, ale samozřejmě bych rád, ale to společenství je úžasný.“

³⁰⁹ „Já jsem totiž podobnou otázku řešil při nějakým svým svědectví a já jsem zjistil, že tohle jsem nějak cejtíl, vztah jako ke stavbám nebo tak, ale víra jako vzhlížet k něčemu vyššímu než sám sobě, protože takový ty hesla: věřím hlavně sám sobě, to mají ty mladý, bych řek kolem těch 14 let všichni, ale v té době jsem řešil nějaký jako problém a obracel jsem se jako nahoru, jako Pána jsem to nazýval, ale nevím, jestli Pána Boha, a byl to asi gympl, třeták, 16–17 let, ale ještě víra jako Pán Bůh nebo Ježíš Kristus to asi ne, i když Pán nebo Pán Bůh asi jo, spíš jsem vyhledával takový místa jako nahoře, hrozně rád jsem chodit někam nahoru, tak jsem to takhle vnímal, a co se týče /sakrálních/ staveb, tak jsem vnímal jako odkaz, jako ty lidi, co tam byli, že je to jako jejich odkaz, že tam z nějakýho důvodu byli.“

³¹⁰ „Od té doby bych řekl, že se to úplně obrátilo vzhůru nohama. Předtím jsem o víře moc nepřemýšlel. Přemýšlel jsem akorát, že mám jít v neděli do kostela a že si mám připravit čtení, to jsem si připravil, do té Bible jsem koukl, ale pak to bylo úplně jinak. Pak se to zkratka změnilo úplně. Řekl bych, že se to předtím tak jako připravovalo ve mně, tak třeba možná 10 let.“

³¹¹ „Jsem taky z nevěřící rodiny, i když k těm duchovním věcem mě to vždycky táhlo. Přiznám se, že to nebylo vždycky křesťanství, k tomu jsem měl nějaký blok, ale takový New age a buddhismus, to mě strašně lákalo. A celá takhle spiritualita Dálného východu. Já teda, ještě než jsem se nechal pokřtít, tak jsem teda několik takových duchovních zážitků měl a tak jako směřovaly ke křesťanství, bylo to divný, i když já jsem

prožitky jsou též spojeny s formálními bohoslužbami či svátostmi: Velikonoční vigilie, pohřeb, svátost bířmování, svátost křtu. Častější praxe modlitby je pak spojena s větší vnímavostí na duchovní prožitky. Duchovní prožitky zintenzivňuje též hudba, která je součástí jak bohoslužeb či jiných akcí (Chvály), tak je také využívána v menších společenstvích.³¹² Mezi duchovní prožitky je nutno též zařadit i uvědomění si vlastní hříšnosti.

Další kategorií je **modlitba**, kterou účastníci výzkumu interpretují jako vztah s Pánem. Modlitba je pro ně vnitřní i vnější, rutinní i hluboce prožitá. Velké diskuze se vedly o vztahu osobní modlitby a té ve společenství. Je nutno poznamenat, že skupina se shodla, že nelze upřednostnit ani jednu, ani druhou. Obě jsou důležité a v různých životních obdobích je každému příjemnější jiná forma. A často je to problém času a prostoru (zejména u žen).³¹³

Kategorie **smysl** se pojí se smyslem života, který člověk od určitého věku hledá. Účastníci výzkumu mluví o naplněném životě, který jim víra dává. Shodují se, že při pohledu zpět vidí, že to, co dělali, nedělali zbytečně. Zároveň i věci, které přicházejí a člověk jim nerozumí, dostanou časem smysl. Tato kategorie je tímto velmi blízká

---

to tehdy odmítal. Měl jsem třeba hlubokej duchovní prožitek, kdy jsem viděl pannu Marii a prostě něco tam okolo mě bylo z toho křesťanství.“

³¹² „Já myslím, že hodně v tom společenství dělá ta hudba, ta kytara, ty písničky z Koinonia, to je hezký, nevím, jak to popsat, je ta prostě nějaká skupina lidí, která to nějak udržuje, a ono se to nějak rozrůstá...“

³¹³ „Já mám obrovskou jako radost, že můžu patřit do společenství z jednoho důvodu, teda z mnoha důvodů, ale jeden je nejdůležitější, že se mi v něm výborně modlí. Že doma si těžko najdu takový soustředění a takový místo a čas, abych se dostala do fakt takový hluboký modlitby jako v tom společenství. Tam se na to prostě těším, tam jak prostě máme ty společenství, tam jsou, tam se na to opravdu těším, ta modlitba teda asi bude mít nějaký vývoj, protože to mělo vývoj a má to vývoj, osobní modlitba jako doma, ale ta modlitba ve společenství je pro mě daleko hlubším zážitkem než jako doma.“ – „Já to mám asi trochu možná jinak. Pro mě je asi ta moje osobní modlitba hodně intimní, takový intimní vztah s tím Pánem. Ale v tom společenství sice je to sice taky hezký a intimní, ale je to prostě jinak, je to otevřený a já ji mám strašně rád tu modlitbu se všema, protože vlastně, když chci něco říct a ani to nechci říct, tak to najednou slyším od někoho jiného, slyším to v tom společenství a je to právě to, že nás tam něco nese, že se na to společenství můžu spolehnout a že mám ty tři čtyři lidi, co mě před toho Pána přednesou, když je mi zle.“ – „Já to mám tak nějak rovnocenný. Dřív jsem si vůbec nedovedl představit, že bych do nějakýho společenství chodil, si pamatuju, že jsem si vždycky někde sednul a tam jsem si meditoval, to mi naprosto vyhovovalo, takovej sólista, a to společenství, je fakt, že člověk, když medituje sám a nějak se modlí sám, tak se nějak dostane víc do toho svého nitra a v tom je to společenství malinko jiným, ale u toho společenství je zase ohromná výhoda, že ho to společenství podrží a nese, ve chvíli když se člověku nic nechce, nechce se mu modlit, nechce se mu vůbec nic dělat, prostě každý má něco svého a vesměs se to doplňuje.“

kategorii víry jako cesty. Je zde naděje, že věci, kterým člověk nerozumí, dostanou smysl v další fázi cesty a všechno do sebe zapadne.³¹⁴

Ke kategorii duchovní prožitky se ještě pojí **Duch svatý**. Ten je ze všech božských osob zmiňován nejčastěji. Je to ale logické, ve farnosti, která je do takové míry ovlivněna charismatickým hnutím a Obnovou v Duchu svatém. Duch svatý podle účastníků výzkumu tmelí a propojuje společenství. Zároveň si dělá, co chce (nedá se spoutat), a obrací život vzhůru nohama. Často ho farníci zmiňují v souvislosti se zvratem či nutkáním najednou něco dělat na jejich cestě víry. Duch svatý také nabíjí a dává dary. Jeho dary jsou často nečekané a zpočátku ani nechtěné.³¹⁵ Duch svatý také dává cítit dobro ze společenství, je zde více cítit, vede ho a způsobuje jeho rozrůstání. Podporuje to dobré v člověku, smiřuje a odstraňuje nesoulad. Je harmonií a láskou. Dává též starost o ostatní.³¹⁶

Samostatnou kategorii představuje i **Obnova v Duchu svatém** podle Sieverse, které jsem se také zúčastnila. V souvislosti se účastí na této obnově zmiňují její absolventi velmi kladné hodnocení této zkušenosti. Co se vztahů týče, zakusili zde bezvýhradné přijetí a zažili vztahy, ze kterých vyrostlo hluboké přátelství. Lidé, se kterými se zde setkali, byli otevření a pravdomluvní. Zažili zároveň sílu, niternost, blízkost a hloubku

---

³¹⁴ „(...) tak mi přijde, že se ten život můj nějak zacelil, že byl nějaký kouskatej, a tím, že si to člověk uvědomí a Pán to přesně přes ty dary vyplní téma aktivitama a životem a ve společenství a nějakým společným sdílením, tak se to tak hezky jako zacelilo, když se člověk vždycky ohlídne za den nebo za týden, tak mu to přijde ne zbytečný, to co dělá.“

³¹⁵ „Já jsem se někde nedovedl představit, já jsem třeba nerad chodil na pohřby a nerad jsem chodil do nemocnic a pak za mnou kněz přišel a říká: nechtěl bys se mnou chodit do Domova důchodců a po těch nemocných? A já jsem s ním začal chodit a úplně mě to naplňovalo a úplně jsem se na to těšil.“ – „To už jde samo. Takovýto jak ten Duch svatej působí, tak si najednou člověk zjišťuje, že dostává spousta darů, spousta milostí a že ani nemusí to umět, že nikdy jsem k tomu nebyl vybavenej, ale když se přijde k tomu, že je to třeba udělat, tak člověk dostane ten, a do toho jde a přijme ten dar, tak je to vlastně takový úplně nejsnazší. Já jsem si třeba nikdy nepředstavoval, že bych dělal bohoslužbu slova nebo takový věci, to bych se každému vysmál, kdyby mi to předtím řek, to bych fakt nedělal. A najednou to je a jde to. A je to jenom vlastně to, že člověk přijme ty dary. Přijme Ducha svatýho a to je asi tak víra.“

³¹⁶ „No já si nedokážu představit být bez Ducha, když si uvědomím, jak působil v mém životě a jak vlastně můj život úplně otočil vzhůru nohama, tak si nedokážu představit, že by neměl být, nebo že bych mu nedokázal svěřit nějaký věci, nebo že v nějakých těžkých chvílích bych se na něj nemohl obrátit, nebo při modlitbě, když se někdo svěří, že má nějaký problém, tak toho Ducha prostě cejtím, že tam prostě je a když mu řekneme, tak prostě pomáhá. Já to tak mám a i ty dary, já jsem nikdy nechtěl, abych někde byl se starejma lidma a třeba jim něco podat nebo tak, nebo sloužit jim, to pro mě bylo úplně nemožný, ale vážně, a najednou jsem prostě cejtíl, že mám jít do toho důchodáku a tam se modlit s babičkama a dát jim přijímání, to jsem si říkal, že to fakt nikdy dělat nebudu, no a odříkaného chleba největší krajíc, takže jsem tenhle dar dostal a já prostě vím, že takhle to je, protože já bych to fakt nikdy nedal, nikdy bych nedal, že bych mohl dělat vlastně s těma klukama, autistama, to je fakt, a prostě když to člověk tomu Duchu svěří, tak najednou jde prostě všechno. Já teda v tom vidím, že je to velkej pomocník.“

Ducha svatého. Většina farníků hodnotí, že tato obnova měla neuvěřitelný efekt na jejich prožívání víry. Jejich víra se zde prohloubila a mají hlubší duchovní zážitky. Tato obnova často udělala s jejich životem onen zmiňovaný zvrat, obrátila ho vzhůru nohama.³¹⁷

Okolo tématu společenství jsou shromážděny následující kategorie: **církev, farnost, malé společenství, služba, kněz jako charismatická osobnost, evangelizace a vzdělání**. Kategorie **církev** byla v rozhovorech tematizována, ale ne až tak často, jak bych bývala čekala. Může to být dáno otázkami výzkumu, které se primárně týkaly společenství, ale i přesto se zdá, že farníci (až na výjimky) vnímají svou farnost jako ohraničenou církev, která má jen málo přesahů do univerzální církve. Přestože jako ideální církev vnímají církev otevřenou, která zahrnuje všechny, cítí se v bezpečí ve své vlastní farnosti a univerzálnost církve více nereflektují. Někteří účastníci výzkumu zmiňují, že na své cestě víry byli zatíženi celou řadou předpokladů vůči církvi a institucionální církve pro ně svého času představovala nepřekonatelný problém. Z jejich odporu je nakonec vyléčil kněz, který jim předpoklady vyvrátil, a přijetí ve společenství, které je samo o sobě podle jejich slov církví.

Kategorie **farnost** je nejčastěji líčena jako síť propojených vztahů, kde je cítit dobro a vzájemnost ve výrazně větším měřítku než v malém společenství. Účastníci výzkumu zmiňují právě onu propojenost jako základní charakteristický rys farnosti. Je to celek ze vzájemně propojených částí, které mezi sebou fungují a potřebují se navzájem. Osoba kněze farnost řídí jako motor. Je zde propojenost mezi generacemi a snaha všimnout si ostatních, i těch, co třeba nejsou na první pohled sympatičtí.³¹⁸ Je zde snaha i propojovat aktivní jádro farnosti a „nedělní křesťany“. Farníci též svou farnost vnímají jako ideální, jen těžko hledají něco, co by vytkli. Mluví o krásném období posledních let, kdy farnost

---

³¹⁷ „Ten seminář mě hrozně moc proměnil. Byl to pro mě úplně nový start. Je zvláštní, že jsem do toho semináře nastoupila až ve třetím běhu. (...) Takže jsem měla čas i na tu modlitbu, protože když má člověk rodinu a děti a musí si udělat půl hodinu denně, tak to leckdy ani nejde. A skvělé na tom byla ta otevřenost a pravdomluvnost, že když to někomu třeba nešlo, tak to přiznal, nebo když tam modlitba sama nedařila a mně to přišlo hrozně pozitivní v tomhle tom směru. To člověk potom viděl ne jenom ty hezké věci, ale i ty horší a špatné věci, se kterými se každý potkávat nechce nebo pere. Podle mě to byl opravdu velký start.“

³¹⁸ „No ideální farnost by byl ideální kněz. Otevřený. Ideální farnost nevím, co si pod tím mám představit, ale že by se lidé mezi sebou nelhali. Aby asi lidi to vnímali tak, jak jsem to popisoval, aby byli otevření ke všem, ne jenom k těm, kteří jsou nám příjemní a s kterými se scházíme rádi. Ale i těm kteří nám příjemní nejsou a mračí se. Abychom zjistili, proč se mračí a naslouchali jim. Ten kněz je tam strašně důležitý a vím, jak hrozně moc toho má. Když vidím, kolik toho ten kněz naší farnosti obsáhne.“

kvete, kdy se lidé mezi sebou velmi dobře znají a většina si i tyká.³¹⁹ Je zde však patrné i napětí mezi aktivním jádrem farnosti a těmi, co „přesně ví, kdo co má jak udělat, ale sami se do aktivit nezapojí.“ Dalším důležitým rysem farnosti (který platí i u menších společenství) je otevřenost pro všechny a pokora.

Malé společenství jako kategorie je zde právě ono menší společenství uvnitř farnosti, kterých zde naležeme relativně velké množství (viz úvodní pojednání této kapitoly). Tato společenství udržují v chodu jejich aktivní členové, kněz je pravidelně nenavštěvuje (s výjimkou společenství mládeže), iniciuje však zpravidla jejich vznik.³²⁰ Společenství se podle jeho členů rozrůstá i působením Ducha svatého. Nejde v žádném případě o společenství, která by byla nějakou paralelní strukturou nad rámec farnosti, ani se z ní nějakým způsobem vyčleňovala.³²¹ Společenství sdružuje různé lidi, které spojují hluboké prožitky víry, sdílení zkušeností, přátelství a společné modlitby.³²² Je zde cítit dobro (láska).³²³ Člověk se v něm cítí oslovený a povoláný. Jako tmelící prvek je zde zmiňována hudba, společná hlasitá modlitba a ticho. Společenství své členy nabíjí a nese, člověk se zde cítí jako v rodině.³²⁴ „*A je to tam takové spontánní a často jdu odsud a mám*

---

³¹⁹ „*Já si asi nedovedu představit ideálnější. Já si myslím, že je to vidět i na těch lidech, že když přijde někdo cizí, tak to musí vidět. V kostele dřív lidé nevěděli, jak se ten druhý vedle ní jmenuje. Myslím, že to tak bylo, ani já jsem to nevěděl (...). A dneska se ty lidi mezi sebou znají, usmějou se na sebe, myslím, že víc jak polovina lidí si mezi sebou tykají.*“

³²⁰ „*Jo to jsme se pravidelně scházeli a modlili jsme se za to všichni, koho kněz oslovil, že bychom se toho chtěli zúčastnit. Tak jsme se pak scházeli od léta jako společenství a společně jsme se modlili chvály, prosby, díky, četli jsme z Písma.*“

³²¹ Kněz si je tohoto nebezpečí vědom a je v tomto ohledu velice ostražitý a také kritický k jiným spiritualitám (Neokatechumenátní hnutí nebo v menší míře Fokoláre), které mohou mít negativní dopad na farnost právě svou exkluzivitou.

³²² „*Já tam kvůli tomu chodím, že je mi tam dobře, protože i ta společná modlitba, když mám náročnej týden, tak se vyloženě těším tam, že se tam zkoncentruju a tam to prožiju, jak bych chtěla, to co mi třeba hektickej týden nedovolí, tak to bude dobrý“ – „Ale v tom společenství sice je to sice taky hezký a intimní, ale je to prostě jinak, je to otevřený a já ji mám strašně rád tu modlitbu se všema, protože vlastně když chci něco říct a ani to nechci říct, tak to najednou slyším od někoho jiného, slyším to v tom společenství a je to právě to, že nás tam něco nese, že se na to společenství můžu spolehnout a že mám ty tři čtyři lidi, co mě před toho Pána přednesou, když je mi zle.*“

³²³ „*Ale když sem člověk přijde do toho společenství, tak je tady neuvěřitelně cítit dobro, že sem prostě nepřijedeme, abychom někoho pomluvili nebo tak, prostě se tady scházíme kvůli Pánu a kvůli dobru, a to je takovej nabíječ, že člověk odchází, jak říkal M., spokojen uvnitř a prostě s takovým jako pocitem, jak říkám to dobro.*“

³²⁴ „*Já tam taky zažívám ty dotyky, právě toho Božího Ducha, i toho Pána při tom společenství, tam je prostě nějak toho Božího Ducha víc. To si tam člověk uvědomí, i při tý modlitbě, člověk najednou cejtí, že ten Pán tu se mnou je, a že se jich dotýká. A že i když tam člověk přijde třeba našťvanéj a má toho plný zuby za celej ten den, a tady to prostě všechno nechá. A to společenství mi vlastně pomůže, abych to dokázal, samotnému mi to trvá jistě o hodně dýl.“ „Já teda nevím, jak to popsat, to společenství tady. To je jak rodina. Tady s tím společenstvím mám pomalu lepší vztahy než s vlastní rodinou. Bohužel to tak je. Neudělám s tím nic, prostě s tím nehnu, ale samozřejmě bych rád, ale to společenství je úžasný.“*

pocit, jako by mě Duch svatý nesl, já to nedokážu popsat. Já nevím, jestli by to řekl takhle každý, kdo tam chodí, ale mě to prostě nese tím, jak je to hluboké. Já teď nenacházím slova, jak to vyjádřit, asi se mi o tom fakt špatně mluví, protože je to takový intimní.“ Důležitým prvkem těchto společenství je také pokora a otevřenost. Členové společenství se nebojí otevřít novým členům (nebo se rozdělit v případě potřeby) a nad nikoho se nepovyšují.³²⁵ Negativním aspektem kategorie společenství může být, že nutí všechny své členy modlit se podle stejné formy, což nemusí každému vyhovovat, a jeden účastník výzkumu to také zmiňuje.

Kategorie **služba** navazuje na předchozí kategorii společenství. Jsou to právě členové různých menších společenství ve farnosti, kteří společně s knězem generují veškeré aktivity farnosti směrem dovnitř i ven. Jedná se samozřejmě o aktivní menšinu, která v rozhovorech zmiňuje lehce kriticky neaktivní většinu. Drtivou většinu aktivit, jak už bylo řečeno výše, má na starost generace ve středním věku. Možná se jedná o generaci, která dlouho čekala na svou příležitost a stačil jen apel/pozvání od kněze. Někteří účastníci výzkumu to takto ostatně zmiňují. Všichni však shodně zmiňují Ducha svatého jako toho, kdo umožňuje vykročit ze sebe a být pro druhé a rozdává pak dary a služby. Tato služba se může zdát zpočátku nechtěná nebo z ní má člověk obavy (čtení z Písma na veřejnosti, vedení bohoslužby slova, návštěva nemocných), ale pokud ji člověk přijme, Duch k ní dává i patřičné schopnosti.³²⁶ Několik účastníků výzkumu (mužů) zmiňuje, že je pro ně velice naplňující služba návštěvy nemocných s podáním eucharistie (po domech či v domově důchodců či nemocnici), což byla zároveň služba, kterou by dříve nikdy dělat nechtěli.³²⁷ Služba, kterou člověk přijme od Ducha svatého, pak přináší radost a naplnění. Služba je také často vázána na místo. Kdo přijme kostel za svůj, tak se snáze

---

³²⁵ „Já mám prostě pocit, že co je tady dobrý, je tu taková pokora a přijetí, že to jsem všude třeba nezažila. Někde jsem zažila určitou nadřazenost lidí, co to vedli nebo tak, a bylo těžký se mezi ty lidi dostat, necítila jsem tam to přijetí a tady ho cítím. A myslím, že ho tady cejtí hodně lidí, co přijdou třeba nově. A myslím, že ta pokora je fakt hodně důležitá, pokora toho společenství, těch lidí.“

³²⁶ „Já to tak mám a i ty dary, já jsem nikdy nechtěl, abych někde byl se starejma lidma a třeba jim něco podat nebo tak, nebo sloužit jim, to pro mě bylo úplně nemožný, ale vážně, a najednou jsem prostě cejtíl, že mám jít do toho důchodáku a tam se modlit s babičkama a dát jim přijímání, to jsem si říkal, že to fakt nikdy dělat nebudu, no a odříkaného chleba největší krajíc, takže jsem tenhle dar dostal a já prostě vím, že takhle to je, protože já bych to fakt nikdy nedal, nikdy bych nedal, že bych mohl dělat vlastně s těma klukama, autistama, to je fakt, a prostě když to člověk tomu Duchu svěří, tak najednou jde prostě všechno.“

³²⁷ „Já jsem se nikdy nedovedl představit, já jsem třeba nerad chodil na pohřby a nerad jsem chodil do nemocnic a pak za mnou kněz přišel a říká: nechtěl bys se mnou chodit do Domova důchodců a po těch nemocných? A já jsem s ním začal chodit a úplně mě to naplňovalo a úplně se jsem se na to těšil.“

zapojí do péče o něj.³²⁸ V poslední době se třeba úspěšně podařilo najít nové kostelníky. Kategorie služba má ovšem i negativní aspekty. Oslovení farníci konstatují, že je aktivních věřících stejně (na celkové množství farníků) málo a většina lidí se nechce pouštět do dlouhodobé aktivity či závazku. Aktivní menšina je pak ve své službě přetížena a hrozí frustrace/přehlcenost a nakonec i ztráta radosti ze služby. To vše je často ještě znásobeno kritikou od těch „neaktivních“, kteří přesně ví, kdo, jak a co má dělat. Někteří farníci se pak stahují zpět a opouští své aktivity. Kněz sám je velice činorodý a velkému výkonu podněcuje i aktivní jádro farníků. Podle jeho slov si hlídá vyhoření nebo přetížení, ale domnívám se, že ne dostatečně.³²⁹

Kategorie **Kněz jako charismatická osobnost** se prolamuje napříč celým výzkumem a jeho kategoriemi. Jeho vliv je ve farnosti enormní.³³⁰ Někteří účastníci výzkumu téměř doslova opakovali názory, které kněz formuloval ve svém samostatném rozhovoru, co se například fungování farnosti týče. I přesto, že se neúčastní pravidelného setkávání jednotlivých společenství, svým způsobem je ale kontroluje. Vedoucí skupinek jsou s ním v kontaktu pravidelně a ve skupinkách je často zmiňován. Je ale naprosto zřejmé, že současný kněz je ve své farnosti velice oblíben, a on sám je zde také spokojen, stejně jako předchozí dva kněží. Ve farnosti je minimum konfliktů, a přesto že se v posledních letech dělaly relativně velké investice a akce, proběhlo to bez větších problémů. Oslovení farníci kněze hodnotí jako toho, kdo oslovuje (ať už více autoritativně nebo spíše nabízí ve větší svobodě) a vede k víře. Je nezpochybnitelnou autoritou formální i neformální, ve farnosti má vždy poslední slovo, přesto musí umět

---

³²⁸ „(...) a oba jsme se shodli třeba v tom, že náš zásadní vztah ke kostelu se změnil, když jsme od něj dostali klíče. Já jsem na tom vybudoval svoje svědectví, protože jsem si uvědomil, že když od něčeho dostaneš klíče, tak se ti k tomu změní i vztah: od motorky, bytu nového, auta, kostela, tak je to částečně tvoje a možná je to ta věc, co nás nabíjí, a ještě mě napadá, že a může to být ono, když procházíš tím kostelem a koukáš po těch lidech, že ty lidi co jsou ochotní a schopní přijmou ten prostor nejen pokorou a tichem, ale i třeba tím, že se tam zastaví s druhým a popovídají s druhým, že ten stánek Páně pro ně není tak posvátný, že z něj musí hned utéct a tam být jen skloněný (...), že to nevnímají jako nějaký prostředek, ale je to pro ně domov.“

³²⁹ „Já myslím že docela dost lidí, kteří měli chuť něco dělat, tak se do něčeho pustili, dostali na to příležitost. Někteří lidi se do toho pustili s vervou a pak třeba odpadli. Protože to bylo fakt ve velké intenzitě, protože (kněz) jede docela ve velkém tempu. Třeba L., toho znáš. On tady zrovna seděl na té skupince tamhle v tom křesle a říkal, já ti úplně rozumím, já tohle měl přesně před dvěma lety. To bylo táborák, to udělá tenhle, tady to udělá taky on a já už jsem toho měl dost.“

³³⁰ „No ideální farnost by byl ideální kněz. Otevřený.“

některé věci „pustit z ruky“.³³¹ Je motorem farnosti³³², tím, kdo podněcuje aktivity (a oživuje nečinnost) a rozlišuje služby. Bez aktivního kněze by byla zkoumaná farnost téměř nečinná, farníci se ale také shodují, že proti vůli kněze nelze aktivity prosadit.³³³ Kněz oslovuje zpravidla spolehlivé a ověřené farníky, se kterými má dobrou zkušenost. Přesto se snaží pravidelně zvat i nové dobrovolníky. Kněz také chválí a motivuje k výkonům, snaží se (podle svých slov) nepřetěžovat své farníky. Jak už bylo řečeno, ne zcela dostatečně. Aktivní farníci pak občas mají pocit, že už je kněze někdy moc, když jsou pravidelně zapojeni v mnoha farních aktivitách a potkávají se téměř denně.³³⁴ Účastníci výzkumu v rozhovorech také reflektovali, zda se společenství udrží proti vůli (třeba budoucího) kněze. Shodli se na tom, že to bude těžké, ale že se o své společenství nebudou chtít nechat připravit.

Kategorie **evangelizace** souvisí kromě jiného zejména se službou. Z pozorování vyplývá, že farnost se za poslední roky proměnila a snaží se o větší míru evangelizace, jejíž potřebu si uvědomují i farníci. Málokomu to však jde samo.³³⁵ Těžké je rovněž svědčit ve své (nevěřící) rodině.³³⁶ Účastníci výzkumu se shodují, že nucená (násilná) evangelizace ve smyslu hlasitých výkřiků „Ježíš tě miluje“ na veřejnosti spíše odrazuje. Snáze se evangelizuje tam, kde je zájem (např. na Alfa kurzech) nebo jakoby mimochodem³³⁷: skrze hudbu nebo jako učitel/ka ve škole, když se děti ptají.³³⁸ Alfa kurz

---

³³¹ „Musí vědět, kde mu můžou ostatní pomoci. On je ten hlavní, ale nemůže dělat všechno sám a musí vědět, kde mu mohou ostatní pomoci. Kde to jde nebo kde je to dovolené. Kdyby on chodil po těch nemocných jako chodil V., tak se k nim dostane jednou za dva měsíce a to bych řekl, že je třeba málo, proto je dobré, že to děláme my.“

³³² „Takže ten kněz je určitě důležitý a je jedno, jestli jsou to katolíci nebo luteráni. Je to motor, je to motor, může mít klidně zařazenou zpátečku nebo neutrál, ale je to motor, je tam důležitá ta postava.“

³³³ „(...)Že když kněz nechce nebo se bojí, tak ty lidi můžou být tak akorát zoufalí a nic moc nezmůžou. Takže já myslím, že na tom fakt záleží strašně moc. Tak já vím, že každý kněz má něco, každý člověk má něco, někdo má povahu jinou, někdo je uzavřenější, někdo otevřenější, někdo taky možná je vyhořelej.“

³³⁴ „To bylo nějak hrozně moc akcí, seminář, přednášky, pořád jsme něco domlouvali a chodili jsme s ním a s ním byli skoro pořád. Tak jsme si potřebovali trochu odpočinout.“

³³⁵ „Tak kromě L. nemá nikdo toho evangelizačního Ducha, že by šel do ulic a zpíval.“

³³⁶ „Ale je to i třeba u mých příbuzných. Třeba u mojí babičky a člověk tuší, že jediný, co by jí třeba pomohlo, je s ní mluvit o Bohu víc, ale stejně toho nějak nejsem schopná a bavíme se tak, že se třeba nebavíme a nevíme, co si říct.“

³³⁷ „Já si myslím, že jsem trochu evangelizačního ducha v sobě našla, ale musím se vždycky za něco skrejt, třeba když jsou to lidi neznámí, tak se ráda skreju za hudbu. Jít na náměstí a říkat „Ježíš tě miluje“, bych fakt nedokázala. Z různých důvodů a ani na to nemám povahu. Tak se ráda skrejujám za tu hudbu, ale když sem přijdou, třeba teď jsme měli ty kurzy Alfa, a ty lidi už přijdou za jasným cílem a ví, proč jsou tady, tak pak už jo, pak už je schopnej člověk.“

³³⁸ „Třeba ty moje děti ve škole to věděly, a já jsem jim to nijak nenutila, tak to nějak vyplývalo, když se slavily nějaký svátky, tak jsem jim vysvětlovala spoustu věcí nebo tak. Já nemám tu výhodu jako Z., že učí náboženství, já jsem učila jenom češtinu nebo dějepis, ale ty děti se ptají a zajímá je to, když jim to člověk podá, proč tam chodí a co se přitom děje, tak oni se ptají.“

je zatím největší farní evangelizační projekt ve zkoumané farnosti. Je spojen s osobním pozváním na kurz (anonymizovaná reklama nefunguje) a předem danou strukturou setkávání, na kterých se podílí tým cca 35 lidí. Kurz pak navštěvuje cca 25 lidí. Hlavní organizátoři kurzu tvrdí, že nejtěžší je sehnat do týmu lidi právě na evangelizační část kurzu, kde budou muset reálně hlásat víru nebo minimálně o své víře mluvit. Většina se na to cítí nekompetentní, i co se vzdělání týče. A ti, co se do evangelizace pustí, často zakouší rozpor mezi lidskou snahou a touhou a reakcí lidí. *„Akorát na tom kurzu Alfa poznáš, že to zvěstování evangelia vůbec není tak jednoduché, jak sis myslel, ty chceš strašně všechno předat s ohromnou silou, aby ty lidi mohli najít něco hezkého, a neustále narážíš do zdi. Jak kdybys mluvila přes sklo nebo do zrcadla. Třeba si pustíš tu přednášku, která je z tvého pohledu jasná, a pak mluvíš s nimi a je to, jako kdyby seděli někde jinde.“*

Poslední kategorie, která spadá pod téma společenství, je kategorie **vzdělání**. Zkoumaná farnost (a její vnitřní společenství) je založena především charismaticky. Náplní farních aktivit je kromě bohoslužeb primárně modlitba a sdílení, vzdělávání pouze minimálně.³³⁹ Ve skupinkách se pak objevuje i problém se čtením Písma, které je čteno meditativně s hledáním toho „co každého oslovilo“, bez návaznosti na hlubší kontext Písma. Někteří farníci pak zmiňují, že chybí ke čtení Písma manuál/zkušenosti nebo i nějaká odborná rada. Kněz se pravidelnému vzdělávání věnuje pouze v kázání a občasných krátkých zamyšlení (v době výzkumu např. probíhal cyklus zamyšlení o struktuře mše svaté). Výjimečně se uskuteční nějaká odborná přednáška. Někteří aktivní členové farnosti se zúčastnili na TF JCU dvouletého vzdělávacího kurzu AKLA, který hodnotili velice pozitivně jako příjemnou zkušenost poznávání nebo prohlubování rozumového aspektu víry.³⁴⁰ Jiní poslouchají rádio Proglas a TV Noe a jejich vzdělávací pořady. Ve farnosti pak dochází k situaci, kdy si aktivnější část uvědomuje, že potřebují vzdělání, aby mohli evangelizovat nebo alespoň „odpovídat na složité otázky“³⁴¹, a toto

---

³³⁹ Jak funguje vzdělávání a katecheze dětí viz úvodní část této kapitoly.

³⁴⁰ Viz můj výzkum v článku ŠÍDLOVÁ, J. In the Church and/or in the world. Remarks on the self-construction of laypeople in the Czech Catholic Church. In: *Studia Aloisiana*, roč. 11, č. 4/2020.

„Cítím to fakt jako hodně důležité právě, když začneš s někým rozmlouvat a chceš s ním mluvit o své víře a o té radosti a předat mu to. Tak o tom musíš vědět, a ne jen pár frází nebo že se naučíš nazpaměť kousek evangelia a tečka. Musíš tomu prostě rozumět a vidět ty souvislosti. Já jsem si říkal v duchu, že bych byl šťastný, kdyby ta Akla pokračovala“.

³⁴¹ *„No jasně, čím víc se člověk dostane mezi lidi, tak tím víc potřebuje, aby něco věděl, zkrátka aby jim uměl odpovědět. No a to se člověk nikde jinde nedoví, co má odpovědět, než na nějakém vzdělávacím kurzu.“*

vzdělání v nějaké systematictější formě postrádají. Jedna z farnic vystudovala náboženskou pedagogiku, několik aktivních farníků se zúčastnilo již zmiňovaného kurzu AKLA a několik kurzů pro akolyty/lektory. Část farnosti však také objevila vzdělávací obsah v kurzu Alfa. Někteří se na něj jako dobrovolníci přihlásili (třeba i podruhé) právě kvůli tomu, že tu našli odpovědi na své otázky nebo objevili otázky, které by je předtím ani nenapadly.³⁴² Zdá se zajímavé, že kurz Alfa, který je primárně cílen na evangelizaci ven z farnosti, nachází velkou odezvu uvnitř a částečně tak supluje nedostatek systematického vzdělávání.³⁴³

4.5 Diskuse

Diskuse v kvalitativním výzkumu slouží k hlubší interpretaci výsledků výzkumu, vyjádření osobního stanoviska výzkumníka a zhodnocení celého průběhu výzkumu.³⁴⁴ Hlubší interpretaci výzkumu a jejím srovnáním s druhou případovou studií se budu zabývat v samostatné kapitole, tento prostor bych ráda využila ke zhodnocení průběhu výzkumu a k sebereflexi své pozice výzkumníka.

Sběr dat k této případové studii probíhal v rozmezí pěti let, tedy mnohem déle, než bylo původně zamýšleno a plánováno. K této situaci přispěly zejména mé rodinné důvody. Sběr dat měl de facto tři fáze. V první probíhala menší část rozhovorů a pozorování v jednotlivých společenstvích, z této fáze jsem pak publikovala jednu menší pilotní studii.³⁴⁵ Ve druhé jsem se zúčastnila několikaměsíčního semináře *Obnova v Duchu svatém* a ve třetí proběhlo skupinové interview s absolventy semináře a opakované rozhovory s důležitým aktérem farnosti. Výhodou tohoto časového rozpětí bylo, že jsem mohla pozorovat, jak se farnost vyvíjí v průběhu času. Výzkum byl zahájen, když byl současný kněz ve farnosti teprve krátce, a právě si vytyčoval cíle pro své farní

---

³⁴² „Je zajímavý, že na té první alfě, lidé, co absolvovali třeba třikrát život vzduchu, tak najednou říkali: ty jo, to jsou otázky, na ty ani nevím odpověď... To se občas přeme s Romanem, který by spíš všechny poslal na Sieverse, a já jim říkám, že ta Alfa je mnohem lepší, protože spousta lidí se do toho týmu přihlásí i podruhé, protože ty přednášky chce slyšet ještě jednou. Protože je to pro ně srozumitelné, protože je to pro ně pochopitelné.“

³⁴³ „Protože oni se k tomu jinak nedostanou, oni nemají jinou možnost, jak se vzdělávat, knížky čte málokdo, než se často neví, jakou si vybrat. Takže ten Alfa kurz je v tomhle hrozně obohatí. Třeba je tu paní, která chce každý rok jet s námi na Lomec, aby tam byla a poslechla si ty přednášky, co jsou zrovna na tomhle dílu.“

³⁴⁴ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní teorie, metody a aplikace*, s. 322.

³⁴⁵ Viz ŠÍDLOVÁ, J. Paris as a communion of...? in: *Studia Aloisiana*, roč. 9, č. 1/2018.

působení. Později bylo možno zkoumat (a on sám kriticky hodnotil), jak se mu ony cíle podařilo uskutečnit.

Kromě dlouhého časového rozpětí, výzkum probíhal bez komplikací. Ve zkoumané farnosti jsem měla vždy otevřené dveře během kterékoli události a někteří farníci se stali i mými přáteli. Rovněž kněz byl výzkumu nakloněn, a ač sám měl vůči teologii (občas i vyslovené) výhrady, nechal mě zcela svobodně ve farnosti pracovat. V rozhovorech byli farníci vždy otevření a komunikativní. Nebylo jim za těžko o své víře mluvit, byli na to ostatně zvyklí ze svých společenství. Lze říct, že to vnímali částečně i jako svědectví. Je však třeba uvést, že všechny rozhovory probíhaly s farníky z aktivního jádra farnosti. Tedy těmi, co měli ve farnosti nějaké povinnosti, měli bližší vztah s knězem a tvořili součást menších společenství v rámci farnosti. Možná proto je jejich hodnocení farnosti veskrze pozitivní a nic by neměnili. Tuto volbu však lze ospravedlnit výzkumnou otázkou: Jak prožívají lidé svou víru ve společenství. Skutečně jsem se ptala těch, co svou víru ve společenství prožívají viditelně, na ně je také výzkumná otázka zaměřena. Ne na ty, co jsou ve farnosti na okraji nebo své místo teprve hledají.

Co se mé pozice v rámci výzkumu týče, byla pro mě poměrně ambivalentní. Na jednu stranu jsem zakusila fungující a dobře organizovanou farnost, která jednoznačně stála na osobě kněze, kde drtivá většina aktivit a plánů probíhala na jeho popud, na druhou stranu tento způsob nebyl takový, jaký by mě osobně jako farníci vyhovoval. Charismaticky orientovaná spiritualita, která se projevovala ve většině společenství a setkání, není způsob, který vyhledávám, stejně jako pevně daná struktura setkávání jednotlivých společenství. Přesto mi tato zkušenost byla inspirací v mé vlastní pastorační práci. Dále jsem postřehla, že ve farnosti byl velmi omezený prostor pro vlastní iniciativu farníků, téměř vše vymýšlel kněz. Rozhodně nechci nijak zlehčovat jeho zásluhy, je skutečně velice činorodý a farnost spravuje s obrovským elánem a nadšením, ale zdálo se mi, že občas podobný elán požaduje od svých farníků, které to může vést (a jako se ukázalo i někdy vede) k vyčerpání a vyhoření.

5. Jak lidé prožívají víru ve společenství: případová studie z malého společenství

Následující kapitola je popisem kvalitativního výzkumu realizovaného v malém křesťanském společenství. Metodologická východiska tohoto výzkumu byla již popsána v kapitole 2, zde se stručně pojednává o sběru dat a jejich analýze. Kapitola je rozdělena do pěti částí. První je věnována technice sběru dat, druhá popisu společenství z pohledu autorky výzkumu, třetí interpretaci jednotlivých narativů účastnic výzkumu, čtvrtá interpretaci kategorií vzešlých z výzkumu a jejich vzájemných vztahů a poslední resumé realizovaného výzkumu.

5.1. Výběr techniky sběru dat

Tento výzkum je výsledkem mé reflexe nad společenstvím pro ženy, které jsem před deseti lety založila. Toto společenství fungovalo mimo jiné jako hlavní motiv pro mou vědeckou práci, protože v určité době pro mě prožívání víry ve společenství představovalo jednu z nejdůležitějších zkušeností. Kromě vlastní reflexe prožívání víry v tomto malém společenství, která bude popsána v následující kapitole, jsem vedla se všemi ženami ze společenství rozhovory zaměřené na jejich víru a zkušenost se společenstvím. S ohledem na výzkumnou otázku a metodologická východiska nebylo třeba využít jiných technik kvalitativního výzkumu, např. kombinace s pozorováním by postrádala smysl. Jde zde totiž o popis zkušenosti účastníků výzkumu, a ne o jejich vnější projevy či snahu o objektivní popis skupiny. Na všech setkáních společenství jsem byla přímým aktérem a zároveň svoje zkušenosti pravidelně reflektovala.

Jedná se o skupinu osmi žen s vysokoškolským vzděláním ve věku 35–40 let, všechny vdané a mající děti. Nepocházejí však z jedné farnosti, ale z několika farností v okruhu cca 20 km, některé se do současného bydliště přestěhovaly po svatbě či později, některé jsou od narození na stejném místě. V rozhovorech s těmito ženami byly využity otevřené otázky, aby se docílilo co nejdetailnějšího popisu jejich zkušenosti se společenstvím. Otázky pak měly podobu spíše jednotlivých témat: příběh víry, prožívání víry ve farnosti, prožívání víry v ženském společenství, zkušenost s modlitbou, zkušenost s kněžími a zkušenost s církví. Volba témat vychází z výzkumné otázky a je ovlivněná i výsledky výzkumu, který jsem na obdobné téma realizovala ve společenství mládeže.³⁴⁶

---

³⁴⁶ Srov. ŠÍDLOVÁ, J. *Mystagogy: deepening the social dimension of youth's faith.*

Musím zkonstatovat, že vzhledem k tomu, že mě se všemi pojí velmi hluboké vztahy, téměř všechny ženy byly v rozhovorech velmi otevřené a bez ostychu. Všechny rozhovory jsem nahrávala na mobilní telefon a přepisovala pomocí softwaru Gboard do textové podoby (bez komentované transkripce), některé méně srozumitelné pasáže byly stylisticky upraveny, protože je výzkum soustředěn výhradně na obsahově-tematickou rovinu.³⁴⁷ Textová podoba rozhovorů se nachází v příloze II, text neprošel většími úpravami. Přepsaný rozhovor byl dále kódován, a to stejným způsobem jako v předchozím výzkumu.³⁴⁸ Kromě společných kategorií výzkumu byla také interpretována zkušenost jednotlivých účastnic výzkumu, která byla validována jimi samotnými. Celý výzkum byl pak validován nezávislým výzkumníkem. Toto zkoumání má opět podobu případové studie, jedná se tedy o jeden konkrétní případ společenství, velice odlišný od případu předchozího. V tomto výzkumu opět hledám odpověď na otázku: **Jak prožívají lidé víru ve společenství?**

5.2 Malé společenství – interpretace autorky

V této části bych chtěla reflektovat svou pozici v rámci výzkumu³⁴⁹, své motivy k založení tohoto společenství a svou interpretaci jeho vývoje. Moje osobní interpretace společenství je z podstaty věci velice subjektivní, stejně jako moje pozice v tomto výzkumu. Jedná se o mnou založené společenství, které se za deset let dostalo do jiné podoby, než bylo původně zamýšleno, a tento výzkum je i zhodnocením mé desetileté (byť nepatrné) pastorační práce v církvi. Této pozice výzkumníka a zároveň zkoumaného jsem si plně vědoma, a tuto subjektivitu jsem se snažila minimalizovat využitím postupů, které kvalitativní výzkum umožňuje, například tím, že každá z účastnic výzkumu validovala zpracovanou interpretaci své zkušenosti a celý výzkum prošel validací nezávislým odborníkem, který měl k dispozici přepis rozhovorů.

Společenství žen jsem založila před deseti lety, kdy jsem se přistěhovala do současného bydliště, kde ve farnosti neprobíhaly žádné aktivity a místní kněz nechtěl ani žádné iniciovat. Oslovila jsem skupinu stejně starých žen, které byly v té době na mateřské dovolené, a nabídla jsem jim pravidelná setkávání a diskuzi nad různými

---

³⁴⁷ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní teorie, metody a aplikace*, s. 208–210.

³⁴⁸ Viz popis v kapitole 4.1.

³⁴⁹ Z tohoto důvodu zde také nebude následovat diskuse, protože reflexe a průběh výzkumu je dostatečně popsán v samotném textu.

teologickými tématy. Jako nadšená studentka teologie jsem měla touhu své nově nabyté vědomosti předávat dál. Paralelně jsem zkoušela vést i obdobnou skupinku mužů, neměla jsem však dostatek kapacity na obě, takže druhá skupina trvala jen asi rok. Nejsem příznivce nějaké velké organizovanosti, proto setkávání probíhalo různě: na faře, po domácích, v rozmezí jednou týdně až jednou měsíčně. Občas se přišel podívat někdo nový, vesměs se však drželo stabilní jádro skupiny. Skupinky probíhaly po celou dobu bez přítomnosti kněze, byť o této aktivitě byli informováni. Během času se pak jednou či dvakrát ročně konala duchovní cvičení, kde byl kněz na část programu přizván, momentálně je tento způsob setkávání tím nejpreferovanějším, vzhledem k nedostatku času jednotlivých žen. Program setkávání se rovněž měnil v průběhu let, první roky byly více vzdělávací s formální modlitbou jen na začátku a na konci, poslední roky více modlitební, a když bylo pro některou ze žen těžké období, byly skupiny více *povídací*. Právě vyvážit poměr informací/modlitby/komunikace byl a je pro mě nejnáročnější úkol. V posledním roce jsme se pak začaly hodně věnovat společnému čtení Písma, zejména textů vždy na následující neděli, a to na popud současného farního kněze. Domnívám se, že během deseti let se společenství velmi proměnilo, vzájemné vztahy se prohloubily do formy přátelství a program společenství se posunul od čistě vzdělávacích přes sdílecí po velmi intenzivní modlitební setkávání.

Než přistoupím k následující části, chtěla bych sama sobě položit otázky/témata, které v rozhovorech budu pokládat ostatním, a předložit zde svou zkušenost. Cílem je popsat mou zkušenost jakožto členky společenství, ale také pojmenovat a reflektovat svou pozici, abych si jí mohla být vědoma a mohla od ní odstoupit při interpretaci dat získaných od jiných účastnic.

Byla jsem sice pokřtěna jako malé dítě, víru však moje rodina před revolucí nijak nepraktikovala. Přesto hned jak byla po převratu možnost, tak mě rodiče přihlásili na náboženství a následně i na křesťanského skauta, kde jedna z vedoucích bydlela nedaleko a začala mě se sestrou vodit do kostela. Na náboženství jsem chodila víceméně do maturity, protože jsem chodila na osmileté církevní gymnázium. Nemůžu říct, že by však moje víra byla nějaký hluboký vztah s Bohem, spíše jsem to vnímala jako danost, která ve mně vzbuzovala množství otázek a pochybností, na které jsem se neměla koho zeptat. Vzpomínám si, že jsem četla různé duchovní knihy. Na setkání mládeže jsem nejezdila,

pouze jsem několikrát navštívila silvestrovské setkání komunity z Taizé. Během dospívání jsem měla i období, kdy jsem do kostela nechodila, myslím, že nějakým způsobem jsem se však modlila pořád. Výrazným impulsem pro oživení víry pro mě bylo biřmování krátce po maturitě, ačkoliv před ním nebyla nijak zvlášť intenzivní příprava a samotná zkušenost nebyla nijak silná, a potom křesťanský tábor s výukou angličtiny, který pořádala malá křesťanská evangelikální církev. Od té doby jsem svou víru začala prožívat více. Díky svému tehdejšímu příteli – čerstvému konvertitovi v malé evangelikální církvi – jsem byla necelé dva roky v bližším kontaktu s evangelikálním prostředím, kam jsem i několik měsíců pravidelně chodila na nedělní bohoslužby. V té době se také oživilo společenství mládeže v mé domovské farnosti, tak jsem chodila částečně tam a částečně do druhého, evangelikálního společenství. Po čase jsem pak potkala svého budoucího manžela, hluboce věřícího katolíka z velmi tradiční rodiny a začala jsem navštěvovat opět jen katolickou farnost. Víru jsme pak prožívali hodně společně. Stále mi však zůstávaly otázky a pochybnosti. Když jsem pak na mateřské dovolené hledala další možnosti ke studiu, rozhodla jsem se pro studium náboženské pedagogiky. Musím zpětně zhodnotit, že to byla (nejen) pro mou víru skvělá volba. Prvně jsem se setkala s hlubokým promýšlením víry, po kterém jsem asi vždy toužila, protože skrze tuto reflexi jsem se skutečně setkala s živým Bohem. Moje teologie pro mě není jen práce, ale i duchovní zkušenost, která mě poslední roky doprovází. Co se farnosti týče, vystřídala jsem za svůj dosavadní život více farností. Musím zkonstatovat, že nejradyji jsem byla v Praze, kde jsem mohla navštěvovat různé farnosti. Celkem dlouhou dobu pro mě byla důležitá osoba kněze, podle ní jsem se rozhodovala, kam na bohoslužbu půjdu. Posledních deset let však stabilně patřím do malé vesnické farnosti, kde už se cítím velmi svázaná s místním společenstvím a kostelem. Plním zde i službu varhanice. Moje dosavadní zkušenost s kněžími je ambivalentní. Zažila jsem kněze, jejichž počiny jsem vnímala jako cílenou destrukci farnosti, kteří nestáli o pomoc a spolupráci, kněze uzavřené a ustrašené, kněze, jejichž aktivity se mi jevily jako zneužívání vlastního postavení a vědomé porušování kanonického práva. Zároveň jsem zažila i kněze otevřené, kteří stáli o reflexi, dialog a silně jim ležela na srdci péče o farnost i církev. Společenství jsem zakládala v době, kdy místní kněz nijak zvlášť o aktivity farníků nestál, leč nebránil jim. Společenství pro mě bylo, jak už bylo řečeno výše, spíše prostor pro setkávání a diskuzi nad různými teologickými tématy než modlitební skupina a za svou existenci

prodělala značný vývoj. Pro mě byla i významným místem pro rozvoj vlastní spirituality. Společné modlitbě jsem se naučila víceméně až tam. Největší obohacení pro mě představují právě přátelství vzešlá z tohoto společenství, která se postupně rozšířila i na celé rodiny, a největší výzvou pro mě jsou pokusy harmonizovat různé povahy jednotlivých žen ze společenství, které na sebe samozřejmě často narážejí.

5.3. Interpretovaná zkušenost účastnic výzkumu

V této části je popsána zkušenost jednotlivých účastnic výzkumu, která byla interpretována z kódovaných rozhovorů, tak aby byla srozumitelná pro čtenáře. Křestní jména autorek byla změněna a vynechána byla také další jména a místa zmíněná v rozhovorech. Tento text byl také validován jednotlivými účastnicemi výzkumu.

5.3.1 Magdalena: Víra jako záchrana před nelogičností světa

„V každé skupině lidí nacházím kus Boha a kus mi tam chybí, a jinde se to zase otočí, tím se to trochu vyrovná. Není to o mé přelétavosti, že bych byla chvíli katolík a chvíli protestant, nejsem, doufám, ani jedno. Jde o vztahy s konkrétními lidmi a s Bohem, o úhly pohledu. O hledání Boží vůle na konkrétní úkol, situaci, problém, touhu.“

Magdalena uvěřila díky svědectví a modlitbě s konkrétními osobami na zimním táboře pro mladé, pořádaném jednou malou evangelikální církví. Pocítila velkou radost, spočinutí v Boží náruči a přijetí, po kterém dlouhodobě toužila. Zakusila pocit, že vše do sebe zapadlo, sama již delší dobu duchovně hledala. Předtím se setkala leda s neschopností svědčit slovy o víře u své kamarádky katoličky, která jí ale „voněla“, přitahovala jí. To setkání považuje za jedno z prvních velmi jasných Božích dotyků. Během následujících deseti let zažila intenzivní společenství v evangelikálním sboru, který byl velmi živý a radikální a točilo se v něm velké množství lidí. Zúčastnila se množství aktivit, které sbor nabízel: studium Písma, tábory, setkání vedoucích mládeže, různých lidí různých generací, a hlavně i mezisborová a mezidenominační setkání, také roční biblická stáž pro pracovníky sborů a misionáře v KAMu (Frýdlant nad Ostravicí). Radikalita mladého evangelikálního sboru byla podle ní přitažlivá pro mladé lidi a motivovala ke službě a *extrémnímu nasazení pro Boží věc*. Sbor se postupem času stal více statickým se stabilní členskou základnou a takto funguje dodnes. Zůstává její první rodinou věřících. Skrze práci v hospici, kde pracovali v drtivé většině lidé

římskokatolického vyznání, a zejména skrze manžela se pak dostala více do římskokatolické církve. Pociťovala v té době touhu po eucharistii jako po něčem, co je jí upíráno. V římskokatolické církvi však nenalezla společenství, které fungovalo v jejím domovském sboru. Farnost, do které se provdala, byla v rozkladu, a tak marně hledala fungující společenství, na které byla zvyklá ze svého sboru, ve kterém byla její víra formovaná. Více přijetí pak našla v jiné, vzdálenější farnosti. Malé společenství žen pak vnímala jako velkou milost, za kterou se tři roky modlila. Sice se tu ze začátku opět setkala s *katolickým ostychem* o víře mluvit, ale vnímá za ty roky obrovský posun a otevření se. Dozvěděla se zde spoustu nových informací a témat, které v jejich očích rehabilitovaly římskokatolickou církev a rozšířily se jí obzory a znalosti. „*Ale jak jsem byla taková protestantsky rozjetá a zvyklá úplně na jiný styl, tak mě hrozně překvapoval ten váš ostych. Ze strany lidí, co se tam začali scházet. A tak jsem se snažila dávat si bacha, abych někoho nezranila, tedy snažila jsem se, nevím, jak moc se mi to dařilo. Snažila jsem se pozorovat, ne tolik machrovat, vést a poučovat, jak jsem to dělala mezi protestanty. Musím říct, že vždycky za rok za dva jsem si říkala: ty jo, to je posun, to se to mění. Je to hustý, co všechno se posunulo, proměnilo. Prožily jsme toho fakt hodně. Ještě chci říct, že mě třeba nadchly ty přednášky, třeba jedna z těch tvých přednášek, co byla o druhém vatikánském koncilu. To jsem si říkala, no hurá, takže ti katolíci nejsou mimo mísu!*“ Důležitá pro ni je ve společenství také společná modlitba a vzájemná opora v těžkostech. Slovo víra je pro ni umělá konstrukce. Raději hovoří o naději, důvěře, vztahu zkušenosti s Kristem. Nebo také o pocitu Božího vedení, který ji provází životem a posílá určité lidi a situace. V tomto vedení si uvědomuje, že ji Bůh nějakým způsobem celoživotně vede k umírajícím, je vystudovaná zdravotní sestra a pracovala v hospici.³⁵⁰ Uvědomění si Božího vedení je pro ni záchranou před nelogičností světa. Setkání s ostatními lidmi je pro ni také důležitá součást víry. Preferuje i společnou modlitbu, v osobní modlitbě se s Bohem často pře. Nejlépe se jí daří modlitba s cizími lidmi a má i z nemocnice a hospice zkušenost, že lidé často touží po tom, aby se s nimi někdo modlil. Často zmiňovaným tématem je zde také různost: ve víře nás mohou obohatit různí lidé,

---

³⁵⁰ Před dvěma lety jí po těžké nemoci zemřela doma pětiletá dcera. Sama tuto skutečnost v rozhovoru nezmiňuje, ale jasně pro mě vyplývá z kontextu, protože to bylo velké téma a velká duchovní zkušenost celého společenství.

různí kněží, různá pojetí církve. Tato různost je podle ní základem toho, aby člověk/společenství/církev nezůstala na místě, ale dále se rozvíjela.

5.3.2 Terezie: Víra jako niterný vztah s Kristem bez pochybností a silná touha po přijetí

„Nikdy jsem nepochybovala a mám pocit, že k té víře přistupuji tak nějak prostě, já nejsem žádný teolog nebo to, ale cítím ty věci nějak lidsky, cítím to nějak vnitřně, že to tak je, že jsem za to moc ráda a fakt mám toho Ježíše hodně jako ráda. Jak mám ráda ty děti, tak mám pocit, že všechno беру nějak děcky s takovou dětskou radostí.“

Terezie se k víře dostala přes svoji věřící babičku. Po revoluci navíc začala chodit na náboženství, kde byly jako katechetky mladé řádové sestry, které ji velmi oslovily. Kostel jako duchovní prostor ji přitahoval už od dětství. Do kostela chodila hodně se svou babičkou na vesnici. Během svého dětství a dospívání zažila dva zážitky zjevení, které ji ve víře utvrdily natolik, že vůbec nedokáže pochybovat. Důležitým mezníkem pro ni bylo bířmování, kde cítila, že ji Duch svatý dal sílu k práci katechetky, které se s krátkou mateřskou přestávkou věnuje už mnoho let. Vždy toužila patřit někam do společenství a cítit se přijatá, zároveň se jí svěřují lidé, kteří se ve svých farnostech přijati necítí. *„Já si myslím, že by se ty společenství měly tvořit v každé farnosti, všude, a vím, že mi nějaký lidi často říkali, že se ve farnosti cítí nepřijatý, že prostě přijdou a po kostele, kdy skončí mše, si jich vlastně nikdo nevšimne, a že se tam cítí hrozně cize, a já tenhle pocit znám taky, hrozně oceňuji, že to tam teď tak není, že pod tím, že si můžeme tam stoupnout a pozdravit se, usmát se na sebe a popovídat si třeba, že je to hodně důležité, aby se ty lidi cítili, že někam patří, a to vím z okolí, že ne úplně všichni se v té farnosti takhle cítí nebo v církvi.“* Ve farnosti je pro ni důležitá osoba kněze, který by měl svou lidskostí a otevřeností garantovat právě toto přijetí, po kterém většina lidí touží. Sama raději chodila do farnosti, kde byl jáhen, který byl přijetí schopen, než do farnosti, kde byl kněz, který se choval nadřazeně. S nadřazeností a nezájmem o lidi a pastoraaci vůbec se setkává i v církvi, které se sice cítí součástí, ale tyto věci ji dlouhodobě trápí. Na vysoké škole chodila do společenství vysokoškoláků, které se jí ale zdálo příliš neosobní a masové, bez hlubších vztahů. Raději svou víru sdílela s blízkou kamarádkou, navzájem si byly ve víře oporou. Do společenství žen začala chodit, když se cítila dostatečně oslovená a přijatá. Oceňuje zde vzájemnou podporu a povzbuzení v těžkostech, intimnější prostředí, kde je

možno sdílet své zkušenosti, a přátelské vztahy. Důležitým aspektem je pro ni také propojení celých rodin a přátelství mezi dětmi. Ve společenství raději naslouchá, než sama mluví, ráda se inspiruje zkušenostmi druhých a má obdiv k těm, které prošly něčím těžkým. Má ráda též společnou modlitbu růžence, na osobní modlitbu nemá v současné době tolik času, kolik by si přála. Víra je pro ni niterný vztah s Kristem bez pochybností, je to i zamilování se do něj a dětská radost z krásných věcí kolem. Je to životní styl a pociťuje vůči Bohu vděčnost.

5.3.3 Emma: Víra jako vědomí milovanosti

„Je to pocit, že jsem to milované Boží dítě, to si myslím, že mám od malička, a nevím, nakolik je to tím, že jsem opravdu byla u rodičů tím milovaným dítětem, a je to také motor, životní síla, nějaká taková energie, já nevím, kde беру tu radost, a podle mě z té víry, protože jsem nikdy nepropadla nějakému velkému zoufalství, a mám pocit, že všechno, co se děje, má smysl.“

Emma chodila do kostela s maminkou a po revoluci i na náboženství na faru. První svaté přijímání pro ni znamenalo skutečné setkání s Kristem, zažila nepopsatelnou zkušenost, kdy na chvíli jako by oslepla. Jinak se ale většinu dospívání cítila ve své víře spíše osamocena, bez věřících přátel a vrstevníků. Zpětně hodnotí, že jeden kněz ji inspiroval tím, že jí půjčoval různé knihy, ale větší pouto s ním nestihla navázat, jinak se její víra utvářela spíše samostatně, bez společenství. *„Já jsem si zažila třeba v ..., kde se nám hodně střídali kněží, takový šílenosti, vlastně jak byli někteří z nich blázniví, co se osobnosti týče, tak jsem se někdy musela celou promluvu modlit úplně za něco jiného, abych to nemusela poslouchat, protože to bylo fakt příšerné, že jsem si říkala, že kdyby sem někdo přišel cizí, tak to by fakt byla katastrofa. Ale nikdy mě nenapadlo, že bych si měla jít hledat jiný kostel nebo jiného faráře.“* Občas se i za víru styděla, většinou v okruhu svých nevěřících přátel, ale nikdy o ní nepochybovala, modlila se a do kostela chodila. Domnívá se, že takto se její víra utvářela ve větší svobodě, co se různých církevních pravidel týče. Velkým impulsem pro ni bylo setkání s mladými horlivými křesťany z jednoho evangelikálního sboru. Zažila úplně jiný způsob modlitby a setkávání, který ji velmi inspiroval, byť nijak nezpochybnil její příslušnost k římskokatolické církvi, ale zároveň byla prvně konfrontována s radikálními pravidly, co se například partnerských vztahů týče. To ji způsobilo ve svědomí zmatek a krizi s nevěřícím

partnerem, se kterým již několik let chodila. Tento vztah s někým, kdo nevěřil, ale sám duchovně hledal, pro ni byl výzvou k reflexi své víry, protože musela odpovídat na otázky, které by ji samotnou ani nenapadly. Modlitba pro ni není povinnost, ale životní styl a chce směřovat k ideálu, kde vše, co dělá, je modlitba. Co se farnosti týče, nebyla celý život na jednom místě, ale jezdila do více farností, které se navíc v čase proměňovaly. Společenství žen jí přineslo hlubší vhled do víry a reflexi skrze nová témata a informace, které předtím neznala. Důležitá pro ni je také inspirace různou spiritualitou jednotlivých žen, pozitivní energie, kterou společná setkání přináší, a modlitba za sebe navzájem. Dobré a hluboké vztahy, které jsou v malém společenství, podporují otevřenost a jsou pak i dobrým vkladem pro celou farnost. Ve společenství žen také pozorovala konflikt mezi velkým množstvím sdílení (které je podle ní tak typické pro ženské skupinky) a malým prostorem pro modlitbu. Cítila, že když se vytrácí podobná témata (mateřská dovolená vs. návrat do práce), tak ve skupině hrozí odcizení. Víra je pro ni vědomí milovanosti, dává jí radost a smysl, je to motor i životní síla, zdroj života i životní důvěry. Víra jí dává dary pro práci v uměleckých oborech a *boží pedagogiku* pro práci s dětmi. Umění je pro ni forma sebedarování. Její zkušenost víry osvobozuje, protože zůstává věrna církvi „*i když se tam dějí divné věci a chodí tam divní lidé, včetně divných kněží*“. Otevřenost pro druhé, zejména pro ty nesympatické a uzavřené, je pro ni předpokladem zdravých společenství, církve a kněží. Církev přijímá pozitivně, leč kriticky, s optimismem do budoucna.

5.3.4. Barbora: Víra převzatá tradicí – jako záruka životního smyslu

„Jsem ráda, že věřím, jsem ráda, že jsem neprošla nějakými šílenými životními kotrmelci, ale že jsem prošla zkušenostmi, který mě utvrdily v tom, že je to ten správný směr.“

Barbora se narodila ve věřící rodině, která byla jednou z nejaktivnějších rodin ve farnosti. Víra je pro ni jako danost, kterou jí předali rodiče, a nikdy o ní nijak výrazněji nepochybovala. Je pro ni také kotva a dává jí mantinely do života. Bůh jí poskytuje oporu v těžkých chvílích a může s ním kdykoli mluvit o tom, co ji trápí. Celý dosavadní život žije v jedné farnosti, kde je i varhanicí. V rozhovoru byla bezkonkurečně nejstručnější. Společenství žen, kam začala po čase ostýchání chodit, jí přineslo nové informace, které by si sama nikde nenašla. Oceňuje, že se jí osvětlily některé věci, které z rodiny nekriticky

přijala, a cítila, že s některými nemůže ztotožnit. „*Cítila jsem se tam dobře, že jsem se tam fakt něco dozvěděla. Ale to už jsem taky jednou říkala, že jak máte občas takové nestandardní názory nebo se to lišilo od toho, co mi říkali vždycky doma, takový to pan farář má vždycky pravdu, vždycky cokoliv dělá, a tak je to vždycky dobře, a přitom to tak třeba není. Tak vlastně ty moje pochybnosti, co se mi honily v hlavě jste mi potvrdily, najednou mi to nepřišlo tak čarodějnický, jako do té doby. Že je vlastně v pořádku být vůči církvi nějakým způsobem kritická. Nebo mít kritické myšlení vůbec. Tak to se mi líbilo.*“ Společenství brala jako setkání přítelkyň, kde se cítila dobře a mohla si odpočinout od dětí a v konfrontaci se sdílením ostatních se utvrdit v tom, že se má ve svém rodinném životě dobře. Společná modlitba je pro ni inspirací pro modlitbu osobní, neumí se modlit nahlas, ale ráda naslouchá ostatním. Za důležitou považuje i modlitbu s dětmi v rodině, kdy je to i společný čas ke sdílení. Farnost je pro ni hodně vázaná na osobu kněze. Když je kněz nevěrohodný, je pro ni chození do kostela převážně povinnost. Lépe se také duchovně naladí a soustředí, když je někdy v jiné farnosti, kde nemá varhanní povinnosti. Kněz podle ní udává ve farnosti tempo, je-li věrohodný, může inspirovat a nadchnout, je-li prolhaný, může věřící odradit a také varovat, co oni nemají dělat. „*Takže kněz takovýto tempo udává, a když to člověk vnímá, tak se na to může chytit a podle toho žít, a je dobrý, že ten farář může být inspirativní. Třebas ze kněze, který ti fakt nesedí, třeba z ..., co si jako vezmeš? To že můžeš klidně lhát a vymýšlet si?*“ Jako pestrou instituci, kde se vyskytují lidé všech typů, vnímá i církev. Věřící nemají být jen stádo, ale samostatně smýšlející ovečky, které si mohou vybrat svého pastýře.

5.3.5 Anna: Víra jako pocit (smyslu) a vztah

„*Vztah já a Bůh. A velká pokora, takový vidění za roh, mám pocit, že pro mě je život jako dortík anebo každý má život jako dortík a ty věřící mají k tomu ještě tu třešinku na tom dortíku, což je jako Bůh, protože si myslím, ať se nám děje, co se nám děje, ať jsou to těžkosti nebo radosti nebo. Vlastně mě se ty těžkosti snáze přijímají s vědomím toho, že to má nějaký smysl, že se mi to děje z nějakého důvodu, protože vlastně vidím, že mě Bůh vede celý můj život a všechny ty věci, který mě někdy potkaly a byly třeba negativní nebo byly i pozitivní, tak mě formovaly pro to, co teď žiji, a pro to, co mě třeba čeká.*“

Anna uvěřila v dospívání, ale už jako dítě ji přitahoval prostor kostelů a cítila neviditelný vztah s někým, s kým mohla promlouvat a kdo ji konejšil, když jí bylo těžko.

V knihovně si půjčila Bibli, sama ji tajně přečetla a posléze se i sama modlila. Rodina byla nevěřící, ke křesťanství měla negativní vztah a nikoho věřícího ve svém okolí neznala. Posléze díky dobrovolnictví poznala několik věřících lidí a jednu neděli se vydala sama do kostela, kde prožila intenzivní zážitek zjevení, a od té doby chodila pravidelně. Její noví věřící přátelé s ní pak o víře komunikovali. Rodiče pak několik let přesvědčovala, aby se mohla nechat pokřtít, což se stalo až na vysoké škole. Samotná příprava na křest pro ni byl velký střet s církevními pravidly, ve kterých ji nikdo nevychoval a které jí připadaly zcela bez souvislostí s jejím intenzivním osobním vztahem s Bohem. Sama říká, že připravující kněz to s ní měl velice těžké. „*Myslím, že otec ... to měl se mnou celkem složité, protože já jsem sice měla fakt hluboký vztah s Bohem a víru, ale měla jsem problém s některými pravidly, protože jsem prostě v tom nebyla vychovaná a randila s kluky a v době, kdy jsem se chystala na ten křest. A v té době jsem i s nějakým klukem bydlela, ale mně to přišlo úplně v pohodě, nic, co by se vylučovalo, ale ten kněz s tím měl asi problém.*“ Víra je pro ni vztah já a Bůh, cesta, kde odhaluje smysl věcí, které Bůh posílá do cesty, aby ji připravil na to, co teprve přijde. Rodiče se posléze s její vírou smířili a od zákazu se posunuli k toleranci, v současné době je zcela bez ostychu evangelizují jejich vnoučata. První zkušenost se společenstvím nebyla moc pozitivní, mezi mládeží vzešlou z katolických rodin celkem narážela. Natrvalo zatím nezakotvila ani v žádné farnosti a s malými dětmi se v kostele necítí úplně dobře, raději chodí tam, kde je možnost být venku. Pravidelně s dětmi dělají domácí bohoslužby a společně se modlí. Pociťuje, že děti a jejich otázky jsou novými impulsy pro její víru. V ženském společenství oceňuje velkou volnost a malou zorganizovanost. Vyzdvihuje též otevírání nových témat. Malá skupina zajišťuje možnost většího se otevření a garantuje bezpečné prostředí pro případnou konfrontaci či nesouhlas. Panují zde přátelské vztahy, které umožní lepší pochopení druhých a jejich situací, což je předpoklad pro sdílení. Právě rozdílnost jednotlivých žen je obohacením pro spiritualitu a život druhých. Ve skupině si je také vědoma vývoje, kdy jsou různá období blízkosti s různými členkami společenství. Oceňuje také společnou modlitbu, zejména v těžkých situacích, kdy byl čas na intenzivní modlitbu, kde prožívala atmosféru vzájemného napojení. Tyto emoce a atmosféra blízkosti chybí ve větších společenstvích, kde se jí nedaří uvolnit, tudíž ji duchovně neobohatí. „*A tam je to cítit, tam je cítit, že jsme tam my a Bůh, že máme všichni otevřené srdce, to není jako v kostele, kdy si lidi podávají*

mikrofon a všichni se modlí za světový mír, to jsou takové fráze, ale když se to člověk modlí v nějaký situaci, kdy má opravdu otevřené srdce, tak taková fráze není fráze. A je v tom cítit ten rozdíl, ale je to o tom pocitu, o té emoci, o té atmosféře, která je nevysvětlitelná. Nedá se to popsat. Proto když je to nějaká společná modlitba, kde se nás sejde hodně a já nejsem schopná se uvolnit, tak mě ta modlitba neobohatí.“ Společná modlitba je pro ni pak impulsem k osobní modlitbě, která je více naplňující, stejně jako společenství je nadstandardem k jejímu intenzivnímu osobnímu vztahu s Bohem.

5.3.6. Ludmila: Víra jako osobní vztah s Bohem, který promlouvá skrze ostatní

„Pro mě je to takový to vědomí, že v tom nejsem sama, že tady je i někdo další, kdo to má podobně a řeší podobné věci. Asi to přijetí, že mě berete takovou, jaká jsem. Nesnažíte se mě nějak při tom formovat, zaškatulkovat nebo že ze mě neděláte někoho, kým nejsem, že mě berete se vším všudy, asi to sdílení těch zkušeností je pro mě důležité, a i to předávání boží přítomnosti, že to má každá jinak. Že dokážu vidět to, jak to každá zažívá jinak.“

Ludmila vyrostla v nevěřící rodině, kde ale po revoluci propuklo nadšení pro víru a přihlásili děti na náboženství. Zažila ve škole hodiny náboženství, které se příliš nelišily od tradiční katecheze. V období křtu se jí rozvedli rodiče a ona svou víru začala vnímat jako jakousi dětskou jistotu, kterou měla až do studia po maturitě, kde studovala na křesťanské VOŠ a posléze i vysoké škole. Tam *prohlédla z dětské víry*. Chodila do otevřeného společenství mladých lidí a začala vnímat samu sebe i jako součást církve, což vnímá jako odpovědnost dospělé víry. Předtím pro ni byla církev *ti preláti, a ne společenství normálních lidí, co řeší normální věci*. Přesto cítí nevěrohodnost některých církevních autorit a hodnostářů, kteří se podle ní chovají, jako kdyby žili v jiném světě než obyčejní věřící. Svatbu měla v kostele, manžel však v té době nepraktikoval, tak do kostela chodila sama. Posléze bydleli několik let v Německu, kde byla aktivní farnost propojená s městem a kněz byl uznávaná osobnost, kvůli jazykové bariéře se jí tam však nedařilo více zapojit. Do ženského společenství se dostala na osobní pozvání kamarádky a oslovilo ji přijetí, kterého se jí tam dostalo. Kromě přijetí zde oceňuje sdílení zkušeností (i těch těžkých) a zejména předávání Boží přítomnosti v jinakosti. Vzájemná odlišnost poskytuje obohacení. V ženském společenství si taktéž odpočine, načerpá síly a je vděčná

i za společné čtení Písma. Domnívá se, že takové malé společenství oživuje to velké – farní, protože téměř každá z žen je pak dále aktivní ve farnosti. Rovněž ale konstatuje, že většina farnosti se spokojí se mší a nic víc nepotřebuje. *„Asi tu farnost oživujeme, nějakým způsobem trochu vedeme, dost toho pro ni děláme, ale nevím, co by se stalo, kdybychom tam nebyli, asi by to fungovalo úplně stejně, pro některý lidi, protože by se vůbec nic nezměnilo, protože ty mají jen ten život chození do kostela, a to je pro ně konec nebo tím to končí.“* Véra je pro ni osobní vztah a naděje, že lidé mohou být lepší, než jsou, a také to, že jinde to bude lepší. V poslední době má pocit, že se jí daří být s Bohem téměř neustále, během všeho, co dělá. Snaží se také se s Bohem setkávat v ostatních lidech. Modlitba je pro ni nesmírně důležitá, protože bez ní by vztah nefungoval, nebyl by naplněn komunikací. Osoba kněze je pro ni důležitá, zvláště když není vyhořelý a má co nabídnout, malé společenství však zvládne fungovat i bez něj. Farnost by mu měla nabídnout přijetí, podporu a zpětnou vazbu.

5.3.7 Kamila: Véra jako přidaná hodnota

„Véra pro mě znamená smysl života, já když jsem začala tu víru žít nebo poznávat, tak to bylo v době, kdy člověk dospívá, a byla jsem v takové fázi, že rodiče mě nějak vychovali, něco mi předali, snažili se mě nějak do života vybavit, ale mně tam chyběla nějaká ta přidaná hodnota, já jsem hledala ještě něco dál, já jsem cítila, že mi to nestačí, to co mi předali, já jsem v tom začala nacházet něco, co mě obohacuje, co mě naplňuje, čemu se třeba můžu věnovat, prostě taková další přidaná hodnota v tom životě, něco co hledá dospělý člověk.“

Kamila vyrostla v nevěřící rodině, k víře se však postupně dostala skrze rodinu svého přítele, posléze manžela. Setkání s jeho babičkou ji velmi oslovilo, přijala ji téměř za vlastní a postupně s celou rodinou začala chodit do kostela. Sama mluví o velmi pomalé a postupné cestě k víře, která trvala několik let. Nedřívě si jen užívala kouzlo a atmosféru kostela, kam chodila, posléze se začala ptát na zkušenosti s vírou v rodině svého přítele. Vlastní rodiče její cestu k víře respektovali, nijak jí nebránili. Pokřtěná byla až během studia na vysoké škole. *„U mě to bylo takový postupný, já tomu říkám, jako když dozrává víno, že to chce ten správný čas, ty správné podmínky.“* Víru přijala jako smysl dospělého života, jako přidanou hodnotu k tomu, co jí předali rodiče, jako obohacení, naplnění a zdroj ochrany a síly, kterou může od Boha čerpat. S vírou zároveň

přijala i pravidla křesťanského života, která jí způsobila vážná morální dilemata, která byla během rozhovoru nucena znovu velmi emotivně prožít. Nejprve několik let řešila, jak dostat pravidlu předmanželské sexuální zdrženlivosti, když se svým přítelem už několik let chodila. Toto dilema jí velmi psychicky deptalo. Další se týkalo postoje církevního učení k asistované reprodukci v době, když toužili mít s manželem dítě a nedařilo se jí přirozeně otěhotnět. Posléze pak v situaci, kdy jí několik měsíců umíral otec po mozkové příhodě a ona se snažila o křesťanské doprovázení během jeho umírání a narazila na velké nepochopení až odpor v části rodiny. Zároveň se jí ale dařilo tuto těžkou situaci komunikovat s dětmi, které se s ní ochotně modlily. V těchto situacích jí víra byla útěchou a posilou, ale uvědomila si, že ji nemůže nikomu vnucovat, jen nabídnout jako možnost. *„Někdy mám pocit, že třeba v souvislosti s tím tatškou, když jsem věděla, že je tak dlouho mezi životem a smrtí nebo před nebeskou branou, tak to pro mě byla taková doba k zamyšlení, která možná moji víru prohloubila, i potom když jsem dětem vysvětlovala, co se s tím dědou děje, že už odchází a nevnímá, tak to bylo fakt, tak na druhou stranu je pro víru těžký, když se setkávám s nepochopením.“* V ženském společenství je pro ni důležité už samotné setkání, přijetí, sdílení názorů a zkušeností. Byla by ráda, aby se dostal prostor ke sdílení skutečně pro všechny, mrzí ji, když někteří jen naslouchají a nic neříkají. Sama se ne vždy však cítí zcela pochopena. Vývoj společenství podle ní potřebuje různost a jinakost, jinak zůstává na místě, to samé ostatně platí i o farnosti. Sama se ve farnosti setkala s nepřijetím, když neplnila očekávání ostatních věřících. Modlitba je pro ni odpočinkem k načerpání síly, meditací v tichu a o samotě. Důležitá je pro ni i modlitba v rodině s dětmi. Ženské společenství je podle ní obohacím pro farnost, protože ženy se umí lépe modlit a pečovat o duchovní věci. Co se církve týče, tak vidí problém se samotným termínem, který v lidech vzbuzuje odpor. Sama tento termín ani nepoužívá, zvláště když mluví s nevěřícími lidmi.

5.3.8 Eliška: Víra, která předchází vše

„Mám pocit, že je to pro mě hlavní priorita, když jsem byla dítě, tak to pro mě byl nějaký zvyk, pak v pubertě to byla taková opěrná berlička a něco, co mi vlastně docela komplikovalo život, protože jsem si našla nevěřícího kluka, takže jsem si dost často říkala, jestli to mám zapotřebí si takhle komplikovat život, a bylo to fakt těžké se rozhodovat v určitých věcech a na druhou stranu jsem vlastně věděla, že bez toho nemůžu být (...),

takže si čím dál tím víc uvědomuji, že je to ta priorita, že bez té víry by ani ta láska a to ostatní nebylo. Ted' je to to nejdůležitější pro mě.“

Elišku přivedla k víře vedoucí na skautu, která měla dar víru předat, byla sice pokřtěná jako malá, ale do kostela chodila jen u babičky, u které nebyla moc často. Začala tedy chodit do kostela sama jako dítě, postupně si tam našla přátele a ve farnosti se cítila přijatá. Sama se podivuje nad tím, že celou tu dobu dětství a dospívání do kostela chodila samostatně, i když moc nevěděla proč. Zpětně to vnímá jako Boží vedení a pocituje velkou vděčnost. Víru pak prožívala i na skautu a na farních táborech pro děti, kam jezdila jako vedoucí. Studium na vysoké škole pro ni znamenalo odtržení se od farního společenství, ale zároveň zde našla hluboce věřící kamarádku, se kterou mohla svou víru sdílet a duchovně růst, když v té době byl zrovna ve farnosti kněz, který ji nepřijímal a povyšoval se nad ní. *„Ale co se týče třeba kněze, v té době ..., tak to jsem se teda dobře necítila, protože jsem cítila, že nemám to zázemí kolem sebe, že jsem hodně zranitelná. V podstatě jsem cítila, že by se za mě tady nikdo nepostavil, takže jsem cítila určitou slabost, že jsem věděla a že v podstatě mi i on řekl, že mi může zakázat zpívat žalmy, prostě jsem cítila, že on jako je jako nade mnou, a že já se musím vlastně snažit, abych si vůbec zasloužila tam být, a to mi bylo hodně nepříjemné.“* Zkouškou víry pro ni byl i vztah s nevěřícím partnerem. Ženské společenství vnímala jako prostor, kde mohla sdílet svou víru a rodinné starosti, protože v rodině to nešlo. Zažívá zde intenzivní zážitky společné modlitby, které jsou často plné emocí a jsou jí inspirací a motivací pro soukromou modlitbu. Oceňuje také nové informace a témata, která společenství nastoluje, protože sama často neví, jak odpovídat na otázky nevěřícím. Ve společenství nachází hlubší vztahy, které umožňují sdílení. Farnost pro ni dává pocit sounáležitosti většího celku, neumožní však právě tyto hlubší vztahy. K pojmu církev má pak velmi rezervovaný postoj, uvítala by však větší angažovanost církevních představitelů ve společnosti a větší vstřícnost k lidem mimo církev. *„Ale musím říct, že z těch společenství, z těch všech druhů, je církev to, kde se cítím nejmíň být součástí. Ne že by to pro mě nebylo důležité, čím jsem starší, tím se modlím víc za ty biskupy a kněze a papeže. Jako velká autorita pro mě je určitě papež František, vím, že to, když jsem se jako dítě setkala s Janem Pavlem II., tak to byla pro mě spíš taková čest. Ale ted' fakt papeže Františka sleduji, a i jsem četla nějaký encykliky a fakt si strašně vážím toho, jak je strašně otevřený, ale třeba co se týče arcibiskupů a biskupů a těch pánů, tak musím říct,*

že k nim nemám nějaký velký vztah, pokud mám být upřímná, tak k nim vlastně žádný vztah nemám, jsem za ně se schopná modlit, to je tak všechno, ale musím říct, že já a církev nic moc.“ V modlitbě naráží na rozpor mezi ideálem a skutečností. Chtěla by v modlitbě větší pravidelnost a zklidnění, naráží však na vlastní přetíženost a vyčerpání. Kněze vnímá jako osobu, která má velký vliv na společenství a na život jednotlivých věřících. Sama má zkušenost jak se skvělymi kněžími, tak s knězem, který si na ni dokazoval svou moc, a dokonce s knězem, který ji málem dohnal k sebevraždě. Víra je pro ni hlavní životní priorita, která předchází vše a je zdrojem dalších ctností, v souvislosti s letošním životním výročím pak reflektuje i vývoj, kterým její víra za ty roky prošla.

5.4. Společné kategorie výzkumu

Tato část bude pojednávat o společných tematických kategoriích vzešlých ze sebraných dat a vztazích mezi nimi, je to také část, která je další interpretací autorky výzkumu. Jako v předchozí případové studii jsem se pro větší přehlednost a srozumitelnost rozhodla poskládat kategorie vzešlé z výzkumu okolo základních témat výzkumné otázky. Výzkumná otázka zní: Jak prožívají **lidé víru** ve **společenství**? Tato základní témata jsou tedy: lidé, víra a společenství. Vybrané pasáže z rozhovorů z důvodu větší přehlednosti textu opět umístíuji do poznámek pod čarou.

K tematickému celku **lidé** jsem přiřadila kategorii **vztahy** a **duchovní/psychické potřeby**. Kategorie duchovní/psychické potřeby v sobě obsahuje podkategorie porozumění a přijetí. Z většiny rozhovorů lze vyčíst silnou potřebu přijetí, a to jak od Boha, který přijímá bezpodmínečně, tak od lidí, kdy občas některé ženy narážely na nepřijetí – nikoliv však v malém společenství žen. Jedná se tedy o kategorii, která prochází celým výzkumem. Kategorie vztahy v sobě obsahuje další podkategorie: rodina, partner, klíčová osoba ve víře, kněz a přátelé. Všechny tyto podkategorie ovlivňují, jak jednotlivé účastnice výzkumu prožívají svou víru ve společenství i mimo něj. Jen jedna žena uvádí své rodiče jako ty, kdo jí předali víru, v drtivé většině měli k jejich víře nevyhraněný postoj, v jednom případě byli striktně proti. Spíše je rodina tematizovaná jako ta současná, kde hrají důležitou roli děti, jako výzva pro vlastní víru. Všechny ženy

se své děti snaží vychovávat ve víře, přináší to další otázky a často i obohacení.³⁵¹ Osobu partnera tematizují ty, kde partner představoval pro jejich víru výzvu či morální dilema. Téměř všichni pak uvádějí klíčovou osobu ve víře, která jim víru buď nějakým způsobem zprostředkovala, nebo je v určité době ve víře doprovázela. Ve všech případech to byla další žena. Osoba kněze nevyhází z výzkumu příliš zásadní, zejména pak ve vztahu k malému společenství, kde není potřeba, ale pokud je, tak může přinést nová témata a obohatit společenství. Kněz je více zmiňován ve vztahu k farnosti, kde určuje tempo a směr, což bude ještě zmíněno v posledním tematickém celku. Účastnice výzkumu se domnívají, že jejich víra je na kněžích nezávislá, konstatují různé zkušenosti s různými kněžími a oceňují, když je kněz inspirativní. Podkategorie přátelé, respektive přítelkyně jsou pro ně ony samy navzájem. Toto přátelství je důsledkem společně prožívané víry ve společenství a má pro ně velkou hodnotu, stejně jako propojení celých rodin a dětská přátelství mezi sebou.³⁵²

K tématu víra jsem přiřadila následující kategorie, které mají v závorkách uvedeny podřazené podkategorie: **zjevení** (setkání s Bohem, obrácení, zázrak, neexistence pochybností), **pravidla** (řád, morální dilemata), **atributy víry** (radost, naděje, vděčnost, útěcha, niternost, kotva, láska, neexistence pochybností), **dynamika víry** (smysl, Boží vedení, obohacení, inspirace, cesta, jinakost) a **modlitba** (společná, individuální, rozhovor, četba duchovní literatury, intenzivní prožitek, hudba, ticho, meditace, načerpání, trvalá, s cizími, s dětmi) a **aktivní dimenze víry** (služba, evangelizace, výuka náboženství, charitativní práce, péče o farnost). Většina z oslovených žen tematizuje události **zjevení**, které se jim (někdy i více než jednou) přihodily buď formou skutečného setkání s Bohem, nebo zázraku, které je neochvějně

---

³⁵¹ „Taky tím, že teď nechodíme do kostela, tak se víc věnujeme i mimo neděli tomu, že si povídáme o té víře nebo si čteme různé příběhy nebo se bavíme o těch náboženských věcech a oni často přijdou sami nějakým dotazem. Protože mají různé dětské bible v pokojíčku a další knížky k dispozici a často po nich sáhnou a pak se ptají. A ... miluje křížovou cestu, tak ji chodíme tam i zpátky.“

„Ale když to vidíš, tak i ten, co vlastně se tváří, že ta jeho cesta je rovná, tak si musel projít nějakou zkušeností, která byla kostrbatá. A jak teď předávat tu víru svým dětem? Třeba říkám, ... hele, bude K. na Lomci a ...: no to snad není doufám nějaký ultrakatolik? Tak si říkáš: už takhle brzo?“

³⁵² „Takže pro mě to vlastně bylo jako to napojení se na vás, na ty ... nebo to vaše společenství holek, že se to postupně otevřelo, a že to najednou nebylo už setkání naše, ale setkání těch rodin, a za to jsem byla strašně vděčná.“

„Ty menší společenství, ne takový ty davový akce a davový věci, a i to, že jsme ty rodiny dohromady, je důležitý a je to pro mě takový intimnější prostředí, a to přátelství je pro mě hrozně důležitý, že i ty děti se mezi sebou můžou přátelit, že věřím, že to bude mít i pro ně pokračování, že věřím, že jim to vydrží i do dospělosti jako nám.“

utvrdily ve víře v Boha, samy posléze hodnotí, že od té chvíle již nemůžou o Bohu pochybovat.³⁵³ Čili je spojují s konverzí na začátku své cesty víry. Kategorie **pravidla** zde má ambivalentní obsah, část žen pravidla přijímá jako pevnou součást víry, jako neměnný řád, který jim sice může způsobit těžká morální dilemata, ale více je nezpochybňují, část žen pravidla nijak netematizuje, ale část žen vnímá pravidla jako něco, co nijak více s jejich vztahem s Bohem nesouvisí. S pravidly se dostaly do konfliktu, až když se jim je později někdo snažil předat³⁵⁴, samy pak shodně uvažují, jakým způsobem tato pravidla předávat svým dětem, když je samy ne zcela přijaly. Kategorie **duchovní atributy víry** zobecňuje pojmenovanou zkušenost s vírou jednotlivých žen, které hovoří o radosti, důvěře, naději, vděčnosti, útěše, niternosti, kotvě a lásce.³⁵⁵ Neexistence pochybností se jeví v této zkoumané skupině jako jeden z atributů víry a souvisí se zkušeností osobního zjevení. Důležitou kategorií v této tematické skupině je **dynamika víry**. Je možno říct, že se jedná o nejdůležitější kategorii celého výzkumu vůbec, protože prochází napříč všemi tematickými celky. Dynamiku víry charakterizuje zejména vývoj, který lze vztáhnout k lidem, víře i společenství. Víra prochází vývojem, je to cesta, která má směr, a během této cesty na ní člověk odkrývá

---

³⁵³ „Jsem nikdy nepochybovala a mám pocit, že k té víře přistupuji tak nějak prostě.“

„Ale není to nikdy: hele, Bože, ty neexistuješ, protože s ním mám tak hluboký vztah, že nemůžu říct, že by neexistoval. A vlastně mě to někdy i štve, protože bych chtěla mít i víru s tou pochybností, že bych si někdy mohla dovolit říct, že nejsi a hotovo. Ale tohle já nemůžu nikdy říct.“

„No nemám pocit, že bych ani třeba měla období, že bych nevěřila nebo tak“.

³⁵⁴ A tehdy jsme se prostě sešli v létě s knězem, já jsem říkala, že mám fakt problém v partnerském vztahu a nevím co s tím, že prostě musí být každému jasné, když spolu chodíme od šestnácti, tak s ním člověk něco zažije a taky otázka sexu a co s tím. On nám tenkrát řekl, zkuste se brát jako bližší kamarádi, tu otázku sexu prostě odložte.“

„Jsem se potkala s ..., která v té době čerstvě uvěřila, a byla úplně taková jako svítící čerstvě uvěřená evangelička, která všechny v okolí totálně evangelizovala a furt se ptala, jak to máme teda s tím Kristem, jestli jsme se s ním opravdu setkali, jak žijeme čistý život, co se týče našich partnerů a tak dále. Jak jsem byla hodně mimo, co se společenství týče, tak jsem si ty svoje představy o víře mohla trochu utvářet mnohem svobodněji, než když bych byla součástí něčeho, kde by mi to furt někdo připomínal nebo mi dával nějaké obrazy, jak by to mělo být.“

„Myslím, že otec ... to měl se mnou celkem složité, protože já jsem sice měla fakt hluboký vztah s Bohem a víru, ale měla jsem problém s některými pravidly, protože jsem prostě v tom nebyla vychovaná, a randila s kluky, a i v době, kdy jsem se chystala na ten křest.“

³⁵⁵ „(...) takže si čím dál tím uvědomuji, že je to ta priorita, že bez té víry by ani ta láska, a to ostatní nebylo. Teď je to to nejdůležitější pro mě.“

„Je to důvěra, důvěra, že ta báchorka v Bibli je pravdivá a že Pán Ježíš to myslí vážně. A je to i zkušenost, že je živý.“

„Znamená to pro mě kotvu, a když třeba někdy nevím, co a jak, tak si můžu popovídat a říct panebože co teď. Když fakt nevím. Že si pak třeba zajdu i v týdně na mši. Oporu. Taky ti to dává takové mantinely do života. A život v pravdě.“

„Asi teď jak jsem, je to nějaký osobní vztah s Bohem, je to pro mě hodně důležité v životě. Pro mě osobně, dává mi to spoustu naděje, že my lidi můžeme být lepší, než jsme, a že to i bude lepší někde jinde, ty jo to je otázka.“

smysl a odhaluje Boží vedení. Na této cestě se člověk setkává s druhým – s jeho jinakostí³⁵⁶, která by pro něj měla být obohacením a inspirací, protože skrze něj promlouvá Bůh. Všechny ženy tuto jinakost oceňují rovněž ve svém společenství, jako jeho hlavní znak. Další kategorií v tematickém celku víra je kategorie **modlitba**, kterou lze opět charakterizovat různými podkategoriemi, které jsou zmíněny výše. Modlitba ve společenství může mít silnější atmosféru a větší hloubku a sílu, zejména když je dostatek času a prostor.³⁵⁷ Modlitba za sebe navzájem posiluje dobré vztahy uvnitř společenství. Společná modlitba dodává energii a může být inspirací pro modlitbu soukromou.³⁵⁸ I ty, co se ve společenství nerady modlí nahlas, rády při společné modlitbě naslouchají druhým. Kategorie **aktivní dimenze víry** zahrnuje veškeré aktivity, kterým se ženy věnují a souvisejí s vírou. V jejich případě jde o výuku náboženství a práci s dětmi, různé druhy pomoci ve farnostech, evangelizaci a charitativní činnost. V drtivé většině případů se nejedná o výrazně institucionalizovanou činnost, spíše o spontánní aktivity, které ženy dělají svobodně ze své vůle.

Posledním tématem je společenství. Zde jsem rozdělila kategorie (a podkategorie) následovně: **církev** (ideál vs. realita, terminologické problémy, evangelizace, papež František vs. ostatní, pestrost a otevřenost), **farnost** (malá církev, přijetí vs. nepřijetí, sounáležitost, kněz) **společenství žen** (vztahy, intimita, informace, sdílení, modlitba, vývoj, jinakost). V kategorii **církev** byl nejčastěji tematizován církevní ideál versus realita, se kterou se ženy během let setkaly. Shodují se s v tom, že samotný termín může mnoho lidí odradit, zejména těch, kteří nemají s církví zkušenost žádnou, případně trpí

---

³⁵⁶ „Mě hrozně obohacuje, i mimo tohle spolčo, setkávání se s lidmi, které jsou hodně jiní než já, a to si myslím, že to naše společenství ideálně naplňuje. Že mám pocit, že žádná z nás není stejná jako druhá, že máme vždycky třeba něco chvíli společného, ale něco, co máme pak diametrálně odlišné.“
„(...) a i to předávání boží přítomnosti, že to má každá jinak. Že dokážu vidět to, jak to každá zažívá jinak.“
„(...) potom jako i inspirace tou různou spiritualitou jednotlivých členů, že každý to má trochu jinak a je to určitě inspirativní“.

³⁵⁷ „V té společný, mě hodně záleží, co tomu předchází, jakože když se prostě sejdem v rychlosti, tak to není ono, mě vyhovují takové ty modlitby v těžkých situacích, co chtějí hodně času. Myslím, že je tam ta atmosféra opravdu hodně velkého napojení. Že všichni se opravdu soustředíme. A tam je to cítit, tam je cítit, že jsme tam my a Bůh.“

„Nemám pocit, že by se mě nějak hluboce dotkla, ale když je tam ta atmosféra, a to otevření, tak se mě to dotýká, nevím, jak to říct, jinak to na mě rezonuje nebo to ve mně zanechá úplně něco jiného.“

³⁵⁸ „Nebo jde i o nějaký impuls k vlastní modlitbě. Když je to třeba tak já modlitba jakoby pro formu, tak se mě to nějak nedotkne a nemám pocit, potřebu nad tím víc přemýšlet doma nebo vnášet do nějaké své svojí soukromé modlitby.“

„Ne, to ne, to já i o tom přemýšlím, co ostatní říkají. A kolikrát mě to i inspiruje. To mi nevádí.“

předsudky.³⁵⁹ Když chtějí mluvit o církvi, raději používají termín jiný, například farní společenství. Některé necítí k církvi vztah vůbec žádný, jediné téma z této oblasti je papež František, který je vnímán jako protipól českých církevních představitelů.³⁶⁰ Jako ideální církev je pro ně církev otevřená pro všechny a pestrá.³⁶¹ **Farnost** je pro ně jakási malá církev, zde mají pocit sounáležitosti s ostatními, zde se cítí přijaty (nebo naopak nepřijaty a hledají farnost jinou nebo se tím dlouhodobě trápí). Klíčovou osobou farnosti je kněz. Ten je motorem a garantem oné otevřenosti nebo naopak uzavřenosti. Může farnost vést a inspirovat nebo naopak stáhnout dolů a deaktivovat. Jako odstrašující případ jsou pak kněží, kteří si ve farnosti dokazují svou moc, případně lžou. Poslední kategorie tohoto celku je **společenství žen**. To je charakterizováno vzájemnými vztahy, které jsou přátelské. Panuje zde tedy intimní prostředí, kde je možno bezpečně sdílet své zkušenosti a navzájem se obohacovat. Ženy oceňují i nová témata a informace, které se dozvěděly, jako něco, co by si samy nezjistily. Ujasnilo jim to jejich víru, případně pomohlo odpovídat na otázky nevěřících.³⁶² Důležitou podkategorií je modlitba, která byla již

---

³⁵⁹ „(...) tak to ty lidi třeba víc přitáhne, než když řekneš církev, že někdo to vnímá jako nějakou strašnou hierarchii a byrokracii a instituci, co napáchala strašně zla. Já mu musím říct, že třeba ten výraz církev skoro ani nepoužívám, když mluvím s někým třeba mimo společenství. Já to slovo ani neřeknu.“

„(...) co to vlastně je ta církev, už tím, že žiji v nevěřící rodině a celý život mi všichni vlastně akorát předhazovali to, že chodím do kostela, a když mi to přehazovali, tak to vždycky bylo v souvislosti s církví, co na tom jako mám, tak v podstatě vždycky argumentuji tím, že já jako křesťan nerovná se církvi, což není úplně asi dobře.“

„Mně strašně vadí, když se řekne ta církev, že většina lidí vidí tu strukturu, a to co bylo dřív. A málokdo zjistí, jak to teda vlastně je, že to jsou i ty lidi, a tak, pak takovýto český, vy jste ta církev, tak se přece nemůžete takhle chovat. A vůbec se to nebere, takže jsme lidi, jenom lidi a chybujeme. Jako by nám nedali ani být šanci normální.“

³⁶⁰ „Mně přijde, že teď jsem k církvi celkem kritická, strašně uznávám papeže, a i kdybych nebyla katolíka, tak mám pocit, že je to fakt velká autorita, zejména teď František, který to teď vzal za správný konec a je otevřený všemu a všem a je to dobrý (...) Vadí mi někteří ty církevní hodnostáři, kteří jsou úplně mimoni, že jo, viz Duka, nebo náš biskup. Že se vzdalují lidem úplně těm obyčejným a myslí si, že jsou něco víc a žijou v jiném světě.“

„Ale teď fakt papeže Františka sleduji a i jsem četla nějaký encykliky a fakt si strašně vážím toho, jak je strašně otevřený, a líbí se mi, že bere ty lidi všechny, nejenom křesťany, líbí se mi, jaký má názory třeba na homosexuály a tak a různé problémy ve světě, že fakt takový, že nikoho neodsuzují, tak to se mi hodně líbí a myslím si, že má hodně velký vliv to, co říká, ale třeba co se týče arcibiskupů a biskupů a těchle pánů, tak musím říct, že k nim nemám nějaký velký vztah, pokud mám být upřímná, tak k nim vlastně žádný vztah nemám, jsem za ně se schopná modlit, to je tak všechno, ale musím říct, že já a církev nic moc.“

³⁶¹ „Prostě bych si strašně přála, aby v ní nebylo to soupeření a povyšování se a nevím co všechno, abychom se dokázali obohatit i od jiných vyznání od evangeliků a tak, přijímat tu různost, být si otevřený a neházet všechny do jednoho pytle. To je ale možná úkol pro nás pro všechny.“

„Myslím si, že aby to společenství celkově fungovalo, tak si myslím, že určitě je nejdůležitější takovýto přijetí těch lidí, nechci zase říkat církev, což je pro někoho strašák, ale pro ty, kdo třeba mají zájem si popovídat o těch náboženských otázkách, jsou otevření a něco si přečetli nebo něco zažili, tak přijetí se vším všudy, ať jsi takový nebo makový, ať jsi rozvedený, alkoholik, bývalý fetišák nebo cokoliv jiného, tak přijetí se vším všudy.“

³⁶² „Cítila jsem se tam dobře, že jsem se tam fakt něco dozvěděla.“

popsána v tématu víra v předchozím odstavci, stejně jako podkategorie vývoj. Zde jen zopakují, že předávání a sdílení Boží přítomnosti v jinakosti, která inspiruje, obohacuje a umožňuje vývoj, je asi nejvýraznější kategorií vzešlou z tohoto výzkumu.

„Tak to je pro mě hodně dobrý a hodně mě to motivuje i s nad těmi věcmi potom sama zamýšlet, třeba teď, jak jsi nám říkala o církvi, a o jejích problémech, o tom, co se děje v církvi, a o tom, jak to třeba tam původně bylo, tak jsem vlastně zjistila, že mě to téma zajímá, ale nikdy bych si sama nevzala takovou knížku, abych si ji četla, i z toho důvodu, že nemám moc čas číst knížky, jaký bych si přála, ale vlastně jsem zjistila, že je to hrozně zajímavé téma, že je dobré, že se jako křesťané potřebujeme něco dozvědět, protože když pak na veřejnosti se tě někdo na něco zeptá nebo ti někdo položí otázku, tak je dobré umět odpovědět, potom může člověk třeba nějakým způsobem argumentovat.“

„Informace nebo nějaký hlubší vhled do víry, ne jenom do Písma, ale spíš, co se týče církve, proč jsou nějaké věci tak nebo tak, jak si třeba vysvětlila, že nějaká věc církvi prostě má nějaký kontext, a to, že se to ustanovilo, byla reakce na něco nebo třeba obranná reakce, tak mám pocit, že nějaké věci, co by přišly divný, že se mi třeba historicko-teologicky osvětlila.“

6. Komparace případových studií a prakticko-teologická reflexe

V této kapitole se budu zabývat srovnáním předchozích případových studií. Srovnání případových studií, které mají stejnou výzkumnou otázku, je relevantním krokem pro hlubší porozumění těmto případům.³⁶³ Proto zde bude sloužit jako odrazový můstek pro následující prakticko-teologickou interpretaci. Nejprve zde budou schematicky zopakovány jednotlivé kategorie vzešlé z obou výzkumů, následně bude provedena komparace. Poté bude následovat prakticko-teologická reflexe jednotlivých kategorií.

6.1. Schematické znázornění kategorií a podkategorií obou výzkumů

Kategorie a podkategorie v případové studii ve **farnosti** a ve **společenství** jsou zobecněnou odpovědí na výzkumnou otázku: Jak lidé prožívají svou víru ve společenství? Okolo **hlavních témat** této otázky, tj. lidé, víra, společenství, které jsou znázorněny tučně, jsou pak vypsány jednotlivé KATEGORIE, které jsou psány velkými písmeny. Kurzívou jsou pak označeny *podřazené kategorie*. Některé podkategorie jsou zde uvedeny vícekrát pro znázornění jejich vazby na více kategorií. Při srovnávání jednotlivých tematických celků u obou studií jsem pak použila barevné rozlišení. V kapitole s teologickou interpretací pak již barevně nerozlišuji. Když je v textu zmiňována první studie, je vždy uveden termín farnost, když druhá, tak společenství nebo ženy.

6.1.1. Téma lidé

LIDÉ:

- **VZTAHY:** *manžel/manželka, kněz, v rodině, farnosti, ve společenství*

LIDÉ:

- **VZTAHY:** *rodina, partner, klíčová osoba ve víře, kněz a přátelé*
- **DUCHOVNÍ/PSYCHICKÉ POTŘEBY:** *porozumění a přijetí*

Tematický celek **lidé** je v obou výzkumech relativně podobný. Hlavní kategorií jsou zde VZTAHY. Tyto vztahy hrají pro prožívání víry mezi druhými lidmi hlavní roli v obou

---

³⁶³ Srov. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*, s. 236.

případových studiích. Blízké a vřelé vztahy představují jednu z hlavních podmínek pro prožívání víry v menším společenství a rovněž ve zkoumané farnosti. Propojování lidí a vytváření sítí vztahů představuje i jeden z cílů, který si vytyčil kněz v této farnosti. Navíc se ukázalo, že se mu daný cíl daří uskutečňovat. Pro většinu účastníků výzkumu je důležitý zejména vztah s knězem ve své farnosti, případně s těmi, co působili ve farnosti před ním. Tento vztah může mít samozřejmě i negativní dopad, ale převažuje pozitivní. Pro víru jsou pak zásadní vztahy v rodině (mezi partnery) u obou zkoumaných případů. Ve společenství žen je navíc podkategorie *klíčová osoba ve víře*, tím je míněna osoba, která nějakým způsobem ovlivnila člověka na jeho cestě víry. Ve farnosti není tato podkategorie hlouběji tematizována, protože zde tuto roli ve většině případů plní [manžel/manželka](#).

Dále je zde navíc také kategorie **DUCHOVNÍ/PSYCHICKÉ POTŘEBY**, které zahrnují *porozumění* a *přijetí*, po kterém ženy touží, a ne vždy se s ním ve farnosti (církvi) setkaly. Lze se domnívat, že ve zkoumané farnosti se tyto kategorie nevyskytují, protože byli u účastníků výzkumu naplněny. Což rovněž souvisí s tím, že oni svou farnost hodnotí veskrze pozitivně.

6.1.2 Téma víra

VÍRA:

- **VÍRA JAKO CESTA:** *Bůh člověka připravuje, vztahy a setkání, hledání (odpovědí, krize, smysl)*
- **ZVRAT:** *otevření očí, vnitřní proměna, Duch svatý*
- **DUCHOVNÍ ATRIBUTY VÍRY:** *niternost, hloubka, pocit blízkosti, vlně ticha a souznění v modlitbě, hudba, liturgie, uvědomění si vlastní hříšnosti*
- **MODLITBA:** *vztah, osobní – společná, čas a prostor*
- **SMYSL:** *smysl života, pohled zpět, víra jako cesta*
- **DUCH SVATÝ:** *tmelí a propojuje společenství, převrací život (zvrát), dary, dobro, harmonie, dává růst společenství*
- **OBNOVA:** *přijetí, vztahy, přátelství, otevřenost, pravdomluvnost, síla, niternost, blízkost, hloubka, zvrát*

VÍRA:

- ZJEVENÍ: *setkání s Bohem, obrácení, zázrak, neexistence pochybností*
- MORÁLNÍ PRAVIDLA: *řád, morální dilemata*
- DUCHOVNÍ ATRIBUTY VÍRY: *radost, naděje, vděčnost, útěcha, niternost, kotva, láska, neexistence pochybností*
- DYNAMIKA VÍRY: *mysl, Boží vedení, obohacení, inspirace, cesta, jinakost*
- MODLITBA: *společná, individuální, rozhovor, četba duchovní literatury, intenzivní prožitky, hudba, ticho, meditace, načerpání, trvalá, s cizími, s dětmi*
- AKTIVNÍ DIMENZE VÍRY: *služba, evangelizace, výuka náboženství, charitativní práce, péče o farnost*

Tematický celek **víra** je mnohem rozsáhlejší než přechází téma. Je zde několik podobných kategorií a také několik odlišností. Nejprve se zaměříme na shodné jevy. Lze říct, že kategorie **VÍRA JAKO CESTA** je víceméně shodná s kategorií **DYNAMIKA VÍRY**. Termín víra jako cesta byl mnohokrát použit v rozhovorech s účastníky výzkumu, proto je zde použit takto doslova. Ženy ze společenství mluví, spíše než o cestě, o vývoji své víry. Nutno poznamenat, že věková struktura účastníků výzkumu z farnosti byla v průměru vyšší (někteří byli starší i o generaci než druhá skupina žen), hodnotili tedy svou víru z delší perspektivy, možná proto také používají symbol cesty. Zároveň také jako samostatnou kategorii uvádí **SMYSL**. Ten je opět spojen s delším časovým horizontem a jakýmsi ohlédnutím za svým životem.

Obě skupiny také hovoří o výrazné změně ve své víře. Ve farnosti je to vyjádřeno v kategorii **ZVRAT**, ve společenství žen v kategorii **ZJEVENÍ**. Kategorie zvrát je spojena s vnitřním obrácením, stejně jako kategorie zjevení, druhá z nich je však popisována skutečně jako zkušenost s Božím zjevením nebo zázrakem, po jejímž zakušení mizí veškeré pochybnosti. Téměř totožná je i kategorie **MODLITBA**. Ve skupině žen obsahuje více podkategorií, byla tedy rozsáhleji tematizována jako samostatná kategorie. Ve farnosti je však tematizována i rámci jiných kategorií, jako je **OBNOVA**, **DUCH SVATÝ** a **DUCHOVNÍ ATRIBUTY VÍRY**, proto nelze říct, že by zde modlitba byla nějakou chudou či málo rozvinutou kategorií. Opak je pravdou. Tři výše uvedené kategorie z farnosti jsou propojeny mezi sebou navzájem kategorií **DUCH SVATÝ**. Zkoumaná farnost, jak už bylo řečeno, je založena charismaticky. Opakuje se zde již několik let

Obnova v Duchu svatém, duchovní náplň menších společenství je také ovlivněna tímto hnutím a jím založenou strukturou modlitby. Celkově se zde na duchovní prožitky klade velký důraz. Lze říct, že to může být jedním z důvodů, proč jsou v tomto zkoumání duchovní atributy víry takto výrazně tematizovány.

Ve společenství žen se navíc objevují tři kategorie **MORÁLNÍ PRAVIDLA**, **DUCHOVNÍ ATRIBUTY VÍRY** a **AKTIVNÍ DIMENZE VÍRY**. První z nich je skutečně samostatnou kategorií, která nemá žádnou paralelu v první případové studii. Je možné, že pro starší farníky nepředstavují pravidla (zejména v oblasti sexuální morálky) už problém jako pro mladší ženy s dětmi. Druhá kategorie pak popisuje víru jako takovou, ženy zde používají i teologický jazyk a pojmy. Zajímavá je podkategorie *neexistence pochybností*, která se vztahuje ke kategorii **ZJEVENÍ**, ta v první studii není tematizována. Výraznou odlišnost také spatřuji v podkategorii **jinakost**. Nalezneme ji pouze ve společenství žen, a to jako výraznou podkategorii, která umožňuje růst, rozvoj a vzájemné obohacení. Ve farním společenství se hovoří spíše o harmonii a souznění, odlišnost zde není nijak zmiňován, s výjimkou „stížností“ na ty, kteří nejsou aktivní ve službách – to zde může být jakási negativní podoba různosti. Může to také souviset s charakterem farního společenství, které je raženo konkrétní spiritualitou. Je možné, že ti, kterým taková spiritualita nevyhovuje, se do života malých společenství nezapojili. Poslední kategorie v této tematické oblasti se nazývá **AKTIVNÍ DIMENZE VÍRY**. Tato kategorie zahrnuje různé aktivity, které ženy dělají a nějakým způsobem souvisí s jejich vírou. Tyto aktivity jsou minimálně institucionalizované (s výjimkou výuky náboženství či hry na varhany), jsou spíše spontánním rozhodnutím jednotlivých žen „něco“ konat. Nutno dodat, že ženy tato témata v rozhovorech tolik nezmiňovaly, ale tím, že máme navzájem blízké vztahy, mohla jsem tyto aktivity z rozhovorů lépe interpretovat. V první studii je analogickou kategorií **SLUŽBA**, která je pak vázaná na tematický celek **MALÉ SPOLEČENSTVÍ**.

6.1.3 Téma malé společenství

MALÉ SPOLEČENSTVÍ:

- *CÍRKEV: farnost jako ohraničená církev, málo přesahů do universální, dřívější předsudky vůči církvi*

- FARNOST: *sít' propojených vztahů, dobro, vzájemnost, větší měřítko než společenství, spokojenost, ideál*
- MALÉ SPOLEČENSTVÍ: *uvnitř farnosti, hluboké prožitky víry, sdílení, přátelství, hudba, ticho, modlitba, podpora, přijetí a otevřenost, stejná forma*
- SLUŽBA: *aktivní menšina, apel od kněze, Duch svatý a jeho dary, radost a naplnění, největší radost činí to, co by si člověk sám nevybral, vázaná na místo (kostel), frustrace z kritiky, ztráta radosti, upuštění od služby, kněz hlídá vyhoření?*
- KNĚZ JAKO CHARISMATICKÁ OSOBNOST: *vliv, kontrola, oblíbenost, autorita, respekt, minimum konfliktů, motor farnosti, oslovení ke službě, snaha nepřetěžovat?*
- EVANGELIZACE: *větší snaha o evangelizaci, náročná pro všechny (i ve vlastní rodině), lépe tam, kde je zájem, Alfa kurzy, pocit vlastní nekompetenčnosti (vzdělání?)*
- VZDĚLÁNÍ: *minimum vzdělání, Alfa kurz jako náhrada, potřeba vzdělání k evangelizaci*

SPOLEČENSTVÍ:

- CÍRKEV: *ideál vs. realita, terminologické problémy, evangelizace, papež František vs. ostatní, pestrost a otevřenost*
- FARNOST: *malá církev, přijetí vs. nepřijetí, sounáležitost, kněz*
- MALÉ SPOLEČENSTVÍ: *vztahy, intimita, informace, sdílení, modlitba, vývoj*

Tematický celek SPOLEČENSTVÍ je obdobně rozsáhlý jako předchozí celek. Co se kategorií týče, část z nich je identická v obou zkoumaných případech, část se liší, což je dáno převážně charakterem zkoumaného případu. V obou skupinách lze najít shodné kategorie: CÍRKEV, FARNOST a SPOLEČENSTVÍ, jejich interpretace je však odlišná, zejména u prvních dvou jmenovaných. Účastníci výzkumu z farnosti vnímají CÍRKEV jako především svou farnost (*farnost jako ohraničená církev*), univerzální církev tematizují málo nebo vůbec, část z nich hovoří o institucionální církvi spíše jako o problému na cestě své víry, se kterým se museli vyrovnat. Ve společenství žen je v kategorii CÍRKEV vnímán **rozpor mezi ideálem a realitou**, kde ideál je vnímán jako pestrost a otevřenost, kterou v reálné církvi ženy často nenacházejí. Tento rozpor je pocíťován i ve vztahu k církevní hierarchii, na jedné straně stojí *papež František*, který je srozumitelný a přesvědčivý, a na druhé pak česká církevní hierarchie, která takto vnímána

není. Problém představuje i samotný **termín** církev, který je nesrozumitelný a často překáží v **evangelizaci**.

Co se kategorie FARNOST týče, tak účastníci první studie svou **FARNOST** vnímají veskrze pozitivně jako *sít propojených vztahů* a *ideál*, kde panuje *vzájemná* láska a je cítit *dobro*. Farní společenství je pro ně *větším měřítkem* malého křesťanského společenství v rámci farnosti. Aktivní farníci jsou zde jednoznačně spokojeni s celým fungováním farnosti a neměnili by. Toto fungování je ve velké míře také zásluha jejich obětavé práce. Ve své farnosti jsou pevně zakořeněni. Ženy ve společenství nemají vztah s farností takto těsný. Proto i jejich interpretace farnosti obsahuje jiné akcenty. **FARNOST** je pro ně *malá církev*, která je výrazně spojená s osobou *kněze*, který má na farnost obrovský vliv a víceméně určuje její charakter. Může farnost vést a inspirovat nebo naopak stáhnout dolů a deaktivovat. Důležitou podkategorii představuje *přijetí vs. nepřijetí*. Ve vztahu k farnosti to pro ženy představuje důležitý moment, hned vedle osoby kněze. Přijetí je pak spíše záležitostí ostatních farníků, i když kněz zde také může hrát důležitou roli. Podkategorie *sounáležitost* pak vyjadřuje situaci, ve které se účastnice výzkumu cítí ve farnosti být její součástí.

Kategorie **MALÉ SPOLEČENSTVÍ** představuje právě ona malá křesťanská společenství, jejichž součástí byli všichni účastníci obou výzkumů. V prvním případě, ve farnosti, je toto společenství zásadně vnímáno jako *součást farnosti*. Jeho náplní je *sdílení*, *hudba*, *modlitba* a *ticho*. To vše jejich členové interpretují jako *hluboké prožitky víry*. Tato společenství mají převážně *stejnou formu*, co se společné modlitby týče. Jejich členové zde zakouší *přijetí*, *pomoc* a *podporu*, malá společenství jsou *otevřená* všem a jejich členové se mezi sebou *přáteli*. Druhá skupina interpretuje své společenství podobně. Nevnímá ho však nijak vázané na farnost. Shodné podkategorie jsou zde *vztahy*, *sdílení* a *modlitba*. Navíc je zde podkategorie *intimita*, která souvisí s tím, že společenství bylo roky stejné, je složené pouze z žen a docházelo zde ke sdílení velmi intimních (a těžkých) osobních příběhů. Další rozdílná podkategorie je *vývoj*. Tento aspekt společenství byl velmi silně zdůrazňován v rozhovorech. Poslední podkategorií jsou *informace*. Malé společenství nebylo nikdy pouze modlitební či zaměřené na vzájemnou pomoc a sdílení v těžkých situacích. Vždy zde existoval, alespoň částečně, i vzdělávací obsah. Ten je zde tematizován pomocí podkategorie *informace*.

Ve zkoumané farnosti se navíc vyskytují další čtyři samostatné kategorie: **SLUŽBA**, **KNĚZ JAKO CHARISMATICKÁ OSOBNOST**, **EVANGELIZACE** a **VZDĚLÁNÍ**. Je to logické, farnost představuje větší církevní společenství, kde se odehrává více aktivit a je-li nejmenší církevní institucionální jednotkou³⁶⁴, musí v ní docházet k realizování všech církevních funkcí, jak už bylo řečeno v předchozích kapitolách.³⁶⁵ Kategorie **SLUŽBA** zahrnuje veškeré aktivity, které aktivní farníci plní v rámci farnosti (a částečně mimo ni), a také to, jak tuto službu interpretují. Můžeme říct, že v druhém výzkumu, ve společenství žen, se vyskytuje obdobná kategorie v tematické oblasti **VÍRA**, a to kategorie **AKTIVNÍ DIMENZE VÍRY** s podkategoriemi *služba, evangelizace, výuka náboženství, charitativní práce, péče o farnost*. Tím, že společenství žen má jinou dynamiku než farnost, je tato kategorie v jiné oblasti a je i vyjádřena jiným způsobem. Ve farním společenství vnímají povolání ke službě členové buď přímo jako volání Ducha svatého, nebo jako pověření knězem, nebo obojí. Pociťují rovněž, že ke službě dostávají *dary*, zejména pak pro službu, kterou by si člověk sám nevybral.³⁶⁶ Služba může být *obohacující* a zdrojem *radosti*, ale také i *frustrace* (vyhoření), když narážejí na *nepochopení*, případně své limity.

Další velmi výrazná kategorie je **KNĚZ JAKO CHARISMATICKÁ OSOBNOST**. Kněz je zde skutečným *motorem* farnosti, má enormní vliv na její chod, má nepopíratelnou *autoritu* a *respekt*, je oblíbený. Zároveň je zde *minimum konfliktů*, jeho farníci – členové malých společenství – jsou velice loajální. On je tím, kdo *oslovuje*, řídí a organizuje veškeré aktivity, přesto že část jich deleguje na farníky z aktivního jádra farnosti. Nad vším však má *dohled*. Snaží se též hlídat, aby své farníky *nepřetěžoval*.³⁶⁷

Kategorie **EVANGELIZACE** je zde samostatná, v druhém výzkumu je také tematizována, je však zařazena jako podkategorie v kategorii církev. Ve farnosti byl během doby výzkumu znatelný posun od vnitřní evangelizace pomocí Obnovy v Duchu svatém k evangelizaci vnější, pomocí Alfa kurzu či večerů chval. Farníci tuto činnost vnímají jako velice náročnou³⁶⁸, vidí ji především jako podání svědectví o své víře, snáze

---

³⁶⁴ Nebudeme zde pracovat s nejmenším přirozeným společenstvím: rodinou.

³⁶⁵ Viz 4.2 a 3.5.1.2.

³⁶⁶ Připomeňme si, že takto hovoří v první případové studii zejména muži o službě akolyty či navštěvování nemocných.

³⁶⁷ Leč ne zcela úspěšně, sám říká, že nejraději oslovuje ty samé (na které je spolehnutí).

³⁶⁸ S výjimkou jednoho účastníka výzkumu, který má zkušenost s členstvím u Svědků Jehovových a oslovování lidí (i na ulici) mu nečiní větší problém.

se svědčí tam, kde je zájem. Necítí se dostatečně kompetentní a mají často problém odpovídat na náročné otázky „hledajících“. Někteří deklarují, že jim k tomu chybí vzdělání. **VZDĚLÁNÍ** pak představuje samostatnou kategorii právě z tohoto důvodu. Ve farnosti je ho podle jejich názoru *nedostatek*. Farníci jsou sice spokojeni se spirituální náplní svých společenství a farnosti, která jim přináší hluboké duchovní prožitky, když se však dostanou do situace, kdy mají odpovídat na otázky a svědčit o víře, cítí se nekompetentní. Možná i proto se rádi podílejí na přípravě *Alfa kurzů*, které jim dodají příslušné *vědomosti k evangelizaci*. A velká část farnosti se zúčastnila kurzu pro Aktivní laiky na Teologické fakultě v Českých Budějovicích a sama pořádala několik kurzů pro akolyty. V druhém výzkumu je kategorie **VZDĚLÁNÍ** podobná s podkategorií *informace*. Ženy oceňují nová témata a informace, které se dozvěděly, jako něco, co by si samy nezjistily. Ujasnilo jim to jejich víru, případně pomohlo odpovídat na otázky nevěřících.

6.2 Prakticko-teologická interpretace výsledků případových studií

Co je to prakticko-teologická interpretace? Svoji paradigmatickou pozici jsem již objasňovala v první kapitole této práce.³⁶⁹ Na tomto místě bych chtěla jen zopakovat některé její hlavní aspekty. Empirické zkoumání jsem prováděla intradisciplinárně³⁷⁰ – jako teolog využívající metody, které vycházejí ze sociologie. Mé výzkumy byly kvalitativní a jejich metodika se pohybovala na pomezí etnografického zkoumání a případové studie. Hlavním metodologickým nástrojem jsem byla já sama jako výzkumnice, zároveň však také teoložka a členka zkoumané církve. Kromě procesů přímo spjatých s realizací výzkumu (různé varianty pozorování a rozhovorů) je pak nejdůležitější samotný proces interpretace (kódování, hledání kategorií a vztahů mezi nimi), kdy výzkumník používá svou teologii a své předporozumění a zároveň se snaží interpretovat i teologii těch, které zkoumá.³⁷¹ Jsou to ostatně věřící křesťané a jejich

---

³⁶⁹ Respektive 1.5.2 a 1.6.

³⁷⁰ Ve smyslu van der Venova pojetí intradisciplinarity, srov. 1.3.3.

³⁷¹ K podobnému tvrzení dochází i M. Opatrný. „*Chce-li tedy teologie dojít ke svému vlastnímu názoru, nezávislému na interpretačních rámcích jiných oborů, musí zkoumat zkušenost lidí – i když její poznání vždy zůstane limitováno tím, že jednotlivé zkušenosti se jen těžko zevšeobecňují. Pro to se jako vhodný praktický nástroj jeví rozhovor nebo analýza textu, který zkušenost zachycuje. Koncepte kvalitativních metod vytvořené sociologií tak mohou být pro teologii inspirací, jak svou vlastní prastarou metodu zdokonalovat*“. OPATRŇÝ, M. Teologická reflexe praxe. Ke vztahu praktické teologie a sociologie náboženství, s. 98.

teologie je součástí konceptu *Sensus fidelium*³⁷², nemůže být tedy opomíjena. Obohacení již existující (sepsané) teologie, kterou s sebou nese církev od počátku ve své tradici, o nové aspekty, může pramenit právě z empirických výzkumů tohoto typu. Tradice totiž není předávání popela, ale živého ohně.³⁷³ Jako je každý lidský život cenný a jedinečný, protože jsme každý stvořen k Božímu obrazu, tak každá teologie jednoho z těchto lidí představuje cenný příspěvek k porozumění Boha, víry a společenství. Zde se můžeme zcela oprostít od umělého dělení světa na subjektivní a objektivní. Ostatně jak říká Gadamer, jehož filosofie položila epistemologický základ ke kvalitativnímu zkoumání, subjektivní a objektivní jsou spojeny dohromady v jednom kulturním a sociálním kontextu.³⁷⁴ Praktická teologie pak zkoumá, jak Bůh jedná s člověkem (a člověk jedná s Bohem) v konkrétních situacích.³⁷⁵ A interpretace těchto jednotlivých (životních) situací, které byly předmětem těchto případových studií, vedla k vytvoření jednotlivých kategorií a podkategorií výzkumu. Ty teď budou podrobeny další teologické interpretaci, která může obohatit již existující teologii společenství. Na závěr tohoto krátkého úvodu k prakticko-teologické interpretaci lze dodat, že výsledky výzkumu nemají zobecňující charakter, nýbrž charakter objektivizující.

6.2.1 Prakticko-teologická interpretace tématu LIDÉ

*„Abychom byli schopni lásky a úcty, musíme být ve vztahu s druhými: s rodinou, přáteli a bližními – odpovídat jim, přijímat je a dávat a zároveň musíme být ve vztahu s Trojjediným Bohem, který odpovídá, přijímá a dává.“*³⁷⁶

Nejvýraznější kategorií v tematickém celku LIDÉ jsou *vztahy*. Kategorie vztahů se vyskytuje v obou studiích a má víceméně obdobnou náplň. Jedná se o vztahy v rodině, vztahy ve společenství a farnosti, vztahy s knězem. Tyto vztahy pak zásadně ovlivňují

---

³⁷² Viz např. *Sensus fidelium*: DEMELOVÁ, S. Smysl pro víru božího lidu, In *Getsemany* 167, dostupné na <https://www.getsemany.cz/node/794>.

³⁷³ Citát papeže Františka, který převzal od Gustava Mahlera. O vztahu tradice a reformy viz např. PETRÁČEK, T. *Církev, tradice, reforma: odkaz Druhého vatikánského koncilu*. Praha: Vyšehrad, 2016. ISBN 978-80-7429-643-7.

³⁷⁴ Srov. GADAMER, H. G. *Truth and Method*, s. 273, citováno podle SWINTON, Where is your Church? In WARD, P. *Perspectives on ecclesiology and ethnography*, s. 82.

³⁷⁵ Srov. DEAN, K. C.; MARTINSON, R. D. *OMG: a youth ministry handbook*. Nashville: Abingdon Press, 2010, ISBN 978-1-4267-0008-8, s. 115.

³⁷⁶ PETERSON, E. H. *Practise Resurrection: A Conversation on Growing up in Christ*. London: Hodder & Stoughton, 2010, ISBN 978-0802869326, s. 220. Citováno podle EMERY-WRIGHT, S.; MACKENZIE, E. *Networks for Faith Formation. Relational Bonds and the Spiritual Growth of Youth*. Eugene: Wipf & Stock, 2017. ISBN 978-1498236027, s. 1. Překlad autorky.

víru. Mohou ji posouvat vpřed nebo naopak brzdit. Člověk není izolovaným ostrovem, právě naopak, žije svůj život ve vztazích. Je totiž Božím obrazem a křesťanský Bůh rovněž není izolovaným ostrovem kdesi na nebesích, ale Bohem vztahů. Tímto způsobem teologii vztahů načrtává S. Emery-Wright ve své knize *Networks for Faith Formation*.³⁷⁷ Bůh³⁷⁸ je nám jako vztahový zjevován na jedné straně v Písmu a na straně druhé v Trojici.

Ve Starém zákoně jsou to především smlouvy, které Bůh uzavírá s lidmi. Nešlo o nějaké jednostranné dohody, ale smlouvy, které zahrnovaly závazky obou stran a zakládaly jejich vzájemný vztah. Bůh zde svobodně vstupuje do vztahu s člověkem a dává mu zaslíbení jako jeho část smlouvy.³⁷⁹ Ať už se jedná o smlouvu s Noem³⁸⁰, Abrahamem³⁸¹, Mojžíšem³⁸² či Davidem³⁸³, je to vždy Bůh, který nabízí vztah a zaslíbení. Skrze proroky Ezechiela a Jeremiáše pak ukazuje na zcela novou smlouvu, která bude zapsaná v jejich srdci, a všichni skrze ni poznají Boha.³⁸⁴ Ježíš přichází v Novém zákoně jako Boží vtělení, jako Bůh a člověk v jedné osobě. Všechna zaslíbení dostávají v jeho osobě nový rozměr. „*Ke všem zaslíbením Božím, kolik jich je, bylo v něm řečeno 'Ano'. A proto skrze něho zní i naše 'Amen' ke slávě Boží.*“³⁸⁵

Písmo nám odhaluje, jakým způsobem se Bůh vztahuje k člověku. Vztahovost jeho samotného se nám odhaluje v trinitární teologii. To, že je Bůh trinitární, je dokonalým vyjádřením jeho vztahovosti. Je jedním ve třech osobách, které spolu navzájem komunikují v dokonalé harmonii, kterou geniálně vyjádřil např. sv. Augustin analogicky pomocí dýchání.³⁸⁶ Nalezneme snad někde lepší vyjádření vztahovosti? „*Trinitární teologie vysvětluje vztahy mezi Otcem, Synem a Duchem. Náš Bůh je vztahový, protože Otec, Syn a Duch vždycky existovali v jednotě Trojice. Zatímco vztahy mezi nimi jsou*

---

³⁷⁷ Srov. EMERY-WRIGHT, S.; MACKENZIE, E. *Networks for Faith Formation. Relational Bonds and the Spiritual Growth of Youth*, s. 1-10.

³⁷⁸ Budu používat mužský rod, ač držím na mysli, že tím Bohu ubírám polovinu jeho charakteru, leč čeština je v tomto ohledu nemilosrdná.

³⁷⁹ Detailnější rozbor starozákonních smluv viz. CHALUPA, P. *Dynamika smlouvy v deuteronomistickém zpracování dějin*. Olomouc: UPOL, 2008. Důsledky smlouvy pro lidské jednání viz. Papežská biblická komise. *Bible a morálka. Biblické kořeny křesťanského jednání*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-244-2143-8, s. 25–54.

³⁸⁰ Gn 9, 1–17.

³⁸¹ Gn 12, 1–3.

³⁸² Ex 19–24.

³⁸³ 2 S 7, 12–13.

³⁸⁴ Jr 31, 31–34 a Ez 36, 26–28.

³⁸⁵ 2 K 1, 20.

³⁸⁶ Srov. MÜLLER, G. L. *Dogmatika pro studium i pastoraci*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7195-259-6, s. 451.

*tajemstvím, kterému můžeme porozumět jen částečně pomocí různých analogií, ukazuje se, že odhalením Boží přirozenosti jakožto trinitární, tedy vztahové, je samotná vztahovost základem celého stvoření.*³⁸⁷ Včetně člověka. O jeho vztahovosti mluví Písmo hned na počátku v prvních příbězích lidí, vztahovosti člověka si všímá i antická filozofie v osobě Aristotela či mnohem později psychologie či současná neurobiologie.³⁸⁸ S. Emery-Wright dále tvrdí, že člověk je utvářen a proměňován skrze vztahy. A tyto vztahy zásadně patří ke křesťanskému způsobu života, který je v postmoderním světě oslabován převažujícím individualismem a anonymitou.³⁸⁹ Biblické poselství však tento individualismus nepodporuje, ba právě naopak.

Druhá kategorie tohoto tematického celku DUCHOVNÍ/PSYCHICKÉ POTŘEBY, která je dále rozvíjena podkategoriemi porozumění a přijetí, je podle mého názoru přirozenou součástí zdravých vztahů ve společenství. Člověk přirozeně touží po přijetí, jak od Boha, tak v rodině a společenství.

Ve zkoumaných společenstvích se vztahy ukázaly jako velmi výrazná kategorie. Není zde rozpor mezi teorií (biblicky a teologicky založenou) a křesťanskou praxí. Vztahy tedy představují důležitý prvek společenského rozměru víry. Zdá se být jen na místě, že se v církvi (byť ne zcela významně rozšířen) objevuje i koncept duchovního doprovázení, který se může stát synonymem podkategorie *klíčová osoba ve víře*, jak se ukázala v této studii.³⁹⁰

Zdá se mi, že v našich křesťanských společenstvích na péči o vztahy klademe stále příliš malou váhu a skutečné bezpodmínečné přijetí, respekt a porozumění jsou v našich farnostech často k nalezení. Z prvního výzkumu však vyplývá, že farnost jako místo přijetí utvořit lze a není to zase tak náročný úkol. Ve farnostech, kde lidé přijetí nenacházejí, ho pak často hledají jinde, například v malém společenství, což ukazuje na nezanedbatelný význam těchto uskupení ve farnostech. Vzorem nám může být opět Ježíš,

---

³⁸⁷ EMERY-WRIGHT, S.; MACKENZIE, E. *Networks for Faith Formation. Relational Bonds and the Spiritual Growth of Youth*, s. 5.

³⁸⁸ Srov. tamtéž, s. 7.

³⁸⁹ Srov. BAUMAN, Z. *Úvahy o postmoderní době*. Praha: SLON, 2006. ISBN 80-86429-11-3, s. 26.

³⁹⁰ Viz např. GRŮN, A. *Doprovázení na duchovní cestě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2014. ISBN 978-80-7195-705-8.

který vytvořil společenství ze svých učedníků. V jejich způsobu života s Ježíšem (včetně jejich konfliktů a lidských nedokonalostí) máme vzor takových vztahů.

V obou případových studiích se ukázala velmi silně důležitost vztahů pro lidský život a pro víru v Boha. Vztahovost člověka je promyšlena i v křesťanské antropologii, kde najdeme jedno z hlavních východisek: člověk je stvořen jako Boží obraz a Bůh je trojjediný s dynamikou vztahů mezi jednotlivými osobami.³⁹¹ Z těchto dvou výzkumů vyplývá³⁹², že dobré vztahy mají výrazný vliv na prožívání víry ve společenství. Vrátili se k výzkumné otázce, jedna z odpovědí je, že lidé prožívají svou víru ve společenství skrze vztahy, respektive v prostoru, kde se cítí ve vztazích dobře a bezpečně. Může to být i jeden ze způsobů vyjádření křesťanské lásky. Benedikt XVI. ostatně obdobně hovoří ve své encyklice *Deus caritas est*. „*Láska k bližnímu zakotvená v lásce k Bohu je především úkol pro každého jednotlivého věřícího, ale je to rovněž úkol pro celé církevní společenství, a to na všech jejích úrovních: od místní obce přes místní církve až k univerzální církvi jako celku. Také církve jako společenství musí jednat podle lásky.*“³⁹³

6.2.2 Prakticko-teologická interpretace tématu VÍRA

V teologii stojí na počátku víry zjevení, které následnou víru zakládá. Zjevení je setkání s Bohem, nalezneme je na počátku každého náboženství.³⁹⁴ Zdrojem (pramenem) křesťanského zjevení je primárně Písmo.³⁹⁵ V Písmu se Bůh zjevoval lidem na mnoha místech. Připomeňme si některé biblické příběhy. K Abramovi Bůh jednoduše promluví³⁹⁶, Jákob má zjevení ve spánku³⁹⁷, Mojžíšovi se Bůh zjevuje v hořícím keři³⁹⁸, Eliášovi v jemném vánku³⁹⁹, k Pavlovi (Saulovi) se zjevuje Ježíš ve světle, které ho

³⁹¹ Srov. MÜLLER, G. H. *Dogmatika pro studium a pastorači*, s. 479–481.

³⁹² Vyplývá to rovněž i z výzkumu, který jsem realizovala mezi mladými lidmi, zde částečně zmíněném v části 1.4.2.

³⁹³ *Deus caritas est*, čl. 20.

³⁹⁴ Druhy zjevení viz SKALICKÝ, K. Zjevení a čas. In *Teologické texty 2004/5*. Dostupné na: <https://www.teologicketexty.cz/casopis/2004-5/Zjeveni-a-cas.html?fbclid=IwAR3cFjFFOXcNUEKX0AVOvGTPFhIBWYhFDvQYwO2mkHsZjINC42nLSy62YW> k a druhy (modely) křesťanského zjevení viz. DULLES, Avery. *Models of Revelation*. New York: Orbis Books, Maryknoll, 1992. ISBN 978-0883448427.

³⁹⁵ Viz např. známé dílo Melchiora Cano o pramenech zjevení. Srov. DUKA, D. *Úvod do teologie*. Praha: Krystal OP, 1998, čl. 37.

³⁹⁶ Gn 12, 1–3.

³⁹⁷ Gn 28, 11–16.

³⁹⁸ Ex 3.

³⁹⁹ 1 Kr (19, 11–18)

oslepuje a sráží k zemi.⁴⁰⁰ U všech je toto zjevení spojeno s proměnou jejich chování.⁴⁰¹ Lze říct, že z biblického hlediska je následná proměna základní charakteristikou zjevení, bez ohledu na to, jak přesně probíhá. ZJEVENÍ jako prvotní setkání s Bohem nebo ZVRAT, který zahrnuje proměnu⁴⁰², se vyskytuje i v tomto výzkumu. Bůh se zjevuje lidem dodnes. Fundamentální teologie zjevení rozlišuje (1) zjevení základní, které dosáhlo své plnosti v Ježíši Kristu a jehož ústřednost byla potvrzena vylitím Ducha svatého, (2) zjevení pokračující (nebo lépe závislé či odvislé), které se děje neustále a zahrnuje hlásání svědectví apoštolů o Ježíšově zjevení, a konečně (3) zjevení konečné (eschatologické), které můžeme ztotožnit s druhým příchodem Ježíše Krista na konci věků.⁴⁰³ Můžeme takové události zaznamenat i v životních příbězích současných lidí. Je-li křesťanská víra vztahem s živým Bohem, je zde nutné alespoň občas pocítit přítomnost svého protějšního partnera. Zjevení je ve výzkumu kategorie, která se týká setkání s Bohem, nebo jinak řečeno pocítění toho, že se Bůh obrací k člověku. Druhá kategorie ZVRAT pak spíše souvisí s obrácením, je to něco hlubšího než jen pouhé pocítění Boží přítomnosti. Je to začátek skutečného celistvého obrácení člověka k Bohu neboli konverze, *metanoia*, které Ježíš hlásal.⁴⁰⁴ V obou zkoumaných případech nalezneme u většiny účastníků kategorii zjevení, změny nebo zvratu. Není to zjevení všeobecné, ale osobní, určené právě pro tohoto konkrétního člověka a jeho životní příběh. Zajímavá je pak podkategorie *neexistence pochybností*, která se ukázala u několika účastnic výzkumu ze společenství žen. Jakoby intenzivní setkání s Bohem ve formě zjevení, které proměňuje, zabránilo budoucím pochybnostem o něm. O tomto zjevení mluví drtivá většina žen s jednou výjimkou. Jedna z účastnic výzkumu o své víře hovoří jako o „předané od rodičů“ a kategorie změny se u ní nevyskytuje, je pak také zajímavé, že právě ona o své víře nechce mluvit příliš do hloubky. Rozhodně to však není tím, že by byla nějak povrchní. Spíš má více ostychu, jelikož v rodinách tradičně věřících není zvykem s druhými hovořit otevřeně o víře.

---

⁴⁰⁰ Sk 9 (1–19)

⁴⁰¹ Výbornou interpretaci obrácení, které následuje po zjevení jakožto „archetypální vzorec, v němž se lidé posunují od toho, o čem si vždy mysleli, že to znají, k tomu, co nyní jasně poznávají.“ popisuje Richard Rohr v knize Univerzální Kristus. ROHR, R. *Univerzální Kristus*, Brno: Barrister&Principal, 2020. ISBN 978-80-7364-112-2, s. 47–50.

⁴⁰² Viz výše 6.1.2.

⁴⁰³ ŠTĚCH, F. Zjevení a teologický obrat v teologii. *AUC Theologica*, 7:2, 2017, s. 59.

⁴⁰⁴ Mt 4, 17.

Obě studie obsahují v tematickém celku **víra** kategorie VÍRA JAKO CESTA nebo DYNAMIKA VÍRY. Všichni účastníci výzkumu začali v rozhovorech shodně spontánně vyprávět o tom, jak se jejich víra vyvíjela a měnila. Víra ve zde zkoumané křesťanské praxi není nic neměnného a statického. Není to dar, který dostaneme jednou provždy na celý život. Naopak, víra se proměňuje, je spjata s hledáním smyslu, krizemi a jako cesta směřující dál se jeví jen při pohledu zpět. I přesto, že některé z účastnic již nedokážou o existenci Boha pochybovat, o sobě na cestě víry ano. Tento vývoj je doprovázen a lemován vztahy a setkáními, které pomáhají víře růst. Na zde zkoumaných případech se ukazuje, že ani homogenní společenství se stejným typem spirituality, ani společenství žen, které sebe samy hodnotí jako rozdílné, si neodporuje s růstem víry. Je ale možné, že je to spíše různost, která napomáhá k růstu, což by odpovídalo druhé studii. Ostatně i papež František v nejnovější encyklice *Fratelli tutti* vysoce hodnotí vztahy, zejména s těmi, kteří jsou jiní než my, a varuje před uzavíráním před druhými. „*Také nemůžu zredukovat svůj život na vztahy v malé skupince, ani výhradně ve své rodině, nemůžu vnímat sám sebe mimo širokou síť vztahů, včetně těch, co mě předešli a utvářeli můj život. Musím vzít v úvahu, že lidé, se kterými se vzájemně respektujeme, nežijí jen pro mě a ani já jen pro ně. Naše vztahy, pokud jsou zdravé a autentické, nás otevírají druhým, kteří nás mohou rozvíjet a obohatit. (...) Jako páry nebo přátelé zjišťujeme, že naše srdce se rozšiřují, když vykročíme sami ze sebe a přijmeme druhé. Uzavřené skupiny a do sebe zahleděné páry, které sami sebe definují v protikladu k ostatním, mají tendenci být výrazem sobectví a pouhé sebezáchovy.*“⁴⁰⁵

Důležitými kategoriemi obou výzkumů jsou MODLITBA a s ní spojené DUCHOVNÍ ATRIBUTY VÍRY. Co nám o těchto kategoriích říkají oba výzkumy? Modlitba je nedílnou součástí obou zkoumaných křesťanských společenství. Víceméně žádná z charakteristik modlitby a duchovních prožitků není ve výzkumu nijak překvapivá. Ve farním společenství se kromě liturgie, jak už bylo řečeno, praktikuje všude v menších společenstvích obdobná forma modlitby založená na modlitbě chval, díky a proseb, případně vzývání Ducha svatého. Tyto jednotlivé úseky jsou pak proloženy zpěvem, obvykle s kytarou. Ze studie se jeví, že ve farním společenství panuje s tímto druhem modlitby spokojenost, jen výjimky si někdy neví rady s individuální modlitbou. Hraje zde

---

⁴⁰⁵ FT 86. Překlad z angličtiny vlastní.

tedy velkou roli, že lidé se skutečně ve společenství učili modlit jak společně, tak individuálně, to je ostatně i jedním z cílů Obnovy v Duchu svatém. Ve skupině žen je společná modlitba také vysoce hodnocena, problémy s individuální modlitbou jsou zde výraznější, přesto zde v tomto tématu nalezneme opět velkou pestrost a různost. Roli zde hraje zejména prostor a čas u zaneprázdněných matek, které modlitbu komplikují.⁴⁰⁶

K této tematické sekci připadá také kategorie MORÁLNÍ PRAVIDLA. Tato kategorie se objevila jen v druhé studii. V rozhovorech se ukázalo, že k pravidlům křesťanského života (zmiňovány jsou zejména témata ze sexuální morálky) panují velmi rozdílné přístupy. Na jedné straně jsou ženy, kterým byla pravidla předaná s vírou (od rodičů nebo kněze) a pravidla sice považují za náročná, případně nesplnitelná, ale nijak je nezpochybňují. Na druhé straně jsou ženy, které uvěřily v Boha a deklarují, že s ním od té doby mají intenzivní vztah, ale o křesťanských pravidlech se (opět od někoho druhého) dozvěděly později a nikdy je zcela nepřijaly. Ze studie tedy vyplývá relativní nezávislost osobního (a intenzivního) vztahu s Bohem a pravidel křesťanského života v oblasti sexuální morálky.⁴⁰⁷ Ale nelze mluvit o úplné nezávislosti, protože toto téma ženy zmiňují a uvědomují si svůj nesoulad s katolickou doktrínou. Spíše se tedy jedná o jakousi bezradnost v situaci, která se v církvi často vyskytuje a může být i jedním z problémů, který vzdaluje mnoho lidí od církve a křesťanství. Sexuální vztahy mimo manželství, byť s budoucím manželem/manželkou, jsou v křesťanské sexuální morálce zapovězeny⁴⁰⁸ a regulovány jsou i v manželství⁴⁰⁹. Zdrojem této morálky je Písmo, kde je ve Starém zákoně obraz vztahu mezi mužem a ženou umístěn do řádu stvoření⁴¹⁰, v Novém zákoně pak toto opakuje Ježíš ve svém učení o nerozlučitelnosti manželství.⁴¹¹ Pavel pak ve svých listech srovnává vztah manželů se vztahem Krista a jeho církve.⁴¹² Křesťanské manželství se pak stává nejmenší dílčí nebo „domácí“ církví, což pak potvrzuje i II. vatikánský koncil.⁴¹³ Tento koncil však také vysoce vyzdvihuje důležitost

---

⁴⁰⁶ Rozhodně zde nechci dávat pastorační rady od stolu, ale domnívám se, že stejně jako k růstu víry je třeba různost a odlišnost, tak toto platí i z hlediska modlitby a měly by být ve společenství zkoušeny čas od času různé formy. Je-li modlitba jedním z pokladů křesťanství, umíme ji učit a předávat?

⁴⁰⁷ Obdobně pak i dalších jiných pravidel: páteční půst, modlitba před jídlem, nedělní odpočinek atd. Zde se ale nejedná o nějak intenzivně prožívané rozpory.

⁴⁰⁸ Srov. FC 11 a EF 3.1.3.3.

⁴⁰⁹ Srov. HV 11 a 12.

⁴¹⁰ Viz první a druhá zpráva o stvoření: Gn 1, 27–28 a Gn 2, 22–24.

⁴¹¹ Srov. (srov. Mt 19,3-9; Mk 10,2-12).

⁴¹² Srov. Ef 5,31.

⁴¹³ Srov. LG 11.

vlastního svědomí⁴¹⁴. Domnívám se, že cesta vede skrze větší porozumění těmto situacím prostřednictvím vzdělání, které zahrne i psychologické a sociální aspekty křesťanské sexuální morálky, a pak také skrze citlivé doprovázení v těchto situacích.⁴¹⁵

Poslední kategorií, která spadá v druhém výzkumu do tématu **víra**, je kategorie **AKTIVNÍ DIMENZE VÍRY**. Na rozdíl od farnosti, kde jsou aktivity ve farnosti i mimo ni zařazeny do tématu společenství, spadá tato kategorie k tematickému celku **VÍRA**. Proč tomu tak je? Tyto aktivity nejsou přímo vázané na společenství, ve kterém se ženy stýkají – v některém případě jsou vázané na farnost (výuka náboženství, úklid, hra na varhany), ale nejsou rozhodně institucionalizované jako v prvním případě. Navíc hlavním motivem pro tuto činnost je skutečně víra, ta služba není výsledkem ani apelu od kněze, ani od někoho jiného, je to spíše přirozená součást či dimenze víry. Navíc tyto ženy berou tyto různé služby (a rovněž i evangelizaci) jako samozřejmost a nijak zvláště to v rozhovorech netematizují. Z vlastní zkušenosti však vím, že u mnoha z nich je tato služba opravdu intenzivní, a to i přes to, že mají všechny početné rodiny a řadu jiných povinností. Můžeme zde tedy opatrně naznačit, že ve zkoumaném případě je služba přirozenou součástí víry.

Výraznou kategorií ve výzkumu ve farnosti v tomto tematickém celku je také **DUCH SVATÝ a OBNOVA v Duchu svatém**. Tyto dvě kategorie výrazně ovlivnily a ovlivňují vnímání víry ve společenství. Duch svatý udržuje a dává růst společenství, dává i touhu do něj vstoupit, tmelí a propojuje, uzdravuje vztahy. Celkově jsou tyto dvě kategorie ve farnosti velice významné téma, což je logicky dáno i vztahem kněze k charismatickému vyjádření spirituality. Věřící pak znají ta správná (teologická) slova, aby o této své zkušenosti, ať již s Duchem svatým, nebo s obnovou, mohli mluvit, ostatně vzývání Ducha svatého je obvyklou součástí jejich formátu modlitby. Přesto nelze říct, že by v druhém výzkumu kategorie **DUCHA SVATÉHO** neexistovala. Ano, sice se nedá explicitně kategorizovat z výpovědí účastnic výzkumu, ale může to být i tím, že pro tento druh spirituality neovládají příslušný teologický jazyk. Domnívám se také, že to, co jako

---

⁴¹⁴ Srov. GS 16.

⁴¹⁵ Zde mohu jen podotknout, že podle mého názoru v těchto situacích není nejvhodnějším adeptem k doprovázení zpovědník, který může vnitřní rozpory žen ještě zhoršit, což bylo zmíněno (ne jednou) i v realizované studii.

moderátor společenství (a jako kněz ještě mnohem výrazněji) akcentuje v oblasti víry, to pak bude většina členů společenství hledat, přijme za vlastní a posléze i tematizuje.⁴¹⁶

V tematickém celku **víra** se ukázalo několik kategorií, které se v obou výzkumech relativně shodovaly. Pokud chceme hledat další odpověď na výzkumnou otázku, je třeba říct, že obě studie ukázaly, že lidé prožívají svou víru ve společenství jako cestu, která prochází vývojem, ať už je předaná výchovou, nebo ji člověk nalezne až později. Její součástí je však téměř vždy určitá výrazná změna, která může být charakterizována jako zvrát nebo zjevení. Víra je také tematizovaná výrazně jako vztah s Bohem, kde křesťanská morální tradovaná pravidla nemusí hrát výraznou roli. K prožívání víry ve společenství patří také modlitba a vztah k Duchu svatému, který je výrazně tematizován v charismatickém společenství farnosti. K prožívání víry ve společenství patří také i aktivní dimenze, která má charakter služby v církvi, a která může nebo nemusí být vázaná na konkrétní společenství.

6.2.3. Prakticko-teologická interpretace tématu MALÉ SPOLEČENSTVÍ

V tematickém celku **společenství** je obdobně jako v předchozím celku několik kategorií shodných (byť s odlišnými podkategoriemi) a několik navíc jich vykazuje studie farního společenství. První společnou kategorií je kategorie CÍRKEV.⁴¹⁷ Ve farním společenství je církev vnímaná jako synonymum k jejich vlastnímu farnímu společenství. Větší církevní celek – diecézi nebo univerzální církev – téměř netematizují. Své společenství vnímají jako ideální a to, že někdo vnímá církev negativně, je dáno jen špatným vysvětlením toho, co církev vlastně je. Někteří z účastníků konstatují, že církev byl poslední zádrhel na jejich cestě k víře, nemohli určitou dobu její institucionální podobu (a její neblahou historii) snést, stačilo ale poznat společenství nebo dostat vysvětlení od kněze, a toto vnímání se změnilo. Ve společenství žen je téma církve vnímáno ambivalentně. Je vnímám rozpor mezi ideálem, který je vyjádřen pestrostí a otevřeností, a skutečností, kde někdy vládne zkosnatělá hierarchie, netolerance a nepřátelství ke

---

⁴¹⁶ Možná zde platí Piagetův princip asimilace a akomodace (vysvětlený u dětí, leč nelze nevnímat paralelu) a pak samozřejmě různé internalizační procesy. Je možné, každý člen společenství má určitou vlastní spiritualitu. Když přijde kněz, tak si od něj něco vezme a začlení to do toho, co už v sobě má. Pokud ale v sobě nic nemá, tak možná hrozí, že nekriticky přijme všechno, co kněz říká (nebo pak mluví ve farnosti všichni stejně). Srov. LANGMEIER, J.; KREJČÍROVÁ. D. *Vývojová psychologie*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1284-9, s. 232.

⁴¹⁷ Teologický rozbor církve jako společenství, farnosti a malých společenství viz. kapitola 3.

světu. Dále je vnímán rozpor mezi církevní českou hierarchií, která je obrazem oné zkosnatělosti a nepřátelství, a papežem Františkem, který je vnímán jako zosobnění církevního ideálu. Některé ženy rovněž kritizují samotný termín církev, je prý tak zatížen negativním vnímáním, že brání v evangelizaci. Důležitým poznatkem z těchto studií je tedy to, že účastníci se nijak zvlášť necítí být součástí univerzální církve, což je jedno z důležitých teologických témat. Na jedné straně je teologická hloubka tohoto termínu a apel, který je po staletí zdůrazňován⁴¹⁸, na druhé straně pestrost a mnohotvárnost církevních společenství po celém světě. Představuje pro ně i problém vysvětlit, co vlastně církev je, a když chtějí evangelizovat, raději mluví o svém společenství než o církvi. Možná zde nalzáme další impuls ke vzdělávání.⁴¹⁹

Druhá společná kategorie, FARNOST, má v obou studiích odlišné podkategorie a interpretaci. Jak již bylo řečeno, účastníci výzkumu z první studie považují svou farnost za ideální (nebo téměř ideální). Je to pro ně společenství vzájemně propojených vztahů u všech věkových kategorií, kde panuje dobro a přijetí a lidé se zde cítí dobře. Je to pro ně víceméně vyjádření církve. Pro ženy ze druhé studie je farnost také vyjádřením církve, ale obdobně jako vnímají církev ambivalentně, tak vnímají i farnost. Její charakter určuje významně osoba kněze. Když je kněz dobrý a inspirativní, táhne celou farnost nahoru, člověk zde cítí přijetí a sounáležitost s ostatními farníky. Když je kněz špatný a neinspiruje, tak farnost stahuje dolů a ta se stává nepřátelskou, uzavřenou nebo lhostejnou. Jeho vliv na farnost je enormní. Žádná z účastnic výzkumu nemá zkušenost, že by farnost fungovala dobře navzdory špatnému knězi. A zároveň každá z žen má s některým z kněží, které ve svém životě potkaly, negativní zkušenost, ať už jde o necitlivé duchovní doprovázení, lhaní, manipulaci či zneužití moci.

---

⁴¹⁸ Připomeňme si jen např. důraz na platnost svěcení, biskupskou poslušnost a snahu o legitimizaci odštěpených církevních frakcí. Jedná se také i o zásadní charakteristiku církve v kředu.

⁴¹⁹ V apoštolské exhortaci Pavla VI. *Evangelii nuntiandi* nalezneme následující. Jedná se vlastně o protipól k interpretaci případové studie. „Obzvláštní pozornost vůči jednotlivým církvím může ostatně univerzální církev jen obohatit. Je nepostradatelná a velmi naléhavá. Odpovídá totiž nejhlubším tužbám národů a lidských společenství, která se snaží poznávat stále hlouběji svou vlastní tvárnost. Toto obohacení má však jednu podmínku: vyžaduje totiž trvalé a hluboké zaměření jednotlivých církví na univerzální církev. Je třeba též zdůraznit, že ti nejprostší křesťané, kteří jsou také nejvěrnější evangeliu a mají opravdový smysl pro církev, jsou přímo živelně citliví na tento univerzální rys církve. Cítí přímo instinktivně a velmi silně tuto potřebu univerzálnosti, vědí, že tam mají své místo, jednomyslně k ní tíhnou a v nejhlubším nitru trpí, jestliže je někdo ve jménu teorií, kterým nerozumějí, chce vměstnat do církve zbavené univerzálnosti, do nějaké oblastní církve bez širších obzorů.“ (EN 63 a 64).

Třetí společná kategorie, MALÉ SPOLEČENSTVÍ, je popsána a interpretována zkušeností jednotlivých společenství, ve kterých se setkávají účastníci výzkumu. Účastníci první studie interpretují své menší společenství v rámci farnosti, ženy své společenství. Součástí obou společenství jsou přátelské vztahy, pocit přijetí, modlitba, vzájemná podpora a sdílení, zde se interpretace shodují. Malá společenství ve farnosti, jak už bylo řečeno, mají shodnou strukturu setkávání a společných modliteb, což jejich členům vyhovuje. Navíc je pak výrazně jednodušší pořádat smíšená setkání či akce pro celou farnost, když jsou víceméně všichni zvyklí na určitý typ společné modlitby doprovázené hudbou. Co zde považují za zajímavé, je právě hudební doprovod jednotlivých modliteb, který by člověk čekal na charismatických setkáních mládeže, a ne ve skupinách středního a důchodového věku. Zde se evidentně podařilo knězi přenést svůj styl z pastorační mládeže, které se předtím, než působil ve farnosti, věnoval a dobře ho naroubovat do farnosti, kde již léta fungoval farní sbor a zaměření na hudbu zde bylo výrazné. Společenství žen se, co se týče formy, různě měnilo, dle potřeb jednotlivých účastnic. Ženy tyto proměny vnímají jako součást vývoje tohoto společenství a kladně je hodnotí. Navíc své společenství vnímají jako intimní prostředí, kde mohou sdílet opravdu osobní a těžké zkušenosti. Kromě toho zde nalézají i informace, které jim pomáhají s reflexí své víry. Tyto informace, jak tvrdí, by pravděpodobně nenalezli jinde a pomohly jim vyřešit si určité nejasnosti či nelogičnosti ve své víře a napomohly rovněž k růstu.

V první případové studii nalézáme navíc kategorie: SLUŽBA, KNĚZ JAKO CHARISMATICKÁ OSOBNOST, EVANGELIZACE a VZDĚLÁNÍ. Jak už bylo řečeno, kategorie služba je paralelní ke kategorii AKTIVNÍ DIMENZE VÍRY v druhé studii. Zde je ale jiný obsah. Služba ve farním společenství je přímo vázaná na farnost, věnuje se jí aktivní menšina farnosti, tedy ti, co byli součástí výzkumu. Ke službě povolává kněz a farníci pocítují i volání Ducha svatého, který ke službě dává své dary. Služba se často týká oblasti, kterou by si člověk sám nevybral. Jsou zde případy mužů, kteří chodí s eucharistií k nemocným, ač sami přiznávají, že předtím by měli z návštěvy nemocných strach. O to větší pak z toho mají radost a pocit naplnění. Služba je též vázaná na místo. Ukázalo se, že pokud je kostel přístupný pro všechny a věřící od něj mají např. klíče, je zde větší chuť se o něj starat. S touto kategorií se váže i frustrace z kritiky a možné vyhoření, které začíná ztrátou radosti a končí upuštěním od služby. Je zde nutná kontrola kněze, který je tím, kdo ke službě povolává, aby hlídal tyto negativní faktory, i

se snažil udržet rovnováhu ve farnosti, aby se aktivní menšina necítila přetížená. Je možné, že se farníci věnují z vlastního popudu ještě jiným věcem, které ve výzkumu netematizují, obdobně jako ženy ve zkoumaném společenství. Ale kategorie SLUŽBA je zde opravdu výrazně institucionalizovaná a vzhledem k tomu, že aktivní farníci mluví i o zahlcenosti a nedostatku času, tak je to spíše hypotéza, kterou by bylo možné dále zkoumat.

KNĚZ JAKO CHARISMATICKÁ OSOBNOST je velmi výraznou kategorií první studie. Jeho vliv, postavení a možnosti jsou ve farnosti neoddiskutovatelné. Tento případ je jasnou ukázkou toho, že schopný a charismatický kněz může za krátkou dobu farnost značně oživit a nadchnout pro vnitřní i vnější evangelizaci. Je to rovněž důsledkem i toho, že mezi dvěma posledními knězi existovala jistá kontinuita v typu spirituality a ve farnosti již existovala aktivní skupina lidí středního věku, kteří měli chuť zapojit se do nových aktivit. Je zřejmé, že schopný kněz zvládne ve farnosti mnoho věcí, ale obávám se, že udržení kontinuity rozvoje farnosti leží spíše na farnících, a je zcela naivní očekávat, že každý kněz bude takto schopný. Navíc, jak farnost naloží s dalším knězem, který nebude např. charismatického založení a nebude podporovat již zavedené aktivity? Domnívám se, že pro udržení rozvoje farností je pak třeba hledat jiné mechanismy, než se jen spoléhat na schopného kněze, což je ale v přímém rozporu se současným pojetím pastorace farností, kdy centrem farnosti je shora dosazený kněz, který řídí celou farnost a je plně zodpovědný biskupovi, opět jmenovanému shora. Tento systém organizace církevní hierarchie ovšem není neměnný po celou dobu historie církve. Můžeme se podívat jen na několik málo příkladů. Biskupové byli původně voleni a v rané církvi patřila při volbě biskupa rozhodující role církevní obci, způsob volení biskupů se pak vyvíjel do současné podoby po celé církevní dějiny.⁴²⁰ Laici, pro změnu, byli v 7. a 8. století ve Franské říši vlastníky většiny kostelů a biskup na ně neměl téměř žádný vliv, tento zvyk se pak přeměnil v patronátní právo, „*keré potom v mnoha diecézích přetrvalo až do 20. století. Laik, většinou místní šlechtic, musel kostelu, který byl (bud' zcela, nebo zčásti) jeho majetkem, hradit údržbu a měl právo rozhodovat o tom, koho biskup jmenuje*

---

⁴²⁰ Srov. WOLF, H. *Krypta: kapitoly z dějin křesťanství od středověku po současnost*, s. 27–36.

*farářem.*⁴²¹ Obdobně komplikovaně se vyvíjel vztah mezi univerzální církví a církví partikulární.⁴²²

Chceme-li skutečně žít v církvi subsidiaritu, což je princip, který se z církevního učení prosadil i do veřejného života,⁴²³ je možná ten správný čas začít brát v potaz skutečné potřeby jednotlivých společenství. Zdá se, že podobným směrem uvažuje i papež František, který tento rok vydal *Motu proprio* o ustanovení laické služby katechety.⁴²⁴ V tomto dokumentu papež praví: „*Již od počátku je křesťanské společenství charakterizováno různými formami služby, které vykonávají muži i ženy, kteří poslechlí volání Ducha svatého a podřídili své životy utváření církve.*“⁴²⁵ Následně pak ustanovuje laickou službu katechety pro pomoc při pastorači a doporučuje, aby ji biskupové využívali a ustanovili si vlastní normativní kritéria pro tuto funkci. Tento způsob může být i krokem k tomu, aby byla církevní struktura více demokratická a více podobná prvotní církvi, kde různí lidé plnili ve společenství různé služby, s důrazem na zodpovědnost aktivních laiků. Ustanovení laické služby katechety může být odrazovým můstkem k dalším službám, které přispějí k rozvoji farností nebo nakonec k jejich reformě. Tato reforma by měla obsahovat pravomoci pro laické služby, ne-li přímo s důrazem na svěcení jáhnů a jáhenek, jejichž služba vychází z konkrétních potřeb – a požadavků – farnosti. Což může být např. vedení bazálního společenství při respektu ke všem funkcím, které má takové společenství vykazovat, vedení bohoslužby slova, modlitebního shromáždění, zajišťování katechetické služby a výuky náboženství.

Poslední dvě kategorie k interpretaci jsou EVANGELIZACE a VZDĚLÁNÍ. Tyto dvě kategorie zde záměrně uvádím společně, protože je považuji za vzájemně provázané. Evangelizace je jedním z hlavních posláním celé církve.⁴²⁶ Aleš Opatrný dodává: „*Protože jakkoliv je hlásání, vykládání a šíření evangelia hlavním úkolem biskupa, jakkoliv je biskup hlavním nositelem tohoto základního poslání církve, laici jsou těmi, kdo*

---

⁴²¹ Tamtéž, s. 120–121.

⁴²² Viz. 3.2.

⁴²³ Srov. WOLF, H. *Krypta: kapitoly z dějin křesťanství od středověku po současnost*, s. 103–106.

⁴²⁴ https://www.vatican.va/content/francesco/en/motu_proprio/documents/papa-francesco-motu-proprio-20210510_antiquum-ministerium.html

⁴²⁵ Tamtéž.

⁴²⁶ Srov. EN 14.

*se na praktické evangelizaci mohou a mají podílet největší měrou.*⁴²⁷ Je třeba říct, že ve zkoumané farnosti se téma evangelizace nemarginalizuje a po vnitřní evangelizaci farnosti pomocí Obnovy v Duchu svatém, se v poslední době farníci věnují vnější evangelizaci pomocí Alfa kurzů.⁴²⁸ Kněz si tuto důležitou činnost církve uvědomuje a apeluje i na farníky, kteří se pak sami o evangelizaci snaží i mimo farnost. Je to pro ně však náročný úkol. Mají pocit, že neumí odpovídat na otázky, které dostávají, protože ve farnosti dostávají jen minimum vzdělání v oblasti víry. Paradoxně pak nastává situace, že Alfa kurzy, které jsou jakýmsi uvedením do křesťanství, jsou ve farnosti populární pro farníky jako posluchače, protože se zde dovídají odpovědi na své otázky, případně otázky, které by si sami nikdy nepoložili. Z této studie vyplývá, že evangelizace v této farnosti není jen svědectví vlastním příkladem a vlastní zkušeností, ale je k ní nutno i mít informace a vzdělání. Jen minimum účastníků výzkumu si jsou schopni sami sehnat relevantní informace a nějak se teologicky vzdělávat. Většinou však pozitivně reagují na nabídky a oceňují, když je někdo vzdělává. K evangelizaci laiků tedy často nestačí jen autenticita a svědectví víry⁴²⁹, ale v praxi se setkávají i s požadavky na znalosti učení církve.

Chceme-li odpovědět na výzkumnou otázku v tomto tematickém celku, je možno říct následující. Účastníci výzkumu při popisu své zkušenosti s prožíváním víry ve společenství příliš netematizují univerzální církve ani diecézi a pokud ano, pak spíše ambivalentně, jako rozpor mezi ideálem a skutečností, podobně pak hodnotí i církevní hierarchii. Co se farnosti týče, je zde rozdíl mezi první studií, kde je jako žitý ideál vnímaná vlastní farnost, a mezi druhou studií, kde ženy vnímají farnost v závislosti na dobrém nebo špatném knězi, čímž ovšem obě skupiny mimoděk potvrzují praxi, ve které je středem života farnosti kněz přicházející do ní rozhodnutím biskupa, a křesťanská atmosféra farnosti závisí do značné míry na jeho vlastnostech, schopnostech a evangelizačním zápalu. Vlastní malé společenství je vnímáno veskrze pozitivně jako místo, kde se skutečně prožívá společně víra: intimně, v modlitbě, ve vztazích, vzájemné podpoře a sdílení. V jednotě, harmonii a stále stejné formě v první studii, v růstu a

---

⁴²⁷ OPATRŇY, A. *Evangelizace a víra*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2019. ISBN 978-80-7465-389-6, s. 90.

⁴²⁸ Ostatně o nutném vztahu vnitřní a vnější evangelizace, tj. církve je třeba nejprve evangelizovat zevnitř, aby pak mohla vycházet ze sebe a evangelizovat vně je celá apoštolská exhortace papeže Františka *Evangelii gaudium*. Nejvíce však kapitoly I., II. a III.

⁴²⁹ Srov. OPATRŇY, A. *Evangelizace a víra*, s. 90.

odlišnosti v druhé studii. Prožívání víry ve společenství farnosti též zahrnuje službu, výraznou roli kněze – ten je motor a hlava farnosti, a také evangelizaci uvnitř i vně a vzdělání, kterého se tolik nedostává, přestože je jednou z nutných podmínek evangelizace.

6.3 Eklezialita zkoumaných společenství

Dvě případové studie ukázaly dvě rozdílná společenství. První studie analyzovala farnost, druhá malé společenství žen. Vzhledem k tomu, že část teoretického východiska této práce byla věnována vztahům mezi univerzální církví a partikulární církví a eklezialitě malých společenství, je třeba se zamyslet nad tím, jaké panují vztahy v těchto konkrétních případech a zda jsou zkoumaná společenství skutečně ekleziální dle Vadenakkerova členění.

Farnost je základním kamenem církevní institucionální struktury.⁴³⁰ Příkladem místní církve je sice diecéze, jejíž hlavou je biskup, který je suverénním představitelem diecéze, v praxi však diecézi spravuje přes farní kněze, kteří jsou mu plně odpovědni. Praktickou nejmenší jednotkou institucionální církve je tedy farnost. Je zde zkoumaná farnost skutečnou partikulární církví? Domnívám se, že ano. Zkoumaná farnost má v první řadě strukturu v souladu s kanonickým právem a v druhé řadě uskutečňuje všechny realizační funkce církve, jak již bylo analyzováno ve výzkumu. Kněz si tyto funkce uvědomuje a cíleně s nimi pracuje ve své pastoraci. Zkoumaná farnost se zdá být i skutečným eucharistickým společenstvím ve smyslu EG 98, tedy jako *communio*, které čerpá svou sílu ze slavení eucharistie a je prostorem pro bratrské a sesterské sdílení víry, naděje a lásky.⁴³¹ Lze pouze podotknout, že daný stav je důsledkem soustavné práce farního kněze a jeho předchůdců, kterým se na sebe podařilo navázat. Tato struktura funguje pouze v případě kompetentních kněží, kterých je dostatek pro správu každé farnosti. To však není situace, ve které bychom se v současné době nacházeli pouze v české církvi. O nedostatku kněží se hovoří už roky, žádné řešení tohoto problému zatím oficiální představitelé církve nepřipravili – kromě dočasné praxe mise polských kněží, která často naráží na vzájemné nepochopení kulturních rozdílů mezi různými zeměmi Evropy. Dalším problémem může být i dosazování kněží shora, které závisí zcela na vůli

---

⁴³⁰ Zde zjednodušeně opakuji již zmíněné z 3.5.1.

⁴³¹ Srov. 3.4.

jemu nadřízeného biskupa. Kněz může být kdykoli odvolán, jeho aktivní činnost přerušena a může být dosazen kněz, který jeho předchozí práci zcela vyruší.⁴³² Neexistuje mechanismus, který by pomáhal udržet, byť jen shodný spirituální směr ve farnosti. Zde se tedy ukazuje jeden z problematických bodů současné církevní struktury. Pokud se opět vrátíme k výzkumné otázce, tedy, jak prožívají lidé svou víru ve společenství, můžeme odpovědět následovně: Lidé prožívají svou víru aktivně i kontemplativně ve společenství farnosti i v menších společenstvích v rámci farnosti v dobrých vztazích, harmonii a vnímají zde i působení Ducha svatého. Motorem farnosti je farní kněz, který se jeví jako centrum všech aktivit farnosti. Pokud tedy farní kněz není/nebude nebo o farnost nepečuje, lze se spoléhat snad pouze na vanutí Ducha svatého. Jak výzkum ukazuje, ten působí v životech lidí konverze. Ale církev sama sebe chápe jako instituci s posláním uchovávat poklad víry a zvěstovat ho světu. Měla by tedy věnovat pečlivou pozornost potřebám lidí, kteří toto její poslání uvádějí do konkrétní praxe.

Druhý zkoumaný případ je malé společenství žen. V tomto případě nelze příliš mluvit o církevní partikularitě, protože společenství je mimo definovanou strukturu církve – není farní a nejedná se ani o církevní hnutí. Jeho vázanost na institucionální strukturu církve je velice volné a tím chybí i plné společenství s pastýři, byť spolupráce s farním knězem je v posledních letech dobrá. Společenství by ovšem fungovalo (a v minulosti reálně také fungovalo) bez této spolupráce. Zdá se, že dané prvky ekleziality jsou vytvořeny pro hodnocení výhradně bazálních společenství církve a jiné útvary uvnitř církve pak tímto způsobem nelze hodnotit.⁴³³ Jak ale teologicky pojmut zkoumané společenství? Můžeme se podívat, zda dané společenství plní realizační funkce církve, a zdá se, že je částečně plní. Ženy prožívají společenství, evangelium hlásají a věnují se i charitativním činnostem, aniž by je k tomu někdo instruoval. Leč liturgická funkce není zcela naplněna. Ženy se společně modlí, čtou Písmo, nemohou se však v tomto společenství zúčastnit svátostného života, který je důležitým obsahem liturgické funkce. Svátostný život je totiž exkluzivně vázán na hierarchickou strukturu církve.⁴³⁴

---

⁴³² Viz zkušenost některých laiků v českobudějovické diecézi v realizovaném výzkumu. Srov. ŠÍDLOVÁ, J. In the Church and/or in the world. Remarks on the self-construction of laypeople in the Czech Catholic Church, s. 58–59.

⁴³³ Srov. 3.5.2.

⁴³⁴ Lze si vybavit struktury tajné církve v období komunistického Československa, kdy tajní biskupové světili množství mužů a v malé míře i žen, právě proto, aby malá křesťanská společenství nezůstala bez svátostného života.

Řešením může být občasná návštěva kněze v daném společenství, opět ale může nastat situace, kdy kněz není, nechce nebo nemůže do společenství alespoň občas docházet. Je možno také zkoumané společenství porovnat s ranou církví. Lze mít před očima text Písma ze Skutků apoštolů (Sk 2, 42–47), který popisuje, jak věřící zůstávali ve společenství, v modlitbách a lámání chleba.⁴³⁵ Stuart G. Hall k tématu prvotní církve dodává: „*Ti, kdo byli pokřtěni, se pravidelně scházeli, především o nedělích, ale rovněž i jiné dny. Náplní těchto setkání byla modlitba a díkůvzdání, nejrůznější formy výuky a kázání, posuzování, dodržování kázně, finanční sbírka a společné jídlo (...) S přestávkami pak pokračuje i praxe dobročinného jídla, které bohatí pořádají pro chudé – obvykle je nazýváno agapé. Myšlenka vyživování Těla Kristova sdílením darů mezi jednotlivými údy tohoto Těla však upadla, jakmile se z eucharistie stal formální náboženský akt obdařený hlubokým božským významem.*“⁴³⁶ Slavení eucharistie je základní charakteristikou i rané církve. Reální podoba tohoto slavení se sice vyvíjela, ale lámaní chleba je neoddiskutovatelná součást společenství již od počátku. Ve zkoumaném společenství tedy chybí společné prožívání této svátosti (a ostatních). Přesto jsou ženy v tomto společenství spokojené, společné slavení eucharistie pro ně není rozhodující kritérium a ani to v rozhovoru netematizují. Většina z nich chodí na mše svaté normálně do farnosti, ne však všechny. Svůj společenský rozměr víry zde prožívají opět ve vzájemných vztazích, odlišnostech, které dodávají jejich víře dynamiku, ve společné modlitbě, sdílení a vzdělání. Toto společenství je tedy jakási alternativní cesta k farnosti či farním společenstvím a může být impulsem k promýšlení nových cest pastorače. Obohacení vzájemnou odlišností je velké téma papeže Františka, které se projevilo v encyklice *Fratelli Tutti*⁴³⁷, a pak je jeho vyjádřením též cesta synodality, kterou současný papež velmi jasně prosazuje.⁴³⁸

---

⁴³⁵ Dále se podle této zprávy křesťané vzdali svého majetku, měli vše společné a o jídlo se dělili. Stuart G. HALL považuje tuto správu za idealizovanou a dodává, že tento zvyk se záhy mění „*v pravidelné přispívání do společné pokladny či v jakousi formu desátku pro duchovní a chudé a pořádání eucharistické hostiny je pevně stanoveno a není závislé na rozhodnutí proroků.*“ Viz následující pozn.

⁴³⁶ HALL, S. G. Církevní úřady, uctívání a křesťanský život. In HAZLETT, I. (ed.) *Rané křesťanství. Počátky a vývoj do roku 600*. Brno: CDK 2009. ISBN 978-80-7325-159-8, s. 99–100.

⁴³⁷ Viz zejména kapitola 3.

⁴³⁸ Viz např. BALÍK, J. Synodalita pohledem papeže Františka. In *Teologické texty*, 2014/1. Dostupné na <https://www.teologicketexty.cz/casopis/2014-1/Synodalita-pohledem-papeze-Frantiska.html> a pak zcela aktuálně <https://www.vaticannews.va/cs/vatikan/news/2021-05/nova-forma-biskupske-synody.html>.

6. 4 Shrnutí

Znovu tedy shrňme odpovědi na výzkumné otázky a výzvy, které výše uvedená analýza přinesla. Lidé prožívají svou víru ve společenství skrze vztahy, respektive v prostoru, kde se cítí ve vztazích dobře a bezpečně. Nejde jen o vztahy mezi knězem a farníky, ale i vztahy mezi farníky navzájem. Předpokladem těchto vztahů je přijetí, jehož potřebu lidé silně pociťují.

- **Dobré vztahy jsou jedním z vyjádření křesťanský prožívané lásky. Ve farnostech a menších společenstvích je třeba péči o vztahy věnovat dostatek prostoru.**
- **Předpokladem dobrých vztahů ve společenství je přijetí, které je opět zásadním znakem křesťanské lásky a milosrdenství. Přijetí opravdu všech členů společenství (a nově příchozích) podporuje tolik potřebnou různost.**

Lidé dále prožívají svou víru ve společenství jako cestu, která prochází vývojem, ať už je předaná výchovou, nebo ji člověk nalezne až později. Její součástí je však téměř vždy určitá výrazná změna, která může být charakterizována jako zvrát nebo zjevení. Víra je také výrazně tematizovaná jako vztah s Bohem, kde křesťanská morální tradovaná pravidla nemusí hrát zásadní roli. K prožívání víry ve společenství patří také modlitba a vztah k Duchu svatému, který je značně tematizován v charismatickém společenství farnosti. Pak je zde také i aktivní dimenze, která má charakter služby v církvi, a která může nebo nemusí být vázaná na konkrétní společenství.

- **Ve společenství je třeba nabízet širokou škálu spirituality, protože je velmi snadné zůstat jen u jednoho proudu, který nemusí každému vyhovovat.**
- **Církevní morální pravidla nepředstavují automatickou součást víry v Boha, nebo lépe řečeno osobního vztahu s Bohem. Tato pravidla mohou představovat v určité fázi života velký problém. Je třeba zintenzivnit vzdělání v této oblasti a zároveň citlivě doprovázet.**
- **Aktivní dimenze víry je víceméně přirozenou součástí osobního vztahu s Bohem, v církvi tedy nalezneme aktivní laiky, kteří se chtějí věnovat některému z jejích posláních, a je toho možno využít a zapojit je ve větší míře do pastorační práce.**

Téma univerzální církve není příliš akcentováno, ani diecéze, a pokud ano, pak spíše ambivalentně, jako rozpor mezi ideálem a skutečností. Podobně pak účastníci výzkumu hodnotí i církevní hierarchii. Co se farnosti týče, je zde rozdíl mezi první studií, kde je jako žitý ideál vnímaná vlastní farnost, a mezi druhou studií, kde ženy vnímají farnost v závislosti na dobrém nebo špatném knězi. Tímto pak obě skupiny potvrzují praxi, ve které je středem života farnosti kněz přicházející do ní rozhodnutím biskupa, a křesťanská atmosféra farnosti závisí do značné míry na jeho vlastnostech, schopnostech a evangelizačním zápalu. Vlastní malé společenství je vnímáno veskrze pozitivně jako místo, kde se skutečně prožívá společně víra: intimně, v modlitbě, ve vztazích, vzájemné podpoře a sdílení. V jednotě, harmonii a stále stejné formě v první studii, v růstu a odlišnosti v druhé studii. Prožívání víry ve společenství farnosti též zahrnuje službu, výraznou roli kněze – ten je motor a hlava farnosti, a také evangelizaci uvnitř i vně a vzdělání, kterého se tolik nedostává, přestože je jednou z nutných podmínek evangelizace.

- **Univerzalita církve je složitý teologický koncept, kterému lidé často nerozumí a znesnadňuje jim hlásání evangelia.**
- **Současná farní struktura, která je vázaná na hierarchickou strukturu církve, brání nebo může bránit rozvoji církve, protože je veškerá pravomoc položena na farního kněze, který může zcela zabránit laickým aktivitám.**
- **Reforma farností by neměla být pouze záležitost jejich územního rozložení, ale současně by měla být doprovozena změnou v pastorační praxi – aktivizací laiků pro různé druhy služby v církvi, ke kterým jsou povoláni.**
- **Tato změna v pastorační praxi pak předpokládá mnohem větší vzdělání laiků než dosud: teologické, humanitní a sociální.**

7. Vzdělávací plán pro laiky, kteří slouží v církevním společenství

V této kapitole bude na základě výsledků výzkumu navržen vzdělávací plán pro církevní společenství. Bude sloužit jako možnost konkrétní inspirace ve farnosti či v jiném menším církevním společenství. Nebude se jednat o návrh jednotlivých setkání či katechetických metod, ale rámcový dokument v obdobné podobě, jako se tvoří rámcové vzdělávací plány – jako kurikulární dokument, který normativně vymezuje koncepci, cíle a obsah vzdělávání.⁴³⁹ Půjde v něm zároveň o sled uzavřených modulů, které mohou být nezávisle na sobě zprostředkovány podle zájmů jednotlivých společenství. Samotný výzkum totiž poukázal na nutnost pestrosti jednotlivých skupin a pestrosti v nabídce spirituality jako žádoucí církevní charakteristiky, proto bude tento navrhovaný dokument rámcový, aby se mohl flexibilně přizpůsobit konkrétním situacím. Každé společenství může mít odlišné potřeby a zájmy.

V první části této kapitoly bude nejprve pojednáno obecně o tom, jak církev definuje edukaci v církvi podle svých normativních dokumentů, následně pak empirické aspekty této edukace, které vyplývají z dvou realizovaných případových studií. Dále se budu zabývat pojmem laik: pro ně je totiž tento vzdělávací plán určen. Je třeba se zamyslet nad tím, jak se od doby II. vatikánského koncilu proměňovalo pojetí laictví, což může být dalším impulsem pro vzdělávací program. Následně bude představen samotný vzdělávací program, jehož obsahy vycházejí z realizovaných případových studií v této práci a církevních dokumentů věnovaných katechezi dospělých.

7.1. Náboženská edukace v církvi⁴⁴⁰

Náboženskou edukací v církvi je míněna zejména katecheze⁴⁴¹, která je oním teologickým termínem, který zahrnuje náboženské vzdělávání a formaci. Nejprve je třeba se zaměřit na to, jakým způsobem je katecheze definována v církevních dokumentech a jaký by měl být její obsah. Vycházet zde budu zejména z obou Všeobecných direktorií pro katechezi. Starší je z roku 1997 a mladší z roku 2020. Česká biskupská konference také vydala dokument zaměřený na katechezi a vzdělávání, respektive přímo pro edukaci

---

⁴³⁹ Srov. PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Sedmé, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0403-9, s. 304.

⁴⁴⁰ Srov. ŠÍDLOVÁ, J. *Malá společenství církve jako prostor pro náboženskou edukaci*. České Budějovice, 2015, s. 40.

⁴⁴¹ Oba termíny budu volně zaměňovat.

dospělých, tento dokument zde bude tedy také zohledněn. Posléze se budu zabývat aspekty katecheze generovanými empirií – tedy těmi, které vychází ze zde interpretovaných případových studií. Oba pohledy – normativní i empirický jsou důležité a jeden bez druhého není celistvý.

7.1.1. Normativní aspekty náboženské edukace dospělých

Termín edukace⁴⁴² pochází z anglického výrazu *education* a zahrnuje v sobě jak výchovu, tak vzdělání. Důležitost této edukace, zdůrazňuje již II. vatikánský koncil v dekretu *Gravissimum educationis*.⁴⁴³ Náboženská edukace je pak edukační činnost, v níž jde o náboženské obsahy, hodnoty, postoje a jednání.⁴⁴⁴ Náboženská edukace probíhá zejména ve třech rovinách. Jde o výchovu a vzdělání v křesťanské rodině, výuku náboženství ve škole a katechezi v církvi.

*„Katecheze v církvi se vždy považovala za jednu ze základních povinností, neboť Kristus po zmrtvýchvstání, dříve než vystoupil na nebesa k Otci, dal apoštolům jako poslední příkaz, aby učili všechny národy a vedli je zachovávat vše, co on přikázal. Tím jim též svěřil poslání a dal moc, aby hlásali lidem to, co sami slyšeli, vlastníma očima viděli, bedlivě pozorovali a čeho se svými rukama dotýkali, o Slovu života.“*⁴⁴⁵

Katecheze úzce souvisí s evangelizací, a tudíž i Božím slovem (dá se říct, že je formou evangelizace, službou Božímu slovu) – hlásáním a šířením evangelia po celém světě.⁴⁴⁶ Pokud člověk radostnou zvěst evangelia uslyší a uvěří v Ježíše Krista, získává dar víry.⁴⁴⁷ Katecheze je pak také výchovou ve víře, aby věřící dozrál v opravdového Kristova učedníka.⁴⁴⁸ Dřímál jmenuje čtyři hlavní úkoly katecheze⁴⁴⁹:

- probouzet a podporovat obrácení,
- podporovat a posilovat postoj víry,

---

⁴⁴² V české pedagogice ho úspěšně prosazuje J. Průcha, viz např. PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. 5., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0456-5, s. 19–54.

⁴⁴³ Zde pak nastává potíž s překladem, kdy je v dekretu výraz *education* přeložen pouze jako výchova.

⁴⁴⁴ Srov. MUCHOVÁ, L. *Náboženská edukace v současné společnosti*. Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku. Pedagogická fakulta, 2009. ISBN 978-80-8084-425-7, s. 5–7.

⁴⁴⁵ CT, čl. 1

⁴⁴⁶ *Všeobecné direktorium pro katechizaci*, čl. 46–48.

⁴⁴⁷ Srov. tamtéž, čl. 53, s. 37.

⁴⁴⁸ CT, čl. 19.

⁴⁴⁹ Srov. DŘÍMAL, L. *Katecheze jako výchova víry*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2002, s. 31–34.

- přivádět k plné znalosti křesťanského poselství,
- vychovávat ke křesťanskému jednání.

Katecheze je v první řadě určena pro dospělé křesťany, protože *modelem každé katecheze je křesťanští katechumenát*, katecheze pro ostatní věkové skupiny se musí ke katechezi dospělých vztahovat a společně vytvářet jednotný katechetický projekt⁴⁵⁰, což však v církevní praxi v našich diecézích není rozšířené, protože je zde kladen důraz zejména na děti a mládež. Katecheze dospělých je pak většinou bohužel okrajovou záležitostí.⁴⁵¹ Totéž se ukázalo i z empirie. Tento fakt je i jedním z důvodů, proč je zde tento vzdělávací projekt promyšlen a navrhován.

Katecheze je tedy kromě služby Božímu slovu a výchovy ve víře také činnost společenství církve. Jinými slovy katecheze je jednou z konkrétních forem služby celé církve Božímu slovu. A proto je subjektem katecheze celá církev – není to jen zodpovědnost vybraných jednotlivců, ale všech věřících.⁴⁵² Nové Všeobecné direktorium pro katechezi hovoří o pokračujícím vzdělávání dospělých. To může mít následující formy⁴⁵³:

- Studium a zkoumání Písma nejen v kostele, ale uvnitř církevního společenství, a jeho víry, která pomáhá odhalit božskou pravdu, která znovu nadchne a ožíví víru. Jedním ze způsobů může být i Lectio Divina.
- Učení se porozumět světovým událostem a jevům skrze křesťanskou víru a vnímat je jako prostor pro misijní činnost církve. To znamená znát sociální učení církve a skrze něj se snažit nahlížet na svět.
- Liturgická katecheze, která umožní hlubší prožívání svátostí. To zahrnuje vysvětlování obsahů modliteb, symbolů a gest, které liturgické úkony obsahují, a učení k aktivnější účasti.

⁴⁵⁰ Srov. *Všeobecné direktorium pro katechizaci*, čl. 59.

⁴⁵¹ Srov. ALBERICH, E.; DŘÍMAL, L. *Katechetika*. Praha: Portál, 2008, s 19.

⁴⁵² DŘÍMAL, L. *Katecheze Církve jako služba Božímu slovu: úvod do studia katechetiky na základě Všeobecného direktoria pro katechezi*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2001. ISBN 80-7266-122-1, s. 26.

⁴⁵³ Viz General Directory for Catechesis (2020), čl. 71.

- Příležitostné katecheze na rozličná témata z osobního, rodinného, církevního a společenského života, která mají být osvěcována z perspektivy víry.
- Duchovní formace, která má upevnit přesvědčení ve víře, otevřít nové perspektivy, podporovat ve vytrvalé modlitbě a dalších povinnostech vyplývajících z následování Krista.

Dále by měla katecheze pomáhat vytvořit křesťana, který nově a živě zakouší neustálou přítomnost Boha jako milosrdného otce a setkává se s Ježíšem Kristem – nejen v jeho božství, ale i v jeho lidskosti. Tento křesťan by se měl dále cítit zodpovědný za všechny úkoly i poslání církve ve světě a uvědomovat si sociální závazky své víry.⁴⁵⁴ Česká biskupská konference vydala v roce 2019 Metodiku pro pastorační a vzdělávací dospělých, dokument je relativně kvalitně zpracován a nabízí metodiku pro vytvoření katechetického projektu pro edukaci dospělých. Cíle této trvalé edukace jsou následující⁴⁵⁵:

- U dospělého účastníka trvalé katecheze by měl běžný každodenní život být pevně prolnut postojem osobní víry.
- Katechizovaný dospělý by měl být schopen o své víře v životě svědčit.
- Katechizovaný dospělý by měl být schopen aplikovat prorocko-diakonickou dimenzi do skutečností života.
- Měl by číst vlastní životopis jako životopis cesty víry, který má další pokračování.
- Tím by mělo být docíleno trvalého angažmá dospělého ve společenství; měl by se aktivně účastnit života společenství, být schopen trvalého obrácení a prohloubení života s Bohem.

Můžeme říct, že cíle se výrazněji neliší od předchozích zmíněných dokumentů a je třeba je doplnit dalšími aspekty z praxe. Na tomto místě se lze vrátit k realizovaným výzkumům. Pokud převedeme výsledky výzkumů z běžné mluvy do teologického jazyka, zdá se, že účastníci výzkumů mají pevně zakořeněnou víru, která je prolnutá s jejich

---

⁴⁵⁴ Srov. GDC (2020), čl. 24.

⁴⁵⁵ Viz. ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE. Metodika pro katechezi a pastorační dospělých. Praha, 2019, s. 24

osobním životem (bod 1). Zároveň si uvědomují nebo mají touhu pomáhat a svědčit (bod 2 a 3). Svoji víru opravdu vnímají jako cestu, která se vyvíjí a vede k Bohu (bod 4) a angažují se ve velké míře v křesťanském společenství (bod 5). Jsou tedy tyto cíle skutečné cíle křesťanského vzdělávání? Vždyť účastníci výzkumu je víceméně splňují, a přesto cítí nedostatek vzdělání.

Dokument dále uvádí tematické okruhy, které považuje za důležité ke splnění již zmíněných cílů. První se týká Písma, druhý učení církve, třetí duchovního života a spirituality, čtvrtý liturgie a poslední služby křesťana církvi a světu.⁴⁵⁶ Pokusím se pak v další části reflektovat tyto okruhy do navrhovaného vzdělávacího programu.

7.1.2 Empirické aspekty katecheze

V obou případových studiích, které jsou stěžejní částí této práce, se vyskytuje kategorie vzdělání. Ve výzkumu farnosti se jedná o samostatnou kategorii. Ta je také velmi silně propojena s kategorií evangelizace. Jak už bylo řečeno výše, farníci tuto činnost vnímají jako velice náročnou, snáze se svědčí tam, kde je zájem. Necítí se dostatečně kompetentní a mají často problém odpovídat na náročné otázky „hledajících“. Někteří pak deklarují, že jim k tomu chybí patřičné vzdělání.⁴⁵⁷ Někteří rovněž pociťují ve farnosti vzdělání nedostatek. Součástí katecheze dospělých by tedy mělo být hledání odpovědí na otázky (ne memorování hotových odpovědí ve stylu starých katechismů) a učení se nejednoduché otázky si klást.

Zkoumané společenství žen, jak už bylo naznačeno, nebylo nikdy pouze modlitební či zaměřené na vzájemnou pomoc a sdílení v těžkých situacích. Vždy zde existoval, alespoň částečně, i vzdělávací obsah. Ten je v této případové studii tematizován pomocí podkategorie *informace*. Tyto informace, jak tvrdí účastnice výzkumu, by pravděpodobně nenalezly jinde a pomohly jim vyřešit si určité nejasnosti či nelogičnosti v jejich víře a napomohly rovněž k růstu či dynamice jejich víry. Jen úplné minimum účastníků výzkumů si je schopno samostatně sehnat relevantní informace a nějak se teologicky vzdělávat. I ti ale vzdělávací obsah vítají.

---

⁴⁵⁶ Srov. tamtéž, s. 29

⁴⁵⁷ Zcela totožná kategorie vycházela i ve výzkumu zaměřeném na laiky v českobudějovické diecézi, který jsem realizovala v roce 2019. Srov. ŠÍDLOVÁ, J. In the Church and/or in the world. Remarks on the self-construction of laypeople in the Czech Catholic Church, s. 60.

Lze tedy ještě jednou zopakovat co vychází z obou případových studií, že pokud chceme jako církev, aby laici evangelizovali, často jim nestačí jen autenticita a svědectví víry, naopak se spíše setkávají se složitými otázkami, a to i ve své vlastní rodině při výchově dětí či svědectví nevěřícím členům rodiny.

Další aspekty vzešlé z výzkumu jsou už jen menší témata, která se týkají vzdělávacích obsahů. Většina účastníků výzkumu se shodla, že mají (nebo alespoň v určité době měli) problém s termínem církev. Téma církve v její celistvosti/univerzality by mělo tedy být jedním z obsahů vzdělávání. Dalším aspektem jsou křesťanská morální pravidla, o jejichž problematičnosti v praxi bylo pojednáno výše. Další aspekty se spíše týkají formace než vzdělání (i když jedno od druhého nelze jasně oddělit) a je to modlitba a čtení z Písma.

V neposlední řadě, pokud vezmeme vážně výzvy, které byly uvedené v závěru předchozí kapitoly, je třeba komplexní vzdělání laiků pro jednotlivé služby v církvi. Toto vzdělání by mělo být nejen teologické, ale i sociální a humanitní. V církvi najdeme laiky vzdělané v těchto vědách a je v zájmu společenství, aby jejich znalosti a schopnosti využilo. Teologické vzdělání pak samozřejmě vychází z realizačních funkcí církve a mělo by tedy zahrnovat kerygmatický, liturgický, komunijní a diakonický rozměr. Obdobně strukturují svůj katechetický projekt i švýcarští biskupové, kteří ve svém dokumentu vycházejícím z celocírkevního Direktorია pro katechizaci z roku 1997 konstatují, že katecheze, pokud chce splnit svůj účel, musí být kerygmatem, liturgií, diakonií a společenstvím.

„Poselství, liturgie a diakonie jsou různé způsoby církevní realizace. Avšak katecheze je fundamentálně odkázána na všechny svoje rozměry – katecheze jakožto poselství, liturgie, diakonie jakožto místo společného setkávání.

- Bez liturgie je katecheze v nebezpečí, že se promění v čirou intelektuální činnost, bez smyslu a svátečnosti,

- bez živoucí diakonie je poselství katecheze nevěrohodné,

- bez katechetického zasvěcení se může liturgie proměnit v nesrozumitelnou inscenaci.⁴⁵⁸

7.2. Jaký by měl být laik?⁴⁵⁹

Jaký by měl být laik a jak s tím souvisí edukace v církvi, respektive může edukace v tomto smyslu něco napomoci? Základní popis laictví a laika, který je vhodný do současné doby, nalezneme v dokumentech II. vatikánského koncilu. V první řadě je to *Gaudium et spes*, pastorální konstituce, která snad nejvíce vyjadřuje koncilního ducha.⁴⁶⁰ Ve vztahu k laikům tento dokument zdůrazňuje především dva body: Laici mají plnit své světské povinnosti v souladu s duchem evangelia, jsou *povinni prodchnout svět křesťanským duchem, ale jsou též povoláni k tomu, aby byli za všech okolností, právě uprostřed lidské společnosti, Kristovými svědky*⁴⁶¹ a pak také koncil uznává a doporučuje, aby mnoho laiků dosáhlo přiměřeného vzdělání v posvátných vědách a aby se jich mezi nimi našlo dost, kteří se věnují těmto studiím naplno, popřípadě i na vyšší úrovni.⁴⁶² Dalšími relevantními koncilními dokumenty je konstituce *Lumen gentium* a dekret *Apostolicam actuositatem*. P. Ambros je považuje za základní leč asymetrické dokumenty o laicích.⁴⁶³ *Apostolicam actuositatem* výrazně reflektuje důležitou teologii laikátu od Yvese Congara, která vyšla ještě před koncilem.

Konstituce *Lumen gentium* je věnovaná církvi, o laicích pojednává zejména její čtvrtá kapitola. Její obsah je výsostně teologický, laik je zde zasazen do teologie koncilní církve bez většího množství praktických přesahů, kterým se pak věnuje dekret *Apostolicam actuositatem*. Zjednodušeně lze říct, že LG⁴⁶⁴ obrací vzhůru nohama tradiční dělení církve na laiky a kleriky⁴⁶⁵, všem dává stejnou důstojnost. Všichni jsou putujícím

---

⁴⁵⁸ ESTERMANN, G.; JAKOBS, M.; RAMMENSEE, CH.; ZÚND, H. *Bericht zum Leitbild Katechese im Kulturwandel* (online), str. 14 (cit. 2021-06_02). Dostupné na:

<http://www.netzwerkkatechese.ch/fileadmin/daten/downloads/nwk/LeitbildKatecheseimKulturwandel.pdf>

⁴⁵⁹ Srov. Tamtéž, s. 51–53.

⁴⁶⁰ Srov. KREUTZER, A. Duch koncilu. Význam pastorální konstituce *Gaudium et spes* pro interpretaci a aktualizaci II. Vatikánského koncilu. In *Caritas et Veritas*. Vol. 6, 2016, No. 1, s. 33–43.

⁴⁶¹ GS 43.

⁴⁶² GS 62.

⁴⁶³ Srov. AMBROZ, P. *Křesťan a život ve světě: odkaz předkoncilní diskuse teologie "laikátu" a Druhého vatikánského koncilu dnešní praxi církve*. ISBN 80-7067-926-3 Olomouc: Univerzita Palackého, Cyrilometodějská teologická fakulta, 1998, s. 97.

⁴⁶⁴ LG 4

⁴⁶⁵ K situaci laiků před koncilem stručně viz. PESCH, O., H. *Druhý Vatikánský Koncil 1962–1965*, s. 133–138.

Božím lidem a jsou nositelé Kristova kněžství a tím mají podíl na jeho úradech: kněžském, prorockém a královském.⁴⁶⁶ Jiná forma dělení však zůstává: klerici a řeholní stav jsou primárně zaměřeni na službu a svědectví v církvi, laici mají jako hlavní úkol *hledat Boží království tím, že se zabývají časnými věcmi a upravují je podle Boha*. To znamená, že mají působit ve světě, být „solí země“, působit ve světských oborech, ozdravovat světské instituce a vlastním životem hlásat víru. Tomuto hlásání se mají věnovat i ve vlastní rodině. Se svými pastýři (biskupy) mají mít přátelský vztah založený na poslušnosti a spolupráci. Koncilní dekret *Apostolicam actuositatem* pak rozvíjí praktické hledisko laictví – dává základní zásady a pastorační směrnice a vychází z pojetí tzv. Katolické akce.⁴⁶⁷ Dekret mluví o tom, aby laici neoddělovali své spojení s Kristem od svého života, což zajistí plnění Boží vůle ve všech jejich životních oblastech. Klíčová je zde účast na eucharistii a modlitba. Text také jmenuje tři hlavní cíle laického apoštolátu: evangelizaci a posvěcení, křesťanskou obnovu časného řádu a charitativní činnost. Evangelizace a posvěcování nezáleží pouze na svědectví vlastním životem, koncil nabádá k aktivnější evangelizaci, „rozvíjení a obraně křesťanských zásad a jejich správnou aplikací na současné problémy“.⁴⁶⁸ Časným řádem se rozumí hodnoty života a rodiny, kultury, hospodářství i politického života na všech úrovních. Dekret mluví o narušení těchto hodnot v průběhu dějin a osobní zodpovědnosti laika za obnovu tohoto řádu v duchu evangelia. Posledním cílem laického apoštolátu je charitativní činnost, důsledek největšího Kristova přikázání. Koncil mluví o současném světě jako o jedné rodině, kde *charitativní činnost může a musí zahrnovat všechny lidi a potřeby, kdekoliv je to potřeba*.⁴⁶⁹ Dekret dále pojednává o různých oblastech působení laiků: jsou to církevní obce, kde laici spolupracují na různých úkolech uvnitř církevních společenství; je to dále rodina, kde opět existují různé formy apoštolátu⁴⁷⁰ kromě svědectví řádného rodinného života a předávání víry vlastním dětem; je to také společenské a politické prostředí na národní i nadnárodní úrovni. Koncil pak také pojednává o důležitosti

---

⁴⁶⁶ Srov. BOUBLÍK, Vladimír. *Boží Lid*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997, s. 315.

⁴⁶⁷ Srov. AMBROS, P. *Laik a jeho poslání: mučednictví - svědectví*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2011. ISBN 978-80-7412-089-3, s. 72–91.

⁴⁶⁸ AA 6.

⁴⁶⁹ AA 8.

⁴⁷⁰ AA 11 uvádí tyto: adoptovat opuštěné děti, přijímat laskavě cizí příchozí, pomáhat při vedení škol, dospívající mládeži poskytovat radu i hmotnou pomoc, pomáhat snoubencům, pomáhat vyučovat náboženství, pomáhat starým osobám a rodinám v nouzi.

vzdělání a formace pro laický apoštolát, za které jsou zodpovědné rodiny, kněží, církevní výchovné instituce a také skupiny a sdružení laiků.⁴⁷¹

Když shrneme výše zmíněné a zopakujeme otázku, jaký by měl tedy být laik, můžeme odpovědět: Laik by měl být poslušný vůči svému pastýři a spolupracovat s knězem. Měl by být rovněž pevně zakořeněný v církvi, zformovaný ve své víře a vzdělaný pro svůj apoštolát. Jeho hlavním cílem je činnost nikoli v církvi, ale mimo církev – má zde evangelizovat a posvěcovat svět svou činností, angažovat se ve veřejném prostoru a věnovat se charitativním činnostem, nebo je alespoň podporovat. Důležitou oblastí je také rodinný život: svědectví o křesťanské rodině, předávání víry vlastním dětem a pomoc ostatním rodinám. Můžeme se opět vrátit ke zjištěním ze zkoumané praxe a opět naléhavě vystupuje do popředí potřeba vzdělání pro tyto žádoucí činnosti: pro evangelizaci, charitativní činnost, angažovanost ve veřejném prostoru a předávání víry vlastním dětem.

7.3. Jak se učí dospělí?

Edukací dospělých se zabývá obor zvaná andragogika, který je úzce spjat s pojmem pedagogika.⁴⁷² Tedy většina pojmů, která se v moderní pedagogice používá, se rovněž vyskytuje i v andragogice. Moderní andragogika je značně provázána s profesní pedagogikou a dlouhou dobu byla podřízena výkonovému paradigmatu, odsouvaje pak zájmové vzdělávání na vedlejší kolej.⁴⁷³ V současné době je pak v evropském prostoru kladen důraz na celostní přístup a celoživotní učení, kde mají své místo i jiné, ne nutně na profesní růst navázané oblasti. Náboženská a duchovní výchova dospělých je pak jednou ze součástí celoživotního vzdělávání dospělých (pokud ji členíme dle obsahu), není ji však v teoretické oblasti věnován velký prostor. Ve Veteškově přehledu andragogiky je skromná kapitola, která řadí duchovní výchovu do oblasti působení církví, respektive do jejich pastorační činnosti. Její těžiště je ve farnostech, samostatnou tematiku pak tvoří působení duchovních v armádě, ve věznicích, u policie a v nemocnicích.⁴⁷⁴ Kromě již citované metodiky pro katechezi dospělých v církvi, kterou

---

⁴⁷¹ Těmto sdružením (po vzoru Katolické akce) je pak věnována další část AA.

⁴⁷² Srov. VETEŠKA, J. *Přehled andragogiky: úvod do studia vzdělávání a učení se dospělých*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1026-9, s. 14.

⁴⁷³ Srov. tamtéž, s. 38–39.

⁴⁷⁴ Srov. VETEŠKA, J. *Přehled andragogiky: úvod do studia vzdělávání a učení se dospělých*, s. 139–142.

vydala Česká biskupská konference, neexistuje žádná monografie, která by se vzdělávání dospělých v církvi věnovala.⁴⁷⁵

Britská lektorka Y. Craig pro vzdělávání dospělých na základě svých zkušeností stanovila několik bodů, které ukazují, jakým způsobem se dospělí v církvi učí. Svůj koncept ukryla do anglického výrazu pro zjevení – REVELATION.⁴⁷⁶ Tato její hříčka se samozřejmě nedá doslovně přeložit, ale považuji za vhodné popsat jednotlivé body.

- **Relevance** (orig. relevance): Dospělí se učí snadněji, když se učí to, co považují za podstatné pro svůj život. Můžeme mít sebeduchaplnější důvody a nápady, ale pokud chceme učit v souladu s evangeliem, vše by mělo být vztaženo k běžnému životu křesťana.
- **Zkušenost** (orig. experience): Zkušenost hraje v křesťanském vzdělávání jednu z hlavních rolí. Dospělí sami mají zkušeností celou řadu, proto každá nová informace by měla být reflektována s jejich již nabytými zkušenostmi. Jinými slovy *„nekritické přijímání toho, co někdo říká (nebo říkal v minulosti) je nahrazeno dospělým promyšlením a utvářením významu. Zkušenost živé víry pak může nahradit vzletné teologické koncepty.“*⁴⁷⁷
- **Pestrost** (orig. variety): Ve vzdělávání dospělých hraje velkou roli pestrost. Ať už jde o pestrost nabídek ve vzdělávání, prostoru, času či didaktických přístupů.
- **Potěšení** (orig. enjoyment): Důležité jsou i aspekty vzdělávání, které celý proces zpříjemňují: pěkný prostor, dobré osvětlení, optimální teplota, pocit bezpečí, jasná struktura setkání a jasné časové ohraničení.

---

⁴⁷⁵ S výjimkou několika závěrečných prací. Např. ŠTRÁCHALOVÁ, A. *Katecheze dospělých po II. Vatikánském koncilu*. Bakalářská práce. České Budějovice, 2018, MAŠTERA, M. *Katechetická pomůcka Catecumenato per adulti: analýza a pokus o vyhodnocení*. Diplomová práce. Olomouc, 2019, ČERNÝ, Š. *Katecheze dospělých. Situace v Československu a ČR*. Diplomová práce. Praha, 2012, MATĚJKOVÁ, V. *Katecheze dospělých v Církvi československé husitské jako otevřená cesta Slova Božího do současné společnosti*. Diplomová práce. Praha, 2014, ČAPEK, M. *Církevní vzdělávání dospělých*. Diplomová práce. České Budějovice, 2008.

⁴⁷⁶ **Relevance, experience, variety, enjoyment, learning skills, acceptance, tutoring skills, individual differences, opportunities to act, nurture others.** Srov. CRAIG, Y. *Learning for Life. A Handbook of Adult Religious Education*. London: Mowbray, 1994. ISBN 978-0826469311, s. 34–44.

⁴⁷⁷ Tamtéž, s. 49.

- **Pomoc s učebním procesem** (orig. learning skills): Je třeba počítat s tím, že ne všichni účastníci vzdělávacího procesu mají skutečné dovednosti k učení, jsou schopni diskuze, psaní poznámek a čtení s porozuměním. Je proto zcela přirozené jim v těchto důležitých oblastech poskytnout pomoc a podporu, ač se jedná o dospělé! Ideální je pomoc navzájem ve skupině.
- **Přijetí** (orig. acceptance): Dospělí mají v drtivé většině za sebou už nějaké vzdělávání. To může být doprovázeno i špatnými vzpomínkami. Pro vzdělávání dospělých je třeba vytvořit opravdu bezpečné prostředí, kde se budou cítit přijati, sami sebou a ve skupině mít vzájemnou podporu.
- **Učební dovednosti** (orig. tutoring skills): Učitel dospělých by měl mít adekvátní učitelské nebo lektorské dovednosti. Jedna je však nejdůležitější: být věrohodný.
- **Individuální rozdíly** (orig. individual differences): Neexistuje návod na program pro dospělé, který by vyhovoval každé skupině nebo farnosti. Je třeba postupovat po malých krocích, často vyhodnocovat efektivitu a průběh kurzu a případně i strukturu měnit podle aktuálních požadavků.
- **Příležitosti jednat** (orig. opportunities to act): Vzdělání dospělých by nemělo být výhradně teoretické. Vše, co se člověk učí, se učí mnohem lépe, když má možnost si vyzkoušet naučené v praxi. Proto je výhodnější modulový způsob programu, který je rozdělen na menší úseky, které je možno prakticky vyzkoušet.
- **Pečovat o ostatní** (orig. nurture others): Často se stává, že účastníci vzdělávacích programů zcela přirozeně předávají své nově nabyté vědomosti dál, ať už členům rodiny, na pracovišti nebo v samotné farnosti. Je to vlastně jedním z ukazatelů, že vzdělávací program funguje, jak bylo zamýšleno.

Předložená typologie, jak už bylo řečeno, ukazuje, jakým způsobem se dospělí v církvi učí a je založená na zkušenostech britské lektorky Y. Craig. V tomto kontextu je ji

možno vnímat jako doporučenou typologii pro následnou tvorbu konkrétních didaktických výstupů, které bude možno vytvořit z navrhovaného vzdělávacího plánu.

7.4. Vzdělávací plán pro službu laiků v církvi

Vzdělávací plán má formát rámcového vzdělávacího programu, což je kurikulární dokument, který vymezuje cíle, oblasti i obsahy vzdělávání. Je relativně obecně formulován, protože slouží k dalšímu použití ve vzdělávací praxi. S tímto dokumentem je tedy pak možno dále pracovat při plánování vzdělávacích kurzů nebo modulů pro jednotlivá společenství. Navrhovaný program je koncipován primárně teologicky a obsahuje tři vzdělávací oblasti: spirituální, teologickou a praktickou. Proč jsem zvolila toto dělení, když spiritualita i praxe jsou nedílné součásti teologie? Nebylo by lepší zůstat u standardního členění teologie na jednotlivé traktáty či obory a ty pak rozpracovat do vzdělávacího programu?⁴⁷⁸ Domnívám se, že v tomto případě ne. Jádrem této práce jsou dvě případové studie, a aby tento vzdělávací program nepůsobil jako nadbytečný přídavek, je třeba, aby byl pevně provázán s výsledky studií. Když se vrátíme k výsledkům těchto výzkumů, je zde patrná dynamika v prožívání víry.⁴⁷⁹ Od zjevení jako počátku, kdy je člověk sám se svou zkušeností s Bohem, pak prožívání víry ve společenství, a nakonec aktivní participace na tomto společenství, případně mimo něj. Všechny tyto oblasti jsou pak vzájemně propojeny a v každém bodě potřebují reflektovat. Proto tedy zavádím v navrhovaném vzdělávacím programu členění nejprve na spirituální oblast, kde člověk reflektuje a prohlubuje svoji (prvotní) náboženskou zkušenost. Dále pak oblast teologickou, kde dochází k promýšlení obsahů víry, jak je učí církev.⁴⁸⁰ A nakonec oblast praktickou, kde daná témata pokrývají oblast praxe laiků v církvi a měla by jim umožnit lépe se v praxi orientovat.⁴⁸¹ Samozřejmě, že je možno ve společenství využít i laiky, kteří jsou vzdělaní v jiných oborech: humanitních, sociálních či

---

⁴⁷⁸ Tradiční dělení teologie na jednotlivé traktáty srov. MÜLLER, G.L. *Dogmatika pro studium i pastoraci*, s. 12–34. nebo zpochybnění tohoto přístupu a reflexe nad tím, co je teologie a jak ji dělat srov. ŠTĚCH, F. Co je teologie? In *Domov jako most: Festschrift k padesátinám prof. Ivany Noble*. Jihlava: pro Univerzitu Karlovu v Praze, Evangelickou teologickou fakultu vydává Jan Keřkovský - Mlýn, 2016. ISBN 978-80-86498-59-1.

⁴⁷⁹ Dynamika víry z pohledu fundamentální teologie viz ŠTĚCH, F. *Tu se jim otevřely oči: zjevení, víra a církev v teologii kardinála Avery Dullese SJ*, s. 339–343. Zde předkládaná verze je pohledem z křesťanské praxe.

⁴⁸⁰ Připomeňme si vztah morálních pravidel k víře viz 6.2.2.

⁴⁸¹ Připomeňme si, že aktivní dimenze víry je také jedna z důležitých kategorií výzkumu. Hluboké prožívání víry se zdá být spojeno s touhou po službě ve společenství i mimo něj. Viz. 6.2.2. a 6.2.3.

ekonomických, vždyť II. vatikánský koncil volá po těsnější spolupráci mezi vědními obory.⁴⁸² Oblastí, ve kterých se mohou v církvi angažovat, pokud se bude pokračovat v kurzu nastoleném papežem Františkem a laici budou více zapojeni do pastore, je nepočítaně. Proto program obsahuje alespoň psychologické a sociologické minimum, které považují za potřebné pro rozvoj společenství a evangelizačních dovedností, což jsou opět témata, která rezonují v obou studiích.

7.4.1. Cíle programu

Hned za začátku je možno zopakovat cíle metodiky vzdělávání dospělých v České republice. Tyto cíle vychází z nadřazených církevních dokumentů a přímo souvisí s teologickou koncepcí laictví. Cíle jsou ve shodě s českou kurikulární reformou formulovány jako očekávané konečné kompetence účastníků studia.⁴⁸³ U dospělého katechizovaného člověka by měla být jeho víra pevnou součástí jeho osobnosti a života s perspektivou věčného života, měl by být schopen o víře svědčit a projevovat křesťanskou lásku svým bližním (prorocko-diakonická dimenze). Zároveň by měl být aktivní ve společenství. V souladu s těmi cíli, které jsou značně obecné, je možno definovat konkrétní cíle pro jednotlivé oblasti navrhovaného programu. Oblasti jsou tři: spirituální, teologická a praktická. Spirituální oblast je věnována zejména osobní a společenské dimenzi víry, modlitbě a porozumění vlastní osobnosti ve vztahu ke spiritualitě. Druhá oblast, teologická, je zaměřena na základní věroučné výpovědi, které nalezneme ve Vyznání víry. Dále obsahuje některá témata z biblistiky, církevních dějin a liturgiky. Poslední, praktická, se týká již praktického života dospělého křesťana ve světě a jeho angažovanosti ve společenství a společnosti s ohledem na plnění kerygmatické a diakonické funkce církve.

Spirituální oblast: pro reflexi prvotní zkušenosti víry

1. Křesťan chápe důležitost osobní modlitby, zná jednotlivé druhy modliteb, praktikuje je a umí v této oblasti s ohledem na vlastní zkušenost vydávat svědectví ostatním.

---

⁴⁸² Srov. GS 62.

⁴⁸³ Srov. JANIK, T. MAŇÁK, J. KNECHT, P. NĚMEC, J. Proměny kurikula současné české školy: vize a realita. In *Orbis scholae*. 4 (3), 2010, s. 17–19.

2. Křesťan se umí modlit ve společenství, případně je schopen modlitbu ve společenství i vést.
3. Křesťan má zkušenost se základními prvky křesťanské meditace.
4. Křesťan zná svůj typ osobnosti a různé druhy spiritualit v církvi, které umí reflektovat ve vztahu k vlastní duchovní zkušenosti.

Teologická oblast: pro reflexi obsahů víry, které se předávají ve společenství

1. Křesťan umí vysvětlit jednotlivé body Vyznání víry.
2. Křesťan má základní znalosti biblistiky, čte pravidelně Písmo a umí s ním základním způsobem pracovat.
3. Křesťan má základní znalosti církevních dějin.
4. Křesťan si umí pokládat i obtížné otázky týkající se křesťanské víry a hledat na ně odpovědi.
5. Křesťan si uvědomuje morální problémy dneška, umí si klást otázky, které z nich vyplývají, a orientuje se ve zdrojích, ve kterých na ně může hledat odpovědi.
6. Křesťan má základní liturgické znalosti a umí připravit jednoduchou pobožnost. Umí také doprovázet děti a dospělé při přípravě ke svátostem.

Praktická (prohlubující oblast) oblast pro aktivní službu ve společenství

1. Křesťan zná, rozlišuje a umí použít různé didaktické metody.
2. Křesťan má základní znalosti lidové zbožnosti a tradice. Rozumí také významu symbolů a rituálů v projevech lidové zbožnosti. Ví také, co jsou to symboly a rituály obecně.
3. Křesťan zná základní principy SUC a orientuje se v důležitých encyklikách, které je tematizují.
4. Křesťan chápe kérygmatický rozměr církev a snaží se evangelizovat v souladu s ním.

5. Křesťan chápe diakonický rozměr církve a snaží se sloužit v souladu s ním.
6. Křesťan umí vést (své) děti k víře a katechizuje i děti a dospělé ve společenství.
7. Křesťan má vhled do základních témat psychologie a sociologie, které jsou důležité pro vedení a moderaci společenství.
8. Křesťan se orientuje v základních otázkách z psychologie a sociologie, které potřebuje k evangelizaci.

7.4.2. Vzdělávací obsah

Vzdělávací obsah označuje celek témat a učiva, který by měl vést k výše zmíněným cílům. Ke každému modulu jsou k dispozici i otázky, které jsou formulovány opět s ohledem na stanovené cíle. Ve **spirituální** oblasti jsou zmíněny konkrétní druhy osobních modliteb a způsobů modlitby ve společenství, dalším tématem jsou pak jednotlivé typy osobnosti a jejich vztah ke spiritualitě. S tím pak souvisí reálná nabídka církevních hnutí a komunit. Ve výzkumu se objevila tematizovaná určitá bezradnost s osobní modlitbou a zároveň potřeba pestrosti. Proto by konkrétní učivo mělo obsahovat seznámení s různými druhy osobních modliteb, včetně uvedení do meditativních modliteb a kontemplace, aby si pak dospělí křesťané mohli vybrat s ohledem na vlastní individualitu. S tímto úzce souvisí i pestrost v nabídce druhů spiritualit, kterým je lépe rozumět ve vztahu k vlastní osobnosti.

V **teologické** oblasti je zařazeno na prvním místě Vyznání víry církve, kde v jedné modlitbě nalezneme téměř všechna církevní dogmata. Křesťané ji sice každou neděli recitují, málokdo však dokáže vysvětlit obsah jednotlivých výpovědí. Rozumět či reflektovat obsah vlastní víry je důležité pro evangelizaci, kde se člověk setkává s otázkami (kromě jiného), v co vlastně věří. Dalším tématem je pak biblistika. Základní znalosti biblistiky představují nutný předpoklad jak k samostatné četbě Písma, tak pro evangelizaci. Křesťan by měl znát biblické literární druhy, orientovat se v problematice vzniku kánonu, inspirace Písma i pluralitě biblických překladů. Církevní dějiny a zejména role církve v problematických momentech dějin (křížové výpravy, inkvizice, nacismus) nabízí také důležitá témata k promýšlení. Posledním tematickým celkem je apologetika –

svědectví o víře ve smyslu 1 Petr 3:15, kterému však musí předcházet pečlivé fundamentálně-teologické promýšlení základů víry. Nová apologetika⁴⁸⁴ vyvážená přístupem fundamentální teologie představuje jednu z oblastí, která je nutná v evangelizaci, tak jak vyplývá z realizovaných studií. Měla by obsahovat právě ony „těžké otázky“, témata, která zmiňovali účastníci výzkumů. Dalším tématem je morální teologie. Porozumění morálním problémům dneška, zejména ke vztahu k vlastní životní cestě, je důležité pro autentický křesťanský život i pro různé formy doprovázení ve složitých životních situacích. Posledním tématem této oblasti je pak liturgika. Pro prohloubení znalostí a dovedností v oblasti liturgiky volá církev již od II. vatikánského koncilu a již předtím se v této oblasti angažovalo liturgické hnutí. V kontextu tohoto programu je liturgika také nutná pro samostatnost laiků, pokud chceme, aby např. zvládli připravovat katechumeny či doprovázet děti/dospělé k přijetí iniciačních i dalších svátostí. Jednotlivé vzdělávací obsahy jsou pak uvedeny ve druhé a třetí úrovni členění vzdělávacího programu. Je to mše svatá, její struktura a liturgické předpisy, všeobecné kněžství, svátosti se zaměřením na jejich teologický obsah a doprovázení druhých před jejich přijetím a žehnání.

V **praktické** oblasti jsou pak jako témata zahrnuta převážně praktická témata, která doplňují spirituální a teologický základ. Jsou to jednotlivé didaktické metody pro práci se skupinou, jejichž zvládnutí opět umožní laikům větší zapojení do pastorače. Jedná se o filozofii pro život, interakci soustředěnou na téma a teorii korelace.

Křesťanská lidová zbožnost je velmi pestrou oblastí, která je zde zahrnuta proto, že představuje reálnou oblast církevní zbožnosti, kde je občas těžké se orientovat. Konkrétními vzdělávacími obsahy zde jsou: úcta ke svatým, poutní místa a jejich role v křesťanské zbožnosti, lidové zvyky a jejich křesťanské a nekřesťanské kořeny, smysl tradičních pobožností v současné církvi. Sociální učení církve pak představuje důležitý

---

⁴⁸⁴ Viz např. MARKHAM, I. S. *The New Apologetics: An Intersection of Secularism, Science and Spirituality*. London: Lexington Books, 2020. ISBN 978-1978711341 nebo dokument Kongregace pro nauku víry o nových přístupech „The urgency of a new apologetics for the church in the 21st century“: https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20100429_leva-da-new-apologetics_en.html

hodnotový základ pro orientaci v současné společnosti a světě. Sociální učení nabízí témata k promýšlení reálných, společenských světových problémů, a je-li svět místo, kde má laik působit, potřebuje kromě autentického svědectví i znalost témat ze sociálního učení, které mu mohou pomoci s rozhodováním v konkrétních situacích. Jedná se o základní principy sociálního učení církve a relevantní církevní dokumenty s tématem sociálního učení. Další tři témata pak úzce souvisí s realizačními funkcemi církve, které jsme výše na několika místech definovali jako žádoucí obsah vzdělávacího programu. Jedná se o evangelizaci (vnitřní i vnější), diakonickou činnost církve a katechezi. Posledním tématem praktické oblasti je psychologické a sociologické minimum. Vzdělávací obsahy jsou pak vybrané tak, aby umožnily křesťanům lépe pochopit sociologickou strukturu společenství či skupiny a psychologické aspekty doprovázení či evangelizace.

Spirituální oblast: pro reflexi prvotní zkušenosti víry

- Osobní modlitba
  - Jak se modlit?
    - Příklady z praxe, modlitba v církevní tradici, sdílení zkušeností
  - Kontemplativní modlitba a křesťanská meditace
    - Kontemplativní modlitba v běžném životě, praktický nácvik
  - Lectio divina
    - Jednotlivé kroky, praktický nácvik
- Modlitba ve společenství
  - Modlitby vzývání Ducha svatého, chval, díky a proseb
    - Biblické základy, praktický nácvik
  - Společné čtení Písma ve společenství
    - Biblické minimum, metoda Lectio divina ve společenství
- Osobnostní typy a spiritualita

- Typy osobnosti a jejich využití
  - Praktické minimum z psychologie osobnosti
- Typy spirituality
  - Stupně víry podle J. Fowlera, základní typy spirituality
- Způsoby bytí v církvi
  - Hnutí v církvi, náboženské komunity

Teologická oblast: pro reflexi obsahů víry, které se předávají ve společenství

- Vyznání víry církve
  - Trojjediný Bůh
    - Úvod do trinitární teologie s ohledem na křesťanskou praxi: vztahovost, sdílení, láska
  - Církev
    - Univerzální církev, místní společenství, Boží království, hierarchie
  - Ekumenická teologie
    - Společná témata křesťanských církví, spolupráce
  - Marie
    - Marie v Písmu a v tradici, mariánská dogmata
- Biblistika
  - Základní pojmy
    - Literární druhy
    - Inspirace
    - Překlady
    - Kanonicita textu
- Církevní dějiny
  - Základní pojmy
    - Kontinuita vs. diskontinuita církve, tradice, historický kontext
  - Raná církev

- Historický Ježíš, dobový kontext, prvotní církve
  - Koncily
    - Důležité koncily a synody v církvi
  - Temná období církve
    - Křížové výpravy, inkvizice, čarodějnictví, zneužívání moci
- Apologetika
  - Těžké otázky
    - Teodicea, milosrdenství vs. spravedlnost, stvoření světa, trinitární teologie
- Křesťanský pohled na morální problémy dneška
  - Morální otázky týkající se rodiny
    - Rozvod, násilí, rodičovství, výchova dětí
  - Morální otázky týkající se politiky a společenského života
    - Korupce, násilí, společenská nerovnost, postavení mužů a žen, angažovanost křesťanů ve společnosti a v politice, migrace
  - Morální otázky týkající se životního prostředí
    - Udržitelný rozvoj, osobní ekologie, ochrana životního prostředí
- Liturgické minimum
  - Mše svatá
    - Struktura mše svaté, druhy liturgie, základní liturgické předpisy
  - Všeobecné kněžství
    - Možnosti laiků v církvi, bohoslužba slova se symbolickým jednáním, svěcení ženatých mužů a žen
  - Svátosti
    - Jednotlivé svátosti, otázky k přípravě, možnosti laiků
  - Žehnání

- Tradice, možnosti v dnešní době

Praktická (prohlubující oblast) oblast pro aktivní službu ve společenství

- Metody didaktické práce se skupinou
  - Filozofie pro život
    - Teorie a praktický nácvik
  - Interakce soustředěná na téma
    - Teorie a praktický nácvik
  - Teorie korelace (od lidské zkušenosti k učení církve)
    - Teorie a praktický nácvik
- Křesťanská zbožnost
  - Lidová zbožnost
    - úcta ke svatým, poutní místa a jejich místo v křesťanské zbožnosti, lidové zvyky a jejich křesťanské a nekřesťanské kořeny, smysl tradičních pobožností v současné církvi
  - Drobná sakrální architektura
    - Boží muka, kaple a kapličky, seznámení s okolím
  - Rituály a symboly
    - Význam rituálů a symbolů v životě současného člověka, důležitost slavení
- Sociální učení církve
  - Základní principy SUC
    - Solidarita, subsidiarita, personální princip a princip obecného blaha
  - Základní dokumenty SUC
    - Sociální encykliky, vývoj, současnost
- Evangelizace
  - Základní církevní dokumenty vztahující se k evangelizaci
    - *Evangelii nuntiandi, Evangelii gaudium*
  - Základní metody hlásání

- Vnitřní a vnější evangelizace, svědectví, mučednictví, modlitba
- Charita
  - Základní informace vztahující se k charitativní činnosti církve
    - Druhy křesťanské lásky, Deus caritas est
  - Charitní oblasti církve
    - Charita ČR, možnosti jednotlivých farností
- Katecheze
  - Didaktické základy práce s dětmi a mládeží
    - Různé didaktické postupy v práci s konkrétní skupinou
    - Kritéria pro výběr vhodných didaktických metodických příruček
    - Rozvoj schopnosti tvorby originálních didaktických postupů pro konkrétní skupinu
  - Didaktické základy práce s dospělými nebo seniory
    - Aplikace různých didaktických postupů v práci s konkrétní skupinou
    - Kritéria pro výběr vhodných didaktických metodických příruček
    - Rozvoj schopnosti tvorby originálních didaktických postupů pro konkrétní skupinu
  - Katechetické minimum pro farnost
    - Identifikace témat z oblastí křesťanského života, která vnímají různé skupiny ve farnosti jako nedostatečně promyšlená a
    - Kritérií pro výběr odpovídajících didaktických postupů nebo didaktických příruček
- Psychologické a sociologické minimum
  - Psychologické minimum do farnosti

- Morální vývoj, vývoj víry, hlubinné psychologické směry a jejich příspěvek vývoji osobní víry člověka, Franklova logoterapie, humanistická psychologie, psychologické aspekty duchovního doprovázení
- Sociologické minimum
  - Klima skupiny, sociogram, vývoj skupiny

Jak už bylo řečeno výše, rámcový plán je rozdělený do tří tematických oblastí, z nichž každá pak obsahuje jednotlivé moduly, které mohou být vybrány ke studiu dle potřeb konkrétního společenství. Lze předpokládat, že každé společenství bude mít jiné zaměření, zejména co se třetí části týče. První a druhá část představuje základ, který považují za důležitý do každého společenství. Realizace podobného plánu, ať už ve formě systematického, třeba dvouletého programu nebo jen vybraných přednášek či seminářů, případně i formou duchovně-vzdělávací obnovy však vyžaduje větší propojení teologických fakult a pastoračních orgánů na diecézní úrovni. Tím je zde myšleno, aby církve na diecézní úrovni vzdělala lektory, kteří by byli schopni nabízet jednotlivé moduly a v nich obsažená témata dostatečně různorodým didaktickým způsobem zájemcům v okruhu třeba vikariátu, jindy farnosti, nebo dokonce přímo v malých společenstvích. Případně je možnost zpracovat jednotlivé moduly digitálně a dát je online k dispozici pro využití ve farnostech a společenstvích.⁴⁸⁵

Rámcový plán pokrývá témata, která vyplynula z výzkumu a také z církevních dokumentů týkajících se katecheze dospělých. Je ovšem možné, že konkrétní společenství nalezne ještě jiná, třeba aktuálnější témata, ve kterých se bude chtít vzdělávat. Následná tabulka ukazuje na modelových příkladech, jaké různé otázky se mohou pojít s hlavními tématy rámcového vzdělávacího plánu. Obdobným způsobem by šla rozpracovat pak dále i pro vzdělávací obsahy. Důležitým aspektem ve vztahu k tomu vzdělávacímu programu je tedy snaha uchopit téma z více úhlů pohledu a nabídnout pak dostatečnou pestrost a flexibilitu.

---

⁴⁸⁵ Na větší využití možnosti digitalizace při katechezi ostatně apeluje i nové Všeobecné direktorium pro katechezi. Srov. GDC, kap. 10.

Pokud se naposled vrátíme k výsledkům realizovaných studií, tak aby bylo možno i tuto část práce podložit empirií, pak pestrost je jednou z hlavních kategorií druhé studie. Stejně tak ve výzkumech opět nalezneme většinu „ideálních typů“⁴⁸⁶ tazatelů: věřící (chodící do kostela), věřící individualista, aktivní laik, teolog, katecheta. Pro dokreslení byl přidán modelový tazatel nevěřící/hledající, protože právě ti jsou cílem evangelizace. V následujících tabulkách lze tedy nalézt malý souhrn všeho, na co se momentálně různí lidé vzhledem k církvi ptají, a jak lze jednotlivé vzdělávací obsahy nazřít z více úhlů pohledu. Pro praxi to předpokládá, že moduly vzniklé na základě tohoto rámcového vzdělávacího programu by představovaly základní část celého vzdělávacího programu. Následující tabulka by měla pomoci budoucím lektorům, aby identifikovali konkrétní otázky členů farnosti nebo malých společenství navázané na základní vzdělávací oblasti a obory a dokázali buď nalézt v dostupné didaktické literatuře postupy pro práci s nimi v konkrétní skupině, nebo by již disponovali schopností takové postupy sami vypracovat. Jednalo by se o druhou, specializační část studijního programu. Jinou uvažovanou možností je předpoklad, že by příslušné specializační moduly, jak je navrhujeme níže, mohly být didakticky zpracovány a poskytnuty k praktické aplikaci ve specializační fázi výše popsaného kursu. I to však vyžaduje vzdělaného lektora, který s takové metodiky dokáže smysluplně aplikovat v konkrétní skupině.

7.4.2.1 Východiska pro specializační část studia: Modelové tabulky

Modelový tazatel	Modelová situace	Osobní modlitba	Modlitba ve společenství
Nevěřící/Hledající	V čem je „kouzlo“ tématu, proč to lidé dělají, co jim to	Jsou vůbec rozdíly mezi meditací, otčenášem a komplikovanými	Proč se lidé v kostele společně modlí, co z toho

⁴⁸⁶ Metoda ideálních typů tedy vychází ze sociologie a za jejího tvůrce je považován M. Weber, který ji využíval ve svých vědeckých pracích. Ideální typ je mentální konstrukt (je tedy ideální ve smyslu myšlenky – ideje), založený na relevantních empirických komponentech. Je využíván zejména za účelem komparace. Ve vztahu k teologii je důležité zmínit, že Weber využil této metody pro své studium rozdílů mezi církví a sektou. V teologii pak metody ideálního typu využíval E. Troeltsch, kdy takto popisoval vztah mezi náboženskou zkušeností a různými druhy sociálních nauk. Největší využití však ideální typy našly v teologii A. Dullese. Srov. ŠÍDLOVÁ, J. *Malá společenství církve jako prostor pro náboženskou edukaci*, s. 9.

	přináší, vysvětlení, proč se věci dělají.	modlitbami v kostele?	„drmolení“ mají?
Věřící – „chodí do kostela“	Víra je předaný zvyk, v některých situacích však přichází pochybnosti.	Umím otčenáš a všechny odpovědi v kostele, copak to nestačí?	Náš pan farář zavedl latinskou mši. Nerozumím jí a nelíbí se mi. On však tvrdí, že je jediná správná. Co mám dělat?
Věřící individualista	Různorodost, jinakost, proč je v tématu důležitá společenská dimenze víry.	Jak poznám, když se modlím, že opravdu komunikuji s Bohem?	Stydím se mluvit nahlas, mám tam vůbec chodit?
Aktivní laik	Aktivní laik, který se chce sám rozvíjet a angažovat ve společenství.	Zažíval jsem příjemné pocity při modlitbě a najednou je nezažívám, co dělám špatně?	Jak nadchnout pro společnou modlitbu ostatní věřící?
Katecheta	Jak dané téma srozumitelně předávat?	Jak pomoci lidem vybrat vyhovující typ modlitby?	Jak nadchnout pro společnou modlitbu ostatní děti?
Teolog	Jak se otázky tématu vztahují k teologii?	Jaký teologický základ mají jednotlivé druhy modliteb?	Přiblížíme se společnou modlitbou k prvotní církvi?

Modelový tazatel	Modelová situace	Typy spirituality	Vyznání víry církve	Biblistika
-------------------------	-------------------------	--------------------------	----------------------------	-------------------

Nevěřící/Hledající	V čem je „kouzlo“ tématu, proč to lidé dělají, co jim to přináší, vysvětlení, proč se věci dělají.	Jak je možné, že může být víra lidí odlišná?	Čemu křesťané věří?	Proč je bible důležitější než jiné starověké texty?
Věřící – „chodí do kostela“	Víra je předaný zvyk, v některých situacích však přichází pochybnosti.	Co dělat, když se ve své farnosti necítím duchovně uspokojen?	Co to v kostele v neděli vyznáváme?	Je v bibli něco víc, než slyším v kostele?
Věřící individualista	Různorodost, jinakost, proč je v tématu důležitá společenská dimenze víry.	Proč někomu vyhovuje modlitba ve společenství a někdo se raději modlí sám?	Nevystačím si s Bohem sám, bez církve?	Při čtení bible nacházím rozporuplná tvrzení (a rozpory mezi SZ a NZ), co s tím?
Aktivní laik	Aktivní laik, který se chce sám rozvíjet a angažovat ve společenství.	Jak rozvíjet své slabé i silné stránky ve prospěch společenství? Čemu dát přednost?	Jak aplikovat věroučné pravdy do svého života a do svého společenství?	Jak číst bibli s větším užitekem a jak s ní pracovat ve společenství?
Katecheta	Jak dané téma srozumitelně předávat?	Jak pomoci s nalezením vhodného typu spirituality?	Jak vysvětlit credo?	Co je třeba znát ke čtení bible? Čím začít?

Teolog	Jak se otázky tématu vztahují k teologii?	Jak se spiritualita proměňuje v dějinách církve a v současném světě?	Je křesťanské credo jediný základ víry? Je daná forma ještě srozumitelná?	Která témata z biblistiky je třeba více rozšířit v církvi?
---------------	--	--	--	--

Modelový tazatel	Modelová situace	Církevní dějiny	Těžké otázky	Morální problémy
Nevěřící/Hledající	V čem je „kouzlo“ tématu, proč to lidé dělají, co jim to přináší, vysvětlení, proč se věci dělají.	Proč ještě vůbec existuje církev a plete se do veřejného života, když v dějinách napáchala tolik zla?	Proč trpí nevinní?	Proč křesťané pořád řeší intimní věci, do kterých jim nic není?
Věřící – „chodí do kostela“	Víra je předaný zvyk, v některých situacích však přichází pochybnosti.	Nevím, jak reagovat na nářky na temná témata z církevních dějin.	Stvořil Bůh svět opravdu v sedmi dnech, jak to jde dohromady s evolucí?	Co má církev proti umělému oplodnění a antikoncepci?
Věřící individualista	Různorodost, jinakost, proč je v tématu důležitá společenská dimenze víry.	Církev je hříšná instituce, není lepší se modlit jen sám?	Jsem-li stvořen k božímu obrazu, proč jsem nejraději sám?	Proč se církev plete do mých osobních záležitostí?

Aktivní laik	Aktivní laik, který se chce sám rozvíjet a angažovat ve společenství.	Je vůbec ještě morální být v církvi, když se tam (dodnes) dějí špatné věci?	Je Bůh spravedlivý nebo milosrdný?	Je třeba morální témata otevírat ve společenství, nebo je třeba je řešit individuálně?
Katecheta	Jak dané téma srozumitelně předávat?	Jak zprostředkovávat církevní dějiny citlivě a zároveň nezaujatě?	Jak najít rovnováhu mezi hledáním odpovědi a zjevenou pravdou?	Jak morální témata otevírat otevřeně a bez předsudků?
Teolog	Jak se otázky tématu vztahují k teologii?	Jsou všechna období církevních dějin dostatečně reflektována?	Umíme, spíše než předávat hotové odpovědi, si otázky nově a lépe pokládat v závislosti na měnících se podmínkách?	Jaký je dějinný kontext jednotlivých církevních nařízení v oblasti morálky?

Modelový tazatel	Modelová situace	Liturgické minimum	Metody didaktické práce se skupinou	Křesťanské lidová zbožnost
Nevěřící/Hledající	V čem je „kouzlo“ tématu, proč to lidé dělají, co jim to přináší, vysvětlení, proč se věci dělají.	Proč se věřící shromažďují v kostele? Proč jsem nedostal oplatku, když jsem si pro ni šel?		Některé projevy křesťanů vypadají jako ze středověku.
Věřící – „chodí do kostela“	Víra je předaný zvyk, v některých situacích však přichází pochybnosti.	Musím se zpovídat?		Proč nový pan farář zrušil eucharistické průvody?
Věřící individualista	Různorodost, jinakost, proč je v tématu důležitá společenská dimenze víry.	Nevyhovují mi kázání a lépe se modlím sám, mám vůbec chodit do kostela?		Většina společných farních aktivit mi nevyhovuje, je to opravdu tak důležité?
Aktivní laik	Aktivní laik, který se chce sám rozvíjet a angažovat ve společenství.	Jak často se mám zpovídat?	Jakým způsobem moderovat společenství?	Které projevy křesťanské zbožnosti jsou důležité?

Katecheta	Jak dané téma srozumitelně předávat?	Jaké je ono liturgické minimum pro určité věkové skupiny?	Využívám vhodné metody pro jednotlivé skupiny?	Jak vysvětlit rozdíl mezi svátostmi a lidovou zbožností?
Teolog	Jak se otázky tématu vztahují k teologii?	Je katolické (exkluzivistické) pojetí svátostí ještě vůbec křesťanské?	Jak udělat nabídku katechetických a pastoračních metod přístupnější?	Které formy křesťanské zbožnosti jsou v této době ještě relevantní, nebo žádá si tato doba nějaké nové?

Modelový tazatel	Modelová situace	Sociální učení církve	Evangelizace	Charita
Nevěřící/Hledající	V čem je „kouzlo“ tématu, proč to lidé dělají, co jim to přináší, vysvětlení, proč se věci dělají.	Proč se křesťané pletou do politiky?	Zvonili u nás Svědci Jehovovi, jsou to taky křesťané?	V čem se liší křesťanská pomoc od běžných pomáhajících organizací? Nestačí jen empatie a soucit s druhým?
Věřící – „chodí do kostela“	Víra je předaný zvyk, v některých situacích však přichází pochybnosti.	Musím jako křesťan volit jen strany, které mají v názvu „křesťanský“?	Moje děti a vnoučata do kostela nechodí, co pro to můžu udělat teď?	Na pomoc druhým v církvi má církev charitativní organizace, proč bych měl

				ještě pomáhat jinde?
Věřící individualista	Různorodost, jinakost, proč je v tématu důležitá společenská dimenze víry.	V politice se angažuji, ale svůj křesťanský život žiji ve skrytosti, veřejné akce typu „pochod pro život“ se mi příčí. Je to v pořádku?	Není příjemná představa chodit po domech a přesvědčovat lidi na víru, je nějaká jiná možnost?	Stačí když přispívám na charitu nebo mám dělat víc?
Aktivní laik	Aktivní laik, který se chce sám rozvíjet a angažovat ve společenství.	Můžu se jako křesťan angažovat ve veřejném životě?	Chci evangelizovat, ale lidé mi pokládají složité otázky, na které neznám odpověď a znejišťuje mě to.	Jak pomáhat konkrétně ve svém okolí bez proselytismu?
Katecheta	Jak dané téma srozumitelně předávat?	Jak nadchnout věřící pro angažovanost ve světě?	Jak nadchnout věřící pro evangelizaci?	Jak nadchnout věřící nebo celá společenství pro službu?
Teolog	Jak se otázky tématu vztahují k teologii?	Uplatňuje se sociální učení církve v samotné církvi?	Jak hlásat evangelium v této době?	Co je na službě specificky křesťanského?

Modelový tazatel	Modelová situace	Katecheze
Nevěřící/Hledající	V čem je „kouzlo“ tématu, proč to lidé dělají, co jim to přináší, vysvětlení, proč se věci dělají.	Potřebuji pro víru vzdělání?
Věřící – „chodí do kostela“	Víra je předaný zvyk, v některých situacích však přichází pochybnosti.	Jako dítě jsem chodit/nechodil na náboženství, stejně si nic nepamatuji a nevadí mi to.
Věřící individualista	Různorodost, jinakost, proč je v tématu důležitá společenská dimenze víry.	Rád bych si o víře něco přečetl, sám se však v nabídce literatury neorientuji.
Aktivní laik	Aktivní laik, který se chce sám rozvíjet a angažovat ve společenství.	Nedaří se mi předávat víru v rodině dětem, kde najdu podporu?
Katecheta	Jak dané téma srozumitelně předávat?	Nedaří se mi víru předávat na hodinách náboženství, kde najdu podporu?
Teolog	Jak se otázky tématu vztahují k teologii?	Je katecheze v církvi vůbec propojená se současnou teologií?

7.5 Shrnutí

V této kapitole byl hlavním tématem návrh vzdělávacího programu pro službu laiků v církevních společenstvích. Nejprve zde byla vyznačena církevní linie, která se týká náboženské edukace dospělých. Jsou to zejména dvě Všeobecná direktoria pro katechezi a metodika České biskupské konference pro katechezi a pastorační práci dospělých.

Katecheze je podle nich nedílnou součástí evangelizace a je činností celé církve. Katecheze dospělých pak má i vlastní cíle, které byly zohledněny při formulování dílčích cílů jednotlivých vzdělávacích oblastí. Kromě normativních aspektů katecheze byly zmíněny i empirické aspekty, které vzešly z realizovaných případových studií. Následně byl definován na základě relevantních dokumentů i pojem dospělý křesťan – laik, pro kterého je primárně vzdělávání ve společenství určeno. Následně jsem zařadila i část věnující se tomu, jak se učí dospělí a jaké požadavky by měly jednotlivé kurzy či programy obsahovat. Nakonec byl představen vzdělávací program, nejprve jeho cíle podle jednotlivých oblastí, které jsou zde navrhované tři: spirituální, teologická a praktická jako podklad pro základní část studia. Následně pak stručný vzdělávací obsah jednotlivých oblastí následovaný tabulkou s modelovými příklady a otázkami podle ideálních typů tazatelů, který by měl sloužit jako východisko pro specializační část studia, která zohledňuje zvláštnosti otázek důležitých pro různé typy tazatelů – adresátů vzdělávacího programu. Z tohoto výkladu je jasné, že tento program vyžaduje kvalifikované lektory na diecézní úrovni, kteří mohou jednotlivým společenstvím zprostředkovat jednotlivé moduly dle jejich požadavků, případně je možno ho zpracovat po jednotlivých modulech a nabídnout v digitální podobě pro využití v církvi.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo za prvé prozkoumat možnosti využití sociologických výzkumů v teologii. Tento cíl jsem se snažila naplnit v první kapitole textu. Zamýšlela jsem se nad jednotlivými proudy v praktické teologii s hlavním zaměřením na empiricko-analytický a hermeneuticko-zprostředkující proud v pojetí G. Heitinka. Tyto proudy také považuji za paradigmatické východisko této práce. Teolog může využívat empirické metody v různých vztazích, jak ukázal J. van der Ven ve svých modelech disciplinarity. Zde jsem využívala model intradisciplinarity. Dále jsem reflektovala výhody a nevýhody využití kvantitativních a kvalitativních technik při empirických výzkumech prakticko-teologických témat. Jako vhodný přístup pro tuto práci jsem deklarovala kvalitativní přístup ve formě etnografického zkoumání na pomezí s případovou studií. Tento přístup ostatně ve velké míře využívají praktičtí teologové v západní a severní Evropě a anglofonním prostoru. Případovou studii jsem pak popsala z hlediska metodologie ve druhé kapitole.

Dalším cílem byla prakticko-teologická analýza společenského rozměru víry, tedy toho, jak lidé prožívají víru ve společenství. Nejprve jsem se zabývala teologickým uchopením termínu společenství v dokumentech II. vatikánského koncilu, následně vztahem mezi univerzální a partikulární církví. Poté byly představeny některé ekleziologie, které pracují s termínem společenství. Konkrétně se jednalo o ekleziologii J. Ratzingera, A. Dullese a M. Kehla. Dále následovala teologická reflexe menších společenství v církvi: farnosti, nefarního společenství a malého církevního společenství. Reflektovala jsem rovněž kritéria ekleziality dle církevních dokumentů a pojetí J. Vandenkakera. Následně byly popsány dvě případové studie, jejich průběh a výsledky. První výzkum byl realizován ve farnosti, druhý v malém mimo-farním společenství žen. Oba výzkumy měly totožnou výzkumnou otázku: Jak lidé prožívají víru ve společenství? Kategorie vzešlé z výzkumů byly komparovány v samostatné kapitole a rovněž byly podrobeny prakticko-teologické interpretaci. Z této analýzy pak vzešly odpovědi na výzkumné otázky a výzvy do církevních společenství, které jsou vyjmenovány na konci šesté kapitoly.

Posledním cílem pak bylo popsat a prakticky využít pedagogické implikace vzešlé z prakticko-teologické analýzy. V poslední kapitole jsem tedy využila empirické podněty vzešlé z realizovaných studií, tedy doplnila je o normativní aspekty týkající se katecheze a církevního vzdělávání dospělých, a vytvořila rámcový vzdělávací plán pro službu laiků v církvi. Závěry z empirických výzkumů v kombinaci s církevními doporučeními pro katechezi dospělých se tedy staly východiskem pro vzdělávací plán. Plán je rozdělen do tří oblastí: spirituální, teologické a praktické a má základní a specializační část. K plánu také patří v tabulce rozpracovaná témata do formy otázek, jaké si kladou jednotliví tazatelé, jejichž ideální typ byl vykonstruován z případových studií. Navrhovaný plán, zejména v jeho specializační části, se jeví být tzv. programovým učením, kdy po získání základních vhledů do základních teologických témat skupina sama hledá otázky, ve kterých chce prohlubovat své vzdělání. Navrhované vzdělávání by tedy mělo být velmi adresné a konkrétní. Jednotlivá témata neboli vzdělávací moduly se pak nabízejí k digitálnímu rozpracování, ke kterému také vyzývá nové Katechetické direktorium.

Případové studie zveřejněné v této práci jsou jen malým střípkem z ohromných možností empirického zkoumání církevního prostředí. Nejde jen o relevantní příspěvek k teologickému bádání⁴⁸⁷, kdy je skrze analýzu narativů účastníků výzkumu zprostředkována teologie věřících, kteří se třeba domnívají, že se sami teologii vůbec nevěnují (a ve skutečnosti věnují),⁴⁸⁸ ale samotný výzkum může být i výzvou a možností spirituální reflexe pro samotného výzkumníka i účastníky výzkumu. Za tímto účelem se pak čím dál častěji používá v církevním prostředí i akční výzkum.⁴⁸⁹

Toužíme-li po obnově společenství v církvi v evangelizující společenství, jak ostatně apeluje papež František v exhortaci *Evangelii Gaudium*⁴⁹⁰, a chceme-li začít zespodu, od té nejmenší farnosti či společenství na církevní periferii, musíme počítat s tím, že někteří věřící sice touží po službě ve společenství i mimo něj, ale necítí se na ni dostatečně vzdělaní a kompetentní. Tak jako papež František povolává a ustanovuje svým *Motu Proprio* ke službě katechety, kteří se budou generovat ze společenství, je možné, že brzo na tuto funkci navážou další, nové laické služby v církvi. V centru katecheze by

---

⁴⁸⁷ Srov. OPATRŇY, M. Teologická reflexe praxe. Ke vztahu praktické teologie a sociologie náboženství, s. 97.

⁴⁸⁸ Srov. ŠTĚCH, F. Co je teologie? In: *Domov jako most: Festschrift k padesátinám prof. Ivany Noble*.

⁴⁸⁹ Viz např. C. Watkins a její projekt: <https://theologyandactionresearch.net>.

⁴⁹⁰ Srov. EG 98.

vedle katechumenátu, který má nezastupitelnou roli, tedy mělo stát systematické vzdělávání a duchovní doprovázení dospělých laiků, protože je možné, že minimálně v našem prostoru na nich bude v nedaleké budoucnosti ležet většina služby v církvi i mimo ni. Navrhovaný vzdělávací plán má parametry pro vzdělávání laiků ke službě v církvi. Ráda bych do budoucna pokračovala s jeho rozvíjením do formy dílčích programů v různých formách a jejich testování v praxi.

Seznam použitých zdrojů:

Prameny:

AA Apostolicam actuositatem

Bible: písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih). Praha: Česká biblická společnost, 1996. ISBN 80-85810-11-5.

Bible a morálka: biblické kořeny křesťanského jednání. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7195-367-8.

CL Christifideles laici

CT Catechesi tradendae

ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE. Metodika pro katechezi a pastorači dospělých. Praha, 2019

Deus caritas est

EG Evangelii gaudium

FT Fratelli tutti

GDC General Directory for Catechesis (2020)

GE Gravissimum educationis

GS Gaudium et spes

HV Humanae vitae

LG Lumen gentium

MM Mater et Magistra

MÁDR, Oto. Dokumenty II. vatikánského koncilu. Praha: Zvon, 1995. ISBN 80-7113-089-3.

PO Presbyterorum ordinis

SC Sacrosanctum concilium

Všeobecné direktorium pro katechezi (1997)

Monografie:

ALBERICH, Emilio, DŘÍMAL, Ludvík. *Katechetika*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-382-6.

AMBROS, Pavel. *Fórum pastorálních teologů*. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2000. ISBN 80-86045-61-7.

AMBROS, Pavel. *Pastorální teologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. ISBN 80-244-0419-2.

AMBROS, Pavel. *Křesťan a život ve světě: odkaz předkoncilní diskuse teologie "laikátu" a Druhého vatikánského koncilu dnešní praxi církve*. Olomouc: Univerzita Palackého, Cyrilometodějská teologická fakulta, 1998. ISBN 80-7067-926-3.

AMBROS, Pavel. *Laik a jeho poslání: mučednictví - svědectví*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2011. Studijní texty. ISBN 978-80-7412-089-3.

AMBROS, Pavel. *Základní služby církve v české sekulární společnosti: κήρυγμα/ μαρτυρία - λειτουργία - διακονία : pastorální teologie 2*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2013. ISBN 978-80-7412-141-8.

ARENDT, Hannah, *The human condition*. Chicago: University of Chicago Press, 1958. ISBN 978-0226025988.

BALLARD, Paul; PRITCHARD, John. *Practical Theology in Action: Christian Thinking in the Service of the Church and Society*. London: SPCK, 1996. ISBN 978-0281057191.

BAUMAN, Zigmund. *Úvahy o postmoderní době*. Praha: SLON, 2006. ISBN 80-86429-11-3.

BELZ, Horst; SIEGRIST, Marco. *Klíčové kompetence a jejich rozvíjení: východiska, metody, cvičení a hry*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-930-9.

BERGER, Peter L. *Vzdálená sláva: hledání víry ve věku lehkověrnosti*. Brno: Barrister & Principal, 1997. ISBN 80-85947-18-8.

BOFF, Leonardo; BOFF, Clodovis. *Introducing liberation theology*. London: Burns & Oates, 2000. ISBN 0-86012-156-9.

BOUBLÍK, Vladimír. *Boží Lid*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997. ISBN 8071923079.

BROWNING Don, S. *A fundamental practical theology: descriptive and strategic proposals*. Minneapolis: Fortress Press, 1991. ISBN 978-0800629731.

BOURDIEU, Pierre. *Science of Science and Reflexivity*, Chicago: University of Chicago Press, 2004. ISBN 978-0-745-63060-1.

BUTTRICK, George, Arthur. *The Interpreter's Dictionary of the Bible*. Nashville: Abingdon Press, 1991. ISBN 0-687-19270-6.

CORBIN, Juliet; STRAUSS, Anselm: *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC, Boston: SAGE, 2015. ISBN 9781412997461.

CRAIG, Yvonne. *Learning for Life. A Handbook of Adult Religious Education*. London: Mowbray, 1994. ISBN 978-0826469311.

DEAN, Kenda, Creasy; MARTINSON, Roland, D. *OMG: a youth ministry handbook*. Nashville: Abingdon Press, c2010. ISBN 978-1-4267-0008-8.

DENZIN, Norman K.; LINCOLN, Yvonna S. *The SAGE Handbook of Qualitative Research*, 1 st edition, SAGE Publications, 1995. ISBN 9781483349800.

DENZIN, Norman K.; LINCOLN, Yvonna S., *The SAGE Handbook of Qualitative Research*, 3 rd edition, SAGE Publications, 2005. ISBN 9781506382920.

DENZIN, Norman K.; LINCOLN, Yvonna S. *The SAGE Handbook of Qualitative Research*, 5th edition, SAGE Publications, 2018. ISBN 9781483349800.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.

Domov jako most: Festschrift k padesátinám prof. Ivany Noble. Jihlava: pro Univerzitu Karlovu v Praze, Evangelickou teologickou fakultu vydává Jan Keřkovský - Mlýn, 2016. ISBN 978-80-86498-59-1.

DŘÍMAL, Ludvík. *Katecheze Církve jako služba Božímu slovu: úvod do studia katechetiky na základě Všeobecného direktoria pro katechezi*. Vyd. 1. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2001. ISBN 80-7266-093-4.

DŘÍMAL, Ludvík. *Katecheze jako výchova víry*. Vyd. 1. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2002. ISBN 80-7266-122-1

DULLES, Avery. *Models of the church*. Expanded ed. New York: Doubleday, 2002. ISBN 0-385-13368-5.

DULLES, Avery. *Models of Revelation*. New York: Orbis Books, Maryknoll, 1992. ISBN 978-0883448427.

DUKA, Dominik. *Úvod do teologie*. Praha: Krystal OP, 1998.

DURKHEIM, Émile. *Elementární formy náboženského života: systém totemismu v Austrálii*. Praha: OIKOYMENH, 2002. ISBN 80-7298-056-4.

EMERY-WRIGHT, Steve; MACKENZIE, Ed. *Networks for Faith Formation. Relational Bonds and the Spiritual Growth of Youth*. Eugene: Wipf & Stock, 2017. ISBN 978-1498236027.

FIorenza, Francis, S.; GALVIN, John, P. *Systematická teologie II: římskokatolická perspektiva*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1998. ISBN 80-85859-26-2.

Fórum pastorálních teologů: sborník. V, "Komunikace ve farnosti". Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. ISBN 80-244-1291-8.

FRANCIS, Leslie J.; ROBBINS, Mandy; ASTLEY, Jeff. *Empirical theology in texts and tables: qualitative, quantitative and comparative perspectives*. Leiden: Brill, 2009. ISBN 978-90-04-16888-6.

GADAMER, Hans, Georg. *Truth and method*. New York: Continuum, 2006. ISBN 0-8264-7697-X.

GIBELLINI, Rosino. *Teologické směry 20. století*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-7195-177-3.

GRAUBNER, Jan. *Jak si představují farnost dnes*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2005. ISBN 80-7266-219-8.

GRÜN, Anselm. *Doprovázení na duchovní cestě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2014. ISBN 978-80-7195-705-8.

GUBA, Egon, G.; LINCOLN, Yvonne, S. *Naturalistic Inquiry*, CA: SAGE, 1985. ISBN 9780803924314.

GUBA, Egon, G.; LINCOLN, Yvonne, S. *The constructivist credo*. London: Routledge, 2013. ISBN 9781598746907.

HANUŠ, Jiří; NOBLE, Ivana. *Konverze a konvertité: sborník z mezioborového semináře o problematice náboženského obrácení*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. ISBN 978-80-7325-196-3.

HAMPLOVÁ, Dana. *Náboženství v české společnosti na prahu 3. tisíciletí*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2244-6.

HAZLETT, Ian (ed.). *Rané křesťanství. Počátky a vývoj do roku 600*. Brno: CDK 2009. ISBN 978-80-7325-159-8.

HEALY, Nicholas M. *Church, World and the Christian Life: Practical-Prophetic Ecclesiology*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. ISBN 9780511605857.

HEITINK, Gerben. *Practical theology: history, theory, action domains : manual for practical theology*. Grand Rapids, Michigan: William B. Eerdmans publishing company, 1999. ISBN 0-8028-4294-1.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

HERMANS, Chris; MOORE, Mary (eds.) *Hermeneutics and Empirical Research in Practical Theology*. Leiden: Brill, 2004. ISBN 978-90-04-14208-4.

HERMANS, Chris; IMMINK, Gerrit F.; de JONG, Abert F.; van der LANS, Birgit. *Social Construcionism and Theology*, Leiden, Boston, Köln: Brill, 2001. ISBN 978-90-04-12318-2.

HOJDA, Jan. *Farnost na přelomu století: teologická reflexe*. Svitavy: Trinitas, 2000. ISBN 80-86036-47-2.

HOLLAND, Joey; HENRIOT, Petr, L. *Social analysis: linking faith and justice*. Maryknoll, N.Y.: Orbis Books, 1983. ISBN 978-0883444627.

CHALUPA, Petr. *Dynamika smlouvy v deuteronomistickém zpracování dějin*. Olomouc: UPOL, 2008. ISBN 978-80-244-2143-8.

IGNÁC z Loyoly. *Duchovní cvičení*. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2002. ISBN 80-86045-85-4.

JUHÁS, Vladimír. *Církev v medzičase: [ekleziologická štúdia jazykom piatich teológov: Leonardo Boff, Hans Küng, Medard Kehl, Jürgen Werbick, Jürgen Moltmann]*. Prešov: Vydavateľ'stvo Michala Vaška, 2011. ISBN 9788071658559.

KAPLÁNEK, Michal. *Znamení naděje: česká církev ve světle závěrečného dokumentu plenárního sněmu - kritická analýza*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2016. ISBN 978-80-7325-416-2.

KASPER, Walter. *Theologie - součást naší doby*. Praha: Česká křesťanská akademie, 1994. ISBN 80-85795-09-4.

KEHL, Medard. *Kam kráčí církev?: diagnóza doby*. Brno: CDK, 2000, 129 s. ISBN 8085959658.

KERN, Hans. *Přehled psychologie*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-121-2.

KÜNG, Hans; HANUŠ, Jiří. *Co je církev?*. Brno: Cesta, 2000. ISBN 80-85319-98-5.

LANGMEIER, Josef; KREJČÍŘOVÁ, Dana. *Vývojová psychologie*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1284-9.

KŘIŠŤAN, Alois. *Počátky pastorální teologie v českých zemích*. Praha: Triton, 2004. ISBN 80-7254-605-8.

MACINTYRE, Alasdair. *After Virtue. A study in Moral Theology*. Notre Dame: University of Notre Damme press 1981. ISBN 978-0268035044.

MARKHAM, Ian, S. *The New Apologetics: An Intersection of Secularism, Science and Spirituality*. London: Lexington Books, 2020. ISBN 978-1978711341.

MARKSCHIES Christoph. *Mezi dvěma světy. Dějiny antického křesťanství*. Praha: Vyšehrad, 2005. ISBN 80-7021-775-8.

MARTINEK, Michael. *Ztracená generace?: o duchovním dialogu mezi českou mládeží a katolickou církví*. Svitavy: Trinitas, 2006. ISBN 80-86885-14-3.

MATULNÍK, Jozef. *Analýza religiozity katolíkov na Slovensku: poznatky zo sociologického výskumu*. Bratislava: Dobrá kniha, 2008. ISBN 978-80-7141-628-9.

MILLER-MCLEMORE, Bonnie, J. (ed.) *The Wiley-Blackwell Companion to Practical Theology*, Chichester: John Wiley & Sons, 2011. ISBN 978-1-444-33082-3.

MORGAN, David, L. *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu*, Albert: Boskovice 2001. ISBN 80-85834-77-4.

MUCHOVÁ, Ludmila. *Budete mými svědky: dialogické rozvíjení křesťanské identity ve světonázorově pluralitní společnosti - pedagogická výzva*. Brno: Didot, 2011. ISBN 978-80-86953-82-3.

MUCHOVÁ, Ludmila. *Náboženská edukace v současné společnosti*. Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku. Pedagogická fakulta, 2009. ISBN 978-80-8084-425-7.

MÜLLER, Gerhard, Ludwig. *Dogmatika pro studium i pastoraci*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7195-259-6.

NOVÁ, Magdaléna; OPATRŇÁ, Marie. *Obsah - Forma: sborník příspěvků z mezinárodní konference studentů doktorských programů = Content - Form : the proceedings of the international conference for doctoral students*. Praha: Katolická teologická fakulta, Univerzita Karlova, 2017. ISBN 978-80-87922-10-1.

NOBLE, Ivana. *Po božích stopách: teologie jako interpretace náboženské zkušenosti*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. ISBN 80-7325-053-5.

NOVOTNÝ, Vojtěch. *Odvaha být církví: Josef Zvěřina v letech 1913-1967*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2432-7.

NEŠPOR, Zdeněk R. *Ne/náboženské naděje intelektuálů: vývoj české sociologie náboženství v mezinárodním a interdisciplinárním kontextu*. Dolní Břežany: Scriptorium, 2008. ISBN 978-80-86197-97-5.

NEŠPOR, Zdeněk R.; VÁCLAVÍK, David. *Průručka sociologie náboženství*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2008. ISBN 978-80-86429-92-2.

O'DONOVAN, Leo, J.; SANKS, Howland. T. (ed.), *Faithful Witness. Foundations of Theology for Today's Church*. New York: Crossroad Pub Co, 1989. ISBN 978-0824508968.

O'HALLORAN, James. *Církev jinak: od základního společenství ke křesťanské obci*. Praha: Síť, 2006. ISBN 80-86040-15-1.

OPATRNÝ, Aleš. *Evangelizace a víra*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2019. ISBN 978-80-7465-389-6.

OPATRNÝ, Aleš. *Cesty pastorační v pluralitní společnosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. Orientace. ISBN 80-7192-930-1.

OPATRNÝ, Aleš. *Pastorační v postmoderní společnosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. Teologie. ISBN 80-7192-557-8.

PALS, Daniel L. *Osm teorií náboženství*. Praha: ExOriente, 2015. ISBN 978-80-905211-2-4.

PARSONS, Talcott. *Společnosti: vývojové a srovnávací hodnocení*. Praha: Svoboda, 1971. ISBN nevedeno.

PATTON, John; WOODWARD, James; PATTISON, Stephen (eds.) *The Blackwell Reader in Pastoral and Practical theology*. Wiley-Blackwell, 2000. ISBN 978-0631207450.

PERINI, Piergiorgio. *Systém farních evangelizačních buněk. Základní manuál*. Dolany: Komunita Blahoslavenství, 2014. ISBN 978-80-260-6344-5.

PESCH, Otto, Hermann. *Druhý vatikánský koncil: 1962-1965 : příprava, průběh, odkaz*. Praha: Vyšehrad, 2014. ISBN 978-80-7429-398-6.

PETERSON, Eugene, H. *Practise Resurrection: A Conversation on Growing up in Christ*. London: Hodder & Stoughton, 2010, ISBN 978-0802869326.

PETRÁČEK, Tomáš. *Církev, tradice, reforma: odkaz Druhého vatikánského koncilu*. V Praze: Vyšehrad, 2016. Teologie. ISBN 978-80-7429-643-7.

PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika. 5.*, aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, 2013, 483 s. ISBN 978-80-262-0456-5.

PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ; Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Sedmé, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.

RAHNER, Karl. *Lexikon der Pastoraltheologie = Handbuch der Pastoraltheologie : praktische Theologie der Kirche in ihrer Gegenwart*. Freiburg im Breisgau: Herder, 1972. ISBN 978-3-451-16517-7.

RATZINGER, Josef. *Církev jako společenství*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1994. ISBN 80-7113-102-4.

RICŒUR, Paul. *From text to action: essays in hermeneutics*. Evanston: Northwestern University Press, 2007. ISBN 978-0-8101-2399-1.

RIKHOF, Herwi. *The concept of church : a methodological inquiry into the use of metaphors in ecclesiology*, London. Sheed and Ward ; Shepherdstown, W. Va. : Patmos Press, 1981, ISBN 0-7220-2618-8.

ROHR, Richard. *Univerzální Kristus*, Brno: Barrister&Principal, 2020. ISBN: 978-80-7364-112-2.

ROWLAND, Christopher. *The Cambridge companion to liberation theology: Liberation theology (Variant.)*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. ISBN 0-521-46707-1.

RUNEHOF, Anne, L.; C., OVIENDO, Lluís (eds.) *Encyclopedia of science and religions*, Dordrecht Heidelberg New York London: Springer, 2013. ISBN 978-1-4020-8265-8 (eBook).

Slovník biblické teologie. Řím: Křesťanská akademie Řím, 1991. ISBN neuvedeno.

SCOTT-JONES, Julie, WATT, Sal. *Anthography: Principles into Practice*, London: Routledge, 2010, ISBN 978-0415543491.

SECONDIN, Bruno. *Nová hnutí v církvi*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. ISBN 80-7192391-5.

SCHILLEBEECKX, Edward. *Lidé jako Boží příběh*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. ISBN 978-80-7325-146-8.

SCHWEITZER, Friedrich; VEN, Johannes A., van der. *Practical Theology-International Perspectives*, Frankfurt: Peter Lang Publishing, 1999. ISBN 9780820443294.

SPALOVÁ, Barbora. *Bůh ví, proč: studie pamětí a režimů moci v křesťanských církvích v severních Čechách*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012. ISBN 978-80-7325-300-4.

SPALOVÁ, Barbora. *Laici a klerici v české katolické církvi: na cestě ke spiritualitě spolupráce?* Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2017. ISBN 978-80-7325-448-3.

STAKE, Robert, S. *The Art of Case Study Research*. SAGE Publications, 1995. ISBN 978-0803957671.

STARK, Rodney, FINKE, Roger. *Acts of Faith: Explaining the human Side of Religion*. University of California Press, 2000. ISBN 978-0520222021.

STANGELAND KAUFMAN, Tone. *A New Old Spirituality? A Qualitative Study of Clergy Spirituality in the Nordic Context*. London: Pickwick Publications, 2017. ISBN 978-1532608438.

SWINTON, John, MOWAT, Harriet. *Practical theology and qualitative research*. Second edition. London: SCM Press, 2016. ISBN 978-0-334-04988-3.

ŠTĚCH, František. *Tu se jim otevřely oči: zjevení, víra a církev v teologii kardinála Avery Dullese SJ*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2011. ISBN 978-80-7412-093-0.

TILLICH, Paul. *Lidské tázání po nepodmíněném*. Brno: 3K, 1997. ISBN 80-902280-0-3.

VANDENAKKER, John, Paul. *Small Christian Communities and the Parish*. Kansas City: Sheed & Ward, 1994. ISBN 9781556127090.

VÁNĚ, Jan. *Komunita jako nová naděje?: náboženské (ne)institucionalizované komunity z pohledu sociologie náboženství*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2012. ISBN 978-80-261-0085-0.

VELING, Terry A. *Practical theology: "on earth as it is in heaven"*. Maryknoll, New York: Orbis Books, 2005. ISBN 978-1-57075-614-6.

VEN, Johannes van der. *Practical theology: an empirical approach*. Přeložil Barbara SCHULTZ. Leuven, Belgium: Peeters, 1998. ISBN 90429-0567-0.

VETEŠKA, Jaroslav. *Přehled andragogiky: úvod do studia vzdělávání a učení se dospělých*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1026-9.

WARD, Pete. *Liquid ecclesiology: the gospel and the church*. Leiden: Brill, 2017. ISBN 978-90-04-34559-1.

WARD, Pete. *Participation and meditation: a practical theology for the liquid church*. London: SCM Press, 2008. ISBN 978-0-334-04165-8.

WARD, Pete. *Perspectives on ecclesiology and ethnography*. Grand Rapids, Michigan: William B. Eerdmans Publishing Company, 2012. ISBN 978-0-8028-6726-1.

WOLF, Hubert. *Krypta: kapitoly z dějin křesťanství od středověku po současnost*. Praha: Vyšehrad, 2018. ISBN 978-80-7429-991-9.

WOLFTEICH, Claire, E. *Invitation to Practical Theology. Catholic Voices and Visions*, New York: Paulist Press, 2014. ISBN 978-0809148905.

ZIEBERTZ, Hans-Georg. *Imagining God: empirical explorations from an international perspective*. Münster: LIT, 2001. ISBN 3-8258-5425-6.

ZIMMERMANN, Jens. *Hermeneutics. Very Short Introduction*, Oxford: University Press 2015. ISBN 978-0199685356

Závěrečné práce týkající se katecheze dospělých:

ŠTRÁCHALOVÁ, Anna. *Katecheze dospělých po II. Vatikánském koncilu*. Bakalářská práce. České Budějovice, 2018.

MAŠTERA, Milan. *Katechetická pomůcka Catecumenato per adulti: analýza a pokus o vyhodnocení*. Diplomová práce. Olomouc, 2019.

ČERNÝ, Štěpán. *Katecheze dospělých. Situace v Československu a ČR*. Diplomová práce. Praha, 2012.

MATĚJKOVÁ, Veronika. *Katecheze dospělých v Církvi československé husitské jako otevřená cesta Slova Božího do současné společnosti*. Diplomová práce. Praha, 2014.

ČAPEK, Miroslav. *Církevní vzdělávání dospělých*. Diplomová práce. České Budějovice, 2008.

ŠÍDLOVÁ, Jana. *Ekleziologické inspirace pro náboženskou edukaci*. Bakalářská práce. České Budějovice, 2013.

ŠÍDLOVÁ, Jana. *Malá společenství církve jako prostor pro náboženskou edukaci*. Diplomová práce. České Budějovice, 2015

Odborné články:

BALÍK, J. Synodalita pohledem papeže Františka. In *Teologické texty*, 2014/1.

DEMELOVÁ, S. Smysl pro víru božího lidu, In *Getsemany* 167

KREUTZER, A. Duch koncilu. Význam pastorální konstituce *Gaudium et spes* pro interpretaci a aktualizaci II. Vatikánského koncilu. In *Caritas et Veritas*. Vol. 6, 2016, č. 1.

GANZEVOORT, Ruard, R.; ROELAND, Johan. Lived religion: the praxis of Practical Theology. In *International Journal of Practical Theology*, 2014/18(1).

HEELAN, Patrick, A. O postmoderně. Možnosti hermeneutiky v přírodních vědách. In *Teorie vědy XXXIII*, 2011/4.

LEE, Chyng, Kyoo. Practical Theology as a Theological Discipline: Origins, Developments and the Future. In *Korean Journal of Christian Studies* Vol. 75, 2011.

LEHNER, Markus. Prokrustovo lože. Systematizační pokusy v pastorální teologii. In *Teologické texty* 5/1996.

JANÍK, Tomáš; MAŇÁK, Josef; KNECHT, Petr; NĚMEC, Jiří. Proměny kurikula současné české školy: vize a realita. In *Orbis scholae*. 4 (3), 2010.

KREUTZER, A. Duch koncilu. Význam pastorální konstituce *Gaudium et spes* pro interpretaci a aktualizaci II. Vatikánského koncilu. In *Caritas et Veritas*. Vol. 6, 2016, No. 1.

NÁKAČKA, Peter. Grounded theory a možnosti jej využitia v oblasti praktickej teologie. In *Teologický časopis: Fórum pro křesťanský dialóg* 1/2016.

NØRSKOV, Sladjana V.; RASK, Morten. Observation of Online Communities: A Discussion of Online and Offline Observer Roles in Studying Development, Cooperation and Coordination in an Open Source Software Environment. In *FQS*. Volume 12, No. 3, Art. 5, 2011.

OPATRŇÝ, Michal. Teologická reflexe praxe. Ke vztahu praktické teologie a sociologie náboženství. In: *Studia theologica* 14, č. 2 [48] (2012): 74–98.

SHAREN, Christian; CAMPBELL-REED, Eilleen. Ethnography on Holy Ground How Qualitative Interviewing is Practical Theological Work. In *International Journal of Practical Theology* vol. 17, 2/2013.

SKALICKÝ, Karel. Zjevení a čas. In: *Teologické texty* 2004/5

ŠÍDLOVÁ, Jana. In the Church and/or in the world. Remarks on the self-construction of laypeople in the Czech Catholic Church. In: *Studia Aloisiana*, roč. 11, č. 4/2020

ŠÍDLOVÁ, Jana. Empirický výzkum jako možnost zkoumání obsahů teologických fenoménů. In NOVÁ; Magdaléna, OPATRŇÁ, Marie. *Obsah - Forma: sborník příspěvků z mezinárodní konference studentů doktorských programů = Content - Form : the*

proceedings of the international conference for doctoral students. Praha: Katolická teologická fakulta, Univerzita Karlova, 2017. ISBN 978-80-87922-10-1.

ŠÍDLOVÁ, Jana. Mystagogy: deepening the social dimension of youth's faith. In *Communio Viatorum*, roč. LXI, 2/2018.

ŠÍDLOVÁ, Jana. Možnosti využití empirických věd v (praktické) teologii. In *Caritas et Veritas* roč. 7, 2/2017.

ŠÍDLOVÁ, Jana. Paris as a communion of...? In *Studia Aloisiana*, roč. 9, č. 1/2018.

ŠTĚCH, František. Zjevení a teologický obrat v teologii. In *AUC Theologica*, 7:2, 2017.

VELING, Tery, A. Catholic Practical Theology. Reflections on an Emerging Field. In *COMPASS* 45/2 (Winter 2011).

Elektronické zdroje:

https://www.vatican.va/content/francesco/en/motu_proprio/documents/papa-francesco-motu-proprio-20210510_antiquum-ministerium.html.

<https://www.teologicketexty.cz>.

<http://www.netzwerkkatechese.ch/fileadmin/daten/downloads/nwk/LeitbildKatecheseimKulturwandel.pdf>

https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Hlavn%C3%AD_strana

<https://www.vaticannews.va/cs/vatikan/news/2021-05/nova-forma-biskupske-synody.html>.

https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20100429_levada-new-apologetics_en.html.

<https://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1567/3225>.

<https://theologyandactionresearch.net>.

Příloha č. 1 Rozhovory a terénní deník k případové studii z farnosti

I.

Chceš mi říct něco na začátek?

...To je zajímavější dvojí extrém farnosti, která nenaplňuje nic, ale na to je x prací, co má tvořit farnost a je jasný, že farnost, která netvoří koinonia a není tam kdo přičetl čtení, tak ta farnost nám neplní základní funkce. A pak je otázka, když už je tam koinonia, tak jestli tam ještě musí být ty další malé společenství a v jaký míře, ale budou lidi, ve farnosti, která je nesmírně živá a je tam společenství pro každou věkovou kategorii a budou jezdit stejně radši kdoví kam. A nebezpečí je, že je třeba farnost která vůbec nefunguje a ty lidi co chtějí žít křesťansky tak musejí nutně hledat dál nebo je pak druhý extrém, že ty lidi mají tolik programů v té své farnosti, že si jim nechce jet ani nikdy nikam jinam. Proč bych měl jet na víkend s nějakou jinou farností. Sice nám to funguje, ale žijeme si zároveň jen pro sebe, taky to nemusí být úplně zdravé, protože nám najednou chybějí povzbuzení nebo impulsy k nějakými zkvalitnění nebo tak nějak.

Jo to je známý, že je farnost lokální církvi, která by měla mít ty 4 funkce, ale je otázkou, jestli to ty lidi takhle chtějí nebo třeba ne. A máme je my vychovávat k tomu, aby to chtěli nebo ne a ta farnost je pro ně něco úplně jiného. A co?

Dneska je to asi možný, oni se ty akcenty v dějinách různě posouvali, logicky, ale dneska se určitě hodně posunuli, že máme auta. Třeba v Praze lidi fluktuju a jezdí si kam si potřebují, kde s jim to líbí, nebo zůstanu ve farnosti v původním místě bydliště, kam mohou v klidu po dálnici dojet, což dělá v tom starobylým systémem farností z doby Josefa, kde hlavní idea byla, aby to neměli daleko, ale dneska máme ty kategorie jinde.

No a církevní právo na to ještě úplně nereagovalo. Každý by měl patřit tam, kde je pokřtěnej.

Ale ono co celkem reaguje, třeba v dotaznících ke svatbě se ptáš snoubenců i na kanonický bydliště, to znamená, že když tady půl roku bydlí ve S a jsou ze Slovenska, tak já už nepotřebuju licenci, už jsou pro mě tady farníci. Jo potvrzení o křtu si musí vyřídit tam, kde byli pokřtěni. Tak to právo v tomhle není tak špatně, ale jsou tam další věci, že je to právě o tom, jsou lidi, co bydlí ve S, ale každé víkend jezdí k babičce, takže do kostela jezdí úplně jinam, tady max přijdou ve všední den, nebo děti se přijdou na náboženství, ale jsou vlastně pořád furt jako tam.

Jak jsi se dostal do týhle farnosti?

Technicky?

Jo.

Si mě zavolal začátkem května 2015 tehdejší administrátor diecéze a řekl mi, hele, já bych potřeboval a bavili jsme se o tom i s nástupným biskupem, protože se tenkrát už vědělo, kdo bude biskup, že by si nastoupil do S. Já jsem měl několik dotazů jako proč a tak a pak jsem měl pár dotazů, jak to bude s tou službou po mě a jestli to je tak dobře a moudrý a když mi odpověděli na ty dotazy tak nějak kladně, tak jsem říkal, že půjdu a ještě jsem samozřejmě zavolal potom teda biskupovi, kterej ještě nebyl vysvěcený jestli o tom ví, což samozřejmě že věděl, a že kdyby to viděl jako nedobrý, že bych to

administrátorovi odmítl a on řekl, že to takhle respektuje a že to bude dobře, že administrátor to diecézi zná.

A s jakou zkušeností si sem přicházel?

V jakém smyslu?

Já jsem měl za sebou roky kaplanství a měl jsem i jako administrátor nějakou farnost, tak jsem měl za sebou, v Táboře jsem byl jako jáhen, tam jsem nebyl administrátor, ale byl jsem tam ve farnosti, členem toho farního uskupení a vlastně jsem tam spravoval jednu/dvě farnosti v okolí, rok jsem byl v P a tam jsem měl taky dvě farnosti v okolí, takže to byl klasický farní život a potom jsem byl 6 let v kategoriální pastoraci, kde vlastně jsme se snažili farní život podporovat, co se týká života mládeže. Měl jsem na starosti mládež, ale vlastně pořád se pracuje, i když je v diecézi, tak to je taková jak to mám říct, sice vymezená, ale neurčitá skupina, protože nedosáhneš na všechny každou neděli, nedokážeš svolat všechnu mládež v diecézi a ani to není cílem, cílem bylo podporovat tu práci, kde je to možný. Ve vikariátech a některých konkrétních farnostech. Už je to trochu o čem jsme se bavili, malinko se tím supluje, to co by mělo být v každé farnosti, že v každé farnosti je každou neděli x mladých lidí se kterými se i v neděli a i mimo tu neděli pracuje, ale protože máme farnosti, kde se to x blíží nule a jsou to jednotlivci a my je potřebujeme trochu povzbudit a inspirovat, protože je to skupina kde to sociální a vrstevnický působí hodně, a když se ptáš na tu farní zkušenost, tak tou prací bylo připravovat pro ty farnosti takový podpůrný prostředky, aby pomohli farnostem buď najít ten problém a něco s ním dělat.

A ty podpůrný prostředky to bylo co.

Třeba večery mladých. Protože jsou farnosti nebo vikariáty kde mladý jsou, ale nejsou tam pro ně žádný společenství, takže od těch, co jsme dělali centrálně, třeba Entercampy až po diecézko přes vikariátní věci, nějaký kurzy třeba. My jsme do toho vikariátu přišli s tím, že nabídneme třeba že 3x za školní rok nabídneme nějaký víkendový nízkoprahový program pro mládež.

No a my jsme se takhle jako pořád míjeli s tím kamarádem. On byl v Římě, já tady, pak zase někde. Že jako kdybychom nemohli mít ty děti spolu, abyste si spolu mohli kecat po telefonu. No a my jsme tam přijeli několik do roka a udělali jsme tam takový vlastně náhradní společenství a vždycky jsme snažili ty mladý pak motivovat, aby se mohli taky sejít i potom, kromě toho jsme pracovali s kaplany pro mládež a kromě toho jsme jezdili na vikariátní konference, abych těm kněžím pomohl hledat možnosti nebo je povzbudil nebo jim nabídl jak by to mohlo být. A to je vlastně ta podpůrná struktura. Jinými slovy, kdyby tenkrát někdo přišel a ve V jsem byl i na spolču, pozvali si mě do programu na spolčo a vlastně jsme to i nabízeli kdyby přišel někdo z V nebo ze S s řeklo by se, že tady nikdy nebyla mládež a tady je teď 6 mladých lidí prostě od 14 do 20 a ty by se chtěli scházet a nemá to kdo dělat a my jsme byli schopní tam nějakou dobu jezdit a učit je dělat spolčo a pak třeba říct dvěma, aby začali jezdit na animátory.

A obracel se na vás někdo?

Jednorázově. Dlouhodobě jsme jezdili jenom do T, ale to jsem pomáhal H, která se tam snažila to společenství dělat.

A jak vnímáš svou současnou farnost? Plní svoje funkce?

No já bych řekl, že kdo chce tak to tu najde. Ale je to docela velká farnost, ne zase tak veliká, ale už to není farnost o 20ti lidech, kde by všichni věděli, co se děje byli ochotní se zapojit. Ale to nejsou ochotní, ani když je jich 20. Ale myslím, že jsme docela velká a živá farnost na to, abychom ty fce plnili a nějakým takovým běžným způsobem je i plníme.

A jak to vypadá prakticky?

Když to vezmeme od leiturgia. Tak jsme schopni dobře zajistit všechny ty služby během liturgie, aby nám to nekulhalo. Máme plno ministrantů, na vigilií nás bylo 16.

Ministrujou i holky?

Ne, nebylo to zavedený a já to nemíním zavádět, chtěl bych udělat pro holky nějakou scholičku, ale nemíním to zavádět, protože se bojím a stává se to, že ve chvíli, kdy sem vezmeme holky, tak nám utečou kluci. Protože kluci jsou lumpové a přijde věk kdy se jim nechce nic dělat a přijde věk, kdy je drží jen to, že je s nima počítáno a jsou potřeba. Holka má mentalitu, že chce něco dělat, přijde do té sakristie a chce vlastně všechno dělat a to je pro toho kluka signál, že tady už nemusím být jo a můžu někam vypadnout. Jednou říkal Vojtěch Kodet ženám, helejte, nanalítněte na to, že řeknete 2x manželovi aby něco udělal a on to neudělá a vy to za něj uděláte a pro něj je to signál, že to zvládnete a už to nikdy dělat nebude a takhle postupně vy to naberete na sebe a divíte se, že on nic nedělá a vy to musíte dělat všechno. Tenhle princip se stává i v těch sakristiích, ne vždycky, jsou farnosti, kde se to nějak povedlo a asi jinak bych to řešil jinde, ale když je tady těch kluků hodně, tak chci aby věděli, že jsou tu potřeba a že je to něco co je drží.

Stěžovaly si holky?

Ne zatím ne, ono je to asi ani nenapadlo.

A co bys jim řekl na to, že se cítí, že se cítí diskriminovaný?

Ať s touhle rétorikou na mě nechodí a že nikam daleko takhle nedojdou. Že chlapi jsou taky v některých oblastech diskriminovaný. Ale kdyby asi přišly že je strašně mrzí, že nemůžou ministrovat, tak bychom se bavily asi o tom, že je strašně mrzí, že nemůžou ministrovat a co teda pro nás znamenají v kostele ty holky a že oni můžou bejt v kostele těma aktivníma. Podle mě je ministrování holek pseudokauza, toho, že sice, některý ty holky sice strašně toužej aby ministrovali, ale dost často i to vypovídá po nějaký touze po zapojení, jak mi dokážeme nebo nedokážeme zapojovat lidi a čemu přiřazujeme jakou hodnotu.

Já vnímala jako hroznou křivdu.

Ale ministrování je praktická činnost, prostě úkol, ten farář potřebuje pomoc a ty kluci dostanou úkol, kterej je pak přidrží, to mě třeba, takhle jsme se o bavili s mnohými salesiány, že není problém se zapojením holek, ale takhle to je, mě třeba mnohem víc štválo, a potvrzoval mi to i kamarád kněz z P, že kluci tam jsou, ale nepůjdou a nechtěj, protože chlapi jsou leniví. Já si myslím, že jsou diskriminace, kde se můžou kluci cítit diskriminovaný i když oni to asi moc neřeší a přijde mi, proč se vlastně holky cítí tímhle diskriminovaný, není to jejich vztahem s tátou nebo s klukama? Dávají ji to ty kluci sežrat no to je možná ten problém.

No nám to sežrat teda dávali. Mě teda bylo líto, že nejsem blízko toho oltáře.

No a v tom P jsem zažíval, že jeden z důvodů jsem viděl, bylo asi víc, jeden asi rodiče, když ten rodič signalizuje já bych to viděl jako hezký tě tam vidět ministrovat, tak pro to dítě je to pozitivní motivace, ale pokud rodič říká mě je to jedno a on se bojí, tak to dítě to taky vnímá a utvrzuje se v tom, že já se bojím a stydím a že tam nepůjdu a druhá věc byla, že jsme na tý dětský vždycky vezmu ty děti kolem oltáře, že není jenom to, že musím přijít o deset minut dřív, něco dělat a ještě mi pak farář řekne že jsem kecal a strhne mi bod.

To taky je?

Jo já boduju. Ne kvůli negativní motivaci, ale kvůli pozitivní, aby chtěli dělat věci a významným způsobem se zvýšila účast ministrantů na všednodenních bohoslužbách.

Ty jsou za víc bodů, jo?

Ty jsou za 7 nebo 8 a neděle je za 5.

A kdo vyhraje dostane co?

Máme tam tři ceny: čelovka, svítítka a jedno jsme zapomněl a ten vyhraje si může vybrat a tak dál. Protože jsem nevěděl co je vlastně nejcennější mezi těma dětma.

To byla ta liturgie, takže myslím, že tam lidi choděj číst, nosej dary, zapojení tady je.

Koinonia.

Jo to bych řekl, že je dobrý, rozvrstvení je tu od těch dětí až po starý lidi a i se tu vytváří skupiny. Jak to dělat aby se ty skupinky ještě rozrostly a ty lidi se tam zapojovali víc a nějak to odpovídalo těm potřebám a tak, ale nicméně je tady docela dost skupin o kterých vím a možná další o kterých nevím, protože ty lidi tu mají tu potřebu, někteří chodí do různých skupin a někteří nechodí nikam a je tu možnost toho člověka někam vtáhnout, pokud zájem má. Víme o sobě a to bych řekl i ve srovnání s jinýma místama, teď jsem do toho nějak rejpnul jestli víme, že nějaká babička zrovna nebyla dvě neděle v kostele, tak se mi dostalo odpovědi, že víme. Což mi přijde pozitivní. Dokonce a to už přecházíme k diakonii, tak kromě toho, že tu jsou dvě, tři paní v maltézský pomoci, což je dobrovolnická činnost jako normálně a běžně tu jsou zvyklý chodit někteří farníci a farnice za nemocnýma jakože normálně jen tak. K tomu připočítám to, že asi 3 nebo 4 obcházíme ve farnosti nemocný, což je i kontakt s farností, co bychom mohli víc je nějaká provázanost s charitou, tady je oblastní charita. Ne že by nebyla úplně žádná, někteří tam jsou dobrovolníci, ale zdaleka to není většina. I si třeba myslím, že by mnohem víc farních dospělců chodilo jako vedoucích skupinek na Tříkrálovou sbírku. My se spokojíme s tím, že to vedou ty zaměstnankyně z Charity, ale měli bychom dbát na to, aby tam ten evangelní duch byl a taky ta naše služba. K tomu máme adopci na dálku a tak. Diakonie tady nějak je.

Hlásání.

To asi máme taky.

Jak to vypadá?

Asi různě?

Přednášková činnost, reevangelizace...takový ty duchovní obnovy dovnitř, ale taky možnosti na venek, tady bych bral i Večery chval, kam se dostanou i lidi, co by normálně na mši nešli a mohou tam v té vzdalenosti co by chtěli být. Chodí tam i hledající jednotlivci. Třeba loni tak chodil pár co nechodí do kostela a teď mi paní říká, že ty požeňní fungují, protože je fakt těhotná je jí fakt špatně. Teď třeba sem chodí na přípravu pár, co říká, že ty večery chval jsou pro ně přívětivější než ta bohoslužba, kde se úplně necítí. Pak vím o nějakých dalších jednotlivcích co tam choděj. No a pak bychom chtěli dělat třeba kurzy Alfa a to snad ještě bude. Ale máme určitou výhodu katolické církve že jsme občas někde vidět, takže hlásání jsou i pohřby, křty, katecheze před křty, protože ty lidi jsou někde na cestě. Takže hlásání je i práce s katechumeny a lidma co nějak přicházejí. Takže teď jsme jedny dovedli.

Kolik?

10. A teď se objevují v zásadě další a od září začneme další běh.

Zaslechla jsem že teď máte období mystagogie. Jak to probíhá?

No příprava v zásadě trvá rok, ale začínáme v září a končíme o Velikonocích, takže je to půl roku a protože se to ne vždycky stíhá a oni pak ještě mají nějaká zájem, tak třeba neprobere všechny svátosti před tím křtem, ale kromě těch třech iniciačních si to necháme po křtu, takže teďka se scházíme a popovídáme se o svátosti a předtím jsem i ty věci z Bible jako jsme si to četli, nebo oni si to četli a já jsem jim k tomu něco řekl, tak jsme přečetli začátek Písma, potom Exodus a pak evangelia v rámci přípravy a teď čteme Skutky, ale oni si to mají dost sami přečíst doma za ten týden a já vyberu pak jeden úryvek z dvou kapitol na to setkání a bavíme se o tom. Tak se to už snažím tu přípravu převádět na takovýto společenství, který si je schopný povídat nad nějakým tématem. A v zásadě chodí všichni jako předtím.

A můžeš mi říct něco o tom semináři Obnova v Duchu svatém?

Teď tu není, ale zrovna uvažujeme, zda udělat na jaře Obnovu a na podzim Alfu nebo naopak.

A mohl bys mi o tom konceptu něco říct, jak to vypadá.

Kurz Alfa je obšlehnutěj z Obnovy. Když si přečteš ty témata na jednotlivý týdnů u obou, tak je ti to velmi rychle jasnej, že to muselo být minimálně v součinnosti Ducha sv, ale on to asi někde uvádí. Seminář k Duchu je napojeněj na Hnutí charismatické obnovy a ten nejznámější je podle Ernsta Sieverse, což byl misionář v Africe a vlastně to měl vytvořený tak, aby nastartoval ty komunity a aby vnímali Boží obdarování a vlastně se ti jako připravovali na službu v církvi, protože v té Africe to musí frčet bez těch kněží. Je to program, kterej trvá 10 týdnů. Na každý týden je téma z dějin spásy a jednou za týden je společné setkání, kde se ty lidi potkají a řeknou si jak se modlili v uplynulým týdnů, takže takový sdílení, je katecheze na ten další týden a společná modlitba díky, chval a proseb. Dvakrát v tom čase jsou takový speciální modlitby, jedna je bohoslužba smíření což je spojeno se zpovědí a modlitbou za uzdravení a podruhý je modlitba za vylití Ducha. Je tam práce v skupinkách a v celý skupině, pak kromě toho že máš téma na celý týden, tak máš na každý den biblický text nad kterým se máš modlit asi 20 min. Takže se ty lidi učí modlit se nad Písmem, pracovat s Písmem a sdílet to ve společenství. Je to něco co může velmi dobře budovat farnost. Jdeme na hlubinu, čerpáme, sdílíme...pro mnoho lidí je to hodně nabíjející, ale stejně záleží na tom, jak si to do budoucna udrží. Ale Pán se může

dotknout kdykoli. Asi dva běhy jsme dělali když jsem přišel a předtím tu taky nějaké byli. Dělali jsme dvě paralelně. A lidi chodili, tak se řekne, že se musí. Kromě smrti neomlouvá téměř nic. A oni zjistěte, že to jde. Nejdřív ti řeknou, kde vezmu 20 min na modlení, ale pak ti za chvíli řeknou že jim 20 min nestačí. 2 hodiny je to pro ty účastníky, ale ten tým se setkává ještě hodinu předem a většinu času se modlíme za ně, a i ty kmotři se za ně učí modlit. Já už jsem to x krát dělal, V T, P, Č, B.

A přijde ti to dobrá varianta jak tu farnost rozhejbat?

Jo, ale to vidím tady, že je dost důležitý vytvářet něco co je následný a těm lidem do toho ohýnku dmýchat, což je teď před námi, někteří se toho bojeje a zároveň ještě nevíme jak to přesně dělat, ale asi máme určitý možnosti jak na to navázat, třeba formou farních buňek, což je pastorační program z nějaké milánské farnosti. Hodně to propaguje komunita blahoslavenství, co je v Olomouci. P to zaváděl v Č na školách, nejenom na B, ale i na jinech, tam chtěl, aby se ty věřící aspoň jednou týdně sešli a měli nějaký tématko co si přečetli a pomodlili se za tu školu, ale už to vytvářelo podhoubí. Já doufám, že i nás se podaří udělat nějaký krůček společnýma silama a to vidím, že je před námi s tím příchodem katechumenů to vidím ještě důležitější a třeba i ty rodiny, teď nás bude méně, ale je nás tam někdy třeba 18 dospělejch, oni se toho bojeje to dělit, protože je jim spolu dobře, alespoň tomu jádru, to znamená je roztrhnout a hledat kromě tý nedělní mše příležitost abychom se potkali. Takže myslím, že všechny ty společenství se můžou potkávat na tom večeru chval, ale to rodinný úplně ne. Tam by mělo být něco jiného, třeba jednou za měsíc farní odpoledne pro rodiny, jo, tak a to ještě nevíme.

Jaký společenství tu máš na starost a co s nima nemáš?

Občas chodím, nebo mám na starost to páteční, ale to tak že řeknu že tam buď přijdu nebo nepřijdu a co mají číst, tak čteme různý biblický knihy na pokračování. Tam třeba nemusím, ale někdy cítím, že je dobře, že tam jsem. Kam chodím jsou ty rodiny, tam se se mnou počítá. Co tam děláte? Na začátek se sejdeme s dětma a zazpíváme nějakou dětskou blbinu a pak děti necháme holkám (to už je taky diakonie, že se nám holky mladošky postarají o děti) a letos jsem to dělal tak s nějakým odpichem k liturgickému roku, ze začátku jsme se vůbec bavili o víře, o osobní zkušenosti víry, v adventu advent, někdy se stane, že tam něco vyplyne, třeba mezigenerační vztahy, tak je tam chvilku nějaký povídání a pak chci aby i oni, vždycky po nich chci aby řekli, že něco prožili s Bohem a pak se modlíme. Někdy sami jako rodiče, někdy s dětmi.

Mládež.

Mám ve dvou variantách, pro středoškoláky a nad 20. Snažím se to dělat zase podbně. Nejdřív sdílení, musí se naučit snažit vnímat Boží působení v našich životech, proto je s tím pořád otravuju, ale na začátek si popovídáme, to jo. Potom víme vždycky týden do předu, co čteme kapitolu z Písma, u těch starších, tam to dělám tak že máme sdílení, Písmo a povídání ad Písmem a modlitbu a u těch mladších v neděli si pouštíme třeba jeden díl EXITU 316 a povídáme si co jim to nebo ono téma říká. Příští rok bych tam dal ještě nějaký jiný tématka. A u těch starších, tam je to dobrý, tam se o sebe už postarají sami, ale u těch mladších bych byl rád, aby se osamostatnili.

A ta forma setkávání?

To už znám ze svého nějakýho prastarýho animátorskýho kurzu, to jsem měl asi před 20ti lety na nějakým kruzem nějakýho misionáře a ten povídal jak zakládají ty společenství a

ty to dělají takhle: aby tam bylo lidský přijetí, společná modlitba, téma nebo katecheze a tak, takhle to dělám. Ale v každém společenství na něčem důraz, třeba na tom pátečním víme, že přijdeme a jdeme se modlit a hodinu se modlíme a 20 minut si povídáme nad Písmem, a to vzniklo z toho semináře, kde se ty lidi chtějí modlit a modlej, to je spíš takový modlitební společenství, ale protože je dobře mít něco společného, tak tam je to Písmo. U těch mladších to Písmo nesmíme opustit, ale jsou některý témata u kterých je dobrý je nějak se jim věnovat. U mladších je víc povídání než modlitby.

Uvažoval jsi někdy nad tím, proč někteří lidi chodí do kostela, ale nevyhledávají společenství?

Když to vezmu široce, tak jsou lidi, co mají jinej druh spirituality, třeba nějakou poustevnickou nebo jak to mám říct, nebo jsou lidi, kteří tomu nechtějí věnovat čas a nevidět za tím časem tu hodnotu, ale třeba po tom semináři pak řeknou, že to najednou viděl a že si to nedokázali představit a jak z toho čerpaj. Pak je tam určitý druh ostychu. Asi může souviset i to, že je někdo fakt introvert a pak se objevují lidi, co jsou introverti, ale říkají, že mě to strašně obohacuje. Škála je od těch co je to nezajímá a stačí jim tam nedělní až po ty co se třeba bojí, nemají zkušenost. Asi se to hodně změnilo za dob komunistů, že ty lidi měli různě strach o víře mluvit, ale dřív se to normálně začlo po mši hloučkovat, mladý, starý, a ty lidi z vesnic spolu šli tři km a nějak to bylo nesený křesťanskýma hodnotami a ty lidi to tak přirozeně sdíleli, ale potom se začalo jezdit do kostela autama a ty lidi se o tom úplně přestali bavit, to je prostě moje věc, individuální a v nás to přebývá už od Fr. Revoluce, že víra je věc každýho v nás strašně přebývá a jde to proti tomu Kristovskému hlásání.

Jak zajistíš, aby ta farnost nestála jen na tobě, když víš, že můžeš jít kdykoli pryč?

Ono to má určitý vývoj, předně musím vědět, že můžu kdykoli odejít, ale přesto nemůžu nic nedělat, že budu odcházet. Nicméně je mi jasný, že můžu jít kdykoli, kdyby teď biskup řekl ať jdu tak bych mu řekl, je to rozdělaný tak to zvaž z ohledem na ty lidi, ne na mě a když stejně řekne tak půjdu. A vím, že něco nestihne vyrůst. A některý ty věci se snažím vést tak, aby to pak fungovalo i když to třeba nebude fungovat stejně. V tom musím být trochu svobodněj. Snažím se aby ty společenství co vedu, kde jsem důležitěj, aby mohli fungovat beze mě.

A který společenství potřebuješ? Stavíš to na těch vztazích?

Jo, tak nějak normálně mám ty lidi rád, to je přirozený to stavět na vztazích. Já si nedělám nárok bejt nejlepším kamarádem 15ti letý holky a jsem rád, že si můžu dělat srandu s pubertálním ministrantem, ale nepovažuju se za jeho nejlepšího kamaráda. Do každýho společenství tam ty lidi mám rád, ale dobře se cítím, tak kde to běží i beze mě, třeba ty pátky, jo, ale zároveň jsem rád s těma mladýma, kde vidím nějaký ten progres, ale i třeba ty rodiny, to nejde takhle říct a paradoxně vidím ty rodiny že je to důležitý nejen pro ty rodiče, ale i pro ty děti, aby se měli ve farnosti kde chytit. Oni sedějí po tom kostele roztroušeně a ani se nepotkají, je třeba aby se skamarádili. V něčem je pro mě přínosný každý společenství. Ale životně nosný je pro mě to kněžský. Kam budu jezdit ač budu kdekoli. Kdyby tu nebylo žádný společenství ve ST tak bych to vnímal jako špatně z mý pastýřský činnosti, že netvoříme záchytný body a prostředí růstu, ale pro to osobní mám to kněžský kde bych mohl plakat že mi to nejde a hledat útěchu a povzbuzení.

Katecheze.

Děti učíme po školách a máme jednu skupinu na faře a přípravu na první sv. přijímání (1x měsíčně), je tu víc škol a jsou proházení, tak aby se vůbec znaly.

A vnímáš ten rozdíl náboženská výchova ve škole a katecheze? A jak to řešíš?

Vnímám, ale mám pocit, že to nejsme schopni vyřešit. Nedonutím děti, aby chodili jak do školy tak na faru a nejsem na to ani připraveni v té katechetický přípravě těch katechetů, takže to děláme tou přípravou nebo paralelníma věcmi, promluva pro děti, Mikulášská, farní tábor, ale těžko donutíme děti dvakrát v tejdnu někam a ještě na mši. Rád bych udělal třeba pozdějc pro druhý stupeň takový kvazi spolčo, ty moc nechodí do školy na náboženství a tam bych řekl, že to taky moc neumíme, protože bych řekl, že my z nich furt z nich děláme ty školáčky. Oni nechoděj ale cpou se nám na setkání mládeže, nebo aspoň někdy.13ti letá holka chce jet na setkání mládeže, ale když řekneš chod' na náboženství tak to ne.

A pro tu mládež katechezi máš formou spolč?

Jo to dáváme do toho, nebo pak nějakou formou víkendovek, večerů mladých, kde se nechá dostat něco víc.

Ale nějaká systematická katecheze, jako katechumenát, to ne?

Takhle to měl dost biskup Jiří, měl pocit, že ty spolča jsou takový plkání, ale to není pravda. Tam čteme pravidelně evangelium pravidelně a o tom si povídáme, tak mi přijde, že to je určitá forma katecheze i když to nesplňuje všechny kolonky systematicky katecheze. Ale když to budeme brát, že evangelisté dali systém svým evangeliim, tak je to vlastně systematická katecheze. Nemluvě o to, že vychází ty materiály pro práci ve společenství, tak to bych rád vzal a pracoval i s tím. Protože společenství je forma katecheze.

A když vezmu dospělý, tak tu máme dospělý, tak tu máme biblickou, pak ty kurzy, to je forma katecheze, i duchovní obnova přináší určitou formu katechizace, potom chci právě, aby tam do toho zapadaly ty přednášky, co pořádáme, tak chci aby tam bylo i něco popularizačního, ale i něco co nás posouvá někam dál.

Jak se cítíš jako farář v katolický církvi a co tam cítíš pozitivního negativního a jak se s tím vyrovnáváš? Ale jinak máš takovou krásně evangelickou náuru, všude jedete místo katechismu Písmo.

Jo já to vidím jako podstatný. To jo všude, protože se z toho dá žít, objevil jsem to, tak to cpu všude. A vlastně všichni kdo to objevují, tak jim to přijde úžasný, protože bez Božího slova se prostě neheme. V zásadě se cítím dobře, jinak bych to nedělal. Tu svou roli vnímá hodně v rozměru služby a rád to svoje kněžství vidím v té roli, jak se to projevuje při liturgii a to je ta role toho předsedajícího a to ne ve smyslu toho kterej to vede,ale spíš jako je shromažďuje a shromažďuje je kolem Krista. To neznamená že musím být u všeho, ale mám udělat podmínky, aby ty lidi mohly čerpat z těch pramenů, co nám Ježíš nabízí a v to vidím tu svou roli, z toho vyplývají i negativa a pozitiva. Negativa, že ne vždycky se mi podaří ty lidi namotivovat, aby se setkávali, ale oni třeba nemají tu potřebu a to bych ještě rozdělil na dvě skupiny na ty co jí fakt nemají a přesto je to pro ně nebezpečný zůstat v té izolaci a ty druzí co jí nemají, protože je nikdo dostatečně nezmotivoval nebo jim neukázal, že je to vlastně dobře, takže ležíme vedle studni, ale umíráme žízni. Tu víru táhnu jako břemeno, co na mě rodiče vložili a musím

táhnout, abych se do toho nebe dostal. Pak vidím jako určité negativum taky to, že v tom našem KC prostředí furt čekáme že kněží budou ty věci dělat. Je poměrně obtížný říct někomu, tak to dělejte, aby ten člověk řekl, jo já si to vezmu na starosti a řeknu ti, jak by to společenství seniorů mělo vypadat. Místo toho je hele pane faráři zařídíte to společenství? A vy nebudete chodit, jo? Tak to je nepříjemný. Je špatně když si kněz vytváří kult, že všechno závislý na něm, ale z druhý strany to KC prostředí tlačí, aby to tak bylo. Řeknou, tady je blbej farář, tady žádný společenství nejsou. Tak ale oni nejsou nutně o faráři. Ale jsou kněží co to netvořej a ještě škoděj, řeknou, to jsou ty spolča furt nějaký, já to vůbec nechci. Ale pozitivum je to, vidím ho v tý službě, to kněžský pomazání mnohdy přináší Boží život, až mě to někdy fascinuje bez nějaký velký snahy...já se nechci rouhat, ale snadno by na to člověk začal spoléhat, že se to všechno samo udělá, ale dost často je to tak. Dost často lidi přijdou a řeknou, pane faráři to bylo krásný ten křest, pohřeb a já fakt nevím, ještě se stydím, že jsem mohl to či ono, ale je to něco úžasného, jak ten dar kněžství je budující, jak je úžasný, že lidi můžou přicházet a nechat si odpouštět hříchy a nechat se sytit chlebem a krví no a pak si říkáš, proč to nechtějí všichni. Smích. I.

...To je zajímavěj dvojí extrém farnosti, která nenaplňuje nic, ale na to je x prací, co má tvořit farnost a je jasný, že farnost, která netvoří koinonia a není tam kdo přičetl čtení, tak ta farnost nám neplní základní funkce. A pak je otázka, když už je tam koinonia, tak jestli tam ještě musí být ty další malý společenství a v jaký míře, ale budou lidi, ve farnosti, která je nesmírně živá a je tam společenství pro každou věkovou kategorii a budou jezdit stejně radši kdoví kam. A nebezpečí je, že je třeba farnost která vůbec nefunguje a ty lidi co chtějí žít křesťansky tak musejí nutně hledat dál nebo je pak druhý extrém, že ty lidi mají tolik programů v tý svý farnosti, že si jim nechce jet ani nikdy nikam jinam. Proč bych měl jet na víkend s nějakou jinou farností. Sice nám to funguje, ale žijeme si zároveň jen pro sebe, taky to nemusí být úplně zdravé, protože nám najednou chybějí povzbuzení nebo impulsy k nějakými zkvalitnění nebo tak nějak.

Jo to je známý, že je farnost lokální církvi, která by měla mít ty 4 funkce, ale je otázkou, jestli to ty lidi takhle chtějí nebo třeba ne. A máme je my vychovávat k tomu, aby to chtěli nebo ne a ta farnost je pro ně něco úplně jinýho. A co?

Dneska je to asi možný, oni se ty akcenty v dějinách různě posouvali, logicky, ale dneska se určitě hodně posunuli, že máme auta. Třeba v Praze lidi fluktuju a jezdí si kam si potřebují, kde s jim to líbí, nebo zůstanu ve farnosti v původním místě bydliště, kam mohou v klidu po dálnici dojet, což dělá v tom starobylým systému farností z doby Josefa, kde hlavní idea byla, aby to neměli daleko, ale dneska máme ty kategorie jinde.

No a církevní právo na to ještě úplně nereagovalo. Každý by měl patřit tam, kde je pokřtěnej.

Ale ono co celkem reaguje, třeba v dotaznících ke svatbě se ptáš snoubenců i na kanonický bydliště, to znamená, že když tady půl roku bydlí ve S a jsou ze Slovenska, tak já už nepotřebuju licenci, už jsou pro mě tady farníci. Jo potvrzení o křtu si musí vyřídit tam, kde byli pokřtěni. Tak to právo v tomhle není tak špatně, ale jsou tam další věci, že je to právě o tom, jsou lidi, co bydlí ve S, ale každěj víkend jezdí k babičce, takže do kostela jezdí úplně jinam, tady max přijdou ve všední den, nebo děti se přijdou na náboženství, ale jsou vlastně pořád furt jako tam.

II.

Jana: Jak se farnost proměnila, za tu dobu, co tam jsi.

R: myslím že se proměnila celkem dost. A to myslím jak personálně, co je teda viditelný, kolik lidí třeba starých za tu dobu přestalo chodit do kostela, protože už nemůžou a chodíme k nim jako k nemocným. Že si třeba pamatuji, když jsem přišel tak se chodilo třeba k deseti nemocným a teď už z nich byla jenom jedna paní a ostatní se obměnili. Umřeli a chodíme k dalším. Ale i v kostele je to vidět, že někteří ubyli. A někteří nově pokřtění zase přibyli. Takže to je taková jedna věc. Další věc je že mám pocit, že se daří ty lidi díky těm různým obnovám a společenství propojovat, ale také je to tím, že jsem už je celkem hodně poznal. Myslím, že v tomhle se kus cesty ušel v takovém tom propojování lidí mezi sebou. A na to mělo vliv i třeba když jsme se modlili za tu Báru nebo nějaký Farní poutě, když jsme byli v Římě na pouti nebo v Lourdech společně. To si myslím, že s tím taky souvisí. Pak si myslím že se nám podařilo, že jsme začali víc vnímat evangelizaci, ten rozměr ven. Když jsem tu byl ten rok tak jsme spíš dělali tu obnovu v Duchu svatém a bylo to spíš takové naše formování. A teď se nám asi víc daří zase formovat ven nebo evangelizovat ven. A pak tam jsou taky věci, se kterými nejsem úplně spokojený. Třeba jak funguje mládež, to si myslím že by mělo klapat líp. To беру i sebekriticky, ne že oni jsou lemplové. Prostě se to nedaří úplně zachytit. Měnil se taky kaplan, což měl taky vliv na další věci. Ale celkově myslím že ta farnost, a i mi to lidi říkají, že se více poznávají, neznamená to ale, že bychom neměli v kostele lidi, kteří se v tom společenství chovají anonymně. To nám třeba teď ukázala tahleta situace, jsou lidi, o kterých víme a kterým zaneseme materiály na neděli, ale že jsou i lidi a já vím třeba kde sedí v neděli, ale nevím, kde bydlí a nevím koho k nim poslat. Takže bych docela rád, dále pánbůh a vrátíme se do kostela v plnosti, si udělal takový nějaký seznam jako mají protestanti. Nebo lepší databázi a vědět kde kdo bydlí a kdo se o něj postará, až bude starý a nedojde do kostela.

Jana: Co se ti podařilo?

R: Podařilo se ve smyslu těch společenství, že sice je to obtížné, a ještě to obtížné bude, ale že už se některé rozdělili a je to vnímané pozitivně. Ale ne vždycky se nám daří to dělit dál. Teď jsme zrovna v takovém rozhraní, jestli ty společenství dál dělit nebo ne. Ale už tu zkušenost máme že to jde. To si myslím že se povedlo. Také že jsme začali dělat i trochu inspirovaný těmi milánskýma buňkami, že já už totiž vlastně nestíhám chodit do všech společenství, protože jich hodně, takže máme jednou za dva měsíce setkání vedoucích nebo zástupců těch jednotlivých skupinek. A tam je i vtipný že to nejsou jenom skupinky co z nich z té obnovy v Duchu svatém, ale jsou tam i babičky co se modlí růženec nebo se setkávají v tom Fatimském apoštolátu a na to má dar ta jedna paní Věra, že dobře vytipuje, kdo další by tam mohl chodit. Protože dost často si někdo myslí že ty společenství je věc jenom pro mládež, ale u nás to takhle vůbec není.

J: jo já jsem si všimla že to u vás takhle není, že u vás hodně silný střední věk.

R: Ano ten je dobrý. To vidím v té pastoraci obecně, že kolik energie se snažím vložit do těch mladých a ty odezvy jsou tak jak jsou a pak u té střední generace stačí jen málo. A je to taky u té alfy. Tak to je střední a starší generace jako by byly mnohem vděčnější za to.

J: já to viděla, jak to u vás ten střední věk valí.

R: je to tak, jsem rád.

J: kde teda vnímáš rezervy nebo co se nedaří?

R: jo to už jsem nakouzl, to je ta mládež a tam vidím i svoje selhání, protože zaprvé teda nevím, na koho bych to hodil. To by se mi líbilo úplně nejmít někoho komu by to aspoň trochu šlo. A když to dělám já tak vidím rezervy, že by to mohlo být kvalitněji zpracované a vidím i limity u těch mládežníků, prostě mám pocit, že nejsou schopni překročit sami sebe. Prostě vidím, že nám tady ta mládež moc nefrčí a já je vlastně do všeho musím hrozně nutit, dotlačit, dotáhnout. Ono se řekne farní tábor, ale já tam u toho musím být a oni to prostě sami nezvládnou. A to vlastně i demotivuje ty co by to zvládli a v tom prostředí těch ostatních, kterým se moc nechce se jim taky nechce. Takže mládež tam máme určitě rezervy. A pak jak už jsem říkal, že na to, jak se dobře známe, tak bychom se mohli znát ještě líp. A kde máme ještě rezervy, tak pořád máme spoustu lidí, kteří mají pocit, že ty aktivní věci se jich netýkají. Oni si jdu do toho kostela a pak už po mě nic nechtějte. Ale takový lidi do farnosti taky patří. Musí takový lidi být. Asi už mě takhle z fleku další rezervě nenapadají, možná ještě nějaké personální věci, na limity motivace, jak lidi chodí nechodí do společenství. Ale dost bych řekl, že tu lidi berou dost zodpovědnost za kostel. Pro mě je strašně náročný, když mi třeba řekne kostelnice, že chce končit, že mi z toho vstávají vlasy, a to už jich moc nemám.

J: teď mám otázku, jak osobně pečuje o farní skupinky, když už tam nestíháš chodit.

R: já tam do nich občas zajdu ale spíš jsem v kontaktu s těmi kdo je vedou s moderátory. A ty naše společná setkání mají takový tři roviny. První je sociální abychom o sobě věděly 2. Je formační s tím že já se nějak snažím vést, aby i oni mohli vést, protože tam mohou nastat různé situace se kterými si neví rady nebo ve kterých potřebuji povzbudit a já si vždycky připravuji nějaký střípek kterým chci říct který se týká toho moderování skupiny nebo práce v těch skupinkách nebo života těch skupin a třetí je že se za to modlíme. To jsou takové tři věci, které očekávám od těch setkání a myslím že to celkem jde a je tam v těch skupinkách velká důvěra mezi sebou a oni se ani nebojíme říct něco mezi těmi setkáním s čím mají problém a tak.

J: teď mám ještě otázku ohledně těch vašich aktivit jmenovitě obnova v duchu svatém a alfa kurzy co od toho očekáváš A jak to funguje?

R: tu obnovu v duchu svatém vnímám jako hodně dobrou pro člověka který uvěřil a potřebuje prohloubit ten svůj duchovní život nebo najít vztah písmo najít nějaké nové roviny ke společné modlitbě ke společenství, je to dobrá forma pro farnost nějak se propojit. A je to strašně krásná zkušenost, jak to ty lidi proměňuje. Jak objevují pramen, v kterém je Boží slovo a společná modlitba. Se učí říkat za co bychom se měli modlit. Už to není jenom formální. Člověk mluví takhle o těch praktických věcech, ale ono je to o tom, že se prostě otevíráme duchu to je prostě úžasný, ale nevím, jak si dát do té své vědecké práce.

A o to jde, aby s námi ten boží duch fungoval.

Já bych prostě ekleziologicky řekl, že to buduje společenství, na rozdíl od různých jiných spiritualit, ne že by se tohle nedalo dělat, ale myslím že ta obnova v Duchu hodně dobře

zapadá do farního života, aniž by v těch lidech vytvářela pocit nějaké exkluzivity nebo vyčleňování. Že to opravdu není jako třeba v nějakých spiritualita, kde ty lidi vyčleňuje z farnosti a oni se do ní pak zapojí míň a míň. Prostě v kořenu toho je už nějaký vyčlenění nebo vytažení z farnosti.

J: Hned mě jedna napadla.

R: Ale to nejsou jenom neoši, jsou to různé další jsou to různé další třeba i třetí řády někdy. Mají k tomu podle mě sklony i fokolarini, ale ty aspoň do té farnosti bohudík chodí. Ale tohle opravdu buduje, co je na tom hezký a už jsme to tu trochu zmínili, že ty skupinky se celkem obejdou i bez kněze my jsme se o tom bavili s Vlastimilem a on vnímal z toho Neokatechumenát to, že ten kněz je tam moc důležitý. Ale to je tak společenství pro Veselí nad Lužnicí, a to ještě s otazníkem. Protože ten kněz nemůže být reálně v pěti společenstvích najednou ve větší farnosti. A tohle je fakt dobrý, protože to funguje bez kněze bez toho, aby aniž by to pohrdalo svátostným kněžstvím a vytváří to podmínky, aby se ti lidé mohli setkávat. A sdílet se nad Božím slovem. To je ta obnova v Duchu svatém.

A ta Alfa...jednak je to dobrý že nějaká částí hledí se modlí a dělá něco pro nevěřící což je vlastně strašně důležité a měli bychom dělat furt. Ale ono je to vlastně i formační dovnitř. Ono je fajn že můžeme pozvat hledající, nevěřící a vždycky se ta parta nějak našla a větší částí se to líbilo. Vždycky samozřejmě někdo odpadne, ať už z praktických důvodů, nebo mu to nějak úplně nesejde. Ale to tak holt je. Takže ta Alfa je pro tu farnost a má formační rozměr, že si uvědomuje potřebu předávání víry nevěřícím. A nutí to farnost něco dělat, příprava obcerstvení a tak. A zprostředkovává ty kontakty. Ale nejde čekat, že všichni z alfy přejdou do katechumenátu. A potom že půjdu na Sieverse. Někdo jo někdo ne. Třeba z loňské alfy chodí jedna paní na katechumenát. Ale pokřtěná zatím být nechce. No tak jo. Někde se třeba dělají ty kurzy Beta, co navazují na Alfou. Takže se to vlastně vytváří taková skupina sympatizantů. Kteří třeba s námi do u rádi na pouť, ale do kostela moc nechodí, nebo třeba ty kluci vojáci do kostela chodí jenom dva a někteří tam občas zajdou, ale na tu brigádu do rádi. Třeba řeknou: to nám řekněte, až budete zase něco dělat, my rádi přijdeme.

J: jak vychází se svými farníky jaké máte vztahy?

R: zatím mě nezabili ani mě nezabili. To se tak někdy v kronikách píše, že farníci zbyli faráře. Já myslím, že vycházíme dobře já jsem takový optimista a rád bych byl se všemi zadobře a občas mě zamrzí, když zjistím že někdo ode mě něco úplně nepochopil, nebo když někde u pustím nějakou šťouchavou poznámku nebo někoho naštvu tím, že řeknu, že přišel pozdě na mši nebo tak. Tak já ze sebe nedělám člověka bezchybného a tyhle ty sdělení co se ke mně donesou mě občas mrzí. Ale myslím že s většinou těch farníků mám velmi hezký vztah jenom u některých si občas musím dávat pozor, protože mi přijde že já ten vztah nechci zranit a oni jsou třeba citlivý nebo křehký na nějaké poznámky. Pak jsou lidi, kteří hodně pomůžou a já se na ně rád spolehnu, to tak je. Když si říkám, komu zavolám, tak zavolám zrovna těm. Možná to někoho mrzí třeba by taky rád pomohl, jenom mi to nedá dostatečně najevo a pak má možná někde v srdci pocit, že já zase zavolám tam těm. Ale myslím že zvuk té spolupráci tak veřejně, a tak často po uklízení kostela až po modlitební skupinky, Tak doufám že to není zas takový velký problém, ale možná pro některé by to tak mohlo být. Takže obecně si myslím že máme s farníky dobré vztahy vlastně bych řekl, že i přátelský a mám je rád, i když uznávám že se s některými

třeba nepotkáváme v tom, jak bychom věci řešili nebo jak to vidíme, tak to možná někdy přinese nějakou bolest nebo hořkost nebo tak to asi jo. Ale to je asi normální ale myslím, že tu nemáme žádný vyhrocený konflikt. A i věci relativně konfliktní se nějak podařilo vyřešit. Ale možná si myslím že na někoho působím třeba hodně autoritativně a on mi to třeba neřekne. Třeba teď konkrétně prodejte fary, někteří to nesli těžce. Já jsem si k tomu udělal nějakou rešerši před nějaké hlasování a někdo mi k tomu i řekl nějaký pozitiva a negativa, ale možná stejně byl někdo zklamaný, že se to prodalo. Ale to rozhodnutí se prostě udělat muselo, ale mohlo se stát, že někdo si řekne, že on si stejně povede svou.

J: ty vždycky naznačit příště otázku té své předchozí odpovědi. Tak jsem se chtěla zeptat, jak hledáš farníky pro spolupráci?

R: to je vlastně strašně zajímavé já začnu už od teologické fakulty. My když jsme měli v Římě předmět o svátostech tak říkal ten vyučující o biřmování moc hezkou věc, že když biskup uděluje biřmování takže by měl zároveň mít charisma k rozdělování úkolů a kompetencí. Ono to tak je dělal to i P v B že ty biřmovanci dostali rovnou při biřmování nějaký úkol a slyšel jsem to i jinde. A ten zakladatel farních buněk dokonce vymýšlel těm svým buňkám nějakou službu. Aby všechny využil ve farnosti. Takže když se teď vrátím k nám tak takhle hezky to nemám. Ale teď zmíním zase to kostelničení, takže když mi řekla paní kostelnice, že už se na to necítí, tak po nějakém večeru chval jsem kouknul po těch ženských relativně čerstvých v důchodu a obešel jsem je a našly se nějaké dvě tři co řekli, že to budou společně dělat. Celý týden ne, ale když se budou střídat, takže to zvládnout a jsou fakt šikovné. Tak si snažím ty lidi projít a vím že někdo má limity, takže tak to hledám.

J: a jak hlídáš, aby nebyli přetížení nebo nevyhořeli?

R: (smích) Tak to se snažím právě tím dělením povinností a i jim to říkám. Takže když si všimnu, že vidím, že někdo u všeho tak se snažím ho trochu brzdit a už mu určitě nedávám další povinnosti. Ale spíš mám pocit, že žijeme v době, že lidi mají spoustu různých zájmu a aktivit takže se dalším aktivitám spíš brání. Ale neznamená to, že by tu nebyli lidi kteří dělají většinu věcí, o kterých se řekne : jo tohle to udělá tenhle. Ale nezdá se mi, že bych tu bylo úplně moc. Trošku k tomu měla náběh ta paní kostelnice, že jsme na ní házeli hodně věcí, protože je spolehlivá a zná to. A občas někdo z těch akolytů to ale snažím se si toho všimnout a být k tomu všímavý.

III.

Tak já mám úplně první otázku: Jak ses dostala k víře?

(ticho) Tak to bude široká odpověď, protože (ehm) k víře jsem se dostala dvěma fázema, první fáze je ta, že pocházím z věřící rodiny, ale z věřící tak, že za komunismu naši jako svoji víru nějak transparentně nedávali najevo, takže nás k ní prakticky, což jsem se dozvěděla vlastně až dávno dávno potom, nás k ní ani nevedli. Víra u nás znamenala umět znamenání kříže, umět Otčenáš a různě dodržovat takovýty základní svátky jakože Vánoce, Velikonoce, dodržovat je jako po tý křesťanský stránce jakože třeba posty a tak, ale nechodli jsme do kostela za totality vůbec ne

Hmm

po 89 chodil taťka jenom, mamka chodila jako vlastně jenom jenom tak jako občas vždycky říkala taťkovi ať chodí za mě a my děti, taťka se nás vždycky jenom zeptal jestli nechceme jít a tak brácha vůbec ne a já jsem tak jako chodila docela by řekla nejdřív sporadicky, potom už jakoby víc a bylo mi tam jakoby hrozně dobře, ale nějak jsem to jakoby neprožívala jako nějak hloubš a ani to po mě nikdo nechtěl, nechodila jsem ani k svátostem byla jsem vlastně jenom pokřtěná, takže jsem nechodila ani na náboženství, nic nemám za sebou, žádný takovýhle základní věci.

Hmm. A jak jsi to vnímala, když jsi chodila do toho kostela v téhle fázi?

Já jsem to vnímala jako že chodím s taťkou a že je to dobrý.

Aha.

To byl můj pocit, že je to dobrý, že to tak má bejt, protože jsem ty rodiče vždycky měla jakoby velkej vzor a je pravda že z taťkovi strany rodiče byli velmi silně věřící, byli jako by i baráčníci a lidovci a prostě byli jakoby hodně zaangażovaný, babička s dědou zpívali ve sboru v P, takže jako tam s tý strany jsem cítila jakože třeba daleko víc víru než jakoby z naší rodiny. Tam odtud to bylo daleko silnější, jo a z mamky strany žila jenom babička, já dědu neznám a ta byla sice věřící, ale ta byla hodně jakoby takovej ten nedělní věřící, jo, aby to všechno bylo tak, aby nás jakoby lidi nepomluvili. Ta to měla prostě. Jo, jo, takovým tím způsobem.

Jo. To je pro tebe nedělní věřící?

Ne. Ne. Ona prostě chodila jenom v neděli, do kostela, ale chtěla a aby to prostě bylo jakoby jo...ehm

Co tomu řeknou lidi?

Přesně tak. Jako když jsme si měli my jako najít partnera, tak hodně jako nám kladla na srdce jako a aby taky věřící a přitom si vůbec nepamatuju, třeba, kromě modlitby u stolu na štědrej večer si od babičky nic jakoby nepamatuju, i když měla u stolu prostě, u postele, třeba růženec a že se třeba modlila, ale nepřenesla to nikdy jakoby na nás na vnoučata, to se nikdy jakoby neprojevilo.

To je zajímavé. A ta druhá fáze?

a ta druhá vlna byla ve chvíli, kdy jsem se jakoby rozhodovala co budu dělat se svým životem. Věděla jsem, že chci být učitelka, ale věděla jsem, že chci mít velkou rodinu a tak jsem upřednostnila po maturitě to, že jsem založila rodinu a chtěla jsem si pak dodělat vzdělání a přemýšlela jsem jak a nechtěla jsem prostě na pedagogickou školu a prostě první, co mě napadlo bylo teologická fakulta, aniž bych prostě věděla, jestli tam vůbec mají nějaký obor pro mě jakoby jo, prostě jsem věděla, že touhleto cestou chci jít.

Hmm.

a našla jsem si tam si tam obor učitelství náboženství a etiky, protože jsem věděla, že to by mě bavilo učit.

Aha.

Jo a měla jsem angličtinu vystudovanou takže jsem si říkala že k tomu bych chtěla právě ještě jakoby nějaký jeden předmět, ale určitě jsem nechtěla zeměpis nebo něco takového a tak jsem hledala tu alternativu, co k té angličtině bych chtěla. No, no a ve chvíli, kdy jsem vlastně nastoupila do školy a ač je to možná zvláštní, protože tam třeba na mě úplně třeba nedýchalo nic co by mě tak jako k víře třeba blíž to a tím jak jsem i měli třeba číst určité texty, to mě myslím třeba asi zformovalo do té druhé fáze, která je daleko hlubší. Kdy jsem jako o víře začala přemýšlet jakoby o nějakém svém hlubším prožitku, což jako do té doby vůbec nebylo, bylo to jakoby úplně povrchní, ale já jsem to nevěděla, já jsem si myslela, že to je správně. Jo neměla jsem jinou, jinou prostě...

To by bylo luxusní PR pro teologickou fakultu, teda.

(smích)

Prostě tak to bylo.

Vlezla jsem tam nehluboce věřící a během studia jsem hluboce uvěřila. (smích)

No to je pravda, ale byli to samozřejmě i lidi, kteří mě jakoby ovlivnili, což byli dva kněží, J a R, kteří vlastně přesně v tu dobu, kdy já jsem vstoupila na fakultu, tak k nám přišel J a mě prostě v tu chvíli, on mě začal jakoby hrozně formovat v tu chvíli ta jeho osobnost a ten jeho přístup.

A to už jsi chodila každou neděli do kostela?

Jo.

A jak se to stalo, že jsi od toho nepravidelného chození začala chodit prostě pravidelně?

Bylo to asi ve chvíli, kdy jsme chtěli mít s manželem svatbu v kostele a tím vlastně jsme měli i pana M, kterej nás připravoval na nana svatbu. ten mě jakoby taky hrozně oslovil, v té době, myslím, že od té doby jsem jakoby chodila pravidelně a i vlastně jsme chodili na přípravu dětí ke křtu a i děti jsme potom brali i do kostela, pak už jsme to prostě měli, že od té svatby, řekla bych že od té svatby už to bylo jakoby pravidelný, jakoby z mé strany.

A to jsi chodila v neděli do kostela a nechodila jsi ke svátostem?

Ne. Já jsem šla ke svátostem až těsně předtím než přišel J, tak mě farář předtím, páter Viktor, mě vlastně připravil k přijetí svátosti eucharistie...

A ty jsi jako dítě nebyla?

Ne. Vůbec, já jsem byla jenom pokřtěná, já jsem nikdy nebyla svatého přímání a svatý zpovědi, takže jsem nebyla nikde.

Takže ty jsi měla první svatý přímání v 25?

No to ještě možná dýl, protože můj syn ho měl dřív než já.

Aha.

Jo vlastně až když...

Ve 30?

Jo vlastně řekla bych že až skoro ve 30ti.

Tak to jsi měla skoro jako naše mamka, ale naše mamka byla jako dítě u prvního svatého přímání a pak začla znovu chodit, až když jsem šla k prvnímu svatému přímání já.

Takže u mě to bylo takový jako zvláštní, jo. Já jsem věděla už tehdy jak jsme chodili pravidelně, tak jsem věděla že jakobych chtěla, ale nevěděla jsem úplně jak do toho a pak jsme se prostě nějak smluvili s tím panem farářem a on mě teda připravil a ve svý podstatě vlastně Peťa byl do loňského roku, jako manžel, byl nepokřtěnej. Ten nechodil stejně jako já k žádným svátostem předtím.

A pak se vám tam objevil ten pan farář Jan Leffeman. Tak s tím jsi nějak navázala?

Hmm. Ono to bylo tak, že my jsme vlastně zpívali s našima ve sboru a on si všimnul asi prostě nějakýho daru nebo nějakýho talentu a poprosil nás, jestli bysme nezaložili farní kapelu, s pomocí ještě lidí z K, který potom, když viděli, že to u nás funguje, tak už to jakoby vypustili, byli jakoby hnacím motorem a potom už to přenechali jenom na nás a tím jsme vlastně navázali bližší kontakt, on věděl taky, že jsem začala studovat, takže jsme spolu i jako o tom studiu mluvili, i jsem vlastně ho vlastně tenkrát žádala o to vyjádření, to bylo takový to ke studiu potřeba a pozval mě taky na seminář života v Duchu a tím se to jakoby ohromně, ten náš jakoby i vlastně, ten seminář byl vlastně, bych řekla, zlomovej bod ve chvíli, kdy já jsem zjistila, co to vlastně je modlit se, že vlastně to jako to dělám od ...no vlastně člověk se nějak modlil, byl to jeho způsob, ale že prostě jako že nějakěj vnitřní prožitek nebo nějakěj vztah vůbec s Pánem v tý modlitbě nebyl.

A můžeš mi o tom semináři něco říct? Jak to vypadalo?

Takhle. Já jsem vlastně vůbec nevěděla na co mě zve. On mě jenom, on nám vlastně k tomu vůbec nic neřek, což si myslím bylo vlastně dobře, že by člověk, no, i říkal nehledejte si o tom ani žádný informace, jo, aby člověk neměl jakoby nějakou zkreslenou představu a já jsem vlastně tenkrát jakoby prvního jeho pozvání odmítla, protože jsem měla nějak před státnicemi a pak jsem byla tak nějak nemocná a takže jsem, myslím, že to nějak neproběhlo, ale on se pak ptal nějak s velkým předstihem a já jsem nakonec ten seminář jakože stihla, jakože jsem si vyzdravila a jsem ho něj i jakoby nastoupila. No a

já jsem si tak jako myslela, když jsem slyšela slovo seminář, tak jsem říkala, že tam budeme něco jako poslouchat, že nám tam někdo bude něco říkat, prostě jsem si informace jako nesháněla a přišlo mi to takový fajn, že si půjdu někam něco poslechnout, každopádně jsem tak jako myslela, že ode me se tam jako vůbec nic nebude chtít, že to bude takovej jako pasivní poslouchací seminář. No a vlastně hned jako začátek mě překvapil, protože, takhle, rozhodně nás nikdo do ničeho nenutil, ale potkala jsem tam jakoby tváře známí, což mě překvapilo, bylo nás tam hodně a hned to začalo takovým tím jako představováním a jako už sem tam do toho tak lehce jako dostávaly i různé svědectví a tak, tak jsem začala tušit, že to rozhodně nebude jenom o poslouchání a bylo to taky dost o hudbě, což mě bylo jakoby blízky, že jsme tam hodně zpívali a prostě tak jako ten kontakt najednou se tam navazoval jakoby hrozně přátelsky a prakticky to co se mi zdálo, že možná bude jakoby moc dlouhý a složitý, což znamená nějakých 12, 13 tejdnu věnovat prostě takovému tomu semináři každetejden a něco si připravovat, tak to prostě proběhlo strašně rychle, jo, že mělo to jako že úžasnou sílu, takovou jakoby vzestupnou, z toho nicnevědění, prostě to mělo pro mě jakoby ohromnou, ohromnej efekt a asi s tím, že třeba texty, který jsme tam četli člověk znal, byli to jakoby biblický texty a ten způsob jak jsme se nad měli jakoby zamýšlet a vůbec ta chvíle tý modlitby, do který jsme byli jakoby uvedení, tu tichou chvíli si najít jakoby pravidelně a prostě tak nějak jakoby sám sobě dokázat, že to jde, že prostě ten čas se dá najít, jo v tom tichu s tím Pánem spočinout, to mělo prostě pro mě jakoby neuvěřitelnejefekt.

A co se tam teda přesně všechno dělalo?

Takže, začalo to tím, že jsem se setkali, byla vždycky nějaká úvodní písnička, naučila jsem tam vlastně díky, chválit. Vlastně děkovat, chválit a prosit, to jsem do té vlastně vůbec taky neuměla, děkovat, chválit, prosit. Vlastně takovýhle základní věci, mezitím vždycky byla nějaká písnička, ten Jan nás vlastně učil, že i ty díky, chvály a prosby mají nějakou svojí strukturu, že to není nějaký plácání něčeho, jo, ale že chválím Pána za to že je nějakej, prosím za něco, třeba zase za ty druhý nebo i sám zas sebe. A a ty díky taky, že děkuji za něco co zase mě se třeba nějak niterně dotýká. Potom už jsme se rozdělili do dvou skupinek a každá ta skupinka měla svého vedoucího a ten, vlastně probíral s námi, co jsme vlastně za ten týden prožili, co jsme zažili s Pánem a na každé ten den bylo jedno čtení z Písma. A my jsme vlastně měli každé ten den měli to Písmo, ten úryvek přečíst a měli jsme si do toho sešítku, co jsme dostali, zapsat buď myšlenku, nebo verš kterej nás nějak oslovil a pak jsme v tý skupince rozebírali proč nás to oslovilo a nějak hloubějc, no nedělali jsme exegezi jakoby toho textu, ale jako to co mě oslovilo, při tej tichej chvíli s Pánem, že jsem to Písmo, jak já jsem to cítil a proč, že mě mohla oslovit buď ta zrovna událost v tom týdně, nebo mě mohlo napadnout třeba i verš písne kterej mi moh hrát ten den celej den v hlavě, něco co se mě dotklo a to vlastně v těch skupinkách, přibližně po 15ti lidech se probíralo, to bylo tak na hodinu, na hodinu a čtvrt a pak se ty skupinky sešly dohromady a byla krátká asi ¼ hodinová katecheze, kterou vedl jeden z těch vedoucích a ten uváděl do dalšího týdně, protože každý týden měl svojí svoje téma, jo, třeba jedno, co si teď rychle vzpomenu – Bůh je mi otcem i matkou a bylo jedno to téma a teď si nějak nevzpomínám ty další, ale vždycky nás nějak tou katechezí krátkou uvedl do toho dalšího týdně, abychom věděli, proč vlastně ty texty čteme, o čem vlastně budou, protože oni byly vždycky tématicky k tomu vybraný.

A na jak dlouho to bylo denně se tomu věnovat?

Bylo tam napsáno, že by se člověk měl tu tichou chvílí tak 20 minut. Tak 20 minut denně, tu tichou chvílí jakoby s Pánem, kdy jakoby nemusel vůbec být o tom čtení toho Písma, jenom prostě ta modlitba a potom buď k tomu přiřadit tu i to čtení toho úryvku, protože i každému dni byla taková myšlenka, bylo by jako číst myšlenku a tu jako nějak porozjímat.

Jo.

Takže asi jakoby minimum bylo 20 minut.

A dodržovalas to celou dobu?

Dodržovala. Musím říct že jakoby v tom prvním, protože potom jsem byla dvakrát pozvaná jakoby kmotr v těch dalších 2x, tak jakby v tom první semináři, kterej byl určenej jako mě, kdy já jsem byla jakoby ten účastník, tak jako v tom se mi to podařilo asi nejlíp, jako nejlíp .Pak už mi to tak dobře nešlo asi i s vědomím toho, že už to člověk jako prožil, nebo to, ne že by mi to dělalo problém, ale člověk to prožil už nějak jinak, poprvý to bylo takový čerstvý a niterní tak kolikrát, nejdřív jsem, abych dodržela těch 20 minut, člověk měl třeba hodinky, nebo to sledoval, pak vůbec byla už to třeba půlhodina člověk vůbec nevěděl že to vůbec nějak uteklo. Myslím, že ten první byl takovej nejvíc nejniternější.

A to první, to jako absolvuješ a pak v těch dalších můžeš mít třeba funkci třeba vedoucího skupinky?

Vedoucího ne, to jsem neřekla, že vlastně nás tam bylo 15, ale bylo nás tam 30, protože 15 bylo účastníků a dalších 15 bylo kmotrů, kteří už jako prošli ten seminář a ti se za nás modlili a pomáhali nám, když jsme se rozdělili do těch skupinek, tak my jsme se, oni třeba začínali ty hovory, aby ty ty co jsou tam prvně, aby se nebáli mluvit, uvozovali do tématu, říkali svědectví, aby se člověk třeba nebál říct cokoli, že nic není šaptně, jak to prožíval, takže jako zase krásný je na to, že to člověk prožívá ze strany toho kmotra a může se modlit za toho druhýho, ale ten nejniternější prožitek jsem prožila jakoby na tom svém prvním.

A to jsi měla na starost jednoho člověka po celou dobu?

Ano, jenom jednoho, jenom jednou se nějak stalo že měl jedem dva, to jakoby nějak nevyšlo, ale jinak jsme měli každej svýho toho za koho jsme se modlili.

A utekl někdo v průběhu? Jakože to neabsolvoval celý?

Jo, myslím si, že na to třetím, když jsem byla já jako účastník, tak myslím, že potřetí, tam přišla maminka s dcerou, maminka už byla silně důchodovýho věku a dcera byla jako moje mamka a po dvou sezení se domluvili s Janem, že to asi není, to co by si představovali. Ale jinak nikdy nikdo neodešel.

To je zajímavé. A když jsi teda tímhle prošla, tak to na tebe mělo nějaký vliv?

To na mě mělo ohromnej vliv. Tam jsem vlastně zjistila že třeba nevím, jak jsem neprošla třeba nábožkem jako dítě ani jako teenager, tak jsem vlastně ve chvílí, když jsem procházela tímhle seminářem, tak mě pan farář poprosil, abych se stala místní katechetkou a mě to přišlo že mi to jakoby vůbec nepřísluší, když jsem si neprošla tímhle tím, že mám v tom strašný mezery a tím pádem to nemůžu dělat.

A kdo tím prošel z tvé generace?

No já nevím, já to měla prostě takhle v sobě a říkala jsem si, že to prostě nemůžu zvládnout a tak jsem dva roky odolávala a říkala jsem hele jako to vůbec ne a nějak jsem to pořád posouvala, že třeba jako až budu mít teologickou a když jsem jí končila, aspoň toho bakaláře, tak vlastně až v tej chvíli nějak jsem na to kejvla a stejně jsem si nebyla jistá a přesvědčená, že to nějak zvládnou. Ale praxe samotná mi ukázala, jak vlastně může to předávání jakoby mě může obohatit, že ty děti můžou obohatit mě, že nejde o to všechno vědět ale no nějak se na to zodpovědně připravit samozřejmě. Ale mrzelo mě to, že jsem neprošla žádnou katechezí, protože když se manžel připravoval na křest, tak procházel s panem farářem různý věci a my jsme potom o tom jakoby hrozně nebatovali a mě to bylo strašně líto, že jsem třeba tím jako vůbec neprošlo a i on mě otevíral takový jakoby hezký obzory. Tak jsem si stejně říkala, že až bude nějaká příprava a já budu mít jakoby po studiu, že bych se stejně ráda nějaký přípravy ať už třeba na biřmování nebo křest nebo něčeho, že bych se toho ráda zúčastnila jakoby z té druhé strany.

A u biřmování jsi byla?

Biřmovaná jsem byla před dvěma lety, ale bylo to, že jsem neprošla klasickou přípravou na biřmování. Mě se vždycky ty klasický přípravy nějak vyhly.

A ona nebyla?

On pan farář řekl, že když jsem prošla tímhle tím seminářem v duchu, tak je to úžasná příprava na to biřmování a protože biřmování bylo zrovna v té době v P poblíž, tak se mě zeptal, jestli bych nechtěla být tam biřmovaná a byla jsem tam biřmovaná. Takže zase neproběhla taková klasická půlroční/roční příprava, jo, takže tak.

U nás nebyla půlroční ani roční.

Tady je roční.

To je skvělý.

To je podle mě v pořádku.

V tomhle mám za toho P hroznou radost, že on to měl tak, že mohl nasát a vím kolik mu to dalo. Jak vždycky přišel jakoby nabítej odtud.

Takže myslíš že to vzdělávání nebo nějaká ta katecheze je prostě důležitá?

Strašně. Strašně. A i proto že jich tam bylo několik těch budoucích biřmovanců, tak i vůči nim, tak i on vnímal jak oni vnímají něco a jak na ně něco působí, jo, takže nejen svědectví toho kněze, kterej to evidentně dělal výborně, ale i svědectví těch ostatních, že tam nesedím jen já, ale že mi obzory rozšiřují i ti, co tam jsou se mnou. Takže určitě ta příprava je strašně důležitá. A mě to vždycky nějak minulo.

No to jsi skoro vyčerpala otázku jako jsi se dostala k víře nebo bys ještě chtěla něco zmínit?

No možná že bych ještě zmínila, ale to už je taková niterná věc, že babička, maminka z tatkovy strany ta byla jakoby silně věřící a hrozně si jí vážím jaká byla. Ona byla

neskutečně skromná, s dědou to neměla vůbec lehký a že je mi teď trochu líto, že člověk přišel k tý víře, k tý opravdový dost pozdě, že bych se jí chtěla na spoustu věcí vyptat, že když si teď vzpomínám, tak tam vidím takový prvky úplně úžasný úcty mariánský, ale tak vůbec úcty k Pánu Ježíši a z tý její strany tak jako hlubokou, kterou jsem jako dítě vůbec, no jako vnímala jsem jí, ale ráda bych si s ní prostě i jako promluvila a je mi dost jako vzorem a byla taková opravdová a dost často na ní vzpomínám, asi nejvíc, když co se týče víry a mého vnitřního prožívání.

A pak bych se tě zeptala jak vnímáš svoji farnost?

Vnímám se jako součást farnosti a vnímám naši farnost jako, řekla bych, že se tady už několik let snaží pánové faráři zrovna ty dva, co jsem tady předtím jmenovala jí nějak rozhejbat. Protože bych řekla, že zrovna naše farnost není úplně jednoduchá k rozhejvání.

Jak se to projevuje?

Že je tady skupina lidí, která něco dělá a ty ostatní, když by se mělo něco udělat, tak první odpověď je, no to udělá ten, protože to dělá vždycky, protože je to prostě taková osvědčená skupina lidí, co se nebáli do toho jít a že ty lidi to mají tak za a) jako dobrou výmluvu, vždyť to udělá ten, to dělá vždycky nebo stejně nejlíp a za b) i takovou a možná tím, že se taky angažuju, tak mám na to zkreslenej pohled, ale i takovou výmluvu, že se radši schovají za to že to udělá někdo jinej, rad je tam spousta z jejich strany, ale skutky už tam moc nejsou. Což mě trochu mrzí, ale ten okruh lidí, co něco dělají není až tak velkej, na to, jak jsme velký město. Tak ale oproti tomu, když jsem chodila do kostela tak jako občas nebo jsem ze začátku nechodila pravidelně že se ten okruh lidí, oproti před 10ti lety ohromně zvětšil...

Že chodí víc lidí do kostela?

Lidi rozhodně ano chodí víc, ale i těch, co aktivně pomáhají. Ono asi předtím ze strany pánů farářů nebyla ani moc velká poptávka.

Po čem?

Aby byli akolité ,aby jim někdo vypomáhal v té službě. A teď právě s příchodem těch dvou pánů farářů posledních je ten trend opačnej. Já nevím, pomáhat se zaopatřováním nemocných, jo chodit do nemocnic do domovů důchodců. Ta akolitní služba se tu dost rozšířila, několik chlapů si udělalo ten kurz na akolitu a pomáhají i s bohoslužbou slova ve vesnicích okolo a tak. Takže bych řekla, že tímhle tím směrem se to tady teď nastartovalo moc dobře. Ale že na nich leží, leckdy, právě, nedělní služba v kostele, i chodí zaopatřovat nemocné a ještě když je nějaká akce tak slyším od farníku, no to udělá ten a přitom ten už toho má tolik, že oni by ho ještě nominovali na novýho kostelníka, jo a to už fakt nevím kdy by to dělal. Prostě lidí co jakoby natáhli prst, bohužel okolí by chtělo, aby dělali úplně všechno. Prostě mi asi chybí i taková ta zapojenost jakoby střední generace, nechci to říkat jakoby o starších lidem, ale ta střední generace má jakoby hodně řečí, hodně nápadů, ale málo vlastní iniciativy se do něčeho pustit.

A proč myslíš že to tak je?

To nevím. Je to svým způsobem moje generace.

A bavila jsi se s někým někdy o tom?

Mě prostě přijde, když budu mluvit o těch co znám nebo jsem se s nimi o tom bavila, což jsou dva tři lidi, tak jeden řekne že toho má moc a neuvědomí si, že tamten toho má taky moc a pak zazní to, no já bych se na to nehodila, nebo já bych to nezvládla.

A myslíš, že je to výmluva?

Já nevím...posoudit to neumím, protože ty lidi zase tak dobře neznám, ale podle toho kolik mají rad, jak by se mělo něco dělat, tak my to zase nekoresponduje s tím, co pro to zase dělají. Asi tak.

A jaké je tvoje místo ve farnosti?

Myslím si, že je, jak by ch to definovala. Asi je z jedné strany dost podstatné, ale já bych asi z jedné strany chtěla, aby bylo míň podstatný, abych byla míň vidět, klidně dělala víc, ale byla míň vidět. Protože se mi taky stalo, my hrajeme taky v kapele a zaslechla jsem názor, kterej mě úplně šokoval, že když jsme tam v tý kapele, tak už vlastně není potřeba, aby tam byl někdo jinej. A mě to hrozně překvapilo takvej názor, že by se někdo bál nebo ostýchal někam připojit jenom proto, že tu už funguje. Jakože nepřidat se i kdyby chtěl. Takže teď nějak i s časových důvodů zvažuju, že bych se teď trochu víc stáhla, mám i přípravy dětí na první svatý přijímání a rozmýšlely jsme o nějakých jinejch cestách, kde bych mohla pomoc ve farnosti a že bych, a to je člověk dost na očích, když hraje v kapele při mších, dětských a tím, že člověk bude míň na očích, tak to třeba otevře cestu jakoby víc lidem se do něčeho připojit, že si třeba nebudou myslet, tohle už je zabraný, protože je tam tenhle. Možná tak. Jako jinak.

A co teda všechno děláš pro farnost?

Jakoby hrajeme s takovou širší kapelou chvály, to je jednou za 3 či 4 měsíce. Jednou za měsíc hrajeme s farní kapelou na dětské mše. Pak jednou za měsíc připravuji děti k prvnímu svatému přijímání a nějaký věci okolo. A když je nějaká farní akce, třeba pout', tak s manželem v tom týmu figurujeme, jsem ve farní radě, tak se podílím na nějaké organizaci něčeho, třeba v posledn í době Noci kostelů.

Jsem se chtěla zeptat, zda máte farní radu. Tak jsem se právě dozvěděla, že jí máte. A máte i ekonomickou?

Ne. Máme jen farní. Takže přijde mi, že těch skrytejch i těch vidětelnějch věcí dělám jakoby dost, ale možná by nebylo špatný z některých těch věcí jakoby vycouvat, protože třeba lidí, co umí zpívat nebo hrát na různý nástroje je tu docela dost, tak aby se třeba necítili tak nějak nemůžou být užitečný.

A prezentujete to, tak že byste tam někoho brali?

Jo. Musím říct, že už otec J říkal, že kdyby se chtěl někdo připojit, nebo i děti při těch děckejch, jo, že se můžou připojit, je pravda, že už dlouho nikdo nic, ale spíš je to tím, že to nikoho ani nenapadlo se zase ptát, pan farář aby to řekl v neděli nebo během týdne, zda by se chtěl někdo připojit. Ale určitě to říká, čas od času to říká, že tyhle všechny funkce, ne funkce, ale možnosti jak pomáhat, nejenom hrát v kapele, ale určitě oslovuje lidi i třeba na přípravu květin, úklidy, tak zmíní tam i třeba farní kapelu a je fakt že jsme se rozrostli,

určitě jsme se rozrostli během roku přišly dva manželské páry a pak to působilo zase jsem se dozvěděla informaci, že člověk o tom takhle vůbec nepřemýšlí, když se někdo někoho zeptal, proč s náma nezpívá tak on prý údajně řekl, že je to jen pro manželské páry, protože tam zpívaly manželské páry, ale to byla jen náhoda, že se to takhle sešlo! Člověk pořád a pořád nachází jak je vnímanej lidma a stále ho to překvapuje, jak to můžou lidi brát, takže asi takhle.

Ještě jsme asi nedopovídali co všechno děláš. Zmínili jsme farní radu, že učíš náboženství

Asi ještě jako pomoc s různou orgaizovací.

A náboženství učíš ve škole?

Ve škole.

A jak je to provázaný s farností?

Asi tak, že tam chodí asi třetina dětí, co chodí do kostela a dvě třetiny dětí tam chodí děti školních. Ale na té školní výuce jim třeba nabízím i akce na vikariátní pout', takže i ty školní děti jsou zvaný na farní akce.

Teď si neodpustím rejpravou poznámku. Děláš katechezi nebo školní výuku náboženství?

Dělám výuku náboženství ve škole. Ale já s tím mám takovej vnitřní problém, aby to nebyla příliš taková školní výuka náboženství, tak abych těm dětem, co do toho kostela chodí a ač je jich menšina na tom náboženství, aby to pro ně bylo dost niterní, tak nějak obohacující, aby to nebylo moc jako informativní, tak se snažím tu a tam jim tam nějaký ten prvek implantovat, ale hlavně kvůli těm dětem jakoby z toho kostela. Protože by mi bylo líto, aby to pro ně nebylo plochý.

A ty děti nemají žádnou farní katechezi?

Nemají. Oni mají vlastně, většina z nich teda teď má, protože jsou dost malí, tak chodí i na tu přípravu na první sv. přijímání, první neděli v měsíci a to je vlastně katecheze. Takže tak.

A pak jsem se chtěla zeptat. Jak se cítíš ve farnosti?

Dobře. Chodím tam ráda, mě je tady fajn s těma lidma. Ale mám osobní problém, ale to je můj osobní problém, že ne moc ráda vystupuju před lidma. A trošku jsem tlačena, tím, že v tý farnosti pomáhám, že jsem vidět a musím trošku bojovat sama se sebou a se svou povahou, ale jinak je mi mezi těma lidma hrozně dobře. Ale řekla bych, že tím, jak za sebou cítím toho P, tak se mi jako ještě víc, nebo jsem víc v klidu nebo v pohodě, já jsem taková nejistá, když mám někde vystupovat, ale když mám okolo sebe lidi, který znám a kterejm důvěřuju, tak je mi líp. Takže musím říct, že se cítím dobře.

A pak jsem se chtěla zeptat jak žijete víru v rodině?

Tak to samozřejmě prochází obrovskýmá změnama, protože P byl nevěřící a teď přijal křest, ale při svatbě slíbil, že povedeme děti k víře, takže ta naše rodina procházela tím samým co jsem vlastně prožívala já a už jsem to vlastně zmínila na začátku, že to bylo

zprvu taky, nedělní návštěvy kostela, Velikonoce, Vánoce, půst, středa, Velkej pátek a tím, že jsme to my začali hloubjejc prožívat, tak to muselo ovlivnit tu naši rodinu. Ale tím, jak už jsme měli děti, tak to vlastně nejde našroubovat, to co prožívám já, na ty děti a je to vlastně jedna z takových věcí, který mi dost leží na srdci a vždycky to třeba s panem farářem probíráme, že nechci aby to tak nějak vypadalo křečovitě a zavádět tady nějaký novinky, ale asi spíš člověk musí svým životem, to co dělá, prostě jim jít příkladem.

Svědčit.

Jo prostě je to u nás společná modlitba se formou písniček, takže kolikrát si sedneme a zpíváme až do...aleluja. A to je taková naše niterná modlitba. Pak se modlíme před jídlem, ale taky to není dlouho, jde to ruku v ruce s tím, jak já jsem to začala niterněji prožívat, tak najednou, najednou to začalo samo přicházet do té rodiny, ty věci co nám tu najednou začali scházet: společný chvály, pomocí písniček, modlitba před jídlem, my s mužem čteme Písmo, vím, že dcera čte, mladší syn toho k tomu ještě musíme vést, třeba když se připravujeme na svátost smíření, tak spolu něco procházíme a tak a starší syn už to má v rukou sám.

A to K pomáháš s přípravou?

No on už nechce, ale předtím jsme si vzali jako ty materiály, nějaký duhy nebo effaty, prostě něco co by mu mohlo pomoc, protože je v tom vždycky lehce rozechvělej, ale řekl mi sám, není to tak dlouho, mami já si to udělám sám.

Já jsem se Sárou nikdy nepřipravovala.

Ale on to chtěl, nevnucovala jsem se. Asi jak jsme se spolu připravovali na to první, tak mu to tak vyhovovalo, ale není to tak dávno, co už nechtěl. Vlastně jo, určitě je to přes rok. Jo už říkal, mami, já se připravím sám.

A chodíš do nějakého společenství?

Jo chodíme pro střední generaci, co je tady v pátek, s manželem chodíme, ten začal vlastně po křtu taky. Předtím jsme tam chodila sama.

A co se tam děje?

To má vlastně hodně podobnou koncepci jako ten seminář v duchu, akorát se tam nedělají ty katecheze. Ale prolínají to písničky, začíná se chválami, díky a prosbami, potom tam se, domluvili jsme se, že si dáme vždycky za úkol jednu kapitolku z nějaký knihy (Písma), tak si tam vždycky přečteme nějakou tu kapitolku z knihy co jsme si měli přečíst a rozebíráme tu kapitolku a jsme tam někdy sami a někdy i s panem farářem, protože ten jeho pohled já zatím hodně potřebuju, aby jako řekl taky ten jeho náhled, je to pak pro mě hodně obohacující pohled.

Kolik vás tam chodí?

Po té obnově v Duchu nás tam chodilo fakt hodně. Ale má to takový vlny. Prázdniny vždycky slabší. Stabilně tak 15 v průměru.

Znáš se se všema dobře?

Jo, buď jsou místní, nebo je znám z toho semináře v Duchu. Nejsou všichni strakoničtí, ale se všema se znám, že jsem se s nima nějak niterněji poznala buď ve farnosti nebo z toho semináře.

A jak se tam cítíš?

Dobře. Já tam kvůli tomu chodím, že je mi tam dobře, protože i ta společná modlitba, když mám náročnej týden, tak se vyloženě těším tam, že se tam zkoncentruju a tam to prožiju jak bych chtěla, to co mi třeba hektickej týden nedovolí, tak to bude dobrý. A kolikrát se pan farář zeptá, co jste prožili s Pánem a to jsou vždycky, my s Pět'ou říkáme, že se tam ty lidi navzájem otevrou tak, že tím jsme si blíž, že se tam nikdo nebojí vyjádřit, i kdyby to znělo pro někoho cizího hloupě, co třeba prožil vnitřně a to nás taky spojuje, společný prožitky víry.

A myslíš, že tahle setkání potřebuješ pro tu svou víru?

Musím říct, že mě to hrozně nabíjí, i to, že jsem vlastně objevila, protože se tam střídáme ve vedení toho spolča, že se už ani nezdráhám ho vést. Že i ten prožitek modlitby když to spolčo vedu je pro mě hrozně obohacující. Asi se dokážu nechat Duchem svatým vést když to já mám na starost, což bych nečekala.

A ještě někam chodíš?

Chodím do sboru.

A tam se jenom zpívá.

Ano. A chodím do farní kapely a tam probíhá na začátku a na konci děkovná modlitba, aby nám to dobře šlo a krátká chvála, ale jinak je to nácvik.

A to setkání rodin co tu máte?

To mám pocit, že je jakoby pro mladý rodiny a to jsou rodiny s malejma dětma, o který je postráno ve vedlejší místnosti a je pro ně náročný najít ten čas nebo hlídání a chodit pravidelně na spolčo, tak aby mohli nějak v tom páru zažít společně tu víru, tak mají jednou za měsíc to spolčo.

Jak vnímáš ve farnosti osobu kněze?

Jak bych to popsala. Asi tak, že když jsme tady měli toho Jana, tak jsem vůbec nedokázala představit, že by odešel, protože nás jako rodinu tak zasáh a tak nám otevřel pohled na víru, že mi to bylo strašně líto a jenom to že sem přichází někdo koho jsme trochu znali a z dobřejch jako referencí nebo jak bych řekla zážitků, tak to obrousilo ten smutek, jinak jsme byli fakt hrozně smutní, že odchází a to vím, že by se člověk neměl na osobu faráře vázat, ale to prostě nejde, protože pro nás udělali tyhle dva tolik, že prostě, tady navždycky bude vděčnosti, že to tady rozhoupali a vtáhli lidi dovnitř, že už nejsme tyhle ovce, co se nechají jenom někam postavit ale už jsme schopni si sami něco zařídit, aniž on by tam nemusel stát a vodit nás za tu ruku. A to prostě cejtím, že toho chtěli docílit a už toho i docela docílili. Takže určitě osoba faráře jak toho minulý tak současného, se absolutně nesmazatelně zapsali do naší farnosti a je to i z ohlasů lidí co chodí do kostela jen sporadicky nebo jen o svátcích, tak musím říct, že Jan byl trošku rezervovanější k lidem, co se týče komunikace s lidma mimo své farníky, ale nikdy nebyl nepřijemnej,

ale spíš nevyhledával to, ale současnej má obrovskej dar lidi oslovovat a empaticky reagovat na úplně nevěřící lidi a dokázat jim, se s nima, jenom tak bavit, ale on se s nima jenom tak nebaví, on je oslovuje a spoustu lidí co nemají s církví nic společnýho ho vnímají velice pozitivně a myslím, že by to shrnuli slovy a nebyl to jeden co to tak říká, že on je takovej úplně normální člověk, co jim nic nenutí, ale bude rád, když s nima bude vést nějakej dialog a on si je vyslechne, oni si ho vyslechnou a najednou jakoby tu pozici faráže vnímali úplně normálně, jako člověka co chce jen něco říct, nebo něco nabídnout, ale takovým způsobem kterej jim není ani nepříjemnej, ani nátlakovej, ani vlezlej prostě je jim příjemnej. Umí oslovit lidi příjemně.

A myslíš že kdyby odešel, tak by to fungovalo dál?

Už mě to napadlo, jak to bude vypadat. Podle mě nějaký dílčí věci určitě budou fungovat, protože třeba ti akolyti to našlápli fakt opravdově, takže kdyby o to stát ten pan farář, co by sem přišel, tak by to fungoval. Ale jinak zatím je ten Roman takovým obrovským motorem, takže mi ani nevíme kolik věcí ještě jakoby dělá. Samozřejmě by to nebylo v takovém měřítku jako teď ale dílčí věci by určitě fungovaly. To už nastartoval ten Jan, to by nějak fungovalo. Ale byli bychom rádi, kdyby tu ještě byl.

Jak by sis představovala ideální farnost?

Aby každej dal k dílu to, co mu bylo dáno. Kdo má organizační, aby se nebál a přispěl tím, že něco zorganizuje, že ten co má dar vyučovat aby vyučoval, ale ten co zpívat zpíval, ten co naslouchat, naslouchal. Využít ty schopnosti a dary, který jsme dostali a který určitě každej má, abychom nebyli k tomu slepí a líní a byť jednou věcí tak jako přispěli. A kdyby každej něčím přispěl tak by to všem odlehčilo a i tomu faráři, který se snaží to soukolí nějak rozhejbat.

A kdybys srovnala, jak prožíváš víru ve farnosti, společenství a rodině.

Ve farnosti, třeba na nedělní bohoslužbě, tam je prostě moc lidí, co tě moc hodnotí, ať už je pohledem, nebo tím, jak s tebou budou mluvit, nedokážu se odpoutat a nechat to bejt a dělat jak to umím, protože zkritizovat tě může každej za cokoli. To je věc, která mě trochu demotivuje.

A kazí ti to prožitek z bohoslužby?

Ne. To si zkazit nenechám, ale z té pomoci ve farnosti jo. Když člověk něco dělá pro druhé tak nečeká ovace nebo pionýry s mávátky ale hrozně tě potom sráží to, že se dovíš řečma že by to někdo dělal líp nebo má spoustu připomínek, ale nikdy ruku k dílu nepřidal. Člověk má sice v hlavě srovnání argumenty, dělám to k slávě Boží, ale když 1000v přijde pohlavek tak to odrazuje. A tohle necejtim v tom společenství. Tam je to takový otevřenější, srdečnější, tam se člověk nebojí nic říct, možná je to tím, že je to menší skupina lidí nedokážu to definovat čím to asi je, ale se cejtím daleko svobodněj v té víře, bez nějakýho dohledu nebo jak bych řekla. No v rodině, tam mám pořád takovej ten pocit, že bych ráda, aby to bylo hlubší, ale vím, že to nemůžu dětem nakázat, takže se snažíme tím životem jak ho žijeme, nebo tou vírou a různýma věcmi nebo modlitbami co člověk dělá a jak se chová a jak je, tak asi jenom tím příkladem nejvíc svědčit, ale byla bych ráda, aby to pro ty děti bylo takový niternější v té rodině, ale nemůžu to nějak, zatím nám

to nejde, abychom si všichni třeba, dám příklad, sedli, možná je to přitažený za vlasy, a začít se modlit. To neděláme.

Ono je to asi těžká donutit tři pubertáky se modlit společně.

No to jo.

A nikdy jste se nemodlili? Třeba s malejma?

No ne, protože ten vývoj tam byl takovej, že k tý víře jsme přišli, když už byli větší a to už nejde našroubovat. Takže se oba snažíme aby to bylo přirozený a ty chvíle jsme si našli, jo, ať už třeba v chválách nebo třeba u oběda nebo po obědě vezmeme Písmo a bavíme se co bylo třeba v kázání, že ty společný chvílky jako hledáme, ale nejsou jakoby pravidelný. Společně chodíme pravidlně do kostela, děti s náma společně zpívají, N s námi hraje ve farní kapele, hudební věci prožíváme ve víře víc, ale ty modlitební, duchovní to hledáme teprve.

Ale třeba jestli tě to povzbudí u nás jedna kamarádka se odmítá modlit nahlas na spolču, protože je jako děti nutili modlit se nahlas.

No vidíš. Já bych to ani neuměla je nutit, ale ještě furt hledáme nějaké cesty a necháváme se vést.

Ještě nám zbývá rovina církve. No to je těžká otázka, protože já mám z rodiny jakoby mám nějak zakořeněný loajalitu k církvi, ale vůbec nevím, je to jakoby od našich, ale vůbec nevím jakým způsobem toho docílili, ale když někdo říká něco proti církvi tak je mi to hrozně nepříjemný, ale zase na druhou stranou nejsem k tomu slepá a vidím, že některý věci vůbec nefungují tak jak by mohli nebo měli.

Jaký?

Podpora vedení lidí k víře od spoda, ne shora ale odspoda, podpora těch co dělají mravenčí práci ve farnostech, podpora všech, kteří jakýmkoli právě způsobem pomáhají, ať jsou to květinářky v kostele, katecheti, organizátoři čehokoli, tohle mi chybí, ale když v televizi slyším nebo někdo nadával na církev tak se mi lehce ježí chlupy a je mi to nepříjemný, to mám nějak zakořeněný od těch našich. Ne že bych všem tvrdila že je v církvi všechno v pohodě, ale nemám ráda ty demagogický řeči ohledně restitucí a já nevím čeho, to se mi těžko překousává. Ale vidím chyby a nepodporu a netransparentnost základních kamínek ve farnostech, ale nemám všechny informace, a mince má všechny strany, takže oni to taky dělají z nějakýho důvodu a nevím jestli mi přísluší hodnotit co je lepší, já to vidím z tý svý stránky toho katechety, kde necítím tu podporu.

A demotivuje tě to?

A demotivuje mě to někdy, když se to nakupí. Jinak se ti nezabývám, snažím se to dělat sama jak nejlíp umím a nějak nad tím nepřemýšlím, že by mohla být větším podpora, snažím se to dělat svejma silama a musím říct, že třeba manžel můj a jeho vstup do křesťanskýho života byl prakticky do týhle doby omezenej hlavně církvi jako institucí, měl ohromnej blok, věděl už několik let, že touží být s Pánem, ale církev jako instituce to bylo to co ho odrazovalo, až ten Jan co ho začal připravovat mu vlastně otevřel oči v tom, že ta instituce k tomu patří a že jí dělají lidi. A to jsou jenom lidi.

Ještě mám pár doplňujících dotazů. Říkala jsi, že ti strašně moc chybělo, že jsi nebyla na nějaké regulární přípravě na biřmování, ale zároveň máš vystudovanou téměř teologii. Jaký v tomhle vnímáš rozdíl? Toužíš po přípravě a máš mnohem větší teologický znalosti než 90% kostela.

Je to asi proto, nevím, jestli jsem o tom mluvila, když Pěťa chodil z těch svých příprav, tak o tohle já jsem byla ochucená. Jako s někým to sdílet. Jako tyhle informace super, ale kdybych v tom dřív žila a ta moje víra s v těch fázích tak jako prohlubovala, tak věřím, že i to studium té teologický by pro mě bylo daleko jednodušší. Já jsem třeba poznávala věci, který pro vás byly, nebo už jste měli aspoň povrchně nebo aspoň nějak odžitý, ale o tohle jsem to měla, neříkám těžší, ale jiný, z takovýho jinýho úhlu.

A jak vypadala ta příprava na tvé první svaté přijímání, to tě připravoval ten předchozí pan farář? Viktor?

To jsem nechodila k němu, ale k paní katechetce místní, k současné paní varhanici, to jsem byla několikrát u ní doma a ta se mnou brala dogmatiku, takže jako katechismus. Mám z toho výpisky, co mi říkala a samozřejmě to prokládala svejma myšlenkama nebo tak, ale říkala, že tohle by mi ráda předala, tak mi to dala i v písemný podobě, z toho, čeho čerpala a mám to do dneška a říkala jsem si jestli bych si to neměla ještě třeba někdy přečíst, abych si pamatovala co tam bylo.

To je zajímavý, že to nedělal pan farář. A to jsi tam chodila sama?

Jojo.

Hrozně často jsi zmiňovala výraz niterní. Co to pro tebe přesně znamená.

Takový co já má úplně nehloub v sobě a když to prožiju a je to strašně opravdový a nějak mě to zasáhne, že si na to vzpomenu a je to jakoby hluboko a takový nezapomenutelný, opravdový.

Hodně jsi mluvila o tom vnitřním prožívání víry, co je pro tebe vnější?

No vnější, a mám to kolikrát i teď, že se přistihnu, takový ty projevy jako, jít v neděli do kostela, nebo když vidím křížek, tak udělat kříž. Tím seminářem, myslím, že jsem hodně mluvila o tom semináři, tam člověk započat éru takový opravdový modlitby, že jsem ji do té doby vůbec neznala. Nevěděla jsem, že jenom si tak povídat s Pánem je vlastně modlitba, já jsem to dlouho nevěděla, myslela jsem, že ty formální modlitby jsou dobrý a daný, ale netušila jsem, že je i takovej osobní vztah navázaný vztah je modlitba, kterej může být svýma slovy jenom navázaný nebo i tichem, jenom napojením se na Pána. Pro mě jsou ty vnější projevy co jsou vidět, takový prapůvodní, kterejm rozumí jakoby i lidí nenáboženský.

Jsi ve farní radě. Jak často se scházíte a co tam řešíte.

Máme schůzky jednou měsíčně a dostáváme vždycky dopředu bodovej scénář co se tam bude probírat, týká se to většinou akcí, který v nejbližší době budou, o tom se mluví hodně, pak se mluví i o těch pozdějších, co budou za 2 za 3 měsíce, takový organizační věci. Teď jsme se vyjadřovali ke koupi nový fary, i když už to bylo z biskupství už nějak daný, ale i ten náš hlas byl důležitý.

Takže částečně i ekonomický věci?

Jenom okrajově. Spíš takový organizační. Bavili jsme se o poutích, o kostelníkovi, protože tu byla krize jednu dobu, kdo by to dělal, nebo třeba pout' do Říma se dělala, vikariátní pout', brigády, kde bylo třeba co opravit. Každý se vyjadřuje trochu k tomu svému, je tam třeba maminka mladá, tak se bavilo třeba o společenství maminek, tak jsme se k tomu vyjadřovali, je tam vlastně průřez všema generacema. Spíš tak organizační dění ve farnosti. Čím to podpořit a vlastně zapojit jiný lidi a tak.

Děkuji.

IV.

Jak jsi se dostal k víře?

K víře v jakým slova smyslu, protože víra pro mě jako taková existuje už strašně dlouho.

No úplně od začátku?

No jasně. Zajímá mě ten průběh, třeba začni, jak jsi to měl jako malej, dospívající atd.

Oni jsou tam takový mezistupně. Jako malej nijak, protože naše rodina nebyla věřící, jako v tom smyslu, že bychom chodili po kostelech nebo se modlili, to vůbec ne, přestože táta je z věřící rodiny, jeho babička bydlela pod Svatou Horou v Příbrami, jak jsou ty schody dolů, tak tam měla domeček, a tam to bylo vždycky cejtít ta víra, u jeho babičky, co jsem já zažil jako prababičku a takovej jako vztah...já jsem totiž podobnou otázku řešil při nějakým svým svědectví a já jsem zjistil že tohle jsem nějak cejtít vztah jako ke stavbám nebo tak ale víra jako vzhlížet k něčemu vyššímu než sám sobě, protože takový ty hesla: věřím hlavně sám sobě, to mají ty mladý, bych řek kolem těch 14 let všichni, ale v té době jsem řešil nějaké jako problém a obracel jsem se jako nahoru, jako Pána jsem to nazýval, ale nevím jestli Pána Boha a byl to asi gympl, třet'ák, 16 -17 let ale ještě víra jako Pán Bůh nebo Ježíš Kristus to asi ne, i když Pán nebo Pán Bůh asi jo, spíš jsem vyhledával takový místa jako nahoře, hrozně rád jsem chodit někam nahoru, tak jsem to takhle vnímal a co se týče /sakrálních/ staveb tak jsi jsem vnímal jako odkaz, jako ty lidi, co tam byli, že je to jako jejich odkaz, že tam z nějakýho důvodu byli. No ale k víře jako takový jsem se dopracoval až díky Zuzky, protože jsem se záhy dozvěděl, že je z věřící rodiny a poprvý jsem se koukl do kostela na mši, to byly zrovna Velikonoce. A mamka mi říkala, až tam půjdeš tak se hlavně nediv. A do určitý míry měla pravdu. Asi co mě tam zaujalo, tak ty lidi, co jsem tam viděl a hlavně pro nás nevěřící, ten člověk co chodil do kostela byl takovej nadčlověk, takhle, naši říkali, to bylo první, no ona chodí do kostela, to je dobrá rodina, takhle to u nás bylo nastavený.

Ne to je ale divná rodina?

Ne vůbec ne. A předtím jsem nějakéj vztah s holkou a ta rodina byla prostě jiná. Ale já jsem přišel do toho kostela a tak jsem začal pozorovat ty lidi tam, protože ta moje představa o lidech co chodí do kostela že jsou to takový ty jako fakt skvělý lidi a teď jsem viděl, že to asi není úplně tak a co tu tenhle dělá a takle jsem to vnímal jako blbě. No a motalo mi trošku hlavu, když jsem pak poslouchal kněze v kázání, tak tam byli různý takovýty věci co máme dělat, předtím byli ještě čtení to fakt člověk poslouchal, protože to nikdy ještě neslyšel a okolo těch Velikonoc se čte hodně Starej zákon a byli tam samý texty jako svazující co ti říkají co máš dělat a co nemáš dělat a co je špatně a tak jsem to poslouchal a ne že bych odcházal nějakéj naštvanej nebo mě to odradilo spíš to ve mně vyvolávalo nějaký pocity. No tehdy to bylo tak, že se Z jsme se poznali a do toho kostela jsme šli jednou pak podruhé jenže u nás to pak mělo takovou strašně rychle jako sešup dolů, Z dodělala školu, nastoupila na jazykovku a pak jsme se hned následně brali a měli dítě, takže to byl takovej koloběh kde na nějakou návštěvu kostela nebyl čas.

Ale chodili jste na nějakou přípravu na svatbu?

Chodili. Jo děkuju. Ale ty přípravy byly vůbec dobrý, ale nevím, jestli už tam do toho nevstupoval pan M z V – jáhen. A musím říct, že ten my začal odpovídat na otázky, který

mi v té době vystávaly a odpovídal na ně srozumitelně, jednoduše, konstruktivně, ve stylu, teď si rychle nevzpomenu, ale ten mě fakt oslovil a vtahával mě do těch otázek víry co jsem měl. Proč je to tak. Jo protože já bych řekl, že v některých věcech jsem měl jasně. Jo ano. V momentě kdy se probírá Věřím v jednoho Boha, protože to se probírá v rámci přípravy, pak ještě desatero. A on to tak hezky procházel, věřím v jednoho Boha a to věří všichni, i židi a muslimové a na to jsme všichni stejně a tak probíral to věřím z jedny strany nadrbou a já bych řekl, že tohle mě pak provádělo celý až do katechumenátu. Vyznání víry celý, protože to končí že věřím v jednu apoštolskou církev a to byla moje poslední překážka, která mi překážela k tomu jako vstoupit plnohodnotně do církve, protože já když něco říkám nebo postupem času od těchto příprav navštěvuje kostel, tak odposlouchává, snaží se s těma lidma plynout, co věci který já uznávám, že když přijdeš na návštěvu, tak se máš chovat jako na návštěvě, takže nejít proti, takže se člověk snažil opakovat a zapamatovávat si ty věci a zjistil jsem, že to věřím člověk odřikává a že to tak opravdu je, že věřím v jednoho Boha, že v Ježíše Krista taky, že jsem najednou zjistil v průběhu těch let, že věřím a bavíme se teď o průběhu 17ti let, ale to vyznání, postupně jsem se tím tak jako prokousával až k té církvi.

Proto je tam až na konci.

Možná že jo. Já to mám trochu v mlze, ale jsem ráda, žeš mi připomněla ty přípravy, protože jak máme tři děti a všechny tři jsme křtili, tak jsme chodili na ty přípravy, říkám chodili, ale chodil jsem skoro vždycky já, protože Z měla doma vždycky nějaký dítě, takže přípravy na křest dětí jsem absolvoval já a oni se víceméně opakovali a myslím, že jsme všechny 4 (i svatbu) prodělal s tím panem M, takže já jsem si neustále, protože on to vždycky vedl stejně, já jsem už po 4 slyšel to samý, už jsem věděl co mě čeká, ale ve 4letejch odstupu.

To je fakt vtipný.

Po svatbě to bylo po roce a půl nebo po dvou letech a pak 4 roky, 4 roky, takže vždycky jsem přicházel k tomu samému, ale vždycky s nějakým pohledem, protože u nás to fungovalo benevolentně, já jsem nebyl pokřtěnej, tak jsem do kostela nemusel, tak jsem toho taky využíval, ale řekl bych, že obecně nevím, že asi pravidelnost v tom žádná nebyla, ale v závěru toho všeho došlo ke spoustě životních zlomů, Zuzce umřela maminka, ale už předtím její rodiče zintenzivněli takový ten užší vztah co se týče modliteb, už to nezůstávalo jen u nedělního kostela nebo svátků, zvláště když mamka onemocněla, tak jsem tam vnímal pomazání nemocných a různé ty svátosti co využívali a viděl jsem i na mamce jak to cejtí daleko víc a tam bych řekl že se to tak nějak nastartovalo a potom asi Z začal nějaký ten seminář, jestli to bylo těsně potom, co mamka umřela nebo předtím, ale určitě to odstartovalo tu naši i mojí bližší svazek s Pánem nebo s tím chtít to vnímat, to byl asi největší impuls, protože vím, že pak i tchán nastoupil tenhle seminář.

Obnova v Duchu svatém.

Jo. A i ten se taky víc ponořil a navíc se nám tu vyměnili kněží a ty začali chtít po těch farnících činnost a ta činnost byla úzce spojená s tímhle vším. Já jsem to vnímal, že ty lidi, co prošli tím seminářem tak jako zintenzivněli svůj zájem o všechno, v uvozovkách, že to nekončí tím nedělním kostelem, ale může se dít i něco jiného od různých poutí přes nějaký modlitby navíc, teď vím, že jsou různé adorace a předtím jsem

to buď neposlouchal nebo nebyly, to bych teď těžko konstatoval, ale řek bych že ten život farnosti se určitě zintenzivnil. A v průběhu těch posledních let se mi vždycky v těch chvílích objevil nějaký záchytný bod na té cestě.

Jako třeba co.

Já bych řekla, že jsem prožil hrozně intenzivní duchovní zážitek na pohřbu tchánovo maminky v Prachaticích. Kde ten pohřeb sice nebyl v kostele ale v té kapli na hřbitově, ale bylo to hrozně intenzivní, i když to byl pohřeb, ale když si chci něco vybavit, tak většinou tohle a pak asi ten moment, kdy mě oslovil Jan, jestli bych nechtěl vstoupit do katechumenátu. A já vím, že jsem těsně předtím už nad tím přemýšlel, že už to asi takhle nejde. Protože už jsme jako rodina toho okolo farnosti absolvovali hodně, všechny svátky, už to nebylo tak, že bych si řekl, že já jsem ten nepokřtěnej a nemusím chodit do kostela, už jsem to tak necítil, ale pořád tam byla překážka té církve, jsem se prostě nechtěl přihlásit k té instituci a ještě se vrátím zpátky, když jsem odříkával to věřím, tak tam jsem se vždycky jako sek, protože neřeknu nahlas co není pravda, takže vždycky jsem měl vyznání zkrácený o poslední úsek.

Ale tam jsou ještě pak další věci, vzkříšení těla a tak.

No jo, dobře. Ale těsně předtím než mě ten Jan oslovil tak jsem si říkal, že už moc let žijou s tou vírou na psí knížku a říkal jsem si, že už bych mělo do toho praštit. Ale dobrý bylo, že když jsem vstoupil do toho katechumenátu, tak se nám kněží vyměnili a přišel jinej kněz a ten katechumenát jsme začal s H jedním sezením a pak tu začal takovej kolotoč veletoč, H na to ani neměl čas a dál jsem to absolvoval s R a teprve v tom katechumenátu mi vysvětlit všechno čemu jsem nerozuměl, protože to tenkrát byla pro mě třeba jen fráze, včetně toho co ta církev je. A pak jsem si říkal jaký jsem pitomec, protože jsem do té doby církev vnímal jako to podle mě vnímá většina lidí, že církev je třeba jako stran ODS. Název pro skupinu lidí. On to je název pro skupinu lidí, ale patříme tam všichni bez těch funkcí, který si tam může pak někdo začít dosazovat. Takže teprve až v rámci toho katechumenátu jsem pochopil co to slovo církev znamená, že to český slovo je docela problematický, já to přesně nevím. Tak jsem si říkal, ty jsi ale vůl, takových let stojíš před bránou...

Ono český slovo má trochu problém. Čeština ti to neusnadňuje.

Ale takhle to vnímají skoro všichni. A R po mě chtěl, abych na nějaký přípravě asi manželů, ne byli to křtenci všechno, abych jim řekl o své cestě k víře, tak jsem si uvědomil jak to dlouho trvalo a on si dělal srandu a říkal, nemusel bys jim říkat, že to musí trvat až takhle dlouho, že by mohli čekat dalších 15let než se nechají pokřtít, ale s rokama si člověk říká, že to nemuselo trvat tak dlouho, ale zase jak to člověk objevuje pozdějc, tak je to takový zajímavější. Možná že blbě, že některý věci vnímá člověk moc naivně a tak jako bez těch okrajových věcí, ale i tak je to prostě dobrý.

A jak vypadal ten katechumenát?

Byl roční, jednou týdně, pravidelně, ale když byla nutnost vynechat, ale měl připravený všechno co bychom měli vědět ke křtu a ještě jsem se scházeli asi párkrát po křtu a tam jsme ještě měli co jsme nestihli. Takže roční, ale tu skladbu ti neřeknu. Ale bylo to skvělý, jak to bylo odněkud někam, vždycky tam člověk objevil něco nového, to se člověku

poodkrývaly takový věci. A byla ta příprava takovou formou výkladu a otázky, který tě mají vést někam a byli jsme tam minimálně tři, 4, 5, 6, někdy taky dva a bylo to zajímavý, protože každéj má jinej názor. Moc hezký období musím říct.

Co třeba pro tebe bylo nejzajímavější? Co tě napadne když si vybavíš katechumenát?

Mám to hodně jako balík příjemných věcí, ale samozřejmě, ale asi nejvíc mi vyvstane svátost smíření a s tím spojený projít si desatero nejen tak, ale že i má to svoje odbočky, že to není jen desatero, že má spoustu věcí, kdy člověk zjistí, že ten hřích je nechci říct ve všem, ale skoro jo. A tohle asi zajímá všechny, když přichází ke křtu, kde tě chce Pán úplně očistit a máš začít úplně znovu, tak jak dlouho vlastně vydržíš nehřešit, no dlouho se to vydržet nedá, ale to víš jistě taky. Tak tohle, ale já to mám fakt jako balík krásnejch informací a takovýho poznání nebo vysvětlování přes vysvětlování ctností nebo bylo to fakt jako moc příjemný, ale hlavně příjemný to poznávání a zásadní tam bylo poznat to co je ta církev.

A jakej pak byl ten křest?

Bylo to krásný. Ale jestli chceš nějaký pocity to nevím.

Jak to hodnotíš zpětně?

Já to mám spojený hodně s katechumenátem a stou vigilií jako takovou, protože mi to přijde krásný to mít spojený. A nejen bych řekl já, ale že i Zuzka, která seděla vedle mě, že jsme tu vigilií prožili celou, protože lidi mají dost často problém v tej tmě vydržet všechna ta čtení a udržet oči, ale to tady fakt nebylo, člověk nasával všechna ta čtení, protože já si ty čtení fakt nepamatuju, ale teď už trochu jo, jak už přes rok žiju vítou a otevírám Písmo a liturgii, tak vidím se ty čtení opakujou, tak tomu rozumím, že některý lidi si řeknou to už jsem četl a začnou klimbat, ale opravdu jsou ty věci pro mě a nejen pro mě i pro Z i pro naše děti fakt nový, i když to člověk slyší po xtý, ale podle mě to dokážeme ještě jako nasávat. Mě se poštětilo následně po křtu, ještě předtím jsem dělal v kostele Mikuláše, to bylo dobrý, 3 měsíce předtím jsem si hrál na biskupa a mluvil jsem s našim knězem jako biskup, což bylo taky fajn a pak se mi poštětilo spoustu dalších věcí. Třeba jsem začal ministrovat a přijde mi divný proč to nedělaj lidi, proč to nechtěj dělat, proč tam dopředu nepřijdou a taky jsem začal navštěvovat páteční večerní společenství, věnovat páteční večer Pánu, což byla zase nová zkušenost, takže já teď neustále něco objevuju, nejdřív to bylo modlitební společenství, to bylo hned záhy po katechumenátu a pak to ministrování, to jsem se zeptal kluků a ty byli strašně rádi, protože se tam pak můžeme snáz zastoupit nebo vystřídat a pak jsem dostal možnost číst texty v kostele, to je taky skvělý, nechápu proč z toho ty lidi mají strach, já jsem taky nervózní když tam jdu, ale je to přece skvělý, ale momentálně vrchol je co se mi stalo minulou neděli a ještě předtím, ano, jsme měli šanci s jedním ministrantem podávat krev Páně, to je další úžasná věc a stalo se mi minulej tejden, že nebylo dost akolytů a já jsem dokonce mohl podávat tělo Páně. Musím říct, že to je normálně něco tskvělýho, být takhle blízko k tej službě, tím zprostředkovatelem, to je fakt bomba. Ale to přišlo jako blesk z čistýho nebe, ty vemeš přímluvy, a ty tohle a někdo by měl podávat, tak ať to vezme P, no já bych snad neřekl ne, to by nešlo. Protože jenom stát takhle blízko oltáři to je super, takže já musím říct, že ten katechumenát byl krásnej, vlastně jeden moment si z něj pamatuju a to jsem si vybavil těsně po křtu, kdy nás na to R upozorňoval, že je to běžný i když je člověk nabuzenej a natěšenej a opravdu plnej toho Ducha a nese a pak přijde

nějaká chvíle, která ti tu větev podřízne a ty zahučíš dolů a že je dobrý mít právě nějakou záchytnou bod a mě se něco podobného stalo, měli jsme nějakou krizi v rodině a hned jsem si na to vzpomněl, na tenhle rozhovor, kterej jsme vedli a pak zase po těch krůčkách nahoru. A taky jsem stěhoval oltář. Vyměňoval se koberec a měli jsme to štěstí, že jsme s kamarádem co stěhuje mohli odnést oltář a zase ho vrátit zpátky, to se taky každému nepoštěstí.

Jaký je tvoje místo ve farnosti.

Snažím se být součástí farní kapeli, mám tu možnost být ministrant a potom co je potřeba, nic konkrétního zrovna, ale možná že na mě něco čeká nevím, to záleží na našem páterovi, ale jinak se snažím být po ruce Z, k těm věcem co má na starosti jako katechetka, tam se snažím být po ruce, byli jsme spolu na Ktiši na přípravě dětí na první svatý přijímání, to bylo fajn, ale momentálně asi to ministrování.

A jak vnímáš lidi ve farnosti? Jak ti tam mezi nimi je?

V tom užším kruhu kolem kostela, kde se toho děje nejvíc, tak to je asi jako ve všem, že se tam točí ty samý lidi a mezi nima (stěhovala se fara nebo když se rušila fara na zámku), tak tam pořád vidíš ty samý lidi. Přes lektorování, úklid kostela a nebo nějakou organizaci vidíš pořád ty stejný lidi. V kostele je 120 lidí, ale ty nevidáš. Ale i v tom úzkým kruhu je to skvělý, se všichni známe dobře, je to vidět na těch pátečních společenství, kde jsme 4 nebo 18, je to prima. A jak vnímám ostatní, když držím patenu nebo vybírám peníze tak vidíš ten kostel, když jdeme vybírat máme to půlky, tak se seznámíš vlastně se všema, je to fajn si to mezi nima projít, je mi tam fajn.

A proč myslíš, že to aktivní jádro jsou ty samý lidi? Proč většina nic nedělá?

Třeba se jenom modlí za ten zbytek. To bych nerad hodnotil. Myslím, že dělají lidi, co mají chuť.

A kde se ta chuť bere?

To fakt nevím, to by ses měla zeptat jich. Ale když jsem bavit s jedním spolubratrem, akolytou a vyprávěl mu ty moje zážitky, tak se tak tvářil, jakoby to vnímal stejně. My jsme měli mít svědectví na Noci kostelů, R nás vybral asi 6 nebo 5 a mělo se povídat o našem vztahu ke kostelu a my jsme s tím J navázali ten rozhovor na to téma a oba jsme se shodli třeba v tom, že náš zásadní vztah ke kostelu se změnil, když jsme od něj dostali klíče. Já jsem na tom vybudoval svoje svědectví, protože jsem si uvědomil, že když od něčeho dostaneš klíče, tak se ti k tomu změni i vztah: od motorky, bytu novýho, auta, kostela, tak je to částečně tvoje a možná je to ta věc co nás nabijí a ještě mě napadá že a může to být ono, když procházíš tím kostele a koukáš po těch lidech, že ty lidi co jsou ochotní a schopní přijmou ten prostor nejen pokorou a tichem, ale i třeba tím, že se tam zastaví s druhým a popovídají s druhým, že ten stánek Páně pro ně není tak posvátný že z něj musí hned utéct a tam bejt jen skloněný, že si jako neuvědomují tu svobodu toho, že to tam jen takhle nejde, že bychom měli občas tu hlavu zvednout a zasmát se, kolikrát tam pobíhají děti a některý lidi to špatně snášej že to není pokorný a slušný, ale na druhou stranu to k tomu patří ty děti, přece je nemůžou přivazovat. Takže mi přijde že ty lidi co jsou ochotný a schopný přijmout to jako za svý, jsou schopní tam přijít vyluxovat, ale když kolikrát vidíš, jak jsou tam ty lidi zasmušilý a kolikrát přichází i k tomu přijímání

tak jako vážně a jako smutně a já se na ně usmívám, třeba s patenou nebo teď v neděli, ale potil jsem se jako blázen, ale je to přece radost, tak mám pocit, že lidi tý radosti moc nemají, ale můžou mít starosti, nebo přichází s nějakýma bolestma, tak mi přijde, že ty lidi, co se tam okolo točí jsou asi trochu dál, že to nevnímají jako nějaký prostředek, ale je to pro ně domov.

Mají klíče.

Ale ten J mi to potvrdil. Když získáš klíče, tak k tomu máš najednou úplně jiný vztah. Ale to by tak mělo bejt. Člověk tam nechodí svačit, pouštět si muziku nebo řvát, to ne, ale vždycky tam přijdeš něco tam udělat, aby to tam bylo dobře, nikdy tam nekde škodit.

A co to páteční spolčo? Jak dlouho tam chodíš?

Asi přes rok, začal jsem už záhy. Rok a čtvrt.

A potřebuješ takový společenství pro svou víru?

No jasně. Ale jak to myslíš?

Tak mohl bys chodit jen v neděli a starat se o kostel. O co je tohle jinýho?

Tak to je další prostředek jak s tím Pánem bejt. Já nevím, jak často se věnuješ moidltibě denně ty, ale tohle je skvělý, ale tohle je snad ještě lepší než neděle, to je něco úplně jinýho. Přijít v pátek, máš celý týden za sebou a sejdou se tam lidi co se chtějí sejít, to není žádný donucování a oni se teď chtějí soustředit, ztišit a nechat s eunášet na takový tý vlně ticha a souznění. To v tom kostele úplně být nemusí, ta bohoslužba v kostele je v tomhleto zase jiná. Takže jestli. Lidi bez toho jsou, takže bez toho fungují, ale já to vnímám jako obrovský plus, takže se divím, že jich tam chodí strašně málo. V tom kostele je 120 lidí a dobře ještě by se dalo říct, že to člověk musí vnímat ze široka, je to o kněžích a starejch zažitejch nějakých věcí, ty lidi se třeba stydí a nebo jim to přijde zbytečný a třeba jim stačí večerní a ranní modlitba a nedělní mše, ale možná je to jen o tom, že to nepoznali a možná že pro někoho to může být tak intimní, že to nechce sdílet, mě to takhle ze začátku kdyby taky taky přišlo, ale když pak člověk pozná takovouhle věc, tak to je prostě skvělý. Já si prostě nedovedu představit, že by se to zrušilo, to bych bych nechtěl.

Hele a jak prožíváš víru v rodině?

Tak tam tady došlo k určitým změnám, modlíme se u jídla, na stole máme kříž, tady máme kostičku s modlitbami a když tě nic nenapadne, tak je to dobrý a konkrétně při společným jídle to děti už berou jako samozřejmost. Už dneska což je dobrý, to nebejvalo a cítil ze všech dětí, že jsou že mají k víře kladnej vztah, což je pro mě pozitivní a jak to bude dál to nevím, ale jsem rád že teď ho mají pozitivní a jsem rád, že to můžeme v té rodině sdílet. Sice jako slyšíme každou neděli, už zase? J minulou neděli s náma absolvoval dvě mše, druhý teda ne, protože se tam něčím cpal, to už fyzicky nevydržel od rána bez jídlo, ale jel s náma a jsem rád, že to s náma chtějí sdílet a přijde mi že dneska některý ty činnosti pro ty děti jsou, že jsou pro ně, i pro mladý, že jsou pro ně připravovaný, tak aby se to pro ně hodilo, v tomhle je u nás fakt obrovskej posun, ale tohle může být ode mě scestný, protože já to vnímám takhle intenzivně krátce, možná že předtím taky něco bylo. Ty seš mladší starší křesťan.

Nebylo. Nebo toho bylo málo a působilo to na mě fundamentalisticky.

Ale to tak na tebe působilo z vnějšku. Ale dokud to nezkusíš, nemůžeš říct jaký to bylo. Můžeš tam jet a říct, to je přesně co jsem si myslet a sebrat se a odejít, ale dokud to nezkusíš... Já jsem byl úplně nadšenej loni z toho když ta N odjela na Enter junior a viděl jsem tam těch dětí, ale těch normálních dětí, protože schodou okolností jsem někde četl před 14 dny bylo na katolik.cz a byla tam kus článku, psal ho...nevím...známej kněz...tam bylo krásně popsanej, jak ho mrzí, jak přichází k přijímání o víkendu takový právě ty ultra, on to tam přímo popisoval, studený, bez života, bojácny udělat cokoli, aby to neudělali špatně a já přijel na tu Ktiš a tam byli normální děti, zlobiví, lumpové, prostě a chtěli tam přijet a přijeli tam.

Ale podle mě se to hodně mění, to nebývalo. Dřív z té mládeže chtěli udělat unifikovaný katolíky a kdo tam nezapadal, tak tam radši nejel. Teď už se snad reaguje na potřeby mládeže a nehrajeme si na to, že bychom byli nějaký lepší než ostatní.

Ale to je to, co mě jako drželo zpátky. Člověk si říkal, jako tam nepatřím, i jako nechci být k tomu kritickej, protože jsem to nikdy nezažil, ale přišlo mi, že i ten odstup kněží byl větší, přišlo mi.

Ale vy jste měli štěstí na poslední dva otevřený faráře.

Jo, ale přijedeš někam a zjistíš, že to tam taky funguje.

No a nebo vůbec nefunguje.

To je taky možný, ale když jsem měl možnost ještě navštívit diecézní dětskou pout' s dětmi, tak jsem viděl i jiný kněží, co se chovali normálně.

Jo, ale tam pojedou ty fajn.

Byli tam všichni, ale jen někteří se objevili mezi lidmi. Já tohleto říkám, nechci kritizovat a tohle je hlavně jejich věc. A já už jsem to minule říkal na spolču, že žijeme momentálně my strakonický v krásným období, máš co číst, můžeš si vybrat a nemusíš číst co ti nesedne a někdo tě tam do něčeho tlačí, že musíš prolézt uchou jehli, ale snaž se a nelekej se, že ti to nejde a tohle když pak slýcháš i od různých osobností, teď byla zrovna pout' na Lomečku a tam byl, mě se ty jména prostě pletou, já má nahoře knížku, ale nebylas tam, ne? Mel tam kázání, který tě vyloženě zve a zdá se ti to uskutečnitelný a když jsem přišel poprvý do kostela, tak se mi to zdálo neuskutečnitelný všechny ty věci a věty a slovosled, že to ucho je tak tenký, že nemáš šanci se tam dostat.

Jak vnímáš církev od tý svý proměny?

Církev seš ty, já, já tě vnímám celke slušně a dobře stejně jako ostatní bratry a sestry v církvi, ale řekl bych, že nevnímám jen tuhle církev, ale ty ostatní a mám tak nějak pocit, že jsme všichni jedno, že se někdo někdy, ale já jsem v tomhle analfabet, ale jestli si někdo před 500 či 600ti lety vymyslel nějaký nápad a měl k tomu nějaký důvod, ale podle mě se podle jeho názoru jen štípalo jedno a to samý poleno už od pradávna. A jestli se to dělí na nějaký evangelíky, protestanty, já nevím, mě to přijde všechno jako hloupost, ale možná to ty ostatní církve tak nevnímají. Ale máme teď možnost se ve Strakonících setkávat právě i s lidma s jinejch církvi a jsou to normální a lidi a máme jeden cíl, ale oni

to zase mají trochu jinak nastavený, ty parametry. Jo lidi ti řeknou nebo se někde objeví o nějakých kněžích že něco udělaj blbě, ale to už mám dávno vyřešený, že já jako člen církve nemusíš zodpovídat za jejich chyby, a je jedno jestli je to biskup nebo jinej funkcionář, protože je to jen funkcionář. Takže já teďka nekoukám na církev jenom jako na instituci, vím, že církev jsme my, v baráku je nás tu teď 5.

A jak si představuješ ideální farnost?

Tak bych řekl, že máme docela dobrou farnost, nevím jestli ideální, ale ideální mi přijde ta, kde ti kněží nebo ten kdo jí má nestarost tak prostě žije s těma ostatníma a žije s nima tak, že je dokáže inspirovat l tomu, aby právě neseděli vzadu v kostele a právě dokáže z těch lidí, z těch bližších, co už si tu cestu našli, tak je dokáže nakopnout k tomu, aby fungovali stejně. Aby neřekli třeba, mě už dneska stačí, že jdu do toho kostela vyluxovat. Nakazit ty ostatní. Podle mě je ideální farnost, kde to funguje, kde se dokáže šířit. Ale zase některý lidi to mají jinak, nepotřebujou nutně ke všemu to společenství. Já dělám v krámu, kde prodáváme zlatý náušnice a věci ke křtů a zažil jsem paní co říkala, že je kmotra a potřebuje něco koupit no a oni že se nemůžou doma dohodnout. Dcera chce, aby ten křest měli v tom kostele sami a muž říká, že to má být součástí mše a já jsem do toho vůbec nechtěl vstupovat, protože je mi jasný a všem je nám jasný, že je super když je nově pokřtěnej spolu s námi, ale jak je vidět tak není jasný, jak moc vnímají křest ty jeho rodiče, ale asi by to nejradši uzavřeli do nějako kruhu a takhle to asi vnímají všichni a teď se vrátím k té ideální farnosti. Řekl bych, že čím je tam víc lidí, co to nechtějí vnímat sami, tím je to pro tu farnost lepší. A my jsme velká farnost, ve městě jsou 4 kostely.

A jak vnímáš osobu kněze? Vypadá to, že je klíčová, když to má všechno držet pohromadě?

Jo, jak to vnímám tady i v okolních farnostech, tak je určitě klíčová. Ale každej kněz co někam přichází, tak přichází s určitou představou, co s těma lidma chce dělat. Buď s nima chce něco dělat nebo ne a věřím to, že to může bejt taky kontraproduktivní, že farnost bude nějaká už rozjetá a zvyklá a něco dělat, tak dojde k výměně kněze a dovedu si představit že může docházet k určitejm konfliktům, ty návyky a tohle, to je složitý, my bychom jako křesťané měli mít zakořeněné v sobě, že bychom měli vnímat kladně i to, že přijde něco jinýho a novýho, ale třeba si nedovedu představit, že by kněz přišel a řekl by, páteční spolčo ruším a i kdyby to udělal, tak by se mu stejně nepovedlo, tak by se ty lidi scházeli jinde. A to chci říct, pokud to farní společenství je navyklý téct jako voda, tak mu těžko budeš stavit nějaký překážky a výměna toho kněze to nutně nemusí zastavit. Ale zase když tam voda neteče a tak to se samo neprobudí, ty ovce se sami nehnou, ta osoba kněze je tam nutná. Oni sami nikam lézt nebudou, potřebujou toho pastýře co je vezme tyčí po zádech, tak jsem to vnímal i tady. Ale zase jsem vnímal farnost vedle, kde byl kněz třeba jako brzda, ale zase v jiným směru. Já se teď dostávám k různem informacím z různých úhlů a tak je člověk různě zpracovává. Nejdřív nějak a kýveš, pak zase jinak a teď to taky slyšíš z druhý strany nebo to začínáš chápat i z druhý strany a teď si říkáš, že ono asi takhle jednoduchý nebylo. Určitě ji teda vnímám jako klíčovou a zvašt bych řekl, že jsme ještě vlastně nejsme probuzený. Nastávající mýho kamarádka je protestantka v nějakých starý luteránský církvi. Ona jenom tvrdila, že ten jejich sbor je hodně probuzenej, ale přejedeš demarkační čáru Třince a je to mrtvý. A ona se zmiňovala o tom, že jejich kněz byl ve Státech a přijel a první změnu kterou zavedl, ona říkala, moje máma říkala, že to fakt neudělá, první změnu co zavedl bylo. Řekl: Tak vás tady pěkně

vítám na nedělním shromáždění a tak jsem si říkal, že by bylo hezký na začátku, kdybychom si na začátku podali ruku a popřáli si něco hezkýho, třeba Pokoj s Tebou nebo si můžete navzájem požehnat, což bylo zatvrzelý některý protestanty moc. Moje maminka třeba řekla, no to nikdy v životě, co to sem tahá za nějaký katolický móresy, přitom nechtěl nic jinýho, než aby se lidi na začátku shromáždění pozdravili. Takže ten kněz je určitě důležitěj a je jedno jestli jsou to katolíci nebo luteráni. Je to motor, je to motor, může mít klidně zařazenou zpátečku nebo neutrál ale je to motor, je tam důležitá ta postava.

Děkuji za rozhovor.

V.

Výzkumník: Tak já mám pro tebe několik otázek. Vůbec nemusíš odpovídat stručně klidně se můžeš rozpovídat. Úplně první otázka kterou mám pro tebe připravenou je otázka jak jsi se dostal k víře?

Petr: byl jsem tak vychovaný. V tradiční křesťanské rodině. Taťka zpíval ve sboru mamka taky hodně v působila ve farnosti, prostě katolíci od mládí. Takže křest byl hned po 14 dnech od narození, tak jak se to klasicky dělalo, pak jsem chodil na náboženství, tam jsem nechodil moc rád to se přiznám, protože jsem se za to styděl už jako ve škole, protože ze třídy jsem byl sám. Kamarádi se mi pak vysmívali a to jsem moc nedával. Ale ministroval jsem to jo. To jsem byl moc rád že tam chodím protože jsme tam měli moc prima kostelníka a kostelníci, ne teda tolik pana děkana. A oni se tak jako starali o tu Prachatickou farnost a i ty ministranty A u nich jsme se na faře vždycky sešli a oni nás spojovaly a vedly to svým způsobem. I pan kaplan se o nás hezky staral. Mě tam taky jako dítě těšilo že jsem si tam vydělával jako ministrant za mši, ve všední den korunu a v neděli 2 Kč. Za svatbu 6 Kč za pohřeb nějaké peníze takže jsem chodil i hodně na pohřby a na svatbě jako ministrant ale byl jsem teda kvítko a dost jsem zlobil. Měl jsem tu víru jako dítě hodně zažitou protože jsem měl hodně věřící maminku protože opravdu to není bylo každý den vidět od narození nebo pak i od probuzení protože jsem s rodiči spal a každé ráno jsem viděl maminku se modlit. Asi mi to jako dítěti nebylo moc pochopitelné ale tak to bylo vše maminka každý den když se probudila vzala Bibli a hned se začala modlit své modlitby a s jinými zase usínala.

Výzkumník: můžu se ještě zeptat jestli jste byli za víru nějak perzekuováni?

Petr: no taťka byl zavřený ale asi ne zas tak za víru ale za to že byl živnostník a to bylo docela husté protože mamka musela chodit do práce a měla zhruba osm stovek a 1958 ho zavřeli když jsem šel do první třídy a v 60. Roce ho pustili. Tak si pamatuji že jsem třeba často brečel že musím nosit věci po sestře, úplně chudý jsme nebyli protože mamka chodila do práce a každou neděli jsme třeba měli i zákusek, ale na dnešní poměry to bylo docela husté. To jsem se dozvěděl až když jsem byl větší že babička a její sourozenci pomáhali mamce pod i dva roky aby nás uživila protože z těch peněz co vydělala musela platit ještě nějakou pokutu nejenže tátou zavřeli ale ještě dostal totiž nějakou pokutu. Někjaké ty soudní výlohy nebo tak něco. Že to bylo takové hodně krušné a získal jsem docela velkou nevím jestli říct nenávisť k tomu komunistickému zřízení Ale mám to hodně hluboko a špatně jsem jim odpouští.

Ale zato víru jsme úplně perzekuováni nebyly, ale byli jsme známí tím že jsme věřící protože taťka byl v lidovcích mamka taky byli v baráčnících, oni byli hodně akční ve veřejné sféře co to šlo v té době i po tom co se teď vrátil z kriminálu. Že bychom byli perzekuováni to bych neřekl. Ale vím třeba že můj starší brácha chtěl jít na hodináře, protože můj táta byl hodinář, vím že tenkrát teď přišel úplně naštvaný protože si ho předvolali na úřad s tím že jeho syna hodinář nepůjde a má jít na jinou školu i když měl jenom jednu dvojku a šla tam nějaká holka která se učila mnohem hůř a pak odtud odešla protože k tomu nebyla. A to prostě rozhodl okresní tajemník že nepůjde jako syn hodináře na hodináře. No a pak jsem šel na hodináře já. I když v osmičce mě hrozně moc začala bavit chemie a měl jsem velkou touhu dělat chemika mi to dost šlo. A přišla jsem s tím domů otec říkal: ale co já tady s tím vším budu dělat, všechny ty nástroje to tu mám pro někoho připravené. Ale já jsem se taky od mládí hrabal do budíku a hodinek, určitě jsem

tam tátovi poničil spoustu věcí, takže sklony k té malé práci jsem určitě měl a bavilo mě to docela.

Výzkumník: a jak to teda pokračovalo s tou tvojí vírou?

Petr: No já jsem pak odešel do školy do Jihlavy a jsem jezdil jenom třeba jednou za tři týdny a tam do kostela jsem chodil jenom občas No vlastně skoro vůbec protože jestli jsem tam byl třeba pětkrát za ty tři roky? Ale pokaždé když jsem přijel domů tak bylo jasné že v neděli se jde do kostela. To bylo tak nastavené já jsem ani neprotestoval, jednak se mi líbila hudba v kostele a hodně krát Jak jsem chodil třeba na ty pohřby tak se mě to dotýkalo třeba tak hodně osobně i v duchu. Nějak jsem věděl že existuje nějaké naděje pro ty zemřelé a A kolikrát jsem byl třeba hodně pohnutý a přesto jsem si říkal vždyť voni to vůbec nechápou přece se modlíme k Bohu. Ale víc jsem s tím nezabýval protože jsem v té době hodně flinkal katechismus a náboženství. Já už to teď těžko posoudím ale rozhodně jsem byl povrchnější. Já třeba si myslím že jsem citově založený Ale tenkrát jsem se některé věci prostě snažil odsunout a nechtěl jsem se nad nimi zamýšlet a když mi bylo těžko, ona mamka vždycky říkala když jsem někam jel: když budeš chtít dělat nějakou rošťárnu, vzpomeň si na to co bych tomu řekla a to samé bylo když jsem něco prováděl ve škole já jsem fakt opravdu byl docela kvítko tak jsem vždycky šel za mamkou protože taťka byl cholerik. Ne že bych v životě mockrát dostal ale vždycky jsem šel za mamkou. Takže ten obrázek věřící laskavé maminky byl ve mně někde hluboko sesunutý. A když jsem tu víru v učení víceméně opustil, a v 18:00 jsem potkal svojí budoucí ženu chodili jsme spolu čtyři roky a v tom byli dva roky vojny takže to jsme si jenom psali a pak jsem dělal ve Volarech tak jsem za ní jenom dojížděl. A pak když jsme se domlouvali že se vezmeme tak jsem říkal ty jsi ze S, já jsem z P tak se vezmeme ve V a já jsem říkal že se musíme sejít určitě v kostele. A M tenkrát učila a měla celkem obavy z toho se vzít v kostele, on se ten komunismus s tím životem hodně proplétal. A ona říkala, hele tady vyhodili jednu učitelku za to že měla svatbu v kostele. Tak jsem říkal tím spíš bylo by bylo lepší se vzít v té V, když je to trošku stranou, v té chvíli jsem vůbec nepřemýšlel o tom že to ty komunisti stejně měli všechno pod palcem. Tohle to věděli všechno. Pořád jsme jim vlastně museli uhýbat celý život. Ale s vírou jsem se potkal až během toho manželství víc protože mi to začalo tak nějak chybět a ani to nedokážu tak nějak popsat přesně kdyby byl nějaký zlom nebo tak to ne ale pamatuji si že jsem třeba říkal M já jdu do kostela a ona mi na to říkala tak se tam pomodli za mě. Nechtěla fakt chodit se mnou maximálně když jsme jeli někam pryč. Pak jsem to po té revoluci cítil že to byly takové ty ústupky že jsme tu víru moc schovávali což asi nebyla dobře no nevím. Cítím to jako svoje selhání nebo asi úplně ne selhání Ale rozhodně mě pánbůh volal už nějakým způsobem v době toho manželství před revolucí a začal jsem chodit na jenom na mši svatou a začal jsem to potřebovat. Nedokážu popsat že to byl nějaký konkrétní okamžik když jsem si to uvědomil spíš to bylo také postupné a pak už to šlo ráz na ráz. Jakmile jsem pak začal chodit pravidelně ji a to bylo ještě před revolucí tak si mě tam všimla varhanice a říkala já jsem vstával většinou na chóru abych nebyl v kostele moc vidět a pak si mě tam všimla jedna paní z toho sboru a říkala mi, vy byste mohl s námi chodit do toho sboru zpívat a to vlastně bylo v okamžiku té revoluce a já jsem říkal to bych chodil moc rád tak jsem začal chodit po revoluci do sboru a pak začala chodit i M. Takže to vlastně celé začalo zpívání ve sboru. No a velký přelom v té víře si myslím že že byl, ono je to hodně o těch kněžích musím říct, mě prošlo životem musím říct celkem hodně kněží kteří ve mně zanechaly nějakou stopu, to bych změnil našeho pana kaplana v P když jsem byl malý, on se jmenoval myslím J a já jsem s ním třeba často jezdil do Chrobol na mši

svatou A to jsou takové zkušenosti které člověk v sobě celou tu dobu má, takže nejenom tam mamka s vírou Ale i tehle pan kaplan byl takový optimista přes víru, já jsem mu tam vždycky ministroval v kostele a šlapal varhany varhanici a zvonil jsem a třeba se i tlačil auto v zimě kdy to do toho kopce nešlo vyjet. Já si pamatuji že se mě vždycky přede mší ptal, Tak kolik máme dneska lidí a já jsem řekl třeba 5. A on řekl, to je ještě dobré, to je deset nohou. On byl prostě takový hrozně moc pozitivní a pozorný a empatický kněz měl jsem ho moc rád. A pak si myslím že ten přelom tady způsobil otec V. A H a nakonec R. To bylo opravdu požehnání pro farnost. Já jsem vždycky jako malý kluk odsuzoval když se potom kostele šeptalo, že když skončila mše tak lidi udělali před kostelem hloučky šeptali si tam. Já tomu teď rozumím že to bylo v té době a lidi se báli mluvit otevřeně, ale když jsem třeba zaslechl že se někdo pomlouvá tak se mi to nelíbilo.

Výzkumník: A jak teda teď vnímáš svojí farnost jak se tam cítíš?

Petr: já se tam cítím teď jakoby oslovený a povoláný. Když mi umírala žena, který byl pan farář H a tam jsem viděl velkou napřaženost k lidem, potřebuji pomoc které potřebuji podporu a my jsme to díky tomu zažívali dnes a denně. on byl ochotný každých 14 dní se u nás zastavit a dát svátost pomazání nemocných nebo se přišly jenom pomodlit když jsme jeli z Prahy z ozařování. Já jsem cítil jakou to měla velkou podporu pro tu mojí ženu, že to prostě bylo velké požehnání. Předtím někteří kněží byli takoví. Už třeba ten páter V. On často říkával: hlavně abychom nezapomněli na někoho kdo chodil do kostela a už nechodí. Abychom nezapomněli na někoho kdo už nemůže a kdo potřebuje pomoc já bych tam za ním pak zašel. A když jsem pak přemýšlel o tom co budu dělat až zůstanu sám, tak jsem měl i chuť jít do kláštera a tam bych se do konce života modlil za lidi co to potřebují hodně a že bych to potřeboval i sám. Ale nakonec se ukázalo že to spíš byl můj takový útek, že jsem se neuměla postavit tomu že bych byl sám a naštěstí mi moje okolí ukázalo že to je blbost. A teda i moje žena než umřela mi vyhovovala takovým způsobem, že jsem ve svém věku ještě do platný takže nemám někam utíkat. Máš přece děti a vnoučata a vidí ve farnosti proč bys to měl opouštět? Takže mi dala takový impuls bych to nedělal. A i to oslovení kněží bylo velké. Půl roku po pohřbu přišlo pozvání od H na seminář v duchu svatém a musím říct že ten seminář život v duchu svatém startoval totiž ne jenom nás, ale tam jsem začal poprvé vnímat i ty lidi co jsou mi nepříjemné a abych poslouchal co říkají. Abych odboural ten svůj první pohled kdybych je odsoudil na první dobrou a nejdřív jim naslouchal. Abych poslouchal co říkají a i když třeba nesouhlasím tak abych se snažil o diskuzi protože všichni tito lidé mohou být i boží děti. Tohle mi nedocházelo předtím v mládí vůbec a později o moc víc ne. Byl jsem dost radikální a hodně odsuzoval, i kněze. Pořád jsem viděl co bylo špatně ale sám jsem taky uhýbal. A tohle jsem si uvědomil v tom semináři, bylo to 10 týdnů a hodně intenzivní v té hloubce. To jsem opravdu poznal že jsem se posunul. Já jsem jel předtím nedůvěru i k tomu semináři já jsem se přímo v první chvíli celkem zdráhal že tam chodit nebudu, ale jeden Farní mi říkal proč bys tam nechodil vždyť to absolvovali papež František a to mě asi přesvědčilo. To jsem si říkal v duchu že to nemůže být špatné když i papež. Já jsem se totiž vždycky bál sekt. Nějakého uzavřeného společenství ale tohle nemůže být uzavřené. My přece nejsme uzavření my se naopak máme tímhle tím otevřít.

Výzkumník: já jsem právě tuhle obavu měla, jestli to nevytváří nějaké uzavřené společenství a proto jsem to i absolvovala Ale mám pocit že nevytváří.

Petr: my jsme měli v tom semináři jako kmotru jednu paní která byla jako máma a já jak jsem čas se přišel o tu svoji ženu a ona mi přišla tak úžasně lidská jak propojovala tu víru s tou péčí. To jí nemohu zapomenout jak mi moc pomohla. Ten seminář mě hrozně moc proměnil. Byl to pro mě úplně nový start. Je zvláštní, že jsem do toho semináře nastoupila až ve třetím běhu. V tom druhém běhu jsme sice měli být pozvaní, ale to marodila moje žena tak to bylo jasné že jsme nemohli protože ona by to asi nezvládla nebo by to ani nedokončila tak nás pak ani nezvali. Někteří lidi s tím mají třeba počáteční problém ale já jsem to úplně hltal jak jsem byl najednou sám a měl jsem spoustu času. Takže jsem měla čas i na tu modlitbu protože když má člověk rodinu a děti a musí si udělat půl hodinu denně tak to leckdy ani nejde. A skvělé na tom byla ta otevřenost a pravdě pravdomluvnost že když to někomu třeba nešlo tak to přiznal nebo když tam modlitba samo nedařila mně to přišlo hrozně pozitivní v tomhle tom směru. Se člověk potom viděl ne jenom ty hezké věci ale i ty horší a špatné věci se kterými se každý potkávat nebo pere. Podle mě to byl opravdu velký start. A my jsme se potom semináři rovnou začali dal scházet jako spolčo to bylo taky skvěle. Ale bylo nás třeba pět ze třech seminářů kam chodil 60 lidí. Tak mi bylo trochu líto že ty lidé nikam do společenství nechodí že je nás tak málo, A on někdo byl z daleka z R z Č, ale přesto se utvořilo takové jádro které toužilo potom se scházet. Já si myslím že byla strašně důležité že jsme pokračovali. My jsme se společně modlili a četli jsme si z písma a to ještě nebyl to hlavní, protože to co mě nejvíc obohacoval o bylo když jsme si povídali co kdo zažil během toho týdne s pánem. Na to jsem se vždycky celý týden těšil. Tam byly takové ty příhody ze života. Postupně jsem ale zjistil že vlastně důležitější je to čtení písma když se snažíme dostat do hloubky. My jsme četli určité knihy z Bible postupně a takhle jsme zjistili s J, protože mi to spolčo tak jako že vedeme. A to jsme takhle jednou probírali dopoledne Bibli a to se přiznám že my jsme byli tou dobou kolem 15. kapitoly u izaiáše a my jsme to většinou dělali takže jsme přečetli 2 kapitoly a říkali si co by k tomu kdo řekl. Ale potom když jsme dostali impuls na tom kurzu akla že by se to vlastně mělo číst že ne tady číst ale abychom si to přečetli v klidu. A že tam nemůžeme mluvit jenom tři Tak jsme s tím úplně skončili. Tak to byl takový moc si to musíme dělat zase jinak.

Výzkumník: Tak to mě těší že Akle takhle působí.

Petr: Jo to působí. Já nejsem úplně studijní typ a moc si nepamatuji ale spoustu těch věcí mám i v nahrávkách a mám spoustu poznámek v sešitě a lituji že jsem si napsal více z každé protože ty poznámky jsou pro mě hrozně důležité. Protože často když o něčem mluvíme ve společenství tak se můžu podívat do těch poznámek. A myslím si že hrozně důležité abychom se vzdělávali. A jak jsem se dozvěděl že to by byl musíme číst líp a číst si to hezky dopředu aby si to mohl každý promyslet asi to se pak víc těch interpretací a víc myšlenek protože pak najde mnohem víc spojitostí do vlastního života od každého. Je dobré aby to bylo dopředu.

Výzkumník: A jaké tedy tvoje místo ve farnosti?

Petr: já jsem teď kostelník u svaté M, jsem teda napůl kostelník, mám teda na starost tak i částečně večery chval, ve smyslu máme to napůl s jedním klukem který má ale teď hodně práce jsem celkem neobratný s internetem takže jsem jednou i stalo že jsem měl pozvat kapelu a zapsal jsem si to do diáře na počítači a smazal jsem si to a úplně jsem na to zapomněl. Večery chval mám trochu na hrobu, pak mám tady to pondělní spolčo a tam se snažím fungovat hraju na kytaru při modlitbě díky chval a próze tak to prokládáme

těmi písničky z Kiononie. Ne teda vždycky taky záleží na tom jak jsi to kdy vede kdo. Tak taky zpívám Ve Sboru i když už mi teda trochu odešel hrál hlas jsou zemřela žena prostě ztrácím hlas já jsem vždycky hrozně rád zpíval vždycky naplno a teď už to nejde a hlasem je hrozně chvěje a hraji ještě i v té mladé kapele teď už si ani neberu mikrofon když jsem se slyšel z nahrávek protože ten můj hlas Mezi těmi mladými hlasem a už vůbec nejde. Ani se to tam nehodí. A v tom baru by se mi dost hodilo aby přišel ještě někdo kdo by zpíval tenor. Protože tam je jenom se mnou jeden kluk co zpívá ale myslím že by bylo na čase abych si vzal ještě nějakou další funkci. Takže v týdnu otvírám a zavírám kostel chodím po nemocných to jsem dostal pověření otce R. To musím říct že mě asi naplňuje vedle těch věcí nejvíc. To mě těší že můžeme docházet k lidem.

Výzkumník: co je na tom tak naplňující?

Petr: myslím že je to hlavně ta vděčnost. A hodně tam cítím to že jim přináším pána Ježíše. Dostal jsem to pověření tak jsem to prostě přijel a těší mě že můžu být pro ně ten nositel když za nimi nemůže R. že ty co jsou ve městě tak ty se třeba nemůžou jenom pohybovat ale u těch v Tom domě s pečovatelskou službou se člověk často dozví že třeba ani rodina tam nebyla už půl roku. Tak copak když člověk si tam s nimi povídá Tak je to hodně silné a cítím se tam dobře. My jsme totiž kromě akly dělali i kurz pro akolyty tady co vedlo otec R a bude tedy různé lektoři. Ale na bohoslužbu slova se teda necítím. Z toho mám ještě velký ostych. Tohle je takový mezistupeň to chození po nemocných. Ne že bych to odmítal úplně ale necítím se tam vůbec jistý v kramflecích. Já mám k tomu takovou obrovskou úctu. Ale když jsem začínal číst tak jsem se taky celý trásl. Musím říct že bych tenkrát radši zpíval na četl teď už ne.

Výzkumník:

Jak prožíváš víru tam v tom vašem společenství?

Petr: scházíme se jednou týdně, já tady chodím i na to páteční společenství. Tam totiž chodí dcera s manželem a tam jenom docházím a hraji na kytaru ta mě to dost nabíjí to páteční společenství je jiný. Nevím jak bych řekl že je to jiné. Nás se to pondělí schází totiž hodně, občas nás byla i přes 20 a většinou je nás kolem 15. A já se tam snažím dělat to co nám říká Ro bychom dělali, abychom nějak posuzovali mluvení ty lidi co normálně nechtějí mluvit. Abychom je zapojili víc. Jinak se upřímně přiznám že mi to páteční přijde hlubší i možná protože tady je na mě často ta hudba a já se nemůžu tak soustředit. Ne že bych z toho víc neměl, ale je tam víc věcí na které musí myslet. A do toho pátečního prostě přijdu. A je to tam takové spontánní a často jdu odsud a mám pocit jako by mě duch svatý nesl já to nedokážu popsat. Já nevím jestli by to řekl takhle každý kdo tam chodí ale mě to prostě nese tím jak je to hluboké. Já teď nenacházím slova Jak to Jak to vyjádřit asi se mi o tom fakt špatně mluví protože je to takový intimní ale přijdu domů a nemůžu kolikrát pustit ani televizi a pustím si třeba zpěvy z Taize. Jako kdyby duch svatý chtěl aby to ještě pokračovalo aby to ještě dozněla.

Výzkumník: jak by podle tebe měla vypadat ideální farnost?

Petr: No ideální farnost by byl ideální kněz. Otevřený. Ideální farnost nevím co si pod tím mám představit ale si že by se lidé mezi sebou nelhali. Aby asi lidi to vnímali tak jak jsem to popisoval, aby byli otevření ke všem ne jenom k těm kteří jsou nám příjemný a s kterými se scházíme rádi. Ale i těm kteří nám příjemné nejsou a mračí se. Abychom

zjistili proč se mračí a naslouchali jim. Ten mě se tam strašně důležitý a vím jak hrozně moc toho má. Když vidím kolik toho ten kněz naší farnosti obsáhne. Co se týká příprav a zařizování a to nemluvím o komunikaci se světem okolo se světským světem Kromě Farnosti. Tak si myslím že by se ty lidi ve farnosti měly být takhle otevřený. Myslím si že důležité co jsem psal v té své práci to co tady R nastartoval v tom že my se nescházím a jenom to spolu jedno ale že se sejdeme i jako vedoucí v těch skupinkách a říkáme si tak jak to v těch jednotlivých skupinkách funguje a cítíme. Takže mi pak můžeme prožívat ty věci mezi sebou i nad rámec těch jednotlivých společenství. Protože se tam třeba dozvíme že to modlitební společenství bylo 10 a už jsou jenom tři a tak dále. Že by třeba potřebovali podepřít. Taky si myslím že je důležité se umět ptát lidí kteří vypadají že o to nestojí jestli o to opravdu nestojí. Tak se pozdravit a nabízet. Ale to myslím i do světa. Farnost nemá být jenom sama pro sebe.

Výzkumník: A myslíš že se tady daří jít ze sebe?

Petr: myslím že se to pomalu daří, zejména v tom jak jsme se dřív ani nezdravili lodi z kostela Tak teď se nejenom zdravíme ale ještě se i na sebe usmějeme, takže je to mnohem vřelejší a i ta farnost máme se mezi sebou mnohem lepší vztahy. Hodně blíž. Často zaznívá v těch promluvách, když to ty kněží rozebírají, každý dělat trochu jinak každý má na něco větší talent někdo jak historii, to byl P, který to hodně vztahoval k historii. Každý z těch kněží to dělal trochu jinak. Ale teď je velký důraz kladený na to propojení. Mezi starými mezi mladými mezi všemi navzájem rodinami.

Výzkumník: vycházíte farnost teda ven mezi úplně nevěřící?

Petr: to se zase úplně nedaří. No to bych možná byl moc příkrý. Ono je to hodně o tom že si každý hledá ve farnosti svoje místo a ne úplně každý chce být zapojený. A ne každý cítí to z povolání do společenství kde bude aktivní a zvát další. Že třeba když jsme dělali procesí na pocit přišla jenom 20 lidí což mi přijde dost málo. Ale navenek myslím že jsme docela uzavřený že málokdo je schopen evangelizovat třeba jako jehovisti abychom si někam stouply A mluvili o tom a svaly lidi. Asi to není úplně katolíkům vlastní dělat evangelizaci takhle.

Výzkumník: když jsi mluvil o těch lidech co mají povolání jak se to v nich vezme že najednou začnou být aktivní?

Petr: je to někdy i tím životem já si myslím že kdybych byl ženatý a žena nezemřela že bych takhle akční v té farnosti nebyl to se přiznám ono to není časem který člověk do toho dá ale to že si to musí dělit. Když máš rodinu partnera starosti práci tak nemůžeš té farnosti dát tolik. Když má člověk třeba nevěřícího partnera Tak to je fakt no s tím může dát ještě méně. Tak prostě nebude dvakrát týdně na faře a v neděli v kostele a odpoledne v neděli na nějaké další akci. Já ho pořád nechci chválit toho R, ale on má fakt dát vytáhnout ty co to budou dělat no prostě cítí ty předpoklady kdo k tomu je a kdo není má na to nějaké buňky asi. Proto si myslím že v té fungující farnosti nezastupitelné ten kněz který má na tohleto dar.

Jaká je role kněze?

Petr: je to ten učitel je to ten kdo nám přináší pane Ježíši, který nám ho zprostředkovává nejbliž, já ho cítím jako rodinu i s celou farnost, proto jsem ani nešel bydlet k dceři a

zůstal jsem sám. Ale ne každý má takovéhle podmínky se angažovat a obdivuji každého kdo má práci a děti a stíhají to ještě k tomu. Já třeba když vidím tebe kolik toho stíháš A jak jsi zlato mimina sebou do školy abys nám mohla přednášet Tak jsem si říkal že kdybys měla nevěřícího může Tak to ani dělat nemůžeš. Ale ty by sis ho asi nevzala kdyby nebyl věřící. Já mám kolikrát pocit že jsem v tom svém předchozím životě celkem selhal tak bych asi chtěl trochu něco napravit, i když ty věci napravit nejdou, Ale teď prostě vnímám, že chci abych ten čas, co mi byl vyměřený, opravdu mohl předávat tu radost co mám.

Výzkumník: A jaký smysl má pro tebe vzdělávání ve víře?

Petr: cítím to fakt jako hodně důležité právě když začneš s někým rozmlouvat a chceš s ním mluvit o své víře A o té radosti a předat moto Tak o to musíš vědět a ne jen pár frází nebo že se naučíš nazpaměť kousek evangelia tečka musíš tomu prostě rozumět a vidět ty souvislosti. Já jsem si říkal v duchu že bych byl šťastný kdyby ta Akla pokračovala. Když rozumím tomu že je fakt těžké na to shánět lektory. Cítím to jako mínus že jsem to vzdělávání nějak propásl.

Výzkumník:

A myslíš že je v církvi dostatek vzdělávacích příležitostí?

Petr: nemyslím. Ale třeba exercicií je nabídka velká. To je spíš do hloubky. Ale třeba na No a mají různé povídání který si myslím že je i vzdělávací.ne že bych to úplně hltal ale když to pustím a je to tam tak si to rád poslechnu protože člověk se tam rozbíjí spoustu věcí které mu propojí. Ale už taky vidím svoje limity protože mi bude za ty roky 70 a už začínám mít problémy s pamětí. Ale myslím že je důležité pro každého aby uměla se svojí víru tak jí vysvětlit protože když někoho potká kdo hledá tak najednou zjistí že mu to musí vysvětlit že nějaké fráze nestačí. A umět říct hele tohle třeba nevím ale já se k tobě vrátím já se musím ještě vzdělat. Ale to se občas tím starším říct nechce to je těžké.

VI.

Výzkumník: já mám úplně první otázku. Jak jsi se dostal k víře?

Účastník: já jsem se dostal k víře v dětství. Rodiče byli věřící, já jsem to bral tak automaticky. I když jsem určitou dobu nepraktikoval. Někdy po vojně nebo od vojny až tak možná deset až tak 15 let zkratka jsem měl jiné starosti a jiné povinnosti. Stavěli jsme a tak různě. A pak když začal zase takový normální režim, Tak jsem zjistil že je asi něco špatně. Tak jsem se dlouho dlouho odhodlává jít ke zpovědi po těch letech. Pak jsem teda šel ke zpovědi to tu byl ještě farář Heřman, to bylo ještě za totality. A on byl takový ostrý. A ta zpověď trvala asi tři čtvrtě hodiny, úplně jsem zablokoval zpovědnici. A pak jsem byl asi tak 10 nebo 15 let nedělní křesťan. A pak se to tak nějak začalo měnit.

Výzkumník: byli jste nějak perzekuovaný za víru?

Účastník: já jsem to nepociťoval.

Výzkumník: a tohle jste chodili do kostela tady?

Účastník: Ne. Ve Volyni. Bydleli jsme ve vesnici u Volyně. Do Volyně jsem chodil do školy. Do Volyně jsem chodil na základní školu, na průmyslovku jsem chodil tady. Ale za víru jsem mezi dětmi perzekuovaný nebyl. Když jsem chodil na první stupeň, to ještě bylo náboženství ve školách aspoň u nás jo, to chodila celá třída v podstatě. A pak na vyšším stupni, na měšťance to u nás bylo pár kdo chodil do kostela ze třídy. Já jsem teda aspoň nic nepociťoval.

Výzkumník: můžeš navázat na to, že jsi byl 10 až 15 let nedělní křesťan, co se pak změnilo?

Účastník: no pak se změnilo, paní která tady měla na starost čtení a vlastně ještě umřel pan H takových pár lidí co tady četli a paní nová přišla jestli bych načetl místo něj. Tak chvíli mě to trvalo já jsem si dal asi 14 dní na rozmyšlenou. Protože jsem z toho měla poměrně obavy. Tak jsem teda řekl že ano a viděl jsem, že je to zkratka moc dobře při té mši to boží slovo číst. No a pak jak jsem začal číst Tak se člověk do toho Božího slova trochu noří protože si čte to předtím a to potom a tak dál. A začala mě to nějakým způsobem přitahovat. Tady to společenství sice jako bylo ale ona vlastně nebylo.

Výzkumník: to bylo v jaké době?

Účastník: to bylo když končil L a začínal V. To už bylo po revoluci. To bylo takové společenství já tam byl tak dvakrát nebo třikrát, kde mluvil akorát ten farář. Takže mi to přišlo spíš jako přednáška. Zkratka mě to neoslovilo tahle forma. První společenství kam jsem začal chodit a který bylo dobrý, bylo když V onemocněl a byl tady V a následně přišel S. Ten právě začal dělat pro ty lektory takový povídání o písmu. A to bylo jako dobrý od té doby jsem chodil pravidelně. To jsem snad nevynechal ani jednou. Pak přišel H, já si zkrátka myslím že je to o tom jak si zkrátka ty dva lidi sednou. Jak si ten konkrétní člověk s tím knězem rozumí. A my jsme si s tím H hodně padli do noty. Potom začalo to společenství, pak začal Sievers a tři měsíce se to vlastně připravovalo modlili jsme se společně za to, nezačalo to najednou museli jsme se na to připravit.

Výzkumník: jak to přesně vypadalo to jste se za to modlili?

Účastník: Jo to jsme se pravidelně scházeli a modlili jsme se za to všichni koho kněz oslovil, že bychom se toho chtěli zúčastnit. Tak jsme se pak scházeli odlétá jako společenství a společně jsme se modlili chvály, prosby, díky, četli jsme z písma. Nebo i nějakou knížku jsme četli třeba si každý přečetl dopředu kapitulu a pak jsme si o tom povídali, tak aby se ty lidi poznali a naladili se najednou vlnu.

Já bych řekl že je to dobrý, že pak v tom semináři kdy přijdou noví lidi a navzájem se neznají to trvá tři nebo čtyři setkání než se víc poznají nejsi to tak jako sedne. A já jsem chodil do toho prvního který se právě takhle připravoval.

Výzkumník: a jaká to pro tebe byla zkušenost ten seminář?

Účastník: No ohromná. Od té doby bych řekl že se to úplně obrátila vzhůru nohama. Předtím jsem o víře moc nepřemýšlel. Přemýšlela jsem akorát že mám jít v neděli do kostela a že si mám připravit čtení to jsem si připravil, do té Bible jsem koukl, ale pak to bylo úplně jinak. Pak se to zkratka změnilo úplně. Řekl bych že se to předtím tak jako připravovalo ve mně tak třeba možná 10 let.

Výzkumník: a jak se teda tvoje víra a potom mě změnila?

Účastník: já jsem se potom zaprvé nebál o víře nikde mluvit protože předtím jsem to nikde neprezentoval že jsem věřící. Spíš jsem se vyhnul odpovědi když jsme se na to někde dostali. Nebo nějak přešel. Já nevím jestli jsem se na za tu víru styděl nebo jsem nechtěl. Nebo jsem nechtěl vyčnívat; já nevím už jsem o tom kolikrát přemýšlel jak to bylo možná jsem to už zapomněl Od toho mládí nebo nevím akorát si pamatuji že jsem prostě otevře se nechtěl vyjadřovat na veřejnosti dřív. Doma to jo nebo s lidma co jsme se znali v kostele. A pak to bylo tak že mi bylo jasné že o tom Ježíši je třeba lidem mluvit a říkat to každému protože on přišel pro všechny ne jenom pro pár. Tak jsem to pak takhle začali vnímat a podle toho se mi začal jednat. Já jsem se nikdy nedovedl představit, já jsem třeba nerad chodil na pohřby a nerad jsem chodil do nemocnic a pak za mnou kněz přišel a říká: nechtěl by jsi se mnou chodit do Domova důchodců a po těch nemocných. A já jsem s ním začal chodit a úplně mě to naplňovalo a úplně se jsem se na to těšil. Takže mám pocit že ten obraz byl takový všeobecný.

Výzkumník: jakými věc mají si ještě prošel kromě semináře?

Účastník: Tak to byl ten lektorský kurz ale to bylo hodně o tom jak číst i tu byl pak nějaký pán z rozhlasu na závěr. Potom jsem chodil do Prahy do kurzu pomocník u eucharistie to bylo u Němečka to bylo poměrně dobrý. To jsme jezdili asi tři měsíce i nějakí lidé z V tak jsme se přihlásili do kurzu pro akolyty do Českých Budějovic. To jsme jezdili do čtyřech dvorů delali to salesiáni. Tam to dělal ten D.

Výzkumník: já ho měla na liturgiky. On mluví hrozně zvláště.

Účastník: no my taky. No oni tam chodili z fakulty i další třeba ten Š tam přednášel několikrát a další. Já si vzpomínám že jsme jednou psali nějaký test, ani to vlastně brali docela vážně, to jsme nečekali, protože všechno kam jsem kdy chodil předtím spíš bylo jako si popovídat a teď najednou test z toho a onoho a tam výrazy že jsem některé třeba slyšel prvně v životě. A teď jsme ty testy sebrali a další hodinu měl právě K přednášku a teď přišel a kouká a říká já jsem myslel že jsem přišel přednášet nějakým začínajícím akolytům a on je to tady nějaký pokročilý kurz z latiny.

Výzkumník: tak ještě aklu vid'?

Účastník: No jasně čím víc se člověk dostane mezi lidi, tak tím víc potřebuje aby něco věděl, zkrátka aby jim uměl odpovědět. No a to se člověk nikde jinde nedoví co má odpovědět než na nějakém vzdělávacím kurzu.

Výzkumník: a normálním se ti ty odpovědi nedá?

Účastník: No někdy jo a někdy ne. Je to zkrátka tak že někdy tě to kázání úplně nezaujme. A dneska ho poslouchám úplně jinak než dřív. Dříve jsem se častokrát přistihl že když jsem šel z kostela; Tak už jsem vůbec nevěděl o čem bylo kázání.

Výzkumník: a jak vnímáš svoji farnost?

Účastník: já svoji farnostech vnímám jako živou protože se tu děje hrozně moc akcí a je to vždycky o tom faráři některý jí to zkratka nedělá a nechce. Já nevím proč je to tak. Buď se bojí nebo někdy ze strachu aby nebyl někdo důležitější než on nevím. Přemýšlím o tom kolikrát a fakt nevím. No a to to teď není. A jak ten Jan z toho neměl strach a kolikrát říkal pojďte tohle udělat a uděláme tamto, možná že jsme to udělali špatně ale kdyby jsme to neudělali tak jsme se to nenaučili. Tady to teď vidím úplně dobrý. Tady funguje já nevím kolik společenství. Možná 10 možná 8. Možná už něco fungovalo předtím ale nevědělo se o tom.

Aspoň já jsem o nich nevěděl a spousta dalších lidí u nich taky nevěděla.

Výzkumník: a teď je to víc propojené?

Účastník: Jo je. My máme jednu za měsíc setkání vedoucích skupinek těch společenství. A tam se něco dovíme a dovíme se i o existenci další společenství. Třeba to nové pondělní vzniklo z toho, že se páteční společenství rozdělila protože už nás bylo moc. R mi řekl sedni si tamhle do rohu a komu se to víc hodilo v pondělí ten šel ke mně. Ono to občas vypadá nadělení, ale pokaždé je to jinak jinak nás chodí okolo 15 Ale někdy jen asi 20 to je výjimka. Tak už jsme říkali jen asi 20 rozdělíme se a oni se toho asi ty lidi lekli a zase jich chodí méně. Ono když jejich v tom společenství 7 A 2 nepřijdou tak už je to málo. Ale někde je to alibismus od těch lidí.

Výzkumník: A kolik je tak ideální počet?

Účastník: myslím tak 10 12 je dobrý že se všichni dostanou ke slovu a je to taky snažší ukočírovat. Ono když je tady 20 lidí a skončíme modlitbu a začneme třeba něco číst četli jsme třeba skutky nebo Izajáše a ono se to potom zvrtno A mně je třeba trapně se někam vracet zpátky. Protože se pak v tom množství snadno za povídáme a nic se nepřečte. Tak se modlíme no vlastně hodinu a půl skoro se modlíme ale pak je dobré si ještě něco přečíst, aby měl člověk o čem přemýšlet. A taky slyšíte názor 2 který to úplně osvětlí najednou tu věc vidíte úplně z jiné perspektivy. Z jiného pohledu. Vůbec by mě třeba nenapadlo se na nějakou věc podívat z pohledu jako ten druhý.

Výzkumník: a jaké je tvoje místo ve farnosti co všechno děláš?

Účastník: já dělám to co je třeba. Spravil třeba schody u Václava na věž naposled. Dělám skoro všechno prostě se snažím pomoci kdo je třeba. Ale trvale dělám chodím po těch nemocných každou středu to už dělám asi 6 let bych řekl. Možná 7. To už jsem začala s tím J. Teď se střídáme 2 na těch bohoslužbách slova. Ještě nám připadlo R a J tak tam jezdíme. Faráři odešli a jiní nebyli tak jezdíme my. Takže vlastně každou neděli musí být někde bohoslužba slova. Takže se docela střídáme s tím M. Ale on má taky hodně toho focení pro člověk a víra. A chodil s námi i L ale ten teď dlouhou dobu nechodil protože hodně chodil po nemocných a z té bohoslužby slova měl nějakou obavu. Pak byl se mnou párkrát a já jsem šel na operaci s kyčlemi a H řekl je holt musí. No a pak jsem ho dost marodil tatínek tak se hodně staral o něj a teď dělá v tom O to je taky hodně práce v ústavu pro postižené. Tatínek už mu zemřel asi před dvěma měsíci. A on má ty služby taky různě v tom ústavu. Takže teď L moc nechodí na ty bohoslužby slova jenom když opravdu potřebujeme pomoc. Jinak to vlastně s tím M děláme společně. Jo vlastně ještě každý pondělí chodím počítat sbírky to je fakt. Jinak pak co je kde třeba. Občas zastupuji kostelníky když nemůžou.

Výzkumník: a to chození po nemocných co ti to přináší? Ty jsi říkal že jsi z toho měl obavy. A teď to děláš rád.

Účastník: Jo dělám to rád. A přináší mi to radost, protože vidím radost těch lidí. Tam přijdu a vidím jak ten člověk, já už jsem se nad tím kolikrát podívoval, jak je to možné, a Honza říkal to není kvůli těm lidem to je kvůli tobě abys viděl, jak působí Ježíš. Stalo se mi, že byl člověk v tom domově duchodců, že už ležel a oni říkali že už to spěje ke konci, že už mu tentokrát svaté přijímání asi ani nepodám, že se můžu tak akorát pomodlit, protože on už moc nevnímá. To mi říkal i ty ošetřovatelky. Tak jsem tam pak přišel a chvíli jsem se snažil s ním navázat. Tak jsem se chvíli pomodlil a on moc nevnímal. Tak jsem mu udělal křížek na čelo s tím, že už půjdu a on si najednou sedl v té posteli a říká: „kde jste já už jsem tu na vás čekal.“ Tak jsme se spolu znovu pomodlili a on už všechno vnímal a přijel svaté přijímání a pak jsem odešel, a když jsem přišel další středu tak on už nežil. Takže když potom přijdu a vidím jakou mají ty lidi který tam pořád jsou a nikam nechodí radost že jim toho pána Ježíše přinesu že je to nezastupitelný, že když tam můžu chodit tak proč bych to nedělal. Mám z toho takové ve vnitřní naplnění. nebo když ty lidi to se mi zrovna stalo asi před týdnem A to už se mi stalo několikrát. Přišel jsem na pokoji za jednu paní a byly tam dvě paní. 1 nová. A s tou paní co jsem znal jsem se modlil a ta druhá paní začala s námi andělíčku můj strážníčku. A to už se mi stalo několikrát že ty starý lidi co celý život nechodili do kostela a teď už třeba nemají to myšlení úplně v pořádku a teď jsem najednou vybaví něco co je učila kdysi dávno babička když šli spát. Tak já si s nimi vždycky začnu povídat a oni pak řeknou že by taky rádi přijímali a říkají to je krásný to je krásný. Tak já pak řeknu R a ten za nimi přijde a dá jim třeba pomazání nemocných nebo je vyzpovídá když to jde. A to je taky hodně R zásluha protože on je dvakrát za rok všechny obejde třeba na Vánoce a na Velikonoce a pořád je hodně lidí o kterých třeba nevíme. Který tam třeba někdo do toho domova duchodců dál a příbuzné neřeknou jestli jsou věřící nebo nejsou. I když teď už jsme mluvili s tím ředitelem domova duchodců aby to do toho dotazníku zahrnuli jestli jsou to lidi věřící nebo ne, abychom věděli. A takovýmhle způsobem pak chodíme k nějakým 26 lidem v tom duchod'áku A nějakým dalším třeba 20 ve městě. Chodili jsme třeba taky do nemocnice Ale teď co je tam P jako kaplan Tak to už obstará on.

Ale jinak jsme se tam taky střídaly předtím.

Výzkumník: do kolika chodí společenství jakože modlitebních?

Účastník: já chodím do toho pondělního. A chodím na ty skupinky. Loni jsme s Petrem a Michalem připravovali toho sieverse, což budeme letos asi zase dělat znova to taky zabere hodně času. On je to fakt dobrý ten seminář.

Výzkumník: chodíš tam rád?

Účastník: Jo chodím, já snad nevynecháme ani jedno letos.

Výzkumník: A co je důležité v tom společenství aby to fungovalo?

Účastník: to je tak. Je třeba aby tam chodili lidi kteří mají stejný zájem. Zájem musí mít všichni stejný protože jsou všichni věřící a jsou to převážně lidi co prošli tím seminářem což je zajímavé protože málo lidí se přitáhne beztoho semináře. Máme tam vlastně dva lidi kteří se přitáhly alfou ale jinak je skoro nemožné tam dostat někoho dalšího. No a když projdou alfou nebo tím seminářem tak to je vlastně gro celého toho. Když R řekne při ohláškách že jsou ty a ty společenství

tak se málokdy stane že někdo přijde nový. A když přijde tak přijde třeba dvakrát třikrát a pak už ne.

Výzkumník: ale po tom semináři chtějí ne?

Účastník: ale po tom semináři chtějí to je fakt. Ono je tam totiž boží působení v tom semináři, vždyť je to život v duchu. Bůh tam je je to doslova. Ono si to nevymýšlí.

Výzkumník: jakou roli by měl mít kněz ve farnosti?

Účastník: já si myslím že má zásadní roli. Nakonec to vidíme na te Akle. Že když kněz nechce nebo se bojí tak ty lidi můžou být tak akorát zoufalý a nic moc nezmůžou. Takže já myslím že na tom fakt záleží strašně moc. Tak já vím že každý kněz má něco každý člověk má něco někdo má povahu jinou někdo je uzavřenější někdo otevřenější nikdo taky možná je vyhořelej.

A co s tím?

To nevím.

Ale tady to máte v pohodě ne?

Jo tady to máme v pohodě. Už několik těch kněží tu máme v pohodě. Už pár kněží tu máme v pohodě. I s tím V to bylo dobré i s tím L. Někdy měl teda náladu divnou teda horší že ho třeba vyvedlo něco z míry. Ale já jsem s ním někde problém neměl protože jsme se znali ze školy. A s tím V bylo to taky bylo docela v pohodě ale nechtěl jsi hodně věci pustit z ruky. A to nebylo úplně pozitivní pro farnost.

Výzkumník: takže osoba kněze je důležitá ale musí to umět pustit z ruky, tak to myslíš?

Účastník: No ne úplně doslova. Musí vědět kde nu můžou ostatní pomoc. On je ten hlavní ale nemůže dělat všechno sám a musí vědět kde mu mohou ostatní pomoci. Kde to jde nebo kde je to dovolené. Kdyby on chodil po těch nemocných jako chodil V tak se k nim dostane jednou za dva měsíce a to bych řekl že je třeba málo proto je dobré že to děláme my. Ono to možná pro něj málo není když jim přinese svaté přijímání a pána Ježíše ale to je taky třeba aby se s nimi popovídal a to pak nestihá ty lidi se musí cítit že pořád patří do toho společenství do kterého chodili celý život třeba do farního společenství. A oni jsou zvědaví co se ve farnosti děje kolik je tam dětí jestli byl táborák. A které děti jdou k prvnímu svatému přijímání a to je jednou za dva měsíce málo to se nic nedozví a není na to čas. A kdyby ten kněz nepustil k tomu ty laiky aby nosili svaté přijímání nemocným, tak bychom tam asi mohli jít popovídat to je sice pravda já bych to tak dneska dělal kdyby přišel kněz který by to třeba nechtěl tak bych za těma lidma chodil stejně ale tohle je úplně jiné a na těch lidech je úplně vidět jak je to proměňuje i po fyzické i po psychické stránce když jim podáme to svaté přijímání a po modlíme se s nimi.

Výzkumník: jak by sis představoval ideální farnost?

Účastník: já si představuji že ideální je naše smích.

Výzkumník: Tak to je skvělé.

Účastník: já si asi nedovedu představit ideálnější. Já si myslím že je to vidět i na těch lidech že když přijde někdo cizí tak to musí vidět. V kostele dřív lidé nevěděli jak se ten druhý vedle ní jmenuje. Myslím že to tak bylo ani já jsem to nevěděl. Seděla vedle mě ale ta paní a za mnou někdo přišel a říká pane V a ona říká vy jste pan V? A ona říká: No to je krásný, já jsem byla V za svobodna a to byla paní stará paní tak 80 leté a my jsme spolu celou dobu vedle sebe seděli a nevěděli

jsme to. A dneska se ty lidi mezi sebou znají usměju se na sebe myslím že víc jak polovina lidí si mezi sebou tykají.

Výzkumník: a čím myslíš že to je?

Účastník: je to tím že se pořád něco děje. 2x za rok je táborák, teď po Velikonocích se setkáme před Vánoci se taky setkáme, ty lidi se často setkávají i na těch malých společenstvích, poutě jsou taky důležité teď jsme byli na Křemešníku.

Výzkumník: co myslíš že podporuje tu aktivitu lidí ve farnosti?

Účastník: u nás si myslím že to byly faráři protože ty laici to neuměli, možná že teď kdyby to bylo tak, že by přišel kněz který by to nepodporoval, tak už by to nějak běželo tak už by se to nějak udrželo. Že bychom si to asi nenechali vzít. Ale myslím že kdyby to nerozjeli ty kněží, tak by to asi samo nezačalo.

Výzkumník: jakým způsobem který působí farnost směrem ven?

Účastník: No působí ven každý týden je většinou ve zpravodaji nějaký článek který se týká viry a většinou to teda zase dělá farář. I když už to taky pomalu začíná předávat dalším lidem už asi dvakrát to psal někdo jiný. Třeba jak to dřív byl jeden děkan kdysi dávno byl to převor od maltézských rytířů Tak ten teď budu mít nějaké výročí a jeden Farní které u někdy si ministroval Tak ten zrovna o tom psát článek do těch strakonických listů. No je to na tom faráři zkrátka oni ho tu mají lidi rádi a na naše různé akce poutě a setkání často chodí lidé kteří o sobě tvrdí že jsou nevěřící právě proto že nějakým způsobem přitáhl ten farář. On je opravdu umí oslovit ty lidi mimo církve. Pořád je to na tom faráři to je to nejzásadnější jaký tam ten farář je tak takový to je. Vše umí komunikovat že se nebojí že se nebojí jít mezi lidi. Neboj se říct starostovi umí se zapojit do dění a A nebojí se mu říct svůj názor že je to tak nebo tak a ty lidi pak přichází i třeba na tu Alfě. My už jsme o té alfě uvažovali s tím předchozím farářem J a on jí pak udělal ve V. Protože už mu to dlouho leželo v hlavě a už jsme to měli hodně prodiskutovane. A u nás byla ta alfa teď podruhé někdy na jaře. Zájem byl o ní velký chodilo tam přes 30 lidí. A řekl bych že všichni do chodili. Někteří možná ještě přišli během toho běhu. Jsem nebyl pokaždé přišel jsem když mě zajímala přednáška a když třeba měla manželka občerstvení. Co tak vidím tak dva tři třeba přestaly ale další dva tři přišly nové který přitáhli někdo už z toho běhu kdo tam chodil.

Děkuji za rozhovor už můžeme končit.

VI.

Skupinka farnost – přepis

Skupina dobře spolupracovala, otázky v nich vzbudily zájem. Starší manželský pár měl tendenci v odpovědích trochu zabíhat k vlastním tématům svých životních zkušeností. Paní vypadala až nervozní nebo dojatá z některých témat (aktivita ve farnosti), které si evidentně sama v sobě řešila. Pán rád vyprávěl o svém životě. Mladší manželský pár měl s sebou miminko, které trochu vyrušovala a paní se mu věnovala, tudíž odpovídala asi nejméně ze všech. Téma vlastní víry pro ní navíc bylo velmi intimní a spjaté se ztrátou předchozího dítěte. Zbylí členové skupiny se zapojovali bez problému, byla znát vůdčí postavení dvou z nich (Ž42 a M50) ve farnosti. Žena42 se navíc osobně znát se mnou, tudíž se snažila i hodně odpovídat a motivovat ostatní.

Já: Já bych vás na začátek poprosila o modlitbu, aby to prostě mělo ten správný smysl, celá ta moje práce. Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Pane Bože prosíme tě, dej nám svého svatého Ducha, abysme dobře rozuměli tomu, co máme říkat, aby si nás vedl, aby to naše úsilí vedlo, tam kam má. Amen

Tak úplně hlavní otázka je, jak prožíváme víru ve farním společenství, ale k tomu si potřebujeme nějakým způsobem položit úplně základní otázku, jak já to mám s vírou, jak jsem vůbec uvěřil. Já můžu začít, protože jsem taky součástí výzkumu. Já jsem nebyla vychovávána ve víře jako dítě, ale už někdy na základní škole nás začala jedna kamarádka vodit do kostela, která nás vedla na skautu a tím nějakým způsobem jsme se dostali do farnosti a vlastně pak i díky tomu, když jsem šla k prvnímu svatému přijímání se dostala k víře i mamka s díky tomu jsme pak už ve víře vyrůstaly, protože jsme byly jenom s mamkou dvě ségry. V pubertě jsem se nějakým způsobem začala hledat trochu jinde, chvíli jsme chodila k protestantům, chvíli jsme nechodila nikam a pak na veřejně jsem se zase vrátila a zejména pak se svým mužem, kterej je vychovanej v hodně křesťanské rodině. Tak se od té doby snažíme růst v té víře nějak společně. A pak další věc, co mě hodně nasměrovala bylo studium teologie, pro kterou jsem rozhodla, když už jsem měla děti, protože mám nějak potřebu si tu víru rozumem osvětlovat, protože mám ten rozum takovej hodně dominantní, tak potřebuju nějakým způsobem jako uspokojit (smích) že mi prostě nestačí nějaká jenom kontemplativní modlitba a sílení, ale prostě potřebuju tu teologii, která mě hrozně jako baví.

Zkuste na mě nějakým způsobem navázat.

Ž42: Já navážu tak, že to mám v některých bodech stejně a v některých trochu jinak. Stejně to mám v tom, že jsem taky nebyla vychovávána ve víře, ale tam to bylo spíš z důvodu režimu, kterej tady byl, protože naši byli věřící, ale z různých důvodů do kostela nechodili, ale po revoluci jo, ale to já už jsem byla v pubertě a to už to pro mě bylo vlastně hodně vzdálený a stejný to mám ještě v tom studiu té teologie. A jiný tom mám v tom, že můj muž nebyl vůbec vychovanej v křesťanském prostředí, naopak v nevěřícím absolutně a vlastně po 20ti letech manželství se nechal pokřtít, tak to spolu prožíváme teď, tak novokřtěnecky, krásně, hluboce. Tak jestli chce někdo pokračovat jak to má?

M50: No já to mám tak, že když jsem byl malinkej, byl jsem pokřtěnej, ale potom jsme se tomu v rodině už nevěnovali, až jsem teda potom potkal svědky Jehovovi, který mi

řekli jestli vím, že je Bůh a já jsem jim řek, že nevím a oni mě pozvali na nějaký setkání, kde jsem se dozvěděl, že je Bůh a pak jsem s nima různě prožíval nějaký tak tři roky takovýho intenzivního oslovení, potom jsem se na to vyprd, protože jsem měl spoustu otázek a furt jsem se ptal na něco a oni říkali, že se nemám ptát. Tak jsem šel a zkusil jsem Haré Kršna, což teda bylo asi hezký, ale potom když jsem byl nějak v té meditaci, tak ten Krišna mi říká: Hele tohle tady není pro tebe, pro tebe je křesťanství, tak tohle teda následovalo a pak jsem potkal Š (manželku) a ta už mě dosměrovala.

Je tu třeba někdo, kdo byl vychovávaný v křesťanské rodině a celou dobu si víru udržel?

Ž64: Já vím, že jsem třeba chodila úplně od mala, pamatuju si taky, že jsem tam byla pod lavicí, že třeba mě tam zajímal, na oltář jsem se dívala, my tam máme takový jako obláčky a mě to vždycky evokovalo dort se šlehačkou. (smích) takový představy prostě. A měla jsem taky babičku s dědečkem, ty se celý život modlili růženec, každé večer opravdu a vlastně i ty mamky sestry vlastně takhle, všichni byli věřící a chodili jsme do toho kostela vlastně celý život. Nikdy jsem ho neopustila, ale taky byly období, kdy jsem teda nechodila ke svátostem, no (odmlčí se) někdy to bylo těžký i ve škole, že, bylo to v době komunismu, kdy vlastně taky jsme byli pro smích leckdy, chodila jsem na náboženství, ale v té době ještě hodně, nebo skoro všichni chodili na náboženství, takže jsem chodila opravdu až do devátý třídy. No já vím, že je to takový vzpomínat na ty věci který už teda byly, že třeba jednou jsme měli přírodopis a tam vyloženě mě ten učitel jakože strašně pěkně vypravoval, ten přírodopis mě vždycky hodně bavil, ale právě že mě tam takhle před celou třídou jako zesměšnil, což mě hrozně mrzelo protože ani k tomu nebyl celkem žádný důvod a nevím proč se to stalo, připadalo mi to celý takový, ale taky jsem měla štěstí, že jsem chodila v té době, to ještě byly sestřičky v O u těch dětí a jedna ta sestřička se vlastně nás tam ujala a svého času jsem trochu i hrála na klavír, tak ona si mě jako vzala pod patronaci, jezdila jsem za ní do toho O a hrála tam se mnou na harmonium a tak jsem i hrála na varhany v kostele, ale já teda právě že nemám žádný sluch, spíš hluch, ale měla jsem takovou docela vytrvalost, že jsem tam jezdila, ale měli jsme i takovej sbor, jenže to bylo strašně náročný, protože sice jsme se občas sešli, ale já vždycky musela objet celý R a kolikrát se i ty holky přede mnou shovávaly, protože samozřejmě měli třeba, si chtěli hrát a my jsme měli cvičit, no tak to ve mně zanechalo takový vzpomínky, že já prostě bych se hned tak nepustila do něčeho takovýdlehého, protože vím že je to hrozně časově náročný a může vám to přinést i spoustu zklamání, že když potom...

M74: Člověk je pro legraci všem.

Ž64: No pak, nevím, asi mi něco z toho zbylo. Teď se chodím modlit růženec přede mší svatou, fakt je že už jsem si zpovídala z toho, že to někdy dělám neochotně protože doma je vaření, já už vařím takový tím stylem toho pomalýho hrnce aby se to prostě tam dělalo samo, abych mohla teda odejít a fakt je že se nás tam moc neschází, že třeba na ten začátek někdy začínám sama a někdy jsme tam třeba 3, 4, no a pak přede mší svatou samozřejmě už to. Už jsem si kolikrát říkala, už se na to vykašlat a to, ale zase si pak říkám, že už tu pak nebude vůbec nic a ty modltiby jsou třeba. A i když jsou třeba nedostatečný

Já: Každá je dostatečná.

Ž64: Já nevím, no.

Já: Ještě může někdo něco dodat?

Ž34: Já jsem to měla podobné, já jsem taky byla vychovávána v nevěřící rodině a v první třídě, to bylo první rok po revoluci nás skoro všechny rodiče přihlásili na náboženství, protože to bylo nějak nově nabídnuto a skoro celá první třída jsme chodili do toho náboženství a byl tam takovej starej pan farář a on nám dával takový razítka, takový obrovský razítka světců, třeba takový (ukáže) a my jsme si to pak vybarvovali a já jsem byla tak hodně jako výtvarně nadaná a já jsem to milovala to malování a my jsme ty razítka dostali jenom za to, že jsme byli v neděli v kostele, takže tím stylem, že jsem prostě chtěla to razítko, tak jsem prostě začala chodit do kostela a viděla mě tam nějaká paní z vesnice a bylo to takový komplikovaný a měli jsme to složitý s autobusama, auta skoro nikdo neměl a bylo to celý někde jinde a bylo to fakt hrozně složitý dostat se v neděli do kostela a takhle jsme to nějak zvládali dva roky a třetí rok se nám to jakoby změnilo, změnil se tam kněz takovej jakoby mladej, kterej to tam jakoby začal hodně oživovat tu farnost, připravovali jsme se na první svatý přijímání a přesně jak jsi říkala, to byl bod kdy i moje mamka se k tomu taky přiklonila, nechala si zplatnit manželství, šla po dlouhé době ke zpovědi a pak jsme chodili takhle spolu. Nějakou hlubší krizi jsme neměla během toho dospívání, aspoň mě to tedy nikdy neodradilo od toho, abych do toho kostela chodila, i když jsme se pořád ptala je Bůh, není Bůh a hodně na mě zapůsobila svátost biřmování, to jsem byla asi v 16ti, 17ti, a která bych řekla, jsem při ní asi dostala nějakou milost, že jsem věděla, že Bůh je a najednou ty pochybnosti jsem už pak neměla. A pak vždycky nějaký životní události, nějaký těžký chvíle na vejšce a tak mě spíš jako utvrdily.

Já: To je zajímavé, já jsem byla u toho biřmování až v 19ti a po maturitě a to bylo vlastně taky takový určující, a od té doby jsme vlastně, i když ve víře jsem byla vždycky, ale spíš v církvi jsem od té doby nějak zakotvená víc, od toho biřmování. Takže tak jak to říkáš, teď mě to taky docvaklo, že ten Duch svatý v tomhle jakoby zafungoval.

Ž34: Já si to fakt jakože pamatuju, hodně tu svátost biřmování a fakt to bylo hezký a i mě to vlastně nasměrovalo životním povoláním a tak, bylo to hezký.

M50: Já jsem byl biřmovanej ve 43.

Ž42: Já taky až ve 39.

M50: Za Viktora. Od té doby jsem dostal fakt jako takovej dar. Viděl jsem, že tady pro mě nějaký místo je.

M74: Já jsem prožíval tyhle věci ještě předtím, když bylo ve škole povinný náboženství, že jsme jako ještě byli známkovány a tak jsme chodili povinně i do kostela a tohleto. Rodiče moji teda do kostela moc nechodili, byli věřící, ale do kostela moc nechodili, protože my jsme měli krám, otec byl cukrář, takže byla furt práce v neděli, muselo být otevřeno a zase lidi na to byli zvyklí a chodili k nám, takže se to takhle s tím. A pak když jsem prakticky odešel ze školy, tak jsem šel do jiný školy a tam to úplně jako jiný. S náboženstvím byl konec protože to bylo po 45 roce a to už byl skoro komunismus a to už to nevyučovali. Já jsem byl teda rybář, byl jsem v T ve škole, ve V ve škole, tam jsem se sprátelil dobře s panem profesorem Š, ten je tam od vás.

Já: Jo, ten byl ze S.

M74: S tím jsme byli kamarádi celou dobu potom po škole, on teda začínal taky a protože byl katolík měla teda velký problémy ve škole a my jsme byli ten jeho první ročník, když začínal, on dělal předtím ředitele výzkumného ústavu, odsud ho vyndali komunisti a pak přišel teda do školy učit a nějak jsme se dali spolu dohromady aniž jsme věděli, že je někdo z nás věřící nebo nevěřící a celý život jsme si psali. Aspoň pozdravk Vánocům nebo k Velikonocům a až pak pozděj jsme se domluvili, že jsme oba chodili do kostela že jsme byli věřící lidi. Pak jsem odešel z V na sever, to jsme ještě dostávali umístěnky, tak jsem byl asi 8 let v Doksech, pak sloučili ty podniky a byl jsem až na severu, Chlumec nad Cidlinou a tam nahoře. A pak jsem se vrátil sem domů, dostal jsem tu kachní farmu, oni to dělali 20 let a my jsme to za rok a půl dali dohromady a tak jsem se oženil.

Ž36: U nás v rodině, naši jsou nevěřící, tatínek k tomu inklinuje víc než maminka, která je z rodiny vojáka a babička byla vášnivá komunistka, takže tam to k tomu nebylo. Nicméně tatínek k tomu inklinoval asi víc. Já jsem k tomu inklinovala asi do studia na vysoké škole, kdy jsme měli pana doktora, který nás učil starší českou literaturu a dělal v památníku národního písemnictví, zabýval se barokní literaturou a byl hluboce věřící, já jsem ho měla moc ráda, takže, jezdili jsme s ním každý léto na nějakou expediční exkurzi do východních zemí a protože on byl věřící tak se samozřejmě chodilo po kostelích a po různých památkách, i samozřejmě nekatolických a tak jako člověk o tom přemýšlel hodně a jednou jsem byla v Praze u nějakých, já už si nějak ani nepamatuju, co to bylo, jestli to byli dominikáni, mě chytli na ulici, jak to říct, svědci jehovovi to nebyli, tak jsem se tam byla podívat, ale mě se nelíbilo, oni věděli že nejsem věřící, že nejsem z věřící rodiny a nelíbil se mi ten přístup, že nás do toho nutili, byla jsem tam asi 2x, ale říkám, je to tak 15 let, tak si nepamatuju, co to bylo za církev a asi definitivně jsem se rozhodla, že do toho půjdeme když nám umřel tříletý syn. Že bych teda chtěla nechat se pokřít a víc se s tím seznámit. Víc asi k tomu nemám.

M40: Tak my jsme to měli s manželkou. Jsem taky z nevěřící rodiny, i když k těm duchovním věcem mě to vždycky táhlo. Přiznám se že to nebylo vždycky křesťanství, k tomu jsem měl nějaký blok, ale takový new age a buddhismus, to mě strašně lákalo. A celá takhle spiritualita dálného východu. A občas jsem o tom taky přemýšlel, než se stalo to co říkala žena a když se to stalo, tak jsem se vlastně seznámil s R, kterej nám vlastně udělal církevní pohřeb a začali jsme pak chodit na přípravu na křest.

Já: Já na to navážu otázkou, jak se vůbec projevuje to, že věřím? Projevuje se to nějak?

M50: No já jsem našel odpovědi na otázky, co jsem měl. A taky jsem našel třeba společenství lidí. Teď je to třeba pro mě to společenství lidí. Našel jsem společenství lidí, který mám rád, ke kterým se rád vracím, vím, že nás spojuje společný. To si myslím, že je ta víra, že ji můžu žít, že to není, že jen někde můžu říkat, hele já chodím do kostela a jsem věřící, ale že ji můžu žít. Já to mám asi jinak, ne tou hlavou, tím rozumem, ale bez rozumu, takže já to mám prostě, já to prostě prožívám.

M74: Srdcem.

M50: Jo. Prožívám. Tu svoji víru prostě emocionálně prožívám. Tak to je pro mě víra, to že jsem věřící.

Já: A nutí tě to třeba něco dělat?

M50: To už jde samo. Takovýto jak ten Duch svatej působí, tak si najednou člověk zjišťuje, že dostává spousta darů, spoustu milostí a že ani nemusí to umět, že nikdy jsem k tomu nebyl vybavenej, ale když se přijde k tomu, že je to třeba udělat, tak člověk dostane ten a do toho jde a přijme ten dar tak je to vlastně takový úplně nejsnažší. Já jsem si třeba nikdy nepředstavoval, že bych dělal bohoslužbu slova nebo takový věci, to bych se každému vysmál, kdyby mi to předtím řek, to bych fakt nedělal. A najednou to je a jde to. A je to jenom vlastně to, že člověk přijme ty dary. Přijme Ducha svatýho a to je asi tak víra. Že v tom není člověk sám.

Ž42: Mě se asi tím, že jsem před pár lety prošla seminářem v Duchu svatým, kterým se jako otevřelo to, že nejsem jako nedělní křesťan, ale prostě nějaký takovej člověk, kterej v tom společenství žije, tak mi přijde, že se ten život můj nějak zacelil, že byl nějaký kouskatej a tím, že si to člověk uvědomí a Pán to přesně přes ty dary vyplní těma aktivitama a životem a ve společenství a nějakým společným sdílením, tak se to tak hezky jako zacelilo, když se člověk vždycky ohlídne za den nebo za týden, tak mu to přijde ne zbytečný, to co dělá.

Já: Jakože to dává smysl?

Ž42: Jo. Že to prostě dává ten smysl. Takže to je asi za mě.

M40: Tak u mě je to asi tak, že je tam okolo mě někdo další. Někdo, něco, prostě s čím je člověk v interakci. Že člověk někdy prožívá přítomnost že tam s tebou někdo je, i když tam jsi sama. Já teda ještě než jsem se nechal pokřtít, tak jsem teda několik takových duchovních zážitků měl a tak jako směřovaly ke křesťanství, bylo to divný, i když já jsem to tehdy odmítal. Měl jsem třeba hlubokej duchovní prožitek, kdy jsem viděl pannu Marii a prostě něco tam okolo mě bylo z toho křesťanství.

Já: A nechtěl jsi to vidět?

M40: Mě odrazovala ta instituce. A malinko ta historie, ta pohnutější. Já jsem tam měl ten blok a proto jsem to nebyl schopnej za ty roky zpátky nějak přijmout, ale je to prostě něco jako důvěra v něco, o co se člověk může opřít, člověk je takovej vyrovnanější, po tom pokřtění jsem vlastně pochopil prostě ten význam toho pokoj vám, co to je. Předtím jsem si pořád říkal, co s tím pokojem furt mají.

M74: Já jsem nejspokojenější člověk když každý poledne v kostele zvoním, teda teď už se střídáme. Já jsem chodil pravidelně zvonit 10 nebo 11 let a čtvrt hodinka v kostele pro mě znamenala moc. To člověk, já nevím, nějak tak uvědomit co dělám, co bych měl dělat a co bych neměl dělat a dává mi to do života hodně.

Ž34: Jestli můžu třeba já, tak pro mě je asi ta víra asi nadějí jakože mi dává naději v hodně věcech a i smysl, smysl života a i smysl u mnoha věcí, které se mi v životě dějí, tak jakoby pak nacházím v té víře smysl. Nebo v Bohu. Asi tak.

Já. Jestli už nikdo nic nemá, tak můžeme pokračovat další otázkou. Jak prožívám víru ve společenství a jak sám? Je v tom nějaký rozdíl? Je pro vás nějaký ten způsob důležitější nebo je to rovnocenný? Jak to kdo máte?

Ž40: Já mám obrovskou jako radost, že můžu patřit do společenství z jednoho důvodu, teda z mnoha důvodů, ale jeden je nejdůležitější, že se mi v něm výborně modlí. Že doma

si těžko najdu takový soustředění a takový místo a čas, abych se dostala do fakt takový hluboký modlitby jako v tom společenství. Tam je na to prostě těším, tam jak prostě máme ty společenství, tam jsou, tam se na to opravdu těším, ta modlitba teda asi bude mít nějaký vývoj, protože to mělo vývoj a má to vývoj, osobní modlitba jako doma, ale ta modlitba ve společenství je pro mě daleko hlubším zážitkem než jako doma.

Já: Souhlasíte s tím?

M50: Já to mám asi trošku možná jinak. Pro mě je asi tam moje osobní modlitba hodně intimní, takový intimní vztah s tím Pánem. Ale v tom společenství sice je to sice taky hezký a intimní, ale je to prostě jinak, je to otevřený a já ji mám strašně rád tu modlitbu se všema, protože vlastně když chci něco říct a ani to nechci říct, tak to najednou slyším od někoho jiného, slyším to v tom společenství a je to právě to že nás tam něco nese, že se na to společenství můžu spolehnout a že mám ty tři čtyři lidi, co mě před toho Pána přednesou, když je mi zle.

M40: Já to mám tak nějak rovnocenný. Dřív jsem si vůbec nedovedl představit, že bych do nějakýho společenství chodit, si pamatuju, že jsem si vždycky někde sednul a tam jsem si meditoval, to mi naprosto vyhovovalo, takovej sólista, a to společenství, je fakt že člověk když medituje sám a nějak se modlí sám tak se nějak dostane víc do toho svého nitra a v tom je to společenství malinko jiným ale u toho společenství je zase ohromná výhoda, že ho to společenství podrží a nese, ve chvíli když se člověku nic nechce, nechce se mu modlit, nechce se mu vůbec nic dělat, prostě každý má něco svého a vesměs se to doplňuje.

M74: Ale to společenství a to okolí zase člověka nutí k tomu aby nebyl jinej, aby se modlil tak jako oni, já se nejradši modlím opravdu v tom kostele sám a tam jsem spokojenej. Tam když přijdu každéj den tak si připadám jako jinej člověk.

Ž36: Já se teda taky nejradši modlím sama, pro mě je to takový nejnaternější.

M74: Je fakt, že člověk zažil ty doby, kdy se člověk modlil. Já jsem byl támhle na severu, dělal jsem na norčí farmě, bydlel jsem na samotě a chodili tam za mnou, abych šel do výboru v tej vesnici, jak jsem tam chvíli byl a u voleb jsem jim tam pomáhal, takový věci jo, ale přišli ke mně a já jsem měl dole jako vedoucí provozu kříž na tom a takovýhle věci a ty úplně, to bylo hrozný co ty lidi některý dělali. Jakto? A proč to tu máš? A já: koukejte jak je to krásný, chvíli se na to koukejte a uvidíte co to s váma udělá. A oni: no tak je to krásná věc, ale je to kříž. V tý komunistický době co byl na začátku v těch 50tých letech to bylo hrozný, já vím že když za náma přišli a sebrali nám krám a pak chodili: helejte, to co je v krámu se jíst nedá, udělal byste nám dort, abychom si na něm pochutnali. Tak jsem říkal tátovi: Proč jim to děláš? Vykašli se na to. A on: Když jim to neudělám, tak se ani nedostaneš do školy a nikam a zlikvidujou tě. To bylo opravdu v tej době v tom 54 nebo 55 roce, to byly doby zlé. A stejně ten Panbůh musel bejt protože ty lidi držel a něco zlého co se stalo, sebrali nám teda krám a byl tam řezník, ale jinak takhle nás nechali bejt, to bylo takový štěstí.

Já: Ještě k tomu tématu společenství, chtěl by ještě někdo něco říct?

Ž64: Já jsem ho zažila tady, když sem přišel otec R, tak nás vlastně taky pozval na toho Sieverse, takže pro mě to bylo něco úplně nového, co jsem nikdy předtím nezažila a

myslím si, že to by určitě každého obohatilo, že je škoda, že se k tomu ani víc lidí nedostane, protože se prostě ani nerozhodnou někam jít.

Ž34: Nebo i neodvází, co?

Ž64: Nebo i nedovází.

M74: Těch 50 komunistickéjch let ty lidi úplně změnilo.

Ž64: Ale teď je právě to zase změnit zpátky.

Ž34: já třeba to společenství vnímám, já jsem po něm vždycky hrozně toužila patřit do nějakýho společenství, vnímám to, že je to hrozně důležitý a ta modlitba mě tam hodně obohacuje, ale je asi tak rovnocenná s tou osobní modlitbou, tou tichou, ale jak říkala Zuzka, tak mi to doma nějak moc nejde. Jediný kde by to asi šlo by bylo v kostele, kde bych byla sama, tak to by asi fakt šlo o nějakou hlubokou osobní modlitbu. Doma mi to prostě nejde.

Já: Já to úplně chápu, já, co mám děti, tak je s modlitbou doma konec. Musím odjet někam vždycky. A dokázaly bychom pojmenovat nějaký věci, co jsou pro nás v tom společenství důležitý?

Ž42: Pro mě je třeba důležitý že ve společenství tohohle typu, u křesťanů, že přesto že jsme každéj jinej a že do toho kostela chodí všichni jenom svatý a všichni co by neměli žádněj kříž nebo něco špatnýho prostě neudělali, ale když sem člověk přijde do toho společenství, tak je tady neuvěřitelně cítit dobro, že sem prostě nepříjdeme abychom někoho pomluvili nebo tak, prostě se tady scházíme kvůli Pánu a kvůli dobru a to je takovej nabíječ, že člověk odchází, jak říkal Milan, spokojen uvnitř a prostě s takovým jako pocitem, jak říkám to dobro, ať už jsme jaký jsme a můžeme sem jít s jakoukoli náladou nebo prostě, nebo jsme třeba někoho doma seřvali a děláme i špatný věci, ale když se člověk jako sejde na tom pravidelným scházením se, nebo na jakýmkoli i mimořádným Na Vánoce, na něčí narozeniny, tak po každý je tady cejtít, že jsme tady jako rádi, že sem člověk jde rád. Tak to je pro mě důležitý, já ten lad v životě hrozně potřebuju, že mě to tady nesmírně nabíjí a pomáhá mi to si udržovat takovej ten...

M74: to je láska, ne?

Ž42: Soulad, člověka to obohacuje.

Ž64: To je ono.

M50: Já tam taky zažívám ty dotyky, právě toho Božího Ducha, i toho Pána při tom společenství, tam je prostě nějak toho Božího Ducha víc. To si tam člověk uvědomí, i při tý modlitbě, člověk najednou cejtí, že ten Pán tu se mnou je, a že se jich dotýká. A že i když tam člověk přijde třeba naštvanej a má toho plný zuby za celej ten den a tady to prostě všechno nechá. A to společenství mi vlastně pomůže abych to dokázal, samotnýmu mi to trvá jistě o hodně dýl.

Já: Já třeba cítím, že mám ty holky se kterýma se scházíme hrozně ráda. Že jsou mi fakt strašně blízky, i když jsme každá úplně jiná a máme každá svoje mouchy a jsem asi každá celkem nesnesitelná svým způsobem, ale mám pocit, že se máme hrozně rády. A že ten nesoulad, co by tam byl z nás vždycky spadne.

M50: To jo. Ten Duch Boží přesně takhle působí, úplně úžasně.

Ž42: Rozdmýchává to dobrý v člověku.

M50: a člověk tam s tím jde, že přeje tomu druhému člověku to dobrý.

Ž42: No přesně.

Ž34: Mě tady v tom společenství, vlastně v tý strakonický farnosti, v tom širším našem společenství, právě jak říkala Zuzka, člověk vnímá nějaký dobro a já bych to třeba osobně nazvala pokorou, těch lidí všech, já mám prostě pocit, že co je tady dobrý je taková pokora a přijetí, že to jsem všude třeba nezažila. Někde jsem zažila určitou nadřazenost lidí co to vedli nebo tak a bylo těžký se mezi ty lidi dostat, necítila jsem tam to přijetí a tady ho cítím. A myslím, že ho tady cejtí hodně lidí, co přijdou třeba nově. A myslím, že ta pokora je fakt hodně důležitá, pokora toho společenství, těch lidí.

Já: Že přijímají bez výhrad.

M74: Přesně tak.

Ž34: V takový nevyvýšenosti, já nevím, ale jakmile by se to nějak narušilo a někdo by z toho třeba chtěl mít nějaký zisk, slávu nebo něco takovýho, tak myslím, že by to už najednou nebylo ono.

M74: Upřímnost, to je důležitý.

Ž34: to pak to společenství může úplně skončit. Proto je důležitý si tohle jako chránit.

Já: A co je tedy důležité ještě pro farní společenství? Co tam člověk zakouší navíc než v těch menších společenstvích?

Ž42: Já myslím, že to farní tmelí ty lidi v tom kostele, kdyby nebylo to farní, to širší, tak jsme pořád nějakí solitéři, kteří se takhle znají ve skupince 4 nebo 5ti, ale tím, jak to tyhlety věcí akce, já nevím, nebo ten seminář a tak, tak najednou člověk přichází do kostela mezi nový, takovou soudržnost, takovej tmel, takový lepidlo. Že se vlastně známe daleko víc a usmívá se člověk ne na jednoho, dva, ale na půlku, potom na $\frac{3}{4}$ a potom už je vlastně mnohem míň těch lidí, co člověk nezná a to taky nebejvalo, to je pár let zpátky a já jsem třeba neznala, teda znala jsem je od pohledu, ty lidi, ale nic jsem o nich nevěděla. Takový nějaký propojení.

Já: Máte všichni podobnou zkušenost?

M50: Člověk asi musí do toho vrůst do toho farního společenství, aby ho mohl poznat. Že to není samo sebou. Že to není tak, že budu chodit do kostela a tady mám společenství. Já jsem třeba před nějakýma 5ti lety znal 10 lidí a teď znám 200 lidí nebo víc. Tak prostě tohle není hned, že tam fakt člověk musí vrůst do toho společenství.

Ž42: Že se pro toho musí taky něco udělat, ne se nechat pořád jen nést nebo vést, ale že se musí něco udělat.

M74: ale ono v těch malejch , jako u nás, nikdo nechce nic dělat a když se pak člověk do něčeho dá a něco začne dělat, tak to pak na něj chrlí, co všechno má dělat a ty dělej a ty dělej a my budeme koukat, takhle to většinou pak končí.

Ž64: Za mě hodně taky tak a je tam hodně starejch, co nemůžou.

Ž40: to nevadí M, starý nebo mladý, ono se nechce nikomu (smích)

Ž64: Že nemají sílu už nebo něco novýho tvořit leckdy...ještě navíc jezdí ze vsí nebo tak, je to těžký.

Ž34: Jakže zněla ta otázka? Já jsem ji zapoměla?

Já: Co je důležité pro farní společenství.

Ž42: Já jsem si všimla, že si najednou všímá toho, kdo v tom kostele není. Že mi to není jedno. Řeknu si: ten už třikrát nebo dvakrát nebyl, co se děje.

M74: že je starost co s nim je, nebo takhle.

M50: to jsou ty dary, ty dary. Já jsem si dřív třeba nevšímal ničeho a nejednou člověk dostane nějakej ten dar...

Ž42: Já jsem třeba dřív chtěla, aby si nevšímal nikdo mě. Já jsem byla furt někde vzadu a přišlo mi to, že je to moje věc, že jako co má. (smích)

Ž36: Já jsem s tím měla na začátku děsný problém a řešila jsem to s R. Říkám mu, tady těch 200 nastoupenejch lidí, co s tím mám jako dělat.

M40: Ty vpředu, že jo.

Ž36: No vždycky když jsme chodili na tu přípravu a vždycky když bylo nějaký

Ž40: Skrutinium, to jste byli vpředu.

Ž36: Jo. Já jsem to vždycky prožívala a měla jsem z toho strašný obavy.

Já: A už je to teď lepší?

Ž36: Já už se teď každou neděli těším a když vím, že to nestihnu, protože malýmu odstříkávám mateřinu, protože nekojím, tak i když jsem každý ráno v půl šestý vzhůru, tak to je všechno vypočítaný na minutu, tak mě to mrzí, že nemůžu jít, třeba dneska jsme nebyli a takže už se těším. Značně jsme proměnila tenhle ten vztah, tu původní obavu, že je tam strašně moc lidí.

Já: A čím to?

Ž36: Asi si člověk zvyk.

M40: Já to mám teda ještě jinak. Já teda nevím, jak to pospat, to společenství tady. To je jak rodina. Tady s tím společenstvím mám pomalu lepší vztahy než s vlastní rodinou. Bohužel to tak je. Neudělám s tím nic, prostě s tím nehnu, ale samozřejmě bych rád, ale to společenství je úžasný. Já myslím, že hodně v tom společenství dělá ta hudba, ta kytara,

ty písničky z Koinonia, to je hezký, nevím jak to popsat, je ta prostě nějaká skupina lidí, která to nějak udržuje a ono se to nějak rozrůstá...

Ž34: Jen jestli to není ten Duch svatý (smích). Jak bylo minulý týden to biřmování, já jsem ho tam cítila a zase to hrozně prožívala.

Všichni: Jo, to bylo.

Já: A já tu mám otázku, jste mi nahráli: Jak působí Duch svatý?

M50: No já si nedokážu představit být bez Ducha, když si uvědomím jak působil v mém životě a jak vlastně můj život úplně otočil vzhůru nohama, tak si nedokážu představit, že by neměl být, nebo že bych mu nedokázal svěřit nějaký věci, nebo že v nějakých těžkých chvílích bych se na něj nemohl obrátit, nebo při modlitbě, když se někdo svěří, že má nějaký problém, tak toho Ducha prostě cejtím, že tam prostě je a když mu řekneme tak prostě pomáhá. Já to tak mám a i ty dary, já jsem nikdy nechtěl abych někde byl se starejma lidma a třeba jim něco podat nebo tak, nebo sloužit jim, to pro mě bylo úplně nemožný, ale vážně a najednou jsem prostě cejtíl, že mám jít do toho důchodáku a tam se modlit s babičkama a dát jim přijímání, to jsem si říkal, že to fakt nikdy dělat nebudu, no a odříkaného chleba největší krajíc, takže jsem tenhle dar dostal a já prostě vím, že takhle to je, protože já bych to fakt nikdy nedal, nikdy bych nedal, že bych mohl dělat vlastně s těma klukama, autistama, to je fakt a prostě když to člověk tomu Duchu svěří, tak najednou jde prostě všechno. Já teda v tom vidím, že je to velkej pomocník.

M42: Je to vidět i na lidech kolem nás, že se mění a i my se měníme a i my měníme ten náš pohled na ně. Že jako i nám ten Duch svatý otevírá ty oči. A že i to naše srdce se mění, že jak člověk žije víru není sám pro sebe a záleží mu na tom, aby v tom společenství byl k něčemu platnej. On rozdmýchává v člověku všechno dobrý.

M74: to není jen s lidma ve společenství, ale i mimo, když je s někým třeba v rozporu nebo tak a časem přijdou oba dva lidi na to, že to v čem si nerozumí nebo s čím nesouhlasí, že je úplně jiný a stanou se z nich i kamarádi.

Ž34: Já třeba toho ducha vnímám osobně jako radost a pokoj. To se mi pak stalo po tom biřmování, že jsem měla úplně obrovitánskou radost. Úplně, no prostě, já jsem nikdy nebyla nějaký veselý dítě a já jsem se po tom biřmování musela celej bez udržení smát. A pak takový jako nadšení jsem z něho měla, že mě začaly bavit nějaký věci, nějaký předměty ve škole, do té doby mě to vůbec nezajímalo a pak jsem měla najednou hroznou chuť něco dělat, něco tvořit, spoustu takovýho nadšení a myslím, že to bylo podobný u toho Sieverse a tam jsem taky vždycky zakoušela i tu radost i ten pokoj, takovej jakoby vnitřní pokoj a znovu i to nadšení něco, něco co jsem zrovna pokládala za důležitý. Tak já třeba vnímám to působení Ducha svatého.

Já: Jak to máš s Duchem ty?

M40: Docela zvláště. Duch svatý se podle mě nehodí na nějaký příručky a poučky, on si dělá co chce, takže to co se tu nazývá tou terminologií Ducha svatýho, tak to já jsem měl už přetím, když jsem se zabýval reiky a meditoval jsem. Už tehdy jsem měl třeba dar modlitby v jazycích, ale nenazýval jsem ho takhle, měl jsem dar uzdravování, bylo to tam, měl jsem právě i duchovní prožitky, který k tomu křesťanství šly. A ono je to tak, že i když člověk třeba ten křest nepostoupí, Bůh si dělá co uzná za vhodný. Možná věděl, že

tady někdy budu. Těžko říct, ale prostě bylo to tak. Někdy se mi úplně stává, že mám nutkání něco dělat, do něčeho se pustit. Takový to že se mi to pořád vrací. Já jsem se dřív věnoval věcem, kterejm jsem se prostě věnoval tak jsem byl poměrně vnímavěj na ty věci co se dějou okolo mě v tom duchovním prostoru, takže cítím, když tam není něco dobře, nebo naopak něco funguje a viděl jsem jak se lidi modlí, tak jsem chápal, že třeba o něco požádají a modlí se o tom, ale třeba růženec ten jsem vůbec nechápal a pak jsem na to přišel, jak je to silný a jak to funguje tyhle ty starý věci, přenášený ta staletí, sice to nikdo nikdo nepopíše nebo nevysvětlí, ale jsou to věci který fungujou a je to silná ochrana před nějakýma věcmi no a já si to tak nějak prožívám. Pro mě bylo třeba i zajímavý jak jsem se připravoval na ten křest a seděl jsem v tom kostele a vnímal jsem, jak probíhá ta mše a bylo mi tam poměrně příjemně a pak začali lidi chodit od toho přijímání a já jsem cítil jak jsou úplně jiný a to pro mě bylo takový a říkal jsem si a! tam na tom něco je. Prostě ty lidi jsou fakt jiný a vyzařovali ze sebe něco úplně jinýho. To je jako takovej můj postřej jinej. Občas se věci dějou.

Já: S Duchem svatým souvisí ta obnova, kterou jsme všichni absolvovali. Chtěl by ještě někdo dodat třeba svou zkušenost s tou obnovou?

Já: Moje zkušenost s obnovou.

Ž42: Co se týče prožívání víry, tak seminář v Duchu mi vlastně všechno úplně obrátil. Protože i když jsem si myslela že vím, co je modlitba a co je nějaká modlitba na Písmem, tak mi tenhle seminář otevřel úplně jiný pohled na to vnímání Písma a nastartoval mě k tomu prožívání hlubokýmu. Dřív to bylo, prostě nic mě takhle nikdy neoslovilo.

Já: Moje zkušenost se seminářem a modlitbou.

M40: Mě trošku děsej ty davy, jak je tu celá místnost lidí. Já tohle nemusím, normálně.

Ž36: Já to mám stejně, taky davy nemusím.

M40: Mě teda překvapilo, že když člověk dělal ty cvičení, co tam byli, že se ty věci dávali do pohybu a člověk byl víc spojenej s tím Bohem a Duchem svatým, bylo to najednou hlubší, člověk byl najednou naladěnej na něco jinýho.

M50: Já myslím, že než jsem uvěřil, tak jsem taky měl docela hodně duchovních prožitků nebo takhle, ale nikdy nebyly tak hluboký a v tom semináři jsem toho Ducha začal přijímat víc i toho Pána.

Ž42: Já jsem ho měla taky předtím hrozně vzdálenýho.

M50: Najednou jsem měl pocit, že s ním fakt mluvím, když mu to svěřím, dostal jsem tu jistotu toho, že on teda koná. A v tomhle byl pro mě ten seminář hodně důležitý, já prostě od té doby věděl, že když mu to odevzdám nebo se za někoho pomodlím, tak on s tím jistě něco dělá. Do té doby jsem to nevěděl, spíš jsem si říkal, tak kdyby si náhodou, ale ten seminář mi dal větší jistotu, že Duch působí tak jak on chce. Že to není vůbec když se modlím za to abych dostal moudrost, tak ji dostanu, ale že dostanu to, co on chce.

Já: Tak já bych měla ještě jednu otázku: Jak žiju víru mimo společenství, mimo farnost, třeba ve světě okolo?

M50: Tak já to mám třeba tak jako v práci. Tam se za to nestydím, že jsem věřící a i v tý práci mi to pomáhá, pomáhá mi to ve všem možným, ale i v tom osobním životě mi pomáhá to že věřím, třeba když vidím ty můj kamarády, když jim někdo zemře, tak jsou z toho víc zničený než já. Já mám nějakou vizi dál, ale oni ne. V tom je ta moje víra naproti tomu světu. Hlavně ten můj život se změnil tak, že mě ten svět bere jinak než mě brával dřív.

Ž34: Já v tomhle mám třeba rezervy. Já když jsem před lidma a měla bych jim třeba něco říct, tak to já prostě nedokážu, já si na to třeba netroufám.

M84: ale no musí zase přijít chvíle, když se s tím člověkem dostanu do kontaktu, aby vědel co a moh mu něco říct...

Ž34: Ale je to i třeba u mých příbuzných. Třeba u mojí babičky a člověk tuší, že jediný co by jí třeba pomohlo je s ní mluvit o Bohu víc, ale stejně toho nějak nejsem schopná a bavíme se tak že se třeba nebavíme a nevíme co si říct.

M84: v rodině je to ale ještě těší než s jinejma lidma.

M50: To já tak nemám. Mě to s cizíma lidma jde. Když jsem byl ještě obchodník a tam byl nějaký pán smutnej, tak mu říkám, já se za vás pomodlím a začal jsem se modlit a najedou z něj vypadlo: no já taky chodím do kostela. A já říkám: no vidíte a jedem. No vždyť to jde!

Ž42: No to každěj nemá tenhle dar, L...My s M máme takový rezervovaný přístup.(smích)

M74: Ale je to tak, že takový věci (modlitba) spíš toho člověka přivedou na jiný myšlenky než povídání okolo nebo tohleto. Pojd' se pomodlit a uvidíme co to s námi udělá.

Já: Za nevěřící přátele, co mám se modlím a nevádí jim to.

M74: Fakt je že i v rodině když je potom něco zlého a ty lidi se i na člověka obrací a ptají se, co myslíš a co tohle a já říkám, tak se pomodli a uvidíš, já se budu modlit taky i na dálku s tebou a uvidíš jestli to pomůže.

M64: Ono to lidi i uklidňuje, jsem i zažila pohřby a to je takovej dar ten růženec, úplně člověk takovej pokoj v sobě cítí

M50: Já tam mám ty kluky, ty autisty a jeden vždycky příběhne a říká L, L, řekni ten Otčenáš na mě to zase jde. (Smích) A já ho obejmou a jde se.

M74: A jsi tam spokojenej?

M50: No snad jo.

Já: Tak kromě L nemá nikdo toho evangelizačního Ducha, že by šel do ulic a zpíval.

M50: Já to mám od těch svědků.

(Smích)

Ostatní: A taky od těch Křišňáku.

Já: Ono se to v něm nakloubilo.

(smích)

M74: Ty svědci k nám chodili k baráku asi 5 let, já jsem jim pořád říkal, ať dají pokoj, a po pěti letech toho nechali.

Ž42: Já si myslím, že jsem trochu evangelizačního ducha v sobě našla, ale musím se vždycky za něco skrejt, třeba když jsou to lidi neznámí, tak se ráda skreju za hudbu. Jít na náměstí a říkat Ježíš tě miluje bych fakt nedokázala. Z různých důvodů a ani na to nemám povahu. Tak se ráda skrejuvám za tu hudbu, ale když sem přijdou, třeba teď jsme měli ty kurzy Alfa a ty lidi už přijdou za jasným cílem a ví proč jsou tady, tak pak už jo, pak už je schopnej člověk. Něco říct nebo tak.

M50: Já myslím, že když člověk začne poslouchat toho Ducha, tak se mu ten život prostě obrátí. A je to na něm vidět, že to žije tu víru. Tak to mají všichni, to je vidět vždycky na všech, se začnou pomaličku zapojovat a ty si říkáš hele, ten není úplně mrtvej.

Ž36: Já si myslím, že když ten člověk toho druhýho zná tak to o něm ví. Třeba ty moje děti ve škole to věděly, a já jsem jim to nijak nenutila, tak to nějak vyplývalo, když se slavili nějaký svátky, tak jsem jim vysvětlovala spoustu věcí nebo tak. Já nemám tu výhodu jako Zuzka, že učí náboženství, já jsem učila jenom češtinu nebo dějepis, ale ty děti se ptají a zajímá je to, když jim to člověk podá proč tam chodí a co se přitom děje, tak oni se ptají.

M50: Já teda myslím, že to mají i dospělí. Že když někomu řeknu, že je to takhle, tak se hned vyptávají. Že když řeknou pustíme si koledy, tak řeknu, že to je kravina v adventu a oni se hned začnou ptát.

Ž42: Ať po 24!

M50: No tak!

Ž42: Tak naše děti chtějí koledy celej rok, my máme jednu desku.

M50: Tak jsem jim pustit roráty.

VIII.

Obnova v Duchu svatém – reflexe

-Myslela jsem, že se umí modlit

-našla jsem přátele

-příběhy lidí

-sdílení věcí, který jsou pro nás důležitý, který nemáme možnost sdílet s rodinou či kamarády

-člověk si vždycky čas najde na modlitbu, jsou to výmluvy, že ho nemá – jde o rutinu

-přímluvná modlitba

-možnost potkal super lidi, pro ty co se nesnadno seznamují

-odvaha se do toho pustit, plus povzbuzení od ostatních

-bylo to krásné být tu s vámi

-svědectví

-prospěšné pro ty co měli víru od dětství v nějaké formě

-kmotří: díky že se mohli modlit a být s účastníky ve spojení – obohacuje nás když vidíme jak rostete a kvetete

-první rozeslání mohlo i odradit

-nebyla to jeho cesta, ale první akce toho druhu, kam chodit včas a rád – vlastně mu to bylo ze začátku nepříjemný, ale cítil „dloubanec do zad“ že to má zkusit.

-chce to odvahu se do toho vložit – silnej zážitek, ale pokaždé je to jiné

-člověk tam vždycky vidí kus toho co sám zažil

-v kostele jsou vidět lidi, co seminářem prošli, jak jsou jiný (rozzářený)

-odvaha je prvotní, něco změnit a jít do toho

-přehoupnutí z toho toho že se bojím, že se mi nechce

-je to výzva

-jak neztratit to co Pán dal - setkávání a četba Písma (setkávání motivuje k četbě).

Příloha č. 2 Rozhovory k případové studii z malého společenství

I.

J: Já mám úplně první otázku: jak jsi uvěřila nebo jak jsi přišla k víře?

K: K víře jsem přišla nejvíc asi jako přes babičku jako dítě a po té revoluci jsem začala chodit na náboženství a hrozně mě to do toho kostela přitahovalo a hrozně mě bavilo to náboženství a strašně mě ne nadchly ty sestřičky ze Štěkně, tak mě to prostě u nadchlo v té doby a to nadšením mi vlastně vydrželo až do teď.

J: Můžeš to nějak rozvést, jak to šlo postupně?

K: Tak v době té revoluce mi bylo devět a na náboženství jsem chodila až do té osmičky a v té době jsem chodila hodně do kostela ve Vodňanech, potom na střední jsem chodila hodně do Chrášťan, protože jsme tam hodně jezdili za babičkou a dědou. A mám pocit, že mi to tam bylo i v těch Chrášťanech v téhle době bližší, než ve Vodňanech, hlavně ta osobnost toho jáhna, co tam byl v té době, protože byl takový víc lidský, než ten polský kněz ve Vodňanech, tak mi to nějak přišlo tam v těch letech bližší, a pak na výšce jsem se zase vrátila víc do Vodňan, protože jsem nějak toužila někam patřit nebo být nějakým společenství, tak jsem byla ráda že mě nějak přijala ta parta ve Vodňanech, co se scházela na faře. To bylo v té době když tu byl Zbyšek, a pak mi vlastně přišlo, že s každým dalším knězem jsem si rozuměla víc a víc.

J: A kdy jsi byla u biřmování?

K: No s tebou, 2020.

J: A bylo to pro tebe nějaký jako důležitý?

K: Brala jsem to jako že to byl takový důležitý životní mezník, že jsem nějak v té době cítila, že i potřebuji Dar Duchů svatého ke své další práci, protože v té době už jsem i učila náboženství a za biřmovacího kmotra u mě byla i kamarádka kterou jsme se na veřejně hodně podporovali, ona byla z nevěřící rodiny. A chodily jsme spolu hodně k Salesiánům do Budějovic na čtyřák na mše. A chodily jsme tam i na to spolčo, já asi potřebuju kolem sebe hodně to společenství těch lidí.

J: Jak jsi se dostala k tomu, že jsi začala učit náboženství?

K: To mi v roce 2003 nabídl Zbyšek, že mě oslovil, že hledá, že oslovil Magdu a mě. Tak jsme se sestrou Veronikou takhle ve třech učily. Že já jsem nejdřív učila na Alešovce, pak jsem se přestěhovala na Bavorovskou, takže to bylo z jeho iniciativy a jsem mu vděčná, že mi to nabídl, protože vlastně nevím, jestli bych se k tomu jinak dostala.

J: A to jsi učila až do teď?

K: no já jsem měla pauzu vrátila jsem se k tomu až na mateřské s Maruškou, takže při Vojtovi a Jirkovi jsem měla pauzu. Tak už jsem učila furt až do teď.

J: Jak si se vůbec dostala k tomu našemu spolču?

K: Já mám pocit, že nějak blíž mě nalákala Bětka. Já vím, že jste se nějak scházeli a já jsem se nějak nemohla dostat od těch dětí, a pak mě nějak víc inspirovala ta Bětka, která říkala přijď a pojď, že byla takový tahoun pro mě, že jsem šla a jsem za to ráda, i když jsem takový lempl nechodím pravidelně a dost často jsem unavená a vyřízená, že už nemám teď moc sil, ale doufám, že se to zase zlepší, až se to v práci zajede a tak.

J: Když bys promluvila o tom, kam jsi vlastně patřila do farnosti. A jak jsi to vnímala?

K: Po té revoluci jak jsem chodila na to náboženství, tak jsem se cítila hodně vodňanská, že tam patřím, pak jsem měla takové období, když odešel ten Slávek tak to byla pro mě taková velká změna, že jsem se líp cítila v těch Chrástřanech, tam vlastně nebylo žádné společenství mladých, tam se chodilo hodně v neděli do kostela a pak jsem tam prostě byla s babičkami, takže já jsem tam spíš patřila do společenství seniorů a potom zase na to vejšce se jsem se vrátila do Vodňan a chodila do toho společenství na faru s vámi.

J: a ty jsi ještě chodila někam těch Budějčích?

K: Tam jsem chodila k Salesiánům. Společenství pro vysokoškoláky, vždycky po mši večer, ale ono tam bylo obrovský množství studentů. Ale neměla jsem potřebu tam chodit pravidelně, protože to bylo fakt masový a moc jsem tam nikoho neznala, protože tam byli studenti ze všech výšek v Budějčích, my jsme tam byly spíš s tou Kačkou, a ještě jednou kamarádkou společně a spíš jsme tam seděly a poslouchaly a moc jsme se nezapojovaly.

J: Můžeš promluvit o ty zkušenosti co máš s našim společenstvím?

K: Pro mě je hrozně to společenství důležitý, to že máš přátele, lidi, o které se můžeš opřít nebo jim něco jakoby říct, když ti třeba není dobře. Je to pro mě hodně důležitý, protože já mám ráda Ty menší společenství Ne takový ty davový akce a davový věci, a i to že jsme ty rodiny dohromady je důležitý a je to pro mě takový intimnější prostředí, a to přátelství je pro mě hrozně důležitý, že i ty děti se mezi sebou můžou přátelit, že věřím, že to bude mít i pro ně pokračování, že věřím, že jim to vydrží i do dospělosti jako nám. A to že nás spojuje Ježíš nebo že jsme v té víře spojený je prostě skvělý.

J: Jakou myslíš, že má mít roli společenství ve farnosti?

K: Já si myslím, že jako důležitou myslím si, že by se ty společenství měli tvořit v každé farnosti všude a vím, že mi nějaký lidi často říkali, že se ve farnosti cítí nepřijatý, že prostě přijdou a potom kostele, kdy skončí mše si jich vlastně nikdo nevšimne, a že se tam cítí hrozně cize a já tenhle pocit znám taky, hrozně oceňuji, že to tam teď tak není, že pod tím že si můžeme tam stoupnout a pozdravit se usmát se na sebe a popovídat si třeba, že je to hodně důležité, aby se ty lidi cítili že někam patří, a to vím z okolí, že ne úplně všichni se v té farnosti takhle cítí nebo v církvi.

J: A to si myslíš že jenom farnost člověku nedá?

K: No myslím že ne myslím, že třeba ještě nějaké další menší společenství.

J: Co pro tebe znamená víra?

K: Víra je důležitá pro mě, je to vlastně i můj životní styl, cítím se věřící jako dobře, beru Boha Ježíše jako svého přítele kamaráda, kterému můžu všechno říct, a vím že je nebo mám i takový zážitek od dětství, že prostě je, když jsem si prostě říkala, že on fakt je.

Byla jsem vlastně v takové situaci na základce byla jedna paní učitelka, která si na mě hrozně zasedla a když byly nějaké matematické testy, tak já jsem musela psát dva třeba, takže vím, že jsem napsala jeden a tam byla známka třeba za 2 a ona ne ne ne, já mám pro tebe ještě těžší variantu. Nevím, jestli mě je chtěla třeba vybičovat nějakému většímu výkonu nebo k lepším výsledkům. Ale vlastně skoro každou hodinu jsem věděla že můžu stát u tabule a budu zkoušená, takže vím že jednou mi dala ještě další test, a že mě posadila až dozadu do poslední lavice, a otočila se k ostatním a já jsem se fakt modlila a říkala jsi to fakt nedám, to jsou strašně těžké úlohy a fakt jsem brečela a modlila se, a najednou jako kdyby mi Ježíš vedl ruku, mysl a já tam úplně všechno vyšvihla bez chyby za jedna. A vůbec nevím, jak se to stalo, ale vím, že jsem s ním byla tak napojená, že jsem prostě věděla, že je.

J: Kolik ti bylo?

K: 5.třída, a to jsem fakt pocítila niterně, že existuje a další zážitek byl, že vlastně zachránil moji mamku před utonutím. To bylo, když jsem byla dítě a mamka se topila, protože sousedka jí řekla, že když doplave doprostřed rybníka na Bendáku tak se tam může u těch leknínů postavit. Tak mamka je dobrá plavkyně, tak tak se chtěla postavit nebo si odpočinout a najednou se začala topit a já viděla jenom ty ruce byla jsem tam tenkrát se sestřenicí s Eliškou, a ještě jednou kamarádkou a bylo to fakt hrozný a mamka pak říkala že se fakt hodně modlila, že prosila za to, že má malý děti, tak ať se neutopí, a pak se zachránila. Protože já jsem v tu dobu neuměla plavat a nikdo z nás by tam nedoplaval. Nikdo by ji nemohl pomoci, takže prostě vím, že ten Bůh funguje.

J: Ještě něco co ti ta víra dává? To zní že jsi vlastně nikdy nepochybovala.

K: Jsem nikdy nepochybovala a mám pocit, že k té víře přistupuji tak nějak prostě, já nejsem žádný teolog nebo to, ale cítím ty věci nějak lidsky, cítím to nějak vnitřně, že to tak je, že jsem za to moc ráda a fakt mám toho Ježíše hodně jako ráda. Jak mám ráda ty děti, tak mám pocit, že všechno беру nějak děcky s takovou dětskou radostí. Já jsem zjistila, že mě strašně naplňuje nebo hrozně mi působí radost, když je někdo takový pokorný a něco jako umí. Včera jsem byla na koncertě a tam hrály smyčce a já si říkala ty jo Panebože to je krásný, když má někdo takovýhle talent a dary, že jsi jim to dal, takže mě to fakt naplňuje radostí.

J: Jak to máš s modlitbou, jaké způsoby ti třeba vyhovují?

M: Já musím říct, že sem hrozný flink teď. Když jsem byla mladší nebo za svobodna, když jsem neměla děti tak musím říct, že jsem té modlitbě věnovala daleko víc času a nebo mi přišlo, že na to mám víc času, že jsi byla víc v klidu, teď to mám spíš tak, že si dávám takové střelný, třeba u toho když mě něco oslovuje. Při večerní modlitby fakt někdy často usínám a vím jakože mám Boha ráda, ale uvědomuju si, že by to mohlo být lepší, že bych se mohla být soustředit a věnovat tomu víc času, ale říkám si, že nastane zase doba, kdy to jako bude víc v pohodě.

J: A modlitba ve společenství, vyhovuje ti?

K: Jo třeba mám moc ráda ten společný růženec, ale jinak ve společenství jsem spíš typ co hodně poslouchá, to je takový můj hlavní rys, že radši poslouchám, ale jsem třeba za ten růženec hrozně ráda, protože vím, že se ho sama v klidu doma nepomodlím, v tom

společenství to nějak jde bez rušení, že najednou se na to nějak víc soustředíš, a nemáš v okolo sebe ty děti a další věci, co tě rozrušují.

J: U té modlitby vlastními slovy nevádí ti že ty ostatní mluví a ty třeba ne?

K: Ne. Já myslím, že jsem hodně tolerantní a vím, že mi to nevádí. A vím, že když má někdo potřebu se třeba vyprávět z těch věcí, tak mně to nevádí a nepohoršuje. Mě to nerozčiluje. O to já víc zase mlčím. Mě to nevádí, já fakt ráda poslouchám a je to i podnětný. Já třeba můžu říct, že mě hrozně dostalo, když jsme měli duchovní na Lomci a Martina jak vůbec s tou Aničkou co prožila, to mě úplně rozbřečela a bylo to pro mě hodně hluboký, že jako je obdivuhodná nebo Bětka je pro mě obdivuhodná, jak to s tou Janičkou zvládla se s tím vyrovnat, a to říkám že sama nevím, jestli bych to takhle někdy dokázala, tohle je pro mě hodně inspirativní jak jsou silný.

J: co bys řekla k tématu kněz?

K: My máme štěstí, že tu máme skvělého kněze. No já nevím, co bych ještě řekla a vím že jsou horší kněží jí, že jsou jakoby lepší, vím že mi to mělo být tak, aby ten kněz nějak prostě trochu reflektoval tu současnost a tu současnou situaci, protože mám pocit, že jsou někteří který ustrnuli v nějaké době a konzervativně trvají na nějakých věcech, který už jsou dávno pryč, že se mi fakt líbí na tom Pepovi, jak je nesmírně vzdělaný a zároveň tak nesmírně lidský. A jak je otevřený všem, že dokáže oslovit různý lidi hledajícího nevěřícího věřícího, že je to jako úžasný, že kdyby tohle měl každý kněz takovýhle dary Tak to by bylo pro církve i pro ostatní hodně obohacující, ale zažila jsem jako dítě i kněze, který mi vynadal ve zpovědnici, že nemluvím dost potichu, nebo že to neříkám, přesně tak jak se to má říkat. No já si myslím, že ve farnosti je hodně důležitý, že je takový tahoun těch věcí nebo by měl být, že by měl nadchnout ty lidi pro ty věci, i když jsou třeba nelehký, aby se někam ty věci posunuly a zároveň je skvělé, když je třeba ještě přítelem. Tak to je fakt bonus, který motivuje, to je ohromná motivace, to je skvělý no.

J: A téma církve.

M: Člověk tam prostě patří, jsem ráda, že tam patřím, ale občas mám trochu jiné představy, než je realita. Nezasťírám, že mám jiné představy, o tom kdo by měl být biskup, nebo jaký by to měl být člověk, byla bych ráda, kdyby to bylo jiné a kdyby tam bylo víc lidskosti a větší zájem o pastorační, jsem ráda, že jsem součástí církve, ale vidím ty chyby a vidím, že se někdy nepoučím a třeba z toho co se dělo už v minulosti. A že bychom měli. A že bychom se měli otevřít světu a nebýt zakonzervovaný nebo bazírovat na takových, já říkám někdy hloupostech, protože když někdy přijdou ty lidi, tam tak se fakt cítím nepřijatý, a fakt jsem s hodně lidmi mluvila, že to tak cítí, a že pak říkají, proč by jsme tady byli, ta církve nás prostě nepřijímá a nechce a někdy na nás kouká, že jsme ty horší a to je špatně. Takže strašně důležitá ta otevřenost přijímat ty lidi ať už jsou jakékoliv, když tam někdo přijde, tak ho prostě přijmout.

J: A máš ještě něco na závěr?

K: Že jsem ráda, že máme tohle společenství a že se můžeme navzájem podporovat.

II.

J: Jak si vůbec uvěřila. Jak jsi přišla v víře?

M: já to beru jako součást svého života úplně od začátku, jak se naši i s námi odmalička modlili a chodili s námi do kostela. Takže tam nemám nějaký moment, kdybych pochybovala, já jsem jsem se prostě už narodila jako věřící. No nemám pocit, že bych ani třeba měla období, že bych nevěřila nebo tak. Co tam máš dál?

J: Jak si vzpomínáš na začátky toho našeho setkávání?

M: Mám to spojené s Martinou a s těmi jejími neuvěřitelnými zážitky. Když se zkusím soustředit tak to pro mě znamenala plno novinek, jak si tam třeba říkala tu historii nebo nějakou teologii, nebo jak ta církev funguje, tak mi to hodně otevíralo oči, protože nejsem ten knihomol, co by si to někde četl sám. A ještě to bylo v době, kdy jsem měla docela relativně čas, to jsem byla na mateřské. Takže to bylo takový dobrý vypadnutí od dětí. Pak ten babinec scházení se s holkami to bylo dobrý. Nějaké jídlo to bylo taky dobrý. Smích. A ta Martina že byla nová pro mě.

J: Pamatuješ si, proč si začala chodit?

M: No ty jsi mi poslala SMS, ale poprvé jsem nešla, protože jsem vždycky potřebovala čas, vždyť to znáš, tak jsem šla až nějak podruhé potřetí. Ono to nejdřív bylo na faře ještě za Čepļa, no takže na pozvání tvé sms, nějak jsem předtím ani nepřemýšlela, že bych někam chodila. To asi ne.

J: Můžeš povídat o tvé farnosti, ve které jsi vlastně pořád, protože ty jsi nikdy neměnila farnost. Jak se tam třeba cítíš a tak?

M: Tak u mě je to závislý na tom, jak je farář. Takže když tu byl Čepļa, to fakt bylo tragický. Jsem tam prostě chodila jenom proto, protože jsem musela. Hraješ na ty varhany, tak to je prostě určitá povinnost. Tak už jsem ho ani moc neposlouchala a tak. Když pak zjistíš, že ti lže do očí, to fakt nemám ráda. No nechci říct, že u mě skončil ale trochu jo. Takže je to odvislé od faráře. My se potkáváme po mši, si tak jako povídáme před kostelem, jednou za rok je farní den, tak to nějak moc nevnímám jako partu, a pak teda s vámi když jsem byla. Asi nic dalšího.

J: Když jdeš třeba jinam, tak se necítíš tyhle domácky? Nebo jak to máš?

M: Tak to se necítím, protože když do někam jinam, tak to tam beru, že jsem na návštěvě a poslouchám tam ty varhany a to si užívám. Nemám tam to hraní spojené se mší, tak když jsem někde jiné jinde tak jako vypnu a lépe se soustředím. I když třeba dneska, jak jsme byli, Verča hrála, nehrála jsem já, ale furt to máš nějak spojené s tím kostelem. A ve farnosti, takže když jsem mimo tak to možná prožívám víc bych řekla. A teď Pepou je to taky dobrý, to se to prožívá snadno.

J: Můžeš promluvit třeba o tom co tito spolčo dalo za těch let vlastně celkem dost s námi? Co ti to přineslo proč jsi tam vlastně chodila?

M: Chodila jsem tam, protože mi s vámi bylo dobře. Cítila jsem se tam dobře, že jsem se tam fakt něco dozvěděla. Ale to už jsem taky jednou říkala, že jak máte občas takové nestandardní názory nebo se to lišilo od toho co mi říkali vždycky doma, takový to pan

farář má vždycky pravdu, vždycky cokoliv dělá a tak je to vždycky dobře, a přitom to tak třeba není. Tak vlastně ty moje pochybnosti, co se mi honily v hlavě jste mi potvrdily, najednou mi to nepřišlo tak čarodějnický, jako do té doby. Že je vlastně v pořádku být vůči církvi nějakým způsobem kritická. Nebo mít kritické myšlení vůbec. Tak to se mi líbilo. Tak jsem to v sobě mohla nějak odšpuntovat asi tenhle kanál. A pak ještě další věc, když se tam pak řešili ty různé vztahový trable, tak jsi měla o to raději svého muže. Že jsem zjistila, že to jde i jinak, že to může být někde mnohem horší. To je taky dobrý.

J: A jak vnímáš vztah mezi farností a menším společenstvím?

M: Já bych neřekla, že mám s tou farností nějaký problém. Ale zároveň tam není nějaký jako hlubší vztah jako mám s vámi, takže mi přijde, že se to nedá porovnávat. Že je to úplně jiná kategorie. Ve farnosti se cítím jako součást, ale v tom společně byly prostě ty vztahy navíc.

J: Co pro tebe znamená víra?

M: Znamená to pro mě kotvu, a když třeba někdy nevím co a jak, tak si můžu popovídat a říct panebože co teď. Když fakt nevím. Že si pak třeba zajdu i v týdnu na mši. Oporu. Taky ti to dává takové mantinely do života. A život v pravdě. Amen.

J: Jakou roli má kněz ve společenství

M: Měli jsme tu čtyři kněze, co si tak pamatuji. Zibák, Čepl, Tomáš a Pepa. Tak já myslím že ty kněží udávají směr a pak třeba když se třeba Tomáš zavřel na tu faru a vylezl s prominutím jenom na tu mši, to už tě pak taky hází do nějakého modu, jak ta farnost funguje, a Pepa je třeba akční, takže třeba jdeš někam, kam bys jinak nešla. Takže kněz takovýto tempo udává a když to člověk vnímá, tak se na to může chytit a podle toho žít, a je dobrý, že ten farář může být inspirativní. Třebas ze kněze, který ti fakt nesedí třeba z Čepla, co si jako vezmeš? To že můžeš klidně lhát a vymýšlet si?

J: Tak myslíš že když ten kněz chce být inspirativní tak musí být věrohodný?

M: Jo to určitě to, ale to platí i obecně třeba i rodiče vůči dětem. Co po nich chtějí, to by měli sami dělat nebo i v práci vůči uživatelům a kolegyním. Jo být věrohodný a žádný Potěmkin, to se potom prokoukne. Třeba Pepa ve srovnání s Zibákem. Nebo Cukrouš. Aby tam prostě nehrál divadélko. A nedělal to jenom proto, že se to má, ale protože to opravdu cítí a chce to tak dělat.

J: Poslední otázka. Jak to máš s modlitbou.

M: Co mi nevyhovuje to víš mě, prostě fakt vadí říkat před ostatníma něco nahlas. To mám v sobě a prostě vím že už jsem dospělá velká holka, ale ještě jsem to nepřekonala.

J: A vadí ti třeba i poslouchat ostatní?

M: Ne to ne to já i o tom přemýšlím, co ostatní říkají. A kolikrát mě to i inspiruje. To mi nevadí. Třeba když jedu sama autem, tak si tak přemýšlím a dám si i desátek to je takový pro mě ideální nebo večer, když už je tady všude tma, tak, než zavřu oči. Tak si proberu ten den a popovídám si, takže asi tak. Jak se to jmenuje tohle? Individuální modlitba. A třeba s dětma, když se modlíme, ale to beru jako takový dětský modlitbičky, ale teď třeba přes prázdniny jsme to úplně vypustili, protože i chodili spát dlouho, tak jsem si říkala,

že mi to i chybělo a ono ti to dá takový ten režim v té modlitbě, i pro děti i se od nich dost dozvíš, co třeba zažili za ten den, takže tyhle ty dvě polohy.

J: Co ty a církve?

M: Církev si představuju jako nějakou instituci.. Myslím, že je dobré, že v této instituci, stejně jako všude jinde, to je - co se týče lidí mající v církvi funkci - pestré... jsou zde lidé, kteří žijí tak, jak kážou, jsou tu kariéristi, co jsou rádi centrem pozornosti, jsou zde i zahleděnci sami do sebe, kterým jsou lidi úplně ukradený, najdou se tu i životní ztroskotanci i ti, co vše přijímají s pokorou ... a že si tuhle skutečnost můžeme také uvědomit

Když se kouknu kolem sebe, tak papež, náš biskup, Pepa, protivínský farář, Zibák s Cukroušem, Roman ze Strakonice, bratránek Vojta... to už je celkem pestrá paleta 😊

To mi dává zkušenost, že i když jsme na 1 lodi, tak nemusím se všemi souhlasit... od těch "lepších" se mohu inspirovat, ti "horší" můžou být pro mě varováním, k čemu lze sklouznout. Že se nemusíme chovat jako stádo, ale jako samostatně smýšlející ovečky, které ví, co a proč dělají, a které si mohou vybrat "svého" pastýře podle svého gusta 😊

J: A chtěla bys ještě něco říct k tomu celému?

M: Jsem ráda, že věřím, jsem ráda, že jsem neprošlo nějakými šílenými životními kotrmelci, ale že jsem prošla zkušenostmi, který mě utvrdili v tom, že je to ten správný směr.

III.

J: Jak si přišla k víře?

R: jak jsem uvěřila teda, musím říct, že to přišlo postupně teda nebylo to u mě úplně automatický, automatická věc, nebylo to darem od rodičů předané, začalo to jako pozvolna postupně. Jako první takový okamžik byl, když jsem potkala Radka, aniž by chtěla, tak to nějakým způsobem začalo. To mi bylo necelých 16. Potkali jsme se v květnu a já mám koncem června narozeniny. Takže skoro v 16ti. Začalo to tak, že já jsem celkově tomu vztahu moc nedávala Já jsem byla zklamaná z předchozího vztahu když jsem měla známost předtím na dva měsíce a to fakt nešlo a tak jsem si říkala nebudu nic řešit no a ten Radek nějak, když si to promítám tak každý jsme úplně jiný ale něco tam bylo co na Spojilo. Asi jeho větší zájem o mě, poměrně dlouho jsem se nechávala dobývat, Já jsem byla v tu chvíli taková dost nedobytná A on jako o mě furt projevoval zájem, ale byl to takový zájem který mi neškodila nebylo to žádný vnucování takový to bylo nenásilný zlehka. Tak to nějak začalo a během prázdnin jsme se nějak víc sblížili a na podzim to nějak začal brát víc vážně nebo trošku jiné a představil mě v podstatě nejdřív jeho bráchovi a pak svojí babičce tady v Albrechticích, a mě ta jeho babička strašně oslovila, protože já se za svojí babičku neměla už a najednou mi to přišlo jako kdybych měla znova svojí babičku. Jsem tam u nich byla vždycky vítaná a vždycky jsem se tam cítila strašně dobře. Takový rodinný přijetí mi to vždycky přišlo Radkova mamka a všechno to bylo takové docela dobrý. A pak přišla taková otázka bylo to ze strany Radkovo rodičů že oni jezdí v neděli vozit babičku do kostela a pak tam na oběd a pak tam s ní jsou a tak se zeptal jestli nechci jezdit s ním. A to byl ten okamžik když jsem do toho kostela vstoupila byla to ve skočicích oni mají fakt takový zvláštní kouzlo. Mně to tam docela dostalo i to prostředí že to není nějaká velká stavba která může vzbuzovat respekt a obavy a přijde mi že ty Skočice jsou takový jiný že jsou takový maličký komorní a prostě se mi tam líbilo. Tak jsem tu nabídku přijala a vstoupila do kostela a samozřejmě jsem nechápala co se tam děje neměla jsem jako vůbec ponětí A trvalo mi to možná čtvrt roku půl roku nebyli jsme tam třeba každou neděli třeba od neděli jak to zrovna vyšlo, trvalo to možná půl roku než jsem začala nějak víc vnímat co se tam děje a začala jsem mít otázky. Něco mi řekl i Radek, proto v tom byl vychováváný, něco i jeho mamka. Ona byla v té víře asi víc zajatá, ty chlapi to mají jinak, Radkovo mamka mi k tomu řekla svoje A co se děje v kostele proč se děje a tak dále a o jejím vztahu k Bohu k víře, řekla mi i nějaké příhody co se staly Radkovi a jeho bráchovi, že byli třeba na pokraji Mezi životem a smrtí a to byly pro mě otázky a odpovědi které mě vedly k zamyšlení že každý tady máme vyměřený čas že jsme pod nějakou boží ochranou že každý tady máme nějakého Anděla strážného a ovlivnit to nějak nejde, musíme tak nějak vnímat to že nebo tak nějak jsem z toho pochopila, že by jsme měli být otevření Bohu a vnímat a vnímat jeho blízkost a nechat ty věci na něm To jsem jako z toho pochopila a začalo mi v tom kostele být dobře. Někdo třeba řekne mě dělá dobře jóga, já rád medituju a mě v tom kostele začalo být tak dobře že jsem si tam vždycky odpočinula, Já jsem tam třeba začala myslet řeknu příklad když jsem začala studovat tak jsem si tam řekla že mě čeká těžká zkouška A že bych byla ráda abych ji zvládla a takhle jsem tam to v tom kostele nechala a asi jsem tam dostala nějakou sílu že jsem to pak prostě zvládla a zvládla jsem toho poměrně hodně, a v tu chvíli pro mě začala být neděle jiná, jiná než evšední dny. A najednou jsem zjistila že to společenství že ty křesťani nějak žijí jinak než to co jsem předtím poznala rodiče mi v tom nebránili, prostě to přijali a já se na druhou stranu snažím a nikdy jsem nechtěla aby mě brali jako nějakého fanatika aby to brali tak nějak normálně a já jsem se před nimi snažila

vystupovat jako úplně normální člověk, protože mi bylo jasné že někteří to berou ty jsou divný protože chodí do kostela a jsou takový a makový. A já jsem se úplně nesnažila tlačit moc na pilu abych doma zaváděla třeba nějaké modlitby a tak když nechtěli tak nechtěli ale třeba byly otevřené vůči zbyškovi. A to mi udělalo dobře že ho měli rádi protože vždycky když s ním přišel tak jim přinesl domů takový ten pokoj a oni z toho třeba žili půl roku jim prostě přinést domů požehnání, už jsem tam třeba nebydlela tak tam přišel a oni říkali že se s ním cítí dobře. A já jsem prostě říkala že je to skvělé ho takhle vnímají. Mě Pak přišlo docela škoda že když Zbyšek odešel tak oni byla hodně fixovaný na něj že se tak jako stáhli zpátky že to byla jako fixace na jednu osobu že to nějakým způsobem padalo, A u mě to bylo všechno Tak jako pozvolna a pak musím říct že asi po dvou letech od té doby co jsem asi poprvé vstoupila do kostela, tak jsem nějak ucítila že mám nějaké své potřeby, to bylo ještě takové než přišel ten Zbyšek to si pamatuji slávka když jsem cítila nějakou potřebu jít trochu dál. Že něco cítím víc a že se chci nechat pokřtít. Jenomže pak přišel Zbyšek, tak tohle se ještě vrátí od matiky konzervativní Polák zpočátku, a spousta lidí se tu na něj i tvářila divně, spousta lidí ho tady nepřijela a já jsem se taky docela vrátila zpátky. A zase chvíli mi to trvalo než jsem ho vstřebala, než jsem mu začala rozumět a a než jsem vlastně začala rozumět tomu co těm lidem říká protože bylo prostě jiný než slávek, takže mi to chvíli trvalo než jsem k němu nešla cestu, takže mi to trvalo třeba další dva roky takže když se posuneme od nějakých 16 do nějakých 20 tak to bylo také období když jsem pociťovala že mě ta víra nějakým způsobem začíná naplňovat že mi v tom kostele dobře ale bála jsem se udělat takový ten krok se nechat pokřtít. Takže to trvalo docela dlouho.

J: V kolika letech ses nechala pokřtít?

R: bylo mi dvacet bylo to na vejšce. Asi 2003. Bylo to na farní den ten konec června. Potom byla nějaká akce na farní zahradě. Tak jsem najednou přijala tři svátosti a musím říct, že jsem z toho byla celkem v šoku.

J: Jak to myslíš?

R: myslím to tak že jsem fakt jel velký dar, že jsem byla tak žíznivá a už jsem se fakt chtěla moc nechat pokřtít a přijmout Krista a vstoupit do toho křesťanského života, že mě to tak strašně naplňovala až jsem se v tu chvíli zalekla a začala jsem mít v hlavě fakt strašný zmatek. Že tady nějaký vztah s Radkem, který už byl v nějaké fázi a nebyl mi lhostejný a chtěla jsem aby pokračovalo a zároveň jsem chtěla žít život podle křesťanských pravidel. A tehdy jsme se prostě sešli v létě se Zbyškem já jsem říkala že mám fakt problém v partnerském vztahu a nevím co s tím, že prostě musí být každému jasné když spolu chodíme od 16ti, tak s ním člověk něco zažije a taky otázka sexu a co s tím. Zbyšek nám tenkrát řekl, zkuste se brát jako bližší kamarádi tu otázku sexu prostě odložit a snažil se nám vysvětlit že už to taky třeba s někým řešil a povedlo se, Ale ono je to pěkně složité v době kdy vlastně už ten sex poznáš. Tak musím říct že v tu chvíli jsem měla zmatek z toho aby ten vztah nějakým způsobem neochaboval a k tomu jsem chtěla chodit ke svátostem. Musím říct že to bylo strašný zmatek a bordel. A do toho jsem cítila že pro mě ta svátost a chození přijímání fakt znamená hodně a dáváme sílu a pomoc a odpočinek a pak jsem se cítila jako na prstech hříšníků v okamžiku když jsme spolu měli sex. Už jsem se pak o tom se zbytkem radši nebavila protože bych se před ním cítila úplně blbě a trapně. Já jsem fakt neměla tak silnou vůli abych řekla že prostě přestaneme už jsem se s ním nechtěla rozebírat. A nemám tak silnou vůli nemohla jsem říct hele

přestaneme spolu mít sex protože jsem se nechala pokřtít. Nešlo to Radek s tím měl taky problém a říkala ty jsi taková jiná, a mám pocit že díky tady tvůj že se ten vztah i dostával do nějaký krize a to a to jsem taky nechtěla. tak jsem to řešil a že jsem šla ke zpovědi třeba třikrát za rok nebo víckrát a pak jsem šla k přijímání a pak jsem zase nechodila. Ale prostě jsem se cítila blbě jít po sexu k přijímání, tak sem radši nechodila k přijímání. Takže tohle bylo takový rozporuplné období, který trval další tři roky do svatby. Já jsem z toho měla takový strašný pocit, že vůbec nejsem hodná toho přijímání, když mám sex mimomanželský nebo ne v manželství. Takže jsem to řešila tak, že jsem si došla ke přijímání po zpovědi, a pak třeba zase dva měsíce ne. Protože mě to svědomí nedalo. Tenkrát jsem to tak vyhodnotila a vyřešila to až svatba. A do té doby to pro mě nebylo vůbec jednoduché, tak to jsou moje počátky víry. Každý to má jinak. U mě to bylo takový postupný, já tomu říkám jako když dozrává víno, že to chce ten správný čas, ty správné podmínky.

J: Jaké byly pro tebe třeba mezníky v té tvé víře?

R: Musím říct, že tam se mi fakt ulevilo, že můžu chodit k přijímání furt. Tak byla to taková úleva, že to přijímání a tu Boží pomoc můžu přijímat dál a pořád, a tím byl jeden můj velký problém vyřešený, pak byl mezník, když všichni z party otěhotněli a nám to nešlo, pro mě je to hrozně citlivá záležitost, asi se úplně neubráním emocím.

J: Chceš kapesník?

R: Já jsem na oblast dětí citlivá.

J: Tak to bylo jako těžké se s tím vypořádat a smířit nebo to bylo těžký v oblasti víry?

R: Pro mě to bylo neskutečně složitý, když jsem zase hledala nějaký kompromis, že třeba někdo kdo by byl v mé situaci, tak by řekl, tak by to tak neřešil, tehdy mi bylo když se narodila Kamča asi 26,27, takže otázka kdy jsme to začali řešit, to mi bylo asi 24 a nebylo to úplně bezprostředně po svatbě, ale nebylo to zase tak, že by jsme čekali nějak dlouho, takže no takže jsme řešili, že nám to nejde a proč nám to nejde, věděla jsem že mám nějaké problémy třeba při menstruaci, to jsem nějak cítila na sobě, že než to přišlo tak jsem měla hrozné bolesti a mamka mi říkala jdi a řeš to. Tak jsem šla k doktorovi a ten mi řekl, že mám asi endometriózu, a že je dobré jít na vyšetření tak jsem šla na vyšetření a tam se to endometrióza potvrdila, takže to byl pro mě neuvěřitelné šok, když si na to vzpomenu tak je to hrozný...

J: To se omlouvám, že se ptám na taková citlivá témata, ale je hustý jak ta víra a všude zasahuje.

R: Jo. Zasahuje fakt všude. Prostě šok, který mě dostal úplně na dno bylo, když mi doktor řekl, že zdravá žena má pravděpodobnost otěhotnění 80% a vy máte tak dvě. Tak já jsem byla totálně dole. Tak jsem říkala, co budeme dělat, takže mi nabít varianty řešení co se dá dělat a poslední z toho bylo umělé oplodnění, adopce a podobně. Takže jsem odešla z nemocnice a tři dny asi brečela, protože jsem se potřebovala nějak srovnat a vylučovací metodou jsem začala řešit, jaké mám vůbec možnosti, do toho jsem se to nějak snažila skloubit s vírou a s křesťanským životem, s těmi nároky. Někdo by třeba řekl, že by vůbec nepostoupil metody asistované reprodukce nebo že by do toho vůbec nešel a já jsem říkala, to je prostě průšvih, co teď. Tak jsem si nakonec řekla, že zkusím, co jsem sama

ochotná podstoupit. Ale věděla jsem, že umělé oplodnění nechci žádném případě. Centrum asistované reprodukce, kam mně poslal doktor, tam jsem si vyslechl jaké jsou metody, jak to všechno probíhá, jak to všechno dělají, tak jsem mu řekla, že umělé oplodnění nechci, že mi to nepříjde dobře, chápu páry, co tohle přes tou podstoupí, ale já na tohle nemám, ale je to každého rozhodnutí a snažím se to respektovat a být tolerantní, ale sama za sebe bych to nepostoupila. Takže řekl doktor že je nějaká možnost hormonální léčby na základě výsledků krve, že tam jsou nějaké hormony nižší, ale že to není zas tak strašný, že to zkusíme nějakou hormonální léčbou, tak jsem tuhle tu léčbu podstoupila a doktor říkal, že budeme sledovat ovulaci a měl jsem nějaký podrobný ultrazvuk, který řekni kde se to vajíčko uvolní a kdy, tak mi dá nějaké injekce, aby se to vajíčko uvolnilo a vy to zkusíte a potom vám dám ještě nějaký tablety, už nevím jaké hormony to byly ale mělo to pomoci, aby to moje tělo přijalo ten plod. Tak jsem tohle podstoupila a byla Kamča. A já musím říct, že jsem za tohle hrozně vděčná a někdo by to třeba nepodstoupil. Já jsem si prostě říkala buď to vyjde nebo ne a snažila jsem se to vnímat tak, že kdyby to Bůh nechtěl, tak se nepovede nic. No tak mi dá třeba do cesty volbu adopce nebo tak. Někdo by třeba řekl, já bych do tohodle vůbec nešel. No kvůli tomu by nebyla teda Kamča a kdybych to nezkusila, tak můžu být třeba doteď bezdětná, nevím, co by se jiného třeba stalo, tak by přišla do té životní cesty možnost adopce. Tak sama za sebe říkám, že můžu být vděčná, že to vlastně vyšlo. Tak to byl taky takový, kdy jsem se rozhodovala, co budu dělat a jak to vlastně skloubit s vírou a s mým životem, nebylo to vůbec jednoduché rozhodování. Takže já mám díky téhle zkušenosti takový vztah k těm dětem, že to pro nás nebyla samozřejmost a Radek je na tom stejně. Že my jsme si zažili dost, než se nám ty děti vlastně povedly. Nepřeji to nikomu, ale na druhou stranu mě to naučilo respektovat to, že někdo se může zvolit i jiné metody, protože rozumím a chápu, že ta touha po tom dítěti je strašně velká a je strašně bolestivý, když vidíš, že ostatním to jde a tobě ne. Potom třeba Luky byl zase hned, ale Lucinka ne. A zase to trvalo. To zase byla třeba hormonální pomoc a stačil jeden pokus. Takže pro mě jsou takové mezníky, takové zvláštní situace, nebylo to vždycky jednoduché. Když jsme pocítili touhu mít třetí dítě, tak jsem si říkala, že to musíme zkusit hned, protože pak už budeme moc starý, tak to bylo takový zvláštní. Ty touhy tam jsou a ty potřeby a pro mě to vždycky znamenalo takovou výzvu, jdi a dělej pro to něco a byla to i výzva pro tu víru, taky nepřišla sama. Je tím zvláštním darem. A další mezník. Nad tím přemýšlím, já nemám pro to vysvětlení možná časem pochopím, ale teď nevím. Narodila se Lucinka a během dalších pár měsíců mi odešel taťka. Další věc, kterou nechápu, jako kdyby teď přijala štafetu je to hrozný, další věc, kterou nechápu.

J: A pomáhá ti třeba víra?

R: Tohle je takovej mezník, že já se prostě ptám pořád proč. Když jsem vnímala tu víru jako potřebu se intenzivně modlit, tak to bylo v té době, když taťka umíral. A to byl taky takový mezník nebo mezní zkušenost a musím říct, že jsem v tom vlastně byla hrozně sama, snažila jsem se samozřejmě pomoci z mého pohledu, a řekla jsem mamce: hele s taťkou je to takhle a takhle, protože když byl na ARO, tak řekli je to takový, jaký to je a že to bude těžko lepší, tak že ho převezou na LDN. Tak jsem řekla mamko, já si myslím, že by byl lepší hospic. Říkala jsem, že je teďka už skoro pryč, že se nevrátí, ale mamka do poslední chvíle věřila, že otevře oči, a že si ho odveze domů. Ona by klidně přijala to, že bude ležící, ale prostě chtěla, aby jí vnímal, a aby neumřel. A mě to bylo jasný už nějaký desátý den, když byl v kómatu. Ale mamce tyhle ty věci nějak nejsou blízky, tak jsem to řešila s bráchou, tady s Oldou. Říkala jsem jim, že v hospici je ta péče prostě lepší, že pro něj víc udělat nemůžeme, že tady stejně dlouho nebude, tak ať prostě

se má hezky. Jako Olda k tomu vztah má a není mu to cizí. Ale druhý brácha, těžký nepochopení. Dostala jsem od něj takovou slovní facku, že jsem se skoro složila. Jsem byla jako opařená. On měl pocit, že se mamku snažím úplně jako poslat na kolena, že tátu už pohřbívám dopředu. Nebo jsem mamce řekla, hele je tady Pepa, ten je takový otevřený a hodně komunikativní mohl by si s námi o tom popovídat, a už jsme měli i domluvenou schůzku, a pak ten brácha mi řekl: ty jsi úplně blbá ty mámu vedeš k farářovi, ty tátu pohřbíváš za živa. Tak to jsem se málem složila.

J: To jsou střety s vírou, vid'?

R: Nejhorší je, když narazíš na takovéto nepochopení. Teď jsem tu schůzku zrušila, myslím, že mamka by o to třeba stála, ale nechtěla jsem, abych na to byla sama, a myslím, že je třeba tyhle věci konzultovat se sourozencema. Co je dobrý atd, abychom byli sobě nápomocný a dostala jsem takouhle odpověď. To jsou takové okamžiky, kdy prostě dostáváš těžký rány.

J: Byla pro tebe víra aspoň jako útěcha?

R: v takových chvílích jako útěcha, takhle, já jsem věděla moc dobře, co se děje pro mě je útěcha, to takový ten rozdíl mezi já vím, že je něco jiného, když ti umírá rodič a něco jiného, když ti umírá partner, tak je to asi rozdíl asi jo, ale můj postoj, asi jsem to uměla mnohem líp ustát než moje mamka, která by to bez uklidňujících léků nedala a složila se totálně, ono to trvalo asi půl roku, než odešel, od té chvíle co měl mozkovou mrtvici, než umřel a já jsem se furt snažila pochopit proč to trvalo půl roku, protože taťka tu myslí už tady půl roku nebyl bylo to strašně náhle, byl to okamžik, kdy my jsme byli na dovolené asi čtyři dny jsme tam byli, a naši nám chodili třeba vyvětrat. A to byl nějaký den kdy taťka říká, že se mu vlastně nikam nechce a že by byl radši doma, ale mamka říkala ať jde a došli k nám, pak došli nakoupit, pak přišli, taťkovi se udělalo špatně a přestával dýchat a během dvaceti minut upadl do kómatu. On vlastně odešel už doma. Záchranáři řekli exitus, pak ho sice ještě nahodili zpátky, ale on už v té době měl tak poškozený mozek, že už tady vlastně nebyl, to tělo nějak pracovalo a zdánlivě dýchalo, fungovalo srdce, ale to bylo všechno. Ale mamka pořád doufala, že se vrátí. Já jí říkala, ale on už je úplně jinde on už tam do nebe odchází, tak jsem se jí to snažila vysvětlit. A to bylo strašně těžký, já už jsem prostě věděla, že už je před boží branou, já jsem to věděla a takhle jsem to říkala i dětem, že ten děda vypadá, že jako že spí, ale že už to svojí myslí v nebi, že už je třeba v náručí boží, že už tam má celkem dokročeno. Ty děti to pochopily pro ně to nebyl problém, ale problém to byl vysvětlit mamce. My jsme to asi zvládli nebo se s tím smířil líp než to mamka, a kdyby jsme neměli víru, tak bychom to vůbec tak snadno nezvládli. Ke konci už jsme se fakt modlili, aby odešel, a aby muž bylo mnohem líp, tady na zemi měl spoustu zdravotních omezení na jedno oko neviděl, chyběly mu tři prsty, tak jsem právě říkala dětem, že v nebi prostě žádné omezení nebudou, že tam bude jako zdravý člověk a ty děti to braly. Lukášek byl na dědu hodně fixovanej, oni si spolu hodně hráli, taťka hrál s ním hodně hry a ze začátku se třeba modlil, aby se děda uzdravil. A pak když jsem mu tohle řekla, že v nebi bude všeho dostatek, a že tam nebude mít hlad, že tam o něj bude skvělé postaráno, že se tam prostě bude mít líp, tak kdy už to potom trvalo nějakou dobu, tak už i ten Lukášek řekl, ať se ti tam dědo líbí, což bylo hrozně hezký jak to ty děti pobraly. A pak když už se blížil ten konec, já jsem tam nejezdila, tak často jako mamka s Oldou, já tam jezdila tak jednou za týden za 14 dní, a mamka říkala, že už taťka těžko dýchá, to bylo asi v neděli, a v pondělí ráno umřel. Tak ten večer už jsem řekla

dětem, že dědovi už moc času nezbyvá, tak jsme se s dětmi modlili všichni dohromady růženec a oni to ty děti vydržely, řekla jsem jim, že děda to strašně moc potřebuje a oni to prostě dali a mně to přišlo úplně jako skvělý, že když viděli, že ten druhý to potřebuje, že to udělaly pro něj i když ten růženec třeba trval půl hodiny.

R: Někdy mám pocit, že třeba v souvislosti s tím taťkou, když jsem věděla že je tak dlouho mezi životem a smrtí nebo před nebeskou branou, tak to pro mě byla taková doba k zamyšlení, která možná mojí víru prohloubila, i potom když jsem dětem vysvětlovala, co se s tím dědou děje, že už odchází a nevnímá, tak to bylo fakt, tak na druhou stranu je pro víru těžký, když se setkávám s nepochopením. Viz ten druhý brácha. A já vím že má třeba nějaké problémy, není otevřený, nechce se bavit, ale já to prostě musím nechat být a nesmím do toho zasahovat, nebudu do toho rýt, teď jsem ve stavu, že jsem pochopila, že tu svou víru nemůžu nikomu vnucovat. Že to můžu nabídnout jako možnost, ale víc nic. Já jsem se v tom jako plácala dost sama a jenom jsem nabízela, co můžeme v které situaci udělat, ale ty co nevěřili, to vůbec nechápali, takže jsem se v téhle situaci naučila, že nemůžu nic vnucovat. Jako ano tady je ta možnost, ale brát to jako možnost, že ten Pepa třeba tady je a může si s nimi popovídat o čemkoliv, ale jenom jako možnost a nemůžu tlačit na pilu.

J: Jak vzpomínáš na začátky spolča?

R: Tak my jsme přišli do farnosti jako pár a myslím dones první oslovil, tak to byl Pavel Janštů. My jsme přesídlili ze Skočic do Vodňan a on si nás tam všiml, jak tam postáváme, že se tam jako objevujeme a tak, tak nás oslovil. Tak jsme říkali že to zkusíme a uvidíme a přišli jsme tam jednou na faru, nevím, těžko se mi vzpomíná, už je to dlouho.

J: A na to společenství, kdy jsme se začaly scházet jako holky?

R: To není tak dávno, přišlo mi to určitě dobrý v rámci toho, že můžeme každá něco říct, jakoby nějaký názor, postoj, nějakou svoji zkušenost, protože jsme vcelku pestrá skupina, ve velmi pestrém složení, a každý to vnímá trošičku jinak to určitě. Ale podle mě je důležité tady takový to přijetí, přijetí nově příchozích. Já nevím jestli neříkám úplně nějakou pitomost, ale někdy jsem třeba řekla nějakou myšlenku a úplně se to nepotkalo, a pak když se mi tohle stane jednou, stane se mi to podruhé, já jsem v tomhle směru asi docela vztahovačný typ, tak se pak stáhnou do sebe a nic moc neřeknu, spíš třeba poslouchám, a snažím si z toho něco odnést, ale už nejsem otevřená. A tohle mi přijde docela důležitý proto společenství, takže se nějakým způsobem vyvíjí a rozrůstá, prostě to přijetí, přijetí se všim všudy i když mají třeba na stejné věci trošku jiný pohled, protože si myslím, že jich pohled může být v něčem dobrý pro ty ostatní. Že my můžeme stejnou věc vidět takhle, ale oni to vidí třeba mnohem více široce, že to znamená třeba: rozhlédni se trošku kolem, nekoukej jenom na sebe, jak to vidíš ty, ale vnímej to trošku jinak. Proto si myslím, že dobrý vnímat ty lidi, co přichází, protože mě můžou být velkým obohacením, co společenství, který je nějakou dobu funkční tak se může dostat do nějakého stavu, jakože setrvačnosti, a myslím si, že ti nově příchozí, pokud budou přijatí můžou být takovou injekcí teda na to třeba probudí a povzbudí.

J: Jak si zapadla do farnosti a jak prožíváš tu víru ve farnosti.

R: No, rozporuplně. Když vezmu ten vývoj a vrátím se trochu, je to takový rozporuplný, u někoho se cítím že se s ním rozumím, že ten jeho názor sdílím a můžu si s ním

popovídat, ale u někoho, že mě úplně nepochopí. A to si myslím že se může stát, jak se to společenství bude rozrůstat, tak si můžeme s někým sednout nebo taky ne a teď třeba, co vnímám sama za sebe, řeknu konkrétní příklad. Mám pocit, že když jsem se vracela po mateřské do práce s Lukáškem, tak jsem se setkala s velkým nepochopením. S velkým nepochopením z toho důvodu, že jsem se vrátila tak brzo do práce a zpátky do drůbeže. To je dobře, že se na tohle ptáš, protože já to v sobě nosím už nějakou dobu. Já už tohle v sobě nosím docela dlouho a teď je třeba příležitost to ze sebe dostat. Chystám se na to třeba nějakou dobu a možná to bude mít nějaké pokračování někde jinde. Spousta lidí mi říkala nebo třeba oni mi to neříkali, ale já jsem to cítila, podle toho jak se někdo s námi nebo se mnou konkrétně baví nebo nebaví. Někdo očekával, že třeba budeme v těch dětech pokračovat. Někdo očekával to, že budu volit jinou práci a musím říct, že Lukášek byl strašně živý dítě a já se musím přiznat, že jsem se po Lukáškově nebránila dalšímu dítěti, ale až trochu povyroste, pět let, co jsem byla na mateřský pro mě bylo hraniční, já nevím, jestli bych to dala, anebo jakým způsobem bych to dala, jestli bych to vůbec dala pokračovat dál v těch dětech, já už jsem fakt potřebovala jít mezi lidi. To byl jeden důvod. Já už jsem byla doma i na všechny tak hnusná, že jsem měla pocit, že jsem zavřená mezi čtyřmi zdmi a veškeré moje činnosti bylo, že jsem šla nakoupit do Alberta a v neděli do kostela. To byly moje jediné pohyby venku. Já věděla, že nemůžu být zavřená furt. A prostě jsem říkala, že potřebuji mezi lidi a potřebuji mít nějakou činnost a realizovat se a přišlo mi, že když už jsem doma nějakou takovou na chvíli nebo dobu, tak úplně zdegeneruju a jdu z kopce.

J: Takže v té farnosti jsi měla pocit, že nesplňuješ očekávání?

R: jo, že nesplňuji očekávání a taky dá další věc, že by někdo po Lukáškově čekal ještě další dítě a druhá věc, že nastupuju zpátky do drůbeže. A ještě by si někdo klepal na hlavu, že k Babišovi. Ale ty důvody pro mě byly takový, že jsem doma s dětmi, a že je pro mě důležitý být s nimi odpoledne, že ještě nejsou tak velké a soběstačný, abych je mohla nechat doma a za druhé jsem říkala tu práci, já znám jsou tam některý lidi, se kterými bych ráda spolupracovala a je to jako všude, jsou i lidi s kterými bych spolupracovat nechtěla, ale to je prostě všude, nikde to není ideální a za třetí jsem si řekla, co můžu dělat se svou kvalifikací. Ekonomické oddělení kvality kontroly je specifický pro velké firmy a nelze to dělat všude. Prostě něco jiného je mzdová účetní něco jiného je daňový poradce něco auditor, všechno má svoje specifika a i ta moje práce má svoje specifika, takže abych já mohla dělat práci nejvíc podobnou tomu co umím, tak bych musel jezdit do nějakého většího města třeba do Budějovic nebo do Strakonice nebo do jiné firmy, abych mohla dělat to, co je mi blízké a to, co umím nebo v tom nějakým způsobem pokračovat a musím říct, že jsem třeba zkoušela na částečný úvazek jezdit třeba do Budějovic, byla jsem chvíli v e.onu, jako příležitostnou brigádu a dva dny v týdnu třeba přijela domů v pět a viděla, že mě tam ty děti potřebují, protože jim tolik kolik jim je tak jsem si říkala, že si neumím představit, že bych takhle jezdila každý den. A třeba ještě s tam těmi dětmi něco dělat a řešit školu, tak bych to asi nemohla dělat. Takže pro mě bylo hrozně důležitý být s těmi dětmi odpoledne, protože ty děti mě potřebují a tohle rozhodnutí mělo nejvyšší váhu. Ale setkala jsem se s těžkým nepochopením. A ty lidi se mnou přestali bavit. Takže to bylo hodně bolestné, protože přece se snažím žít nějak ve víře a žijeme nějak se svátostmi, ale pak nesplním kritéria, co si myslí ostatní a je to špatně. V tu chvíli mi to přijde, že společenství církve, aby si zapadl do toho společenství, tak musí splňovat nějaká kritéria. Třeba katolická církev to tak má, ale nevím jestli je to i jinde, když nemáš tři děti, nejsi věřící to je jedno z těch pravidel, pracuješ tam kde

pracuješ třeba pro tohodle debila, tak taky nejsi věřící, rozumíš a tohle jsou věci, který naruší vztah ke společenství. Ty se třeba snažíš i ve svém vytížení jít a pomoc tamhle nebo jít a zapojit se do tohodle, pomoc, kde třeba cítíš, že je třeba pomoc a často jsem se setkala s nedůvěrou. A to jsem měla takový pocit nedůvěry. No možná to jenom pocit že jsem třeba takový uzavřený typ, nebo vztahovačný, že si třeba některý pohnutky nebo pohledy víc беру moc k sobě, nevím, možná, že jsem takový vztahovačný typ, prostě jsem tohle dost cítila a bylo mi to hodně nepříjemný. No a až budu třeba za rok a čtvrt nebo rok a půl řešit něco podobného co budu dělat nějaký zaměstnání, tak sama za sebe nevím, co přijde nebo nepříjde, ale zase bude pro mě kritérium, abych mohla být doma s dětmi a nebyla furt někde v práci a přijela domů v šest večer, to není život, takže pro mě bude důležité být odpoledne s těmi dětmi, abych tu práci uměla, měla na ni schopnosti a kvalifikaci a samozřejmě i finance, kolik mi to přinese, protože jako rodina musíme fungovat a náklady máme. Nedá se nic dělat i tohle bude jedno z kritérií. Takže za rok a něco budu zase řešit co budu dělat a pak mi přijde zase blbý, že někdo by měl představu jinou, co bych mohla dělat, že se zase setkám s nějakým takovým nepochopením. Mě přijde blbé to, že na tebe to společenství kouká podle nějakého svého pohledu podle nějakých svých kritérií a měřítek a že tě dostatečně nepřijme.

J: Co ti přináší setkávání v tom ženském společenství?

R: určitě mi to přináší takový ten, jak máme každý úplně všechno jinak i jiný složení těch dětí, každá jsme i profesní jinak zaměřená, tak mi to přináší takovej ten jiný pohled na věci, musím říct, že já jsem konkrétně, já musím říct, že třeba moje a tvoje první dítě jsou si dost podobné, že prostě vynikají hodně a Dan je třeba někde jinde a Lukáš je třeba taky někde jinde a mě třeba přinesl takový ten pohled, že třeba ty se s Danem něco nějak učíš, pro mě to bylo jakoby pro mě to byl takový přínos třeba v tom, že já nemůžu vidět Lukyho někde jinde, než je nebo než bude, prostě podobná zkušenost, ale zase neumím porovnat Dana a Lukyho. Dan je starší, že jo a má třeba nějaké své jiné vlastnosti a podobně, ale přijde mi to podobné v tom, že o Kamilkku se starat nemusím a Lukymu tu péči věnovat musím. Snažím se taky, aby byl samostatný a sám se rozhodoval, ale přijde mi to v tomhle tom dost podobný. Takže sdílení podobných zkušeností. Ale záleží taky na tom, jak je kdo otevřený někdo to třeba neřekne, což mi přijde dost škoda. Někdo třeba sedí a poslouchá a nic moc neřekne, a že těch kdo tam mluví je strašně málo a furt to jsou ty samý. Řeknu příklad, Bětku by člověk nezastavil, ale zároveň od Magdy se nic nedozvíš nebo nic moc, že je to takový, že by ty tichý mohly mluvit víc a ty upovídaný by mohli ubrat, ale je to tím že každý jsme jiný, ale mně třeba tyhle společenství žen přijdou dobrý v tom že se můžeme vidět, že se můžeme setkat, že ani někdy nemusíme nic dlouhosáhle rozebírat prostě se vidět, to mi přijde hrozně důležitý.

J: Co pro tebe znamená víra?

R: Abych to vyjádřila co nejlépe... víra pro mě znamená smysl života, já když jsem začala tu vzít nebo poznávat, tak to bylo v době, kdy člověk dospívá a byla jsem v takové fázi, že rodiče mě nějak vychovali něco mi předali, snažili se mě nějak do života vybavit, ale mně tam chyběla nějaká ta přidaná hodnota, já jsem hledala ještě něco dál já jsem cítila, že mi to nestačí to co mi předali, já jsem v tom začala nacházet něco, co mě obohacuje, co mě naplňuje čemu se třeba můžu věnovat prostě taková další přidaná hodnota tom životě, něco co hledá dospělý člověk.

J: Když bys mohla srovnat farnost a to naše malé společenství?

R: To je těžká otázka. Společenství s holkama, když to řeknu hovorovým slovem, tak je babinec, že se sejdeme popovídáme a různě semeleme a kde co a samozřejmě to má i přidanou hodnotu, že to společenství žen má pro tu farnost tu sílu, že ty ženy prožívají tu modlitbu a tu víru jinak než ty chlapi. Já bych řekla, že ty chlapi jsou v takový v té víře ne úplně silný jak kdo samozřejmě, ale přijde mi, že dost chlapů je v tom nechce říct slabí, ale jestli mi rozumíš, tak ty ženský to berou víc zodpovědně, že prostě chápu tu potřebu modlit se mají daleko víc ženy než ty muži, je to dáno tím, že ty ženský jsou mámy, že mají potřebu modlit se za ty děti a za rodiny a dát těm dětem a té rodině úplně to maximum, tak mám pocit, že pak beru zodpovědně i tu modlitbu a to si myslím, že se stávají pak jádrem farnosti. Kdyby tam byli jenom chlapi, opomenu ústřední postavu kněze obecně, tak ty chlapi tam nemají vůbec takovou sílu v té modlitbě, že mám pocit, že takovéto jádro tam jsou víc ty ženský. Můj pohled.

J: Co bys řekla k tématu modlitba?

R: pro mě znamená modlitba meditace takovýto že jsi u toho odpočinu, znamená to pro mě takovou chvíli, kdy se potřebuji maximálně ztišit, aby ta modlitba pro mě byla maximálně účinná a odpočinula jsem si u toho, kdyby mě třeba něco tížilo nebo cokoliv by bylo, nejdřív jsem ze sebe třeba nechala vytéct ty emoce, kdy mně třeba něco trápilo nebo tížilo nebo naštvalo nebo cokoliv tak jsem nejdřív vnímala tu situaci, co mě štve nebo trápí, tak jsem se třeba z toho nejdříve brečela, prostě jsem ze sebe potřebovala dostat ten tlak, pak jsem ses ztišila a začala jsem se modlit, tak teprve pak jsem cítila takovou tu úlevu takový to co potřebuji: ztišit se otevřít se a teprve potom přijmout třeba nějakou boží sílu, to ticho je úplně nejlepší pro tu modlitbu, a pak taky ty slova říkat od srdce nejde dělat nějaký zaběhnutý kolovrátek nebo něco takového ne žádný automat, ale říkat v té modlitbě opravdu to co potřebujeme a chceme a nemusí to být vůbec žádné naučené slova, ale říkat to co si myslím to co chci, to co mě trápí, to co bych ráda podle mě potom to má teprve ten správný účinek, zase ideálně když se k tomu i někdo zapojí, ale pro mě je to asi nejúčinnější, když jsem sama, třeba když jsme jako rodina, tak z toho mám dobrý pocit, že jsme společenství, že jsme společně, že to těm dětem ukazují, že se společně modlíme za nějaký úmysl pro někoho, že to těm dětem ukazují, že to má váhu pro toho druhého, ale pro mě je nejlepší, když jsem sama v tichosti.

J: Co bys řekla k tématu kněz?

R: tak kněz. Bez kněze by to bylo strašně chudý. Z mého pohledu, když se nad tím zamyslím, a nad všemi souvislostmi, co mě napadají k tématu kněz tak přijde mi, že kněz je ústřední osoba, která přitahuje ty lidi do toho společenství, a zase na druhou stranu, záleží na tom jaký ten kněz je, jsme tady zažili několik kněží a každý byl jiný, a zase si myslím, že ten kněz má obrovskou sílu s těma lidma pracovat, protože dost lidí tomu knězi naslouchá a bere ho, tak myslím si, že když tohle ten kněz vnímá, tak dokáže ty lidi správně nasměrovat, pokud to lidi samozřejmě chtějí a jsou tomu otevření, tak myslím že dokáže těm lidem třeba říct, nekoukejte takhle jedním směrem a vnímejte tu věc z mnohem větší šířky, pokud s těma lidma umí, nebo chce pracovat. Já nechci útočit na protivinského kněze, ale když jsme tam byli jednou na mši, tak jsem z toho byla zoufalá, bylo tam pár babiček, pak jsme tam byli my to bylo ještě než jsem měl Lucinku, a nebyli jsme úplně zticha, ale vůbec se tomu nedivím, že ty děti nebyly zticha, protože se tam totálně nudily, i já jsem měla velký problém se zorientovat v kázání, takže tohle mi přijde jako druhý extrém, to tě ten kněz odradí a pokud chceš mít neděli jako sváteční den, kdy

jdeš do toho kostela a jdeš si pro tu svátost, protože jí potřebuješ, aby tě to naplnilo a potřebuješ takovou tu sílu, takový to dobytí baterek, tak jít tam, kde tě to nabije. Myslím, že hodně udělá ten kněz buď může to společenství úplně ubýt nebo naopak hodně pozvednout nebo přitáhnout další lidi, je skvělý, když je fakt pastýř těch oveček.

J: Jaká je tvoje zkušenost s církví?

R: Musím říct, že církev je, no já nevím, setkala jsem se s různými názory, na společenství církve, když už opomenou tu definici co je církev, a bavila jsem se s lidmi v práci, který třeba se tváří, že jsou nevěřící nebo mi přijde, že jsou nevěřící, ale myslím si, že třeba v době kdy byly vychovávají svými rodiči, tak určitě měli nějaký morální církevní základ života, pak to asi nějak polevilo částečně vyšumělo, ale furt na těch lidech vidím, že mají nějaký morální základ církvi, ale ta církev je třeba odradila tím, třeba takovou tou svojí historií, když to řeknu od začátku třeba křížové výpravy a tak dál, oni když začnu mluvit tak začnou tímhle a začnou, jako kdyby začali útočit A já jim v podstatě nemám co říct, já jsem říkala: Já církev nevnímám z toho pohledu jakoby těch jejich prohřešků nebo průšvihů nebo jak to mám říct, ale snažím se tu církev vnímat celkově a i to společenství, snažím se to vnímat srdcem, nesnažím se to vnímat jako nějakou instituci, kde je nějaká hierarchie a nálada takhle se to nesnaží vnímat, protože když pak před někým řeknu církev, ať už taková nebo maková, tak mi přijde, že to spíš ty lidi odradí. A to je špatně. Pak na tom ještě začnou šťourat média a teď začnou tamhle se stalo nějaký zneužívání a tamhleten a pak to vrhá takový ten blbý stín na ty věřící. A těžko se lidem vysvětluje, co máš dělat, a že to máš jinak. Myslím si, že v současné době, že třeba fungující farní společenství vůbec nekoresponduje tomu pojmu církev, že když se řekne církev, tak to ty lidi odradí, ale když se řekne třeba naše farní společenství, tak ty lidi už to začnou třeba trochu vnímat jinak a začnou vnímat, co se tady děje začnou vnímat Pepu, a tak dále, tak to ty lidi třeba víc přitáhne, než když řekneš církev, že někdo co vnímá jako nějakou strašnou hierarchii a byrokracií a instituci, co napáchala strašně zla. Já mu musím říct, že třeba ten výraz církev skoro ani nepoužívám, když mluvím s někým třeba mimo společenství. Já to slovo ani neřeknu.

J: Něco na závěr?

R: myslím si, že aby to společenství celkově fungovalo, tak si myslím, že určitě je nejdůležitější takovýto přijetí těch lidí, nechci zase říkat církev, což je pro někoho strašák, ale pro ty kdo třeba mají zájem si popovídat o těch náboženských otázkách, jsou otevření a něco si přečetli nebo něco zažili tak přijetí se vším všudy, ať jsi takový nebo makový, ať jsi rozvedený, alkoholik, bývalý feťák nebo cokoliv jiného, tak přijetí se vším všudy, protože i takový člověk, co přijde do toho společenství, tak si myslím že to společenství může hodně obohatit, jak jsme si říkali, ne každý si může s každým sednout nebo někdo může s někým trochu narazit, tak přesto se musí každý přijmout se vším všudy, to je asi to co si myslím důležité pro mě a pro společenství, aby zároveň nezakrňelo, protože když to společenství zůstane o stejném počtu lidí, tak se často dostane do nějaké fáze strnulosti a ty nově přichozí, když je takhle přijmeme se vším všudy, i když mají na věc jiný názor a jiný pohled, tak to společenství obohatí než aby by to bylo na škodu.

IV.

J: Tak já mám úplně první otázku, jak jsi přišla k víře?

Z: Tak cesta k víře. No já jsem z rodiny nevěřící, to znamená, že mamka ani taťka nikdy do kostela nechodili, jediný, kdo chodil byla babička z taťkovo strany, ta chodila v neděli do kostela, ale nějak mě k víře nevedla. Nebo neměla jsem tam nějakou velkou podporu. Ale k víře jsem se dostala přes skauta, skautský tábor a přes skauta vůbec jako kroužek, kdy jsem v druhé nebo ve třetí třídě měla jako skautskou vedoucí současnou sestru Veroniku, která potom vstoupila do kláštera, a která k té víře měla hodně blízko a měla ten dar, že tu víru dokázala lidem předat.

J: O tom bych něco věděla.

Z: To byl asi úplně nejdůležitější moment pro ten můj začátek víry, teď když jsem měla čtyřicátiny, tak jsem jí volala a děkovala jsem jí, protože to cítím jako takový největší moment v životě, takový důležitý moment. Potom jsem začala chodit na náboženství a chodila jsem dal na skauta. A začala jsem mít i kamarády, který chodí do kostela a potom, i když jsem měla různé krize, tak mě někdo podržel, a musím říct, že jsem vděčná i rodičům kteří mě v tom sice nikdy nepodporovali, ale nikdy mi v tom nebránili, takže jsem prostě mohla chodit do kostela mohla jsem jezdit na skautské tábory, mohla jsem jezdit jako vedoucí a jezdit na jakýkoliv různých poutě a pomáhat a nikdy mi to nevyčítali nebo nějak nebránili.

J: Ale pokřtěná jsi byla ne?

Z: Pokřtěná jsem byla už jako dítě, to jsem byla já i brácha. Ale to bych řekla, že bylo tak jako automatický. Ale nechodili jsme ani na Vánoce do kostela nebo takhle vůbec s tou babičkou jsem tam možná někdy o prázdninách zašla, ale my jsme tam moc nebyli u té babičky, takže spíš ne.

J: Ale ty si pak chodila do kostela roky sama ne?

Z: Jo já jsem chodila roky v neděli na 8:00 na mši a to jsem chodila, i celej gympl a když jsem jezdila na výšku, tak jsem vlastně přijela v pátek večer domů a v neděli po obědě jsem odjížděla a fakt jsem tu neděli dopoledne strávila v kostele a pak jsem si dala oběd a jela jsem. Nikdo se mnou nechodil a dodneška vlastně nechápu a jsem vděčná a říkám si čím to bylo, co mě to tam drželo, ale asi to tak bylo, že bez té mše to pro mě nebylo ono, že jsem to prostě potřebovala, že ten týden bez mše nebyl ono. Ale taky jsem třeba měla krizi, že jsem jednou nešla celý měsíc, ale pak mi to pak chybělo, že jsem začal začala chodit znova. A i když na začátku vím, že jako dítě jsem se tam nudila nebo jsme tam i kecali s holkami nebo že se mi nechtělo nebo že mi byla zima tak stejně jsem tam chtěla jít, nevím ten důvod, to je prostě něco na námi a jsem za to hrozně vděčná, protože si myslím, že to bylo hodně snadné tam přestat chodit, jak jsem neměla moc podporu do rodiny.

J: Jak jsi to měla dál s vírou?

Z: Když jsem šla na vejšku, tak jsem se tady trošku odtrhla od společenství co tady bylo, což bylo blbý, ale asi zase v polovině výšky když jsem se stěhovala na jiné koleje, protože mě odstěhovali na koleje, což jsem přijímala hodně těžce, protože mě odstěhovali na

koleje, které byly hodně daleko od školy a vůbec jsem to tam neznala, a vím, že jsem byla hrozně protivná, dodneška si to pamatuji, když mě tam naši stěhovali, tak jsem byla taková nepříjemná a protivná, i na ty spolubydlící, fakt jsem vyloženě nechtěla tam být a pak jsem vlastně zjistila, že to byl obrovský dar pro mě, protože jsem se tam setkala s holkou, se kterou si dodneška píšeme a voláme, která je hodně hluboce věřící a byla jsem i u ní na návštěvě třeba na svátek Božího milosrdenství a zažila jsem tam takové duchovní různé věci a musím říct, že to byl pro mě velký dar, když jsem se přestěhovala na tyhle koleje, protože jsme spolu chodily na mše třeba i v týdnu a ke zpovědi a i jsme se třeba spolu modlily, což bylo pro mě velký dar, protože jsem tohle nikdy doma neměla a hodně mě to posunulo. Jinak jako s vírou jsem to měla takový, jako že jsem seděla na dvou židlích, protože jsem byla s Mírou, který nevěřil, ale tu víru jsem jsi pořád držela, ale věděl jsem, že to je trošku tak jak by to nemělo být, ale věděla jsem, že bez víry nemůžu žít, že to je pro mě jako priorita.

J: Jak jsi se cítila ve farnosti, do které jsi chodila?

Z: Ve farnosti, co se týče kamarádů a lidí jsem se cítila docela dobře, protože jsem tam chodila od malička, že mě brali a i byli fajn, ale co se týče třeba kněze, v té době Zbyška, tak to jsem se teda dobře necítila, protože jsem cítila, že nemám to zázemí kolem sebe, že jsem hodně zranitelná. V podstatě že by se za mě tady nikdo nepostavil, takže jsem v tomhle cítila, určitou slabost, že jsem věděla a že v podstatě mi i Zbyšek řekl, že mi může zakázat zpívat žalmy, prostě jsem cítila, že on jako je jako nade mnou, a že já si musím vlastně snažit, abych si vůbec zasloužila tam být a to mi bylo hodně nepříjemné, to jsem bojovala i se zpovědí když jsem tam chodila, tak to pro mě bylo spíš přítěž než ulehčení, takže právě když jsem pak začala chodit na veššku, tak jsem chodila ke zpovědi jenom do Brna a to mi hodně pomohlo, protože tam byl super kněz, který když jsem přišla ke zpovědi, tak mi v podstatě na začátku poděkoval, že tam jsem a byl úplně úžasný, dodneška si ho pamatuji, otec Jan a byl obrovsky nabíjející a láska Boží z něj vždycky hrozně zářila, tak to byla pro mě vždycky taková dávka, když jsem tam přišla, to mi hodně pomáhalo, ale obecně musím říct, že v té farnosti jsem se s těmi lidmi necítila špatně a cítila jsem se přijata, a měla jsem tam hodně kamarádů i jsem jezdila na tábory jako vedoucí, takže s tím jsem asi problém neměla.

J: Kterou farnost vlastně vnímáš jako domácí nebo kam jsi celou dobu chodila?

Z: Já jsem vlastně chodila celou dobu do Vodňan do kostela pak jsem se vdala do Chelčic, tak jsem začala chodit do Chelčic, ale tady jsem to nedávala, když jsem pak měla dva kluky, dokud byl jenom Toník, tak jsem tam chodila, ale pak už ne, protože ten kostel byl malinký a byly tam hlavně staré babičky, který se otáčely jakmile jsme při mši z šeptali, tak jsem se tam necítila dobře, vím že oni by mě tam přijaly bez těch dětí, ale to jsem jako nechtěla a vím že i kamarádce to třeba řekli, ať tam nevodí ty děti, ať počká až vyrostou až z toho budou mít rozum, tak jsme si říkaly, že to není o rozumu, ale o vztahu, o víře, o lásce a až budu mít rozum, to už tam potom chodit nebudou, takže já jsem to vyřešila úplně jednoduše, já jsem začala jezdit na Lomec, a tam jsem cítila velkou podporu od Patrika, se kterým jsem si hodně dobře rozuměla, a tam jsem se cítila hodně dobře jsme chodili na mši ven, někdy jsem si říkala, jestli je to vlastně dostačující pro ty děti, že běhají venku, ale pak když jsem viděla, že mi Míra umí ve třech letech otčenáš nazpaměť jen díky tomu, že chodíme v neděli na mši, tak jsem usoudila, že ty děti to vnímají, o mohly si tam dřív i hrát, když byli malí, měli sebou hračky, já myslím, že to i zachránilo

tu mojí víru, že jsem na ten Lomec mohla jezdit, protože Vodňany by to určitě nedaly, tam prostě vím, že jsou určité osoby, který hodně kritizují, když si děti nějak pohybují po kostele nebo povídají, tak to bych asi psychicky nedávala, že bych z toho nic neměla, že tohle bylo pro mě velký řešení a jsem za to hrozně vděčná.

J: Takže do Vodňan si nechodila určitou dobu?

Z: No nechodila s dětmi, protože jsem párkrát zažila, že třeba Jirka okřikl třeba i Marušku nebo Lenku, když jim tam děti poskakovaly, ale tohle bych já teda vůbec nedala, protože když jsem v kostele na tři děti sama, a prostě vím, že tu pozornost neudrží, no já jsem nechtěla je nechávat doma, takže musím říct, že ten Lomec nás podržel. Že jsme mohli být celý rok venku. Když byla zima tak měly hrabla a mohly odhrnovat sněh a prostě jsme chodili celý rok, to byl takový rituál, teď už to tak není, teď už děti tolik nechodí, ale když jsme byli malí, tak jsem chodila já a všechny tři děti pravidelně a jsem za to vděčná, za ten Lomec, že je to venku, ale člověk může jít chvíli dovnitř a může utéct ven takže tak. Teď už se cítím doma na tom Lomci, ale do Vodňan ráda jezdím, třeba když zpíváme nebo jednou za měsíc, když je dětská mše, tak tam ráda zavítám, občas ráda třeba jedu i do Bílska, tam jsem jezdila kvůli otci Nikolovi, abychom ho taky viděli, ale už si teď přijdu doma na tom Lomci, i když kamarády mám spíše z vodňanský farnosti, ale tam jedeme když je nějaká akce nebo když se zpívá, ale cíleně si tam chodím akorát v úterý, takže tam je větší nabídka mši a v úterý ráno tam moc ráda chodím na mši, ale s těmi malými dětmi jsem se tam nikdy necítila extra dobře.

J: Kdy jsi začala chodit do toho našeho mateřského spolča?

Z: To je pár let, to už jsem měla všechny děti.

J: A mohla bys pohovořit o té své zkušenosti?

Z: Co mi to třeba dává?

J: Jojo

Z: je to pro mě velká výzva v tom, že se můžu sdílet o víře, protože doma nemůžu, protože nikoho to tady asi moc nezajímá, protože Míra věřící není a děti jsou na to ještě malý a asi se o tom ani bavit nechtějí, tak je to určitě dobrý, že se můžeme sdílet o víře a o všem jiném, o všech problémech a starostech všedního dne, o dětech, o mateřství, o těhotenství, kojení, cokoliv jsme mohly spolu řešit a určitě je fajn i ta společná modlitba, ta mě hodně nabíjí a je mi tam dobře, i když třeba pleteme a povídáme, to k tomu patří, ale asi by to nebylo úplně naplněný, kdyby tam nebyla ta společná modlitba, to mi hodně dává, když jdeme třeba do kaple a společně se modlíme, teď mi hodně dalo, když jsme se modlily třeba společně jedna za druhou, za sebe navzájem. Tak to mi přijde takový hodně silný a mám i hodně ráda, když třeba spolu zpíváme, to třeba miluji, když si můžeme zpívat chvály spolu, nebo když spolu můžeme číst nějaký text z písma nebo třeba k tomu ještě něco řekneš a je skvělý, když to každý vidí z jiného pohledu, tak to je pro mě hodně dobrý a hodně mě to motivuje i s nad těmi věcmi potom sama zamýšlet, třeba teď jak jsi nám říkala o církvi, a o jejich problémech, o tom co se děje v církvi, a o tom jak to třeba tam původně bylo, tak jsem vlastně zjistila, že mě to téma zajímá, ale nikdy bych si sama nevzala takovou knížku, abych si ji četla, i z toho důvodu, že nemám moc čas číst knížky jaký bych si přála, ale vlastně jsem zjistila, že je to hrozně zajímavé téma, že je dobré, že

se jako křesťané potřebujeme něco dozvědět, protože když pak na veřejnosti se tě někdo na něco zeptá nebo ti někdo položí otázku, tak je dobré umět odpovědět, potom může člověk třeba nějakým způsobem argumentovat, když třeba někdo pak říká, jak je to strašný, že ty kněží zneužívají děti a tak potom, když člověk vidí dějiny církve a co se dělo, tak může na to líp reagovat. A ne jenom říct: no jo to víš. To si taky myslím, že je důležitý, že se o to můžeme nějak bavit a něco se dozvědět a je super, že máme mezi sebe někoho, kdo tomu rozumí a kdo to může předat, tak je to fajn.

J: Když bys srovnala jak funguje malé společenství a jak funguje farnost jaké jsou pro tebe hlavní rozdíly?

Z: Tak to velký společenství si myslím, že je dobrý proto, aby se udržoval takovej ten opravdový život, aby tam byly takový ty vztahy, že člověk nemá pocit, že jediný na světě věřící, a že každý to má jinak s tou vírou, že člověk někam patří, přijde mi to jako takový živý obraz církve, protože se vlastně necítím jako součást církve nějak extra, to je pro mě strašně široký pojem, ale tady u tohohle společenství třeba těch lidí co chodí do jedné z farností, tam už se člověk nějak cítí součástí, a je to cítit i fyzicky to, že tam člověk patří, ale určitě to není zdaleka tak intimní jako ta malá skupina, kde se může člověk daleko víc otevřít a mluvit o sobě, sdílet problémy, s ostatními modlit se za sebe navzájem, je mi třeba daleko bližší když se modlíme mi za sebe navzájem a máme spolu nějaký rozhovory o tom co prožíváme než třeba když řekl Pepa, že můžou být takové ty nedělní skupinky, kdy se mohou lidi spolu sejít, tak to mi vůbec nesedlo, protože já jsem sama, jednou jsem to zkusila a není mi to příjemné, když jsem v té rodině a jsem tam sama, tak se tam prostě necítím dobře, je to pro mě už moc široký, ale když jsme tam jenom jako ženy a známe se a víme o sobě něco a víme co a jak z jaký jsme rodiny a jak to máme s vírou, tak je mi to daleko bližší a přijde mi to mnohem důležitější a cítím se tam prostě dobře.

J: Co bys řekla k tématu modlitba?

Z: To je pro mě věčné téma, celý život se snažím dosáhnout dobré modlitby a pořád mám pocit, že nejsem ani v nějaké dobré fázi, celý život bojuji s tím, že nemám takovou tu pravidelnost ani blbý návyk, že se člověk modlí ráno a večer a chybí mi to. Myslím, že je to dobré mít ten návyk a štvě mi to. Ráno jsem měla ten návyk, že když jedeme autem, to jsem si sama vypěstovala, že když jedu autem, tak se krátce pomodlím nějakou větou, kterou mám a to se pomodlím vždycky a vím, že mi to hrozně pomáhá, když je to takový návyk je to takový rituál, který mě posune aspoň na chvíli na tu rovinu, kdy vím, že jsem v té modlitbě, co mi hodně taky pomáhalo dřív, když jsem vozila děti do školy každé ráno, tak jsme se modlili každý ráno s dětmi, sice je to tři minuty a po cestě jsem je postupně vysazovala, ale i tak jsme tu modlitbu zvládli a ten den mi přišel takový lepší, protože jsem věděla, že to nějakým způsobem odevzdám a věděla jsem, že to bude minimálně o půlku lepší. A nejvíc mě trápí večerní modlitba, protože celý život usiluji o to, abych večer dokázala zazpytovat aspoň trochu, abych si ten den dokázala nějak promítnout a udělat nějakou reflexi pro sebe, ale to vůbec nedávám, protože jsem večer hrozně ubitá a i kdybych seděla, tak stejně usnu, tak o to se snažím, to bych si přála a pak co se týče způsoby modlitby, tak určitě se celý život snažím víc a víc se posunout do takové té tiché modlitby A to mi taky moc nejde. Mám takové tendence Boha zasypávat slovy a to nejsou jenom prosby, ale i díky, chvály, to mi jde dobře, ale taková ta tichá modlitba, kdybych cítila to spojení a kdybych se dokázala takzvaně usebrat, tak to mi

nejde, na to bych potřebovala mnohem víc času, já to zvládnou, když někde do odjedu a mám víc času se zklidnit, protože v běžném životě jsem furt v pohybu a hektik a pořád něco dělám, tak vím, že na to bych potřebovala si sednout sama a se usebrat a pak si myslím, že by to asi šlo, ale myslím, že to fakt chce cvik, cvičit a doufám, že se k tomu někdy v životě dostanu. Já bych chtěla mít z té modlitby takový pokoj a to nemám, jakože to nějak odříkám, něco řeknu, nějak se pomodlím, ale není to tak, jak bych si představovala. A vím, že to neumím a chci se to naučit a vím, že na to člověk nepotřebuje ani tak někoho, kdo by mu řekl, jak na to, ale spíš ten čas a klid a věřím že až děti budou ještě třeba trochu větší a budu mít víc času na sebe tak se to naučím a když jsme pak někdy na těch duchovkách, tak mi to hrozně pomáhá, přestože ani tam toho nejsem schopná, ale jsem tam schopná takového toho zklidnění a toho, že se o to začnu snažit, protože doma se o to vůbec nepokouším, protože vím, že to není možné. Doma jsem se asi třičtvrtě roku snažila každý ráno číst písmo, že jsem vstala dřív, viděla jsem posuny, ale furt to nebylo takový to, co bych si představovala. A už jsem se o tom bavila i s některými kněžími a myslím, že tohle umí fakt hodně lidí co žijí v kláštěrech, řeholní sestry, ty, co to mají jako svoji hlavní práci, ty to jako umí, ale nemyslím si, že to umí lidi v běžném životě. To chce fakt mít ten čas a vím, že jsem se snažila říci každý den v tuhle dobu, ale prostě to neklapne, protože do toho vždycky něco vlezle, nejhorší je asi ten večer, to mě fakt trápí, to bych si přála, ale buď usnu u dětí nebo usnu, když něco dělám nebo lehnu začnu se modlit a skončím u prvního 10 ani ten se nedomodlím, ale jinak modlitba bude pro mě určitě důležitá, ale nejčastěji mám takovou střelnou během dne, že se třeba pomodlím i za někoho, když si na to vzpomenu, ale není to nějaký pravidelný rituál, to fakt ne.

J: A modlitba ve společenství?

Z: Ta je hodně dobrá, tu mám hodně ráda, nemám problém se modlit třeba před dětmi na táboře. Myslím, že je to pro ty děti hrozně dobrý, když slyší jak se dospělý modlí, protože ten, kdo není z rodiny zvyklý, jako jsem třeba byla já, kde se lidi jako nahlas modlí, tak ty děti vůbec neví za co se mají modlit a jak se modlit, takže myslím, že je to pro ně hodně dobrý, takže když já jsem na táboře i třeba jenom jako kuchařka, tak se snažím každý večer na tu modlitbu jít a modlit se kvůli těm dětem, co se bojí modlit, co to neznají z domova, to je poznat, že ty děti co jsou zvyklé se modlit chrlí jednu modlitbu za druhou, ale ty co to neznají, ty se často bojí, že řeknou něco blbě, tak se i kvůli nim se snažím třeba dvakrát něco říct, aby prostě věděli, že je to normální, a že to jde. To si myslím, že je hodně dobré, když se lidi modlí v tom společenství, určitě bych si přála mít doma rodinnou modlitbu, třeba u stolu, to zatím bohužel nepraktikujeme, ale třeba se k tomu někdy časem dostaneme a myslím, že je to hodně důležité, myslím, že obě jsou důležité i ta vnitřní i ta ve společenství a třeba i při výchově těch dětí, ty děti hodně vnímají, jestli se modlí nebo nemodlí. Teď to docela flákáme, ale jednu dobu jsme se společně modlili každý večer a to bylo fakt znát.

J: Co bys řekla k tématu kněz?

Z: Kněz si myslím, že má obrovskou roli a obrovský vliv na člověka věřícího i nevěřícího a zažila jsem spoustu kněží a vždycky mě nějakým způsobem ovlivnili nebo posunuli, někteří mě dokázali sesunout třeba i dolů na dno, někteří naopak vyzvednout a myslím si, že dobrý kněz je obrovský požehnání pro tu farnost nebo štěstí. Jako třeba jsem zažila kněze, když jsem šla v Brně ke zpovědi, kde jsem zažila nejhorší zpověď v životě a fakt

si myslím, že kdyby anděl strážný u mě nestál, tak jsem fakt skočila pod auto. To jsem zažila tak hroznou zpověď, kdy mi vlastně ten kněz pomalu řekl, že jsem d'áblovo dítě, a že musím okamžitě slíbit, že to co dělám už nikdy dělat nebudu. A v tu chvíli jsem byla v takovém stavu, že si myslím, že ten kněz, pokud je člověk pak třeba nějak psychicky labilní, tak ho může dohnat sebevraždě, takže to byl takový extrém. A Zbytek nevím, s tím jsem si úplně nesedla, vím, že mě úplně nebral, s tím jsem taky cítila, že to není úplně dobrý, ale pak jsem měla štěstí na obrovské množství kněží třeba otec Nikola je úžasný, otec Patrik byl taky fajn a Pepa je samozřejmě top, tak bych byla ráda, aby tady ještě chvíli byl, ale vím, že ho Bůh potřebuje třeba i jinde. Ten si myslím, že tady udělal obrovskou spoustu práce. Já si myslím, že ten kněz může ovlivnit, jak to společenství funguje nebo vůbec, že to společenství existuje, nejde o to, že udělá akce, ale že nějakým způsobem ty lidi motivuje, aby se setkávali, aby se za sebe modlili. Že nastolí nějaké problémy, nad kterými se ty lidi nějak zamýšlí, to má obrovský vliv, tohle myslím, že já je hodně podceňovaný ve společnosti, protože má obrovský vliv na ty lidi i co se týče politiky a hrozně věci může ovlivnit a pokud to může zneužít, tak je to to taky není dobrý, takže myslím, že kněz je hodně důležitý a potřebovali bychom hodně těch dobrých.

J: A co bys řekla k otázce církve?

Z: Já mám pocit, že nemám k církvi nějaký velký vztah, že když se třeba modlíme vyznání víry tak si vždycky říkám, co to vlastně je ta církev, už tím že žiji v nevěřící rodině a celý život mi všichni vlastně akorát předhazovali to, že chodím do kostela a když mi to přehazovali, tak to vždycky byla v souvislosti s církví, co na tom jako mám, tak v podstatě vždycky argumentuji tím že, já jako křesťan nerovná se církev, což není úplně asi dobře, ale říkám, že to, že člověk chodí do kostela ještě neznamená, že dává zapravdu všemu co se v církvi děje, ale samozřejmě přece jen jsem součástí církve a i to jak se chovám, to samozřejmě ty lidi také ovlivňuje Ale musím říct že z těch společenství z těch všech druhů, je církev to, kde se cítím nejmíň být součástí. Ne že by to pro mě nebylo důležité, čím jsem starší, tím se modlím víc za ty biskupy a kněze a papeže. Jako velká autorita pro mě je určitě papež František, vím, že to, když jsem se jako dítě setkala s Janem Pavlem druhým, tak to byla pro mě spíš taková čest. Ale teď fakt papeže Františka sleduji a i jsem četla nějaký encykliky a fakt si strašně vážím toho, jak je strašně otevřený a líbí se mi, že bere ty lidi všechny nejenom křesťany, líbí se mi jaký má názory třeba na homosexuály a tak a různé problémy ve světě, že fakt takový, že nikoho neodsuzují, tak to se mi hodně líbí a myslím si, že má hodně velký vliv to, co říká, ale třeba co se týče arcibiskupů a biskupů a těhle pánů, tak musím říct, že k nim nemám nějaký velký vztah, pokud mám být upřímná, tak k nim vlastně žádný vztah nemám, jsem za ně se schopná modlit, to je tak všechno, ale musím říct, že já a církev nic moc. Ale třeba je to tím, že málo čtu nebo se málo vzdělávám, ale necítím se nějak víc součástí nebo že by nás institucionální církev nějak extra podporovala, že by třeba vystupovali víc. Já si třeba myslím, že by ty církevní představitelé měli víc vystupovat na veřejnosti, že by víc měli promlouvat k lidem nebo něco udělat, hlavně ale pak mám být upřímná, tak vztah k nim nic moc nemám, ani jako k nim nemám nějakou velkou autoritu, spíš když je hodně dobrý kněz, se kterým se člověk setkává a ví jak se chová a co dělá, tak to je spíš pro mě autorita, ale nevím, co si o nich mám někdy úplně myslet. Ale oni se fakt nijak neprojevují. Kdyby někam přijeli a nějak promluvili k lidem a nějak se projevili, mně přijde že i ten papež František je mnohem víc odvážnější, možná je to taky tím, že já nesleduji nějaký křesťanský kanál, já nečtu křesťanské noviny, protože na to fakt nemám čas, ale v podstatě se mi nestalo, že by mě nějaký biskup nebo arcibiskup v něčem mile překvapil, zatímco ty kněží někdy jo.

J: Co pro tebe znamená víra?

Z: Čím jsem starší tím větší priorita... Mám pocit že je to pro mě hlavní priorita, když jsem byla dítě, tak to pro mě byl nějaký zvyk, pak v pubertě to byla taková opěrná berlička a něco, co mi vlastně docela komplikovalo život, protože jsem si našla nevěřícího kluka, takže jsem si dost často říkala jestli to mám zapotřebí si takhle komplikovat život a bylo to fakt těžké se rozhodovat určitých věcech a na druhou stranu jsem vlastně věděla, že bez toho nemůžu být. A čím jsem jako starší, taky co se dětí týče, tak když jsem si říkala, když byli malí, že je to hrozné vypravit se s těmi malými dětmi na tu mši a všechny obléct, připravit, dojet tam a pak to tam celá zpocená přežít. A teď když zjišťuji, že tam vlastně jdu sama, tak je mi to hodně líto a dost často z toho brečím, že tam jsem bez těch dětí, takže si čím dál tím uvědomuji, že je to ta priorita, že bez té víry by ani ta láska, a to ostatní nebylo. Teď je to to nejdůležitější pro mě.

J: Máš ještě něco, co bys chtěla říct?

Z: Že pro mě hodně důležitý a hodně nabíjející, když ty kněží dělají nějaký gesta pro to, aby dali najevo, že berou i ty lidi, kteří do kostela nechodí, takže pro mě vždycky hodně znamená, když třeba kněz na konci mše řekne žehnám vám a všem co máte doma, tak pro mě je to obrovská věc, pro někoho možná detail, ale pro mě hodně důležitý, že myslí i na ty nevěřící, a že myslí i na ty co máme doma, ty naši rodiny co nevěří, nebo co do kostela nechodí, tak to je takový, co mě jako napadlo bleskově, tak je to takové hezké, líbí se mi, že je tam zahrnou.

V.

J: První otázka: jak jsi vůbec uvěřila?

M: To je takový asi složitý. Mě naši vždycky vhodili do kostela jenom na Vánoce protože byly nevěřící, ale nějaký základ babička měla a ta dycky dbala na to abychom chodili do kostela na Vánoce. My jsme teda na Vánoce do kostela chodili a mě tam bylo vždycky dobře. A když jsme jezdívali na nějaký dovolený, tak vždycky, když jsem naše někam prvně táhla, tak to byla do kostela, protože mě to tam nějak táhlo. A pak si pamatuju, že jsem měla s někým neviditelným vztah a ten někdo se mnou mluvil a mohla jsem si s ním povídat. Já jsem byla vždycky takový zvláštní dítě, tak všichni tvrdili, že je to tím, že jsem zvláštní a já jsem furt nechápala co se to děje a neměla jsem se s kým o tom povídat. Ještě jsem si vzpomněla, že to vlastně taky začalo tím, že taťka dost pil a mamku i bil a já si pamatuji, jak mě někdo objímá v pokoji, teď vím, že to byl Bůh, protože tam nikdo jiný nebyl. A pak jsem si v knihovně půjčila Bibli dětskou s klíčem a půjčovala jsem si ji potají, aby se to naši nedozvěděli. Protože když se u nás mluvilo o tom, že někdo chodí do kostela, tak to bylo vždycky jako negativní. Tak jsem si tu Bibli schovávala do válečky a od té doby jsem si vždycky sama stlala postel a mamce to přišlo divné, ale tu Bibli jsem si přečetla a úplně jsem nad tím pak brečela, protože jsem pochopila, že ten někdo, kdo se mnou mluví, je ten, o kterém se tam píše. Ten, se kterým mám ten vztah.

J: A kolik ti tak bylo?

M: Já myslím, že tak 10 nebo kolem 10. A vlastně jsem si z té Bible opsala i otčenáš, a ten jsem se pak modlila. A tím to vlastně skončilo, protože nebyl internet a nebyl kdo by mi poradil, jak dál. A neměla jsem nikoho, o kom bych věděla, že podobně starý jako já a chodí do kostela. Až potom, to mi bylo asi čtrnáct a chodila jsem do devítky a mojí ségru jsem vyzvedávala z družiny, protože jsme bydleli v paneláku, kde bydleli rodiny podobně staré, taky ty děti byly podobně staré, tak jsem jich vyzvedávala víc, čtyři další děti a vždycky jsem je tam manažerovala v družině, aby si vzali ty tašky a tak a byla tam taková malinká drobná učitelka s výraznými brejlemi a měla takový mikádo hodně na kraťoučko, Jiřinka se jmenovala a ona si všimla, jak se tam starám o ty děti a oslovila mě, jestli bych jim nechtěla pomáhat v jednom volnočasovém sdružení, který tam vznikalo a organizovali tam dětem vždycky v pátek odpoledne nějaký program. No a já jsem byla nadšená a začala jsem tam chodit jako praktikantka. No a Jiřinka byla praktikující katolík a ten druhý vedoucí byl vlastně jáhen, co nově přišel do toho města. Zdeněk. Měli spoustu dětí a já jsem se s nimi vlastně spřátelila a vím, že jsme se s nimi tam nikdy o víře nebavili, jen jsme dělali ten program pro děti. O víře tam nepadlo ani slovo. A jak jsem je postupně pořád víc a víc znala, tak jsem si říkala, jak to teda je, jsem katolík nebo jak to je. Vždycky jsem spala hrozně dlouho, že mě mamka budila, někdy před polednem a já jsem si od toho Zdeňka nenápadně zjistila v kolik začíná nedělní mše a v neděli jsem řekla že vstanu a dojdu pro chlebab aby nemusela jít mamka. A s tím chlebem jsem šla do toho kostela. A stála jsem tam vzadu úplně u těch dveří, kdyby to náhodou nebylo ono, aby mě nikdo neviděl. A zrovna bylo kázání o sycení tisíců. Takže já, když jsem do toho kostela lezla, tak jsem si říkala: panebože dej mi nějak vědět dej mi nějaké znamení, že sem mám jít nebo ne a samozřejmě jsem se tam potom rozbřečela s tím chlebem v ruce a pod tím vším mě sbíral ten Zdeněk a pak jsme se spolu o tom začali bavit a on s jeho ženou a s tou Jiřinkou mi dávali různé knížky a vysvětlovali moje otázky. A samozřejmě jsem se chtěla nechat pokřtít, ale naši s tím nesouhlasili a byl z toho hrozný virvál, i mě děda vyhodil z

oslavy 60. Ať si jdu za těmi svými fráterníkama a černoprdelníkama. Pak jsem se vlastně nechala pokřtít na vysoký, když mi to rodiče dovolili, protože usoudili, že mě to jako nepřejde.

J: To je dobrý. Můžeš povídat, jak to pak bylo dál? Třeba na té VŠ?

M: Jo já jsem se nechala na té VŠ pokřtít, ale chodila jsem na přípravu rok a půl, ne že by to se mnou bylo tak složité, ale připojila jsem se v půlce toho běhu, takže jsem byla pokřtěná až potom dalším. Takže jsem vlastně chodila na Čtyrák k Saleziánům. Myslím, že otec Petr to měl se mnou celkem složité, protože já jsem sice měla fakt hluboký vztah s Bohem a víru, ale měla jsem problém s některými pravidly, protože jsem prostě v tom nebyla vychovaná a randila s kluky a v době, kdy jsem se chystala na ten křest. A v té době jsem i s nějakým klukem bydlela, ale mně to přišlo úplně v pohodě, nic co by se vylučovalo, ale ten kněz, s tím měl asi problém.

J: A ses stejně vdala brzo?

M: Ale zase tak ne. Já to mám vlastně doteď, že se mi některé pravidla hůř chápou. Já si to pravidlo o tom, že když někoho miluješ, tak s ním můžeš něco intimně mít až po svatbě vysvětlovala spíš tak, že když s někým chodíš, tak nemáš mít někoho dalšího. A tím to pro mě bylo vyřešený. Ale já jsem ještě než jsem potkala Jirku měla nějaké jiné vztahy a spíš to bylo tak, že já jsem byla věřící a oni byli nevěřící, což mi nepřišlo tak jako problém, jak jsem vyrostla v nevěřícím prostředí. Takže vždycky, když jsem přitáhla domů nějakého kluka, který nebyl věřící, tak mamka byla šťastná, protože si myslela, že mě z té víry vyléčí. A pak jsem si našla Jiříka katolíka. Tak to měla pocit, že už je to úplně ztracený.

J: A jak to ty tvoji rodiče vnímají teď?

M: No tak tím, že nejsme nějaký extrémně ortodoxní katolíci, tak myslím, že už se s tím nějak naučili žít. Ale naše děti je evangelizují třikrát tolik co my. Takže teď tam třeba byly děti na prázdninách a umřela babička a když to dětem mamka řekla, tak první, co udělaly, že se chytli za ruce a popadly mamce ruku a začaly se modlit za babičku. Tak to pro mamku bylo fakt těžko snesitelný. Ale furt se ty mamky odpovědi mění. Nejdřív to bylo: babičko ty nevěříš v Ježíška? Ne. A děti pak: A ty ho nemáš ráda? A takovýhle dotazy. Teď už říká, že ho má ráda, ale do kostela nechodí, myslím, že se to dětem v celku daří.

J: To je vlastně skvělý, jak na to ty děti mají někdy mnohem lepší cit než my.

M: Jo to určitě, ty moje obzvlášť. Nemají s tím problém, mamku přece utěšovaly s tím, že přece nevádí, že babička umřela, protože uletěla do nebička, že je to přece jedno, že se uvidí brzo. Dokonce mamce řekli, že už není tak mladá, takže že ji uvidí brzo, tak se nemusí bát. Což si úplně nemyslím, že by ji potěšilo.

J: Jak si vůbec vzpomínáš, na ty začátky našeho společenství?

M: No já jsem se nějak připojila, když už jste se scházeli, ale pamatuji si, že jsme bydleli na rybárně a byla jsem tam docela opuštěná a spolu jsme se vlastně znaly z fakulty. Tak si pamatuji, že jsi ke mně přijela jen tak ne nějaký kafe, protože si tady čekala na nějaké děti a přišlo a byla si u nás a pozvala jsi mě. Já jsem z toho měla radost, ale trochu jsem

měla obavy, protože jsem měla zkušenost nějakýma spolčama, do kterých už jsem chodila, a s nimi jsem měla trochu problém, jako každý, kdo úplně nevyrostl v katolické víře. Nebo nemám tu křesťanskou tradici úplně vrytou pod kůži. Tak jsem z toho měla trochu obavu, jak to bude fungovat a vlastně si pamatuji tu první skupinku, jak jsme se sešly a Bětko měla obrovské břicho a čekala Janinku. To si pamatuju. Bylo to fajn, vyhovovalo mi jak to bylo hodně volný a málo organizovaný, že to bylo hodně o tom našem sdílení a současně nějakých podnětech k přemýšlení, nebo podnětných textech přemýšlení a společná modlitba

J: Začala jsi chodit, protože jsem tě pozvala ne?

M: Jo, Já jsem ti říkala, že tu nikoho neznám. A pak jsem začala jezdit s Magdou a to bylo taky takový přínosný, že vlastně jsem byla donucena se ještě víc otvírat, v tu dobu jsem byla zvyklá být sama, tak jsem měla trochu obavu z přijetí jinými lidmi a nakonec to bylo všechno hrozně fajn a bez problémů.

J: Měla jsi pocit, že v té době patříš do nějaké farnosti? Nebo jak jsi to měla s příslušností k farnosti?

M: No já jsem asi nikdy neměla pocit, že jsem byla vyloženě v nějaké farnosti domácí nebo že bych patřila do jedné farnosti. Jediný období, který si vlastně pamatuji, když jsem měla pocit nějakého patření někam, nebo období kdy se mohla říct, že jsem byla vyloženě v jedné farnosti vlastně bylo, než jsem se vdala. Já jsem ze začátku bydlela na kolejích, pak jsem se nechala pokřtít a pak jsem bydlela v klášteře u sester a tam odsud jsem chodila k Petrinům. A to byla taková ta doba, kdy ta farnost hodně žila a bylo tam spousta jiných aktivit než jenom ty mše a do toho tam byl ten vyhlášený sbor. Takže mě to vlastně sedlo, že to byl jakoby kompromis mezi tou vyloženě studentskou farností na tom Čtyráku, kam jsem úplně nezapadla. Protože jsem za prvé nebyla ten katolík z rodiny a za druhé jsem celou veškerou dobu chodila do práce, takže jsem nebyla ten bezstarostný student, co chodí na Studentské společenství. Prostě jsem musela chodit do práce a neměla jsem úplně ty bezstarostné debaty ráda a to vlastně vycítili i ten Petr, co mě připravil na křest, protože jsem pak chodila na společenství mladých pracujících. Ale u těch Petrinů to bylo tak, že tam byli i mladí lidi i starší lidi všechny generace promíchané a současně ty bohoslužby byly hodně živé a hodně rytmické a mně to bylo blízké, ale i jsem využívala tu možnost, když jsem chtěla jet někam na tichou mši, tak jsem šla někam jinam třeba k nemocnici nebo tak.

J: A ty další farnosti?

M: Když jsme se s Jirkou nastěhovali do Vodňan, tak jsme jezdili do Skočic, protože tam byla mše v dobrou dobu, protože jsme prostě chtěli ráno spát a nechtěli jsme vstávat ráno na 8:00. To jste měli ve Skočicích ještě v 9:30. A když se nám narodil Ondík, tak jsme vlastně moc nechodili. No většinou s těmi miminami my moc do kostela nechodíme nebo i s těmi menšími dětmi, protože nás to rušilo. A měli jsme pocit, že nemáme ten prožitek víceméně žádný, tak jsme se buď střídali, tak jsme chodili do Vodňan a střídali se, protože už tam byla pozdě. Teď spíš jezdíváme na Lomec, protože nám to tam vyhovuje. Je to tam venku a máme víc prostoru a nemusíme řešit, to že tam ty děti ruší, protože jsme na to, mám pocit, extrémně precitlivělý, že naše děti ruší někoho jiného. To nám fakt vadí. Ale když nechodíme, tak si děláme takový domácí bohoslužby, takový ty nedělní.

J: A jak to vypadá?

M: Většinou v neděli po obědě spolu ještě sedíme a přečteme si čtení všechny s tím příběhem z liturgie pro děti, tak z toho čerpáme a tak si různě povídáme. Taky tím, že teď nechodíme do kostela, tak se víc věnujeme i mimo neděli tomu, že si povídáme o té víře nebo si čteme různé příběhy nebo se bavíme o těch náboženských věcech a oni často přijdou sami nějakým dotazem. Protože mají různé dětské bible v pokojíčku a další knížky k dispozici a často po nich sáhnou a pak se ptají. A Anička miluje křížovou cestu, tak ji chodíme tam i zpátky.

J: A kterou?

M: Vždycky nějakou vygooglím, a třeba pro rodiny, takže nemáme jednu danou a děti si často vymýšlejí vlastní zastavení a prosby. Což je pro mě docela posun.

J: A když bys mohla nějak popsat tu tvou zkušenost se společenstvím?

M: Mě hrozně obohacuje, i mimo tohle spolčo, setkávání se s lidmi, které jsou hodně jiní než já a to si myslím, že to naše společenství ideálně naplňuje. Že mám pocit, že žádná z nás není stejná jako druhá, že máme vždycky třeba něco chvíli společného, ale něco co máme pak diametrálně odlišné. A že i třeba já a Renča jsme konvertitky a zbytek ne teda kromě Bětky, ale ta konvertovala v jiné církvi, obohacujeme se a mám pocit, že se to ve mně nějak přelévá. Že mám třeba nějaké období, kdy něco tvrdím, že nikdy není a nebude ve víře důležitý a třeba nesouhlasím i v nějaké diskuzi, třeba jak je důležitá četba Písma nebo i ta křížová cesta, to bylo pro mě něco, co jsem si vždycky ťukala na čelo a absolutně nechápala smysl. Ale teď třeba skrze ty děti, člověk nachází smysl v tomhle druhu modlitby. A přemýšlení, když na něco nevím odpověď, tak ho to třeba donutí hledat, to mě obohacuje, že jsme každá jiná. Pro některou je důležitější Písmo, pro některou něco jiného. A i když často velmi živě diskutujeme nad těmi tématy a člověk často říká, to ne to ne to nikdy, tak když se zpětně ohlédne, tak si jí se to vlastně není tak horký a často pochopí i ty ostatní, jak to vnímali, a to mi hodně pomáhá a mám pocit, že jsme si i blízko jinými věcmi, i když to není lehký, tak se respektujeme a je to takové bezpečné prostředí, kdy si můžeme klidně říct: s tebou nesouhlasím. Tak to není vnímáno hanlivě ale naopak prostě jako součást respektu a vzájemně si v těch svých pohledech nepřekážíme. A učíme se respektu. Někdy jsou to ty porodní bolesti, co nás tomu nutí, ale vždycky s odstupem času nějak zjistíme, že to bylo třeba a celý to společenství to někam dál posunulo.

J: Takže odlišnost, vzájemný respekt, co bys ještě dalšího dodala?

M: Různé pohledy na tu věc a otevírání nových témat vzájemná inspirace, třeba Bětka nám dá nějaké knížky, o které by jsme si řekli, že je číst nebudeme, nebo se do té knížky podívám, že to není nic pro mě a pak třeba za rok se k ní dostanu a hrozně mě ta knížka obohatí. A říkám si: no jo vždyť o tom Bětka vlastně v nějaké době mluvila. A i mně obohacují ty naše životní zkušenosti, že vzájemně se obohacujeme, že když jsem byla v nemocnici s Áňou a měli jsme to těžké, tak jsem nasbírala nějaké zkušenosti, s kterými jsem potom mohla snáz pochopit, když se za několik let ocitla v podobné situaci Bětka nebo ve stejném strachu a mohly jsme to třeba sdílet, i když jsme si do té doby byly hodně daleko. A myslím si, že je to i důkaz že se nepotkáváme jen tak, že nás prostě svádí dohromady ty boží cesty, protože nějakou dobu kráčíme vedle sebe nebo na sebe hledíme přes nějakou řeku vzdálenou, ale pak je někde lávka, kde se setkáme a musíme jít stejnou

cestou a vlastně si v ten moment pomůžeme a jedna druhou podepřeme. A současně je to naše společenství tak rozmanité, že když jsme si v nějaké době s někým blíž a s někým dál, že se to prostě mění a i přes ty odlišnosti pořád držíme pokupě. Že to je fajn.

J: Co bys řekla ke vztahu farnost vs. Malé společenství?

M: Mě víc vyhovuje to malé. Protože mám pocit, že můžeme být podstatně otevřenější, můžeme sdílet hodně intimní věci, které bychom ve farnosti nesdíleli, a v nich jsou ty rány a pochybnosti nás samotných nejhlubší a není to něco co se dá prostě otevřít před všemi nebo před celou farností. Si myslím, že dochází k lepšímu pochopení těch situací těch druhých, protože jsme spolu několik let a máme ty souvislosti, co si můžeme spojovat a to ve větším počtu lidí není možné jako obsáhnout a současně i co se třeba týče modlitby, a tak já mám víru takovou hodně skrytou, že pro mě je to pro mě můj intimní vztah já a Bůh a obohacují ho témata jiných lidí a jiné možnosti a vím, že já modlitbu třeba nejvíc prožívám sama a tam zažívám ten živý rozhovor s Bohem. Když jsem to jenom já a Bůh a nikdo jiný. Ale čím víc jsem v tom našem společenství a čím víc se známe, tak tím se mi i mění ten pohled na tu společnou modlitbu, že mnohdy po těch společných modlitbách nebo třeba po těch duchovních obnovách, největší zážitek jsem měla asi z té duchovní obnovy, co jsme měli se Zavrelem, jak jsme vlastně řešily mateřství a měly jsme tu společnou mši, kdy jsme nosili ty svíčky za ty svoje nenarozený a zemřelý děti, to pro mě bylo hodně silný a hodně jsme sdílely a toho času bylo hodně. Bylo to téměř neomezený, bylo to celý víkend a mám pocit, že to sdílení bylo hodně na dřevě, bylo tam hodně slz, hodně radosti a takový velký otevření nebo potom z té duchovní obnovy, když jsme byly samy úplně bez kněze, to bylo vlastně taky hodně fajn. To byla zase moje první křížová cesta, která mě hrozně obohatila ta noční ta úplně první co jsme měli společně, protože každý zastavení nějak obsáhlo nějakou z nás, nějakou naši bolest nebo něco co jsme v té době řešily, jak jsi jí připravovala ty, pro nás pro to naše společenství, tak si myslím, že jsme si z ní úplně každá z nás musely něco odnést, protože kdyby se tohle dělalo pro celou farnost tak to nemůže být nikdy tak hluboký nebo to mít tak hluboký dosah, jako to měla pro nás.

J: Co pro tebe znamená víra?

M: Pro mě je to vztah. Vztah já a Bůh. A velká pokora a i takový vidění za roh nebo jak to říct nebo nevím jak to popsat, mám pocit že pro mě život jako dortík a nebo každý má život jako dortík a ty věřící mají k tomu ještě tu třešinku na tom dortíku, což je jako Bůh, protože si myslím, ať se nám děje co se nám děje, ať jsou to těžkosti nebo radosti nebo tak tak vlastně mně se ty těžkosti snáží přijímají vědomím toho, že to má nějaký smysl, že se mi to děje z nějakého důvodu, protože vlastně vidím, že mě Bůh vede celý můj život a všechny ty věci který někdy potkaly a byly třeba negativní nebo byly i pozitivní, tak mě formovaly pro to, co teď žiji a pro to, co mě třeba čeká. Někdy se vyloženě bojím a říkám si: Bože, ne tuhle zkušenost nechci, protože tuším, že zatím bude nějaký velký úkol, který se mi fakt nelíbí a neznamena to, že bych to vždycky snadno přijala. Já to mám třeba v životě tak, že když jsem šťastná a spokojená, tak se intenzivně modlím a ve chvíli, kdy se mi něco děje negativního, tak jsem prostě ten našťvaný katolík, co říká: teď si trhni nohou Bože, teď se s tebou nebavím, protože se mi tohle nelíbí, ale není to nikdy: hele, Bože, ty neexistuješ, protože s ním mám tak hluboký vztah, že nemůžu říct, že by neexistoval. A vlastně mě to někdy i šťve, protože bych chtěla mít i víru s tou pochybností, že bych si někdy mohla dovolit říct, že nejsi a hotovo. Ale tohle já nemůžu nikdy říct.

Takový trochu vězení, ale nemůže to nikdy říct. Ale jsem za to ráda. A i to jako vidím na té své životní zkušenosti, protože v průběhu střední školy jsem hlídala postižené děti a byla jsem v kontaktu s rodinami, které měly postižené děti, různě postižené děti a říkala jsem si to je fajn a byla jsem za tu zkušenost ráda a myslela jsem, že mě to bude formovat profesně, protože jsem si pak dávala po střední škole přihlášku na speciální pedagogiku a tam mě o jeden bod nevzali, ale protože mě vzali na jiné dvě školy, tak jsem si řekla, že to asi nemá tak být a dál jsem se tam nehlásila a vlastně i ta zkušenost s těmahle dětmi, mě vlastně vedla k tomu, že když jsem zjistila v těhotenství, že čekám nemocné dítě, tak jsem nepochybovala o tom rozhodnutí si ho nechat, protože jsem měla pocit, že všechno vím, a že vlastně nejtěžší postižení je autismus, a to se stejně nedá zjistit dopředu a pozná se to až ve třech letech, takže není co řešit. A byla jsem za to několikrát i zpětně ráda, protože jsem byla i připravenější na tu situaci, která mě potkala a nevykládám si to jako náhodou nebo že to bylo super, že jsem to někdy dělala, ale беру to jako tak, že mě tam Bůh poslal, protože tohle měl pro mě připravené. Že to je součást té mojí cesty a on mi v tom pomohl, aby byla snazší.

B: Vidíš jako Bětka s tou smrtí a doprovázení umírajících.

M: Jo přesně. Vlastně ta zkušenost s tím, jak jsem měla Ánu takhle složitou a pomáhala jsem Bětce v situaci, kdy dcera umře matce, tak to doufám, že není součástí mojí cesty další, říkám Bohu: tohle fakt jako ne. A říkám Janince, ať to tam nějak nahoře ošéfuje. Že tu svou cestu přijímám, ale tohle jako ne. Ale konec konců si nevybíráme. Ale říkám si, že Bůh je milosrdný a milostivý a dokáže i na základě neutuchajících proseb změnit své plány. Předpokládám, že v něčem se ukecat dá.

J: Buďte jako děti.

M: Přesně tak. Na to vždycky saším. Moje děti to s ním mají dost jednoduchý, tak se to od nich učím nevidět to zas tak složitě.

J: Ohledně modlitby jsi mluvila, že pro tebe nejintenzivnější ta soukromá, ale jaký benefity má pro tebe ta společná?

M: V té společný, mě hodně záleží, co tomu předchází, jakože když se prostě sejdeme v rychlosti, tak to není ono, mě vyhovují takové ty modlitby v těžkých situacích, co chtějí hodně času. Myslím, že je tam ta atmosféra opravdu hodně velkého napojení. Že všichni se opravdu soustředíme. A tam je to cítit tam je cítit že jsme tam my a Bůh, že máme všichni otevřené srdce, to není jako v kostele, kdy si lidi podávají mikrofon a všichni se modlí za světový mír, tak mnohdy jsou to takový fráze, ale když se to člověk modlí v nějaký situaci, kdy mám opravdu to otevřené srdce, tak taková fráze není frází. A je v tom cítit ten rozdíl, ale je to o tom pocitu, o tý emoci, o tý atmosféře, která je jako nevysvětlitelná. Nedá se to popsat. Proto když je to nějaká společná modlitba, kde se nás sejde hodně a já nejsem schopná se uvolnit, tak mě ta modlitba neobohatí. Nemám pocit, že by se mě nějak hluboce dotkla, ale když je tam ta atmosféra, a to otevření, tak se mě to dotýká, nevím, jak to říct, jinak to na mě rezonuje nebo to ve mně zanechá úplně něco jiného. Nebo jde i o nějaký impuls k vlastní modlitbě. Když je to třeba tak já modlitba jakoby pro formu, tak se mě to nějak nedotkne a nemám pocit potřebu nad tím víc přemýšlet doma nebo vnášet do nějaké své svojí soukromé modlitby. Ale mnohdy se mi stalo, že jsem třeba přijela ze spolča i třeba pozdě, když jsme řešili i něco kvůli Janince a byly to třeba nějaký hluboký okamžiky nebo jindy, kdy jsme osobně řešily nějaké

pochybnosti vlastního mateřství a byla to taková ta napojená modlitba, tak jsem pak přijela domů, a ještě mě to nutilo dal nad tím rozmlouvat a rozjímat. Rozmlouvat spíš s Bohem tak.

J: Co rozum k víře, potřebuješ ho?

M: Myslím si, že jsou situace kdy to jinak nejde, protože myslím, že někdy je rozum vyloženě na překážku. Ale někdy to bez něj nejde, protože i tím, že jsem nebyla vychovaná ve víře, tak spousta těch nějakých pravidel a řádů a věcí, které jsou součástí tradice církve mi nejsou blízké a nejdou mi rozumově pochopit, ale nebudu zastírat, že s něčím prostě nesouhlasím. I když by se mi to někdo snažil vysvětlit, protože v tom smysl prostě nevidím, a ty pravidla většinou vnímám jako nástroj církve, který byl nutný v nějakou dobu a v jinou dobu už je absolutně mrtvý, takže potom mám problém nějaké takovéhle pravidla dodržovat nebo respektovat nebo je i učit vlastní děti. Takže to k těm pravidlům. Ale k víře samotný nebo ke vztahu já a Bůh si myslím, že je rozum taky někdy potřeba, protože pro mě není Bůh někdo, kdo funguje jako výherní automat nebo automat na bagety, nefunguje to a zaplatím si šunkovou a dostanu šunkovou, mám pocit, že přece jen třeba o tom Bohu něco vědět a musím prostě mít rozum, třeba v té v té době si nemůžu myslet, že mě Bůh ochrání, když nebudu dodržovat žádné pravidla třeba covidový. To je holý nesmysl. Třeba to, že si můžu myslet, že budu žít úplně sobecký život a kašlat na ostatní a pak jednou, až na konci na smrtelné posteli, tak si řeknu: sorry, Bože, a bude mi to odpuštěno, to je blbost. Ten svůj život je třeba reflektovat v průběhu a nevidět to tak, že můžu jako cokoliv a mít Boha jako alibi na veškeré moje prohřešky.

J: Osoba kněze pro společenství pro farnost pro tebe?

M: Pro mě, já považuji kněze jako každého jiného člověka a smrtelníka, který je na rovní každého farníka, a ať jsem ráda, když je ve farnosti kněz nějakým způsobem myšlenkově blízký nebo se kterým mám nějaký podobný pohled na svět a jehož kázání se mě nějak dotýkají, ale nemám pocit, že by to byl pro mě nějaký nadčlověk, bez kterýho by moje víra nebyla. Moje víra je já a Bůh, náš společný vztah a vidím v těch jiných lidech ty setkání ty posuny, že vím, že mi posílá různé lidi do cesty, že se od nich mám něco naučit a máme se nějak vzájemně obohatit, a tak to беру i s tím knězem. Teď je tu Pepa a je to pro mě velké obohacení a jsem za to ráda, protože je hodně chápající a otevřený a vnímavý a otevřený i v nějaké diskuzi, takže nemám pocit, že bych se musela bát se ho na něco ptát, třeba na nějaký kontroverzní témata, protože vím, že od něho dostanu vysvětlení a bude schopen o tom diskutovat a i to mám jako tak, že když tu je kněz, který mě nějak oslovuje a je mi nějak blízko, tak mám větší chuť se účastnit nějakých farních věcí a aktivit dělat něco nad rámec farnosti, ale když je tu někdo s kým si vyloženě nasednu, tak nemám ani potřebu na tu mši jít. Mám pocit, že ta všechna společenství farnosti je nějaký nadstandard k té víře, kterou vlastně žiju. Není to něco na čem by moje víra stála.

VI.

Výzkumník: Tak já mám první otázku: jak jsi vůbec uvěřila?

B: Smích. Ale to je na hodinu!

J: Já říkala že to nebude na 10 minut.

B: tak já to zkusím zrychlit. Asi ve dvaceti jsem jela s křesťany na zimní tábor a celý týden jsme tam měli legraci, prostě přes den byl pěkný program a večer vždycky všichni věděli, že bude křesťanský program. A byli tam jako písničky chvály ale takový ty protestantský takové ty veselejší a vtipnější a americký a anglický. Tenkrát moc českých ani nebylo. A hlavně vždycky každý den bylo nějaké divadlo a každý den tam postupně vyprávěli evangelium až se dostali v pátek k Velkému pátku a k výzvě k pokání. A asi bych neuvěřila kdyby tam ještě nebyla konkrétní osoba která viděla, že to úplně nedávám, a že nevím co s tím, a prostě se mnou nějak nepovídala a pak se mě i úplně na férovku zeptala, jestli se s ní chci modlit. Protože jsem sama říkala že nevím, co s tím a nevím, jak se modlit, protože jsem nevěděla, jak sama na to. Tím to asi začalo, protože ta radost tam a tak, tak to zapadlo do toho mého životního kontextu. Protože jsem konečně měla pocit, že konečně spočinu v nějaké náruči. I v lidské, protože jsem najednou získala spoustu přátel. Tak mi to vlastně přišlo takové jako vysvobození. Pro mě to bylo vysvobození opravdu se vším všudy. V těch 20 letech. Zkrácená verze.

J: A něco bys chtěla dodat?

B: Nevím, to bych musela asi zapřemýšlet. Já myslím, že jsem uvěřila, protože jsem byla úplně nešťastná, ztracená, zmatená i jsem sice něco věděla o Kristu a něco jsem četla, taková ta zelenožlutá knížka jmenuje se Ježíš něco. Ježíš Galilejský se to jmenuje. Ale nic mi to neříkalo a nechápala jsem to. Ačkoliv ta knížka nebyla moc těžká, tak to šlo úplně mimo mě. A taky jsem měla kamarádku katoličku, která mi nějakým způsobem voněla, ale nic mi nebyla schopná říct. A to mám pocit, že jsem se trochu ptala. Protože byla asi moc pokorná. Takže to bylo asi až v těch 20. V té době jsem asi byla připravená hopnout rovnou do boží náruče.

J: Jak se ta tvoje víra potom vyvíjela?

B: no já jsem uvěřila u těch protestantů a 10 let jsem žila v intenzivním společenství, kdy na bohoslužbě bylo minimálně 100 lidí. S tím že to byly průchoďák, takže tam fluktovalo minimálně dalších sto lidí. Takže člověk minimálně pozná těch sto lidí, co tam byli pořád a poznal i ty další i dost osobně, protože tam bylo spoustu dalších akcí, kde se bylo možno seznámit sblížit. Takže to bylo hodně o společenství a o přijetí od lidí. A samozřejmě i hodně vyučování, protože byly i biblické hodiny a hodně jsme jezdili na různé přednášky a různé akce pro mládež, takový ty blbosti, ale oni to nejsou blbosti, ono je to vlastně radost. Jsem vlastně taky začala studovat na ETS. Na Černém mostě. Protože jsem ale dostala možnost jít na vejšku, tak jsem to tam zase nějak zapíchla.

J: Tam je nějaká VOŠ, ne?

B: Jo tam je seminář, evangelikální teologický seminář. Ale zůstala jsem tam trochu navázaná. A nějakým způsobem jsem furt koketovala s tím, že bych třeba chtěla studovat teologii, ale už jsem se k tomu úplně nikdy nedostala. Ale vlastně jsem měla rok možnost

přímo studovat biblickou školu, která je založena misionáři z Ameriky. Tam někde u Ostravy, jak se to jmenuje Frýdlant nad Ostravicí. Tam je KAM – křesťanská akademie mladých. Ty mají hodně zpracovány přednášky dobře pořád. Některý už mají třeba nově upgradovaný ale i dneska, když některé z nich slyším, tak si říkám ty jo hustý. Že jsou, jak to říct ne radikální ale až trochu extremistický. Jakoby občas opomíjí nějaké body. Ale pro ten vývoj musím říct, že to bylo třeba, že mladého člověka to přitahovalo a bavilo. A byli prostě hrozně nabitý tím vším, hrozně to nakoplo, aby šli a něco dělali. A našli si své místo v nějaké křesťanské službě. Ale zase je pravda že nějakých 30 % až 40 % z nich dostal časem přes hubu od života, právě díky tomu radikalismu. Protože pak nevěděli, co jsi s tím sami počít, protože přestali vyhovovat svým vlastním vysokým nárokům, ale i nárokům toho okolí. Jako že si uvědomuji, že je tam strašně moc pokladů, ale hodně věcí může být zaflákáných, a pak je to průšvih. A ty malý společenství pak můžou být uzavřené v té své radikalitě, a to je průšvih. Ten můj sbor vypadá po 20 letech taky úplně jinak. To během těch 10 let to bylo úplně jiné, furt tam byly noví lidi, furt se tam něco dělalo, hodně misionářů a každý rok se dělaly minimálně tři čtyři tábory a prošlo tam vždycky 100 děcek z toho 50 nevěřících třeba a třeba 30 jich pak z toho chodilo celý rok do sboru nebo pak odešly na školu, byl to takový průchod'ák, ale spoustu se jich tam fakt chytlo trvale. Neskutečné období.

J: A tam si byla deset let?

B: Jo. Ale pořád je to taková nějaká moje rodina. Já tam třeba neprožila nějaký extrémní zranění, jenom jsem si prostě postupem času uvědomila, co není úplně dobrý, co třeba tlačí na nějakou strunu zbytečně a třeba tím zakrňují. Ale to je asi normální. A nějakým způsobem už i vyzkoumaný říkal Pavel Hošek, že všechny ty společenství mají problém pak po určité době. Že jakmile jim nepřichází noví a noví lidé, tak se rozhodnou zatnout strunu na něco pro co pak spousta lidí odejde, ale přijdou jiní, který mají pocit, že to je ta pravá církev, protože tady jsou důslední na tohle to. Vyžadují nějaký důraz na něco, co je strašně důležité. Je jedno na co, ale když je něco trošku extrémnější, tak to na tebe může působit, že teď jsem změnil ten život a teď je to pravé. Teď je toto správné a teď jsem teď právě přesný. Já se pak třeba nedivím tomu, no nebudu jmenovat.

J: Proč ne?

B: No třeba tomu Dominikovi, že je tak nadšený z těch fundamentalistů. On je mladý a potřebuje být extrémní. Nasazený pro Boží věc extrémně. A když nenašel jinou věc, tak se vůbec nedivím, že do toho skočil. Že mi to souvisí s tou svojí zkušeností, kterou jsem zažila u těch protestantů, takže ho vlastně chápu.

J: Jak jsi se vlastně pak dostala mimo to společenství?

B: Mě Pánbůh vedl celých těch 10 let, jsem navštívila spoustu protestantských církví, nejenom náš sboreček. Díky tomu Kamu jsme měli možnost se podívat různě zapojit do různých projektů nebo jsme se jenom znali a navštěvovali. Že jsem měla vždycky možnost nachomýtnout se k něčemu. Když jsem studovala v Praze tak to byl taky podobný, že člověk si našel vždycky něco jiného. A hlavně už od začátku od toho ETS to byl ten rok 2000 úplně na začátku tak mě pánbůh vedl k těm umírajícím. Jsem psala na vošce práci na hospice v ČR, měla jsem pocit, že to má malou reklamu, tak jsem měla ambice, že by to moje práce třeba mohla udělat nějakou větší reklamu, což byla samozřejmě blbost. A pak když jsem se nakonec přes všechny své misionářský pokusy

dostala k tomu, že bych dělala tu zdravotní sestru, tak jsem se dostala do Prahy zpátky do UVN a pak jsem se rychle dostudovala díky tomu akreditačnímu systému. A pak jsem šla rovnou do hospice, kde jsem se zase potkala s dalšíma lidma. A i když jsme spolu nějak teologicky nemluvili, ale nějak celkově to prostředí, a to že jsem tam četla nějaké knížky třeba i o tom Janu Nepomuckým Neumannovi nebo jak se jmenuje nebo se mi do ruky dostávali i jiné knížky tak jsem trošku měla pocit, že mi něco upíráno u protestantů, třeba co se týče eucharistie. A přišlo mi to hrozně nefér, že oni vlastně nesmí, a tak ve mně nějak začalo klíčit, že bych chtěla být doma všude, ne jenom v jedné církvi. Ale vlastně mi to přišlo nefér odejít, no, ale pánbůh si to nějak sám vedl, že i když jsem měla ekumenickou svatbu, tak jsem teď spíš víc u katolíků. Protože dojíždět nebo docházet do dvou různých církví je pro rodinu náročné. Nakonec se stejně člověk musí rozhodnout kam. A protože jsem u těch katolíků toužila i po takovém společenství jako jsem měla v Písku, tak jsem se rozhodla, že to musím nějak vybojovat. A musím říct, že první tři roky to fakt byla extrémní poušť. I v manželství a co se týče toho společenství, ale tak začalo to naše ženský společenství a vlastně se to rozjelo pro mě do obrovských rozměrů. Teď už si přijdu jako před 10 lety.

J: Fakt?

B: Jako podobný ale vlastně dospělácký.

J: Hele, a jak vzpomínáš vlastně na ty začátky našeho společenství?

B: Já vůbec nevím jak jsem se tam dostala, ale bylo to roztomilé. Kdo mě pozval nevím. Tys mě pozvala ne?

J: Já mám pocit, že to byla Lenka. A tam jsme se o tom bavili, když tě přivedla do kostela do Skočic.

B: Si to vůbec nepamatuju. Pro mě to byla velká milost, protože přesně za tohle jsem se modlila. Kdy už konečně tady někdo bude dělat nějaké společenství.

J: Aha. Tak to je dobrý.

B: Ale jak jsem byla taková protestantsky rozjetá a zvyklá úplně na jiný styl, tak mě hrozně překvapoval ten váš ostych. Z té strany lidí, co se tam začali scházet. Ale taky jsem se snažila si dávat bacha, teda snažila jsem se, nevím jak to moc bylo poznat a snažila jsem se pozorovat a ne úplně machrovat, nevést a nepoučovat, ačkoliv nevím, jak se to dařilo. Ale zase musím říct, že vždycky za rok za dva jsem si říkala, ty jo to je posun, to se to mění. To je hustý, tady se to mění, to jsou věci. Jsme toho prožili fakt hodně. Ještě chci říct, že mě třeba fascinovaly ty přednášky, jedna z těch tvých přednášek, co byla třeba o druhém vatikánském koncilu. To jsem si konečně říkala, vždyť ty katolíci nejsou blbci. Přece ani není možné, aby byli. A tyhle informace mi do toho zapadli, abych se s prominutím neměla za co stydět. Vlastně v té době jsem třeba začala prvně řešit bířmování. Nebo já vlastně nevím. Mám to takový zmatený. Asi už jsem potřebovala jiný informace o Božích věcech než ty, co byly dostupné tam. Vlastně teď jsem si vzpomněla, že jsem se dostala do určitého extrému možná to mají vlastně protestanti jednou všichni. Že hodně jeli takové ty knížky z Návratu domů a mě spousta z nich pomohla co se týče nějakých vlastních zranění z rodiny, takže jsem v tom období hltala hodně knížek 2010 až 2013 14 a měla jsem malý děti, tak jsem se snažila číst i poradenské knížky, jak je

vychovávat a jak o ně pečovat. No a sama na sebe jsem si šila bič, že jsem měla nároky, kterým jsem vůbec nebyla schopná dostát. Vůbec. Čím víc jsem měla informací, tím víc jsem si nebyla schopná vybrat ani jednu, kterou bych pak aplikovala. Takže jsem pak vzdala úplně všechno. Takže jsem s tím úplně nechala ubít. Ale třeba někdo jiný by to zvládl. Třeba by si něco vybrala tak to nehrotil, ale mě to prostě zeptalo. Nejsem přece přechíst ani jednu od té doby. Teď se k tomu trošku vracím, ale v té době mi to vůbec nepomáhalo. Je to chytrý, není to blbý. Ale v té době to nepomáhalo, protože manžel nespolečně pracoval. Já to všechno svaluju na něj, co? No on je takovej převlečený katolík. Asi tak bych to řekla. Prostě je s ním špatná spolupráce v mnoha ohledech. A vlastně bych mohla být vděčná, že vůbec fungujeme. Jak z mé strany, tak z jeho, tak ze strany dětí a spíš si denně lížu rány, co se zase nepovedlo. Asi můžu říct že katolíci nebo tohle katolické prostředí mě víc učí soucitu. Že sice můžu chtít dosahovat nějakých úspěchů nebo vytyčit si nějaký plán, ale že je daleko přirozenější spíš bojovat s tím, že se to zase všechno vrátí tam, kde to bylo. Že to stejně nebude ideální. Že to stejně nezvládnou vybojovat úplně. To ty protestanti naopak fakt jedou až na dřev a vybojují neskutečné věci. Ale to je i mezi katolíky, mít pět dětí a ještě 3 adoptované, to já taky chtěla a jakto že nám to nejde. Nebo k tomu mají ještě neziskovku a mě strašně mrzí, že já jsem se tomu strašně minula. Asi kdybychom byli oba protestanti, tak by jsme se navzájem zničili tím, že bychom chtěli tu dokonalost oba. Nevím nebo něco v tom smyslu.

J: To je vtipný. Mě právě jednou dost oslovilo, někdo říkal, že katolíci to mají dobré, protože můžou každý den začít znovu.

B: Oni se to ti protestanti trochu snaží naučit, protože Pán Ježíš je přece miluje bez skutků, a je to stejně zajímavé, že mají ty skutky v té hlavě daleko víc než ty katolíci. Ono je to i o ambicích a takové té americké evangelikální teologii, kdy se říká, že je všechno mohu v Kristu, který mi dává sílu. Že když se nechám, tak on otevírá dveře. Ale není tam moc prostoru pro selhání.

J: Kde si byla ve farnosti v té době?

B: No to Bílsko, ale to bylo děsný. Zaprvé s malými dětmi se tam člověk neskutečně styděl, 2. Taky měl furt pocit, že otravuje a nikdo se tam se mnou nebavil, nevím jestli to bylo tím, že jsem byla paní doktorová nebo že to byly staré babičky, které už se s někým a bavít nechtěly.

No já jsem se pak dozvěděla později, před nějakými 20 30 lety tam měli krásný společenství velký s tím farářem Hobizalem. A pak spousta odešla a už nám chodí jen ty samotné babičky, který se furt sice kamarádí, ale je těžký mezi ně proniknout. Protože oni už mají všechno zařízené, už ani tu kytku jim tam dát nemůžeš. Oni už to všechno mají a nikoho nepotřebují.

J: Si tam nezapadla?

B: Já jsem nějak nebyla schopná najít místo a ještě jsem se styděla kvůli naší rodině. Asi jsem tam nerada chodila, tak jsme rychle začal radši chodit na Lomec. Kvůli dětem i kvůli společenství s vámi. Plus ten kněz, co mi nevyhovoval. Ale úplně na začátku tam byl Čepl, ten mi vyhovoval hodně. Aha a kvůli němu jsem šla i k bířmování.

J: A tvoje zkušenost se spolčem?

B: Já už jsem toho hodně říkala, ale asi i to že se mi hodně rozšířily informace a obzory, a že Bible je Boží slovo jako že se musí brát doslova asi tím naivisticky mládežnickým postojem, že nemůže nijak pokrucovat. Vlastně taky Heryán mi otevřel oči, jak se vlastně výklad bible v kontextu může ten text hrozně proměnit. Že to třeba Pán Bůh nemyslel zas až tak doslova. Spíš si myslím, že je to furt o nějakém dospívání, a doufám že najdu nějakou platformu, kde bych mohla třeba pokračovat dál. Abych nezůstala jen u nějakých informací, co jsem teď získala s tím že to stačí.

J: Je pro tebe rozdíl farní společenství a pak třeba takovýto malý jako jsme měli my?

B: Já jsem vytrénovaná, že ta farnost nebo sbor větší by měly stát na těch malých skupinkách. Že prostě ideální stav je učednictví. Jeden dva spolu vedu skupinku a za rok jejich 2x tolik. A rozdělí se. A zase jsou pak 2 a jedou a takhle ten ideální růst. Americký plán pro účetnictví. Ale není blbý, je to celkem moudrý. Trochu ale tlačí na ten výkon. Ale zase tady vidím, že to funguje i když se nescházíme pravidelně, protože vlastně máme celkem málo času. Protože víš, že se můžeš o toho druhého opřít, kdykoliv, kdy potřebuješ a pak třeba i pozvat někoho jiného na společnou akci. Tak si myslím, že to je přece jenom je přece jenom lepší, než když tam žádné záchytný bod není. A jenom nějaký velký setkání farnosti, kde se mají ty lidi uměle seznámit si myslím, že je vlastně docela průšvih. Ne jenom mezi katolíky, to nefunguje nikde. Ani u evangelíků a husitů, to jsou větší sbory a taky vymírají až hledají nějaké jiné formy. A pořád jim to nejde.

J: Takže myslíš, že jediný udržitelný způsob je že v každé farnosti bude nějaký menší záchytný společenství?

B: Určitě ale teď je otázka do jaké míry to musí stát jenom na jedné osobě. I v tom smyslu že prostě v tom smyslu toho učednictví. To je vidět v těch farnostech, co fungují. Že ty fungují na bázi tří, pěti lidí a když ty odejdou tak je to zase v Prčicích. Je nutné ty platformy systematicky vytvářet a lidi do těch služeb povolávat i kdyby to mělo být ve smyslu, hele zkus se za ty lidi nejdřív modlit. Určitě máš pár přátel, tak se za ně modli, a pak by si je mohl zkusit pozvat k sobě domů. I když nemáš žádný teologické vzdělání.

J: Kdo je má povolávat?

B: No ten, kdo má nějakou duchovní autoritu, to je ve všech církvích stejný. Ale asi kněz nebo od něj povoláný člověk. Ale kněz musí tyhle věci umět delegovat. Ale třeba zachovávat určitou hierarchii, protože to funguje dobře ten hierarchický systém, a to i v rodinách.

J: Co pro tebe znamená víra?

B: Víra? Výhra. No víra, to je takový umělá konstrukce.

J: Tak si to převed' do svého slovníku.

B: Je to důvěra, důvěra, že ta báčorka v Bibli je pravdivá a že Pán Ježíš to myslí vážně. A je to i zkušenost, že je živý. Nemůže být jenom, že je to někdo napsaný, mě by to teda nestačilo. Takovýto doufám, že je to pravda a věřím tomu, že se sejdeme. Ale kdyby mi celých dvacet let nedával nějakým stylem najevo, že mě vede, že mě utěšuje. Nebo že mě poslal konkrétní lidi nebo konkrétní situaci. Že mi dal konkrétní řešení. Chápeš, prostě impulsy. Který si jako nevymyslíš. A který může někdo říct, že jsou náhodou, ale byly

v pravý čas na pravém místě. Pro pravou věc. A když se do toho člověk nějak vžije, tak si řekne že to je jasný, že to je od něj v rámci toho vztahu. Ale sama vyznávám hřích velký je pro mě problém mít vztah s Kristem bez lidí nebo je to pro mě těžké. Asi to souvisí s tím že potřebuji, aby sem někdo věnoval, že to je pro mě jazyk lásky, nebo je to taková výzva do budoucna, že se mi podaří být spokojená, teď už teda dokážu být spokojená sama doma předtím jsem byla hrozně rozlitaná, ale i když jsem tam sama tak si neumím říct, díky panebože, že jsi tam se mnou. A můžeme pokecat. Jo vzpomenu si na něj Ale to jsou takový ty střelné modlitby. Ale ne kontemplace meditace nebo něco v tom smyslu. Tak to vůbec, to jsi fakt neškrťám, to je pro mě ještě hrozně neznámý. Ale třeba se k tomu někdy dostanu doufám.

J: A k čemu tě ten vztah s Kristem vede?

B: Jak jsem říkala to je prostě výhra. Záchrana. Já bych tu nebyla a nebavilo by mě to. Mě by přišel svět strašně nelogicky a zbytečný. Jakákoliv snaha o humanitární činy by mi přišla úplně hloupá. Protože jsem cynik. Takže já potřebuji, aby on mi řekl, že to prostě nevádí, že se ty věci sice poserou nakonec, protože on už stejně zvítězil, že je někdo důležitější a moudřejší a určuje ty priority, co je důležitý. Že si to neumím sama vymyslet. Jak se říká že se člověk musí se zahledět do svého srdce a uvědomit, co bys vlastně chtěla, tak to je teda blbost. Já jsem takhle jednou zažila jógu, že jsme se měli zahledět do svého nitra a měla jsem z toho obavu, že tyhle ty alternativci se dovedou naladit i na špatnou duchovní strunu. A pak ona říkala u toho cvičení, tak tady sestupte do svého srdce po schodech dolů pomalu, už jste v té hloubce a já jsem šla na radši nahoru. A co jste tam našli dole? A já jsem si říkala já pán Ježíš tam je. A ona: to co tam najdete to obejměte a vemte si to sebou nahoru. Tak jsem z toho byla totálně nadšená, a to jsem si naplánovala jenom jsem chtěla vyzkoušet, jak to na mě zapůsobí. Co z ní vlastně vypadne a co mám dělat. A já jsem tam měla vlastně zjevení na té józe.

J: Tak to je hodně vtipný

B: To bylo hezký.

J: Ještě téma společná modlitba vs. Individuální.

B: Společná rodinná, to je fraška. Prostě marnost. Společná obecně bývá průšvih, když má někdo tendenci poučovat druhé... smích. Což mám sama osobní zkušenost. Což ještě bývá průšvih, když lidé pořádně neví a bojí se cokoli říct, aby náhodou neurazili a někoho okolo nebo Boha. Ale v každém případě mi přijdou důležitý. A i když to máme doma třeba špatný, tak si říkám no a co, aspoň v našem domě občas znění pane Ježíši děkuji a prosím. Jinak už bych vzdala asi všechno. Myslím, že společná modlitba chce i odvahu a můj sen totiž je, já bych si totiž přála, chodit někam do nemocnic nebo někam mezi nemocný a s nimi se modlit. Protože moje častá zkušenost je, že ty lidi čekají, že někdo přijde a řekne: můžu se s vámi modlit, chcete si se mnou modlit? Že oni můžou říct ne nebo tak ale ty co chtějí, tak ta pravděpodobnost, že někdo přijde je fakt malá, že je nenajdeš. Ale ono nakonec je fakt hodně lidí, co se chtějí během nemoci modlit. Jakoukoliv formou. Mám tuhle osobní zkušenost. Mě tam nejde s cizími prostě nejlíp. Doma vůbec. A je to hrozně velký povzbuzení pro oba. Pro obě strany a člověk cítí určitou zodpovědnost a zároveň se nemusí úplně stresovat, že by měl hned začít o toho člověka denně pečovat. Tenhle přístup jsem nikdy nepřijala. Ale je to radost. Minimálně ty lidi byli zaprvé neskutečně překvapení. Zadruhé nadšený, vděčný a pak mi třeba i řekli, že z

toho byl nějaký výstup. Co jako by se stalo. A osobní modlitba je u mě na bodu mrazu já se jen tak s Bohem hádám asi. A domlouváme se na praktických věcech, já si asi přijdu jako v manželství s tím Bohem. Ono je to asi hodně, že máš obraz toho otce Boha jako máš otce domácího nebo svého. A já to mám spojený jak s tátou, tak s Kubou a oba jsou pro mě chlapi na zabítí. Tak říkám pane Bože odpusť mi potřebuji tě víc poznat. Než ho furt ztotožňovat s těma dvěma a zároveň koukat na ty dva jeho očima. Se soucitem. A to je pro mě strašně těžký a hned se urazím. Prostě jsem furt ukřivděná. Ale jak říkám, já jsem prožila strašně moc uzdravení až zázračných. Takže tohle kdybych nezažila a on pořád ne uzdravoval a něco neobjevoval a ne odhaloval tak bych skončila i jako křesťan.

J: Téma kněz. K farnosti, společenství, tvój víře.

B: To je o milosti. Záleží, k jakému se zrovna nachomýtněš. Myslím si, že je důležité, když mají lidi možnost stýkat se s různými knězi, protože posílat je z jedné farnosti do druhé je na palici, já bych spíš uvítala, aby byli na jednom místě furt, protože je na starý kolena vyženou zase někam jinam a oni lapají po dechu, protože už nemají tolik sil začít něco nového. Ale zároveň si myslím, že je pro lidi důležité, aby neměli jenom jednoho kněze, aby znali i ty ostatní. Já jsem za těch 20 let zažila různé společenství různé kázání různé kněze různé autority jsem měla možnost zažít, buď v přátelském nebo víc autoritativním stylu. Tak myslím, že bez toho nebyla tam kde sem. Třeba bych teď nebyla schopná být vděčná za toho našeho. Podobný jako když lidi nevyjdou do světa a jsou furt doma a držkují že je to špatně.

J: A máš něco co bys chtěla říct?

B: že furt řeším ten problém s tím proměňováním. Že bych teď mě zas toho vynechala. Jako nemyslím, že jsou k tomu nutní. Že mi to přijde jako zbytečné zátěž pro ně a zároveň ochuzení církve o ty bratry protestantský. I přesto že někteří kněží jsou v pohodě a otevření i k ostatním, tak ta oficiální linie je jinde.

VII.

J: Jak jsi uvěřila?

L: určitě ten tím prvním impulsem byly hodiny náboženství který jsme měli po revoluci ve škole když najednou byla ta možnost ale možná už probíhaly předtím na faře ale tam jsem nechodila před revolucí ale až když po té revoluci byla ta možnost škole tak jsem začala chodit a potom pro mě byl zlomový bod první svaté přijímání když jsem opravdu zažila prostě setkání s Kristem už jako dítě a měla jsem i takový zážitek že jsem chvílku neviděla a byla jsem z toho úplně v šoku a stalo se mi to úplně potom přijímání a fakt jsem se lekla že jsem třeba oslepla a fakt jsem chvílku neviděla a v tu chvíli jsem se setkala s Kristem, přišlo mi že v té chvíli to byl ten obrovský přerod od toho že jsem se o něm něco učila nebo šla jsem k tomu takovým tím dětským rozumem nebo takovou tu naivitou Ale v tu chvíli to byl takový velký zlom. Ale potom jsem jakoby chodila s mojí maminkou do kostela a myslím že jsem to vždycky prožívala jakoby v vám společenství že v tom Bavorově nebyly nějaký spolča nebo jsem o tom v těch 14 nevěděla A když jsem pak šla do Budějovic tak ani tam jsem si nic nenašla jenom trošičku přes nějakou partu varhaníků jsem chodila nás board a malinko jsem tam zažila pár nějakých setkání s Jendou Virtem, setkání jako těch hudebníků bylo to třeba i s modlitbou ale že bych se nějak pravidelně setkával s věřícími To ne spíš naopak spíš jsem zažívala že jsem ten jeden mezi tolika jinými a mám pocit že jsem měla i problém jsi tu víru bez nějakých podivných pocitů že jsem úplně mimo obhájit jsem se za to trochu styděla. že to byl pro mě i trochu chvíli problém že jsem nikdy nebyla nějaký takový hrdý křesťan k tomu jsem hodně dlouho dozrávala.

J: A jak to šlo dál?

M: potom bylo birmování budu říkat takový milníky potom pro mě bylo hodně zajímavé setkání s evangelíkem píseckými to bylo až na výšce to jsem se potkala s Petrou Peškovou která v té době čerstvě uvěřila a byla úplně taková jako svítící čerstvě ověřené evangelické která všechny v okolí totálně evangelizovat a furt se ptala jak to máme teda s tím Kristem jestli jsme se s ním opravdu setkali jak žijeme čistý život co se týče našich partnerů a tak dále. Jak jsem byla hodně mimo co společenství tak jsem si ty svoje představy o víře mohla trošku utvářet mnohem svobodnější než když bych byla součástí něčeho kde by mi to furt někdo připomínal nebo mi dával nějaké obrazy jak by to mělo být. Takže to pro mě je tohle to setkání s ní byl docela náročný. A jak jsem to všechno chtěla mít vlastně čistý ona mě to totiž inspirovalo tak jsem se opravdu i rozhodla že zrovna tuhle tu otázku ve svém životě změním jenomže když jsi v rozjetém nějakým vlaku A ty se rozhodneš že zastavíš patou. to byla docela zajímavý třeba Václav si myslel že jsem se trochu zbláznila nebo něco co se děje. Eastom partnerství s člověkem se vlastně mimo církev nikdy bych neřekla že nebyl věřící vždycky v hloubce byl věřící akorát jsem musel s osobou Krista ještě víc potkat nebo vypořádat tak už to jde těžko. A zpětně si vzpomínám že jsem z toho i měl nějaké zdravotní problémy. Ted' to zrovna přemýšlím jak bych to řešila se svými dětmi tohleto jak bych jim v tom dovedla nějak pomoc nebo je navést nebo co bych vlastně k tomu sama řekla když jsem to měla sama takhle zvláštní. Že v něčem je to těžký nebo nepřírozený nebo vlastně složitý. A co jsem chtěla říct že mě ten evangelický přístup jako vlastně oživil nebo spíš přinesl nějaký nový pohled že to jejich společenství bylo takový jiný než co jsem já zažívala že to bylo takové hodně na osobní vázy, že se setkávali v těch buňkách a hodně se za sebe modlili, aval rozdělený na

malinký skupinky muži ženy mládež a za sebe navzájem se modlili, to já jsem do té doby neznala, Já jsem do té doby měla pocit že Hlavní pilíře ta bohoslužba a vůbec se neměla zkušenosti by se lidi takhle okolo toho scházeli nebo aby znali konkrétní problémy jeden druhých za které se společně modlili, Já teď jak jsme tohle to dělali v nějakých buňkách s Pepou tak jsem to už znala z téhle doby, jak byla teď ta karanténa a říkalo se že některé věci se objevily tak ty už to objevili dávno a já už to znám těch dvacet let. A my teprve objevujeme Ameriku, Ale oni už jsou v tomhle dál. V ty jednoduchosti a přirozenosti.

J: cítila jsi někdy společenství i vt farnosti nějaký osobnější?

J: Jo já mám taky takovou zkušenost že mi to v podobném jako nějakým způsobem oslovilo, ale nijak mě to nepřitáhlo. Spíš utvrdilo v mém katolictví.

L: Ne to já jsem vůbec neměla nějaký takový stav že by mě to třeba přitáhlo přetáhl o to spíš ten způsob té modlitby mě hodně inspiroval ta modlitba vlastními slovy a hlavně Oni byli takový strašně moderní vůbec nebyli nějaký prostě starodávný protestanti opravdu to bylo takový hodně svěží a mladý sbor protože v té době vznikl Ježíš to taky tak není ale v té době To tak byl ten boom a mládež a velký tým lidí ale teď už taky říkají že si to prošlo svojí krizí a oni se přidali církvi ale v ten čas co jsem je poznala tak to bylo takové čerstvé nadšený upřímný a velmi oslovující ale nikdy jsem nepřemýšlela že bych jim třeba přišla Ale musím říct že pro mě nikdy nebyla ta denominace nějakým způsobem důležitá Kam se zařadit Já jsem vždycky cítila že to pro mě není důležité Já jsem si zažila třeba v Bavorově kde se nám hodně střídaly kněží, takový šílenosti vlastně jak byly některé z nich bláznivý co se osobnosti týče, tak jsem se někdy musela celou promluvu modlitbu plně za něco jiného abych to nemusela poslouchat protože to bylo fakt příšerné. že jsem si říkala že kdyby sem někdo přišel cizí Tak to by fakt byla katastrofa kdyby to slyšela ale nikdy mě nenapadlo že bych si měla jít hledat jiný kostel nebo jiného faráře. Jediný co jsem si pak říkala že vlastně ten Hobizal mě hodně inspiroval ale on mi spíš dával hodně knížky a to hodně i kontroverzní knížky nejenom třeba o umění ale i o hudebnících hercích a třeba jsem od něj dostala i knížku zneužívané holky v katolické rodině, strašlivou knížku. Ono na něm fakt něco bylo a i když jsem ho zase tak neznala, tak jsem si pak říkala a trochu mě i mrzelo že jsem tam nikdy za ním nešla si třeba víc popovídat i když on to nabízel jsem se tam nešla ještě na něco zeptat.

J: A dál? Jak to šlo s tvou vírou dál?

Potom to bylo třeba zajímavý jak jsme spolu chodili s Vaškem sedm let, třeba jak vůbec dlouho trvalo než jsem mu řekla že jdu v neděli do kostela, nebo že jsem věřící. ten nepřišla hezký jak ta láska vlastně inspiruje když máš někoho rád Nebo jestli on byl vždycky takový načatý ale když to vidím u Zdeňky Tak ten Míra se nikde nechytne že by šel do kostela jenom proto že je to nějaká součást Zdeňky a že ji má rád takže by se šel podívat co jí tam třeba táhne do toho kostela. Vašek to se mnou nějak od začátku prožíval to bylo zajímavé a bylo to zajímavé vnímat nebo se o těch věcech bavit a nebo i to že ti ten člověk klade otázky a ty sis a musíš něco urovnávat v hlavě Ty odpovědi to mi přijde vlastně zajímavý setkání s nevěřícím člověkem nebo s člověkem mimo církev. A vždycky jsem se těšila úplně neuvěřitelně že mám tu svojí víru založenou na takových víc na srdci nebo takový intuici, než na písmo nebo tradici nevím. Já jsem se cítila vždycky taková nedokonalá o tom s nikým vést dialog erudovaně. co se týče nějakého vývoje tak si nepamatuji že bych někdy měla nějaký propad viry že bych se nějak vzdalovala to si nevybavuji Spíš jsi tak uvědomuji že mám nějak celoživotně zvláštně nevyhraněný vztah

k panně Marii že jen v období když jsem byla na mateřské tak jsem se nějak víc s ní přimkla, asi je to hormonální nebo co, ale nějak si nevím rady s tou prostřednicí nebo promlouvající se bohorodičkou. A mám pocit že pro mě vždycky byla nějaká životní síla velká takový povzbuzení.

J: Jak si vzpomínáš na nějaký začátky našeho společenství?

L: Asi si mě pozvala. Vzpomínám si že to bylo na faře. Když se na to dívám takhle zpětně tak mi přijde tak to určitě prodělalo nějaký obrovský vývoj protože na začátku to byla skupina lidí co se zas tak ne dobře znají který třeba vůbec neznáš své života a to se v průběhu toho setkávání hrozně moc prohloubilo a že na začátku to bylo tak jako. Na začátku to byla spíš taková biblická hodina s nějakou modlitbou ale čím jsme se znali líp tak vidím tu vzácnost toho že když se známe tak se můžeme jedna za druhou modlit nebo požádat o tu modlitbu když se něco děje že v tomhle funguje takový řetězec tak si nedokážu představit že lidi který jenom znám bych jim napsala teď se modlí za něco konkrétního že to potřebuje nějakou úroveň důvěry a vzájemného poznání A to tam časem hodně vzniklo a to si myslím že je skvělý. tak je tam zároveň i riziko toho že když se lidi hodně znají Tak je někdy těžké se dostat k těm duchovním věcem přesto že si nejdřív musíš povědět všechno co je nového v tvém životě, že když je ta skupinka hodně osobní, že třeba pro tebe To muselo být těžké je někdy přesvědčit a říct pojďte už dělat něco co jsem si pro vás připravila. Někdy za kecává a rozkecává a každý je zvyklý že tam může vylít to srdce a potřebuje to takže je to zvláštní jak ty ženské skupinky jsou takové sdílný a potřebují sdílet ty věci tak mám pocit že třeba ze začátku bylo víc práce z tvý strany.

J: Kam jsi v té době patřila do farnosti? Jak vnímáš tu příslušnost?

L: Já totiž nikde nejsem v té farnosti doma celoživotně teď jsme na to přišly. Že jsem byla v Bavorově, pak jsem byla na výšce v Praze jsem nějak nechodila někam pravidelně Tak jezdila jsem hodně domů jezdila jsem za Vaškem takže než jsem se nastěhovala do Budyně tak jsem byla nejvíc tom Bavorově ale že bych tam zažívala nějaké Farní společenství nebo kontakty to ne to říct nemůžu cítila jsem to třeba když jsem jezdila jako holka ještě do toho Bílska že to tam fungovalo tam byla taková moc hezká komunita a hodně mladých lidí a rodiny s dětmi, to bylo zvláštní že v tom Bavorově protože jak jsem hrála i v Bavorově i v Bílsku podle toho kde bylo potřeba tak v tom Bavorově nebylo to tam zdaleka tak vstřícný jako v tom Bílsku na té vesnici tam chodili celý ty rodiny něco jako máte v těch Skočicích že tam i ten Hobizal rád jezdil že to byla taková hodně rodina farnost co se teď vůbec říct nedá teď tam zbyly jako starý rodiče co jim děti vylétly z hnízda A už tam nebydlí sem tam nějaké to vnuče ale málo takže to taková farnost o 20ti lidech. To jsme tam jediný mi pak když nepočítám Bayerů. Takže pro mě to vlastně bylo jako to napojení se na vás na ty Vodňany nebo to vaše společenství holek že se to postupně otevřelo a že to najednou nebylo už setkání naše ale setkání těch rodin a za to jsem byla strašně vděčná a to si myslím že bylo hodně inspirativní pro Vaška že to navázalo a viděl praktický normální život věřících členů církve, protože měl furt v té církvi tak jí představy takže on s tím hodně inspiroval a za to jsem moc ráda a to vidím jako takový vklad že jsem toho součástí.

J: Kam máš pocit že patříš do farnosti?

L: do těch Vodňan tam mám tu fotku už jsem se napojila na ty věci co hodně patří těm Vodňany a v tom bílsku jen tak služebně hraji tam dojedu a zaopatruji to s tím hraním. Necítím se tam být doma nemám tam své vrstevníky.

J: Co ti to společenství přineslo?

L: informace nebo nějaký hlubší vhled do víry ne jenom do písma to zase tak ne ale spíš co se týče církve, proč jsou nějaké věci tak nebo tak jak si třeba vysvětlila že nějaká věc církvi prostě má nějaký kontext a to že se to ustanovilo byla reakce na něco Nebo třeba obranná reakce tak mám pocit že nějaké věci co by přišli divný že se mi třeba historicko teologicky osvětlila tak to pro mě bylo taky zajímavé potom jako i inspirace tou různou spiritualitou jednotlivých členů že každý to má trochu jinak a je to určitě inspirativní, A ještě co jsem říkala ta možnost modlit se společně, jako pamatuji si že jsem jezdila z těch skupinek povzbuzena nabitá že se mi nechtělo spát plná energie taková prostě nabitá.

J. Co bys řekla ke vztahu spolčo farnost?

L: asi bych byla ráda kdyby to spolčo bylo otevřenější ven a třeba by se ukázalo že ta zkušenost s tou velikostí hraje roli že když je ta skupinka větší že už si lidi k sobě tak blízko nemají. Ale myslím že jsme docela taky kompaktní že by mi nevadilo kdyby tam chodili další lidi, někdy mi to zvlášť připadalo třeba když jsem byla v práci a vystoupila jsem z takových toho kolotoče a kolem dětí, tak jsem hodně pocítovala že jsem někde jakoby jinde že když jsem tam prostě byla a poslouchala co ty děti a co manžel že to bylo najednou z jiného světa než jsem byla já A já jsem tam ten svůj nějak nechtěla skládat protože jsem se cítila žiju něco jinýho ne že bych jsem se nějak bála ale přišlo mi to nevhodný a já jsem se potřebovala hlavně duchovně ukojit nebo vyžít a tohle pro mě nebylo vůbec důležité si povídat co děti a tak že už jsem si někdy říkala tak pojďme už se modlit nebo se věnovat tomu proč jsme tady že už jsem najednou nebyla v tom rodinným. jsem měla prostě přesně rozdělený čas na rodinu na práci na tu duchovno a byla jsem ve skupince kde se strašně dlouho mluvilo a dětech a o manželích. Tak jsem si říkala že nějaký mnohem širší skupině by se o takovýhle detailech už nemluvilo. Já jsem taková že nepotřebuji takovéto vylévání a myslím že bych se dokázala otevřít i v širší skupině hele každý má něco do sebe a fakt nevím i když spíš by nás tam bylo hodně jestli bysme se takhle poznali Ale někdy mi přišlo těžký udržet tu linku toho že se chceme společně modlit a že jsme tam kvůli té modlitbě ale samozřejmě že to musí mít tu část toho sdílení Ale někdy to sdílení bylo tak dlouhé že se mnohem víc toužila po nějaké informaci co si připravíš ty nebo po té modlitbě a pak na to bylo málo času a je to hodně fajn a je to důležité možná že by mohli být nějakou změnu že každá ta skupinka by mohla být o něčem jiného během toho měsíce nějaká taková různorodost.

L: já už tam znám docela hodně lidí ne jenom holky ze skupinky třeba ženský ze sboru ze sborku lidí, třeba ty kavárny přispívají k nějakému sblížení to hodně pomohlo k tý otevřenosti a možnosti si popovídat to je super a důležitý teď jsem se zrovna nedávno bavila s dědečkem Tak jsem se ho ptala jak to měl by chodit do kostela protože už dlouho nechodí že to měl vlastně obráceně že chodil celou dobu za komunismu a po revoluci přestal chodit a on vlastně mluvil o tom že to pro ní byla taková chvíle toho společenství v tom Bílsku že se tam hrozně rád setkával s těma lidma vlastně po tom kostele a bylo to pro něj důležité se setkávat a povídat si po té mši a přijde mi že i ve Vodňanech po té mši lidi před kostelem postávají A povídají si to Bavorově není tam se rozejdou ale v těch

Vodňanech je to tam trochu drží že si chtějí povídat že stojí před tím kostelem A navazují ty kontakty těší se na sebe bych řekla nevím jestli to neberu moc pozitivně jako všechno.

J: Co pro tebe znamená víra?

L: no určitě je to pocit že jsem to milované Boží dítě tam co si myslím že mám od malička a nevím na kolik je to tím že jsem opravdu byla u rodičů tím milovaným dítětem, takže vědomí milovanosti motor, životní síla, nějaká taková energie takový můj životní motor já nevím kde беру tu radost a z podle mě z té víry, protože jsem nikdy na propadla nějakému velkému zoufalství a mám pocit že se všechno děje tak to má smysl. a nikdy jsem si nekladla otázku proč se tohle stalo nebo jak se to mohlo stát že jsem měla vždycky takovou důvěru že ty věci jsou tak a jsou tak správně A to si myslím že s tou vírou souvisí že mám takovou důvěru v ten život že se to vyvíjí tak jak má a já tady s tím musím spolupracovat a určitě je to pro mě zdroj života, lásky, kde čerpám.

J: Třeba ty aktivity co děláš, jak to souvisí s tvou vírou?

L: Já dělám ty kreativní věci hlavně tak mám pocit že Bůh je vlastně hrozně kreativní že je to ten tvůrce Tak já vnímám že to že jsme dostali tu kreativitu je ten boží obraz v nás vlastně ta schopnost přetvářet a utvářet ten svět a určitě to co dělám vždycky nevím jestli mi to ta víra s tím pomáhá nebo ono mi to pomáhá k výhře, prostě spoustu věcí co dělám jsou vlastně taky jako neuchopitelné třeba to co zažívám u hudby protože ten zážitek z hudby je vlastně taky takový nepřenositelné neuchopitelný taková krása energie už jenom to že to třeba někdo napíše to není jenom z něj a ještě se to další řídím světem a musím říct že jsem to hodně zažívala jako teenager že jsem s tím měla problém že jsem vůbec to hrozně moc prožívala tu hudbu a úplně mě to spravovalo a vyčerpalo a neuměla se mi k tomu nahlédnout já jsem pocit že mě to úplně vcucne Já jsem vždycky hrála a když jsem skončila tak jsem byla úplně vyřízená zpocená vyšřavená Já jsem se do toho vžil a jako kdyby se dostala úplně do jiného světa A to divadlo je pro mě vlastně taková hravost nebo atribut z toho divadelná je pro mě hravost a hra A to mi přijde super protože hravost a humor mám pocit že je to takový výsostně lidský. A myslím si že i to umění je určitá forma darování se. Přišlo mi to i v té pedagogické složce, vlastně mi přišlo důležitější to učení než to okolo, že to mám ten smysl. A určitě mi víra i dává to že mám kde čerpat abych nevyhořela v tom co dělám, to bych chtěla říct to je důležité A taky mě to učí takové té pokoře trpělivosti a takové té a nahlížení na každého jako jedinečného u toho každého svého žáka a nevím jestli bych to takhle měla kdybych nebyl věřící snažím se v něm vlastně vidět a čím dál víc to nějak reflektuji vidět tě i ty jednotlivce jako takový boží individuality že to není tak že já mám své know-how a a je to mám naučit ale že je to jinak že každý jinak jinak jí a já mám nějakým způsobem vést a není důležité co je naučím ale jakým způsobem to dělám a on jak na to reaguje prostě ta cesta takže to vlastně i o takové té pokoře větší k tomu.

J: Role kněze. Obecně.

L: Já jsem se vlastně skoro nepotkala s nějakým knězem který by budoval to společenství. Jak já jsem sama vlastně v tom nebyla tak to bylo i díky tomu že ty knihy které jsem potkala tak to prostě nedělali nebo to nepodporovali, možná ten hobizal ještě Ale to taky nebylo úplně ono a potom už to bylo úplně zoufalý všichni možný co tam byli v tom Bavorově Tak už nikdo nic nedělala nebo to nepěstovat. A u toho virta v Budějovicích jsem hodně cítila že je to ten iniciátor že si myslím že je to fakt důležité ta osobnost toho

kněze že ty lidi táhne že je inspirativní a to a otevřený protože jakmile není otevřený tak o něj žádný společenství nestojí protože tam může být konfrontovaný s jinými názory. ono je to totiž hrozně bezpečný být jenom na mši kdy promlouvat jenom z té jedné strany a zpětnou vazbu nedostaneš respektive ta druhá strana nikde nemá příležitosti říct ten její názor když je tam vše může ti říct názor mimo ale na to nemá málokdo odvalu a ne do toho takže to si myslím že s tím hodně souvisí. Ale skvělý když to společenství není jenom z jeho hlavy. Určitě role kněz a důležité ale je super když to funguje i nezávisle na něm. Nevím jestli by to z nějakého důvodu fungovalo taky tak že třeba s některým knězem je ta zkušenost tak negativní že by si lidi založili svoje svoje modlitební skupinky nebo společenství jako z nouze. Si myslím že to je tak že když ten kněz je prostě otevřený a inspirativní tak my do toho chuť mě už nic nenapadá.

J: Můj osobní impuls byla ta nouze.

L: Já ani nevím kdo tu tenkrát byl. To dává smysl že by to určitě neměla být závislý že to může rozvíjet dávat tomu širší rozměr, Co když si člověk udělá co společné tak si udělá ze samých sobě příjemných lidí a už by tam třeba nevezal někoho kde mu nesympatický, ale třeba zase aby to člověka mohl nějak proměňovat aby se stal sympatičtější. Nebo třeba jenom nesympatický že hrozně konzervativní a třeba by mu to i pomohlo kdyby se dostal skupinky a zašel tam nějakou konfrontaci s někým kdo je jiný a my bychom tam třeba nepoznali.

J: Jaká je tvoje zkušenost s církví?

L: vnímám ji pozitivně, i když v leccems kriticky. Obecně jako instituci poněkud nepružnou a "sebestřednou" těžko se promenující a málo se reflektující, ale v mé konkrétní osobní zkušenosti /farnost/jsem se nikdy nesetkala s nějakým negativním chováním, cítila jsem se přijatá. Jen si uvědomuji, jak je ,pro mě ze zcela jasných důvodů, těžké pro člověka zvenku do církve "vkročit a chápat ji ", natož přijmout to za své. Např. když se někdo zjeví náhodně na mši (divné formulace, okázalost, uctívání,) ta forma leckdy přebije obsah a podstatu a jakoby se čas zastavil před desítkami let....Zvláštní ale je má zkušenost např. s některými církvemi, které jsou sice modernější v liturgii, v přístupu k lidem z venku a evangelizaci, ALE! zase mi sami o sobě přišli uzavřené. Ve smyslu, že jejich církev byla tak "dokonalá a příjemná" že se v téhle sociální skupině jakoby uzavírali před "světským světem").A to jsem u katolíků nikdy nezažila. Cítím se v církvi svobodně. Takže já jsem u katolíků kriticky spokojena 😊.Kněží a jiné hodnostáře neglorifikují, spíše vnitřně litují a mám pochopení ....A lid je lidský...každý má své mouchy, ale i rozhodně vnímám specifickou radostnost, která u věřících je a doufám stále poroste 😊 Snad se vývoj bude ubírat dobrým směrem k rozvíjení jednotlivých darů členů církve, k zapojení laiků, větší "normálnosti" liturgie a modlitby, propojení s běžným životem mimo kostel apod. To bych nám přála. A dobrovolnost celibátu kněžím. Amen.

J: A jak se modlíš?

L: : Je to vztah a rozhovor, moje občerstvení, posila, ztišení, vnímání se ,poznání, že jsem milována ,moje naděje, prožívání společenství. Může mít různé podoby...i činnosti....Mám rada formu hudby. Zpěv, chvály, v přírodě, svými slovy. Nemám tak ráda odříkávané modlitby, ale v situacích, kdy se mi modlí těžko(krise apod) jsem za naučené modlitby vděčna. Vyrostla jsem z pocitu, že je "povinnost" modlit se. Spíš ji potřebuji k napojení se, k projevu díky, radosti i smutku k prosbě o ochranu atd. Obdivuji její

schopnost spojovat lidi. A je pro duchovní svět moc důležitá. Kéž bych se modlila víc 😊
chtěla bych se jednou dostat do modu, že vše co dělám bude modlitba ❤️

J: Chtěla bys ještě něco říct?

L: víra naděje láska a nejvíc ze všeho je láska. To je zajímavé když jsem se teď před chvílí potkala s Martou tak mi říkala že jsem hrála nějakou píseň která by se neměla hrát a já jsem jí říkala že já to nějak neprožívám ty zvyklosti a nařízení ani jako Varhaník ani jako člověk že jsem vůči tomu svobodná a to mi přijde hrozně důležitý být svobodný a mít tam ten rozum, že v té církvi přijímám i když vím že jsou šáhli nebo kvůli nim neodcházím jsem jenom kritická a nechávám si v tom tu svobodu že s tím nenechávám spoutat protože hrozně snadné se říct a je tak strašná instituce a je tam tolik za ty tisíce let těch tradic a u úzusů co jak se jak se má. To všechno jsou pro mě jenom taková doporučení. A ty kněží jsou taky jenom lidi. Takže teď si říkám že se z toho nestřílí když dám třeba jiný žalm a tak to mám, že by nás ta víra neměla svazovat ale osvobozovat.

VIII.

J: Jak jsi přišla k víře?

M: No, naši byli strašně nadšený po revoluci a v první třídě, když bylo vyplňování, kdo chce chodit do náboženství, tak mě přihlásili, mě a bráchu, ale to byla klasická katechetka taková ta drsoňka s drdolem, co dávala razítka za to, když jsi chodila v neděli do kostela. A ty modlitbičky jsme si lepili do sešítku tak to bylo takhle a pak se to spíš prohloubilo, když se naši začali rozvádět, tak jsem hledala nějakou tu jistotu.

J: A to ti bylo kolik?

M: Devět. Takže jsem se v devíti letech nechala pokřtít.

J: Jak se to stane, že se dítě v devíti letech nechá sama pokřtít?

M: Já nevím, jak se to stane, už se nás jen asi v té škole ptali, jestli chceme pokračovat s tím náboženstvím, protože tam bylo strašně dětí nepokřtěných díky komunismu a i se nechávalo křtít hodně dětí, tak jsem taky řekla že chci.

J: Rodiče ti nebránili?

M: Mamka ta už jako vůbec a taťka byl rád. Takže jsme hledali kmotru a všechno a nejvíc se mi ta víra asi prohloubila až na VŠ se Salesiány, to bylo úplně o něčem jiném. To bylo takový to prohlédnutí z dětský víry, právě tady z těch modliteb napsanejch.

J: A ty jsi byla na tom JABOKu?

M: Jo a dodělala jsem si bakaláře na etf.

J: A kde jsi bydlela?

M: Bydlela jsem na intru a pak jsem bydlela na koleji JABOKu. Přímo tam. Přešli jsme přes dvůr a byli ve škole.

J: Jak to pokračovalo po škole?

M: Já když jsem končila školu, tak jsem byla těhotná a brali jsme se s Romanem, to jsme jako oba řekli, že chceme svatbu v kostele, že úřední nechceme, i když Roman vlastně věřil díky tady Slávkovi Švehlovi, ale pak už nějak dlouho nepraktikoval. Takže já jsem jezdila sem do Vodňan z Prahy za ním, šla jsem do kostela a on šel třeba na fotbal. No a já už jsem pak dělala bakaláře, když jsem byla těhotná s Vojtou. A v Německu jsme pak chodili pořád do kostela. To nějak pak pokračovalo.

J: Jak jsi začala chodit do spolča?

M: No Bětka mě pozvala, že jede na spolčo a ať jedu s ní a vy jste mě tam vůbec nečekali.

J: Nebylas jsi těhotná?

M: Jo s Aňou. Bylo to u Martiny, to jsme byli ještě drsný makrobiotici, vím, že Martina měla pudink a strašně se omlouvala, že nic neupekla a já jsem si ho nevzala, jako že v žádném případě a ještě že tam měla zapnutou tu chůvičku a ukazovala nám Aničku na

tom a já jsem z toho byla úplně paf, jsem vůbec netušila co to je. Myslím, že takhle přes Bětku. A pak jsem se dozvěděla, že už jste nikoho nechtěli přijmout, respektive Bětky pokusy zkrachovaly někoho přitáhnout. Tenkrát tam ještě byla snad Linda, Lenka bez Emičky. Renča nebyla.

J: Já si pamatuji, že jsi se tam nějak mihla s břichem a pak si nechodila, protože jste byli Německu.

M: Jsem nechodila, to jsme byli v Německu a začala jsem chodit, až když jsme se přestěhovali sem.

J: Jak dlouho jste tady?

M: Budou to čtyři roky.

J: Jak to máš s příslušenstvím k farnosti?

M: No my jsme patřili do Hradce, ale jak jsme jezdili na víkendy k babičce, tak jsem tu hradeckou vůbec neznala, jenom jsem věděla, že tam byl ten, co mě křtil, ten farář, pak jsem znala tu katechetku, co chodila do té školy. A druhá babička bydlela v Žirovnici, tam jsme chodili k tomu Zboroňovi. Tam jsme chodili i na nějaké akce a pak v Německu. A pak tady.

J: A jak ty farnosti vnímáš?

M: Pro mě asi nejvíc znamená tady ta Vodňanská, jednak nějak mě hodně přijali mezi sebe, pak mi přijde, že to tu funguje, že se ty lidi o sebe zajímají a tak v tom Německu to taky tak bylo, ale tam byla ta jazyková bariéra a mně se tam mezi ně moc nechtělo, fungoval tam nějaký ten žil ženský spolek frauen und kirche, děti chodily do církevní školky, Vojta do školy, to nebyla církevní, ale normální, ale bylo tam automaticky náboženství, ale ty spolky tam hodně fungovaly a byly vázaný na ten kostel, ale my jsme to brali jako samozřejmý a nic jiného jsme vlastně neznali v tom Německu. A tady... Já nemám moc srovnání vlastně ještě ty pražští salesiáni, tak to bylo taky otevřený a zaměřený na ty mladý, předtím jsem měla takový představy, že ta farnost je takovýto zkosnatělý a ta církev, ale to je asi to, že když se řekne církev tak jsem si dřív představila ty preláty, to co má teď většina nevěřících, že si představí tu strukturu, to šílené a pak jsem jako zjistila, že jsme to my všichni, že tu církev tvoříme a jsme normální lidi a že to nějak funguje a že se řeší úplně normální věci. V Praze s těmi salesiány jsem si tohle asi uvědomila prohlédla jsem, ale víkendy jsem byla jinde, tady nebo v Popelíně, tak jsem nefungovala v té farnosti nikdy na 100%. Ale cítila jsem se nějak součástí farnosti.

J: Když můžeš popsat tu zkušenost s tím naším společenstvím co ti to dalo?

M: Pro mě je to takový to vědomí, že v tom nejsem sama, že tady i někdo další kdo to mám podobně a řeší podobné věci. Asi to přijetí, že mě berete, takovou, jaká jsem. Nesnažíte se mě nějak při formovat zaškátulkovat nebo že ze mě neděláte někoho kým nejsem, že mě berete se vším všudy asi to sdílení těch zkušeností je pro mě důležitý, a i to předávání boží přítomnosti, že to má každá jinak. Že dokážu vidět to, jak to každá zažívá jinak.

J: Jo to už jsem od někoho slyšela, že to oceňuje, že to máme každá jinak.

M: No je to obohacující. Třeba když já tam přijedu a jsem strašně vyčerpaná a pak ty jsi jednou říkala, jak jsi cítila tu Boží přítomnost jako to teplo a teď si říkáš, kolikrát jsem já tohle v tom svém shonu přehlédla. Že i v té všednosti v tom šíleném shonu s těmi dětmi, tam je ten Bůh je. Takže to prožívání Boží přítomnosti jakýmikoli způsoby, které si navzájem předáváme je taky skvělý. A pak já jsem měla nebo jsem vlastně sama neměla zkušenost s rozbořem Písma, ta Bible u mě nebyla taková jako u Bětky, to je pro mě taky nová zkušenost a je to strašně skvělý. Takže i kvůli komu. Když jsme minulý týden rozebírali to Písmo, to je pak ta neděle úplně o něčem jiném. Už se nemusím vůbec soustředit tolik na to čtení evangelia v neděli a už mi to rovnou rezonuje. A je to prostě skvělý. Tak si říkám, že to bych přece mohla najít si tu půlhodinu a kouknout se na to doma.

J: Jak vnímáš vztah spolča a farnosti.

M: Já vůbec nevím. To je otázka. Já si myslím, že určitým způsobem ta naše menšina tu farnost obohacuje a občas mám pocit, že je to takové to jádro, co hodně toho dělá, ale jsou tam i lidi, co vlastně tam nechodí a taky něco dělají. Takže vztah. Asi tu farnost ožívujeme, nějakým způsobem trochu vedeme, dost toho pro ní děláme, ale nevím, co by se stalo, kdyby jsme tam nebyli asi by to fungovalo úplně stejně, pro některý lidi, protože by se vůbec nic nezměnilo, protože ty mají jen ten život chození do kostela, no to je pro ně konec nebo tím to končí.

J: Co pro tebe znamená víra?

M: Asi teď jak jsem, je to nějaký osobní vztah s Bohem, je to pro mě hodně důležité v životě. Pro mě osobně, dává mi to spoustu naděje, že my lidi můžeme být lepší než jsme, a že to i bude lepší někde jinde, ty jo to je otázka. Pro mě je to teď, respektive zrovna teď, po tý Corona krizi. Že do té doby jsem měla toho Boha, jako když se děje jenom něco blbého. A teď mě přijde, že během toho klidu jsem se konečně naučila to, že když něco dělám, tak to dělám s Bohem. Už to není jako to vedle, ale je to ten s tebou. Ale přemýšlím, co pro mě víra je. Že když potkáme někoho druhého a ten víru nemá tak je důležitý sám o sobě. Že Bůh promlouvá i skrze ty ostatní ať jsou věřící nebo ne.

J: Já mám pochopení pro ty kostrbaté cesty.

M: Ale když to vidíš, tak i ten co vlastně se tváří, že ta jeho cesta je rovná, tak jsi musel projít nějakou zkušeností, která byla kostrbatá. A jak teď předávat tu víru svým dětem? Třeba říkám Vojtovi hele bude Kroupa na Lomci a Vojta: no to snad není doufám nějaký ultrakatolík? Tak si říkáš už takhle brzo?

J: Modlitba

M: Jak mi to vyhovuje? Já jsem introvert, takže ve společenství se nahlas moc nemodlím, teda pokud úplně nemám něco nutného na srdci, ale ať to má každý, jak mu to vyhovuje. No modlím se ráno a večer a při nějaké činnosti co dělám, a vím že když třeba týden na to úplně dlabu, jsem úplně k.o., úplně prázdná. To je pro mě síla modlitby už jenom v tomhle. No mně přijde, že modlitba je vlastně odrazem toho, že víra je osobní vztah a člověk prostě musí s tou stranou 2. Ve vztahu komunikovat, takže je to pro mě důležitý prostě.

J: Předposlední téma kněz. Jakou roli hraje v tom společenství?

M: Já myslím, že je strašně důležitý, jako teď když to vidím s těmi několika kněžíma, co jsem zažila tak jednak v tom Německu jsme měli kněze, který chodil pravidelně do školy a do školky mezi ty děti a byl součástí toho městečka, a každý ho nějak bral, a byl ne jako tady, i ty nevěřící ho strašně brali. A když si vzpomenu tady na Tomáše, tak podle toho pak ta farnost taky vypadala, že ty akce žádné nebyly a bylo to strašně uzavřený. Jirka Janšta říkal: stejně si ten farní den uděláme, ale to bylo tak všechno, co se udělalo, ale aby proběhly nějaké přednášky nebo takovéhle věci kam přijdou i nevěřící nebo ty hledající tak to nehrozilo. Takže mi z toho vyplývá, že kněz je pro farnost hodně důležitý, je to hnací motor a je důležité, aby nevyhořel a aby měl podporu té farnosti a cítil se přijatý nějakým způsobem.

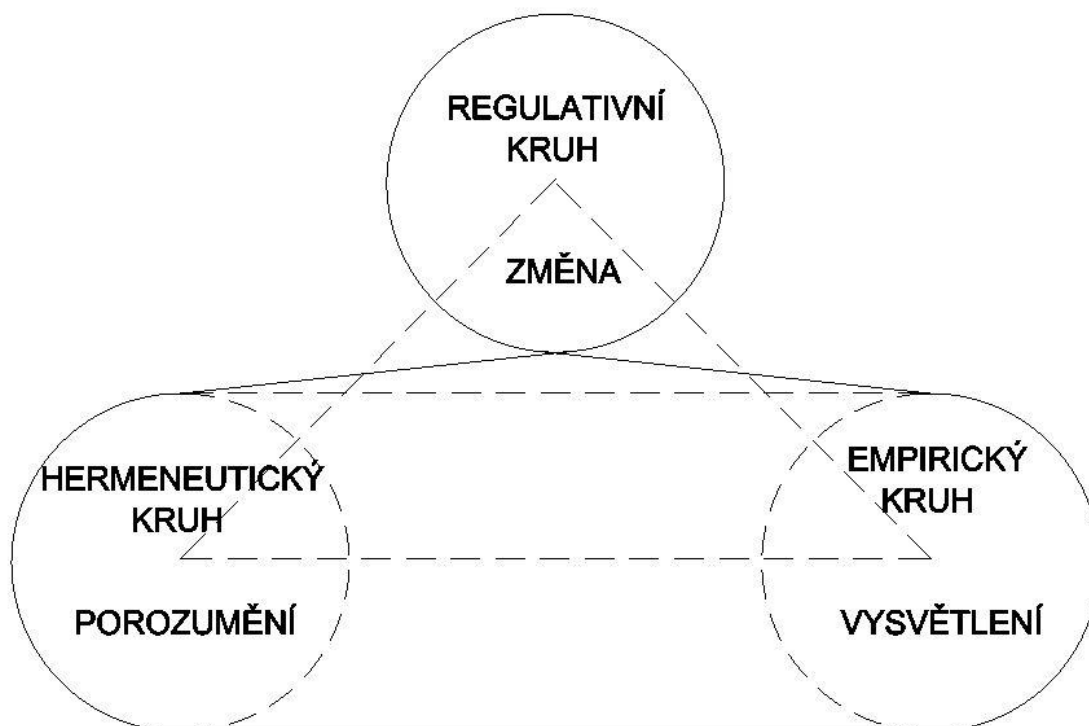
J: A pro to malý společenství?

M: Při těch duchovních obnovách je dobré, když tam nějakým způsobem je a třeba nám může dát něco nového nebo nás něco nového naučit v té modlitbě nebo poukáže na Lectio Divina, ale to malý dokáže fungovat bez něj. To menší společenství asi podstatně snadněji než to větší. Ve farnosti si bez něj moc neškrtneme, ale vy jste to měli dávno a fungovalo to. Je to obohacující, když ten kněz má co nabídnout ve srovnáním s tím Tomášem když tam byl.

J: Poslední téma, církev.

M: Mně přijde, že teď jsem k církvi celkem kritická, strašně uznávám papeže a i kdybych nebyla katolík, tak mám pocit, že je to fakt velká autorita zejména teď František, který to teď vzal za správný konec a je otevřený všemu a všem a je to dobrý. Mně strašně vadí, když se řekne ta církev, že většina lidí vidí tu strukturu, a to co bylo dřív. A málokdo zjistí, jak to teda vlastně je, že to jsou i ty lidi a tak pak takovýto český, vy jste ta církev tak se přece nemůžete takhle chovat. A vůbec se to nebere, takže jsme lidi jenom lidi a chybujeme. Jako by nám nedali ani být šanci normální. Vadí mi někteří ty církevní hodnostáři, kteří jsou úplně Mimoni, že jo viz Duka, nebo náš biskup. Že se vzdalují lidem úplně tím obyčejným a myslí si, že jsou něco víc a žijou v jiném světě. Myslím si, že by měli trpět s trpícími a snížit se na úroveň úplně obyčejných lidí, teď teprve mi přijde že se hlásím k tomu, že i já jsem ta církev, že předtím to nikdy tak nebylo, i když jsem se předtím nechala pokřtít. Že asi člověk k tomu musel taky dospět, a že to souvisí s tou vírou a je to odpovědnost, že na sebe bereš i tohle. Prostě bych si strašně přála, aby v ní nebylo to soupeření a povyšování se a nevím co všechno, aby jsme se dokázali obohatit i od jiných vyznání od evangelíků a tak, přijímat tu různost, být si otevřený a neházet všechny do jednoho pytle. To je ale možná úkol pro nás pro všechny.

Příloha č. 3

Abstrakt

ŠÍDLOVÁ, Jana. Společenská dimenze víry v římskokatolické církvi v České republice v teorii a praxi. České Budějovice 2021. Dizertační práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce: Ludmila Muchová.

Klíčová slova: společenství, farnost, malé církevní společenství, praktická teologie, empirické metody, případová studie, církevní vzdělávání dospělých.

Tato dizertační práce zkoumá společenskou dimenzi víry v římskokatolické církvi v České republice. Nejprve jsou analyzovány možnosti využití empirických výzkumů v praktické teologii a naznačeno paradigma, ve kterém se tato práce pohybuje. Jedná se se o pomezí mezi empiricko-analytickým a hermeneutickým proudem v pojetí G. Heitinka s využitím empirických metod intradisciplinárně, podle J. van der Vena. Následuje teologická analýza termínu společenství. Jedná se o zkoumání dokumentů II. vatikánského koncilu, vztahu mezi univerzální a partikulární církvi i některých ekleziologií, které pracují s termínem společenství. Dále se také zaměřuje na menší společenství uvnitř církve, jako je farnost či nefarní společenství. Následně jsou představeny výsledky dvou případových studií, první byla realizovaná ve vybrané farnosti, druhá v nefarním společenství žen. Obě případové studie jsou následně komparovány a jejich kategorie podrobeny prakticko-teologické reflexi. V poslední části je navržen vzdělávací plán s parametry rámcového vzdělávacího programu pro církevní vzdělávání laiků v církvi, který zohledňuje jak normativní, tak empirické aspekty katecheze dospělých.

Abstract

The Communion Dimension of Faith in the Roman Catholic Church in the Czech Republic. Theory and Praxis.

Key words: community, communion, parish, small Church community, Practical Theology, empirical methods, case study, adult religious education.

This dissertation deals with the communion dimension of faith in the Roman Catholic Church in the Czech Republic. First, the possibilities of using the empirical methods in the field of Practical Theology are analysed and the paradigm of the paper is described. It is on the boundary of the empirical-analytical current and the hermeneutical-mediative current according to the concept of G. Heitink, using the intradisciplinary approach of J. van der Ven. The following part focuses on the term communion and community. The documents of the Second Vatican Council are explored, the relations between the Universal and particular Church are analysed, and three ecclesiologies based on the term communion are examined. This part also concentrates on the smaller Church communities inside her such as a parish and non-parish community. Subsequently, the results of two case studies are presented, the first was carried out in a chosen parish, the second was carried out in the non-parish community of women. Both the case studies are compared and analysed in the practical-theological method. The educational plan is designed in the last part of the paper. It is a general plan for education of the laity in the Church. The plan takes into consideration the normative and the empirical aspects of the adult catechesis.